

Am citit, nu o singură dată, în „Scinteia”, în „Flacăra” ca și în alte publicații, despre diverse moduri de a se lua bani oamenilor muncii. Cu toate acestea acțiunile respective nu au fost reprimare, cel puțin în județul Suceava, unde parcă s-au și înmulțit. Metoda „la modă” este cea a concursurilor de tot felul: pentru pionieri, pe teme de sport, sanitare (ca cel din buletinul anexat), pe care — vrei, nu vrei — trebuie să le cumperi. În timpul anului de învățământ, asemenea buletine sînt date elevilor tot contra-cost. Oare, chiar nu se poate pune capăt acestei practici prin care ni se bagă mina în buzunar, scoțându-ni-se niște bani muncii? (Hosiu Doina, str. Mărășești 34, Suceava)

Gheorghe Drăgan din București, Calea Griviței 395, un om care iubește natura și vrea să se bucure de un petec de verdeț, ne împărtășește durerea lui pentru ceea ce se întâmplă în spatele blocului în care locuiește și unde s-au plantat cîteva copaci, printre care tei, plopi, încă de acum 20 de ani, pe care cu mina lui i-a săpat și îngrijit. Dar „de pe la începutul lunii iulie, responsabilul magazinului cu autoservire din blocul N aduce marfă și o vinde pe spațiul verde, unde oamenii veniți la cumpărături se așază și stau ore în șir chiar pe iarbă, făcînd pămîntul ca cimentul. Pînă acum nu s-a făcut comerț pe acest loc și s-ar putea foarte bine desface marfa ceva mai încoace, tot în spatele blocului N, unde există un spațiu cimentat. Toți din bloc sîntem indignați, iar mie îmi vine să plîng cînd văd cum mi se distruge o muncă de 20 de ani și singurul nostru petec de verdeț. Vă rog, ajutați-ne.”

N. R.: Publicăm acest fragment din scrisoarea doamnei Gheorghe Drăgan, tocmai în dorința de a-i satisface cererea. Poate o vor citi și cei în drept și vor lua măsuri.

U.J.C.M. Dimbovița ne răspunde, referitor la sesizarea doamnei Maria Iacob, care după decesul soțului său a cerut să i se retragă calitatea de membru cooperativ (solicînd în continuare să execute produse de artă populară pe bază de contract), că în 1981, din cauza numărului mic de contracte, conducerea cooperativei s-a văzut nevoită să asigure de lucru, în primul rînd, membrilor cooperativ, la nivelul retribuțiilor tarifare de încadrare, nepunînd să le defavorizeze pe acestea în avantajul celor care lucrează pe bază de contract. Totuși, ne asigură conducerea U.J.C.M. Dimbovița, doamna Iacob C. Maria va fi sprijinită în măsura și în momentul în care volumul producției va permite acest lucru.

Pensionarul Andrei Vasile din str. Castranova nr. 9, sect. 6, București, și-a construit, la adresa menționată, în baza autorizăției nr. 106/1542 din 1972, o cameră și o magazie. După șase ani, vecinul său Laslea Cristian și-a dat seama (?) că este deranjat de modesta construcție și a început să reclame la Consiliul popular al sectorului, care i-a respins ca nefondată acțiunea, după care același cetățean și-a făcut singur dreptate, scoțînd jghebul noului spațiu construit, fapt care a dus la scurgerea apei de ploaie pe pereții construcției lui Andrei Vasile și la apariția igrasiei. Tentativele celui care ne scrie de a ajunge la o înțelegere ca între oameni s-au izbit de rezistența vecinului său Laslea Cristian, care s-a văzut și amendat cu 1500 de lei de o comisie de experți venită la fața locului, după care a recurs la organele de judecată. Noile intervenții ale experților care s-au perindat în acest timp pe la fața locului nu l-au îmbunătățit pe Laslea Cristian, care continuă să-și revendice „drepturile” în justiție, de trei ani de zile. Bani cheltuiți, nervi, raporturi încordate între vecini. De ce toate acestea — se întreabă Andrei Vasile — și, mai ales, după trecerea a 6 ani de zile? De ce, întrebăm noi, organele de resort nu se pronunță clar și răspicat într-o problemă atît de simplă cum este repararea unui jgheab în sumă de... 25 de lei?

„Cu respect vă aducem la cunoștință — ne scriu cîteva cetățeni ai comunei Pades, județul Gorj — că oficiul poștal l-a încadrat pe Corlan C. Ilie ca factor, dar se pare pe post de... mandatar, deoarece își face ser-

Pedepsirea învingătorului

Biografia Elenei Bădescu pare să n-aibă nimic senzational. Sau, dimpotrivă. După absolvirea unei școli profesionale, cu durată de 3 ani, ea se încadrează la întreprinderea de confecții din Birlad, ca muncitoare calificată. Harnică și ambițioasă, a absolvit liceul seral, a urmat cursurile postliceale de proiectare a îmbrăcămîntului din țesături și tricouri, devenind tehnician principal. După 5 ani de muncă asiduă, avînd calificative anuale de „bine” și „foarte bine”, este nevoită să renunțe la post, spre a putea să se pregătească temeinic pentru facultate. La concursul de admitere reușește prima și speră să intre la cursurile de zi. Dar impreviziunile nu i-au fost favorabile. Deși trece cu brio și primele examene, spre a-și asigura existența revine la întreprindere, printre tovarășii dragi cu care împărtășise și bucurii și necazuri, și solicită, neavînd de ales, veniul său post. Cu toate că existau și alte posibilități de reincadrare, este încadrată simplă muncitoare. Muncitoare și studentă în anul doi, fără frecvență, la Facultatea de științe economice. Nimic mai simplu și mai frumos. Pînă aici...

Citesc în continuare epistola scrisă ordonat, cu litere grijulii caligrafiate și înțeleg că tinăra din Birlad are și pricini reale de amărăciune.

În primăvară, prin înființarea unui atelier de proiectare-protopuri în întreprinderea în care lucrase aproape 10 ani și de care-și legase și împlinirile și idealurile, s-au ivit patru posturi de tehnician cu funcții operative. Ce și-au zis factorii de conducere de la personal și O.P.M.? Să nu ne iasă vorbe, hai să organizăm un concurs: care or fi mai buni să cîștige! Zis și făcut. L-au organizat cu seriozitate, cu dichis, după toate regulile și exigențele genului, adică: au stabilit data, ora și locul desfășurării lui, au desemnat o comisie incoruptibilă, alcătuită din cei mai buni specialiști, au elaborat condițiile de participare și le-au afișat la poarta întreprinderii. Ce mai, atmosferă specifică marilor competiții!

La data și la ora convenite, s-au prezentat 7 concurenți (n.r.: petenta spune 6, ceea ce denotă că ceva nu-i în regulă), între care și studenta-muncitoare. Au dat probă scrisă. Cea mai mare notă — 9 — a fost acordată, în unanimitate, Elenei Bădescu, pentru că lucrarea ei fusese cea mai completă, cea mai realizată. Spre surprinderea și totala dezamăgire a intransigentei comisii, posturile au fost ocupate de concurențele clasate în urma celei mai bune dintre toate! Paradoxal, cîștigătoarea de drept a „căzut cu succes”, cum s-ar spune, pentru că se dovedise prea bună...

Și iată și necrutătoarea motivație reieșită din răspunsul celor cărora le-am trimis cazul spre corectă rezolvare: este „dreptul comisiei de încadrare să propună conducerei colective a întreprinderii să promoveze din candidații declarați reușiți pe cei care au recomandări favorabile din partea colectivului unde-și desfășoară activitatea și au primit cele mai bune aprecieri și calificative în ultimii doi ani”. Or, tovarășa „cită la lucrat ca tehnician (1.02.1975—27.04.1980) a manifestat reticente față de sarcinile profesionale...” („...”), „a avut mai multe discuții neprincipiale cu șefa de compartiment, datorită atitudinii sale (mereu nemulțumită cum este apreciată și retribuită, așînd o mină superioară față de colegi ș.a.), iar în anul 1979, a cerut schimbarea locului de muncă, motivînd aceste neînțelegeri”.

Sigur, nimeni nu poate fi perfecțiunea intruchipată. Și nu se poate contesta nici dreptul invocat de comisie. Numai că, la o privire mai atentă, despovărată de invidie și ranchiună, motivația ni se pare destul de subțire, cusută cu ață albă și nu prea rezistentă; dacă n-a fost sancționată, înseamnă că n-a greșit. Pentru că ce este un concurs decît cea mai nepărtinitoare formă de competiție, din care cîștigător trebuie, neapărat, să iasă cel mai bun? Firește, cînd organizatorii sînt fair-play și respectă nealterată condiția întrecerii. Cînd rezultatele nu-i sînt viciate de referințe și aprecieri colaterale, sufocate de iarbă rea a meschinăriei. Altfel, concursul devine o mascaradă, o parodie, iar învingătorul o victimă.

Elenei Bădescu trebuie să-i se facă dreptate!

MIHAI STANESCU

viciul doar cînd vrea el și-i vine bine”. Consecințele: telegramele și avizele telefonice sosesec (cînd sosesec) cu mare întârziere, multe scrisori sînt folosite în cu totul alte scopuri (foarte personale) de către acest factor recalcitrant. Ziarele și revistele, la care sătenii sînt abonați, ajung o dată sau de două ori pe săptămînă la destinatari, ori chiar o singură dată pe lună! Dirigențele oficiului poștal local l-a penalizat de mai multe ori pe Corlan C. Ilie, dar efectele educative ale acestor măsuri nu s-au produs, fapt pentru care sătenii se adresează redacției noastre „în speranță că vom găsi vreo metodă prin care să-l aducem pe brazdă pe tovarășul Corlan C. Ilie”, desprecare mai sîntem informați că este de meserie... croitor, lucrînd în cadrul cooperativei pe numele soției sale, care, de fapt, nu este croitoreasă, ceea ce explică „criza” de timp a factorului amator. O sugestie am putea da, așa, la prima vedere: soțul Corlan să schimbe întregii funcțiile și totul să reintre în ordine, inclusiv legalitatea tratată în prezent, prin încasarea a două retribuții de către un singur om.

Un grup de absolvenți ai Liceului Industrial „N. Titulescu” din Craiova ne scriu următoarele: „Încă din data de 26 februarie 1981 sîntem în posesia repartițiilor de intrare în producție la întreprinderea „Olteit” din Craiova. Cum de la data respectivă și pînă în prezent tot facem întrebări la această întreprindere cînd putem fi încadrați în muncă, primim același răspuns: luna următoare. Fiind copii destul de mari, nu mai putem cere părinților, care-și au și ei greutățile lor, mîncare și de zi cît și suportarea altor cheltuieli. Am vrea ca scrisoarea noastră să ajungă și sub ochii tovarășilor de la „Olteit” Craiova, pentru ca ei să facă ceea ce trebuie, adică să ne încadreze în muncă, pentru a deveni și noi utili societății noastre și a ne putea cîștiga exis-

tența prin propriile puteri”. Cine va citi aceste rînduri ale tinerilor craioveni este rugat să le aducă la la cunoștința conducerii întreprinderii de autoturisme din Craiova.

Consiliul popular al județului Satu Mare ne comunică, în legătură cu scrisoarea a trei locatari din municipiul Satu Mare, str. Mileniului nr. 17, prin care aceștia solicitau sprijin pentru executarea unor lucrări la imobilul în care locuiesc, că „Cupă verificările efectuate au fost luate măsuri și s-au executat reparații la acoperiș, jgheaburi și burlane. În cursul acestei luni va fi înlocuită și o porțiune de tablă a acoperișului cu tablă zincată, momentan luîndu-se măsuri pentru evitarea infiltrărilor. Reparațiile instalațiilor interioare ca și cele de la spațiile de interes comun cad în sarcina chirieșilor”.

Csibi Alexandru din Cluj-Napoca, str. Napoca nr. 2, et. II, ap. 28, ne cere sprijinul, informîndu-ne că „cu 8 (opt) ani în urmă a depus la Direcția P.T.T.R. Cluj-Napoca cererea cu nr. 15714 privind instalarea unui post telefonic la domiciliu. De atunci revin anual cu o cerere și tot anual primesc răspunsul stereotip că „în limita posibilităților”. Menționez că locuiesc în plin centrul orașului și în acest răstimp s-au instalat nenumărate posturi telefonice în această zonă, chiar și pe strada unde locuiesc. Consider că așteptînd 8 (opt) ani, mi-am făcut stagiul necesar îndeplinirii condiției „în limita posibilităților” și sînt îndreptățit să pretind instalarea telefonului, posibilitățile răbdării mele ajungînd la limită”.

În legătură cu articolul publicat în revista „Flacăra”, privind locurile de joacă pentru copii, Consiliul popular al Municipiului București ne face cunoscut că „Direcția domeniului public C.P.M.B. și administra-

țiile domeniului public ale sectoarelor au în atenție în mod deosebit amenajarea unui număr cît mai mare de terenuri de joacă pentru copii cit și buna gospodărire și întreținere a celor existente. Vă informăm că în Municipiul București copiii au la dispoziție 924 de terenuri cu o suprafață de 993 500 mp, înzestrate cu variate elemente și obiecte specifice. Menționăm însă că întîmpinăm mari greutăți în asigurarea bunei funcționări și întreținerii a instalațiilor de joacă, intrucît nu întotdeauna părinții supraveghează modul de folosire a acestora de către copiii care degradează aparatele și obiectele de joacă. De asemenea, unii tineri certați cu normele de conduită civilizată deteriorează piesele și celelalte dotări, pentru a căror remediere se irosesc importante fonduri bănești și forțe de muncă. Totodată, precizăm că nici din partea cetățenilor nu se primește un sprijin eficient în ceea ce privește participarea la întreținerea terenurilor de joacă cit și pe linia formării unei opinii de masă atunci cînd observă că elementele lipsite de conștiință civică degradează aceste bunuri”.

„Am vizionat recent filmul „Serpico”, la cinematograful „Favorit”, film care a durat efectiv de la orele 17.20 la 19.20, deci exact două ore. Pe la jumătatea lui s-a întrerupt și s-a reluat genericul de la sfîrșit pe care scria numai în românește: „seria a doua”. Dacă ar fi fost un film de două ore ar fi trebuit să dureze cel puțin două ore și jumătate, deci pentru 30 de minute în plus față de un film normal s-a încasat un preț dublu. Intrucît nu am fost singurul nemulțumit, și alți spectatori comentînd faptul, și intrucît nu pentru prima dată am constatat acest procedeu, rog forurile competente să lămuirească problema”. (Eugen Alecu, str. Sergent Caraanghel nr. 10, București)

„În strada N. Iorga la numărul 31, în fața blocului stă o așa-numită mașină (nr. 8-B-8805) care n-are motor, îi lipsește o roată dar ocupă tot asfaltul destinat pietonilor. Circulăm pe rigolă, deoarece în spatele pomului de pe trotuar, cu rădăcinile ridicate, numai ciîni stau o secundă... De ce să suferim noi din cauza unui care și-a abandonat carcasa mașinii în drumul nostru? Poate ne ajutați să scăpăm de această pacoste”. (E. Bălan, str. N. Iorga 31, București)

Ministerul Muncii, Direcția forței de muncă răspunde adresei noastre nr. 5928/1981, referitoare la scrisoarea tovarășului Enache Paul din București, că „la data de 16 iunie a.c. a fost repartizat de către Biroul forței de muncă al sectorului 3 București ca electronist la Institutul de cercetări și proiectări pentru tehnica sticlei și ceramicii fine, unde lucrează efectiv cu începere de la 23 iunie a.c.”.

I.C.R.A.L. Colentina, dînd urmare sesizării tovarășului Peicu Nicolae adresată revistei noastre, prin care acesta solicita deblocarea intrării în garajul din str. Spătarului nr. 17 bis, ne aduce la cunoștință că, imediat ce a fost semnalată necesitatea utilizării respectivului garaj, s-au luat măsurile de rigoare și, de la data de 7 iulie a.c., dorința corespondentului nostru a fost îndeplinită.

Consiliul județean al sindicatelor Argeș răspunde scrisorii adresate de Badea Octavian redacției noastre că s-au luat unele măsuri: cei 6 muncitori vor primi diferența de bani iar tovarășul Badea Octavian va fi readus în același loc de muncă unde a lucrat inițial.

Inspectoratul General al Militiei, Direcția circulație, referindu-se la scrisoarea cetățeanului Petre Ștefan din Oltenița, jud. Călărași, ne informează că: „În seara zilei de 23 decembrie 1980, în jurul orei 18.40, Tureanu Doru, component al echipei de hochei Dinamo București, după ce a consumat băuturi alcoolice

în comuna Luica, județul Călărași, a condus autoturismul Lada nr. 1 B 7697 pe D.J. 403, iar după ce a ieșit de pe raza comunei sus-menționate, la circa 700—800 m, a pierdut controlul volanului și a pătruns pe sensul opus, unde s-a tamponat frontal cu autoturismul Trabant nr. 1 IF 3078 condus regulamentar de Petre Simion”. Cercetările efectuate au ajuns la concluzia că Tureanu Doru s-a făcut vinovat de săvîrșirea infracțiunii de ucidere din culpă a lui Petre Simion, drept pentru care a fost trimis în judecata organelor competente unde dosarul se află în faza de judecare și unde partea vătămată poate lua la cunoștință de toate actele încheiate (instanța este Tribunalul Militar București).

Pagină realizată de EMANUEL VALERIU

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Mariana Pistol — Caracal: În mod legal vi se rețin cheltuielile de școlarizare pe care le datorati întreprinderii Tricodava-București, intrucît ați întrerupt activitatea la această unitate, venind la Caracal ca nou încadrată. **Ana Safta — comuna Măguri-Răcătau (Cluj)**: Numai comisia centrală de pensii poate analiza și hotărî, dacă este cazul, schimbarea gradului de invaliditate. **Margareta Volintiru — Constanța**: Perioada la care vă referiți nu poate fi luată în considerare pentru că nu ați muncit în baza unui contract de încadrare. **Stefan Stroe — comuna Vidra (Vrancea)**: La filiala C.A.S.C.O.M. veți primi indicațiile necesare. **Vlad Marinescu — București**: Începînd cu data de 17 august 1981, sînteți transferat în interesul serviciului, conform art. 69 din Codul Muncii.

MARGA NEDELEA

JURIDIC

Eugenia Din — Avrig: Intrucît v-ați declarat nemulțumirea față de o hotărîre judecătorească definitivă (sentința civilă nr. 311/30.1.1981 a Judecătoarei Sibiu), a fost sesizată Procuratura Generală, organ competent a se pronunța cu privire la legalitatea și temeinicia acesteia. **Maria Fenechin — comuna Șinca Nouă, Brașov**: Neîntervenind situații noi în legătură cu cauzele decesului soțului dv. (moarte neviolentă, patologică, datorată hemoragiei cerebrale), s-a apreciat că soluția dată de Procuratura județeană Brașov, de neîncepere a urmăririi penale, este corectă. **Alexandru Rizea — București**: În condițiile în care, la data accidentului produs, un conducător auto, conducînd un autovehicul deținut de o organizație socialistă al cărui om al muncii este, are încheiată o asigurare facultativă, ADAS preia în întregime răspunderea materială față de terțul păgubit. Cum la momentul producerii accidentului autorul acestuia nu era asigurat, justificat s-a dat curs formelor de recuperare a sumei reprezentînd valoarea despăgubirii plătite. **Violeta Gherasim, comuna Fintinele, Suceava**: Pensia se acordă începînd de la data de întîi a lunii următoare înregistrării dosarului la DPMOS. Deoarece dosarul dv. a fost prezentat în luna noiembrie 1980, corect ați fost pusă în plată de la data de 1 decembrie 1980. **Ion Lupulescu — Călan**: Conform art. 13, litera a, din Legea nr. 5/1977, Comisia județeană de pensii Hunedoara a solicitat completarea dosarelor de pensionare cu unele acte absolut trebuțoare. Celor care au prezentat astfel de acte li s-a achitat imediat pensia restantă. **Ilie Coman — Cîmpulung Muscel**: Revizuirea medicală a pensionarilor de invaliditate, inclusiv a celor IOVR, nu se poate face decît pînă la împlinirea vîrstei de 60 de ani la bărbați și 55 de ani la femei. Temeiul legal: art. 31 din Legea nr. 3/1977.

MIHAI MERIȘANU

„FLĂCĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

CENTENAR

George Enescu

Forța verbului enescian

Subliniem mereu, în aceste zile, locul unic al muzicii și faptei enesciene. Punem în lumină cele mai diverse laturi ale personalității, ale geniului celui ce a lansat gândirea muzicală românească în universalitate, făurind 33 de opusuri în care sintetizează drumurile artistice ale veacului, celui ce a fost unul dintre cei mai mari violoniști ai timpului și totodată un muzician plenar afirmat în arta baghetei, în muzica de cameră, în pianistică, în pedagogie.

Uităm însă să relevăm faptul că dincolo de strălucitul muzician, Enescu („admirabil fenomen al naturii” — cum îl definea Mihail Jora) a fost în același timp și un condeier de elită, un istoric muzical de calitate, un artist care a știut să folosească (ca puțini din marile talente ale secolului), cuvântul în lupta pentru muzică, afirmarea artei, apărarea demnității umane.

În Convorbirile cu Bernard Gavoty (din păcate netraduse încă în limba română), în articole, în zeci de interviuri, în corespondență întâlnești un cuvânt dens, colorat, plin de înțelesuri, un cuvânt ce „rostește” expresiv, penetrant, laconic învățămintele unei mari experiențe de viață și o înaltă concepție despre lume, un cuvânt plin de vigoare, frumusețe și căldură, demonstrând sinceritate, cultură, putere.

Într-un veac al atitor frământări, căutări, neliniști, Enescu ridică vibrante glasuri muzicale în apărarea atotputerniciei omului și destinului, rostește în capodopera sa și a veacului — *Oedip*, singura chemare ce poate „împăca” secolul — „Oameni fiți buni” — dovedindu-se înainte de toate, în cuvintele spuse public sau gravate în tipare, un gânditor de anvergură, stăpinit de un înalt crez politic și ideologic.

„Cultura va trăi. Prea e mare patrimoniul ce l-au acumulat atâtea secole de trudă și de credință pentru a face dintr-o dată *tabula rasa* din tot ce am strâns și am asimilat. Impasuri a mai avut omenirea. Și le-a răzbit pe toate cu o vitalitate eroică. Nu-i va lipsi curajul nici de data aceasta. Trebuie să credem și vom învinge” (George Enescu — 1934).

„Artistul dezvăluie omenirii calea spre armonie care e fericire și pace” (George Enescu — 1945).

„Simplitatea în viață este adevărata libertate” (George Enescu — 1931).

„Cuvântul pe care mi-l repet zi de zi de cind mă știu: îndeplinirea datoriei. În realizarea acestui lucru se cuvine de și bunătațe și loialitate, cinstea, cordialitatea, exactitatea. Să ne facem cu toții datoria și lumea își va recăpăta sensul ei suprem” (George Enescu — 1934).

„Nu mi-am servit țara decât cu sufl-

tu” (George Enescu în „Convorbirile” cu Gavoty).

Aș mai putea cita îndelung. Am putea comenta îndelung...

Expresie adincă. Gîndire rodnică. Putere de influențare.

În asemenea fraze își împărtășește Enescu convingerile democratice și antifasciste, militează în 1936 pentru Front Popular (revelatoare sint din acest punct de vedere discuțiile cu Valter Roman surprinse, recent, într-o carte de amintiri), își spune gîndul cu privire la cîteva dintre marile probleme ale contemporaneității, în asemenea aserțiuni a reflectat continuu angajarea sa culturală și cetățenească.

Oglîndind opera sa de militant social, cuvintele lui Enescu mărturisesc, în al doilea rînd, credința sa în puterile sociale ale artei, în forțele consolatoare ale muzicii.

„Menirea sfîntă a muzicii este să stîngă urile, să potolească patimile și s-apropie inimile într-o caldă-nfrățire. așa precum a-nțeles-o, marea antichitate, creînd mitul lui Orfeu” (George Enescu — 1930).

„Muzica... un grai izvorit din inimă și menit s-aducă dragoste și-nfrățire printre cei pe care îi despărț credinți și obiceiuri deosebite. Muzica este un grai în care s-ogîndesc, fără posibilitate de prefăcătorie, însușirile psihice ale omului, ale popoarelor” (George Enescu — 1933).

Prin asemenea cuvinte vorbește Enescu despre locul muzicii în viața socială, despre raporturile dintre muzică și celelalte teritorii ale cunoașterii umane, despre muncă drept supremă datorie și

izvor al oricărui succes individual sau social sau își exprimă tezele cu privire la o mie și una de probleme de estetică muzicală de la locul folclorului în civilizația contemporană la comandamentele artei interpretative.

În al treilea rînd, paginile date tiparului ni-l indică pe Enescu drept unul, aș spune, dintre cei mai interesați istorici muzicali ai lumii contemporane.

Rîndurile în care vorbește despre Bach, („De o jumătate de secol — îi spune lui Gavoty — Bach este piinea mea cea de toate zilele”), Mozart, Beethoven, („Opera lui Beethoven — scria Enescu — e o ur-

zire de supranatural cu omenesc, indeobște dezbrăcată de senzualitate ca statuile lui Michelangelo”), Schubert, Schumann, Brahms, Wagner, Debussy, Ravel, Șostakoviici sau toți marii reprezentanți ai artei interpretative a secolului de la Casals și Toscanini la Thibaud și Lipatti, dovedesc rigoare științifică, putere de obiectivare, capacitatea de a vedea un moment istoric în dialectica contrariilor sale (să ne amintim de forța cu care știe, de la sfîrșitul secolului trecut, să intuiască măreția lui Brahms dar și a lui Wagner), înalte criterii în ierarhizarea valorilor, generozitatea de a renunța la predilecții.

Avem, indiscutabil, în Enescu un istoric muzical exemplar.

Am semnalat trei dintre „direcțiile de atac” ale cuvîntului enescian. Voi reveni poate, pe îndelete, asupra lor în viitorul apropiat, demonstrînd forțele de iradiere în veac ale gîndirii enesciene.

Esential este să ne hotărîm acum, în anul centenarului, că trebuie ca alături de ediția jubiliară a festivalului, de Simpozionul Internațional inițiat de Uniunea compozitorilor, de manifestările pe care le organizează instituțiile muzicale ale țării pentru răspîndirea operei enesciene, să legăm într-un Corpus de documente scrierile lui Enescu.

Vom fi atunci posesorii unui op fundamental de gîndire românească, vibrantă carte de meditații și învățămintele.

IOSIF SAVA ■

Trei meditații în do major asupra fericirii de a-l înțelege pe George Enescu

1. Nimeni nu ne lasă surzi în timp ce și miinile noastre au urechi, în timp ce ne-am născut apolinici, iar în singe avem filarmonici celebre, în timp ce, cit de singuri am fi, putem să-l ținem în noi pe George Enescu alături de Mozart, Beethoven, Bach, în timp ce nimeni nu nu-i alungă peste granițele sufletului și nici nu-i luăm cu noi în mormint, în timp ce putem privi încă luna naivă pentru că ne place iubita care nu știe decît numai versuri despre ea, în timp ce e liniște și ne putem gîndi la liniște, chiar dacă acesta-i un tautón, ei și, în timp ce-i studiem pe Marx, Freud și Nietzsche și profesorul de sociale nu ne zice nimic despre apolinic și dionisiac, dar ne cere să exemplificăm forma cîntecului prin logaritmi, formule chimice sau prin versuri de..., în timp ce-i scriu mamei ascultînd Rapsodia a II-a, nimeni nu ne lasă surzi în timp ce și miinile noastre au urechi, în timp ce și pianele iau lecții de indeletniciri practice, în timp ce la discotecă se mai aud injurături, ei și.

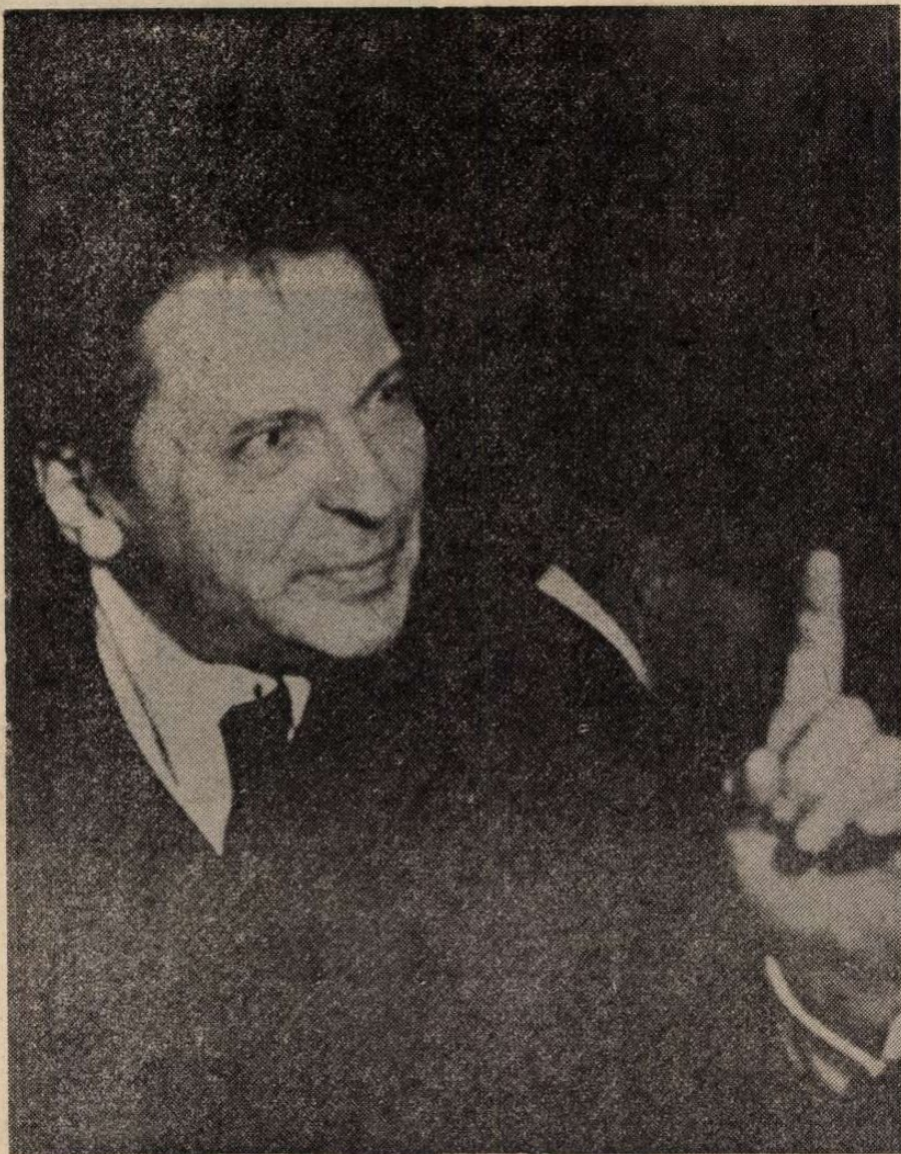
2. A începe un cîntec întîrziat în centrul orașului, singur, în orașul în care muzica n-are bariere, în orașul în care noaptea alături de noi

cîntă și paznicii, dispecerii de la I.J.T.L., navetiștii, femeile întîrziate, milițienii, în orașul în care e o fericire să spui că există și că poți cînta cînd îți vine să cînti, cînd apuci de ființă un instrument și-l acordezi sufletului și nimeni nu-ți zice psst oricît de nemeloman ar fi, oricît de afon, în orașul în care zbrînnie casetofoanele și discurile se vînd pe sub mină ahtiaților, în orașul în care te întristezi uneori, totuși, cînd descoperi în jurul tău, în sala de concert, umbra muzicii căutînd în van urechia din singe, care lipsește, în orașul în care muzica este o doamnă a tuturor și cîntă iubită a fiecăruia a începe un cîntec, întîrziat în centrul orașului, singur, înseamnă a da tonul unei lungi simfonii.

3. Extazul rămîne un vis în care fericirii adorm după manualul lui Freud și vînd în zori coșmaruri ușoare și grele, e un dans apoi în străfundurile iluziei unde, ca-ntr-o botanică sau ca într-un manual de-al lui Darwin, se aleg învinșii. Se regăsesc adunați apoi în Simfonia a V-a de Beethoven... D'al capo!

GELLU DORIAN ■

„Prin spiritul său muzical atât de vast, George Enescu este pentru țara noastră cea mai legitimă mândrie, o superbă întru-chipare a geniului românesc.”

IONEL PERLEA

„Pentru mine, Enescu va rămâne una din adevăratele minuni ale lumii. Caracterul și chipul lui Enescu sînt înscrise în mintea mea ca un copac sau un munte din Sinaia... Rădăcinile puternice, noblețea nativă a sufletului său, au venit de la acei munți, și de la acea țară, o țară atât de frumoasă.”

YEHUDI MENUHIN

„George Enescu reprezintă în fața lumii sufletul românesc în tot ceea ce are el mai curat și mai înălțător. Sute de mii de oameni de pe suprafața pămîntului, care iubesc pe Enescu, nu se poate să nu cuprindă în această iubire și poporul și țara care a dăruit lumii pe Enescu.”

LIVIU REBREANU

Enescu la Tirgu Mureș

George Enescu a concertat de zece ori la Tirgu Mureș, într-o perioadă de 15 ani. Venea aici pentru că îl atrăgea viața muzicală tirgumureșeană. Era primit împărătește de public, de muzicienii și compozitorii locali, de școala de muzică, de oficialități locale. De fiecare dată găsea răgaz să se ocupe și de învățămîntul muzical local, pentru a-i imprima o dezvoltare cât mai firească în contextul școlii naționale de muzică românească. A reușit din plin, pentru că ideile sale primeau imediat rădăcini în ființa inimoșilor dascăli: Metz Albert, Maximilian Corin, Zeno Vancea, Kozma, Géza, Metz Piroška, George Ionescu, Ionel Ceartă și alții.

Cu 50 de ani în urmă, cînd vîrsta sa număra o jumătate de secol, orașul Tirgu Mureș, unde a fost prezent în zilele de 3 și 4 decembrie 1931, i-a sărbătorit prezența și anii săi cei rodici prin acordarea numelui „George Enescu străzii pe care este așezată fațada principală a Palatului cultural din Tirgu Mureș. Tot atunci, i-a fost înmînată Diploma de Cetățean de Onoare și un obiect de artă din aramonit, în care la care s-au adăugat și celelalte formalități protocolare din partea oficialităților locale.

După acest moment cultural-festiv au urmat peste ani concertele. Ultimul, cel din 15 noiembrie 1938, îl considerăm, din perspectivă prezentului, a fi cel mai semnificativ pentru învățămîntul muzical și pentru istoria culturii a Tirgu Mureșului. Evenimentul a fost prețit de presa oficială („Glasul Mureșului”, an. V, nr. 155 din 6 nov. 1938) care anunța cu 10 zile înainte concertul, programul și intenția primarului dr. C. Curta, că a hotărît, așa cum rezultă din documente, instituirea „cu începerea anului financiar 1939-1940 în

sarcina taxelor ce se percep de la elevii conservatorului orășenesc, un premiu anual cu caracter permanent, numit „Premiul George Enescu”, a cărui sumă se va fixa în bugetul general al orașului de reședință Tirgu Mureș (...) cu menirea de a se decerna — prin primatul dintodăuna — celui mai meritos absolvent al conservatorului orășenesc, de la una din clasele de compoziție, vioară, pian, violoncel ori canto. Despre care se va încunoștința printr-o scrisoare omagială maestrului

George Enescu” (citată din Decizia nr. 394/1939 din 12 ianuarie, art. 1). Hotărrea primarului a făcut, mai întii, obiectul Deciziei nr. 31368/1938, în care erau incluse și alte articole privitoare la acordarea semnificației cuvenite actului de prezentă la acea dată a lui George Enescu la Tirgu Mureș, cînd, din nou, pentru a doua oară, i se înmîna Diploma de Cetățean de Onoare al orașului, și se precizau și alte intenții locale, rămase însă numai în proiect din cauza războiului.

Iubirea de frumos

Enescu omul

Arta ori este iubire ori nu este nimic, spunea Enescu, confirmînd și geniul său ceea ce au descoperit marii artiști din toate timpurile. Izvorul artei adevărate este iubirea dezinteresată, iubirea — compasiune pentru toate creaturile. Această dragoste-compasiune l-a cuprins pe Enescu față de Oedip cel orb și cu picioarele umflate, alungat ca un ciomad din toate cetățile Eladei pentru că asupra lui s-a răzburat destinul, aceeași dragoste transpune dintr-o cantată nefericită în care este plinsă soarta fiicei lui Ief-tae adusă jertfă pentru salvarea poporului, tot din iubire va scrie Enescu, păstrată în fragment, o dramă muzicală pentru soarta meșterului Manole.

Am trecut ieri pe lângă Biserica Albă

de pe Calea Victoriei și mi-am adus aminte cum în vremea războiului Enescu venea cu un samovar să împartă ceai fierbinte evreilor scoși să curețe zăpada.

Menuhin mărturisește despre absolută bunătate a inimii acestui geniu care se confundă cu inima blindă și bună a poporului român.

În casa din care a plecat, păstrată intactă de marelui său prieten Romeo Drăghici, am citit o scrisoare adresată lui Enescu de arhiepiscopul Galaților, mulțumindu-i pentru banii dăruți ca să se cumpere pline pentru vîduvele sărace și copiii orfani. Tot aici, am văzut ultima fotografie a lui Enescu sărutînd pămîntul românesc, asmei lui, Bălcescu înainte de a pleca din țară.

Pe lângă opera lui, omul Enescu va fi mereu o pildă coplesitoare pentru toți cei care se apropie de artă pe calea, singura roditoare, a jertfei de sine.

IOAN ALEXANDRU

O aură de infinit

Cu atîtea contrarii cite încap într-un om și o viață, între oameni și viață, cum de-a rămas pururi dreaptă cumpăna armoniei enesciene? Detășarea, singurătatea geniului ar fi putut să ne-o explice, de n-am ști și simți că el a trăit din, în, cu, prin, pentru semenii săi. În plină căutare furi-bundă, în demență și tragedia a două războaie îndurate din plin lingă ai săi, Enescu nu experimenta. Nu era în căutare a ceva, în căutare sa: se aflase încă de la început, iar meșteșugul, timpul ca o apă și un soare, îl ajutau să se scoată la iveală așa cum se știa.

Prietenul și discipolul Marcel Mihalovici i-a propus odată, în spre amurgul vieții, inițierea în serialism, în dodecafonie. Știti ce-a răspuns? „Mi-ar trebui încă vreo 400 de ani ca să pot așterne pe hîrtie, în tehnica mea, tot ce-mi umblă prin cap...”

Din armonie și preță plin e zămislită dar toată înfăptuirea sa.

Trăind tu în armonie, fii armonie pentru alții...

Prea plinul tău nu-l opri pentru tine... Le învâț acestea de la el.

O lună din viața sa de 74 de ani. Ce

arată o singură lună, prin ceea ce mai putem ști despre ea? Aproape în fiecare zi un concert — ca solist sau dirijor — citeva recitaluri, „ținînd partea pianului sau violii”, de fiecare dată cu alte programe, cu alte mii, sute de mii de note, armonii, polifonii și ritmuri știute pe dinafară. Între timp citeva lecții. Între timp străbate cu trenul, mașina sau vaporul distanțe cum ar fi București-Iasi; Paris-Montreal. Este ce putem afla despre luna asta. Dar cite ceasuri de veghe rămîn necuprinse în ea — veghe asupra propriilor partituri, copiii săi muzicali — cite ceasuri de silnic studiu pe corzi, pe clape, pe opusuri; cite ceasuri de meditație prin care munca să poată ajunge artă! Dar somnul cel dulce și masa gustoasă, taclalele cotidiene, nimicul cel mare, pe unde sînt oare ascunse?

Armonie eternă. Generozitate fără margini. Muncă neobosită. Cum arăta oare astăzi fața lumii cu oameni ca Enescu, multiplicați în timp și spațiu: milioane și milioane de enesți la fiecare generație! Oare mai cunoștea pămîntul ura și războiul, foamea și frigul și dezoarea și sfîșierea și dezamăgirea și și și și...? Știm că ce s-a întimplat n-a fost scris imolabil să se întimplă. Ne-am scris singuri.

Continuăm a ne scrie la fel? Pe cine să întrebăm dacă nu pe noi? (mai întii însă fiecare în parte pe sine însuși).

Enescu nu avea a se întreba.

Cu autoritatea priceperii și vîrstei sale, Cella Delavrancea intuia în Enescu cel mai mare pianist de totdeauna, de s-ar fi consacrat claviaturii și nu arcusului. Atunci te întreb: cit de mare putea fi violonistul, de-ar fi fost numai violonist? Dar dirijorul? Și cit de mare compozitorul, dăruindu-și ființa, timpul, numai portativelor? Ar fi fost nu mare, nu cel mai mare în fiecare dintre ele, ar fi fost DESĂVIRȘIT. Desăvîrșirea, despre care spunem că-i un vis, lui Enescu îi era la îndemînă în atîtea ipostaze. Desăvîrșirea, la care cei mai mulți nu aspiră, la care puțini cîtează a spera și aud că nimeni nu ajunge, pentru el, Enescu, ar fi fost prea puțin. Desăvîrșit în unul, deci exclusivist, cînd în el trăiau, fierbeau, creșteau, rodeau atîtea miracole? Desăvîrșirii limitate, el i-a preferat măreția imperfectă în întreaga muzică.

Armonie, Generozitate, Muncă. Totalitate.

Încercînd să-l cuprinzi pe Enescu în tot ce a fost și cum a fost, vezi cu umilintă că nici măcar atîta lucru nu-ți stă în pu-

teri — așa cum nu-ți stă în puteri a percepe infinitul... Stai. Asta trebuie să fie: o aură de infinit, Enescu al nostru; un infinit care pleacă de la noi, din noi, cu noi, spre dincolo de ce-i văzutul și auzitul și unde nu-i adevărata decit implinirea.

Dar de unde să vină toate harurile muzicii — cum să fi pogorît ele așa miraculos asupra unui singur muritor? Aruncați cu pietre în mine, muzicieni, dar spun că nu din, nu numai, nu atît din muzică, din partituri și chei, din note scrise sau memorate și redade, ci din... din...

— Din ce atunci, mărunț, anonim, afon, incult, ingrat mîzgăitor de hîrtie — mă întrebați, stimăți muzicieni. Spune tu, dacă știi!

Dar eu nu știu, nici n-am să știu, desigur. Atîta doar că întreb, timid, în surdina, pentru mine și mine, poate puțin pentru hîrtia pe care scriu și care nu e dum-neavoastră: nu cumva Enescu a fost ce este, fiind ESENȚĂ?

Esență românească. Întruchipînd prin muzică ESENȚA OMENEASCĂ!

SILVIU GAVRILA

La articolul 2 al Deciziei nr. 394/1939, în cele 5 puncte (a-e) sînt fixate condițiile pentru concurs la disciplinele: compoziție, vioară, pian, violoncel, canto, precum și comisia examinatoare „formată din corpul profesoral al Conservatorului sub președinția directorului, președinte de onoare fiind Primarul orașului sau delegatul său”.

Toate aceste inițiativă și măsuri reies din preambulul deciziei din 12 ianuarie 1939 din care reproducem un fragment ilustrativ pentru evenimentul la care mă refer: „Noi, primarul orașului de reședință Tirgu Mureș, avînd în vedere marea cinste pe care maestrul George Enescu a făcut-o cu prilejul turneelor sale poposind și în orașul nostru, desfășînd inimile tuturor prin neîntrecuta sa artă; Avînd în vedere că prin concertele sale a ridicat atît de mult prestigiul artei românești în acest centru de veci tradiții de artă minoritară; Avînd în vedere că prestațiile sale au fost un neprețuit stimulent pentru eforturile cari se depun pentru consolidarea artei naționale... am decis instituirea „Premiului George Enescu”.

Conținutul celor semnalate mai sus au făcut obiectul momentului festiv ce a avut loc înaintea ultimului concert al lui George Enescu la Tirgu Mureș. Marele muzician, cu vocea lui blindă, a mulțumit sincer și, apreciînd școala cu laude alese, s-a arătat să o sprijine prin toate mijloacele și pe toate căile.

Premiul instituit a fost acordat, o singură dată, absolventului de la cursul de vioară, Balog Francisc, astăzi prof. univ. pensionar, la Conservatorul „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca.

Privite în timp, faptele petrecute aruncă lumini clare asupra marilor semnificații pe care le-au avut și le au legăturile lui George Enescu cu Tirgu Mureș.

TRAIAN DUȘA

FLORIN MUSCALU

Desen de TUDOR GEORGE

Porumbelul sălbatic

Porumbelul sălbatic ce ți l-am trimis
Cu scrisoarea legată de grumazu-auriu
Este priet. L-am ales dintre mii
După zboruri prelungi. De aceea e viu.

Este șchiop. Nici nu poate să meargă
Și lin-cocoșat. E un fel de dispreț.
Căci chiar el e-o cocoasă ce zboară,
E-o lumină cu-aripi, fără preț...

Și totuși așteaptă-l, el poate vorbi
Și poate zbura. Dar ajută-l să zboare.
E-un priet-cărturar-zburător. Și
Nici n-ai văzut un porumbel citind o
scrisoare...

Bocet idilic

Nuci și castani,
Proștii mei dragi leviathani,
Voi trăiți mai multe
Sute albastre de ani...
Vin în fața coroanelor voastre
Și mă înclin la curțile pădurii
În hainele scumpe-ale mierlei
Însingurat de cîntecul literaturii.
Stau în genunchi un secol
Al doilea, măști-mi viața voi,
Ca încă o sută de ani
Să mai stăm în genunchi amîndoi.
Să ne schimbăm hainele cu verdeața
Lumii adevărate, de-apoi.
Puteți să mă alegeți ucenic
Să-mi dați în sfîntă păstrare
Acel mare nimic
Care nu cere de mincare :
Turma de cîntec cu liliac
Pe cerul gurii de pit-palac,
Vestireja jilavă a ciocirlei
Încărînd drumul veciei
Călușarii acelor aripi încercate
Din tinerețe, în singurătate,
Gura de aur a mierlei pustii,
Razele ei aurii...
Nuci și castani,
Proștii mei dragi leviathani

Voi trăiți
Mai multe sute albastre de ani...
Stau în genunchi un secol,
Al doilea măști-mi viața voi,
Ca încă o sută de ani
Să vă mai pot ruga să trăim amîndoi...

La masa de scris

Am albit dintr-o dată scriind această
poezie...
Călcăm parcă pe surisul celor ce mor
Cu marea teamă să nu fiu observat
Ca un hoț printre rîndurile versurilor.

Toată lumea îmbătrînește de ceva
Eu voi îmbătrîni din cauza poeziei nescrise
Și sînt tînăr încă, din cauza ei.
Trăind printre gunoarele acestor
manuscrise.

Sînt fericit în acest nesfîrșit îndelung
Al tinereții. Fericirea filosofiei ! Ce vis...
Am albit dintr-o dată scriind această
poezie

Am albit la masa de scris...

Înstelarea

Bătrînul bibliofil stă la masa de scris
Ca o heroglifă cerească. Porțelanul lui
are ochi
Înăuntru, deși este orb
Poți vedea prin el. Ca prin ceru-nstelat...

Poartă un lujer în stînga.
Dreapta se termină-ntr-un craniu abstract
Ținut lîngă inimă. Un fel de mileniu,
Un cheag cit craniul cereș.

Această mare lentilă
Poate orbi constelații întregi.
Și, iată, pe masa de scris,
Heroglifa-i cerească :
Un fel de mileniu, un cheag,
Înstelarea : craniul cereș.

Caii din parc

Doi cai se săurta ca doi îndrăgostiți peste
veac
Șeile lor străvezii poartă umbra ușoară,
Calul alb se surpă sub un aur de fată
Calul galben duce-argintu-i povară...

Gurile lor rătăcite-s în dragoste
Gitul le flutură cu pletele-n are
Doi cai, pe pămînt trăiesc ca și oamenii
Doi cai s-au îndrăgostit într-un parc.

Stau tineri, bătrîni, împietriți de ce văd,
Calul alb, calul galben ca vinul
Se sărută-ndelung pînă ce
În trifoi își adună paloare pelinul...

Susurind ca trecutul prin vieți
De deasupra, din șeile caste,
Peste caii zdrobiți de iubire
Două umbre de oameni, albastre,

Nimeni nu vede peste ele — arde veacul,
Trag de friie și pînteni coboară,
Și în fața mulțimii
Doi cai se sărută pentru prima și ultima
oară...

Penelopa

Cînd m-am îndrăgostit de Penelopa
steaua mea nu era prea departe
de pămînt
și de moarte

Ulise
murise

eu
aproape umbră
aproape zeu
sub ochiul divinității
umblam printre peșterii cetății

pe-atunci
Penelopa-și țesea
pinza
din lacrima mea

ION SOFIA MANOLESCU

Minzul

De născut ne născurăm împreună
Și ne purtăm unul pe celălalt în spate,
Cu toate clopotele trase într-o dungă
Să nu le simt în coaste, pașii ruginiți.
Ne opintim doar o singură dată
În cea mai groaznică secetă din lume
Cînd rumegarăm bureții pîrguiți de sub
Însăși coasta domnului de imprumut.
Genunghii urlară proștiți în rugăciune,
Gusa porumbelului crăpă de caniculă,
Uleiul se aprinde de la sine, în plită,
Ghizdciul creșuse mai mare ca limba
boului

În inchipuirea noastră.
Într-atît ne păscu o foame abia instăpînită
Că între fălci de-o dată auzirăm troznind
Pieptul tînăr zbuciumat al tîtinului meu.
Din minz am început să-mbuc din crupa
nechezindă,
Copitele întoarse spre necercetate femei.
Așa de infometat cum fost-am și cum mai
sînt

Și cum mă știu din totdeauna
Îmi iau inima-n spate și mă călătoreșc
Binecuvîntînd pămîntul acesta, din doi
în doi.

DORIN SALAJAN

Liniștea

Liniștea-boltă și izvor
Împrejmîindu-ne cu-necetul,
Un vers pe care, solitar,
Tîrziu, spre zori, l-a scris poetul,

Miracol sfînt, necunoscut,
Al înfloririi din grădină
Cînd ramurile de cîreș
Trec, legănate, în lumină,

Căderi eterne și-nălțări
Și clipele neiertătoare
Cînd sufletul, nestăpînit,
Nu poate spune ce-l mai doare,

Necunoscute căi de basm,
Stînd pază gîndurilor noastre,
Prin care pulberea din noi
Se schimbă pe vecie-n astre.

GH. MINCA

Fericită lume a roboților

Firese ar fi să port același model
de pantofi
cu ai dumneavoastră să zimbese la fel
de amabil
ca și dumneavoastră să răspund la fel
de inteligent
ca și dumneavoastră la ironiile
dumneavoastră
să-mi trăiesc aceeași viață de familie
la fel cu a dumneavoastră apartamentului
să fie la același etaj cu al dumneavoastră
livada mea cu cireși de acasă
să înflorească

odată cu viața dumneavoastră să uit
adolescența
pe banca din parcul orașului unde v-ați
lăsat
prieteni...

dacă aș apăsa pe un buton
pentru stările mele zilnice rece cald
proaspăt fierbinte
aș ști să acord toată atenția acestor
probleme
de regie și să trec prin viața încheiat la
suflet cu toți nasturii dar...

NICOLAE SAVA

Cel ce

Cel ce aprinde lampa și-apoi pleacă
În întuneric unde e tăcere
E fericit că a putut să sperie
Și ce-a sperat că a putut să facă

Sînt clipele cu toate efemere
Chiar cînd petala știu să și-o desfacă
Așa cum o femeie se dezbracă
De indoieli și intră în plăcere

El minile și-atunci și le întinde
Și-aleargă-n urma lor și le ajunge
Cînd degetul arătător se plînge
Că orizontul nu-l poate cuprinde

Decît cu visul care nu se vinde
Nici pe schelete nu si nici pe sînge

GRIGORE GRIGORE

Nefluture

Și totuși singele ciudat de flutur
îmi e străin, l-aud numai ca zbor,
în timp ce de pe ghețe îmi tot scutur
noroiul cenușiu al norilor.

Dar poate că născutu-m-am devreme,
abandonîndu-mi aripile în
văzduhul mumei, fără a mă teme
să duc o inimă de fiu bătrîn,

ori prea devreme, fără a mă naște
din crisalidă om m-am tras la chip
și-am îngropat în iarbă ca pe moaște
frumoasa-mi piele-n care-aveam să tip.

Nu dorm pe flori, sub ele ca în peșteri
stau alte-nfățișări, unelte parcă
lăsate simbăta de niște meșteri
grăbiți măcar o zi să stea-ntr-o arcă.

DUMITRU ȚIGANIUC

Cum orașul

Ce cîntec mai este și cum
orașul unde umblam altădată ?
Vara, pe urmă culorile vrăbiei —
dulcei confuzii de praf în amiază.

În acest număr desene de
SABINA IVAȘCU-MATEI

Atunci străzile cu dire de iarbă
atunci (oare în ce zi a fost ?)
Valizele mele lepădate în griu.
Acum vin oameni cu pălărie și flori
în brațe. Acum
cămășu anilor mei foșnește
în odăile goale și cineva
îmi aruncă fructe în geam
și cineva mă ascultă prin ușă.
Bate un vînt tînăr îmi spun.
În fiecare seară mă caută
o femeie îndrăgostită
și eu sînt plecat de-acasă demult.

ION POTOLEA

Mic dejun

Să prindă soareci
e menirea pisicii,
nu să savureze brînză —
zise cu indignare
bunica celor trei copii...
„Dar pisica asta
n-are un ochi, mamaie,
s-a schilodit odată
alergînd după un soarece
care se ascunsese
sub palma
unui trandafir“

CRISTIAN PETRE

Scrisoare

stimată iluzie
vă scriu din convingerea că veți înțelege
situația în care mă complac, obstacolele
pe care le întîmpin zi de zi
spre a veni în vizită la dumneavoastră
poate miine după ora de gingășie
voi găsi puterea să iau un taxi
pentru nemurire.

MIRCEA ROSTAȘ

Curier literar

Ivan Veronica. Dacă tot ați scris un roman cu foarte multe fapte reale, dactilografiați-l și trimiteți-l unei edituri. Același îndemn și pentru Emanuel Focșă. Victor Antonie. Timpul poeziei și Mai are rost au câteva reușite metaforice, dar drumul de parcurs pînă spre o mai deplină realizare rămîne încă foarte lung. Cealaltă poezie, Timpul, în care faceți o trecere în revistă a unor considerații despre meserii, păcătuiește prin banalitate : „Olarul / îmblînzește animalul din lut / ce vine la ulcior / ca să bea // Fierarul desface clipele / pe nicovală / ca pe niște potcoave...“ și așa mai departe. Heinrich Aurelia. Facem cuvenită precizare că „lucrarea de pictură (cum vă exprimați), reproducă în revista noastră din 2 iulie, aparține pictoriței Heinrich Aurelia, care este profesoară la Liceul de arte plastice „N. Tonitza“ din București“. Mădălina-Ludmila Endl. Simple notații, pe-alocuri parcă cifrate, dar cu evidente semne de poezie bună, mai ales în Control. Oblio (Sibiu). Partea a doua a poeziei Ce spune Molero este realmente bună, dar pentru o eventuală publicare este nevoie de numele real, plus adresa, și de alte câteva poezii. Tudor Adrian. De ce n-ați scris, la urma urmelor, și alte poezii, cu un limbaj mai normal, nu precum cel folosit într-o simplă descriere intitulată Peisaj în bar închis ? ! Luați-o ca o invitație de-a ne mai trimite și alte poezii. Ioan Gheorghe Horineanu. Nu se mai scriu de multă vreme versuri cu „tip-til“. Drept mostră de nonpoezie : „Umbre de dor peticesc sorii mei de copil / Unde te-ai dus sufletule tip-til ?“ Mălina Mărășcu. Ne trimiteți, scrisă de mină, cu pixul, o singură poezie care, întîmplător sau nu, este chiar bună. Dar de ce pe plic ați semnat cu alt nume ? Poate că ne lămuriiți și ne mai trimiteți și alte poezii. Dan Devovia. A porni la un drum nou în strădaniile dv. poetice, după ce-ați lecturat un articol, mai mult sau mai puțin filosofic, despre arta poetică, este ca și cum ați urca într-o căruță la care n-ați pus și caii și-apoi vă întrebați și vă mirați de ce nu merge. Printr-o simplă reducere a parabolei, caii pot fi viața trăită și simțită. În mai toate poeziile trimise, cu excepția Dorinței, reținută pentru o eventuală publicare, se simte totmai absența acestor suporturi, trăirea și simțirea. Mai simplu spus, nici o șansă cu poemele de-un livresc obositor. Adrian Valeriu. S-ar părea că poetizați mult prea ușor o sumedenie de trăiri mai mult sau mai puțin intense : „Inima mea a rămas rănită și goală / la o răscruce de vînturi...“ „Cu un chibrit / ai aprins atunci focul iubirii noastre...“ Nu e vorba decît de un sentimentalism desuet ce se vrea pasiune ardentă. Aida Păun. Afîrmînd că veți continua să scrieți pînă cînd veți reuși să faceți o poezie care să ne placă, ne-ați cam îndulșit, deși nu ne prea stă în fire. Cit de cit, adică nu chiar foarte mult, ne-a atras atenția Pămînt. Continuați cu astfel de poezii. Poate că, pînă la urmă, da. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOAIAZĂ.

VICTOR NIȚĂ

Un muzeu in labirint

Un diplomat printre stoci: Rubens (IV)

Odiseea trupului

Rubens, autoportret

Rubens, scrie Eugenio d'Ors, nu se mulțumește să conducă pictura spre muzică. O transformă în teatru.

Și observăm că, într-adevăr, otrava culorii îngrășă înainte de a ucide.

Dar Rubens a apărut exact la ora lui. Contrareforma n-are nevoie de profeti, ci de artiști care să elogieze fastul. Problemele de conștiință o interesează mai puțin. Un pictor impetuos, care să facă diplomație și cu gloria și cu Dumnezeu e tocmai ceea ce trebuie. Trăind în Europa lui Richelieu, el se va arăta pios pentru a putea fi fără scrupule. Nu se va sfîși să mistifice istoria pictând viața Mariei de Medici, după cum nu se va jena să inunde colecțiile cu producția atelierului său profitând de fama ce și-a făcut-o. El e dintre cei care știu că există o singură fericire care are valoare, cea trăită, și un singur mod de a-ți risipi viața care nu dă greș: de a renunța s-o trăiești. De aceea, chiar cînd îl sicilie guta sau cînd pe cerul lui trec nori de doliu, nimic nu se schimbă în pictura lui.

Nu mai ultimul său autoportret, de sexagenar, îl trădează oarecum. Pălăria mare de fetru negru și mantia bogată fac parte dintre plăcerile lui obișnuite. Dar acești ochi vog infundați în orbite, pleoapele grele, privirea ternă și obrazul ușor scoțit se încapăținează să facă feste diplomatului care încearcă să-și ascundă vîrsta. Culoarea magicianului e neputincioasă împotriva morții care se apropie. Nu poate decât să-i absoarbă zgomotul pașilor. Diplomaatul e încă atent la amănunte. Ține mina pe spadă pentru a-și da prestanță. Mustața și barbișonul sint subliniate în același scop. Mina înțepinită uneori de gută îl ascultă încă, așternînd pe pînă aceeași culoare transparentă și strălucitoare. Dar ceea ce Rubens a vrut să ascundă, nu reușește decât parțial și neconvîngător. Oricît se întinerește, cam cu vreo zece ani, ceva în acest obraz nu mai e ca înainte. Masca, bine păstrată totdeauna, a căzut, se pare.

Supremul viciu este, zicea Oscar Wilde, superficialitatea. Pentru a ajunge la această concluzie, Oscar Wilde a trebuit să facă închisoare, să se cufunde în baia infectă a ocnașilor din Reading. Rubens ne cere mai puțin. El nu ne cere decât să-i privim, încă o dată, chipul din autoportretul de la șizeci de ani. Nu, nu ne-am înșelat. Bătrînețea este pentru Rubens în primul rînd o ofensă. O ofensă adusă plenitudinii care l-a sedus și l-a îmbătat totdeauna. În plină beție a simțurilor, trupul descoperă deodată cu un fior de gheață că el nu e totul. Și de la a descoperi că nu ești totul nu e decât un pas pînă la a descoperi că nu ești nimic. Din fericire, natura pozitivă a lui Rubens îl ajută să nu facă acest pas. Mina sprijinită pe spadă nu tremură, chiar dacă e ușor crispată. Dar în optimismul sumptuos al lui Rubens se insinuează o indoială. Începută ca o apologie a simțurilor, pictura lui presimte oare înfrîngerea? Adevărul e că autenticii pesimiști nu sint cei care au strîmbat acru din nas fără să deschidă bine ochii asupra lumii. Pe aceștia nu-i credem. Li suspectăm. De unde să știe ei la ce renunță dacă n-au cunoscut viața, dacă n-au iubit nimic? Pentru a cunoaște trebuie să iubești mai întîi. Nu poți pierde decât ceea ce ai avut sau ai fi putut să ai. În schimb, cei care au exultat în fața vieții și deodată, sub masca aceasta, s-au auzit un strigăt disperat ne pun totdeauna pe gînduri. Nu e, firește, cazul lui Rubens. El nu scoate acest strigăt. Și pînă la sfîrșitul vieții pictează aceleași trupuri în care luxul cîrnii suprimă psihologia, sîrbătorind posibilul, nu absolutul. Dar diplomatului îi e probabil din ce în ce mai greu să se concilieze cu adevărul care se reflectă acum în privirea lui.

Cu cincisprezece ani înainte, se pictase tot cu o mantie, avînd pe cap o pălărie neagră cu boruri largi. Atunci era încă în plină vigoare și n-a trebuit să trișeze. Se putea picta așa cum se vedea în oglindă. Dimpotrivă, i-a făcut chiar plăcere, se pare, să-și arate semnele maturității pe obraz. Acum nu mai poate fi atît de sincer. Nu se poate opri să nu se întinerească. Se fletează abil, dar privirea voalată îl dă de gol. Nu mai e decât un bătrîn uzat.

Așa e și, totuși, tocmai asta ne aduce aminte cine e Rubens. E un Homer al picturii, cum spune Delacroix, dar un Homer care se reîntoarce la Troia pentru a povesti nu atît epopeea frumuseții, cit epopeea trupului. Unde să înveți mai bine decît la Rubens că arta a căutat absolutul în ceea ce trece și eternitatea în ceea ce moare, că nu există, poate, absolut decît în ceea ce e trecător? Trupul muritor a fost transformat de greci în statuie de zeu. În schimb, Rubens ne povestește odiseea trupului.

E drept că această odisee are un sfîrșit pe care el nu ni-l spune. Il evită. Ar fi prea mult, probabil, să-i pretindem să renunțe la singura diplomație de care avem nevoie în melancolie, de a întoarce privirea la timp, dar, în măsura în care au dreptate cei ce susțin că în artă dificil nu este ce spui, ci ce nu spui, înțelegem că el evită astfel partea cea mai dificilă. După ce s-a privit în oglindă și a rămas pe gînduri vîzînd cit de mult a îmbătrînit, s-a reîntors la nudurile în care pictează gloria trupului tînăr și zei capabili să accepte provizoriu. Mai mult, chiar s-a dorească. Așa cum se întîmplă în Judecata lui Paris unde barocul nu mai e dispus să discute despre frumusețea celor trei zeițe decît după ce ele s-au transformat în femei.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Impresii ieșene

Treburile profesionale m-au dus din nou în Iașiul iubirilor mele dintotdeauna, al amintirilor și al reconfortărilor sufletesti, în Iașiul unde fiecare loc și fiecare piatră stau parcă să-ți depună o mărturie sau să-ți spună o poveste domoală, în prea grăbitul și forțitorul timp pe care-l trăim. Și așezarea lui, de un farmec și de o frumusețe tulburătoare, privită de sus — cînd avionul coboară din înălțimi ca să-și pregătească aterizarea, sau de pe terasa civilizatului hotel „Unirea”, rotînd ochii de jur împrejur — poate rivaliza cu cele mai superbe priveliști, nu numai de la noi ci și de alturea, de oriunde.

Cei străvechi — se vede — n-au fost lipsiți, cum s-ar putea crede, de-o orientare urbanistică și de simțul esteticii fixînd acolo, pentru de-a pururi, capitala Moldovei noastre. Și într-o dimineață inundată de albastrimi și de aur, tîhnită și oxigenată, pe care o adulemam cu prietenii mei în plămîinii noștri lacomi de purități și de miresme și saturați pînă la zăbircire de bucurîstînizarea tuturor poluărilor, am pornit să vizităm cimitirul Eternitatea. Nu-l mai văzusem din 1936 și am făcut-o — de ce n-aș recunoaște? — și cu un interes. Voiam să aflu, dintr-o eventuală inscripție pe lespeze ori din îndatătinată însemnare de pe crucea de la căpătîi, datele de naștere și de moarte ale profesorului Axinte Frunză, de-

spre care scrisesem și care fusese o figură a Iașiului de altădată. Nu i-am descoperit mormîntul, în cele citeva ore de căutare, avînd ca ghid pe eminentul profesor și pasionatul de fapta bună Constantin Botez, care n-are nici un grad de rudenie cu vreunul din cei cinci Botezi de la „Viața Românească”, — și care băcăoan de origine e de mai bine de trei decenii ieșean prin adopțiune. Și-a luat în orice caz sarcina, sensibil și comprehensiv cum este, să-mi rezolve curiozitatea și-i mulțumesc anticipativ cu recunoștință.

Dealtfel cimitirul Eternitatea întins, după cîte mi s-a spus, de către cei ce știu, pe douăzeci și șapte de hectare, ca să-l cercezeți cu de-amînulul ai nevoie de vreme îndelungată și eu o aveam măsurată și împărțită. Și mă întreb de ce nu ispitește pe nimeni să-i dedice o monografie, fiindcă doarme acolo, înecat în bălării și — cînd plouă — într-un glod diluvian, o istorie compactă a spiritului și a evoluției moderne românești și nu pot să nu-mi strig indignarea pentru cită vitregie și nepăsare arătăm altor înaintași de merite și de cinstire. Știu că un simplu administrator — oricîtă bunăvoință ar avea și oricît ar osteni cu prețurile și redusele mijloace de care dispune — nu poate face nimic. După umila mea părere ar trebui ca cimitirul acesta, care e un Pantheon național, să fie trecut în grija și în buna gospodărire a Muzeului județean al Iașiului sau al Comitetului de cultură și de educație socialistă ori al Filialei de științe istorice, ca să-l salvăm de paragină, și de distrugerile

raufăcătorilor — fiindcă avem și din aceștia — așa cum mi-a spus profesorul Constantin Botez, că a găsit abandonată, într-una din străzile din apropiere, greaua placă de bronz, scoasă de la mormîntul lui Rudolf Șutu, gazetarul de la *Evenimentul* și istoricul, cel care ne-a lăsat „Iași de odinioară” și utila lucrare: „Despre librării și librării vechi din Iași”.

Cimitirul Eternitatea de la Iași e un monument istoric; și este elementar să fie tratat și menajat ca atare. Însemn aici spre edificare citeva nume înfîlțite la întîmplare, din cei ce nu mai știu să ceară nimic, ca să ne facă dificultăți: Ion Creangă, Mihail Kogălniceanu, Delavrancea, Vasile Conta și Ana Conta-Kernbach, Vasile Adamache, Dimitrie Anghel, A.D. Xenopol, Pompiliu Eliade, Aristiză Romanescu și Aglaia Pruteanu, Al. Philippide, filologul, Petru Poni, Gh. Topircanu și Otilia Cazimir, Mihail Codreanu, Petre Andrei, Orest Tafrali și în fine Victor Place, filoromânul, consul al Franței și unionistul, prieten cu domnitorul Alexandru Cuza care-și duce somnul de veci în pămîntul nostru cu întreaga lui familie și încheie cu cele două parcele rezervate eroilor francezi și români care-au căzut în primul război mondial, jertfiți în devalmășie într-o implinirea visului României întregite.

Asta e, în citeva vorbe Eternitatea de la Iași. Și nădăjduiesc că glasul de alarmă, sugrumat de tristețe și de durere, pe care-l dau, va fi auzit cit mai grabnic de toți factorii în drept să hotărască.

L. KALUSTIAN

Din jurnalul de călătorie al

dr. Grindei

Gînduri despre călătorie

Cîte călătorii se pot lua ca mărturie de credință pentru cel ce îndrăznește să inscrie o nouă călătorie? Ce pot spune mai mult decît au spus marii mesteri ai slovei și ai observației despre neamuri? Cine poate să intreacă scrișul despre anii de călătorie ai lui Wilhelm Meister sau anii călătoriei pentru Poezie și Adevăr? Cine poate să ajungă la înțelepciunea lui Robinson Crusoe, cel ce a așezat singur o lume, imblînzind natura, sălbătici și fiarele. Cum s-ar putea crea o lume plină de interesuri din poveștile despre pitici și uriași sau aceea împărțită a dreptății așezată de nobili și în care omul, neam murdar și crud, era ținut la marginea cetății nemeritînd nici soarta sclavului? Iar în veacul nostru putem să uităm pe călătorul de dreptate și frumusețe care își condamnă neamul său imperial în călătoria din Congo, trece prin sabia criticii, a conștiinței necrutătoare, întreaga organizare nedreaptă a lumii. Și acum ce vreau eu, omul neînsemnat, necunoscut și neîndemnat în ale scrisului, de aici din țara Dunării orientale ajuns în părțile apusului atotputernic și trufăș? Cîte sint de văzut, cite sint de înțeles, cite sint care minunează sau înspăimîntă, cite sint, cite sint... „că se sperie gîndul”, așa cum grăia intelctul din țara de sus, primul care îndrăzni să însemne cu slove minunea faceții omului din neamul său. Tot ca la el, și la mine sufletul a stat mult ani în cumpănă. Dar în toți anii acestia minunile și imboldul s-au adunat și năzuindu de a răs-

punde și de a limpezi cele ce au bătut la poarta sufletului m-au îndemnat mereu, și a biruit gîndul cel bun, adică gîndul faptei, și așa am început. Fi-vor oare fapta cele scrise în mine? Adică vor deveni oare în scrisul meu un bun pentru oameni? Nu știu să spun, dar știu că trebuie să o fac. Și o fac pentru că mulți din cei care m-au însoțit și m-au confruntat în călătoriile anilor, m-au însărcinat prin legămînt să o duc la îndeplinire. Ei, soții mei, au fost la început puțin, apoi s-au înmulțit și acum stau alături în gîndul și înima mea, și fiecare îmi dictează pe limba și suferința sa ceea ce trebuie să spun. Și acesta este un legămînt peste care nu pot trece. De nu voi reuși să-l împlinesc bine, nu voi reuși să împlinesc bine nici viața mea. De-a lungul ei, în părțile noastre de aici și în celelalte părți ale lumii pe care le-am călcat, în care am trăit, am cercetat, am pătimit și am gîndit, s-au adunat multe și toate strîse în mine cer să fie spuse drept și cinstit.

Sarcina trebuia de la început să o împlinesc de unul singur, și numai pentru mine. Dar tot de la început au răsărit tovarăși de drum, călători însetați ca și mine, cercetători ai omului și ai așezărilor pe care le-a făurit și în care își duce viața. Ne-am adunat toți, din lumi diferite dar aspirînd spre aceeași lume, nouă și curată, ne-am strîns și am format o conferință a noastră a celor care mereu caută. Unii au murit, s-au îndreptat spre alte drumuri în alte călătorii, dar fiecare și-a lăsat cuvîntul său după învățătura și după forma minții și sufletului său. Diferenți ca neam diferiți ca structură, cu ucenicie și măiestrie în ale cunoașterii omului, ne-a unit pentru totdeauna o trăsătură și o funcție comună: căutarea și strădania fără de sfîrșit pentru a cunoaște condiția omului

de acum, a fratelui nostru om de unde ar fi el. Cu puteri unite în dialog și confruntare continuă am cercetat pe toate fetele și ipostazele lui și mai ales am cercetat lumea în care trăiește, care îl construiește sau o construiește integrîndu-se în ea. Pe limbajul tehnic actual se zice că i-am cercetat condiția socială, materială și spiritual-politică în care se naște, se educă, se formează, construiește, trăiește și moare. Cercetarea noastră a fost urmărită cu rigoarea cercetătorului naturii, însă cu pasiunea arzîndă a sufletului pentru cel cercetat, fratele nostru. Căci orice om este un flu sau un frate mai mic al nostru, căruia îi căutăm locul bun care să-i păstreze ființa și în care să crească la nesfîrșit ceea ce s-a ales încet de-a lungul secolelor în El. Metoda de cercetare, dezvoltare și sinteză a concluziilor noastre au să difere după latura cercetată și pătunsă de spiritul fiecărui tovarăș al conferinței noastre. Întrebarea despre ce este adevărat și ce este drept și frumos în structura omului și societății în care trăiește, este legea metodei fiecăruia dintre noi. În adineul conștiinței noastre stă scrisă ca normă și lege a existenței noastre, descoperirea adevărului despre om, despre lumea sa, despre cel ce-l conduc și îi determină cîmpul final al existenței. Angajamentul nostru într-o adevăr este total. Nu avem rost de existență decît găsirea și dezvăluirea adevărului. Existența noastră se va confunda în absolutul unui logos total, așa cum profetizează pentru om un mare înțelept, iubitor de înțelepciune și sfîtuitor al nostru. Și tot după vorba lui, ceea ce facem prin spusa dreptă a gîndului nostru e o încercare de lesire din deservul în care se scufundă acum lumea noastră, în iluzia falsă a progresului ei.

ȘTEFAN BERCEANU

Opinie asupra unei controverse

Imi permit să intervin în înfruntarea de opinii publicată în revista „Flacăra” nr. 33 din 13 august 1981, referitoare la unele reflecții ale autorului articolului „Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei, tata”, publicat în nr. 28 din 9 iulie 1981 al aceleiași reviste.

Apreciez ca laudabilă intenția tov. colonel (r) Al. Chiriac, de a contribui la păstrarea neîntinată a memoriei eroilor căzuți în războiul 1916-1918, pentru realizarea statuii național unitar român, ridicîndu-se cu înversunare împotriva a tot ceea ce socotește dînsul că ar fi o încercare de denigrare a virtuților acestor bravi ostași. Este explicabilă de asemenea preocuparea sa ca, în ceea ce se scrie în legătură cu luptele eroice ale poporului nostru pentru apărarea gîliei strămoșești, să nu se strecoare nimic care ar putea aduce prejudicii sentimentelor patriotice ale tinerii generații și spiritului de sacrificiu de care aceasta ar trebui să dea dovadă, în eventualitatea că țara noastră ar fi din nou în pericol.

După părerea mea, nu are însă temei afirmatia sa că, din articolul menționat mai sus scris de profe-

sor dr. docent Ștefan Berceanu, ar putea rezulta tendința de a nega valoarea sacrificiului suprem făcut de cei căzuți în lupte și de a socoti eroii pe cei care au scăpat cu viață, pentru că au știut să evite, în focul înclătării generale situațiile periculoase și au lăsat pe alții să înfrunte riscul.

Am citit cu atenție articolul respectiv și voi încerca să demonstrez de ce, la lectura articolului, mie nu mi s-a părut că ar cuprinde ceva care să justifice critica de mai sus.

În acea parte a articolului în care „tatal-erou” (personaj imaginar după cum a rezultat ulterior) își mărturisește gîndurile de care era frîmțat în momentele dinainte de luptă, am înțeles că — de fapt — el recunoștea în mod sincer că era stăpînit atunci de sentimentul legitim de teamă, sentiment care se manifestă deopotrivă de puternic și la oamenii curajoși, la „eroi”, pentru că și ei sint tot oameni. Și era firesc ca în acele momente de încordare să-i treacă fugitiv prin minte gîndul că ar fi fost preferabilă situația de a rămîne în tranșee, în loc de a leși la atac. Poate că și alții au avut asemenea gînd. Frumusețea sublimă a aceluiași înfăptuit de toți cei aflați în asemenea situație a constatat însă tocmai în faptul că au reușit să depășească acest moment critic și s-au avîntat în lupta crîncenă, din care unii nu

s-au mai întors. Sentimentul de frică încercat înainte de înfăptuirea unui act de curaj nu micșorează valoarea acestui act, dacă el a fost totuși înfăptuit, iar mărturisirea ulterioară a lui nu constituie un exemplu negativ, ci o dovadă că, în situații similare, și alții își pot învinge frica.

În ceea ce privește atitudinea atribuită de autor aceluiași „tata” imaginar, de a privi cu compasiune pe soldații inamici, deoarece au fost împinși în război fără voia lor, nu am înțeles-o ca un îndemn de a nu trage în dușman, ci ca expresia unui gînd lăuntric potrivit căruia el, omul pașnic și cîstît, era îngrozit de faptul că este pus în situația să ucidă oameni cu care, personal, nu avea nimic de împărțit. Problema nu este nouă și a fost deseori și pe larg dezbătută în opere literare de mai mică sau mai mare întindere.

Este în afară de orice discuție că un ostaș trebuie să vadă în soldatul inamic nu un semen al său, ci unul din organele mașinii de război dușmane pusă în funcțiune pentru a ne distruge, iar a cruța pe cineva care el însuși nu te cruță este neadmis. În cazul ostașilor români din războiul 1916-1918, ura față de dușman era îndreptătită mai ales pentru că

(Continuare în pagina 20)

DUMITRU ATANASIU
General maior (rezervă)-inginer

Trei compozitori profesioniști despre muzica tânără

STIMATE TOVARĂȘE REDACTOR ȘEF,

În numărul 31 din 30 iulie 1981, a apărut în revista „Flacăra” sub titlul „Muzica tânără”, gânduri în câteva rânduri, în care un „nu știu cine” Constantin Balaciu, face o aspră critică la adresa oamenilor absolut normali, aducându-le învinuirea jignitoare, într-un stil de mahala, pentru motivul că nu agreează — așa-zisa — „muzică tânără”.

Nu pot să înțeleg cum dv. — revista cea mai bună, pe care o avem în țara noastră, permiteți publicarea unor astfel de articole, cu iz de mitocănie.

Adică vor acești compozitori-interpreți ai acestei „muzici tinere”, să ne forțeze să ne placă ceva, ce în afară de niște versuri uneori bune, nu însemnează nimic.

Această muzică în cadrul celorlalte muzici, este cum ar fi o pictură naivă, făcută de copii preșcolari, cu creta pe trotuar. Păi cui îi place așa ceva? Cine-și pune pe perete o pictură naivă?

Cum chiar ei se pling (același număr din revista „Flacăra” „sper cu toată lumina din mine” de Ioan Evu) această muzică nu este agreată de nimeni, nici Radioteleviziunea, nici Uniunea Compozitorilor, nici Casa de Discuri, nici Cântarea României și de nimeni în țara aceasta care este întreg la minte, cu excepția unui restrâns număr de tineri cu pantaloni de vâcari americani, cu chică și cioc, care n-au auzit în viața lor un spectacol de operă vor să facă pe interesanți, zicând că le place ceea ce nu place nimănui.

Am întrebat odată un astfel de tânăr, dacă a vizionat și ascultat muzica din opera „Traviata”. Mi-a răspuns că nu și nici nu-i place deoarece este imorală, deoarece „Violeta” a fost o femeie de moravuri ușoare! fără comentarii!!

Cind eram student, cam prin anul 1930, era mare bătaie să pui mâna pe un bilet la operă și nu să te lăfăiești într-un fotoliu sau în loje, ci sus la „cucurigu” la galerie, unde ascutam cu sufletul la gură, arii și melodii nemuri-

toare, înălțătoare pentru suflet. Acest Balaciu, consideră această muzică „muzică instrumentelor primitive” și vrea să ne înbete cu apă chioară, a celor două note la chitară! Păcat că este incurajat să-o facă!

Oare nu se întreabă acești compozitori-interpreți, de ce nu place această așa zisă „muzică”. Nu-și dau seama că ei pledează pentru o cauză pierdută?

Acum un an televiziunea a făcut o anchetă în legătură cu această „muzică tânără”, printre diverși auditori. Căiva au spus că le place, mai mulți că nu-i interesează, că nu este nimic de ea! A fost întrebată și o tânără — dacă ascultă această „muzică”. A răspuns nu! Dece? a întrebat-o reporterul — Pentru că nu-mi place — a răspuns tinăra. Era răspunsul concludent al opiniei publice. Cu această ocazie a fost întrebat și poetul Adrian Păunescu și-a răspuns textual „Nu-i dau mai lungă viață, ca un an”.

A trecut mai mult de un an de atunci. Pentru ce-i incurajați? Nu vă dați seama că ei, nu urmăresc decât câștiguri materiale, fără muncă.

Trebuie să recunoască că unii dintre ei au și puțină voce. Ași îndrăzni să fac o propunere!

Revista „Flacăra” a ajutat pe mulți năpăstuiți să-și găsească rosturile. De ce n-ați încerca și acum, cu influența Dvs.? Sînt informat că „Patriarhia” caută candidați pentru o școală de cântăreți de biserică. Gîndiți-vă, leașa este leașa, la multe biserici au și locuință, mai pică destul de bine ofrande — de la botezuri, nunți, înmormintări, parastase și apoi tovarășe redactor șef, mai sînt și colaci și colive!! Eu gîndesc că pentru acești oropșiți de soartă, cum se consideră ei, ar fi un bun refugiu. În definitiv și acolo se cîntă, chiar dacă fără cele două note la chitară și este tot un fel de artă! În virtutea dreptului la replică, vă rog să binevoiți a face loc și rîndurilor mele în revista „Flacăra”.

Cu mulțumiri tovarășești,

Petre P. Petre

Prelungirea Prîngari nr. 4 — Ploiești

„Sine ira et studio”

Cred că sînt unul dintre foarte puținii compozitori de așa-zisă muzică grea care am scris articole despre muzica folk și am promovat muzica folk! Nu fiindcă ar fi marea muzică a secolului... Ci fiindcă face și ea parte integrantă din arta sonoră a „evului aprins” pe care-l trăim cu toții, cu sufletul fremătător ca o lumină aprinsă la ambele capete. Dar cîteva precizări în acest sens sînt imperios necesare. Sub aspectul mijloacelor de expresie utilizate, muzica folk este o muzică a melodiei acompaniate, a melodiei simple, ușor de reținut chiar de la o primă ascultare, în consonanță cu un limbaj armonie la fel de simplu, însă de o evidentă structură modală — a se citi, o armonie legată de game străvechi, de origine populară. La toate acestea se asociază un ritm limpede, cu formule, în general, simetrice, precum cele ale discursului sonor melodico-armonice și totul îmbrăcat într-o formă binară sau ternară — sau altfel spus, cu două sau trei melodii organice legate unele de altele. Continutul versurilor este de obicei — spre deosebire de majoritatea cazurilor din ramura muzicii așa-zis ușoare — nobil, plin de sensuri etice și estetice înălțătoare, puternic ancorat în marile probleme ale epocii în care viețuim. Muzica folk relevă o pledoarie pentru un nou romanticism, pentru dragostea curată, pe care o cuprinzi precum în suflet, frumosul, pentru duioșie, pentru prietenie între toți oamenii și toate țările, pentru lupta împotriva tiraniei, asociată unor cumplite nedreptăți sociale. Muzica folk presupune o profundă asimilare a folclorului și, totodată, o puritate stilistică. Nu văd de ce am exclude-o din viața noastră de toate zilele???

La noi în țară, mai ales în cadrul cînaclului Flacăra, ea a fost promovată, nu o dată, cu succes. Atunci am înțeles mai bine sensul eseului marelui poet, Nichita Stănescu, în virtutea căruia muzica și poezia s-au despărțit vremelnice, ca să se reîntîlnescă, într-o emoționantă osmoză spirituală. Am scris despre minunatul trubadur Mircea Vintilă, al cărui cîntec, Bade Ioane, a făcut epocă!

Desigur că, de foarte multe ori, în concertele cu muzică folk, cantitatea a fost în detrimentul calității! Versuri minunate au fost suprapuse artificial unor melodii simple și unor armonii oribile! Tocmai fiindcă este vorba de o măiestrie a simplității, în cadrul muzicii folk meșteșugul este dificil de învățat. Or, majoritatea reprezentanților muzicii folk păcătuiesc prin lipsa de cunoștințe muzicale — teorie, armonie, instrumentație, formă etc. Ei nu vor să înțeleagă că trebuie să studieze legile limbajului sonor. Ba mai mult chiar, unii dintre ei pretind să fie... nici mai mult, nici mai puțin... membri ai Uniunii compozitorilor. Este adevărat că în uniunile de creație avem și membri care nu ne fac cinste, a căror activitate este... „sublimă, dar lipsește cu desăvîrșire”!!! Astăzi, noilor membri li se cere o pregătire multilaterală: profesionistă. Și este firesc să fie așa.

În concluzie, nu putem promova dile-

tantismul și impostura agresivă! Mai multă modestie nu strică...

Tot ați de adevărat este că nu pot fi de acord nici cu minimalizarea muzicii folk, deoarece atunci cînd ea este inspirată — caracterizată printr-o tulburătoare înfrățire între cîntec și cuvînt — își atinge scopul și ne emoționează, ne înalță, ne disciplinează, vibrend în armonie cu limpiditatea sufletului omului de omenie...

Este puțin? Este mult? Să judecăm însă... „sine ira et studio”!

DORU POPOVICI

Tinerii de azi vor să cînte

Nu știu ce vor să înțeleagă unii prin „muzică tânără” sau „muzică folk” (asociere lingvistică nefirească în limba noastră...), dar eu înțeleg un singur lucru: tinerii de azi vor să cînte, vor să-și exprime unele sentimente, fie că ele se nasc citind poezia clasică sau contemporană a țării noastre, fie că ele prind viață ca urmare firească a unei tinereți — cu totul alta decît cea trăită de „vîrstnici” — pe care ei însuși o trăiesc.

Dar cine înțelege prin muzică tîndră exclusiv acea muzică rod al invenției melodice (și nu orice invenție melodică este și muzică!) a unor tineri sau grupuri de tineri beneficiari ai unor „cîni” de multe ori artificios de larg deschise, nu face altceva decît să renunțe la posibilitatea de a-și modela sufletul, caracterul, spiritualitatea la dogoarea pe care o emană adevărata muzică, de la cea preclasică (pentru a nu fi exhaustiv) pînă la cea a zilelor noastre. Deci, „bătrînă” sau „tîndră” dacă se dorește a mai exprima conform discuției la care am fost invitat!

Îmi amintesc cu... gingășie de propria mea „muzică tîndră”. Nu știu care dintre melodiile de atunci — foarte bine apreciate la ora aceea — ar mai putea întineri vreo inimă de azi, dar sînt sigur că o părticică din cele scrise în ultimii ani vor avea acest dar. Este această credință rodul unor studii în timp, rodul unor acumulări profesionale, experiențe de viață, rodul unor... „bune” și „rele”!

De aproape 15 ani sînt în mijlocul artei muzicale studentești, în finalele pe țară, unde particip cu dragoste, admirație și interes profesional. Întotdeauna, din doi în doi ani, mai despart de tineri artiști cu regretul firesc dar și cu speranța reverderii. Mulți dintre ei „folkiști” (vai ce-mi repugnă acest termen!) De ce nu „bala-diști”? Îmi erau și îmi sînt prieteni și îi admir. Multora le-am oferit premii și distincții cu plăcere nedismulată. Dar întreb astăzi: tîndră muzică a anilor '68 mai e tîndră și acum? Întreb în lumina în care s-ar înțelege că „tîndră” e doar muzica cea bună, pentru că numai muzica cea bună va rezista procesului de îmbătrînire prin... depunerea prafului vremii!

Totul e să facem din arta noastră muzicală, fie ea amatoare, pornită din elan juvenil și talent, fie ea profesionistă, ca rezultat al talentului dublat de o bună pregătire de specialitate și ideologică, o artă viabilă, tîndră azi și tîndră mine, tîndră pentru „bătrînii” ce vin, de fapt, din rîndul tinerilor de azi...

GEORGE GRIGORIU

„Băiatul cu chitara”

Într-o zi, mi-a apărut un „băiat cu chitară”, un copil de vreo 12 ani, elev liniștit, studios, talentat în științele exacte, câștigător al olimpiadelor școlare la care luase parte și care căuta refugiu în muzică. (Numele său nu are importanță, dar pentru a fi exact, îi voi cita: Eugen Raicu și, mai apoi, Irina Raicu, de la Școala generală nr. 4 din București). Venise acest băiețel, pe care îl stimam, să-mi ceară sfaturi folkistice, mie, care într-un anumit sens, disprețuiam folk-ul. Apoi au urmat alte fete și băieți cu chitarele în mîini, care abordau poeziile marilor noștri poeți, zdrăgănînd corzile instrumentelor, inghinind cite o melodiouă, în final realizînd, citeodată, o creație oarecare. Dincolo de aceste impliniri sau nereușite artistice, se vădea însă izbînda unui vis, al tuturor dascălilor materiilor estetice: preocuparea tineretului pentru artă. Pentru că ce altceva ar putea să însemne cercetarea înfrigurată a valorilor poetice (de azi și de ieri) și preocuparea de a le da viață nu numai prin rostire, ci și prin cîntec. Iar pentru aceasta învățarea notelor, a solfegiului, a dicteului muzical, și, în sfîrșit apropierea de marea artă ce cuprinde și folk-ul și rock-ul și jazz-ul, valsul sau tangoul, lied-ul sau coralul, opera și opereta, evar-tet-ul și simfonia, toate avînd dreptul la o coexistență pașnică în cadrul marelui teritoriu al Tării Muzicii.

Prin împrejurări deosebite am făcut cunoștință, mai tîrziu, cu Adrian Păunescu, poetul care m-a tulburat, iubitorul de artă adevărată care m-a cucerit, ferventul susținător al muzicii folk, ce nu admitea în cadrul cînaclului „Flacăra”, sau aiurea, rabat la calitatea actului artistic, fapt care m-a sedus, organizatorul neîntrecut de mari manifestări artistice. De aici înainte am început să armonizez diferite melodii ale folk-iștilor, să le prelucrez pentru cor și chiar să le interpretez în public, conducînd formația corală de copii „Voces Primavera”, în fața a mii de oameni aflați în sălile de sport din marile orașe sau a citorva sute, inghesuiți în sala vreunui cîmin cultural.

Pornind de la acest adevăr, al multiplicității vertiginoase a „băiatului cu chitară”, care a dus la o vînzare record a producției instrumentelor fabricii din Reghin, precum a rachetelor de tenis, care a făcut ca lecțiile de chitară să coste foarte scump, iar puținele manuale să fie de negăsit, mă cuprind mirarea cînd citesc în diferite publicații (inclusiv „Flacăra”) opinii categorice, tăioase, radicale, care fie că vor desființa muzici ușoare românești, atacînd și pe unii din cei mai reprezentativi compozitori ai noștri, Elly Roman, Mișu Iancu, Temistocle Popa (semnat Victor Socaci), fie negînd dreptul la continuitate și desfășurare a muzicii folk (vezi ultimul număr al revistei „Viața studențească”) culminînd cu declarația Adrianei Aush: „cu Doru Stănculescu, Mircea Florian, Marcela Saftcu, Mircea Vintilă, Vali Sterian, a început și s-a terminat fenomenul folk la noi...” Ca și cum Beethoven s-ar fi terminat și început muzica simfonică, iar cu Johann Strauss, valsul, păstrînd, bineînțeles, porțile! Rînduri tăioase de o parte și de alta, polemici în legătură cu programarea la RTV etc. Dar stimăți oameni buni, muzica folk trăiește, slavă Domnului! Uitați-vă în jurul dv. și percepeți sunetele chitarelor miilor de tineri care cîntă pentru ei și pentru ceilalți prieteni ai lor. Mergeți în școli și desfășurați-vă auzul cu compozițiile folk-ului copiilor. Cumpărați discurile Electrecord, în care figurează cei mai mulți dintre interpreții valoroși ai genului. Observați că Uniunea Compozitorilor, organizația de cea mai înaltă profesionalitate a breslei muzicienilor, nu se sfîșiește asculte diferiți compozitori de folk, chiar cînd aceștia nu sînt membri ai acestei uniuni: ba chiar acordă și premii naționale de compoziție pentru genul folk, bineînțeles cînd este cazul, cum s-a întîmplat cu Mircea Vintilă. Priviți mișcarea și dragostea pentru folk din toată această minunată Românie muzicală și veți avea convingerea că fenomenul social al folk-ului există și azi, că cînaclurile „Flacăra” au dat naștere unor numeroase grupuri și altor cînacluri în care muzica bună este soră cu poezia bună.

Există însă cîteva adevăruri care nu pot fi contestate, primul dintre ele ținînd de profesionalitatea compozitorilor-interpreți folk-iști. Este momentul, cred eu, ca acești talentați oameni care doresc să fie cit mai des programați, să stea pe propriile lor picioare. Naivitatea în muzică este bună pînă la un moment dat, cînd simplul se transformă în simplism. Dezinteresul pentru stilul compozitic, personal, este întotdeauna dăunător, ducînd — în cele mai multe cazuri — la epigonism sau repetări. Neștiința solfegiului, a

abecedarului muzical, va avea pînă la urmă ca rezultat platitudinea. Închipuiți-vă, de pildă, un pianist care cîntă la un instrument cu o singură mină, într-un ambitus de o octavă. Cîte posibilități sau combinații matematice-artistice pot da aceste opt sunete? Cam așa se întîmplă cu cei mai mulți dintre bunii noștri compozitori, interpreți folk-iști: ajutîndu-se de vocea lor (de o întîndere mică), se acom-pañiază la chitară (atît cît știu) construind aceleași veșnice acorduri (nesteind armonia); iată într-adevăr o „repetabilă po-vară”. Asadar, drumul ascensional cere neapărat o nouă calitate profesională. Sigur, doar pentru acei care doresc să fie considerați cu adevărat profesioniști, în înțelesul bun al cuvîntului.

Un al doilea adevăr îl constituie lipsa oricărui statut al folk-iștilor. În calitate de compozitori-amatori, oricît ar fi de valoroase lucrările lor, ele nu pot fi achiziționate de nici o instituție artistică profesională. RTV a făcut — într-adevăr — cîteva excepții, dar C.C.E.S., Uniunea Compozitorilor și alte foruri n-au putut achiziționa muzică folk. În această privință cred că acești oameni au dreptate. Dacă o lucrare este valoroasă, nu trebuie să intereseze genul.

Un alt treilea adevăr, de necontestat după opinia mea, îl constituie spațiul de programare. Fără a dori să mă amestec în planurile și spațiile RTV (n-o fac nici măcar pentru creațiile mele) se poate ușor constata că de la o invazie folkistă, cu specialiști și începători, laolaltă, s-a ajuns la o tăcere evasi-absolută, referindu-mă în special la televiziune. Vorbind despre coexistența genurilor muzicale, nu putem reduce la tăcere nici unul dintre ele. Nimeni nu poate acuza televiziunea pentru faptul că programează muzica bună, de la cîntecul de mase la simfonie. Dar, deocamdată, iubitorii muzicii folk sînt în pagubă. Sigur că nu se poate pretinde ca folk-ul să aibă un regim special, dar, în același timp, negarea existenței acestui gen mi se pare a constitui o mare și gravă eroare. Sînt convins, însă, că toate aceste probleme, măruntă la urma, urmei, vor fi soluționate. Avem oameni competenți în conducerea instituțiilor mass-media și, ceea ce este cel mai important, există o certă mișcare muzicală în rîndurile tineretului. Fie ca aceasta să fie călăzită cu pași siguri, spre o înaltă calitate a actului artistic, creativ și interpretativ, spre marea folos al muzicii românești. Prin muzică, prin artă, oricare ar fi genul ei, omul devine mai înțelept, mai bun, mai cald!

CLAUDIU NEGULESCU

Citesc în spalt, cu uimire și regret, scrisoarea tov. Petre P. Petre, care — deduc din rîndurile sale — este la o vîrstă venerabilă avînd, deci, o bogată experiență de viață. Stimate Petre P. Petre, nici o instituție socialistă din țara noastră nu va obliga vreodată o persoană să asculte muzică „tîndră”, cum îi ziceți dv., sau gen muzical, cum se numeste îndeobște. Este dreptul dv. să ascultați ce doriți la posturile de radio sau televiziune, pe discuri etc. De aceea există și atîtea genuri muzicale, tocmai pentru a mulțumi cele mai diferite gusturi ale melomanilor. Iar pictura naivă a copiilor, de care aminteați, poate întrece — uneori — chiar lucrările consacratilor, în fantezie și prospețime, s-a văzut aceasta din premiile internaționale obținute. De asemenea, nu înțeleg de unde deduceți dv. faptul că RTV, Uniunea Compozitorilor, Electrecord și alte instituții se dezîntrețesează de muzica folk. Întrați în magazinele muzicale și cereți discuri cu muzică folk (dacă nu s-au epuizat), urmăriți programele de radio, sau participați — ca spectator — la diferitele faze ale noii ediții a festivalului „Cîntarea României” și vă veți convinge că muzica folk trăiește. Cît privește incapacitatea unor elevi de a înțelege marea muzică, printre altele genul operei, nu copiii sînt vinovați ci dascălii lor, care, în puținele ore de muzică, cite mai sînt în școală, nu i-au apropiat și de muzica vocal-dramatică. Dar același fenomen se întîmplă și cu aceia care iubesc doar muzica ușoară, sau înțeleg numai muzica populară. Aveți dreptate. Ar fi bine ca interpreții folk-iști să frecventeze sălile de operă și ale filarmonicilor, după cum aș fi foarte curios să aflui cîți interpreți de muzică simfonică ați văzut dv. la festivalurile rock, folk, jazz și alte sub-genuri.

Să fim serioși, tov. Petre P. Petre, muzica se creează nu dumă cum se îmbracă omul, în blue-jeans sau itari, dacă bea Coca-Cola (băutura imperialistă, nu?) sau apă de Olănești, ori dacă scrie cu pix sau creion. Muzica se creează din sudoare și singe, atunci cînd ai ceva de spus, ție, sau lîmîi întreci. Iar adevărata muzică, muzica bună, cum spunea George Enescu, nu cunoaște opreliști, canoane, legi, negații, ci doar două elemente esențiale: sinceritate și valoarea limbajului. Iar acestea se referă nu numai la artă, ci și în toate actele vieții omului. Inclusiv cînd aterne pe hîrtie cîteva rînduri, spre a fi publicate și citite de marea public, su-premul nostru judecător!

Al dv., sincer,
Cl. N.

N.R. Aflăm în urma unor atente investigații că atît numele, cit și adresa expediturii sînt fictive. Procedeu ni se pare profund imoral. Dar pentru că scrisoarea ridică unele probleme frecvent vehiculate de denigratorii îndrîjiți ai muzicii tinere, redacția a socotit de cuviință că ele pot face obiectul unor dezbateri cinstite, invitînd astfel trei compozitori pentru a-și spune părerea. În felul acesta, răspunsul nostru este un act serios și moral. Dar lipsa de curaj a autorului, precum și tonul jignitor la umbra anonimului (precizăm că n-am schimbat nici măcar o singură virgulă din scrisoare) se înscriu în perimetrul grotescului și penibilului.

TOPUL RESTAURANTELOR (II)

Pe sub masă

Aflat într-o zonă învecinată cu marele vad comercial al Capitalei, pe vestita Calea Rahovei, restaurantul Bumbesti dispune de o grădiniță amenajată direct pe trotuar, de unde și numărul foarte mic de mese, și de un salon celebru prin anii 1968-1974, când la Bumbesti se minca foarte bine, iar ospătarul se întreținea în asigurarea unor servicii de cea mai bună calitate. Între mincările erau vestite mai ales fripturile cu garnituri alcătuite din cartofi prăjiți cu doar câteva clipe înainte de a fi serviți, cu fasole verde, boabe de mază și ciuperci, iar lângă fripturi se aflau întotdeauna niște salate de toată frumusețea și cu un gust care ar fi trezit invidia oricărei gospodine. Urmu, în ordine valorică, frigarile, micul, precum și o ciorbă de burtă oferită cu tot dichisul, cu ardei iute, cu oțet, dar mai ales cu un gălbenuș de ou pe care clientul singur îl freca într-o ceașcă anume adusă, ceașcă alături de care se afla și un pahar cu două-trei linguri de smântină pentru ca gălbenușul să aibă un gust mai plăcut. În ceea ce privește băuturile, la loc de cinste era, în primul rând, vinul casei, un vin gălbui și demisec, adus de prin părțile Odobeștii, licoare aflată la mare concurență cu un vin dulce, un Murfatlar sau un Ostrov, după care băuturi urma, firește, berea, fie de Grivița, fie de Rahova. Cam acestea au fost și sint motivele pentru care, despre salonul în formă de L al restaurantului am afirmat că ajunsese la o anume celebritate prin anii mai sus-amintiți. Se poate afirma în continuare acesă lucruri? Din păcate, nu. Am ajuns la această concluzie în după-amiaza zilei de vineri, 7 august, când conform înțelegerii, am luat loc la una din mesele restaurantului Bumbesti, în calitate de client, un oarecare client.

În acea zi, deci, deși canicula era în toi și asfaltul părea să fie un perete de cupror incins, grădinița era arhiplină. În schimb, în salon, mesele, cu excepția celor pe care scria limpede și clar că sint rezervate (fiecare sector avea o astfel de masă pregătită cu tot dichisul, adică, farfurii, tacamuri și pahare cu șervețel, de parcă fiecare ospătar urma să primească o vizită anunțată exact la aceleasi ore!), erau pe jumătate ocupate. Primul popas l-am făcut în fata bufetului situat chiar la intrarea în restaurant, un bufet din care mă îmbiau micul, cotletele de porc și vacuța, krole de crap, salatele, crochetele, cașcavalul.

Cel de-al doilea popas l-am făcut, firește, la o masă alături de care un client, trecut de cea de-a doua vîrstă, avea în fata lui cinci cafele mici și o frapieră cu două sticle de vin și patru sticle de apă gazoasă (de ce oare se servește, cu o încăpăținare teribilă, această apă gazoasă, despre care mulți medici au spus că, printr-un consum îndelungat, provoacă o sumedenie de afecțiuni gastrice?), situație în care, mi-am spus eu, masa trebuie să se va ocupa cu o adevărată echipă. Dar, spre stupoarea mea, respectivul cetățean a bătut cele cinci cafele, a mai cerut două, a bătut o sticlă de vin cu apă gazoasă, iar pentru cea de-a doua sticlă de vin a cerut apă minerală, gest pentru care ajutoarea chelnerului (pe ecruson scria cu litere mari Mariana, iar literele mici, de necitit, trebuie că se refereau la numele de familie) a primit, pe sub masă, cu o delicatețe leșită din comun, o hîrtie de zece lei. De ce acest amănunt? Pentru că subsemanatul comandase, după ce am așteptat exact 20 de minute (și nu era, după cum am spus, mare aglomerație), 6 mici și o sticlă de apă minerală, întrucît bere nu era nici să dai cu tunul, comandă pe care chelnerul Ion Cristian a onorat-o prompt doar pe jumătate, adică doar în ceea ce privește micul. Am mincat micul și tare aș fi vrut să beau un pahar de apă, nu doar după micul, ci și pentru că era o căldură aproape insuportabilă, deși geamurile, mai exact spus luminatoarele, erau deschise în lături. Regretind că n-am avut priceperea cetățeanului de-alături, care cu 10 lei a obținut imediat o sticlă de apă minerală, am așteptat alte 15 minute, după ce-am terminat micul, să mi se aducă apa gazoasă sau minerală. Pînă la urmă, pentru că nu se putea altfel, apa minerală a venit, dar lăta cum: l-am rugat pe chelner să-mi aducă apa, iar dînsul s-a mirat pînă peste poartă că a uitat fata să mi-o aducă; după ce s-a mirat l-a spus fetei că trebuie să-mi aducă o sticlă cu apă, la care indicație, fata însăși s-a mirat, dar a mai adunat câteva cești de cafea de prin sală, de pe la alte mese, le-a dus undeva la spălătorie, după care a binevoit să se înfățișeze cu apa gazoasă, specificînd că ei nu l-a spus absolut nimic despre imperioasa mea necesitate de-a bea un pahar de apă după cei 6 mici. În tot acest timp în care am tot răbdat de sete, un client a scăpat un pahar, respectivul pahar, de sticlă fiind, s-a făcut tîndări, a venit o femeie cu o mătură și se tot chinuia să scoată de sub picioarele ospătarilor cioburile ce se transformaseră în pucuri de hochei, așa alunecau pe cimentul sălii, ca pe gheață. Cu chiu, cu vai s-a terminat și asta, iar la o masă mai deosebită, singura care avea și un șervețel roșu așezat ca un romb pe fața albă de masă, s-a așezat un tip cu servietă, un tip înalt, aproape cărunț, fața de care nu un ospătar, ci vreo trei-patru au scos obșnuitul „să trăiți” și s-au înghesuit să-l servească, dar, modest, respectivul n-a bătut decît o sută de grame de ceva închis la culoare, probabil coniac, și a plecat în admirația desăvîrșită a celui ce l-a servit. Încîntat de-acest mic spectacol de „reală egalita-

te”, între clienți, am mai bătut o sticlă de apă gazoasă, am intrat în vorbă cu cafe-giul de-alături, am mai intrat în vorbă cu un tînar (muncitor la Steaua Roșie, emoționat și-ngrijorat că-n citeva ceasuri urma să devină tată, soția lui aflîndu-se de citeva ceasuri bune la maternitate), care s-a așezat, nu știu de ce, tocmai la masa mea, deși erau atîtea mese goale împrejur, inclusiv cele pe care de cine știe cită vreme scria clar că sint rezervate, am achitat nota de plată (corectă) și-am plecat cu regretul că n-am putut bea o bere la micul, că am așteptat prea mult apa, pînă la insetare, că plutea în aer nu numai căldura ci și o oarecare nepăsare față de unii clienți, majoritatea adică, fapt care m-a încurajat în hotărîrea mea de-a nu mai călca pe la Bumbesti decît dacă voi fi obligat s-o fac. Nota 7.

INCOGNITO

Nota redacției

Pentru abdicarea de la îndatorirea fundamentală a oricărui lucrător în alimentația publică, sollicitudinea față de consumator, numita Mariana primește nota 1, iar unitatea nota 4 (nota redacției nu se include în calculul mediei).

PRECIZARE. În prima ediție a acestei rubrici, apărută în numărul trecut, restaurantul Izvorul Rece a apărut fără medie. O dăm acum : 5,42.

Restaurantul „Bumbesti”, sefi de unitate Ștefan Gagu și Dumitru Marcu. Controlul a avut loc în prezența lui Petre Gheorghe, sef de sală, la curent, de altfel, cu toate problemele unității. Bucătar sef Constanța Doroftei; telefon: 15 37 55; categoria I fără remiză. Face parte din I.A.P.L. Aluniș.

— **Constatări:** unitatea este bine aprovizionată și are profil de zahana. Lista meniului este întocmită și respectată. Preocuparea pentru diversificare există, însă este insuficientă, preparatele oferite fiind aproape în exclusivitate friptura, micul și salata asortată. Slabă preocupare pentru preparatele de sezon. Ținuta personalului este îngrijită. Serviciul este prompt, ospătarii fiind serviabili și îndatoritori. Se întocmesc note de plată, evidența scriptelor este corectă. În salon sint muște și mucuri de țigară aruncate pe jos. Scaunele sint desceilate și murdare. Necesită o grabnică recondiționare. Grupurile sanitare sint curate și prevăzute de hîrtie igienică și săpun. Vesela este curată. La bucătărie se simte nevoia unei curățenii periodice generale. Eficiența economică bună. În condica de sugestii, mulți consumatori își exprimă satisfacția pentru inspirația de a veni la Bumbesti. În „cartea de onoare”, ținută de Petre Gheorghe, multe personalități din țară sau din străinătate se declară multumite. Printre alții, aici au petrecut citeva ore Jean Marais, Vico Toriani, Ion Popescu Gopo... Totuși, restaurantul „Bumbesti” nu mai este ce a fost în urmă cu citiva ani. Renumele lui este în descreștere. Atenție!

— **Note:** calitatea meniului 6,25; comportarea și corectitudinea personalului 7,50; eficiența economică și socială 8; controlul oamenilor muncii 8; nota consumatorilor (doi bărbați în jur de 50 de ani care au preferat să rămînă anonimi) 8; Incognito 7; Media 7,46.

Observațiile bucătarului: Atît salatele cît și garniturile sint cele cu care clientul s-a obișnuit atît de mult că nici nu se mai așteaptă la altceva. Este un restaurant în care și vara și iarna se mîncă aceleași preparate. Piața e plină de dovicele, de vinete. Sint convins că diversificarea salateelor și a garniturilor ar aduce restaurantului un plus de clientele. Musacaua de cartofi sau de vinete, salata orientală ar constitui citeva preparate care s-ar vinde, fără să iasă din tradiția localului. Lumea nu vrea să mînce numai carne prăjită. Dovadă, crema de zahăr ars care este gustoasă și aspectuoasă și care vîd că are căutare. De fapt ea este recomandată ca desert la o mîncare săltoasă.

Sesizările echipei: mobilierul deteriorat, lipsa perdelelor (geamurile dau direct în stradă) nu te imbie să inviți aici un prieten căruia vrei să-i faci o plăcuță surpriză sau să-l aduci pe un străin într-un restaurant reprezentativ cu produse de zahana. Propunem ca din beneficiul realizat de restaurant să se acorde o cotă mai mare întreținerii lui. Cît desore aprovizionarea cu produse de sezon, Piața Unirii este atît de aproape încît se poate face cu un cărucior de mină. În fiecare zi, dimineața.

Duminică dimineața

la „Premial”

Cumpărătorii prezenți, duminică dimineața la magazinul Premial, aflat în blocul Grădinița, aveau să se găsească într-o situație cel puțin bizară. Tot ce se vindea la parter nu putea fi achitat acolo, ci sus la etaj. Deci, nu era suficientă coada de la mezeluri. Parecă pentru iritarea cumpă-

La ancheta din acest număr au participat: Inspector Gheorghe Nițescu și Ion Samoilă, bucătar-sef la restaurantul „Capșa”.

Clasament: Categoria specială, 12 la sută remiză — „Capșa”, „Rapsodia” (10); „Lido” (9,68); „Athénée Palace” (8,83); „Ambasador”, „Budapesta” (8,66); „Carul cu bere” (8,50); „Dorobanți” (8,33); „Havana” (8,00); „Cișmigiu” (7,33); „Dunărea” (7,16); „Hanul lui Manuc” (7,00).

Categoria specială, 10 la sută remiză — „Union” (8,00); „Trocadero” (7,91); „Aluniș” (6,33); „Pescarul” (5,00); „Monte Carlo” (4,66).

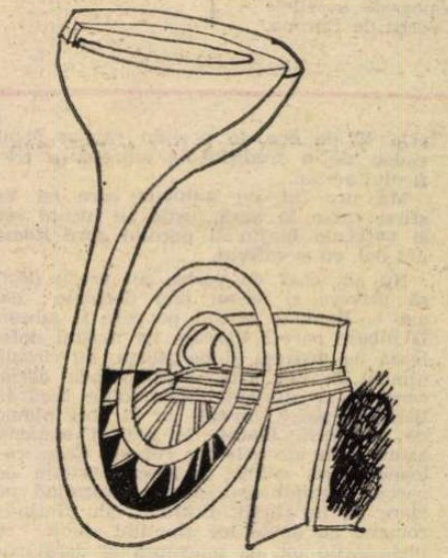
Categoria I, fără remiză — „Bumbesti” (7,46); „Berceni”, „Gambrinus”, „La Peștera” (7,00); „Triumf” (6,66); „Mercur” (6,16); „Izvorul rece” (5,42).

OPREA GEORGESCU

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului Comercial de Stat și al Asociației bucătarilor și cofetarilor.

O voce din public

N-aș vrea să încerc ancheta dumneavoastră cu considerații din afara ei, dar ce au cerut distincții mei confrăți mi se pare... din altă lume. Cum ei se fac că nu știu că vinurile sint produse în mari stațiuni de vinificare, imbuteliate uneori de-a valma, că poartă în ele urmele unei industrializări și pe ale comerțului en gros? De unde „vinul casei”? Cite „case” avem și cite vinuri? Marca depusă, garanția stabilită rețetelor oenologice inclusiv a buchetului, astea sint doar în amintirea unor delicați, a unor Pașadji și Pantazi ai locurilor. Se fac dinții a nu ști că pește la ieșit, pentru pricină mai necunoscută, din marele consum, și poposește rar, în localurile specializate, în stare de relativă congelare, în două-trei sortimente STAS, singurele care pot fi manipulate fără pierderi deosebite prin numeroasele unități intermediare? Mai sintem pe vremea „olteanului” cu cobilița care avea crap, știucă, somn, păstrugă, salău, lin, mreană, roșioară, iar uneori nisetur și cegă cu care bătea ulițele infundate ale

mahalelelor? De unde aceste specii, cînd lacurile s-au redat agriculturii, delta s-a industrializat, iazurile au căpătat o organizare temeinică, iar traulerele noastre conturează Africa și alte continente pentru producția noastră intensă de conserve? Vegetale? Cine mai mîncă vegetale cînd lupta alimentară a cetățeanului se dă pentru carne, și cînd cu o fleică și doi mici un restaurant își poate ține zilele și depași planul? Delicații, bolnavii, abstenenții vor vegetale dar restaurantele noastre sint pentru oameni sănătoși, cu apetitul de fier. Bere de șapte sortimente? Pentru ce și pentru cine? Unde e bere nu-i tocmeală, bea omul cu plăcere, mai rece sau mai caldă, uneori chiar mai trezită. Trebuie să știe neapărat că-i de Solca? Dar ce, e etnograf? Vrea să facă pe delicatul, are în centru Radeberger și Tubborg, mărci solide, nedezmințite de sute de ani și cu care își rade și buzunarele, dacă sint mai pline. Mai stă berea să se decanteze în fluzul mării producții? Mai stă vinul să se învechească? Uităm, am impresia că distincții confrăți visează de altă planetă...

Și apoi mania asta de a-l lua pe responsabil cum... note! Ce să spun, respon-

sabilul bine notat moare de plăcere! Iar cel rău notat moare de frică! I-e frică să nu fie trimis în administrație, undeva sau mai sus, în control, să-si piardă legătura cu baza. El stă, după cum se știe, pe remunerație fixă, fără prea multe sporuri, cum stau și ospătarii. Avantaje mari n-are, nici el, nici ospătarii săi. Se țin cu corectitudinea, căci altfel sint pasibili de critică. Muncesc mult, mîncă puțin, nu beau deloc. Și care-i interesul lor, mobilul lor? Interesul lor, nervum rerum, e ca clientul să se simtă cit mai bine, să fie satisfăcut, stimulat. Nu c-ar avea vreun beneficiu, din asta, dar așa, pentru constință, iar planul să fie îndeplinit. Nu c-ar avea nici din asta vreun mare beneficiu, dar așa, din simțul datoriei. Patronul de altădată nu avea acest simț, el mergea numai pe cîștig, pe învințea. Punea fețele de masă curate, bărbieria ospătarilor fiindă acest lucru avea raport direct cu pusculea lui. Responsabilul de azi se chinuie mult mai mult, desi localul nu e proprietatea lui, el e doar un interpus între diverse organe și diverse organisme. Și cînd prin muncă diligentă scapă cu bine, el știe cum, de toți îndrumătorii și verificatorii săi, care-i verifică singurcios mincările și băuturile, ospătarile și instalațiile sanitare, hop! îl trîsnim cu note la gazetă, prilej pentru alte verificări și expertize practice.

Dacă expertii ar fi Radu Albala, Mihai Crișan, Ion Gorun sau Alecu Popovici ar fi o nenorocire fără seamăn, căci ar vent cu clișeele lor prăfuite, cum vin, în altă ordine de idei, și vizitatori externi cu prejudecățile lor. Unde am ajunge cu stomacuri atît de sensibile, cu ochi atît de critici? Din fericire clientul care, expansiv și amical, stă cu șapca în cap, vorbește tare, se bate cordial cu ospătarii pe umăr, infulecă ce se găsește, trage spritul, e tandru cu picolita și haios cu viața, acest client bun al nostru nu face altăea fite și nu numără foile la plăcintă. Ai un antricot bine congelat din care mirosul chimic e pe cale să dispară? E minunat! Și o sălătică în care sint varză îndelung murată, cu roști stacoții și cu mazăre din conserve? E și mai bine! Mă arzi la plată numai cu zece-cincisprezece lei, că doar ești om ca mine? Hai, treacă! A, m-ai ars cu 120? Dă-neoace condica, să te critic constructiv. Te mai dau și la „Flacăra”, să mai faci băieții o „anchetă”. Ți-ai făcut mașină, casă, nene responsabile și nene sef de sală, calci bătos, ne vorbești cu ceafa?? Nu-i nimic. Ți se dădă nota la conduită, îți dăm 7 la adu dumneata „vinul casei”, vezi că nu poi? Ți-ai făcut casă din vin imbuteliat, STAS... Nu e în regulă, la arată-mi dumneata rețetăru cu ghiveci de bame! A, apoi să ști că prin 1938, la „Calul cu copita întoarsă” se dădea un ghiveci de bame nemeipomenit!... Și era unul Costică lăutarul!... Și eram tineri...! Și jupinul ne știa pe nume! Acum nu mai încăpem pe nicăieri, c-au venit, de fama noastră, clienți și din alte continente. Nu mai sintem „Conu Romică”, și „Conu Popică”... Și nu mai e nici cred-t... Și nu mai e nici „Bună seara, bine ati venit la noi” decît de la un darem în sus, cam de pe la Inspectorii sau de la bisnitar de gradul I, cu fălci mari și sute stinoase, „clientul nostru”, deh! că el ne face planul, oricît s-or grozvi dăția de pe la gazetă. Scrie și ei ce poate... Dar nu-i lasă nasu să ne ta prea tare.

Mai ales că la medie, pe lângă domnii Crai de Curtea Vechi, am și eu un cuvînt, eu, responsabilul. Imi pun singur nota 10, care intră la grămada și mă salta.

Și are dreptate omul, zic eu. Totu-i cum nu se poate mai bine în cea mai bună dintre lumi, aceea a restaurantelor. N-or fi char 40 pe Filantropia, cum erau, dar au hîrtie igienică, rețetă, și condică de reclamații. Și au asfel prilejul fericit de a intra în TOP.

PAUL EVERAC

rătorilor, aceștia erau obligați să mai urce citeva trepte.

— De ce această situație? Aveam s-o întreb pe una dintre vînzătoare. Nici un răspuns. Insistăm. Iată răspunsul: astăzi lucrează o singură casieră, deci toată lumea merge acolo, sus. Scurt și cuprinzător.

O căutam pe responsabilă care, spre surprinderea noastră, explică: Aveam casieră. A lipsit citeva minute. Iată-o, dealfel, la post. Într-adevăr, casieră răsărise ca din pămînt.

Nu știm cit a lipsit, dar ne miră că la nici cinci minute aveam să căpătăm două

răspunsuri total diferite. În aparență este vorba de un lucru minor, în realitate o situație mai des întîlnită în unele magazine ale comerțului nostru. Credem că a sosit timpul să cerem celor care lucrează în comerț mai multă sollicitudine față de client. Am milita chiar pentru reapariția zîmbetului profesional pe fețele vînzătorilor. Și pentru a conchide situația neplăcută de la Premial, credem că era firesc să se pună un anunț prin care clienții să fie invitați, pentru citeva minute, să achite sus, sau să mai aștepte puțin. Era mai simplu, mai cinstit, mai comercial.

D. B.

Lumea în care trăim

Prestigiul unei politici

Intr-o lume confruntată cu nenumărate probleme complicate, care-și pune întrebări esențiale privind perspectivele ei, România oferă imaginea certitudinii. Este rezultatul unei politici care i-a îngăduit o dezvoltare armonioasă în context cu voința poporului ei, și, în același timp, i-a oferit posibilitatea afirmării ei pe scena mondială.

România a devenit o țară cunoscută pretutindeni în lume, o țară care se bucură de un prestigiu remarcabil. Un prestigiu care se datorează faptelor de muncă, operei constructive pe care poporul român o realizează sub conducerea partidului și care relevă forța sa creatoare, potențialul unei națiuni stăpîne pe propriul ei destin. Un prestigiu care provine în egală măsură din consecvența atitudinii României în viața internațională, o atitudine realistă de largă cooperare, de promovare consecventă a idealurilor de independență și egalitate, de afirmare curajoasă a principiului participării responsabile a tuturor statelor la soluționarea politică a problemelor lumii de azi.

Sînt realități indisociabile de rolul și activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu, al cărui nume, cum scria recent revista indiană „Sociallook”, este „un nume cunoscut nu numai românilor, ci întregii lumi, un nume care s-a identificat cu țara căreia i-a adus un bine meritat prestigiu și respect”. Revista continuă: „Dimensiunea internațională a activității președintelui Nicolae Ceaușescu are la bază rolul său hotărîtor în elaborarea și aplicarea unei politici de stat în direcția fărîșirii unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci reale și durabile, a unor noi relații între state bazate pe respectarea principiilor independenței și suveranității, neintervenției, înțelegerii și cooperării între popoare”.

Ceea ce caracterizează politica externă a României este tocmai fermitatea cu care acționează pentru afirmarea unor idealuri ce sînt scumpe nu numai poporului român, ci tuturor popoarelor lumii. O dovedesc multitudinea inițiativelor elaborate la București, inițiative cărora le distingem cel puțin două trăsături fundamentale: prima este cea a corelației profunde cu imperatiile actuale ale momentului internațional, exprimînd o înțelegere exactă a exigențelor situației din lume: a doua se referă la luciditatea acestor propuneri în sensul că ele țin seama nu numai de necesități, ci și de posibilitățile reale de îndeplinire a acestora, de realitățile oferite de viață. Aceste trăsături sînt expresia capacității de investigație proprie politicii externe românești, politica unei țări a cărei analiză supremă, în materie de relații internaționale, este de a contribui eficient la fărîșirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, o lume în care între toate statele să se stabilească legături întemeiate pe deplină echitate și egalitate, pe abolirea injustițiilor și discriminărilor, pe înlăturarea definitivă a decalajelor.

Sînt multe probleme care preocupă popoarele în zilele noastre. Probleme complicate fie că este vorba de Europa,

Orientul Mijlociu sau alte zone ale lumii. Învățămintele evenimentelor din ultimele decenii demonstrează cu putere că fără luarea în considerare a intereselor reale ale popoarelor, fără înțelegerea exactă a cerințelor fundamentale ale păcii nu se poate ajunge la asigurarea stabilității în fiecare zonă și pe plan mondial. Cursa înarmărilor, apariția de noi arsenale, perfecționarea mijloacelor de distrugere nu pot să răspundă cerințelor de pace ale popoarelor. Pacea nu poate fi clădită pe butoaiele cu pulbere ce se înmulțesc îngrijorător. Este motivul pentru care România insistă spre a se pune un accent esențial pe problemele dezarmării. În fond, dezarmarea reprezintă problema vitală a zilelor noastre. Realizarea unor măsuri reale în această direcție, stoparea cursei înarmărilor ar putea să insenineze orizontul internațional, ar deschide drumul spre o înțelegere între diferitele state. Încrederea poate să fie stimulată numai prin dezangajare militară și dezarmare, deoarece înarmările cultivă suspiciunea, neîncrederea, temerile, împing pe terenul minat al conflictelor.

Prestigiul politicii externe românești este confirmat constant la O.N.U., ca și la Reuniunea de la Madrid, în alte foruri internaționale. Este un prestigiu relevant concludent de nenumărate ziare, reviste, posturi de radio și televiziune de pe toate continentele care, indiferent de orientarea lor politică, consacră României și conducătorului ei ample materiale elogioase a căror esență o constituie stima și prețuirea unei politici constructive. Este prestigiul unei politici care a trecut toate examenele realității, care s-a dovedit profund științific, lucidă, capabilă să ofere răspunsuri la întrebările maiore ale acestui timp. O asemenea politică are o profundă rezonanță, demonstrînd că dimensiunea reală a unei țări nu o pot oferi doar indicatori cum ar fi numărul de locuitori, suprafața sau puterea militară. O țară este mare prin idealurile pe care le propulsează, prin forța exemplului ei constructiv, prin capacitatea de a aduce o contribuție pozitivă la ameliorarea relațiilor internaționale, prin contopirea desăvîrșită cu aspirațiile cele mai nobile ale umanității, aspirații proprii tuturor celor ce populează planeta, indiferent de meridianul pe care trăiesc, aspirațiile de pace, de bunăstare și progres.

Prin înaltul ei spirit de responsabilitate, prin permanența eforturilor pe care le depune, prin seriozitatea abordării problemelor, România a dobîndit în rîndurile popoarelor lumii un prestigiu fără precedent. Un prestigiu fărîșit cu tenacitate, cu energia proprie unui popor care cunoaște prețul libertății și știe că dintre valorile esențiale, independența este prima și de neînlocuit.

AL. PINTEA

Itinerar între două oceane

Coloana printre mașini...

Soarele nu a răsărit încă, doar noaptea s-a încheiat, timpul e pe mînie de cut și aeroportul pare o capsulă spațială: e în afara zorilor sau a amurgurilor, a frigului de seară și a căldurii de amiază. Aer condiționat, anunțurile acelea insinuante, calme și perfecte soțite în difuzoare bine reglate, lumini galbene și lumini albastre și, desigur, fișitul de cauciuc al benzilor rulante.

Mă întorc din Africa, mă îndrept spre țară și mai am de consumat o escală la Roma. Încerc s-o simt așa cum o cunosc din călătoriile anterioare, memoria îmi este presată de culori de oras cunoscute și iubite, de atmosfera lui întortocheată și vivace, dar deocamdată sînt în aeroport, obosit și bronzat, cu venele pulsînd în ritm african, pe pleoane mai am colburi tropicale și în buzunarele sahariene, probabil că agonizează vreo lăcustă teribilă sau alte gize colosale care nu m-au iertat săptămîni în sir.

Cunosc Roma, i-am bătut colinele cu piciorul și m-am adăpostit sub coloanele ei, m-am fericit sub stropii irizați ai artezienelor însă acum nu e nici noapte, nici zi și nu știu încotro s-o iau pentru

cele 48 de ore de periplu roman făcînd cadou de o tradițională sincopă a traficului aerian.

Mă urc într-un autobuz care își va sfîrși cursa la gară, ușile se închid sec și oarecum blajin și pornim spre Roma noi doi, eu și soferul.

Nu am chef de vorbă, nu vreau decît să privesc și să-mi dau dreptate: da, așa e, Roma e orașul pe care îl iubesc. Îl iubesc oare? Parcaje de mașini defilează pe dreapta și pe stînga, nu circula nimeni la ora asta, automobilele dorm, cocotate și aliniate, împotmolite bară în bară de parcă orașul ar fi fost plouat de caroserii, blocat de ele și oamenii astupați în ultimele lor refugii, Case, coloane, case, coline, palmieri, grilaie de parcuri somptuoase, oameni dormind pe ziare și, în sfîrșit, fîntînile, ah, fîntînile romane cu apele lor șipotînd stenic, cu înecășările lor de marmură și defulările în bronz...

Mă hotărîsc să cobor înainte de gară, sînt la baza lungii artere Via Cavour, o cafea harnică s-a deschis și eu privesc întrebător chelnerul care întinde umbrelele și scoate scaunele în stradă. „Si signor, prego!” îmi zîmbește larg și mă mestece crezînd, probabil, că vin de la un festin prelungit și nu neapărat „costumat” deslășuit am haine de junglă și casche-ță, corespunzătoare. Comand un capucino în ultima clioă a zorilor și cînd mi-l aduce încremesc de tristețe. E o cescută cît un degetar care îmi amărăște apetitul meu de cafeagiu laconic. Oricum, am în față coloana lui Traian, vestigiile serene

care o înconjoară, mai departe Colosseumul și vasta piață pe care au visat-o și au pipăit-o, ca într-un ritual, toți bătrînii mei ardeleni.

Piața începe să intre în priză, acum trec cîteva mașini, apoi cîteva zeci și, vai, urmează cohorte de dezlănțuite, miile de automobile nervoase, îndărătnice, glumețe, vînd și făcînd slalomuri în stil italian, duduind toate din eșapamente sonore, vivace, pentru că italienii iubesc tremoloul pînă și în coada mașinii.

Coloana lui Traian începe să se estompeze, norii de fum o asediază impeturos, din ce în ce mai agresiv, orașul întreg pare năvădit de furia caroseriilor care, cu o oră în urmă, era doar furia latentă și mută. Trec cînduri de motocicliști, majoritatea tineri, zburînd din eșapamente, unii urcă pe trotuare scandalizînd oamenii normali fără ambreiaj și fără poftă de a sfîrteca aerul, și coloana lui Traian pare ruptă din altă lume, crescută sub un cer pe care nu îl putem bănuși și lăsată aici ca să se zbuie printre zgomete și stropi de benzină. Dar nu, coloana e mai vie decît am presupus, un grup de bătrîni și tineri sînt la poalele ei, o privesc cu lăcomie și o fotografiază, nu au nimic din mesetărilor de monumente și par să nu aibă habar că în jur dansează scribele de mașini, scribele astea indispensabile, jucării ale fericirii care aduc atîtea ghinioane trecutului construit cu iubire...

RADU BUDEANU

Mondo umano?

Vedi Napoli?

S-au dus oare vremurile cîntonetelor napolitane, ale interpretelor cu vocile lor sobre și sigure slăvind frumusețea dragostei și dragostea frumuseții într-un oraș a cărui reputație a depășit de mult și cu mult granițele țării? S-au dus oare vremurile duioaselor povești de iubire și gelozie evocate în atîtea și atîtea pagini scrise, în filme sau în piese de teatru? Au apus oare vremurile exuberanței napolitanilor, ale contaioasei lor veselii și ale neobositelor glume făcute pe seama celorlalți concetățeni, a soțului sau soției, a iubitei sau iubitei? Și dacă da, de ce?

„Il Mattino”, cotidian din Napoli, povestește următoarea întâmplare petrecută în același oraș în ianuarie, cînd chiar și acolo e frig: o tină femeie așteaptă autobuzul alături de alte zeci de persoane. Poartă o foarte frumoasă blănă. La un moment dat în stație apare un tip care este agitat și vociferează, adresîndu-i injurii: „M-a înșelat”, urlă el asistentei.

Fiecare dintre cei prezenți se depărtează cu grijă știînd că nici un napolitan nu se amestecă într-o poveste a inimii. După cîteva bursări, individul smulge blana adresînd femeii aceste cuvinte: „Nu ești demnă de cadoul ce ți l-am făcut, mi-l iau înapoi”. Desigur scena e rapidă iar el dispăre brusc, indignat și vociferînd în continuare. În fine, cineva se apropie de femeie. Derutată, cu lacrimi în ochi, ea reușește să murmure între două susoane: „Dar ce-i asta? Nu-l cunosc pe bărbat, nu l-am văzut niciodată”. O scenă dintr-o comedie ce se filmează? O scenă dintr-o intimolare montată pentru a vedea, conștient, studiul reacției omului de pe stradă? Nu! Din păcate. O scenă cotidiană. O întâmplare trăită într-o zi de iarnă la Napoli, acolo unde azi cîntonetele par a le fi uzurpat locurile „scippatori” — hoții prestidigitatori. Și astfel, un ziarist, N. Lorthiois, scrie negru pe alb: „La Napoli, ceasul se poartă la mîna: dreaptă sau nu se poartă deloc... Este o simplă și derizorie manevră pentru a dejuca manevrele „scippatori” — hoții prestidigitatori. În Napoli sinistru, în Napoli cu cei 200.000 de șomeri, unde pînă și contrabanda cu țigări este în creștere, „il scippo” — raetul — este o industrie înfloritoare. Este adevărat, o dată citisem despre doi tineri care merg pe motocicletă

și, din viteză, smulg, cu o uimitoare dexteritate, geanta de pe umăr sau din mîna unei femei. Dar pînă la fenomenul cronic era mult. Și statisticile sînt limpede: 2.964 plîngeri în 1960, dintre care 1.659 depuse de turiste. Ziaristul citat susține că e vorba de partea vizibilă a aisbergului intrucit, în realitate, cifra trebuie înmulțită cu patru. Oare? Pînă să ne exprimăm nedumerirea, observatorii atenți sau localnicii amintesc că nici o femeie napolitană nu iese pe stradă cu o brățară la mîna dărmate cu un colier la gît! Banii sau actele de identitate sînt purtate sub veșminte sau chiar în sin. Bărbatii — cei cu purtări de păun de altădată — s-au adaptat și ei. Ceasul la mîna dreaptă, portofel cu puțini bani căci gol complet ar stîrni violența „prestidigitatorilor” și ar fi grav. Căci — lată — ei au devenit violenți și, de la învîduința cu care îi priveau cîndva napolitanii pe acei clasici „scippo” care, cu dexteritate uimitoare făceau să dispară ceasul liniștitul client de pe terasa unei cafenele, aceiași napolitani au azi o teamă teribilă. Napolitanii din acel Napoli mîndru de cîntonetele sale și de locuitorii săi, de poveștile sale de dragoste. Să vezi Napoli și apoi...?

DUMITRU CONSTANTIN

Ochii și urechile lumii

Alfa, Beta, Gama

Noaptea, la telegenial, vîd o explozie a unor galaxii stelare, incendiul unor păduri grecești (din cauza căldurii) și „Guernica” lui Picasso. Dimineată, mă trezesc în casa acelor prieteni și mă duc să mă bărbieresc. În timp ce mă săpănesc — cu admirabila noastră pastă „Sah” — pe stradă lucrează din plin, ca o moară, o mașină pentru gunoi. Huruie foarte sănătos, soarele îmi apare în oglinda băii, un nenotel îmi bate în usă și mă întreabă ce fac? E pe o betă — biciclete — și îi arăt ce fac. Să-i dau pe nas cu pămîntul alb de spumă? Nu. Vrea să-i arăt mașina de ras. Vrea să vadă lama. După aceea descalcă și se duce să facă acea treabă despre care Sancho îi spune Cavalerului că trebuie s-o îndeplinească singur, căci nimeni nu-l poate înlocui. Mă rad, mă soală, curăț lama, folosesc periuța de dinți cu pasta „Activa”. În acest timp, mașina pentru gunoi acoperă cu vibrațiile ei cîrînitul păsărelor. Soarele e acoperit de nori. Nu va fi o căldură caniculară. Îmi beau cafeaua neagră, în timp ce băietelul deschide o cutie cu oraf de talc și albește intens podeaua camerei sale. Bunica face elocul Meorobamatului luat cu o seară înainte și deci nu lesină la viziunea camerei albe. Îi cam cîmpete două palme bunicile, băietelul începe să plîngă, eu, sorbind, trec la ceea ce Hegel numea rușcimea de dimineată — lectura ziarului. Bunicul băietului doarme. El e filosof și a terminat de curînd un studiu despre presocratici. În perdeaua de plus care îl izolează nașul, bunicul a înfișat un bilețel într-un ac: „Nedormit, rog să mai fiu lăsat un pic!” Băietelul — cu cîteva pete de talc pe față, ca un Picasso autorotret pe sine însuși — mă roagă să-i dau „bicheta”. I-o apîrînd și suflă în flacăra ei. Îi place să sufle în brichetă. Mă sărută, încalecă beta și pleacă spre alte zări ale casei. Cuvîntul lui preferat este „deloc”. În sfîrșit mă uit îndelung la un desen care domină reportajul despre A.R.A.M. — Asociația Regională a Amicilor Morilor din Franța. E un Don Quijote stînd pe Rosinanta sa, cu viziura ridicată, în zăle, desenat minuțios pînă la ultimul surub al gleznierei, avînd la sold un ciocan în loc de sabie și la subsuoară, în loc de lance, patru scînduri de lemn, lungi cît latul paginii din acest „Monde di-manche”: în gură ține cîteva cuie, ca orice timplar. E o minune de desen acest Don Quijote care pleacă să-și repare morile de vînt cu care, pînă mai ieri, se luptase. E vremea unei noi ficțiuni — cîrpierea morilor de vînt.

De cînd am citit declarațiile lui William Saroyan către agentia „Associated Press”, cu cinci zile înainte de a muri, știind despre ce e vorba: „Fiecare trebuie să moară dar întotdeauna am fost incredincinat că pentru mine se va face o excepție” — n-am văzut ceva mai frumos, ceva mai vesel, mai trist, mai alfabetagama, ca acest Cavaler nebun îndreptîndu-se timplărește spre morile sale de vînt, în huruitul galaxiei de talc, gunoi și troleibuze.

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

După „KVETY”

JOHN ASHBERRY

John Ashberry, născut la Rochester, New York, în 1927, a studiat la Harvard și a stat la Paris zece ani, perioadă în care a scris articole de critică de artă pentru New York Herald Tribune. Întors în Statele Unite, sub influența lui W.H. Auden și Wallace Stevens, se asociază cu poezii din New York. Calitatea de mister și de vis a versului lui Ashberry, ne dezvăluie o lume cu un sens care nu se supune întotdeauna logicii imediate a universului.

Niște copaci

Sint uluitori : fiecare
Își atinge vecinul, ca și cum
Limbajul ar fi un spectacol mut,
Care aranjează din întâmplare

Întinirea din această dimineață
A lumii cu care ei s-au împărat
Dealtfel, iar noi
Devenim deodată ceea ce încearcă

Copacii să ne spună că sintem :
Că faptul existenței lor
Înseamnă ceva : că, în curind,
Ne vom putea atinge, iubi și explica.

BLAISE CENDRARS

Larga deschidere umanistă, florul insolit al nesfârșitelor călătorii (întreprinse aievea, de-a lungul și de-a latul lumii), umorul, dușia, montajul cinematografic al imaginilor asigură lui Blaise Cendrars (1887-1961) un loc de primă mărime atât în poezia franceză cât și în cea mondială. Franchetea versului său, bonomia cu care privește totul în jur, prozaismul afiat al multor „impresii de călătorie” — constituie doar procedee exterioare. Înăuntrul, poezia sa este de-o gravitate absolută, de un lirism și de-o coerență maxime.

Scrisoare

Mi-ai spus dacă-mi vei scrie
Nu bătea totul la mașină

GODFRIED BOMAS

S-a născut la Haga în anul 1913, unde s-a și stins din viață în 1971. A început să scrie încă din anii facultății, remarcându-se ca un remarcabil creator de proze scurte umoristice și absurde. Volumele lui pentru tineret, dar în special culegerea „Tumbe”, se bucură în Olanda, precum și în câteva țări în care au fost traduse, de un interes ieșit din comun. Fantezia debordantă și limbajul deosebit de colorat, specific amsterdamezilor, iată elementele de bază ale creației lui Bomans, care poate sta, cu drepturi egale, alături de cea a francezului Alphonse Allais, marele maestru al umorului negru, „pirotehnicul umorului”.

Pompierii

Îndată ce incendiul a fost stins ne-am îndreptat în grabă spre biroul comandantului pompierilor din Amsterdam, domnul Koperbuik. De cum ne-a observat, acesta s-a ridicat de la birou și ne-a primit cu multă căldură.

— Ei, domnilor, zise el frecându-și mi-nile, ce ziceți? A făcut toate paralele, nu? A fost un incendiu pe cinsto...

— V-am ruga, domnule comandant, dacă nu vă supărați, să ne spuneți ce înseamnă un incendiu pe cinsto?

— Păi, asta n-o putem spune noi, cei de la pompieri. Noi împărțim incendiile în incendii totale, incendii mijlocii, par-don, incendii pe cinsto și după aceea cele mijlocii, și incendii obișnuite. Dar să nu mă întrebați cine a făcut această clasificare, ce și cum...

— Bine, dar atunci de unde știți din ce categorie a făcut parte, de exemplu, incendiul pe care tocmai l-ați stins?

— De la ziaristi, asta-i treaba lor... Ei știu totul cel mai bine. Treaba noastră este să stingem focul, restul nu ne mai privește. Dar spuneți-mi cum v-a plăcut focul de astăzi?

— Extraordinar, fascinant chiar...

— Chiar? La început am fost dezolat când am văzut că flăcările au cuprins numai parterul. Deodată însă, bum-fiss-bum! și vilvâtaia s-a întins până la ultimul etaj.

— Dar casele din preajmă?

— Poftim?

— Casele din jur, vreau să zic...

— Da, cred că v-am înțeles, încearcă comandantul să ridă. Vă referiți la obiectivele din zona unu de apropiere. Mda, trebuie să recunosc că unele au

Bucuroși că nu noi am inventat
Astfel de plăceri, sintem inconjurați :
De o tăcere plină de zgomote,
De o canava pe care se ivesc

Un con de zimbete și o dimineață de iarnă.
În mijlocul unei lumini ciudate,
mișcându-se ușor,
Zilele noastre sint pline de mistere
Ale căror nuanțe ne sint scut.

Tinarul prinț și

tinăra prințesă

Iarba ne biciuia picioarele pe unde treceam
Peste pajisti — tu, o copilă de treisprezece ani,

Intr-un costum de adult mult prea larg.
Un simbol al timpului petrecut împreună.

Am cules pmeură într-o cană
Și am pus-o pe un buștean.
Mai devreme sau mai târziu, întirzirea
va sosi și ea.

Corbii apar dinspre vest.

Vreau să studiezi această masivă bucată
de întunecare,
In care sintem prizonieri. Dar spui că
Ești obosită. Te întorci și adormi.
Adorm și eu, dar visez cai care mi te fură.

Atunci cind briza s-a oprit, a fost din nou
Dimineață. Trezește-te. Trebuie să pornim

Adaugă un rind de mină
Un cuvint acolo nu cine știe ce
Da da da da da da da da

Remingtonul meu e frumos totuși
Îl iubesc mult lucrul sporște
Curat și clar mi-e scrisul
Se vede că l-am bătut eu

Sint albituri pe care doar eu știu să le fac
Uite dar ochiu-n pagină deschis
Totuși ca să-ți fiu pe plac adaug un rind
de mină

Doauă trei cuvinte
Și o pată mare de cerneală
Ca să nu le poți citi

Costum alb

Mă plimb pe punte in costumul alb
cumpărat la Dakar

Iar la drum
In sălbăticia de vis. Azi dimineață, niște
străini
Au venit să ne aducă de mincare. Se tem
de noi.

Vine noaptea, dar este altfel.
Picioarele tale parcă nu ating iarba ;
Ai încredere in mine.
Licuricii se lovesc de capul meu.

Aud vintul. Și tot așa, într-o zi,
Ne vom trezi, căzuți adine in noapte,
De pe stincă pe cerul alb și prețios.
Imi vei spune : „Iată cum am trăit noi”.

Gindurile unei fete tinere

„E o zi atât de frumoasă că trebuie să-ți
scriu

O scrisoare din turn, ca să știți că nu am
înnebunit :
Am alunecat doar pe o bucată de săpun
de aer

Și m-am înecat in cada lumii.
Ai plins prea mult după mine.
Acum te las”. Semnat : „Piticul”.

Am trecut pe acolo, după amiaza târziu,
Și zimbetul îi juca pe buze
De secole întregi. A știut întotdeauna
Să fie frumoasă. O fiica mea,
Iubita mea, fiica stăpînului meu, prințesă!
Să nu întirzii mult.

In românește de
FLAVIA ANDREA ■

In picioare cu pantofii cumpărați
la Villa Garcia
String in mină basca adusă de la
Biarritz

Buzunarele-mi sint pline de Caporal
ordinare

Din cind in cind adulmec lemnu tocului
de ochelari din Rusia

Imi zornăi măruntșul din buzunare
și-o liră sterlină de aur

Am o batistă mare calabreză și chibrituri
de ceară ce nu se găsesc decit la Londra
Sint proaspăt spălat mai abilit ca punea
cea mare

Fericit ca un rege
Bogat ca un miliardar
Liber ca un om

In românește de
CONSTANTIN ABALUȚA ■

cum am ieșit din casă mi-a fost dat să
văd că tot cerul era roșu, ca de jar. Nu
mi-a rămas altceva de făcut decit să
decretez alarmă de gradul unu !

— Dar ce înseamnă o alarmă de gra-
dul unu ?

— Precis n-aș putea să vă spun... e o
alarmă, dar una foarte mare. Cu totul
altceva decit o alarmă obișnuită. Păi
ce face pompierul la alarma obișnuită ?
La alarma obișnuită pompierul se scoa-
lă, află că-i vorba despre o alarmă obiș-
nuită și se bagă inapoi in scutece !
Ehei, da' alarma de gradul unu e cu
totul altceva... Cind se dă o astfel de
alarmă, omul trebuie să se prezinte cu
maximum de urgență la locul incendiu-
lui. Ce mai, să v-o spun direct : o șansă
ca asta se ivese numai o dată in viața
unui comandant ! Satul Knekeldijk era
tot numai o vilvâtaie...

— Knekeldijk ați spus ? N-am auzit
pînă acum de un asemenea sat.

— Era și normal să nu auziți, zise
domnul comandant Koperbuik arborind
un zimbet larg, pentru că după ce am
stins noi incendiul nu l-a mai reconstruit
nimeni... La început am lucrat numai cu
furtunuri simple, știți și dv. de care...
un furtun 1-ri, alt furtun 2-ri, știți... o
treabă pompiestică. Doamne, mi-am
zis, de-ar veni odată „Jasonul” ăla...
pînă nu se stinge focul ! Ce-au făcut
atunci băieții mei, care parcă mi-au ghi-
cit gîndurile ? Au început să arunce pe
foc găteje, lemne și tot ce le pica in
mină... In felul acesta au întreținut fo-
cul pînă a apărut la colțul străzii „Ja-
sonul” ! Ketelaar, bunul meu Ketelaar
stătea la ventilul principal. „Gata,
sefu” ? m-a întrebat. „Gata, Ketelaare,
dă-i drumu” !” Și atunci Ketelaar, care
lucrează la mine doar de un an, a în-
dreptat furtunul spre locul unde pericolul
era cel mai mare. Adică spre primar !
Și spre primăria și i-a făcut una cu
pămîntul. După aceea a întors furtunul
spre locatarii caselor din vecini. Știți, ei
fac totdeauna cele mai mari greutăți.
N-au simțit incendiului, domnilor ! In
situații d-astea trebuie să fii tare.

Unul dintre cetățeni se repezi la mine
și-mi căzu la picioare. „Dispari, omule !”
i-am strigat. „n-avem timp acum de
asteptat !” El nimic, se ruga mai de-
parte. La care Ketelaar a îndreptat fur-
tunul spre el și l-a... sprîțuit nițel ! O
scenă teribilă...

Ei, domnilor, și abla atunci am ordo-
nat „Tineți-vă căștile, băieți, trecem la
atac !” In veci n-am să uit... Cel mai
tare ardea parohia. O construcție medie-
vală, domnilor, dar pentru noi asta nu
prezintă nici o importanță. Știți, fără
deosebire...

Mai târziu, cind nu a mai rămas pia-
tră lîngă piața din tot satul și nici țî-
penie de om, numai atunci ne-am potolit.
Și cu cîntecul pe buze, avînd in frunte
grozavul nostru „Jason”, ne-am îndrep-
tat fericiți spre casă.

Acesta a fost, domnilor, pentru că
m-ați întrebat, cel mai frumos incendiu
al vieții mele...

In românește de
NICOLAE NICOARĂ ■

GIULIO CARLO ARGAN

Despre arta românească

Recent, ne-a vizitat țara — ultima sa
vizită în România a fost în 1978, in cali-
tate de primar al Romei — renumitul om de
artă Giulio Carlo Argan, profesor la Uni-
versitatea din Roma. Fidel admirator al
culturii României, țară pe care a vizitat-o
de mai multe ori, ilustru cercetător al ar-
telor in complexitatea dimensiunilor pro-
blematicii ei, prof. Argan este de mai
multe decenii una dintre personalitățile
cele mai proeminente ale artei universale
contemporane, activitatea sa pe tărîmul
istoriei și filosofiei artei împletindu-se
rodnic cu implicarea sa profund respon-
sabilă in domeniul politicului și socialu-
lui. Studiul pe care prof. Argan l-a de-
dicat perioadelor vechi ale artei s-a aflat
in profundă legătură cu analiza lucidă a
etapelor moderne, care au fost abordate
dintr-o perspectivă esențialmente fen-
omenologică, dominată de ideea raporturi-
lor artei cu societatea și de felul in care
arta contribuie la formarea culturii unei
epoci. In acest sens sint ușor de explicat
lucrările sale *Istoria artei italiene și Artă
modernă (1770-1970)*, ultimul urmind să
apară in traducere la Editura „Meridia-
ne” in cursul acestui an. Una dintre con-
cluziile argumentelor teoretice și ale de-
mersului critic ale prof. Argan este și
cea referitoare la relația dialectică dintre
artă și cetate, relație pe care fostul pri-
mar al Cetății Eterne a relevat-o in repe-
tate rinduri. Putem recunoaște in această
atitudine continuitatea poziției sale de
teoretician, care a ținut să se implice in
mod responsabil in administrația unei
străvechi și mari cetăți, a cărei criză, ca
și cea a artei contemporane, nu poate fi
soluționată decit pe cale politică. Consi-
derînd istoria artei ca pe o istorie a lu-
crurilor, omul de artă Giulio Carlo Argan
a manifestat mereu o grijă deosebită pen-
tru conservarea acestora. Surmontînd ce-
zura care se produce adeseori între con-
servatorul opere de artă și teoreticianul
ei, prof. Argan a militat pentru salvarea
patrimoniului național împotriva spiri-
tului mercant și a obtuzității instituțiilor
care ar trebui să averse valorile cul-
turale. Într-o societate ca a noastră, in
care arta — ca element component al
culturii naționale — este pretuită, ocro-
tită și stimulată, concepția prof. Argan
este cu atât mai apropiată nouă cu cit ea
se manifestă mai dinamic, in plină efer-
vescență a cotidianului, neignorînd nimic
din ceea ce înseamnă cu adevărat viața
artei, al cărei studiu cunoaște — prin ri-
goarea metodelor sale — statutul unei
veritabile discipline științifice.

Cei doi mari artiști ai acestui secol
sint — după părerea eminentului om de
artă italian — Picasso și Brâncuși — ar-
tiști care, deși par a fi atât de deosebiți
unul de celălalt, pot fi aduși la un numi-
tor comun prin faptul că au reușit să
facă, prin creația lor atât de singulară,
ca naționalul, arta țării lor, să pătrundă
in universal și să se înrădăcească adinc,
transmițînd mesajul unei arte adinc an-
corate in tradiția culturii țării de baști-
nă. Brâncuși poate fi considerat un ade-
vărat artist popular intrucit, folosînd
tehnica arhaică a artei populare, a reușit
să deschidă un nou drum in arta univer-
sală. Continuator al vechii înțelepciuni a
țărânului român, convins de spiritualita-
tea artei transcendente, marele sculptor ro-
mân considera sculptura nu ca o artă a
elocvenței, ci a tăcerii. Il putem considera
pe Brâncuși unul dintre ultimii simbolisti
și chiar dacă nu a fost cu adevărat ab-
stract, a știut să lichideze naturalismul
plastic. Pătrunzînd esența și structura
sculpturii, a contribuit la eliberarea
acesteia de elementele ce o fă-
ceau tributară picturii și arhitecturii, con-
cepînd forme simple, fără ca ele să fie
pur geometrice. De la strămoșii săi, care
de secole își confecționau din lemn unel-
tele, Brâncuși a moștenit și stăpînit teh-
nica modelării lemnului. Ideea sincretis-
mului dintre obiect și simbol, dintre uti-
lizarea practică și funcția rituală, Brân-
cuși o deduce datorită îndelungatei sale
experiențe. Numai o minte ascuțită și
meditativă ca a sa putea să realizeze
faptul că, la fel ca și basmul, arta popu-
lară este complementară celei culte. Se
poate spune că la Tîrgu Jiu marele ar-
tist român a trasat un tîner ritual care
pleacă din grădina publică de pe malul
riului ce-și poartă de milenii apele, gră-
dină pe care a făcut-o să intre in istoria
artei universale cu inegalabilele „Masa
tăcerii” și „Poarta sărutului” pînă la acel
monument ce nu-și are seamă in lume :
„Coloana infinitului”.

Referindu-se la faptul că rețeaua de
muzee de artă populară din România
poate oferi un exemplu pentru muzeele
de acest gen din întreaga lume, prof.
Argan s-a arătat incîntat de felul in care
Muzeul satului și de artă populară din
București și Muzeul tehnicii populare
din Sibiu își exercită funcția de conser-
vare și valorificare a inestimabilelor va-
lori pe care le adăpostesc. Ilustrul om de
artă italian a rămas profund impresionat
și de valoroasele opere de artă italiană
care se află in patrimoniul Muzeului na-
țional de artă din Capitală, muzeul pe
care îl considera ca fiind unul din cele
mai bine dotate cu picturi italiene
de valoare, și a primit cu mare satis-
facție propunerea pe care directorul
muzeului, prof. dr. Alexandru Ce-
buc, i-a făcut-o de a scrie prefața la
catalogul expoziției de pictură italiană
din muzeele din România expoziție ce se
va organiza in toamna acestui an, in să-
lile celui mai mare muzeu de artă al
țării.

N. M. RĂDULESCU ■

41505

Puternică prin unirea, prin munca și devotamentul fiilor ei, țara și-a sărbătorit cu mândrie și entuziasm libertatea!

23 August 1981 : La marea demonstrație a oamenilor muncii din Capitală

35 ANUL XXX (1368)
27 AUGUST 1981
Flacăra
Săptămânal editat de
Frontul Democrației
și Unității
Socialiste

DIN SUMAR:

Carpați 2000 — Este necesară o strategie a dezvoltării montane (pag. 8) ● **GENIUL ROMÂNESC ÎN TEZAUROUL ȘTIINTELOR** (pag. 9-13) ● Din nou despre o carte fundamentală : **ABECEDARUL** (pag. 24) ● **Nu toate rufele se spală în familie. Și nici la Nufărul** (pag. 26) ● Sport (pag. 30-31)

„Să folosim din plin și rațional
ceea ce avem, ceea ce
am construit până acum!”

Interviu cu tovarășul PETRE DĂNICĂ,

prim-secretar al Comitetului județean
Timiș al P.C.R., președintele Comitetului
executiv al Consiliului popular județean

— Tovarășe prim-secretar, este, poate, o caracteristică a omului acestor plaiuri bănățene — cel puțin așa cum apare ea cuiva „din afară” — că aici atașamentul la tradiție a mers mină în mină cu receptivitatea la nou. Acest simț al noului l-a însoțit mereu pe bănățean de-a lungul timpurilor și este semnificativ faptul că el a introdus, cindva, chiar și în viața patriarhală a satului metalul și sticla, mașinile și aparatele moderne, adaptându-le însă gustului său estetic fundamental. Dovadă: porțile caselor confecționate și azi în modele tradiționale. Cîț despre tăraniul lui Romulus Ladea, ei coboară pareă direct din legendă, bărbați aspri și făloși, care evocă pe Iovan Iorgovan. Așadar, tradiție și înnoire. V-am sugera însă ca în convorbirea noastră să accentuați mai mult pe al doilea aspect

al înnoirii, desigur fără a-l ignora pe primul. Și, intrucît Timișul și Timișoara sînt atît de binecunoscute în întreaga țară, pentru a nu repeta lucruri știute v-am ruga să ne spuneți care este acum, în acest miez de vară 1981, cartea de vizită a economiei timișene, care sînt cele două-trei mari obiective prioritare?

— Ne propunem, în primul rînd, să folosim din plin și rațional ceea ce avem, ceea ce am construit pînă acum! Și nu este puțin, fiindcă județul nostru cuprinde toate ramurile industriale existente în România, inclusiv extracția de petrol, care a crescut în ultimii ani: Timișul realizează azi 100% din producția de țitil a țării și 16% din cea de gazolină. Recent, s-a adăugat și mineritul, avînd în explorare zăcămintele de cărbune inferior la Darova și Sinerșig. Nu mai vorbesc de celelalte ramuri industriale, devenite tradiționale în județul nostru și asupra cărora, fiind prea binecunoscute, după cum spuneati, nu vom mai stărui prea mult: metalurgia feroasă (știati însă că întreprinderea „Cio-canul” din Nădrag și-a deschis porțile încă din 1844?), electrotehnica și construcția de mașini (cu asemenea citadele ca întreprinderea mecanică Timișoara, dispecerul producției de utilaj minier din țară, Electromotor, Electrobănat, Electrotimș. întreprinderea de aparate electrice de măsurat), industria materialelor de construcții, precum și o foarte dezvoltată industrie ușoară și a bunurilor de consum.

(Continuare în paginile 16-17)

LIONEL NIȚESCU ■

Așa cum am anunțat în numărul trecut
Cenacul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, cenacul condus de poetul Adrian Păunescu, își reia activitatea. Răspunzînd uneia din numeroasele invitații adresate de iubitorii poeziei și muzicii tinere din diferite colțuri ale țării, **Cenacul Flacăra** va fi prezent la tradiționala întîlnire a fiilor satului Romos, din județul Hunedoara.

Manifestarea va avea loc duminică, 30 august.

Programul viitor va ține seama de propunerile și invitațiile prietenilor cenacului sosite la redacție.

Sub înaltul patronaj al tovarășei ELENA CEAUȘESCU

Congresul internațional de istorie a științei

Capitala patriei noastre e, din nou, gazda unei reuniuni științifice de deosebit prestigiu. Se desfășoară la București, începînd de azi și pînă la 3 septembrie, lucrările celui de-al XVI-lea Congres internațional de istorie a științei, cu tema „Știință și tehnologie, umanism și progres”. Organizată de Uniunea internațională de istorie și filozofie a științei și de Academia Republicii Socialiste România, cu sprijinul UNESCO, manifestarea are loc sub înaltul patronaj al tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, savant de renume mondial, om de știință cu contribuții decisive în chimia macromoleculară, autor de cărți de referință în domeniul polimerilor sintetici.

Programul cuprinde lucrări în cadrul a 14 secțiuni științifice, 2 simpozioane, 7 sedințe tematice, 4 sedințe comemorative și a unei mese rotunde, „Tendințe viitoare în știință și tehnologie vizînd o dezvoltare umană”, la ele luînd parte peste 1200 de specialiști din 50 de țări ale lumii, de pe toate continentele, între cei înscriși figurînd personalități de frunte ale vieții științifice internaționale, ca și oameni de știință și specialiști români. Înaltele principii umaniste ce guvernează manifestarea de la București vor transforma, e nîndolos, congresul într-un puternic factor de mobilizare a oamenilor de știință în lupta contemporanității pentru pace și progres social, pentru ca ei să-și unească energiile împotriva folosirii cuceririlor științei și tehnicii ca mijloace de distrugere, de dominație și aspirare.

Alegerea capitalei României socialiste drept gazdă a acestor importante reuniuni, după Paris, Moscova, Tokio, Edinburgh etc., constituie încă o dovadă, elocventă, convingătoare, a prestigiului și prețurii de care se bucură pretutindeni țara noastră, politica de pace, colaborare și prietenie promovată cu consecvență de președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Totodată, această alegere înseamnă o recunoaștere a valorilor trecute și prezente ale științei românești, dintotdeauna participantă merituoasă la tezaurul universal de gîndire și progres, a contribuției oamenilor de știință români la îmbogățirea patrimoniului științific național și mondial, a faptului că activitatea de cercetare științifică, de dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în România, activitate coordonată de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, e unanim apreciată, pe toate meridianele lumii.

Prezenți în sălile congresului, reporterii „Flăcării” vă vor ține, stimați cititori, la curent cu desfășurarea lui.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Verticalitatea

Îmi place în muzică dezvoltarea abruptă, fragedă, pe verticală, a temelor inspirate, îmi place ridicarea cailor în două picioare în fața fulgerului, la întîlnirea halucinantă dintre tunet și nechezat, îmi plac oamenii care nu se tirăsc printre împrejurări, ci le iau pieptis, îmi place instinctul cu care floarea-soarelui urmează prin univers soarele, fără a-l trăda nicodată, dar rămînd permanent ea însăși, dreaptă și dulce, amefitor mirositoare, îmi place momentul cînd copiii urlă de bucuria revelației că lumea arată altfel, mai frumoasă și mai exactă, mai înaltă și mai diferențiat, văzută din poziția copăcel.

Verticalitatea este poziția demnității.

Verticalitatea este poziția preferată a tuturor ființelor trăitoare pe pămînt. Nici chiar șarpele nu se tirăște totdeauna. El are și clipe cînd ridică — deasupra propriei sale condiții — capul.

Verticalitatea este și poziția la care se cuvine să aspire intelectualii, creatorii, producătorii de fapte de conștiință. Căci dacă pentru un om verticalitatea e importantă, pentru un om exponent ea e vitală, ea e obligatorie. Opusul verticalității nu e totdeauna nondemnitătea, nu e mereu depasarea tirisă, opusul verticalității e și uitarea ei. Cînd ne prefacem a nu mai ține minte că trebuie să fim demni, nu sîntem mai puțin nedemni decît atunci cînd ne împrumutăm conștiințele — lașitățile. Pierderea în amănunte adevărate, dar fără încercătură exponențială convingătoare, se poate transforma într-un obicei menit să refuze ce e monumental sau ce e acut sau ce e esențial.

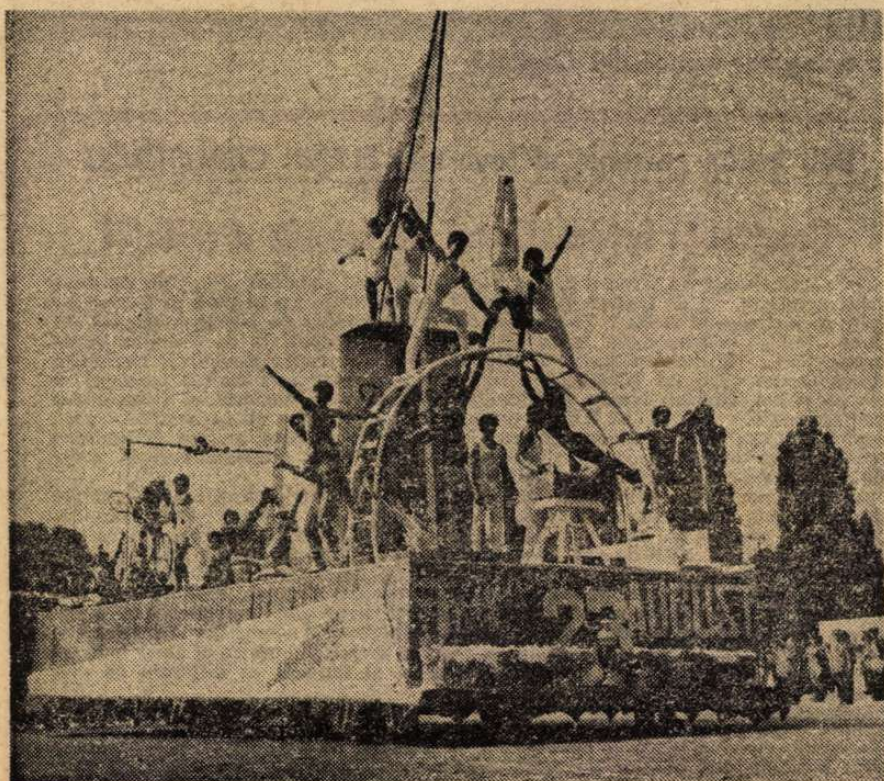
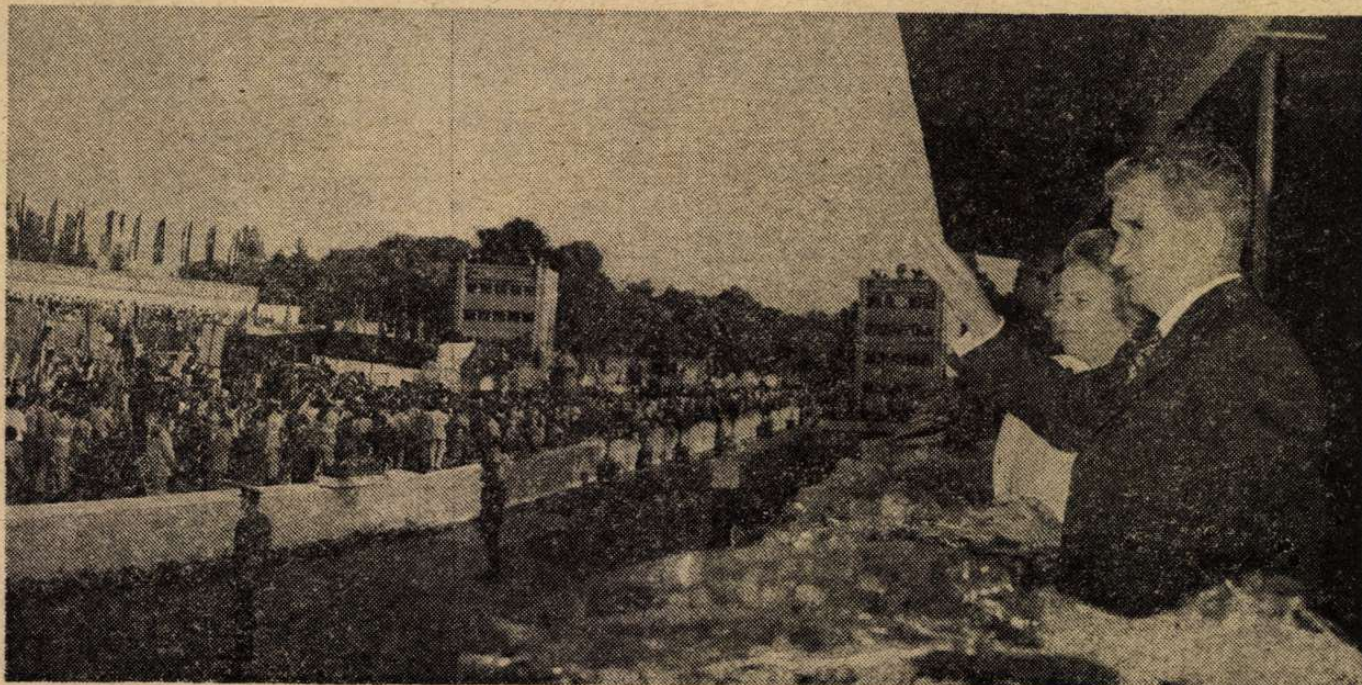
Simt că „Flacăra” trebuie să țină în continuare la păstrarea sa în toate prizele realității, dar, mai mult decît orice, să realizeze asta cu as-

(Continuare în pagina 5)

ADRIAN PAUNESCU ■

Cu bucuria matură a marilor victorii și împliniri, cu angajare fermă în făurirea destinului comunist al patriei, într-o impresionantă demonstrație a unității sale în jurul partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, poporul a celebrat

al 37-lea august liber

An și bilanț — iată două noțiuni care la noi se suprapun. Ani și etapă istorică — iată o realitate care încorporează în substanța ei efortul creator al 23 de milioane de oameni care, ajunși în balconul festiv al Zilei Eliberării, pot contempla, cu satisfacțiile pe care numai creația le poate da, urcușul rodnice până aici.

Etapă istorică pe care am încheiat-o recent, celebrând-o prin mari demonstrații ale entuziasmului popular, sub fluturarea sărbătorească a drapelului roșii și tricolore, am numit-o al 37-lea August al libertății noastre. Semnele că și această etapă va fi încheiată cu succes, ridicând mai mult ca oricând faptele muncii și ale vieții noastre la înălțimea marilor planuri ale partidului, le-am primit nu de ieri. Certitudinea izbinderii în această cursă a hărniciei și eroismului, marcind o bornă de referință în împlinirea istoricelor decizii ale celui de-al XII-lea forum al comunistilor, ne-a dat-o însăși condiția fizică a acestei țări, care a intrat, în ultimii 37 de ani, în era performanțelor. Am învățat lumea, în toți acești ani, și mai cu seamă în ultimii 16 — ani-coroalor ai înaintării noastre pe toate planurile, ani al căror focar de idei și faptă a fost Congresul al IX-lea al partidului — să nu se mai mire de noi. Mai exact spus, am obișnuit-o să pună semnul exclamării după fiecare succes al nostru, și nu semnul întrebării, ca mai demult. Și mai precis definit, „miracolul românesc” e înțeles acum pretutindeni ca o facultate inepuizabilă a surprizelor, egala cu însăși capacitatea de talent, de geniu, de dăruire a acestui neam, egală cu însăși capacitatea societății făurite de el de a se perfecționa continuu, asumându-și continuu istoria pentru sine, modificând-o continuu pentru popor. Avem mândria de a fi autori de surprize în planul creației, al științei și tehnicii, al dinamismului economic și social, al civilizației și culturii, și sintem în egală măsură pregătiți să facem față oricăror surprize care, de orice natură ar fi, nu ne pot deturna de la țelul nostru suprem: socialismul și comunismul.

Dens în evenimente, adevărat concentrat de istorie, cel de-al 37-lea an al libertății noastre va rămâne ca un moment memorabil în cronică edificării naționale, prin succesele gigantice efort constructiv pe care l-am numit cincinalul calității, cincinalul revoluției tehnico-științifice, prin multiplele solicitări la care am răspuns, prin confruntarea cu întrebări de esență privind ziua noastră de azi și de mâine, prin angajarea plină de îndrăzneală, dar totdeauna lucidă și realistă, a

noi perspective, prin tot ceea ce se cheamă, în semnificație românească, efort diurn. Prinși în iureșul bătăliilor și al zilelor, încestați în plasma fierbinte a evenimentului, n-am avut totdeauna răgazul să contemplăm, detașați, treptele smulse vremii, să fixăm faptele cotidiene locul lor, semnificația lor exactă, să măsurăm fermitatea escaladării cotelor către mine. Desfășurarea multicoloră, densă, bogată în evenimente majore a secvențelor celor 365 de zile și nopți ne-a implicat mult prea direct pentru a le putea alege pe cele mai elocvente, pentru a exclama: „clipă, oprește-te!” — nu pentru a opri clipa, ci pentru a-i marca mai expresiv goana spre viitor. Am făcut-o însă din balconul sărbătorec al zilei de August, contemplând grandiosul bilanț, grandiosul raport muncitoresc al unei etape care, prin toate datele sale, se constituie, cu adevărat, drept o etapă de sinteză istorică, drept culmea cea mai înaltă din panorama construcției societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

O LECȚIE DE ISTORIE RECAPITULATĂ FESTIV

Un bilanț e o lecție de istorie recapitulată festiv, dar pentru cei ce știu s-o citească — și noi, autorii ei, sintem primii care o știm! — încărcătura de trudă, de efort și de sacrificii, de încordare a brațelor și a minții, de frenetie a căutărilor, de nestrămutare a visului, a ambițiilor devenirii, sublimată în cifrele unui panou de întrecere, transcende clipa de sărbătoare, venind din ieri și trecind în mine ca și o sevă printr-un stelar viguros, cu falnice rădăcini într-un falnic sol. Ca să raportăm, la capătul a 37 de ani, deci după o etapă istorică scurtă, mai scurtă decât cea a lui Ștefan, doar cu ceva mai lungă decât cea a lui Brâncoveanu, fundamentală schimbare a tuturor structurilor unei țări, echivalentă cu o adevărată renaștere, a trebuit să facem, aici, pe acest sol, operă de geologi, de mineri, de sonori, să spargem crusta cea grea a inapoierei, care ades și-a prelungit inertțiile și în spirit, să forșăm spre acele zăcămintele termale, spre acele valori de esență ale incandescențelor naționale, spre acel capital de surprize, de revelații, de virtuți creatoare de geniu, ieri numai întrezărite, astăzi fructificate la o scară cindva de nevisat. Ca să raportăm, după numai 37 de ani de făurire conștientă și liberă a noii noastre istorii, o producție industrială de aproape 50 de ori mai mare ca în 1938, de 34 de ori mai mare ca în 1950, o producție agricolă de 3,5 ori mai ridicată decât acum

trei decenii, ca să mutăm peste 60 la sută din populația țării în case noi, ca să împodobim casa și agora, orașele și satele noastre, cu atributele înnoirii perpetue, ca să ridicăm înnoirea la rangul unei politici, consecvent urmărită în toate sferele vieții, a fost nevoie de efortul eroic al unui întreg popor, în frunte cu muncitorimea română, cu această harnică, răbdătoare, înverșunată, întrepidă, miraculoasă muncitorime română, care, în strinsă alianță cu țărâna noastră, cu cărturarii, cu toți fiii acestui pământ, indiferent de naționalitate, și-a revelat, mereu și mereu, valuta majoră a dăruirii, a maltei sale conștiințe, a marii sale capacități de a-și asuma și de a produce noul, a nestrămutatei sale voințe de a clădi destinul comunist al României, adică viitorul ei fericit și demn, desenat de marele arhitect, Partidul Comunist Român. Nu vom avea niciodată deajunsă inimă ca să-l dăm omenirii noastre truditoare cită inimă a pus, pune și va pune în această ispravă. Dar fiecare ținem un creion în mână și toți știm să facem socoteli. Le face toată țara, așa cum le-a făcut în acest August aniversar, înscrind-le cu mândrie pe panourile grandiosului său bilanț. N-a fost ușor, au trebuit înfrinse nenumărate obstacole, a trebuit înfrântă o blestemată gravitație istorică, gravitația întârzierii, a sărăciei, a umilinței, a trebuit ca oamenii acestei țări să lupte din răsputeri — biziindu-se doar pe ei, căci nimic nu le-a căzut din cer — ca să pună mereu, zi de zi, tot mai sus niște cărămizi, ca să impună mereu, zi de zi, tot mai sus niște idei. N-a fost ușor, sarcinile au fost și sînt încă adesea covârșitoare, dar cînd aliniem — așa cum am făcut-o la jubileul acestui August — bilanțul sarcinilor cu bilanțul succesorilor, vedem limpede că, oricît de greu au stîrnat pe umerii țării sarcinile, darul de eroism, de cuceriri și de victorii al oamenilor a atîrnat și mai greu.

ESTETICA STRAZII, ÎN TON CU FLUXUL SOLAR AL ZILEI

Însăși marea demonstrație a acestui August 1981, aliniată celor ce au premers-o de-a lungul anilor noi noastre istorii, proiectează, ni s-a părut, semnificative lumini asupra urcușului nostru, asupra cotei la care, în ascensiunea spre culmi, ne situăm în aceste zile. Primele noastre demonstrații de august semănau, ne amintim, cu niște tumultuoase revărsări de ape, inundînd piețele și bulevardele cu vuietul lor. Erau demonstrații de forță ale poporului eliberat, dezvăluind

Atitea mii de oameni prin mii de părți trăind
Partidului viața și visurile-nchină,
Cum clinchete distincte din line strune prind
Aceeși melodie fierbinte și deplină.

NICOLAE LABIȘ

bucuria de a simți aproape umărul tovarășului venit între rinduri, solidaritatea puternică de corp luptător. Importantă, în acei ani, era puterea de fluviu irumpăt dintre ghețuri, iar demonstrațiile, ne amintim, erau grandioase tocmai prin revărsarea lor. Privind fotografiile sau peliculele de cinema ale epocii, trăiești, într-adevăr, senzația că asisti la revărsările de primăvară ale Dunării, iar această senzație se legitimează prin aceea că în urma apelor se deschid vaste pământuri fertile. Acele prime revărsări populare au creat marele spațiu fertil al construcției socialismului în România. Au răsărit, în urma lor, nu doar păduri, ci păduri de turnuri industriale, nu doar ogoare, ci vaste lanuri cooperatiste, nu doar flori și culori feerice, ci orașe, edificii de cultură, monumente ale civilizației, ordinii și frumosului.

Demonstrațiile noastre de august curg acum solemn, cu o altfel de grandoare, cu grandoarea împlinirilor, cu bucuria matură a contemplării unui imens teritoriu fertil și fertilizat. Însăși această curgere a milioane de oameni, așa cum am văzut-o cu cîteva zile în urmă, a căpătat o estetică impunătoare, de feerie a mulțumirilor obștești, cu ritmuri de o nouă amploare, de o vibrantă cadență, de o impresionantă noblete. Au fost mai multe florile, mai somptuoase carele alegorice, mai bogată paleta culorilor, mai spectaculoase ca niciodată victoriile muncii, concentrate în cifrele pancartelor și panourilor, dar, peste toate, ni s-au părut a fi alții oamenii. Da, altfel au arătat, la marea demonstrație a acestui August, oamenii României, fetele lor, hainele lor, ca și locurile prin care treceau, mai frumoase și mai împodobite ca niciodată, în ton cu fluxul solar al zilei, afirmînd, tot mai vie, legătura nemijlocită între faptele muncii și împlinirile vieții. Da, altfel au arătat fetele oamenilor, purtînd, mai pregnant ca oricînd, acel aer aparte, care conferă tipului nostru uman, românului anului '81, o anume marcă, un anume puls: marca unui spirit efervescent și deschis, pulsul unei experiențe istorice particulare și foarte dense. O istorie care, prin pasiunile ei, înobilează cărbunele și îl transformă în diamant. O istorie a încrederii tot mai vii în ziua de azi și în cea de mîine, o încredere cucerită în acești ani ai socialismului, și cu deosebire în ultimii, în anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului, anii Congreselor al X-lea, XI-lea și al XII-lea, anii maximei afirmări a României și a românilor, anii maximei afirmări a noii noastre civilizații, anii restaură-

rii democrației, a chipului ei real, anii cînd, pentru prima oară, s-a înlăturat acea consonanță organică, în trecut ignorată, între socialism și libertate, între socialism și participarea maselor la construcția destinului național. Anii cînd, ca niciodată, s-a realizat cea mai deplină fuziune de faptă, de vis, de crez la nivelul întregii societăți. Fiindcă niciodată unitatea oamenilor, a tuturor fiilor acestei țări, români, maghiari, germani sau de alte naționalități, nu s-a afirmat cu atita forță. Fiindcă niciodată libertatea, democrația, putința oamenilor de a-și spune cuvîntul în toate problemele ce-i privesc, laolaltă cu putința de a se realiza, de a-și construi existențele prin munca lor, prin valoarea acestor munci, decise prin liberă competiție, apreciată exclusiv prin aportul ei la mai binele patriei, n-au fost mai largi, mai autentice, mai palpabile.

"STIMA NOASTRĂ ȘI MINDRIA : CEAUSCESCU - ROMANIA !"

Da, demonstrațiile noastre de august curg altfel acum, cu o nouă grandoare, cu o nouă estetică și o nouă forță. Altfel arată oamenii, împărțind pe milioane și milioane de fete bucuria aniversării Eliberării, ca și cum fiecare îns din coloanele demonstranților ar fi celebrat nu o zi din calendarul obștești, ci o bucurie personală, o sărbătoare a lui, înmănunchind-o cu celelalte printr-o impresionantă coincidență. Această coincidență înseamnă dragostea lor, răspicat afirmată în toate zilele, în cele de sărbătoare ca și cele de lucru, față de patrie, față de partid, față de omul care, în fruntea patriei și a partidului, și-a făcut din cauza slujirii lor cauza lui sfîntă și neabătută. Față de omul care, în acești ultimi ani, a reafirmat, a întărit și a dezvoltat drumul de libertate, de demnitate, de progres și independență a patriei, girîndu-l și simbolizîndu-l prin numele său : Nicolae Ceaușescu. Față de omul care a adus o viziune nouă, revoluționară, profund comunistă și profund patriotică, asupra libertății și demnității, asupra progresului și independenței, asupra muncii și existenței, asupra democrației și afirmării noastre în lume, făcîndu-ne, zi de zi, fervenți ai concepției pe care o promovează în strîns și fertil dialog cu țara. Sub conducerea lui am devenit ceea ce simțeam, am cucerit locul demn, de înalt prestigiu, de care astăzi ne bucurăm pretutindeni. Sub conducerea lui, și grație aceleiași viziuni revoluționare, se petrece marele

dialog pe care-l purtăm cu lumea, implicarea noastră majoră și responsabilă în însuși miezul de foc al problemelor contemporaneității, soluțiile constructive pe care noi, oamenii de la Dunăre și Carpați, greu încercați de istorie, le aducem în confruntarea, deseori de-tonantă, de interese aparținînd unor state sau grupuri de state, apelul nostru la rațiune, la echilibru, la concurență și la concordie. În acest sens, în cursul demonstrației s-a exprimat puternic încă o dată hotărîrea fermă a poporului nostru, dorința arzătoare a națiunii noastre socialiste, de a se bara calea înarmării, de a se renunța la fabricarea armei cu neutroni, de a se interzice amplasarea de rachete distrugătoare în Europa, de a se întreprinde în consens cu voința tuturor popoarelor măsuri concrete de dezarmare și de asigurare a unei păci trainice în întreaga lume.

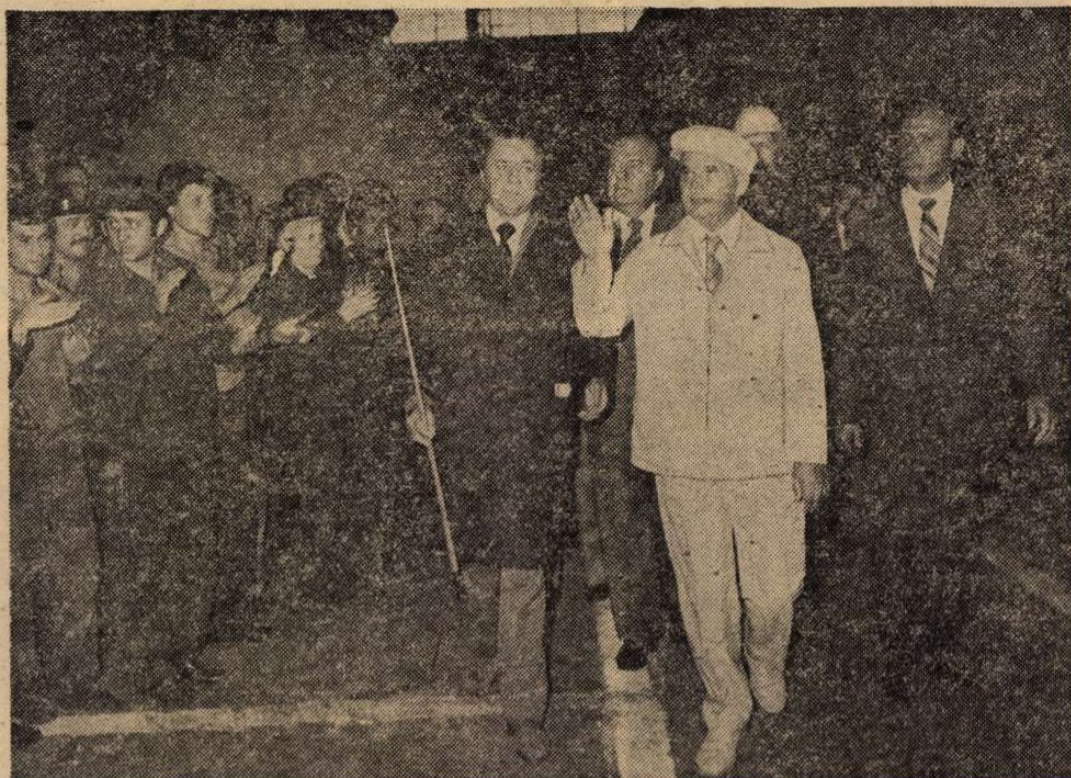
Iată de ce, marea demonstrație a lui August s-a constituit, și în anul acesta, cu un plus de pregnantă și forță, într-o fierbinte manifestare a unității noastre în jurul partidului, a secretarului său general, a ideilor și idealurilor pe care le promovează, a telurilor înscrise cu slove de aur la orizonturile drumului nostru spre viitor. Drum la al cărui prim orizont — după cum ne reamintea, recent, tovarășul Nicolae Ceaușescu — România va depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare, realizînd parametrii socio-economici ai statelor cu dezvoltare medie, realizînd, altfel spus, o calitate nouă a demersului ei întru progres, civilizație, bunăstare. Drum care nu este simplu — cuvintele secretarului general ne-au reamintit-o, din nou, foarte clar — el așezîndu-ne nu într-o curgere lineară a vremii, ci într-un aprig urcuș. Drum în care nu se poate zăbovi pe loc, nu se poate da înapoi, căci înapoi sau pe loc nu există (înapoi sau pe loc e doar stagnarea sau prăbușirea!). Drum în care întreg și parte, națiune și individ, trebuie să fie una confundîndu-se cu înalta zidire în care s-au angajat.

Toți fiii acestui pămînt, la marea demonstrație a lui August, s-au legat să pășească mai departe, nesovîit, pe acest drum. Fiindcă acești 37 de ani ai socialismului, și cu deosebire cei 16 ani de nouă, revoluționară istorie, ne-au dovedit nouă însine că ne putem așeza, fără falsă pudoare, în rîndul forțelor mari, al umanității mari, care știu ce vor, care pot izbui ce vor.

De la încredere începe totul.

ILIE PURCARU

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în municipiul București

În preajma zilei de 23 August, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a întreprins o vizită de lucru în piețe agroalimentare și unități industriale din Capitală. În această vizită, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost însoțit de tovarășii Emil Bobu, Gheorghe Oprea și Gheorghe Pană.

Vizita în piețe ale Bucureștiului a reliefat preocuparea constantă a conducerii partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru o bună aprovizionare a cetățenilor din Capitală, în vederea satisfacerii permanente a exigențelor mereu sporite ale oamenilor muncii. Imaginea tonică a piețelor vizitate reflecta elocvent eforturile depuse pentru punerea la dispoziția cumpărătorilor a unui fond de marfă sporit, a măsurilor întreprinse pentru asigurarea cu cantități tot mai mari de legume și fructe de sezon.

Piețele Obor, Titan 1, Berceni Sud, Străduinței și Moghioroș ofereau cumpărătorilor importante cantități de legume și fructe, carne de porc și de vită, păsări și pește. Fondul de marfă fiind asigurat de trusturi hortivite din numeroase județe ale țării, din care amintim Argeșul, Oltul, Harghita, Suceava, Brăila, de numeroase cooperative agricole de producție și I.L.F., de stațiuni de cercetare și producție, de Agrocoop. Secretarul general al partidului s-a întreținut cu cumpărătorii, solicitând gospodinelor părerea referitoare la aprovizionare. S-au făcut propuneri privind o mai bună ritmicitate în aprovizionare cu întreaga gamă sortimentală agroalimentară. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat că în unele piețe, cum este de pildă Obor, cea mai mare din București, să se extindă suprafețele de vânzare, să se folosească mai rațional spațiile existente, să existe o legătură permanentă cu unitățile producătoare care aprovizionează Capitala, pentru o mai bună repartizare a mărfurilor în întregul municipiu.

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu întreprinsă în unități industriale bucureștene a constituit prilejul unor analize temeinice împreună cu miniștri, activiști de partid, cu cadre de conducere din unitățile respective, a modului cum sint îndeplinite sarcinile de plan pe anul 1981. În cadrul vizitei, ce a cuprins întreprinderea de fibre artificiale „Viscofil”, Fabrica de confecții și tricotaie, întreprinderea de fire și țesături din fire de sticlă și întreprinderea „Grivița Roșie” a fost abordată o sferă largă de probleme privind realizarea integrală a producției fizice și a producției nete, creșterea și diversificarea producției, onorarea contractelor de export în condiții de înaltă calitate, reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, sporirea eficienței întregii activități economice.

Întreaga desfășurare a vizitelor de lucru a constituit, de asemenea, un nou prilej de manifestare a dragostei și recunoștinței pe care cetățenii Bucureștiului, ai întregii țări, le poartă președintelui României, a cărui viață și activitate reprezintă o minunată pildă de slujire cu devotament a intereselor poporului, a cauzei păcii și socialismului în întreaga lume. Astfel, la Fabrica de confecții și tricotaie, dialogul de lucru s-a desfășurat în fața unor grafice și panouri ce oglindeau prin intermediul indicatorilor de bază, activitatea economică a centralei și a marii întreprinderi din Capitală. Gazdele au prezentat, printre altele, câteva din reușitele în ceea ce privește activitatea de export, precum și preocupările referitoare la diversificarea producției. În acest context își găsesc locul și noile modele de uniforme școlare, concepute să confere un grad sporit de funcționalitate și posibilități mai bune de întreținere. De asemenea, o expoziție a Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei a expus diferite modele de pantofi ce urmează a fi realizate în anul viitor, o încălțăminte ușoară, comodă, atrăgătoare.

MIRCEA RAICIU

Editura libaneză „Dar Al Hadatha” din Beirut a lansat un nou volum consacrat președintelui Nicolae Ceaușescu, intitulat „Președintele Nicolae Ceaușescu și democratizarea relațiilor internaționale”, semnat de dr. Khalil Ahmad Khalil, profesor la Universitatea libaneză, membru al direcțiunii Uniunii scriitorilor libanezi. Lucrarea, editată în limba arabă și franceză, reflectă interesul deosebit față de personalitatea excepțională a șefului statului nostru, față de valoarea operei domniei sale, așa cum sublinia în cuvântul înainte Walid Joumblatt, președintele Partidului Progresist Socialist, președintele Consiliului Politic Central al Mișcării Naționale Libaneze: „Evoluția evenimentelor pe plan internațional confirmă clarviziunea și realismul gândirii președintelui Nicolae Ceaușescu privind procesele sociale și politice, tendințele și transformările care au loc în lumea de azi”. Subliniind faptul că ideile președintelui României se înscriu ca o contribuție importantă la lupta forțelor progresiste din lume pentru promovarea unei noi ordini economice și politice, semnatarul prefeței arată că șeful partidului și statului român „a adus și aduce o contribuție importantă și constructivă, care se bucură de o largă apreciere în Liban și pe plan internațional, la reglementarea globală, justă și durabilă a crizei din Orientul Mijlociu, în interesul păcii și securității popoarelor din această regiune și a tuturor națiunilor”. Dr. Fuad Chahine, profesor de sociologie la Universitatea libaneză,

director al Facultății de litere din Saïda, semnează o prefață în care arată printre altele: „Politica președintelui Nicolae Ceaușescu se bazează pe două fundamente solide: istoria milenară a poporului român, extrem de bogată în evenimente

La Beirut, un nou volum consacrat conducătorului partidului și statului nostru:

„Președintele Nicolae Ceaușescu și democratizarea relațiilor internaționale”

remarcabile, aspirația sa de libertate și egalitate a popoarelor — pe de o parte — și doctrina marxist-leninistă, socialismul științific, care afirmă dreptul națiunilor de a decide de ele însele și, de aici, dreptul lor la independență, la suve-

ranitate, la edificarea relațiilor democratice cu alte state, pe de altă. Aceste relații internaționale, democratice se bazează pe egalitate în drepturi între națiuni, pe neamestecul în treburile interne, pe schimbul de valori, pe principiile promovării colaborării”.

Unul dintre capitolele volumului, bogat ilustrat cu momente importante din activitatea pe linie de partid și de stat a tovarășului Nicolae Ceaușescu, este intitulat „Istoria unui om, istoria unei cauze” și constituie o amplă prezentare biografică a președintelui României, viața și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu fiind înfățișate în strinsă interdependență cu cele mai importante momente ale evoluției politice, economice și sociale a României. Capitolele consacrate relațiilor țării noastre cu Libanul cuprind aspecte semnificative din istoria acestor relații, fiind pus în evidență cursul ascendent al legăturilor tradiționale multiseculare, perspectivele de întărire a acestor raporturi.

Apariția acestui nou volum în Liban face parte dintr-o serie de manifestări editoriale de prestigiu pe diferite meridiane ale lumii, care ilustrează grăitor aprecierea de care se bucură pe toate continentele personalitatea președintelui României, politica externă a țării noastre, contribuția ei la lupta pentru făurirea unei lumi mai drepte, mai bune.

RADU BARBU

Adunarea festivă din Capitală

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a celorlalți conducători de partid și de stat, sâmbătă, 22 august, a avut loc în Capitală Adunarea festivă consacrată celei de-a XXXVII-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, din august 1944, moment de răscruce în viața poporului român, care a deschis o eră nouă în istoria patriei.

Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, în prezidiul adunării au luat loc tovarășii Elena Ceaușescu, tovarășii Ilie Verdet, Iosif Bane, Emil Bobu, Cornel Burtică, Virgil Cazacu, Lina Ciobanu, Ion Coman, Constantin Dascălescu, Ion Dincă, Janos Fazekas, Ludovic Fazekas, Cornelia Filipaș, Petre Lupu, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pătan, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Virgil Trofin, Ștefan Andrei, Mihai Gere, Nicolae Glosan, Suzana Gădea, Ion Ioniță, Ana Mureșan, Elena Nae, Marin Rădoi,

Ion Ursu, Richard Winter, Ilie Rădulescu, Vasile Vilcu, președintele Comisiei Centrale de Revizie a P.C.R., Ion Gheorghe Maurer, Manea Mănescu, Ion Popescu Puturi, Mihai Cruceanu și alți membri de partid cu stagiu din ilegalitate, foști comandanți ai unor mari unități de pe frontul antifascist, generali, conducători ai unor organizații de masă și obștești, reprezentanți ai oamenilor muncii din Capitală, ai vieții noastre științifice și culturale.

Adunarea a fost deschisă de tovarășul Gheorghe Pană, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului municipal București al P.C.R., iar despre însemnătatea zilei de 23 August a vorbit tovarășul Ion Dincă, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-viceprim-ministru al guvernului.

Adunarea festivă s-a încheiat cu un frumos spectacol artistic omagial.

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

Săptămâna politică de la 20 la 27 august a.c. marchează în continuare activitatea bogată a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în direcția largirii contactelor, a schimburilor de păreri cu personalități de seamă ale vieții politice și sociale internaționale:

— joi, 20 august, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit, la Snagov, un grup de membri ai conducerii Uniunii și Ligii societăților româno-americane din S.U.A. și Canada condus de John Copacia, prim-vicepreședinte al Comitetului Executiv al Uniunii și Ligii, care a efectuat o vizită în țara noastră la invitația Asociației „România”;

— vineri, 21 august, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a primit, la Snagov, pe tovarășul Tomio Nishizawa, vicepreședinte al Prezidiului Comitetului Central al Partidului Comunist Japoniez, care a făcut o vizită în țara noastră, la invitația C.C. al P.C.R.

— tot vineri, 21 august, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe Iqbal Hosain, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Islamice Pakistan în România; a primit, scrisorile de acreditare a noului ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Socialiste a Uniunii Birmane în țara noastră, Maung Maung; a primit pe Gilberto Cruz Villegas, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Columbia în țara noastră.

Nofii ambasadori au adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu cele mai cordiale salutări, urări de sănătate și fericire personală, de progres și prosperitate pentru poporul român din partea președinților țării lor.

Președintele Nicolae Ceaușescu a mulțumit pentru urările transmise, a transmis la rândul său aceleași urări, a remarcat progresul relațiilor cu țările respective și a subliniat din nou necesitatea unitii popoarelor, a conlucrării lor tot mai strânse pentru oprirea agravării situației internaționale, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, colaborare, independență și pace.

— sâmbătă, 22 august, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, s-a întâlnit la Snagov cu tovarășul Haralambos Drakopoulos, secretar al C.C. al Partidului Comunist din Grecia (Interior). După ce a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu un salut calduros din partea conducerii Partidului Comunist din Grecia (Interior), calde felicitări cu prilejul marilor sărbători naționale

— 23 August — împreună cu urări de progres și prosperitate poporului român, oaspetele a dat o înaltă apreciere politicii promovate de România, contribuției personale a tovarășului Nicolae Ceaușescu în rezolvarea marilor probleme ale lumii contemporane.

— tot sâmbătă, 22 august, la Snagov, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, s-a întâlnit cu tovarășul Ali Yata, secretar general al Partidului Progresului și Socialismului din Maroc, întâlnire în cadrul căreia s-a apreciat, printre altele, că amplificarea relațiilor dintre P.C.R. și P.P.S. din Maroc este în interesul celor două popoare, contribuie la extinderea relațiilor politice, economice, tehnico-științifice și în alte domenii dintre România și Maroc.

Toate aceste contacte exprimate în chip fericit vocația României, a șefului statului român de a promova prietenia trinită între popoare, colaborarea reciproc avantajoasă, încrederea în lupta pentru o pace durabilă pe planetă.

— marți, 25 august, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe Alhaji Suleiman Takuma, secretar național al Partidului Național din Nigeria.

În cadrul convorbirii au fost subliniate bunele raporturi existente între Partidul Comunist Român și Partidul Național din Nigeria, dintre țările și popoarele noastre și s-a reliefat importanța relatării și consolidării cursului spre destindere, pace, colaborare și respect al independenței naționale.

— președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit, tot marți, 25 august, delegația Grupului interparlamentar din Republica Zair, condusă de Birere Mabano, președintele Grupului zairez din Uniunea interparlamentară, care a înmănat tovarășului Nicolae Ceaușescu un mesaj de prietenie din partea generalului de corp de armată Mobutu Sese Seko, președinte fondator al Mișcării Populare a Revoluției, președintele Republicii Zair.

S-au abordat, printre altele, aspecte ale situației politice internaționale.

— în aceeași zi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe V. I. Drozdenko, ambasadorul Uniunii Sovietice la București, la cererea acestuia.

GRIGORE NICOLAE

Solemnitatea înaintării la gradul de general-locotenent a generalului-maior Constantin Olteanu, ministru apărării naționale

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, comandant suprem al forțelor armate, a avut loc, sâmbătă după-amiază, solemnitatea înaintării la gradul de general-locotenent a generalului-maior Constantin Olteanu, ministrul apărării naționale. La solemnitate au luat parte membri ai Comitetului Central al partidului și guvernului. „Această solemnitate — a spus generalul-locotenent Constantin Olteanu — constituie pentru mine un minunat prilej de a-mi exprima, încă o dată, adâncă recunoștință și devotamentul profund față de gloriosul nostru partid comunist, față de dumneavoastră, mult stimat tovarăș Nicolae Ceaușescu, pentru grija deosebită pe care o purtați armatei, întăririi capacității de apărare a patriei, pentru marea înalte ce mi-o acordăți astăzi prin înaintarea la gradul de general-locotenent”.

În numele Comitetului Central al partidului, Consiliului de Stat, al guvernului și al său personal, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat celui înaintat în grad cele mai calde felicitări și urarea de succese tot mai mari în întreaga activitate în conducerea armatei noastre, în munca încredințată de partid și guvern. „Noi vom face și în viitor totul, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru întărirea armatei, pentru ca ea să-și îndeplinească obligațiile față de popor și totodată, și obligațiile față de aliați, în cazul unei agresiuni imperialiste”.

Verticalitatea

(Urmare din pagina 1)

pirația neclintită a monumentului, acutului, esențialului.

Mă gândesc în aceste zile, în care umblu, fără saț, prin țară, spre exemplu, la problema complexă a Munților Apuseni. De ce n-ar deveni Apusenii subiectul unui număr întreg de revistă „Flacăra”? Pe structura existentă a gazetei noastre, o cercetare a situației Munților Apuseni, cu unelte ziaristice moderne, ar reprezenta, cred, și o împlinire a datoriei noastre profesionale și o expresie a militantisimului, a activismului funciar al revoluționarului și o datorie plătită frumos țării.

Ce se întâmplă cu pășunile din Apuseni? Este, aceasta, doar o problemă a ministerului de resort? Părerea mea e că situația pășunilor și finetelor din Apuseni, ca să nu mă refer decât la ele, se simte până-n Piața Amzei, până-n bucatăria cetățeanului Capitalei, până-n bucurăria țărânului cooperant din Bîrca, până-n nivelul material al culturii. Căci, măcar prin folosirea de către toți a beneficiilor lor, pășunile reprezintă o prezență tutelară. Cînd nu e brînză în Piața Amzei să cunoaștem că pe 94 de kilometri pătrați, în comuna

Râmpeți, din Alba, în Apuseni, trăiesc 1 600 de oameni care, spre deosebire, să exemplificăm, de 1950, cînd aveau în sat 15 000 de oi, au acum 2 200 de oi. Sute de hectare de pășune își așteaptă animalele care să le pască și, în același timp, să le îngrășe, recreind tot echilibrul pierdut al naturii cu om și toate suflările înconjurătoare, cu om și cu piatra îngropată solid sub rădăcinile ierburii, cu copita de oaie dăruind, fixînd, tencuind peretele muntelui, încît nici o ploaie să nu-l mai poată dezgoli, încît riurile să rămînă în albiile lor, fără a-și mai vedea nivelul ridicat din cauza pietrișului și grohotișului antrenate în piraie de fuga apei pe pantele lipsite de coeziunea ierburii bine hrănite și bine călcate.

Îmi spunea viceprimarul din Râmpeți, Traian Alba, că tare i-ar mai aștepta satul pe unii din cei plecați să-și facă rost prin alte părți. Să vină acasă și să renască satul. Tot omul acesta, care e la curent cu arzătoarele îndemnuri ale președintelui Nicolae Ceaușescu de a nu se mai aglomera orașele și de a se îndrepta energiile tinere și către agricultură, îmi spunea că, în mod obișnuit un țărăn harnic din Râmpeți cîștigă — evident, muncind din greu — numai pentru laptele obținut de la o sută de oi circa 4 000 lei lunar. Asta fără a mai pune la soco-

tea! lina, cornea și, eventual, miei. Atunci, ascultîndu-l, m-am gîndit că situația Munților Apuseni, Munți Eroii ai Istoriei Naționale, ar merita cea mai profundă și complexă investigație. Și-așa mi-am făgăduit să fac „Flacăra”. Să pornească din propria ei verticalitate spre cea mai evidentă intruchipare a verticalității, spre Monumentul însuși al verticalității noastre în lume, Carpații. Deocamdată spre Apuseni, poimîine spre alte situații. Dar miine într-acolo.

Căci datoria noastră de patrioți și comunisti, datorită noastră de activiști și cărturari e să apărăm verticalitatea și s-o descoperim, dar să și participăm la însuflarea vieții peste orice verticală părăsită de împrejurări. Noi revoluții agrare precognizate de tovarășul Ceaușescu, adoptată ca program de acțiune de către partid, îi vom închina multe din strădaniile noastre specifice, iar foarte curînd o „Revista Flacăra în Munții Apuseni”. Adică acolo unde nici o roată mîrșavă nu a putut frînge verticalitatea eroică a unei Nații.

Dar acea verticalitate nu poate fi părăsită de nepoții eroilor și lăsați stelelor, paraginii, amintirii. Nici măcar doar istoriei. E o verticalitate care trebuie redată pe de-a-ntregul vieții. Cred că mai sfîntă cauză a existenței noastre de patrioți și comunisti nu poate fi alta decît cauza agriculturii românești.

Învățăturile griului (II)

Ce le cerem și ce le dăm autorilor pînii

Discutam, la sediul Trustului teleormănean de mecanizare a agriculturii, despre aportul — ca totdeauna și ca pretutindeni în țară, decisiv — înscris de tractoriști, de mecanici, de combineerii locului în campania griului '81. Interlocutorii mei — Constantin Vatau, directorul trustului, și Ion Slăvescu, inginerul șef — au spus o mie și un fel de lucruri. Cronica acestei campanii e extrem de bogată (prin mulțimea faptelor, a evenimentelor ce-o alcătuiesc), e tentaculară (prin vastele sale implicații economice), labirintică (prin incapacitatea unor contemporani de a se orienta în ea), ades sufocantă (prin iminența cu care s-au pretins rezolvări rapide unor probleme cu foarte multe necunoscute). Urmărite cronologic sau considerate în parte, filele acestei campanii conturează nu doar o dată un fel de insolubil al zilei, un fel de simburare tare ca piatra, pe care oamenii, chiar cu riscul ruperii dinților, continuă să-l rumege, vor chiar să-l spargă, ca să extragă din el gustul amar, totuși mai necesar ca orice, al unor învățăminte de viitor.

Anul agricol, îmi amintesc cei doi, a fost cum a fost. La un pol al lui cu exces de umiditate, la celălalt cu exces de secetă. Bătălii în nordul județului, inclusiv în zonele irigate. Mari inundații în primăvară, la Zimnicea și în alte locuri. Secetă de Sahară, începând de la sfîrșitul lui mai și continuând pînă astăzi, într-un crescendo pustiitor. Producții mai bune (4 000—5 000 kg de griu la hectar) în vestul județului, în zonele Turnu și Roșiori. Producții slabe (sub 3 000 la hectar) în partea de est, la Videle și la Zimnicea. De ani, lucrurile se petrec cam la fel. Recoltele locului, zice ing. C. Vatau, „s-au plafonat”, respectivul „plafon” (cel de 3 100 și ceva de kg la hectarul de griu) fiind rezultatul unui joc al producțiilor extrem de capricios, cu diferențe sensibile de la o zonă la alta. O primă învățătură: necesitatea unei conduite agrotehnice diferențiate, ținând cont de aceste capricii. Dar sînt prea multe zone care nu se aseamănă între ele și, mai ales, prea multe și prea derutante mutări de centru ori de accent în jocul secetei, ca și în cel al umidității, prea dese schimbări de poziție a semnelor plus și minus pe tabla cimpului. O astfel de bizară diagramă n-ar trebui, se întreabă ing. I. Slăvescu, să intre sub lupa specialistului, care să-i determine, dacă nu niște legi, măcar niște constante?

Îi ascult pe cei doi, așa cum i-am ascultat, în aceste zile, pe mulți alți specialiști teleormăneni ai recoltei, în primul rînd al mecanizării. Rar oameni care să primească mai acut spinoasele probleme ale pînii de-a dreptul pe nervi, pe piele, pe meninge, decît ei, acești mecanizatori ai cimpilor, conducători de trusturi, de S.M.A.-uri, de tractoare sau de combine, înși frământați și muncii ca nimeni alții, înși pe care aceste probleme par a-i secăta o dată cu fiecare campanie, dar care renasc surprinzător la orice nouă somație a recoltei, punind iar la bătaie, cu o unică pasiune, nervi, piele, meninge, ca să ducă la bun sfîrșit niște sarcini vitale pentru temeinicia și pentru forța țării.

O problemă-cheie, și în anul acesta, a fost pregătirea mașinilor și a utilajelor pentru campania recoltatului. S-a muncit intens, uneori zi și noapte, la

revizia și la repararea combinelor, armele suverane în bătălia pînii, solicitate extrem, solicitate „pînă la blană” (ele recoltează și orzul, și griul, apoi, schimbindu-și echipamentele, trec la mazăre, la fasole, la în, la orez, la soia, la floarea-soarelui, la porumb...), astfel încît, la sfîrșitul de an, arată de parcă n-ar fi trecut prin campaniile unui an, ci ale unui război de o sută. Să plectăm pentru combine specializate, dedicate unei singure culturi? Înainte de o astfel de pledoarie, zic interlocutorii mei, trebuie să plectăm pentru respectarea normelor, a condițiilor, a cerințelor reparațiilor și reviziilor, uneori eludate (anul acesta, ce-i drept, mai puțin ca în alții), cu consecințe ce se răsfrîng în starea proastă a utilajelor care intră în lanuri. Încă se mai întimplă ca, primăverile, combinerul să fie smuls de lingă scula pe care o dregi și urcat pe tractor, uneori pentru zile întregi. Adică se lansează, festiv, lozincă: „Toți pe tractoare, ca să isprăvim arăturile!”, adică se declanșează o bătălie care uneori e utilă, dar alteori disperată, răs-punzînd doar somațiilor unui ceas, uitînd

o lună după cules, oaze de paie de griu încă îngălbenesc în cîmp, așteptînd tractoarele. Să înțelegem că nu sînt destule tractoare, capabile să preia obligațiile fluxului? De ce să înțelegem asta? Zic cei doi. Dar să socotim... Dacă 50 de combine recoltează, să zicem, 200 de hectare cu griu pe zi, obligațiile transportului, ale eliberării terenului, ale arăturii, ale pregătirii și însămînțatului (totul, în decurs de 48 de ore!) înseamnă, matematic exact, nu mai puțin de 200 de tractoare, ca inseparabilă trenă a mașinilor ce culeg. Deci patru tractoare pentru fiecare combină. (Asta, pe lingă tractoarele care, exact în aceeași epocă, sînt prinse cu alte munci, precum prășitul mecanic, transportul furajelor, insulozatul etc.) În scriptele Trustului județean de mecanizare figurează însă, la 2 300 de combine pentru păloase, doar vreo 6 000 de tractoare. N-ar trebui adusă oare în discuție, dacă nu viabilitatea formațiilor, adaptarea lor vie la niște realități care nu totdeauna îmbracă perfect principiile? Apoi, în cadrul fiecărei formații complexe e prevăzută un mecanic de întreținere. Prevedere necesară, reclamată de buna desfășurare a fluxului. Dar oare există în S.M.A.-uri (mai precis, în schemele de retribuire) mecanici al căror număr să coincidă cu cel al formațiilor? Calculele arată că nu.

De fapt, i se răspunde reporterului, chestiunea aceasta, a forței de muncă trebuincioasă mecanizării, e mai complexă.

Zeul de griu

Cimpia, dor de-amiază
ce arde-n veșnicie,
Purtînd semnul de taină
pecetea sacrei miini,
Ne-aduce-n bob de aur
spălat de-o apă vie,
Izvorul cald al zilei
ce dăinuie în piini.
Stă griul în genunchi
sub soarele cel sfînt,
Cum aștepta Zamolxis
înmiresmat de vară;
Desculțul zeu și-acum
printr-o tulpină coboară,
Și lacrima-i de spică
ne-o dăruie curînd.
Din bob de griu de veacuri
vin mii de generații,
Din dalba lui jertfire
noi trecem pe pămînt,
Și ca un înn de slavă
i-am dăruit Carpații.
Să-i strălucească-n stema
aprinșă de cuvînt.

IONEL TECȘA

du-se că în războiul cel mare al pînii mai sînt și altele. Iar o bătălie disperată, care nu ține seamă de perspectivă, nu e o fericire, dimpotrivă.

La recoltatul griului, problema problemelor, și în anul acesta, a fost aceea a „formațiilor complexe”, chemate să lucreze în „flux continuu”, într-un foarte intens „flux continuu”, care prevede ca la 48 de ore după ce ultimul spică a fost luat din cîmp pe fața cealaltă a țării să se fi scris cu sîmînță nouă. S-a respectat acest flux? Întreabă reporterul. S-a respectat, i se răspunde, s-a respectat chiar foarte strict în multe zone, la Furculești, la Purani, la Botoroaga, la Drăgănești, la Orbeasca, la Odobeasca... Totuși, reia reporterul, în unele locuri chiar și acum, la

și mai acută, atît din punct de vedere cantitativ, cît și din acela al calității. Sînt mai puțini mecanizatori decît e nevoie (pentru combinele Teleormanului: doar 70 la sută din necesar!), orașele și industriile continuă să ispitească și să absoarbă suflarea tină, bărbătească a satelor, lăsînd armele bătăliei pînii pe niște umeri cam osteniți, cam îmbătrîniți, cam depășiți de sarcini și de probleme. Combina C-12, ca să nu mai vorbim de CARP, pretinde cunoștințe superioare, greu de cerut unor oameni care, cîndva, au făcut niște clase primare, apoi niște foarte grăbite cursuri (de 8-9 luni) pentru inițierea în niște secrete ale mecanizării care sporesc, se diversifică și se complică zi după zi. Noua revoluție agrară, crede ing. C.

Vatau, trebuie începută cu o revoluție în pregătirea oamenilor. Liceele agricole, adaugă el, trebuie să mizeze mai mult pe această carte.

Vorbînd despre oamenii care cresc și culeg pînă țării, intervine ing. I. Slăvescu, trebuie să vedem, desigur, și ce le cerem, și ce ne dau, dar și ce le dăm. Le cerem mult și ei ne dau mult. Ei muncesc fără să știe ce-i odihna, ce-s sărbătorile, ce-s „orele de program”, căci agricultura e „foc continuu” (cu „schimburi” efectuate nu de oameni care se schimbă, ci de aceeași oameni), ei sînt cuprinși cu întreaga lor ființă în întimplările cimpului, în vitregiile vremii, ei suferă de insolajie odată cu cimpurile arse de secetă, ei rabdă reumatisme odată cu solurile care băltesc, ei își trăiesc experiențele, succesele, bucuriile, amărăciunile, iluziile, deziluziile cu o intensitate măturînd un simț al răspunderii — al răspunderii pentru soarta pînii — ieșit ades din obișnuit. Și poate că lor, acestor oameni, li s-ar cuveni, pentru viața lor, mai mult. Nu-i vorba numai, să zicem, de obligația de a li se asigura legiuitul și sfîntul drept al unui prînz cu hrană caldă în asprele zile ale campaniei (obligație ignorată de unele C.A.P.-uri, iar de altele „respectată” la C.A.P.-uri în accesibilele pungilor), e vorba de degrevarea acestor oameni de niște părieri pe care ei, prin specificul muncii și-al vieții lor, nu și le pot asuma. Ei nu și pot părăsi combinele la ceasul cînd după masă, ca să fugă în sat, să-și cumpere pînă de la brutăria care închide la șase. Ei n-au timp să se ocupe de lemne de foc pentru iarnă, de butelie pentru aragaz, de o mie și un fel de lucruri esențiale pentru viața familiei, greu de asigurat de către insul care muncește din zori pînă-n noapte, dar nu mai puțin obsedat pentru el. Ing. I. Slăvescu crede că ar trebui stabilite, pentru mecanizatorii cimpilor, niște priorități. Evident, nu printr-o aprovizionare preferențială, ci printr-o diriguire centralizată, în limitele bunurilor alimentare și casnice prevăzute pe cap de locuitor.

Un ceas mai tirziu, la S.M.A. Drăgănești, continuu discuția cu ing. Măroea Iordan, directorul stațiunii. Inginer tînar, conducător tînar, director abia din 1979, energic, ambițios, autor al unor inițiative apreciate, nu pare, la ceasul de față, prea încântat de recoltele „parohiei” sale (3 600 kg de griu la hectar), dar, zice, la anul, oricum va fi anul, oricare vor fi surprizele vremii, lucrurile vor sta mai bine, fiindcă niște învățături ale „griului '81” vor rodi sigur în viitoarele spice. O astfel de învățătură privește transportul recoltei. Ordinul ministrului, la acest capitol, e limpede: „nimic jos!”, adică nici un bob de griu depus pe sol, ci toate boabele, pînă la ultimul, deșertate din buncărele combinelor de-a dreptul în remorciile tractoarelor. Asta ca să se crute niște întîzieri, niște munci în plus și, nu în ultimul rînd, ca să fie descurajați niște hoți ai griului... Pînă aici, totul e bine, dar ce te faci cînd tractoarele cu remorci nu sînt „pe fază”, cînd combina cu buncărul plin așteaptă cu ceasurile mijloacele de transport? S-au constituit, pentru asemenea eventualități, niște rezerve: remorci fără tractoare legate cite două în apropierea combinelor. Cînd buncărul se umple, combinerul îl deșartă în aceste remorci. În bătaie apoi de tractoarele care, întorcîndu-se de la bază, lasă în locurile propriile lor remorci golite.

Se va spune că e un lucru mic. Dar nimicurile sînt cîteodată esențiale în expedițiile colosale. Iar a asigura pînă țării este o astfel de expediție.

ILIE PURCARU

Cum să definim Sighișoara?

Există Sighișoara pe care aș numi-o romantică, cu ziduri masive și contraforturi, cu monumentale biserici gotice ale căror vîrfuri și ogive par să disciplineze însuși cerul Transilvaniei, cu străzi în pantă, înguste, întortocheate și piezoase, cu pavimente de gresii și cu trepte ferite de incetăneală, cu bătrîne case policrome adăpostind prin rafturi de fride versurile aceluia Friedrich Leopold von Hardenberg pe care fecioarele lumii l-au memorizat mai ales sub numele de Novalis, veșnicul și vajnicul călător și căutător de floare albastră... case cu poduri uriașe acoperite cu olane anchilozate și imobilizate de mușchii și lichenii Nordului și cvasiiluminat de amiezile furate de lucarne, case străjuite de ogrăzi răcoroase și îmbrodite în curiozități surghiunite... Cu toate acestea oamenii care locuiesc acum în astfel de case sînt obișnuiți și harnici, se trezesc dimineața la chemarea fabricilor și se culcă cu noaptea în cap pentru a relua munca de la capăt, a doua zi, iar și iar...

Există Sighișoara turistică. A zecilor de mii de turiști români și străini care, mai ales acum, vara, invadează literalmente de șapte ori seculara așezare de pe defileul Tîrnavei Mari. Oaspeți de o oră, sau de o zi, sau de o săptămînă, hămășite de curiozitate, insolit și pitoresc îi recunoști lesne după vestimentația de vacanță, după aparatele de filmat și fotografice, după automobile, dar mai ales după atenția cu care ascultă explicațiile ghizilor:

— Sîntem în foisorul turnului cu ceas, cel mai înalt punct al orașului. Mecanismul care mișcă statuetele reprezentînd zilele săptămînii se află chiar sub noadeaua de sub picioarele dv.; ca și Muzeul de istorie cu valoroasa sa colecție de vestigii medievale, cu biblioteca publică al cărei fond trece de o sută de mii de volume. Acolo, pe Dealul Vîilor, în 1976 s-a descoperit un sat românesc mai vechi cu o mie de ani decît acel 1280, deci anul în care, sub denumirea de Castrum Sex a fost semnalată actuala Sighișoara... De pe la mijlocul secolului al XII-lea și

pînă prin secolul XIV au fost colonizate grupuri succesive de populație germanică — formate din țărani și meșteșugari — cunoscute sub numele de sași. În părțile Sighișoarei au fost aduși prin secolul XIII. Bineînțeles că atît coloniștii germani cît și maghiarii au găsit în locurile respective vechea populație românească... Dincoace, puteți admira centura de fortificații a burgului medieval cu zidurile, bastioanele și turnurile sale. Inițial au existat 13 turnuri. Au rezistat asediilor timpului doar două — cel în care ne

fi și cerința de a găti totul despre locurile unde s-au născut și au crescut părinții, despre lumea lor, despre luptă, impasurile, dar mai ales despre iubirile lor. Și tocmai de aceea cred că nu trebuie să existe ghid turistic care să omită a spune că și prin Sighișoara a trecut Volevodul Mihai în drumul său glorios spre prima unire a românilor din spațiul carpato-dunărean; că tot pe aici buibuit-au arcebuzele curuților lui Francisc Racoți în lupta împotriva imperialilor, și că ecurile tîlnicilor lui Horea, Cloșca și

Sighișoara industrială

aflăm, și cele care se văd: al cositorarilor, fierarilor, cizmarilor, croitorilor, jocarilor, măcelarilor, frîghierilor, tăbăcarilor... Un document din 1378 semnalează în Sighișoara 25 de branșe meșteșugărești organizate în 19 bresle... În 1522 aici a luat ființă una dintre cele mai vechi școli de grad mediu din România: Schola Seminarium Republicae. Prin secolele XVI și XVII Sighișoara a fost aleasă în mai multe rînduri ca gazdă a dietelor Transilvaniei... În 1843 se înființează în Sighișoara prima țesătorie mecanică din această parte a Carpaților...

Să-i lăsăm însă pe ghizi să-și facă meseria în fața turiștilor. Există și Sighișoara istorică, firește. Reporterului care sînt, explicațiile ghidului i s-au părut oarecum aride și în contradicție cu situația oamenilor locului despre care nu știu ce să crezi mai curînd — ei locuiesc în istorie ori istoria este aceea care sălășluiește în ei? Pentru că sîntem, ca oameni, fii nu numai al părinților noștri, ci sîntem și fii locurilor unde am deschis pentru prima dată ochii asupra miracolelor lumii. Avem fiecare „partea noastră de pămînt”, cum bine zicea Kogălniceanu. Și tot așa de firească precum copilul care caută să știe totul despre părinții săi și despre părinții părinților săi ni se pare a

Crîșan răsănat-au pînă-n zidurile cetății de pe Tîrnava Mare. După cum nu trebuie uitat și că marea unire din 1918 a găsit o justificată înțelegere la sașii delegați la adunarea de la Mediaș, pe care au salutată-o. Fiindcă istoria a fost aceea care i-a învățat pe sîghisoreni prietenia ca stil de viață, în primul rînd.

— Dar dv. cum ați defini municipiul la cîrma căruia sînteți nr. 1? Am întrebă-o pe tovarășa Ana Hermann, primul primar femeie din istoria orașului.

— Sighișoara industrială, a sosit răspunsul mai repede decît îl așteptam. După cum n-a întîrziat nici motivarea, demonstrația logică și cronologică. Așa am aflat că după naționalizarea principalelor mijloace de producție Sighișoara dispunea doar de cîteva unități economice care, în fond, erau niște mici fabricuțe, ateliere rudimentare, prost dotate și utilizate, în care lucrau un număr foarte mic de oameni. Și că numai munca oamenilor conduși de comuniști, numai dorința lor de mai bine și de mai mult au propulsat Sighișoara pe coordonatele industrializării socialiste — rod al materializării politicii științifice a partidului de dezvoltare armonioasă a tuturor localităților României.

Ca și în alte părți ale țării, caracteristica principală a vieții economice a Sighi-

șoarei o constituie concentrarea producției pe platforme industriale puternice, cu ramuri și subramuri complementare, cu un mare număr de personal muncitor. Platforma industrială nouă a Sighișoarei a început să se contureze în 1957, cînd a intrat în funcțiune întreprinderea de faianță menaj, căreia i s-a adăugat în 1961 Fabrica de sticlărie ambalaj, iar în anul 1978 secția de faianță artistică. În prezent numai pe această platformă sînt amplasate și își desfășoară o fructuoasă activitate — pe lingă cele amintite — și întreprinderile Nicovale, Vase emailate, Turnătoria fabricii de produse metalice și piese de schimb, două secții ale spălătoriei și pieptănătoriei de lînă și ale fabricii de mobilă, apoi Fabrica de piine, Autobaza de transporturi interurbane și Coloana de transporturi locale. Sectorul de producție și exploatare al gospodăriei comunale, sectorul de exploatare a lemnului, complexul de producție al celor două cooperative meșteșugărești Prestarea și Sporul. Baza de recepție ș.a. Așadar — a continuat tovarășa Ana Hermann — putem afirma pe bună dreptate că urmașii vechilor breslași ai Sighișoarei s-au ridicat la nivelul timpului lor, au ajuns la un loc talentat străbun cu dăruirea și libertatea de a crea. Odată cu dezvoltarea bazei tehnico-materiale a sporit continuu forța de muncă a industriei sîghisorene. Iată și cîteva cifre care nu mai au nevoie de nici un comentariu: în timp ce în anul 1933 în Sighișoara existau numai 832 muncitori industriali, în 1960 numărul lor crescuse la 5076 iar în 1980 se atînsese cifra de 22 000! Iar toate acestea au dus la sporirea în ritmuri sustinute a producției industriale care s-a ridicat în 1980 la patru miliarde de lei, fiind de 75 de ori mai mare decît cea din 1938 și de 8 ori mai mare decît cea din 1965. Și dacă progresul tehnic are o motivare umanistă, este, adică, subordonat binelui și bunăstării oamenilor — și așa este — el, acest progres tehnic, nu este altceva decît un aspect al progresului uman. Ceea ce înseamnă în fapt că Sighișoara industrială nu-i altceva decît Sighișoara umană.

MIRCEA BUNEA

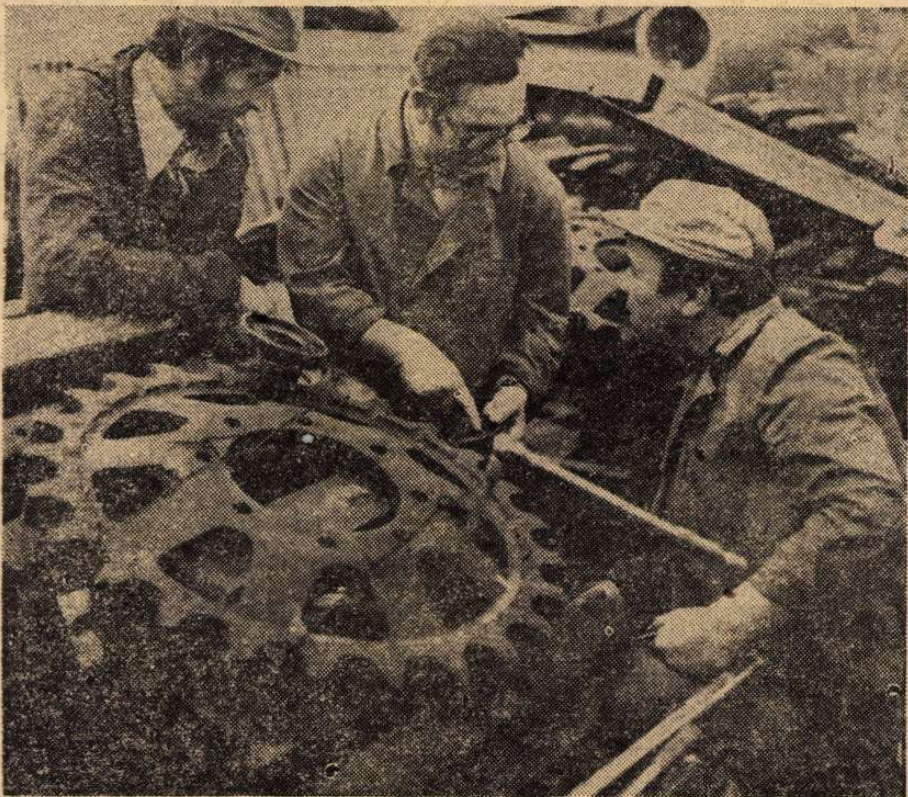
OCOLUL LUMII ÎNTR-UN ATELIER

Atelierul service de la întreprinderea bucuresteană „Semănătoarea”, este mic, încrează acolo abia 20 de oameni. Șeful lor se numește Nichifor Grapă, unul dintre cei mai vechi specialiști din uzină, maestru cunoscut și respectat pentru capacitatea sa profesională.

— Gîndiți-vă, ne spune el, că pe poarta întreprinderii ies anual între 3500 și 4000 de „CARP”-uri, ca să mă refer la un singur tip de combine. La montarea lor contribuie între 1500 și 2000 de oameni, adică de o sută de ori mai mulți decît noi și că orice eroare, posibilă pe un traseu tehnologic atît de vast, se cere a fi remediată în atelierul nostru, pe care-l vedeți cît e de mic... Combina CP 12 a fost distinsă cu Medalia de aur la Tir-

tește orice comandă, este prevăzută și asistența tehnică și garanția pentru un an de zile. La tirgurile internaționale, combinele ca și celelalte produse, sînt prezentate la concurență cu altele, de cele mai multe ori din țări cu o mai veche tradiție industrială. Consecința: se fac demonstrații practice, iar punerea în exploatare are loc tot în prezența acestor oameni, pe care-i vedeți în atelier.

Mihai Caradima este un om mai mult

Trei ași ai mașinilor agricole românești: Marin Pantaze, Nichifor Grapă și Gheorghe Diaconu.

gul Internațional de la Brno. Și alte premii și distincții internaționale au încoronat efortul colectiv al celor de la „Semănătoarea”. Pentru fiecare dintre noi, cei de la service, mașina se cere a fi cunoscută și în detaliu și în întregul ei. E vorba de circa 400 repere diferite, dintre care unele furnizate de alte întreprinderi, ca „Steagul roșu” din Brașov, „Neptun” din Cîmpina, întreprinderi din Mija, Medgidia etc. Că ne aflăm pe calea cea bună o dovedește înnoirea cereșilor pentru export, apariția altora noi.

— Ce fac, practic, oamenii de la service dincolo de hotare?

— În contractul de service, care înso-

scund, robust, cu un zîmbet larg, care-l pune în valoare dantura impecabilă, o pecete de optimism pe un chip bronzat, încadrat de un păr țesut din fire albe și negre. Revenise tocmai din Italia, unde condusesse o echipă de patru muncitori, tovarăși de atelier.

— Plăcerea mea cea mai mare este aceea de a vinde combine tocmai celor de la care, cu ani în urmă, cumpărasem licența. Nu-i grozav, ce credeți?

Bineînțeles, mi se pare extraordinar să plasezi combine reputatei firme „Laverda”. Același om a dus multe combine în Cehoslovacia, în Grecia. Împreună cu Gheorghe Diaconu, Constantin Pațica și

Ștefan Dragomirescu. În Spania, un singur om, Nicolae Damianuc, a prezentat și pus în exploatare 50 de mașini agricole. Premiul de la Tirgul din Barcelona ni se pare o consecință firească și directă a calității muncii celor de la „Semănătoarea”, dar și a lui Nicolae Damianuc. Ca și el, Cristian Ionescu, șef de grupă de service, Dinulescu Brătianu, Ion Niță și Dumitru Marin și-au făcut simțită prezența și capacitatea profesională în alte țări europene ori de pe alte continente.

Constantin Bacalu, pare o fire mai mediativă, dar este la fel de experimentat. El s-a „specializat” pentru Canada, unde a fost de mai multe ori și a lucrat vreme îndelungată.

— Cu franceza, cînd a fost cazul, cu engleza alteori, m-am descurcat în toate problemele tehnice și de viață. La fel voi face și în China, unde mă pregătesc să însoțesc un lot mai mare de combine. Am dus acolo citeva, pentru probe, împreună cu inginerul Ion Mihai. Cu Ștefan Drosu am lucrat și în Coreea de Nord. Încet-încet, o veritabilă hartă a lumii începe să se contureze în acest atelier modest, înobilat de o înaltă calificare.

— Nu sînteți sufocați, tovarășe Radu Gheorghe, de volumul muncii care vă revine?

— Numai rutina ne-ar putea sufoca, dar na ferim de această reală primejdie. De fapt, organizarea deja amintită de Pantaze reprezintă o frînă în calea rutinei. Anul trecut, pentru a fi mai explicit în acest sens, am primit pentru reparații 100 motoare. Ce are organizarea cu faptul relatat? Are, pentru că am recurs la controlul produselor încă din faza de montare a unor ansamble și subansamble. În plus, s-a deschis, în urma unei decizii a conducerii uzinei, o linie de montaj destinată exportului, unde lucrează muncitori din cei mai bine pregătiți.

Cornel Stănescu, alt membru al echipei de service, are pe pașaport vize italiene, chinezești, iugoslave, vest-germane, ceea ce demonstrează marea mobilitate solicitată de munca lui obișnuită.

— Am participat la Expoziția internațională de la Beijing, cu sarcina de a prezenta diverse produse ale industriei constructoare de mașini, fie ale întreprinderii noastre, fie ale celei de tractoare, de la Brașov. Combina de recoltat cereale și orez (pentru aceasta din urmă s-a construit un agregat atașat), au produs satisfacție și urmarea directă a fost contractarea citorva sute de asemenea utilaje mecanizate. Unii beneficiari pretind modificări ale mașinilor, în funcție de exploatarea la care vor fi supuse, de interesele lor specifice, cum a fost cazul în Italia, unde cumpărătorul a cerut ca uriașă combină să poată fi manipulată și de fiul său în vîrstă de numai 12 ani! Am reglat scaunul, am transformat volanul clasic într-unul rabatabil și multifuncțional, am ținut seama și de criteriul ergonomic.

Dar, mai presus de toate, este vorba nu de ergonomie, ci de dragostea de meserie, de mîndrie pentru produsele fabricii lor și de priceperea de a face comerț.

EMANUEL VALERIU

Incurabila dragoste de copii

De fapt, căutam Școala generală nr. 14 — directoare Valeria-Dău Gaspar — din Lugoj. Așa am ajuns la spitalul de care este legată. Mai există în țară încă două unități asemănătoare, de neuropsihiatrie infantilă, dar, aici la Lugoj, s-a făcut în cel mai reușit mod îmbinarea activităților medicale cu cele pedagogice, psihologice și sociologice. Funcționează în aceeași incintă spitalul — cu un excelent laborator — un cămin spital și școala. O singură contabilitate gospodărește totul: o singură organizatie de partid dă unitate în alt plan întregului colectiv de lucrători ai acestui complex instituțional. Cu subordonări diferite, cele trei unități adună aici interese și responsabilități a trei ministere: al muncii, al sănătății, al educației și învățămîntului. Pacienții vin, practic, din toată țara. Cei de vîrstă școlară continuă cursurile pe durata internării, ca și colegii lor de acasă. Aceasta ar fi una din explicațiile existenței școlii pe lîngă spital. Școala generală, pentru că e vorba nu de elevi bolnavi psihic, ci, mai cu seamă, de elevi cu tulburări comportamentale, așa-numiți copii comportamentali. Copii cu insucces școlar — tot. Există și clase speciale pentru pacienții căminului. Ele sînt afiliate școlii generale.

„Ați căutat o școală și ați găsit o lume”, zicea, la un moment dat, directorul spitalului și al căminului spital, doctorul Borbil, botezat Lucian de un alt doctor Borbil pentru că i s-a născut fîciorul tocmai în ziua în care, la Academia Română, un nou membru al acesteia, ce își ținea discursul de recepție, și el transilvănean, se numea, în vesnicia spiritului și a genului românesc, Lucian — Lucian Blaga.

Și are dreptate acest medic, acest om care a prins rădăcini aici, din 1953. A gă-

sit atunci un spital rudimentar în barăcile unei cazărmi dezafectate. Azi, toate institutiile de care vorbeam, inclusiv grădinița lucrează în 11 clădiri. Se va adăuga în curînd noua școală care va fi, între arbori uriași, o clădire splendidă. Incinta vechii cazărmi a devenit treptat un minunat domeniu al supremației copilăriei. Al sănătății copiilor. Au apărut, pavilioane noi, au fost reamenajate citeva construcții vechi. Nici una din unitățile

În acest număr ilustrații de Simona Pop Bărbulescu

amintite nu există separat. Interdisciplinaritatea pare să-și dezvolte aici o sansă în disputa cu multidisciplinaritatea, mai ales datorită pasiunii, marii pasiuni, a doctorului în neuropsihiatrie infantilă Lucian Borbil, omul în stare să se bucure nemăsurat că a realizat acest complex, comparabil ca funcționalitate, amenajări și frumusețe cu tot ce are mai bun lumea de azi. Aici, precizia investigațiilor, profesionalismul specialiștilor se îmbină cu o mare, o incurabilă dragoste de copii, pe care o pretinde și o accentuează munca de ani de zile aici. Sau de o viață. Ca în cazul medicilor și profesorilor pe care catalogul salvatorilor copilăriei amenintate de derivă îi va reține cu literele de aur ale recunoștinței pe nume ca acestea: Cătănescu Florica, Borbil Lucian, Luchescu Cornelia, Abrudan Viorea, Pirvulescu Romeo. Toți acești împătimiti în generozitate, toți lucrătorii de aici de la îngrijitori pînă la directori, trăiesc în slujba uneia din cele mai calde idei omenești, a uneia din cele mai frumoase datorii asumate de oameni: aceea de a face totul pentru a repune în echilibru vulnerabila terezie a psihicului uman, mai ales cînd vîntul rău prinde să bată în frunzele de plop firav ale unui suflet de copil. Cîț privește plopul cei adevărați și falnici din grădina spitalului trebuie păziți și ei, am înțeles, de excesul de zel al vreunui minutor de ferăstrău decizional, care s-ar teme că la umbra lor n-ar putea crește leustean. Este de așteptat, însă, că va avea această grijă cu succes doctorul Lucian Borbil, cel care a știut să convingă pe arhitecții întregului complex de pavilioane — soții Sturdza, de la Timișoara — să construiască o clădire jur-împrejurul unui tei splendid, pentru a nu-i sacrifica.

Superbă grila acestui om de a păstra teferi arborii și copiii! De 23 de ani n-a iesit din garda acestei pasiuni. Cînd își va scrie raportul de gardă, Lucian Borbil își va scrie viața. El face parte dintre oamenii pe care nu-i pretuim și nu-i iubim cît se cuvine: propria noastră viață nu ne ajunge parcă pentru asta.

DORIN GHERGHINESCU

Un reușit festival muncitoresc

Un oraș nou se impune în conștiința publică prin prestigiul economic al unităților sale productive, prin înfățișarea sa edilitar-gospodărească, prin gradul ridicat de civilizație al traiului zilnic și, nu în mai mică măsură, prin afirmarea sa pe plan spiritual. Orșova Severinului, reconstruită în întregime și în mod magistral în urma ridicării marii hidrocentrale de la Porțile de Fier, întruște, ca oraș nou, toate aceste virtuți, de data aceasta în atenția noastră fiind una din manifestările sale spirituale de marcă: Festivalul interjudețean „Porțile de Fier — porțile cîntecului popular și ale poeziei patriotice românești” organizat sub egida Consiliului județean al sindicatelor Mehedintzi și a Consiliului local al aceleiași organizații, în fapt gazda lui dovedindu-se a fi întregul oraș, de la omniprezentul primar Nicolae Stolojescu la cel din urmă spectator care a luat parte la cele trei minunate seri de cîntec și poezie de la frumoasa și activă casă de cultură a orașului. Festivalul însuși a încheiat o săptămîna culturală cu o bogată gamă de activități politico-educative, programul său, mai ales prin permanenta alternare a cîntecului cu versul politic-patriotic, întregind substanța ideologică a complexei manifestări.

Profilat la prima sa ediție, în urmă cu 6 ani, numai pe cîntec popular, festivalul și-a deschis între timp porțile și poeziei, idee cu adevărat inspirată deoarece ne-a fost dat să aplaudăm recitări cu totul revelatoare, între interpretări excelente Ovidiu Alonesci din Botoșani cu acea parabolă-manifest a lui Geo Dumitrescu intitulată „Ieremia”, Petre Brezoi din Giurgiu, cu prea puțin răspîndita poemă „Strămoșii” a pe nedrept uitatului delicat poet George Tutoveanu și Liviu Barna din Arad, cu tulburătoare limpezi „Versuri de dimineață” ale lui Nicolae Labiş. Situată la confluența dintre cîntec și vers, prezența la festival a muncitoare-rapsod popular Ana Rogobete de la întreprinderea textilă locală Cazanele s-a impus ca un emoționant simbol al întregii manifestări, căci versul său a cîntat și incîntat înseși impresionantele realități inconjurătoare ale Orșovei. Ana Rogobete n-a fost decît unul din cei citiva concurenți locali mehedintzeni care prin calitatea interpretării au justificat în mod strălucit cîntecul ce i s-a conferit Orșovei de a găzdui acest exemplar festival muncitoresc. Premiul I și titlul de laureat l-a fost acordat într-adevăr unei interprete din Mehedintzi, Angela Săftoiu, cu toate că pe nimeni n-ar fi surprins dacă acesta i-ar fi revenit județeanului său Iosif Puschită.

Dar festivalul de la Orșova s-a dovedit și de data aceasta a fi veritabile „Porți de aur” pentru o seamă de tinere talente din alte județe ale țării pe drumul consacării ca interpreți ai cîntecului popular românesc. Și nu greșim, credem, dacă vom reține citeva nume pe care le vom mai auzi și despre care vom mai auzi: Lăcrimioara Covrig (Gorj), Magdalena Florea (Olt), Brîndusa Covalciuc (Botoșani), Geta Postolache (Vrancea), Relu Mirea (Dolj), Ion Blaj (Mureș).

Un festival cu o participare atît de numeroasă (concurenți din 28 de județe), cu interpreți și recitatori de talent și o valoare ridicată nu se putea încheia decît cu un recital de talia celui oferit de acest viguros Jian al cîntecului popular românesc care este Gh. Roșoga. Cîntărețul care, într-un turneu la Lîndra, era salutat de spectatori englezi cu numele riului tutelar al destinului său artistic „Jiule”, a fost, bineînțeles, primit cu entuziasm „reîntors în Mehedintzi, lîngă frati, lîngă părinți” dar cu o cutremurătoare emoție la auzul acelei îndurerate balade, creație proprie, a omului necăjit care merge în urma „carului greoi și plin de nevoi” strigînd cu disperare „Cea, Priane, cea!”. Muncitoresc prin indelefnicirea aproape tuturor concurenților, prin climatul asigurat de cei care l-au găzduit și organizat, Festivalul „Porțile de Fier — porțile cîntecului popular și ale poeziei patriotice românești” s-a constituit într-un incontestabil argument al deplinei armonii dintre muncă și artă.

NICULAE STOIAN

Este necesară o strategie a dezvoltării montane

În ce stadiu se află în prezent agricultura montană? Redăm concluziile — însoțite, unde este cazul, de scurte comentarii ale noastre — ale celei mai cuprinzătoare anchete de teren efectuate în România în ultimele decenii pe această temă. Încheiat acum vreo trei luni, studiul este de o arzătoare actualitate, având ca obiectiv întreaga zonă montană a țării și oferind deci o imagine nu a acelor Carpați-2000 spre care tindem și pentru care revista noastră a militat, ci a Carpaților-1981. Nu se poate configura viitorul, nu i se pot pune cărămizile, fără a porni, lucid și lipsit de prejudecăți, de la datele prezentului, adică de la realități.

Intocmită de un colectiv de la Institutul de economie agrară sub conducerea doctorului inginer Nicolae Brașoveanu — de un sfert de secol pasionat cercetător al agriculturii montane, autor a peste o sută de studii și a zece cărți de specialitate — lucrarea, la care au colaborat inginerii Camelia Boureanu și Ariadna Teodoru din același institut, oglindește situația actuală pe plan republican, cit și la nivelul zonelor montane naturale, cu specială referință la opt județe și 20 localități. Se aduce și un element nou față de lucrări anterioare (foarte puține la număr, dealtefel), și anume: comensurarea, descrierea cantitativă a fenomenelor.

Cum am spus, concluziile — într-o formă prescurtată, care ne aparține — le redăm în cele ce urmează, chiar dacă unele aspecte ale studiului sînt discutabile. O facem din mai multe motive.

● În liniile lui generale, el confirmă justetea și actualitatea ideilor promovate în ultimii ani de serialul nostru „Carpați-2000”, care a pornit de la ideile doctorului Radu Rey din Vatra Dornei, ulterior amplificate în cartea sa „Viitor în Carpați”, prima lucrare de acest gen din România. Desigur, există unele deosebiri de opinii între cercetătorul din Țara de Sus și autorii bucureșteni — și noi ne exprimăm propriul punct de vedere — dar toți sînt de acord asupra esențialei, atrăgînd atenția asupra necesității urgente de a se opri involuția agriculturii montane și de a se trece, în fine, la exploatarea eficientă a marelui potențial economic pe care-l prezintă Carpații românești. Un singur exemplu, comunicat nouă de Radu Rey, înverderînd actualitatea și necesitatea acestor măsuri: în zona Dornelor, cel mai mare bazin montan al țării, producător tradițional de lapte și carne, doar în ultimii șase ani efectivele de ovine au scăzut cu peste 50 la sută, iar cele de bovine cu 17 la sută. Soluții există, iar unele din ele — cel puțin ca bază de pornire sau de discuție — sînt prezente și în paginile de față.

● Avînd în vedere că institutul în care s-a elaborat studiul sus-citat poartă girul a două prestigioase instituții — Academia de științe agricole și silvice și Institutul central de cercetări economice — semnalul de alarmă pe care-l trag cercetătorii, ca și propunerile concrete, ale lor și ale altora, capătă un nou relief. Așadar, prin publicarea materialului de față dorim să stimulăm dezbaterile acestor probleme, lucru cu atât mai necesar cu cît ele nu se pot aborda și soluționa decît prin o participare largă, de la cercetător la țărănul din Apuseni sau Dorna-Arini, cu gospodăria lui izolată, dar potențial foarte productivă.

Înnoirea fundamentală a agriculturii montane implică extinderea finețelor, îmbunătățirea raselor de animale, calificarea și stabilirea forței de muncă, iar rentabilizarea depinde, în principal, de cointerese, turism agrar-montan, micro-industrie montană în gospodăria substanțial modernizată. Pentru aceasta, după cum o învederează și studiul la care ne referim și din care am selectat — ca fiind cele mai principale — aspectele privind baza tehnico-materială, trebuie învinse inerții, se impun schimbări de atitudine, spirit practic, gospodăresc și îndeosebi simțul urgenței, în lumina insuficienței obiectiv cu caracter mai larg, trasat de conducerea partidului: o nouă revoluție agrară. Iar pe baza acestor dezbateri și, bineînțeles, pe orice alte căi, să se contureze și mai ales să se pună în practică acea strategie a dezvoltării montane pe care Carpații noștri, cerințele alimentare mereu crescînde ale unei societăți în expansiune și noua revoluție agrară o reclamă imperios.

Nici pădure, nici pășune

Pășunile noastre montane nu dau, în medie, decît 8—10 t masă verde la hectar, deci nici jumătate din potențialul lor biologic. În zona Mezeș, județul Sălaj, sau în Vedea, Tigveni, Curtea de Argeș (toate din județul Argeș), și nu numai acolo, firește, se întind teritorii întinse, erodate, povârșiri, viituri repezi etc. În mai toate județele montane — a constatat Nicolae Brașoveanu — pășunile alpine, într-o măsură mai mare sau mai mică, sînt invadate de pădure. Așa zicînd pădure, fiindcă în fapt suprafețele respective nu mai sînt nici pășune, nici pădure, deci au un randament economic minim. Pe pajistile din zona Cimpulung Muscel, dinspre Munții Voevodă, molidul urmă de jos acaparînd pășunea, iar din munte, dinspre Colții lui Andrei, coboară jneapănul, care acoperă și el pajistile.

Iată deci probleme de interes național, deoarece specialiștii apreciază că dublarea sau triplarea nivelului actual de producție al pajistilor ar contribui substanțial la dublarea efectivelor de animale care pasc pe ele. Enorme implicații, așadar, pentru economia națională. Acțiunile ameliorative ale pajistilor și lucrări de întreținere mai bine executate decît în prezent ar putea duce în scurtă vreme la dublarea producției prezente a pajistilor. „Dar în ritmurile actuale de ameliorare și de întreținere sporirea producției de masă verde la nivelul stabilit pentru 1990 nu se va putea înfăptui decît mult după anul 2000.”

Propuneri:

● Deficitul actual de masă verde în zonele montane se va rezolva în final, nu numai printr-o mai judicioasă repartizare a pășunilor în teritoriu, ci mai ales prin ameliorarea pajistilor și în comunele necooperativizate.

● Delimitarea riguroasă a spațiului silvic din fondul agricol pe baza unei cartografieri corespunzătoare. În prezent „silvicii” dispun de un cadastru foarte bine pus la punct (în Transilvania datează încă de pe timpul Imperiului austro-ungar!), căruia i s-au adus modificările intervenite în ultimii ani, însă pentru zona agricolă din zona montană cadastrul este deficitar și apar mereu litigii. Pe alocuri — au observat cercetătorii — cînd înaintea pădurii, se mai mută... borna, chiar dacă pădurea este tină, neîncheată, cu slabă valoare economică, și astfel se pune agricultura montană în fața faptului împlinit.

● Acces liber pășunatului în pădurile cu o vîrstă de peste 15 ani, deci care nu mai prezintă pericolul de a fi distruse de animale.

● Sistematizarea și lotizarea perimetrului pășunabil, pentru rotația pășunatului.

● Exploatarea pajistilor pe fondul alternanței pășune-fineț.

● Repartizarea pășunilor comunale pe bază de contract pe o perioadă mai întinsă decît pînă acum. În prezent, ele se repartizează, în general, de la un an la altul, în unele cazuri pe trei ani, dar nu pe perioade mai lungi. Evident, dacă țărănul se știe mai stabil pe pășunea respectivă va avea un interes sporit pentru a o curăța, a distruge mușuroaiele, a îndepărta mărăcinii, a efectua lucrările de întreținere. Știînd însă că la anul „se mută”, interesul descrește.

● Înmulțirea unor activități comune pastoral-silvice privind amenajările silvice și pășunatului. Mai ales în acele locuri în care „silvicii” nu au suficientă mină de lucru, ei ar trebui să ajute mai mult populația locală, permițînd accesul la poieni sau să se ia căzăturile de arbori (în conformitate cu prevederile legale); în schimb ar beneficia mai mult de mina de lucru locală.

(N.R. Pășuni, pajisti ameliorate, da, fără îndoială. Să nu se subaprecieze însă și agricultura finețelor, cu flora și speciile ei valoroase, cu lucrările specifice, cu problemele de conservare etc., despre care se vorbește mai puțin, și nu întîmplător: pășunile sînt mai ușor de îngrijit. Gospodăriile montane modernizate ar asigura extinderea finețelor, care, la rîndul lor, ar contribui la autogestuirea acestor gospodării în lungile luni de iarnă. Or, această idee este fundamentală în serialul nostru „Carpați — 2000”)

Al patrulea sector al agriculturii

Gospodăriile agricole individuale, situate în cea mai mare parte în zonele de munte ale țării:

● ocupă 1 400 000 ha teren agricol, deci, 9,4 la sută din totalul suprafeței agricole a țării;

● se situează pe spațiul a 601 comune;

● au realizat, în 1979, 7 la sută din producția totală a țării la grîu și porumb, aproape 23 la sută la cartofi, 28 la sută la fructe, iar din producția animală pe țară 11,7 la sută la carne, 19,2 la sută la lapte, 12,1 la sută la lînă, 15,6 la sută la ouă;

● au participat cu fin în proporție de 39 la sută la fondul de stat.

DAR în decursul ultimului deceniu, numărul bovinelor, ovinelor, caprinelor, păsărilor — practic, al mai tuturor speciilor de animale — cunoaște o creștere nesemnificativă, sub limitele determinate de producția naturală, sau chiar manifestă o tendință de scădere.

900 kg grîu, 1 000 kg porumb la hectar ?

Procurarea de material săditor și semînțe de soi din rețeaua de producție și comercială de stat pentru gospodăriile zonelor montane ar trebui să constituie componenta cea mai funcțională în cadrul activității de sprijin de către stat a agriculturii practicate de țărani individuali din aceste zone. Această acțiune este însă prea puțin eficientă azi. În Bistrița-Năsăud, bunăoară, cercetătorii au întîlnit, în gospodăriile montane, soiuri de grîu datînd de 10—20 de ani, cu o producție de 700—900 kg/ha, porumb cu o producție de doar 900—1000 kg/ha. În 1981 !

Soiuri mai adecvate pentru zona montană

Propuneri:

Soiuri timpurii și extratimpurii, mai adecvate pentru zona de munte, îndeosebi pentru porumb și în general rezistente la condițiile climatice specifice și la boli. Este o datorie de onoare a cercetătorilor noștri !

(N.R. Și — adăugăm noi — accent sporit pe agricultura furajelor și a finețelor, pe linia vocației muntelui: creșterea animalelor.)

O problemă deschisă

● În gospodăriile agricole montane din zona necooperativizată fertilizarea se efectuează aproape exclusiv cu îngrășăminte organice transportate cu animalele și de multe ori manual, și administrate în totalitate manual. Nivelul de fertilizare cu îngrășăminte chimice în gospodăriile individuale montane este de 17 ori mai redus decît pe totalul agriculturii, revenind în medie, la nivel republican în sectorul necooperativizat, doar 6 kg substanță activă la hectar, decît sub plafonul de utilizare per total agricultură în anii 1960—1961. De subliniat că lipsa de mijloace de transport adecvate și de drumuri de acces face ca și îngrășămintele organice existente să nu poată fi folosite, în aceste gospodării, decît parțial. În unele zone din județul Brașov, de pildă, cu altitudini pînă la 800 m, îngrășămintele organice, în lipsa cailor, se transportă cu măgarul.

Cîștig pentru stat, cîștig pentru cetățean

Propuneri:

● Și pentru modernizarea muntelui sînt necesare... chimicale, devine necesară repartizarea, în limitele posibile obiectiv, a unor cantități sporite de îngrășăminte chimice, în special complexe. Mai ales pe pășunile alpine — datorită lipsei de drumuri și de mijloace de transport adecvate — se consideră necesare îngrășăminte chimice.

● Acțiunea de protecție a plantelor în gospodăriile individuale montane și sub-montane s-a făcut obligatoriu prin rețeaua de stat specializată, beneficiarii achitînd numai costul pesticidelor. Tratatul pomilor fructiferi să fie gratuit, producțiile sporite rezultate acoperind din plin costul tratamentelor: se apreciază că pentru tratamente s-ar cheltui de două ori mai puțin decît costul sporului de producție obținut. Deci, un cîștig net pentru stat, pentru cetățean.

(N.R. Așadar, îngrășămintele chimice pot și trebuie să fie utilizate. Dar unde ? Nu pe munte în general (dealtefel, în prezent, chiar marea agricultură cerealiară întîmpină unele dificultăți în procurarea de îngrășăminte chimice, consumatoare de energie și de materii prime prețioase), ci pe acele terenuri montane unde s-au făcut în prealabil cercetări chimice precise, analize etc. și unde există mijloace de împrăștiere adecvate. Sporirea numărului bovinelor și ovinelor la munte, în conformitate cu ideile studiului condus de doctorul inginer Nicolae Brașoveanu și cu serialul „Carpați-2000”, ar duce la sporirea implicită a cantităților disponibile de bălegar și urină, care acum nu se colectează decît parțial, în absența modernizării grajdurilor. Astfel, problema îngrășămintelor, chimice și naturale, pentru zona montană s-ar apropia de rezolvare.)

Dar cu nomenclatorul nu se poate ara

Cu totul nesatisfăcător se prezintă mecanizarea — atît cît este posibilă și eficientă economic — în zona de munte.

● Există un nomenclator al sistemului de unelte manuale și utilaje cu tracțiune animală sau mecanică destinate agriculturii montane, dar evident doar cu un nomenclator nu se pot executa lucrările necesare. Or, dat fiind exodul mîinii de lucru tinere din gospodăriile montane (aspect tratat pe larg în serialul Carpați-2000), mecanizarea ar trebui să joace un rol de prim ordin. Mai ales dacă se urmărește nu atît menținerea actualelor nivele, cît impulsivitatea producției agricole montane. Or, în prezent, pe terenurile gospodăriilor individuale montane sînt lipsă la apel tractoarele pe șenile pentru lucrări grele, pe pante.

Motocosoarele „Carpatina” de ani de zile se tot experimentează; fiind grele, nefuncționale, și oricum insuficiente ca număr, s-a cerut modernizarea lor, care însă întîrzie. Cel puțin, nu se vîd pe teren.

Nu există tractoare cu remorci pentru transportul finului și gunoului de grajd, și nici torătoare electrice pentru preparat furaje. Lipsesc pînă și unelte simple, manuale, ca sape, greble, furci, tirnăcoape. Chiar și caiele și potecoave. În comunele necooperativizate Zagra, Șant, Tîrlișua, Telciu, Joseni, Birgău, Feldru, Ilva Mică, de pildă, se folosesc unelte grele, nerevizitate. Țărani cumpără sape și apoi le aduc la fierar ca să le refacă...

● La nivel republican, în zona montană S.M.A. au efectuat lucrări sub nivelul accesibilității mecanizării: numai două treimi din terenul arabil mecanizabil ! În unele județe proporția este și mai redusă: 11,9 la sută în Mureș, 13 la sută în Bistrița-Năsăud, 18 la sută în Vâlcea, 21,8 la sută în Brașov, 28,5 la sută în Suceava, 32 la sută în Maramureș. Aceste cifre vorbesc de la sine despre marile rezerve existente în activitatea de mecanizare în zona montană necooperativizată, precum și despre producțiile scăzute care se obțin azi. În unele comune necooperativizate, de pildă Vama Buzăului, județul Brașov, S.M.A. sînt complet absente în procesul de mecanizare. La fel în comuna Tîrlișua, Bistrița-Năsăud. Doar două exemple. Nu e de mirare că în aceste condiții vacile sînt utilizate la tracțiune. Pe fondul acestor realități, plata lucrărilor efectuate cu animalele sau manual a ajuns la nivele exorbitante. În comuna Ilva Mică, 400 lei (plus mîncarea) pentru ziua de arat, în condițiile în care cu un atelaj foarte bun se pot face cel mult 40 ari, revenind deci 1 000 lei hectarul arat cu animale, față de 270 lei cu tractorul.

Vom încheia, ca și într-un număr trecut tot cu o întîlnire în amurg, de data aceasta, în zona Vatra Dornei. Nicolae Brașoveanu:

— Era pe la sfîrșitul lui aprilie. La marginea orașului se întîlnau spre casă o pereche de cai, unul înalt și costeliv, altul mai scund, încă minzat, care leșeau cu plugul dintr-o curte cu o casă cam dă-răpănată, minaiți de doi oameni din vecinătate. Era casa unei văduve fără plug și fără cai. Angajase pentru a-și ara locul din grădina doi vecini: unul avea calul bătrîn și desirat, celălalt — minzatul. Cît au arat și cum au fost plătiți ? Pentru 25 ari: 250 lei, mîncare și băutură. Evident că în aceste condiții agricultura montană din gospodăriile agricole individuale se practică cu costuri ridicate și producții scăzute.

Carpatina

Cîteva propuneri cu efect imediat:

● Asigurarea prin cooperarea de consum (N.R.: sau prin secții uzinale specializate) a uneltelor manuale în toată diversitatea lor și de calitate corespunzătoare.

● Lărgirea volumului de credite, prin Banca Agricolă, în condiții de eficiență și rentabilitate care se vor stabili, pentru achiziționarea animalelor de muncă.

● Mecanizarea montană trebuie să înceapă cu cerințele stringente: motocosoitori și tractoare cu remorcă pentru transportul finului și gunoului de grajd. (N.R. Să nu uităm nici minicarele, mini-intorcătoarele, mașinile de muls. Nu sînt un lux, ci o necesitate, dacă vrem realmente ca într-un viitor rezonabil să modernizăm gospodăriile montane și să obținem un salt în producția lor.)

● Organizarea de secții S.M.A. și grupe de tractoare pentru fiecare comună necooperativizată. Doar cite trei, patru tractoare ! Cadrul există, dar acțiunea rămîne tot în stadiul de început. Pînă cînd ?

N.R. Bineînțeles, pot intra în discuție — în legătură cu întreaga problematică montană — și alte soluții și propuneri de perspectivă, domeniul solicitînd un aport de gîndire și experiență colectivă. Să discutăm deci, dar nu la infinit, căci efectivele de animale în zona de munte scad continuu și timpul nu așteaptă.

LIONEL NIȚESCU

Geniul românesc în tezaurul mondial al științelor

Geniul științific și tehnic românesc și-a adus contribuția la edificarea civilizației omenirii. Nu revendicăm nimic din ceea ce nu este al nostru, dar avem a ne-mândri cu aporuri notabile la patrimoniul comun al umanității: mărturie stau numeroase descoperiri intrate în terminologia științifică internațională. Oamenii ai acestui pământ, români și de alte neamuri înfrățite cu el, au cunoscut primele rachete cu mai multe trepte de aprindere, cea dintâi rafinare de petrol, cel dintâi pod metalic din oțel acid (oțelul modern), becul Teclu, primul electroscoap modern, primul dinam de tensiune ridicată, cel dintâi sistem de telefonie multiplă, primul avion care s-a ridicat prin forța motorului său de la sol, cel dintâi avion cu reacție, primul automobil aerodinamic. Au descoperit: un nou element chimic — telurul; cel mai precis echivalent mecanic al caloric (constantă pe care se bazează termodinamica modernă); magnetonul atomic (cuanta de magnetism); radioactivitatea artificială a plumbului; derivata areolară, concept de bază al analizei matematice; insulina, ecuațiile

cimpului mezon; babeșile; au sintetizat ciclobutadiena. Românii au scris cele dintâi tratate sistematice de bacteriologie, endocrinologie, ecuații integrale din lume. Ei au fundamentat sau au avut contribuții hotărâtoare în noi discipline științifice, noi curente de cercetare, ca biospeologia, sonicitatea, freatobiologia, hidrogazodinamica mediilor poroase, mecanica invariantă, logistica matematică, geometria centrată și multe altele; au fost precursori în domeniul fundamentale ale științei moderne, precum citologia, antibioterapia, etc. Și azi știința românească, în condițiile socialismului, evoluează la același înalt nivel creator.

Iată de ce enumerarea (incompletă, dar semnificativă) care urmează credem că poate convinge pe orice om de bunăcredință de adevărul spuselor lui Henri Coandă: „Ce noroc ar avea omenirea dacă ar exista multe nații care să-i fi adus, față de numărul de locuitori, atât cât i-a adus nația română în ultimii 120 de ani”. Și chiar mai de mult — adăugăm noi.

Sonicitatea, o știință a prezentului și a viitorului

Faptul că prestigiosul Congres internațional de istoria științei găzduit de Capitala României comemorează într-o sesiune specială — odată cu mileniul scurs de la nașterea lui Avicenna, cu bicentenariile Denis Poisson și George Stephenson — o sută de ani de la nașterea marelui fizician și inginer Gogu Constantinescu reprezintă o nouă strălucită confirmare a aportului oamenilor de știință născuți pe meleagurile noastre la patrimoniul științei și tehnicii mondiale de ieri, de azi și de mine.

Poate pentru mulți neavizați sonicitatea, creația sa fundamentală, reprezintă un obiect demn de toată lauda și cinstirea, dar care azi trebuie privit ca obiect de muzeu. Cu alte cuvinte, știința creată de compatriotul nostru și-ar avea locul în istoria științei de la începutul veacului XX, dar nu și la răscrucea dintre milenii 2 și 3. În era electronică și automatizată, a energiei nucleare și a zborurilor spațiale, această „filică armoniei muzicale”, cum denumea Constantinescu sonicitatea — care presupune transmiterea energiei printr-un lichid, deci în mod relativ lent — nu ar mai putea aduce mari foloase și nu ar promite numeroase aplicații în tehnică. Nimic mai fals! — subliniază profesorul doctor docent inginer Matei Marinescu, membru corespondent al Academiei R.S.R., care va prezenta la congres o documentată expunere pe această temă. Dealtfel, este semnificativ că și specialiștii britanici vor face comunicări despre aplicații și cercetări actuale în laboratoarele engleze relative la sonicitate. „Este, mai ales, o știință a prezentului și a viitorului” — afirmă Matei Marinescu, specialist în acustică, electrotehnică, electronică și termoelectricitate, autor a zeci de lucrări științifice publicate în țară și peste hotare (în „Bulletin de l'Académie des Sciences de Paris”, „L'Onde Electrique”, „Wireless Engineer” etc.). În casa tatălui său, ilustrul neurolog Gheorghe Marinescu, el l-a cunoscut personal pe Gogu Constantinescu și mai tirziu i-a cercetat cu pasiune opera, nu numai pentru interesul istoric, ci îndeosebi prin prisma aplicațiilor actuale și viitoare, pentru rezolvarea celor mai arzătoare probleme tehnice — de la crearea unui automobil cu mic consum de combustibil (2 litri la sută de kilometri) la forajul petrolifer. El adaugă:

— Celor care pun azi la îndolală utilitatea preocupărilor privind energia vibrațiilor materiei și folosirea ei în practică le-aș replica: „Atunci, de ce să ne mai preocupăm de transmiterea și utilizarea energiei electrice?” În adevăr, energia sonică, la fel ca și cea electrică, servește și va servi drept mijloc de transport al energiei atomice, termice etc. de la locul producerii la locul utilizării sub formă mecanică, electrică ș.a.m.d., ba chiar există multe cazuri când se dovedește mai avantajoasă decât energia electrică.

Cum s-a născut această știință, care li sînt principiile, ce obstacole a avut de învins, deși „știința-mamă”, acustica, are o veche tradiție? Principala piedică a constat în concepția înrădăcinată de milenii potrivit căreia lichidele — apa, de pildă — nu sînt compresibile sau sînt prea puțin compresibile. Această concepție era atât de adînc implantată în lumea științifică și în cea a inginerilor, încît cererea de brevet înaintată de Gogu Constantinescu guvernelor englez și american a fost refuzată, iar autorul a fost considerat de unii drept „a mad Rumanian”, un român nebun. Iată de ce pentru acordarea brevetului a fost necesar ca un membru al Academiei de Științe a Marii Britanii, „Royal Society”, să declare SUB PRESTARE DE JURĂMÎNT, în fața autorităților că a văzut cu proprii săi ochi mașini sonice în funcțiune!

Concepția și realizarea lor de către Gogu Constantinescu a impus în lume o știință și o tehnică nouă, cu aplicații potențiale, remarcabile. Celebrul fizician englez lordul Rayleigh, autorul unui clasic tratat despre acustică, după ce s-a convins că mașinile funcționează, a declarat: „Deși toată viața mea m-am ocupat de vibrații, performanțele mașinilor sonice pe care le-am văzut mi se pare că frizează magia. Niciodată nu mi-aș fi închipuit că asemenea rezultate se pot obține pornindu-se de la undele sonore.”

Fără a mai vorbi pe larg acum, în 1981, despre prima aplicație a sonicității, care l-a adus la celebritate mondială lui Gogu Constantinescu (aparatul sonic care, permițînd tragerea cu mitraliera prin elicea avionului, a contribuit substanțial la su-

„Nu se poate afla nicăieri în vreo altă țară, cit Moldova de mică, atîtea ape, o natură împodobiă cu asemenea locuri minunate ca aici.”

DIMITRIE CANTEMIR

„Sufletul nu poate fi despărțit de corp; el nu există independent de corp! Sufletul, conștiința sînt produsele creierului, ale unor fenomene materiale.”

GHEORGHE MARINESCU

„Ce noroc ar avea omenirea dacă ar exista multe nații care să-i fi adus, față de numărul de locuitori, atât cât i-a adus nația română în ultimii 120 de ani.”

HENRI COANDĂ

premația aviației aliate și ca atare a scurtat primul război mondial), iată alte aplicații puse în evidență de profesorul Matei Marinescu, avînd ca obiectiv prezentul și viitorul.

● Principiul sincronizării sonice, ilustrat prin aplicarea la tirul mitralierelor, deschide calea metodelor moderne pentru injecția sonică a carburantului în motoarele diesel. Metoda se va dovedi cu atât mai fertilă cu cît tendința actuală reclamă mărirea vitezei acestor motoare, frecvența de injecție urcînd pînă la 12.000 pe minut. În România s-au efectuat în ultimii ani cercetări cu privire la optimizarea metodei de injecție sonică pentru motoarele cu combustie internă, printr-un calculator specific brevetat în principalele țări industrializate (autor: doctorul inginer Boiță). În paranteză fie spus, în injecțiile firmei Bosch, cunoscut pe tot globul, se regăsesc ideile lui Gogu Constantinescu privind injectorul sonic.

● Ciocane sonice. Date fiind mișcările oscilatorii ale mediului care intervine în transmiterea sonică de energie, una din aplicațiile care se impun în primul rînd vizează ciocanele de toate tipurile, de pildă perforatoarele în rocă sau ciocanele de sudură, prelucrarea metalelor dure etc. Această din urmă operație se realizează azi grație ultrasunetelor; or, Constantinescu a fost acela care, primul, a descoperit această proprietate. Prototipuri de ciocane utilizînd ca mediu de transmisie apa și-au dovedit un mai înalt randament în comparație cu ciocanele care folosesc aerul sau energia electrică.

● Motoarele sonice automate prezintă proprietatea de a se adapta automat la sarcină, astfel încît motorul principal, de exemplu un diesel, poate menține un cuplu și o viteză constante, chiar dacă sarcina și viteza motorului sonic variază considerabil. Iată deci o proprietate prețioasă pentru transmiterea puterii la automobile, mașini de tracțiune, în industria petroliferă extractivă etc. și conduce la un important domeniu de aplicare: dezvoltarea unui sistem DIESEL-SONIC, ca alternativă economică avantajoasă și cu un înalt randament în raport cu tehnica actuală diesel electric.

La vremea lui, Gogu Constantinescu a construit un automobil înzestrat cu un convertor automat, de el conceput, consumînd un litru la 100 km, cu o capacitate cilindrică de 500 c. cubi, cinci persoane la bord și viteză medie de 60 km/h. Pe atunci, cînd combustibilul era ieftin, performanțele nu au părut atrăgătoare, dar ele trebuie radical reconsiderate în condițiile actuale. „Este unul din mijloacele de transport ideale — consideră profesorul Matei Marinescu — din toate punctele de vedere. Insist asupra avantajului pe care-l aduce extrema simplificare în conducerea automobilului realizată pe această cale. Singura operațiune rămîne, practic, accelerarea.”

Un prototip al acestui automobil a fost prezentat la standul Gogu Constantinescu la expozițiile din Wembley 1924 și Paris 1926. La Paris, celebrul sculptor Bourdelle, care în viața lui nu stătuse la volan, a fost invitat să conducă automobilul lui Gogu Constantinescu și a reușit de minune. Dealtfel, în Marea Enciclopedie a Automobilului apărută recent în S.U.A., acest automobil și o fotografie a sa sînt trecute la loc de cinste. Mai importante sînt însă posibilele aplicații actuale ale automobilului lui Gogu Constantinescu, desigur într-o formă modernizată, datorate avantajelor sale: consum redus de combustibil, schimbarea automată a vitezelor. Cît privește viteza relativ redusă, ea nu mai apare ca un impediment major, atît datorită restricțiilor de circulație în marile orașe etc., dar mai ales în contextul crizei mondiale de energie.

● O aplicație interesantă promite să fie transmiterea căldurii la distanță: conducte continînd apă pot transmite energia sonică de la un generator la o rezistență sonică, amplasată eventual la o distanță destul de mare de generator. Energia se transformă în căldură, conducta rămînînd rece.

● Amortizoare sonice de capacități variabile pot înlocui oțelul, aerul comprimat sau cauciucul. Mediul elastic folosit fiind un lichid la mare presiune, el poate prelua șocuri violente și vibrații practice la infinit. Efectul „amortizării sonice” constă în reducerea sau eliminarea vibrațiilor,

Cronica invențiilor

● 1395. Un manuscris latin din acel an, păstrat la Biblioteca Națională din Paris, menționează că prima utilizare a explozivelor în lucrările miniere s-a realizat „în regiunile situate între Ungaria și gurile Dunării”, deci în regiunea Transilvaniei. M. Reinaud și M. Favé, într-o istorie a artileriei publicată în 1845, reproduc în facsimil manuscrisul și confirmă interpretarea.

● Secolul XIV. Pentru a ușura transportul minereului aurifer din minele Apusenilor, meșterii lemnari români inventează și construiesc, în întregime din lemn, un vagonet reprezentînd primul vehicul pe șine din istoria tehnicii, cuprinzînd și primul macaz cunoscut. „Vagonetul de la Brad” se află expus la Muzeul Transporturilor din Berlinul Occidental. Vizitînd cu decenii în urmă muzeul, doctorul Alexandru Steopoe consemna în revista „Natură” nr. 6/1928: „care credeți că e cel mai vechi vehicul purtat pe șine? Un modest cărucior de lemn, cu tăvălugi în loc de roate și cu prăjini de lemn în loc de șine, provenind de la minele Ruda 12 Apostoli de la Brad.”

● 1453. „Orban dacul”, meșter tunar în slujba otomanilor, construiește primele tunuri de mare putere, inaugurînd artileria grea. Cronicarul grec Laonic Chalcondil arată că rolul lor a fost hotărîtor în cucerirea Bizanțului de către oștile lui Mahomed al II-lea, căci proiectilul „era dus cu o repeziune minunată și cu o lovitură ce întrecea orice margini”. Gheorghe Șincai observă și el că Orban „au fost român”, dar declară că „rău îmi pare”, desigur în perspectiva istoriei românilor.

● Secolul XV. „Zugravii de biserică” din Moldova și Bucovina descoperă secretul fabricării unor „vopsele” (coloranți) de o extraordinară strălucire și trăinicie, printre care celebrul „albastru de Voroneț”, unic în lume, cu ajutorul cărora ei pictează celebrele fresce ale minărilor. Culorile rezistă secole la rînd chiar și pe pereții exteriori, expuși intemperțiilor. Mari specialiști străini (M. V. Alpatov, Erich Widder ș.a.) consideră această tehnologie chimică drept superioară celor cunoscute (inclusiv celei a frescelor italiene).

● Secolul XV. Meșteri populari rămași anonimi inventează moara cu roată cu făcie, cu ax vertical și palete scobite, în formă de căuș, de mare eficiență față de alte tipuri de mori. Un exemplar original, provenind din Cîineni (Vâlcea) și expus la „Muzeul capodoperelor științei și tehnicii din München, este prezentat ca precursor popular al turbinei moderne create de inginerul L. A. Pelton (avînd un principiu de rotire similar). Un alt exemplar original se află la Muzeul tehnic „Dimitrie Leonida” din București (moara din cătunul Strîmba — Gorj).

● 1529—1533. Conrad Haas, din Sibiu, concepe primele rachete cu mai multe trepte de aprindere din istoria tehnicii, dotate și cu arpioare direcționale în formă de delta. El este un precursor timpuriu al astronauticii.

● 1675—1678. Spătarul Nicolae Milescu întreprinde importante explorări în Asia, descoperind și descriind riuri, mlaștini, insule în Siberia, cărora le-a dat denumiri ce au fost incluse în hărțile acestor vaste regiuni a lumii. Studiind populația ostiilor, a făcut prima lor descriere etnografică. Geograful sovietic I. P. Maghidovici a subliniat valoarea operii sale de descoperiri și cartograf al unor ținuturi necunoscute.

● 1701. Antim Ivireanul a adaptat tiparul alfabetului arab, tipărind la Snagov, cu litere anume săpate în lemn, cele dintâi cărți arabe. Cîțiva ani mai tirziu, un elev al său, Mihail Ștefan, adoptează tiparul alfabetului gruzin, organizînd cea dintâi tipografie din Gruzia la Tbilisi (1709), unde a imprimat în patru ani zecă cărți. Un autor gruzin contemporan, D. Bakradze, scrie despre el că pricepera sa „era atât de cuorinzătoare în domeniul tipografiei, încît el putea să întreprindă orice pentru a umple cu cărți Gruzia”.

● 1782. Müller von Reichenstein din Sibiu descoperă telurul.

● 1825. Maghiarul din Transilvania Janos Bolyai elaborează o scriere în care fundamentează, primul în lume, geometria neeuclidiană („Din nimic am creat o lume nouă” — scrie el tatălui său). Cea dintâi scriere se pierde, dar Bolyai izbuteste să-și tipărească descoperirea în 1831, într-o broșură de numai 26 de pagini. Noua viziune revoluționează bazele tradiționale ale matematicii și întuiește unele teze de bază ale teoriei relativității. („Legea gravitației pare a fi în strînsă legătură cu forma, cu esența, cu felul de a fi al spațiului.”)

● 1827. Petru Poenaru obține de la guvernul francez primul brevet de invenție al unui român, pentru silou, „un condei portăret și nesecat de cerneală” (Alexandru Odobescu), dotat cu peniță, rezervor de cerneală și piston. Un român este astfel inventatorul tocului rezervor.

● 1833—1836. Constantin Manolescu întreprinde prima explorare naturalistă sistematică a Peninsulei Balcanice, strîngînd și determinînd o bogată colecție de insecte, melci, păsări, plante.

(Continuare în pagina 12)

(Continuare în pagina 10)

Cronica invențiilor

● 1836. Ion I. Irimie, din Bihor, unchiul lui Iosif Vulcan, izbuteste să realizeze în 1836, în perioada studiilor sale universitare, primele chibrituri cu fosfor. Ulterior (1840) întemeiază o fabrică pentru producerea lor.

● 1857. Bucureștiul devine primul oraș din lume iluminat cu petrol lampant, iar România inițiază înregistrarea în statistică internațională cu o producție industrială de petrol.

● 1859. Emanuel Bacaloglu, stabilește „curbura lui Bacaloglu”, prima contribuție a unui savant român înscrisă în terminologia științifică internațională.

● 1876-1877. Vasile Conta elaborează și publică lucrarea de răsunet european „Teoria undulațiilor universale”, în care formulează o originală teorie generală a evoluției.

● 1877. Inginerul Ioan I. Pușcariu inventează stereometrul, instrument de calcul și totodată riglă de calcul, care s-a bucurat de un deosebit interes. A fost produs în serie și pus în vânzare de fabrica de instrumente geodezice „Henri Cerf” din Bruxelles, după ce obținuse mai multe distincții internaționale. De fapt, Pușcariu urmărise inițial să valorifice stereometrul în statul român, cum rezultă din expunerea ce o adresase Academiei Române, unde arăta că „ar fi de dorit ca acest instrument să intre în viață și să se lătească sub nume și formă de invenție română.”

● 1877. Alexandru Sutz publică o monografie de pionierat în domeniul psihiatric: „Alienatul în fața societății și a științei”, în care propune, între altele, o nouă atitudine față de bolnavii mintali.

● 1878. În teza sa de doctorat susținută la Paris, Spiru Haret aduce un punct de vedere cu totul nou în multdezbătută problemă a stabilității sistemului planetar, prin identificarea unui „termen secular” anterior ignorat. Henri Poincaré, în cunoscutele sale „Leçons de mécanique céleste”, a apreciat ca deosebit de valoros acest rezultat, iar când, în plină eră cosmică, s-a stabilit nomenclatura reversului Lunii, un crater selenar a primit numele lui Haret.

● 1880. Dumitru Văseșcu inventează și construiește un original automobil cu aburi. Ca elemente precursore sînt de remarcat constituirea elastică, din cauciuc, a roților posterioare, precum și existența a două frîne, una pe arborele roților și alta pe bandajul acestora, anticipând soluții ulterioare.

● 1882. Matematicianul Constantin Gogu intervine, în teza sa de doctorat, în complexul studiu al mișcărilor Lunii, prin determinări foarte exacte și infirmarea unor evaluări anterioare eronate (recalculează coeficientul perturbațiilor produse de planeta Marte, dovadă că este mult mai mic decît cel apreciat de Edmund Neison). Este considerat o autoritate a mecanicii cerești.

● 1884. Timișoara este primul oraș din Europa cu străzile iluminate electric.

● 1885. Victor Babeș publică (în colaborare cu A. V. Cornil), primul tratat sistematic de bacteriologie din lume („Les Bactéries”). Tot atunci, el enunță primele idei precursore antibioteției, arătînd că „există microorganisme ce pot elabora substanțe capabile de a opri dezvoltarea și nocivitatea altor microorganisme [...] Noi orientări în terapeutică se întrevăd.”

● 1886. Medicul George Assaky (nepotul lui Gheorghe Asachi) devine un pionier al neurochirurgiei moderne prin introducerea „suturii nervilor la distanță” („operația lui Assaky”). Tot el descoperă o nouă formațiune anatomică scapulo-umerală („tuberculul lui Assaky”).

● 1886. Alexandru Ciurcu, cel dintîi inventator român de largă notorietate internațională, concepe și construiește (în colaborare cu francezul Just Buisson), cel dintîi motor termic reactiv destinat aeronauticii și realizează și experimentează cu succes pe Sena prima ambarcațiune cu motor reactiv din lume (3 august). În anul următor, tot el creează (după moartea lui J. Buisson) prima drezină reactivă, pe care o experimentează (de asemenea în Franța).

● 1886-1893. Inginerul Iuliu Popper întreprinde cele dintîi expediții de explorare și cartografiere sistematică a Țării de Foc, pe a cărei hartă înscrisă, în urma descoperirilor sale, denumiri românești de riuri, golfuri, munți (Rio Rosetti, Rio Ureche, Culmea Lahovari, Punta Sinaia etc.), studiind insula și sub aspect etnografic. A mai explorat China, Siberia, Alaska, Mexicul.

● 1886-1888. Anghel Saligny, cel mai de seamă inginer român din trecut, construiește la Galați și Brăila primele silozuri de beton armat din lume, realizîndu-le totodată prin prefabricare și cu utilizarea armăturilor sudate.

● 1887. Chimistul Constantin I. Istrati, fondatorul școlii de chimie de la București, prepară o nouă clasă de coloranți, francezele, cu mare stabilitate la lumină.

● 1888. Studiind etiologia hemoglobinuriei bovinelor și circeagului oilor, Victor Babeș descoperă grupul paraziților endoglobulari denumiți ulterior „babesii”; afecțiunile respective au fost denumite „babesioze” (tot Babeș va descoperi și alți 50 de agenți patogeni). În același an, el infirmăză la București cel de-al treilea institut antirabic din lume și perfecționează tratamentul pasteurian al turbării printr-o „metodă românească” de înaltă eficiență (tratatul său privind turbarea a fost distins cu premiul francez Montyon).

„Fiii părinților noștri, fiii profesorilor noștri”

Autor al unor cărți de analiză, lingvistică și poetică matematică aparute în România, Statele Unite, U.R.S.S., Franța, Italia, Spania, Grecia, Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia, Belgia, Republica Federală Germania; membru al Academiei de Științe din New York, al comitetului executiv al Asociației internaționale de semiotică și al comitetelor editoriale a șapte reviste internaționale de matematică, lingvistică și informatică; „visiting professor” sau conferențiar la universitățile din Paris, Moscova, Leningrad, Stuttgart, Toronto, Montreal, New York, Berkeley, Stanford etc. — profesorul universitar doctor docent Solomon Marcus, de la Facultatea de matematică a Universității din București, este el însuși un exemplu viu și grăitor al prestigului și al puterii de penetrație a școlii românești de matematici în lume. L-am abordat însă și în calitate de autor al unei lucrări repede epuizate: „Din gândirea matematică românească”, închinată ideilor novatoare ale unor savanți de talie mondială ca Pompeiu și Stoilow și alții, care au sporit patrimoniul matematic.

Este semnificativ pentru aportul de mai tirziu al matematicii românești la tezaurul universal faptul, poate mai puțin cunoscut, că însăși prima lucrare mai importantă apărută la noi — pe la mijlocul secolului trecut — datorată lui Emanoil Bacaloglu s-a dovedit, deși mult mai tirziu, a avea implicații cu ecou mondial. În adevăr, el a introdus o formulă nouă pentru curbura suprafețelor, ameliorînd pe aceea dată la timpul său de marele Gauss. Abia peste decenii a fost sesizată importanța lucrării lui Bacaloglu.

Să nu uităm, desigur, tezele de doctorat susținute la Paris de un Spiru Haret, în mecanica cerească, și un David Emmanuel, în teoria funcțiilor. Rezultatele obținute de Haret au șocat lumea științifică: concluziile sale veneau în flagrantă contradicție cu acelea unanim admise pînă la el. Pînă într-atît, încît dădeau impresia că era vorba de o eroare. Și totuși, Haret avea dreptate!

Straniu, istoria s-a repetat în primul deceniu al veacului nostru cu teza de doctorat a lui Dimitrie Pompeiu. „Nu se poate!”, vor fi exclamat atunci cei mai buni matematicieni ai vremii în teoria funcțiilor, exemplul de funcție „neobișnuită” dat de Pompeiu contrazicînd cunoștințele anterioare, înțușia și așa-numitul bun-simț, care nu totdeauna este bun călăuzitor în matematică. A trebuit ca ideile lui Pompeiu să primească confirmarea celebrului Denjoy pentru a ri recunoscute. Un fapt revelator: și în prezent, în 1981, numele lui Dimitrie Pompeiu continuă să fie citat în reviste de matematică de renume internațional, fiind reluate și aprofundate cercetări ale savantului român, care astfel își vede confirmată perenitatea operii.

Gheorghe Țițeica, se știe prea bine, a creat un capitol de geometrie diferențială introducînd clasa de suprafețe care poartă numele.

O vocație a matematicii românești în

portante perfecționări din acest domeniu a fost telefonul multiplu, adică transmiterea mai multor convorbiri pe același circuit și că inventatorul acestuia trebuie să fie considerat americanul G.O. Squier, care în 1911 a transmis simultan două convorbiri telefonice. Statul New York l-a premiat cu suma de 50.000 dolari, apreciabilă pe atunci. Din toate acestea, adevărat este numai premiul încasat — pe nedrept.

În 1907, fizicianul român Augustin Maior a publicat, în cea mai cunoscută revistă de specialitate a timpului, „Elektrotechnische Zeitschrift”, sistemul său de telefonie multiplă, relatănd că a realizat transmiterea a cinci convorbiri telefonice pe același circuit, dînd toate detaliile tehnice și schemele necesare. Studiul lui Maior a fost recenzat de reviste din toată lumea, inclusiv americane, în 1908-1909. Deci lumea științifică le cunoaște și ar fi onest să numească sistemul „TELEFONIA MULTIPLĂ MAIOR”.

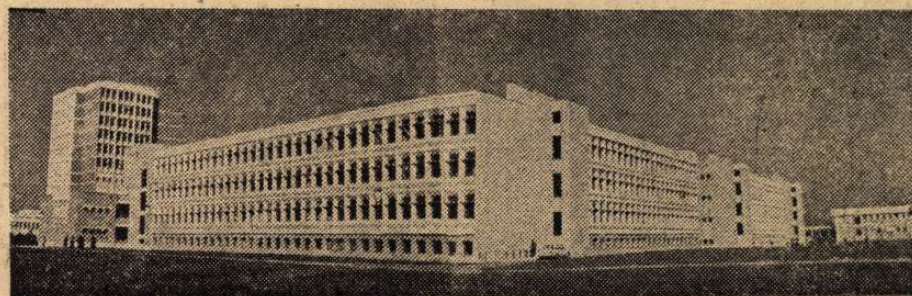
Proiectînd în 1912 avionul „Vlaicu III” (aproape în întregime metalic), AUREL VLAICU l-a prevăzută cu un inel metalic în jurul cilindrilor motorului amplasat în stea, un inel pe care îl au în prezent aproape toate avioanele cu motoare în stea rîcite cu aer. Inelul, din tablă, prezintă importanță atît pentru micșorarea rezistenței la înainare, cît și pentru răcirea mai bună a motorului. Cum avionul „Vlaicu III” a fost prezentat la vremea sa în reviste de specialitate, ar fi fost firesc ca dispozitivul să se numească „INELUL LUI VLAICU”. Dar îl veți găsi în orice lucrare de specialitate cu denumirile „inelul Townsend” sau „inelul N.A.C.A.”. Faptul a fost semnalat într-o comunicare la Academie de acum cîțiva ani de inginerul Constantin C. Gheorghiu, dar mai departe nu s-a insistat.

În luna decembrie a anului 1912 marele fizician Ștefan Procopiu face descoperirea capitală a „cîntel de magnetism”, magnetonul atomic, și o publică. La aceeași descoperire ajunge peste trei ani (în 1915) Niels Bohr (cu uriașe și incontestabile merite în descifrarea modelului atomic). Descoperirea primește însă denumirea „magnetonul Bohr”, sfîdîndu-se evidentă. Cu greu izbutim să impunem denumirea (dar numai parțial acceptată) „magnetonul Bohr-Procopiu”. N-ar fi fost oare mai exact: „MAGNETONUL PROCOPIU” sau, dacă trebuie să fie

lare pe care, dealtfel, unii autori au și adoptat-o.

Nu este cazul — arată profesorul Solomon Marcus — să intrăm în detalii aici și să amintim că în recunoașterea internațională a întietății lor nu o dată matematicienii români s-au lovit de dificultăți. Dintr-o sumedenie de motive, asupra cărora nu insistăm, cu atît mai mult cu cît ele variau de la caz la caz. Însăși cartea mea sus-amintită s-ar fi putut foarte bine intitula „Din istoria unor frustrări” (este, dealtfel, titlul primului capitol). Să nu ne întoarcem însă cu fața spre trecut, ci mai curînd să se întrebăm cum putem evita azi sau mine asemenea situații. Ca mijloace esențiale sugerez participarea mai intensă a matematicienilor români la viața științifică internațională, la congrese, înmulțirea schimburilor de publicații, a vizitelor reciproce, a lucrărilor în colaborare. Să se editeze mai multe periodice științifice în limbi de circulație internațională, căci nu avem suficiente reviste! Pentru a publica un articol în „Revue Roumaine de mathématiques pure et appliquées” se așteaptă și trei ani pînă la apariție. Or, recunoașterea priorităților, conform uzului internațional, în multe cazuri este asigurată tocmai prin publicarea în reviste științifice! Alt aspect: nu dispunem de nici o revistă românească de informatică într-o limbă de circulație internațională. Aceasta într-un secol care are toate șansele să intre în istorie și ca secol al informaticii. Atunci cînd se iau anumite măsuri de economie — în sine perfect justificate — să nu se uite însă efectul la distanță. Este o ocazie nimerită să o amintim azi, în preajma deschiderii unui congres internațional la care va fi reliefat și aportul matematicienilor români la patrimoniul universal. Ei au și vor avea un cuvînt greu de spus, pe măsura ilustrațiilor precursori. Spunea profesorul meu, Miron Nicolescu, el însuși matematician de reputație mondială: „De la toți am învățat. Mă surprind uneori vorbind olimpien ca Pompeiu, apăsător ca Țițeica, senin și simplită ca David Emmanuel. Căci noi nu sîntem numai fiii părinților noștri, ci și fiii profesorilor noștri.”

LIONEL NIȚESCU

Cetatea fizicii românești: PLATFORMA MAGURELE

Se cuvenea să poarte nume românești...

● Primă frustrare. Din însărcinarea vicecustodelui Muzeului Național din Pesta (Emeric Friwaldsky), Constantin Manolesco din Mehadia Banatului explorează naturalistic Peninsula Balcanică, numărîndu-se printre cei dintîi cercetători ai unor zone muntoase ale acestora (1833-1836). Cei doi colaboratori care-i sînt atașați pentru a-l ajuta decedează în cursul expediției, așa încît greutatea investigației cade aproape integral asupra sa. C. Manolesco colectează, și în mare parte determină, în condiții foarte grele (inundații, epidemii etc.) 1.900 specii de plante, 2.000 specii de insecte, sute de melci, fluturi, păsări și le expediază în mai multe etape lui Friwaldsky. S-AR FI CUVENIT SĂ POARTE, CUM SE OBISNUIEȘTE ÎN BIOLOGIE, NUMELE SĂU. Dar așa cum a remarcat istoricul științei academicianul Emil Pop, într-o comunicare prezentată la Academia Română în 1940, Friwaldsky și-a însușit integral descoperirile, nu i-a menționat niciodată pe expeditori, „nici măcar în calitate de colectori”. Singura mărturie a creației lor a rămas un articol trimis de C. Manolesco și C. Hinke direct revistei „Flora” din Regensburg, în care el menționează însă doar 149 plante, deosebit de interesante, găsite de ei în 1833-1836 în Balcani și Rodopi.

● Deschideți orice istorie sau enciclopedie care tratează despre tehnica reactivă. Veți afla că prima drezină propulsată reactiv a fost creată și experimentată de inginerul german Max Valier (un rachetotehnician de certă valoare), în anii 1928-1930. Eroarea este însă de peste patru decenii... Într-adevăr, prima drezină propulsată reactiv (un vagonet cu jea) a fost creată de inventatorul român autodidact Alexandru Ciurcu în 1887 și a circulat timp de mai multe luni în incinta unei puberități de lingă Paris. În arhiva familiei s-a păstrat și fotografia ei, așa cum se deplasa pe șine, iar noi am publicat-o pentru prima dată într-un volum apărut în 1963 la București. Nu credeți că este cazul să o numim „DREZINA REACTIVĂ CIURCU”?

● Un tratat de telefonie care se respectă sau o istorie a telecomunicațiilor vă va informa că una dintre cele mai im-

doi, măcar cu inversarea, strict cronologică, a ordinii savanților? Sau poate că la unele edituri bucureștene, s-a preferat succesiunea alfabetică, indiferent de aportul autorilor.

● Daniel Danielopolu a fost „cel mai de seamă teoretician al medicinei românești” (Ștefan M. Milcu), cu nenumărate descoperiri importante, adesea citate de publicații străine, dar mai totdeauna... cu omiterea numelui autorului. Tot academicianul Milcu observă: „Multe dintre metodele lui, imaginate, elaborate și verificate la noi, au găsit drum larg în toată lumea, deși unele din ele sînt folosite ca «bun de consum» fără citirea autorului, cum e cazul cu proba atropinei și ortostatismului, pentru explorarea sistemului neurovegetativ sau metoda viscerografică.” Pînă și un străin, profesorul H. Vaquez, recunoaște că o altă metodă a lui D. Danielopolu, tratamentul crizelor acute de miocardită prin administrarea strofantinei în doze fracționate, „e aplicată azi în toată lumea, deși nicăieri nu se spune cine e autorul ei”. Să încercăm deci să facem corecturile necesare, adăugînd la aceste descoperiri NUMELE LUI DANIELOPOLU.

● Încă un exemplu, asupra căruia a insistat pe drept cuvînt acum cîteva luni în „Contemporanul” profesorul Marcel Bleahu. Fenomenul diapirismului e adesea citat în literatura străină, iar teoria cutelor diapire este folosită sistematic pentru identificarea zăcămintelor petroliere. Un singur lucru este omis sistematic: amintirea descoperitorului lor, marele geolog român Ludovic Mrazec. Oare dacă, am suzera denumirile „CUTELE DIAPIRE MRAZEC” și „DIAPIRISMUL LUI MRAZEC” ar fi cumva prea mult?

● După cel de-al doilea război mondial s-a ivit o ciudată controversă. Anglia, Germania și Italia își revendicau (pentru Whyttie, Heinckel, Campani și Caproni) prioritatea creării, începînd din 1938, a aviației cu reacție. Pînă la urmă, lucrurile s-au lămurit. Inventatorul, constructorul și pilotul primului avion cu reacție din lume a fost în 1910 Henri Coandă. În 1956, cum a relatat academicianul Elie Carafoli, savantul a fost sârbătorit la New York pentru realizarea primului avion reactiv și a primului zbor efectuat cu un avion cu reacție. Nu s-ar cuveni oare să denumim acest aparat „Coandă-1919”, și să impunem această denumire pe plan internațional?

L. M. ȘTEFAN

Chimia, contribuții hotărâtoare la progresul țării

Deși, firește, mai nouă, în România și în lume, chimia a apărut la noi relativ devreme și o serie de animatori ai ei au izbutit să se facă, în perioada de pionierat, cunoscuți și apreciați pretutindeni. Până vom așterne câteva rânduri despre Nicolae Teclu, Constantin Istrati, Petru Poni, Dumitru Longinescu sau Gheorghe Spacu, remarcabili destelenitori și deschizători de drumuri într-o știință despre care se afirma că nu va ajunge niciodată de sine stătătoare, neputându-și sintetiza matematic legile, să notăm că, la noi, cel dintâi chimist s-a format în jurul industriei de rafinare a petrolului. În 1856, de pildă, Teodor Mehedințeanu a deschis la Rîfov, lângă Ploiești, a treia rafinărie din lume capabilă să distileze petrolul spre a produce gaz lampant. Jumătate de secol mai târziu, Lazăr Edeleanu a inventat un procedeu de extragere a hidrocarburilor aromate din țifei prin intermediul bioxidului de sulf lichid, procedeu care îi păstrează și azi numele. Anul 1936 a marcat în România două priorități deosebite: răsădit. La Tîrnăveni a fost realizată cea dintâi instalație din lume pentru fabricarea hidrogenului din gaz metan în scopul obținerii amoniacului, iar la Copsa Mică s-a produs, pentru prima oară în Europa, negru de fum din gaz metan.

Din galeria marilor înalțași, Teclu, Poni și Istrati au fost contemporani și ei au deschis un drum pe care, mai ales după Eliberare, chimia românească s-a făcut cunoscută pe plan internațional. După ce a urmat studiul de inginerie (la Viena), de arte frumoase (la München și Berlin), de arhitectură (la Berlin), Nicolae Teclu a terminat chimia la Viena. Din păcate, din cauza condițiilor precare și a obtuzității din țară, Teclu a fost nevoit să-și desfășoare întreaga activitate științifică în străinătate, ca profesor la Academia de comerț și la cea de arte frumoase din capitala Austriei, dar a gândit și a acționat, fără răgaz, în folosul țării, aducându-i imense servicii. În 1879 a fost ales membru al Academiei Române. Personalitate remarcabilă în diverse domenii, el s-a dedicat cu precădere chimiei și în 1898, la Congresul internațional de chimie de la Viena, a prezentat o comunicare despre intensitatea luminii și despre flacăra, noutate concretizată într-un aparat de concepție proprie pentru determinarea transparenței corpurilor. Deși a acționat pe o arie largă, în domeniul chimiei anorganice, de exemplu, a realizat un studiu amănunțit asupra compoziției chimice a meteoritelor la Gopalpara, în India, Teclu a rămas în istoria chimiei mai ales prin cercetările sale, prioritare pe plan mondial, în sfera combustiei, introducând în circulație becul care îi poartă numele, „becul Teclu”, cu dispozitiv de reglare a curentului de aer și gaz, sursă de căldură superioară mult folositului pe atunci „bec Bunsen”.

Dacă Teclu s-a născut la Brașov, marii săi contemporani Istrati, Poni, Longinescu și, ceva mai târziu, Spacu au fost, cu toții, originari din Moldova. Fiecare din ei a scris pagini de aur în istoria chimiei românești și mondiale, numele lor figurând la loc de cinste în toate dicționarele de specialitate. După ce și-a trecut licența în chimie la Paris și cea în științe fizico-chimice la Sorbona, teza sa de doctorat ocupându-se de derivatii halogenati aromatici, Constantin Istrati a revenit în țară, ca profesor de chimie organică la Facultatea de științe din București. „Cursul elementar de chimie”, redactat pe baza unei experiențe îndrăznețe, a fost imediat tradus în străinătate. Lucrând în laboratorul Spitalului „Colțea”, Istrati a izbutit să descopere, în 1887, o întreagă clasă de materii colorante, „francezele”, născute prin acțiunea acidului sulfuric asupra omologilor halogenati ai benzenului. Brevetată în Franța, invenția sa a fost, vreme îndelungată, folosită în industria mătăsurilor, iar laudele la adresa savantului român au fost din cele mai mari. Revista „L'Observateur français” din 1899 scria, între altele, că descoperirile doctorului Istrati au o deosebită importanță din punct de vedere științific, „căci ele fac cunoscută o serie întreagă de corpuri noi, de interes capital”. În același an, chimistul român a prezidat, la Paris, Congresul internațional de chimie dedicat problemei nomenclaturii în chimia organică, aducându-și o prețioasă contribuție în stabilirea unei nomenclaturi raționale.

Petru Poni a studiat și el la Paris, devenind apoi profesor de fizică și chimie la Academia Mihăileană din Iași și, după transformarea acesteia în universitate, șef al catedrei de chimie minerală. A rămas la catedră aproape o jumătate de secol, fiind ales, în 1879, membru al Academiei Române (al cărei președinte va fi de mai multe ori) și, în 1910, „membru efectiv” al Academiei de științe naturale din Moscova. Poni e considerat, pe bună dreptate, drept părintele chimiei minerale din țara noastră, studiile și cercetările sale, deschizătoare de drumuri în ceea ce privește compoziția chimică a petrolului, fiind adesea prioritare, puncte de vedere originale, îndrăznețe adăugate zestrei de informații a chimiei mondiale.

Ca și Poni, Gheorghe Longinescu a avut o îndelungată activitate didactică. Născut la Focșani (1869), într-o familie cu mulți copii, din care fratele mai mare, Ștefan, a ajuns un reputat profesor de drept, G.G. Longinescu a studiat la Berlin, lucrând în laboratorul lui Emil Fischer. Revenit, la 20 de ani, în țară, a fost numit profesor la Sf. Sava și, în 1906, profesor de chimie anorganică la Universitatea din București, unde a funcționat până în 1938. Necazurile nu l-au ocolit, orbind din cauza unui glaucom, dar înfrimătatea nu l-a împiedicat să desfășoare

o activitate științifică de importanță internațională. A avut contribuții de marcă în cel puțin două domenii, în chimia analitică și în cea fizică. În prima, a indicat, cel dintâi, folosirea de reactivi noi pentru separarea grupelor metalice, fundamentind totodată metode originale de lucru, simple, precise. În cea de-a doua, bazându-se pe o concepție clară asupra asociației moleculare, a pus la punct așa-zisa „relație Longinescu”, recunoscută și azi, instrument de lucru făcând legătura între temperaturile de fierbere, greutatea moleculară și numărul moleculelor ce alcătuiesc două corpuri date. Importanța descoperirii omului de știință român e subliniată și de faptul că, după ce aceasta a fost tipărită în țară, revista americană „Chemical Review” din Baltimore a detaliat-o în 1929, sub titlul „Molecular association”, meritele lui Gheorghe Longinescu fiind, o dată în plus, recunoscute în cele mai largi și mai exigente cercuri ale chimiei mondiale.

Tot moldovean, cum ziceam, Gheorghe Spacu și-a trecut la Iași, orașul natal, licența în chimie și mineralogie. După specializări efectuate la Viena și Berlin, a revenit în țară, fiind numit asistent la laboratorul de chimie minerală al Universității din Iași. Urcind toate treptele ierarhiei, va ajunge profesor și, în această calitate, va lucra timp de 21 de ani la Cluj, întemeind o adevărată școală, pe care o va ilustra, mai târziu, cu rezultate remarcabile. Raluca Ripan, autoarea unor metode noi de dozare a unor cationi (plumb, talii, telur) și a unor anioni (acid selenic), apreciate pretutindeni, Gheorghe Spacu și-a pus semnătura pe 243 de lucrări originale, a pus la punct, adesea în premieră absolută, metode pentru dozări rapide și precise, realizând sinteza a peste 800 de substanțe, metodele analitice elaborate de el fiind preluate de marile laboratoare de chimie anorganică din lume, cum ar fi, de pildă,

pe care, din rațiuni de spațiu, i-am trecut cu vederea, au ținut sus stindardul chimiei românești. Ei au fost, fără îndoială, somități de importanță internațională. Cu toate acestea, luată în ansamblu, chimia noastră n-a izbutit, din cauza condițiilor vitrege și a înțelegerilor obtuze, să pună în mișcare o industrie avansată. Ea n-a urmărit, până la Eliberare, un program de perspectivă, mulțumindu-se la o activitate de control a fabricației. Anul 1950, cînd s-a înființat, în Capitală, Institutul de cercetări chimice, a constituit un moment de răscruce în domeniul respectiv. Chimia românească a prins însă aripi mai ales după 1965. S-au pus bazele unei munci intense de cercetare și proiectare tehnologică, s-a statuat o legătură strînsă între învățămînt, cercetare și producție, s-au organizat secțiunile de cercetare în toate marile combinate. Din inițiativa tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, director al Institutului de cercetări chimice din București, s-a trecut la organizarea pe baze noi, moderne, cu programe concrete și de perspectivă, a activității de cercetare, la reorganizarea cercetării chimice la nivel național prin întemeierea Institutului central de specialitate. Cuprinzînd atît unitățile de cercetare departamentale și proiectare ale ministerului, cît și pe cele ale Academiei R.S.R., totodată coordonînd catedrele de profil din învățămîntul superior, Institutul central de chimie a oferit întregii activități o eficiență sporită, scurtînd termenele dintre cercetare, proiectare și transpunerea la scară industrială.

Chimia românească de azi, pe baza căreia producția industrială s-a diversificat și îmbogățit permanent, atîngînd cele mai înalte cote, poartă pecetea gândirii și acțiunii tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, patriot înflăcărat, savant de renume mondial. Membră a celor mai repute academii și foruri ști-

Cronica invențiilor

● 1890. Gregoriu Ștefănescu descoperă la Minzați-Vaslui și ulterior reconstituie cel mai mare dinotherium din lume (Dinotherium gigantissimum Gr. Ștefănescu). Scheletul se află expus la Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa” din București.

● 1890-1895. Anghel, Saligny construiește peste Dunăre, la Cernavodă, cel dintâi pod de oțel acid (oțelul modern) din istoria tehnicii, care a fost totodată la acea vreme cel mai lung pod metalic din Europa continentală (și al treilea ca lungime din lume). Adevărat monument al tehnicii românești, el a fost numit de Alexandru Vlahuță „un arc de triumf peste bătrînul Danubiu”.

● 1891. Prin inventarea unui calorimetru perfecționat, fizicianul Constantin Miculescu determină cel mai precis echivalent mecanic al caloric, constantă fundamentală a termodinamicii moderne (pînă la el determinările dădeau diferențe de 20%, ceea ce le făcea practic inutilizabile).

● 1892. Chimistul Nicolae Teclu inventează arzătorul de gaz cu regulator de curent (adesea denumit „becul Teclu”).

● 1894. Fizicianul Dragomir Hurmuzescu inventează un nou izolan, „dielectrina”, cu ajutorul căruia construiește primul electroscoop modern, cu ecran electrostatic („electroscoopul Hurmuzescu”). A fost folosit la descoperirea radioactivității și radiului.

● 1895. Tot D. Hurmuzescu realizează, pentru experimentările necesare tezei sale de doctorat, cel dintâi dinam de tensiune ridicată din istoria tehnicii (3000 V, într-o vreme cînd dinamurile nu treceau de 1500 V).

● 1895-1896. Dimitrie Ghika-Comănești și fiul său Nicolae întreprind o expediție în „Cornul Africii”, în regiunile de azi ale Somaliei și Etiopiei, cartografiînd zone puțin cunoscute și descoperind 16 specii noi de plante (Justitia Romaniae, Sporobolus Ghikae etc.).

● 1897. Zoologul Eugen N. Botezat „deschide un nou capitol în histologia organelor de simț (academician Radu Codreanu). El descoperă, în pregătirea tezei sale de doctorat, terminațiile nervoase din corpusele tactile al mamiferelor. Ulterior identifică organele gustative ale păsărilor — prioritate mondială unanim recunoscută.

● 1897-1899. Participînd la Expediția antarctică belgiană (cea dintâi care a iernat în ghețurile Sudului), Emil Racoviță descoperă o insulă pe care o denumește Insula Cobălcescu (din grupul Palmer) și face însemnate descoperiri naturaliste, cum sînt cele privind cetele, considerate astăzi clasice.

● 1898. Neurologul Gheorghe Marinescu realizează (la trei ani după inventarea cinematografului de către frații Lumière) primul film științific (studind tulburări de mers de origine neurotică).

● 1901. Inginerul Elie Radu construiește în zona Bragadiru cea mai mare captare de apă subterană din Europa (30 000 m³ apă/zi), asigurînd un consum specific apreciabil, la un cost scăzut, locuitorilor Capitalei.

● 1903-1905. Theodor Mănculescu inventează o „mașină vorbitoare”, electrotrofonul, aparat precursor magnetofonului, bazat pe înregistrarea electromagnetice a sunetelor pe un fir metalic.

● 1904. Emil Racoviță descoperă un crustaceu orb de peșteră (Typhlocyrolama moraguesi), deplin adaptat condițiilor cavernicole. Pornind de la această descoperire și de la cercetări ulterioare, el întemeiază o nouă știință: biospeologia.

● 1904. Parazitologul Nicolae Leon, discipol al lui E. Haeckel, descoperă, concomitent cu G.H.F. Nuttal, pompa salivară a anofelidelor, moment important în lupta împotriva paludismului pe plan mondial.

● 1906. La 18 martie, avionul inventat și construit de Traian Vuia realizează primul zbor mecanic, fiind vorba de cel dintâi aparat care s-a ridicat de la sol autonom, numai prin forța motorului său (necatapulat, tractat sau lansat de la înălțime, ca avioanele anterioare).

● 1907. Fizicianul Augustin Maior fundamentează pe plan mondial telefonie multiplă și izbuteste cel dintâi în lume să transmită mai multe convorbiri (5) pe același circuit, cu patru ani înainte de americanul G. O. Squier.

● 1907. Studiind masivele de sare în raport cu zăcămintele de țifei, Ludovic Mrazec face descoperirea geologică fundamentală a diapirismului și a cutelor diapire, utilizată de cercetători în toată lumea.

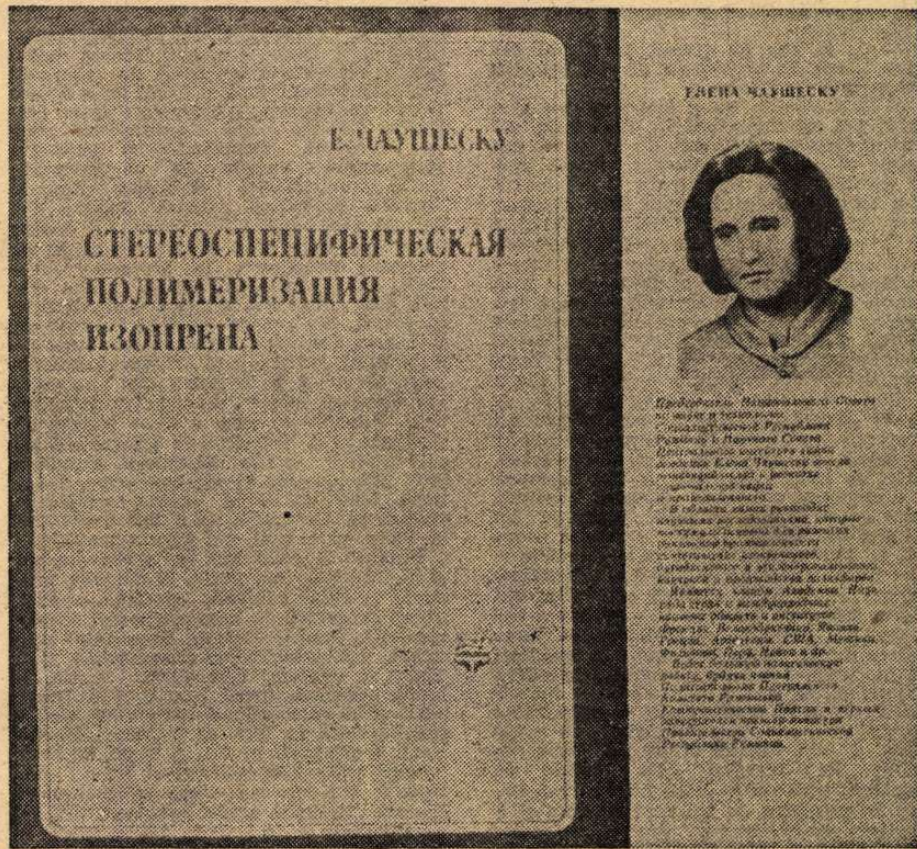
● 1908. Chimistul Lazăr Edeleanu inventează procedeu de rafinare selectivă a petrolului cu bioxid de sulf lichid, răspîndit ulterior în toată lumea. Diferite variante ale „procedurii Edeleanu” sînt și astăzi curent aplicate și citate pretutindeni.

● 1908. Constantin N. Ionescu descoperă, printr-o tehnică histologică de mare finețe, elemente de bază ale structurii creierului albinelor.

● 1909. Constantin I. Parhon și Moise H. Goldstein elaborează și publică cel dintâi tratat complet de endocrinologie din lume („Les sécrétions internes”).

● 1909. Rodrig Goliescu inventează și experimentează avioanele, cel dintâi aparat de zbor cu auzelaj tubular (prin care se scurge aerul) și cu aripi avînd o curbă pronunțată.

● 1909. Cercetările lui Constantin Levaditi dovedesc că agentul poliomielitei este un virus filtrabil (alături de K. Landsteiner). Levaditi devine astfel unul dintre fondatorii pe plan mondial ai inframicrobiologiei.

cel al Universității din Göttingen (R.F.G.), al Institutului „Pasteur” din Paris, al lui „Rockefeller Institute for Medical Research” din New York. Minte luminată, spirit mereu disponibil la nou, Spacu a fost, cu adevărat, un savant de renume mondial, iar dovezile în favoarea acestei afirmații sînt nenumărate. O serie de standarde de analiză din lume (S.U.A., Franța, Anglia etc.) iau în considerație, și azi, metodele savantului ieșean. Un reactiv organic, mercaptobenzotiazolul, relevat pentru prima dată de Gheorghe Spacu, îi poartă numele. A fost membru al societăților de specialitate din Paris, Viena, Berlin și Washington, precum și membru al Comisiei internaționale pentru instituirea tabelului de constante și date numerice, for condus de Frédéric Joliot-Curie.

Chimia noastră a avut, dintotdeauna, personalități de primă mărime. Oricît ne-am strădui, ne-ar fi greu să le trecem pe toate în revistă. Ne vom mai opri, pînă la a ajunge la prezent, la o singură altă figură reprezentativă, la Costin Nenitescu, ale cărui contribuții în domeniul chimiei maselor plastice sînt unanim recunoscute. Profesor la București, pînă în 1970, Costin Nenitescu a realizat o sumedenie de lucrări originale, de mare răsunet în perimetrul chimiei mondiale. El a descoperit, între altele, o nouă metodă de polimerizare a etilenei, metodă ce-i poartă numele și grație căreia savantul român e considerat, cu argumente, unul din părinții industriei maselor plastice. A luminat mecanismul izomerizării cicloalcanilor, al migrării halogenilor în cicluri și catenă, al reacțiilor decurgînd prin ioni de calciu. Pe baza tradiției inaugurate de Istrati, a făcut ordine, exprimînd nu o dată puncte de vedere originale, în sectorul nomenclaturii raționale, din chimia organică.

Multă vreme, toți acești cercetători și dascăli desore care am scris, ca și alții,

înțifice din întreaga lume, tovarăsa Elena Ceaușescu a preluat, în mod creator, datele unei ample tradiții, conferindu-le adîncimi și orizonturi noi. A scris și publicat, în țară și în străinătate, numeroase lucrări, ultima dintre ele, „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului”, fiind recent tradusă în limba rusă. Ca și celelalte, „Polimerizarea stereospecifică” e redactată la cel mai înalt nivel științific, avînd o importanță teoretică și practică de excepție. Sintetizînd rezultatele unor îndelungate și fructuoase cercetări proprii, însemnînd o contribuție de seamă la dezvoltarea unui domeniu de mare actualitate al chimiei, cel al polimerilor, alcătuiind un studiu amplu și metodic, confruntat prin abundența trimiteri bibliografice pe plan mondial, cartea trebuie considerată și ca un model de abordare și conducere a unei cercetări științifice de la studiul fundamental la finalizarea concretă, prin elaborarea tehnologiei de producere a cauciucului polizoprenic pe scară industrială. Apreciată ca o nouă și excepțională realizare a școlii de chimie din România, contribuție de primă mărime la zestrea de valori a chimiei mondiale, „Polimerizarea stereospecifică”, asemenea celorlalte volume semnate de tovarăsa academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, subliniază rolul remarcabil pe care autoarea îl are în conducerea acestei școli, puternicul impuls dat preocupărilor pentru elaborarea de tehnologii moderne de mare eficacitate economică.

Cîstîndu-și și preluîndu-și pionierii, chimia românească de azi își continuă mersul ascendent, oferind teazaurului de inteligență al lumii noi și noi dovezi creatoare, cîștigîndu-și dreptul la stima și respectul contemporaneității.

OVIDIU IOANIȚOIA

Cronica invențiilor

● 1910. Henri Coandă inventează, construiește și pilotează cel dintâi avion cu reacție din lume, primul avion construit după principii riguroase aerodinamice, „unul dintre rarele aparate în care totul este nou”, cum observa, chiar în acel an, George Espitalier. În anul următor, tot Coandă creează primul avion bimotor din istoria tehnicii.

● 1910. Aurel Vlaicu construiește primul avion, cu două elice contrarotative, cu trenul de aterizare pentru iniția oară alcătuit din roți independente, un tub ușor de aluminiu purtând toate celelalte elemente ale mașinii. Ulterior proiectează și primul avion fuzelat aerodinamic (1912).

● 1911. Matematicianul Traian Lalescu publică cea dintâi monografie din lume consacrată ecuațiilor integrale.

● 1912. Dimitrie Pompeiu introduce în știință noțiunea de „derivată areolară”, concept de bază al analizei matematice, de la care au pornit un mare număr de cercetări românești și străine.

● 1913. Medicul Ioan Cantacuzino inițiază o nouă metodă de vaccinare antiholerică, cunoscută în anele medicinei ca „Marea Experiență Românească”.

● 1913. Teodor Saidel elaborează, cel dintâi în lume, o metodă potențimetrică pentru determinarea reacției solului (pH), pe cale electrochimică, de mare însemnatate pentru știința solului, comunicând-o în acel an la Academia Română.

● 1913-1918. George (Gogu) Constantinescu fundamentează o nouă știință, sonicitatea, și publică la Londra primul tratat: „Theory of Sonics”.

● 1914. Dimitrie Voinov descrie primul caz de aneuploidie (variabilitate cromozomială) la Gryllotalpa.

● 1920. Emil Racoviță întemeiază la Cluj primul institut de speologie din lume.

● 1921 (august). Fiziologul Nicolae Paulescu publică în Belgia rezultatele sale în prepararea unui extract pancreatic cu efect de reducere a glicemiei în singe. Este cel dintâi medicament antidiabetic eficient, pe care îl numește „pancreină” (ulterior denumit „insulină”). Este frustrat de acordarea premiului Nobel, atribuit unor cercetători cu descoperiri similare, dar ulterioare.

● 1921. Mihai Ciucă și J. B. Bordet pun în evidență capacitatea bacteriilor de a produce spontan fașă, fenomen de mare însemnatate pe care se bazează li-zogenia.

● 1922. Constantin Levaditi și Robert Sazercac inițiază bismutoterapia sifilisului, cel dintâi tratament eficient al flagelului.

● 1922. George de Bothezat construiește în S.U.A. un original elicopter cu patru rotoare, unanim apreciat drept cel mai perfectat al epocii.

● 1923. Dumitru Daponte inventează și brevetează primul sistem eficient de cinematografie în relief, pe principiul pulsației luminii, experimentându-l cu succes în Anglia și Franța. Oamenii și lucrurile „se mișcău parcă în spațiu”, erau „percepute în mod direct” („Science et vie” nr. 86, august, 1924).

● 1923. Hermann Oberth publică lucrarea „Die Rakete zu den Planetenräumen” („Racheta spre spațiile interplanetare”), lucrare de pionierat a astronauticii moderne. Ulterior va construi și experimenta primele rachete cu propergoli lichizi.

● 1923. Ioan Cantacuzino descoperă imunitatea de contact.

● 1923. Aurel Persu concepe, brevetează și construiește cel dintâi automobil aerodinamic la care roțile sînt pentru prima dată închise în interiorul caroseriei. Parcurge cu el peste 100.000 km, cu un consum redus de combustibil.

● 1924. Fiziciană Stefania Mărăcineanu descoperă unul dintre primele fenomene de radioactivitate artificială (radioactivitatea artificială a plumbului) și inițiază primul laborator de radioactivitate din România.

● 1924. George (Gogu) Constantinescu brevetează o invenție fundamentală, convertizorul sonic-mecanic, aplicat în construcția autovehiculelor.

● 1927. Electrotehnicianul Constantin Budeanu introduce conceptul fundamental de „putere deformantă” și stabilește metoda de calcul a acesteia — de mare însemnatate în utilizarea eficientă a energiei electrice.

● 1927-1930. Matila C. Ghyka și Piu Șerban Coculescu (Pius Servien) aruncă o punte între universul științific și lumea frumosului, numindu-se printre precursorii lingvisticii matematice și ai studiului matematic al operei de artă, cu lucrări fundamentale asupra ritmului, proporțiilor, „numărului de aur” — în natură și artă.

● 1928. Anastase Dragomir inventează cea dintâi „celulă parasută” (catapultabilă) pentru salvarea vieții pasagerilor unui avion în primejdie și o experimentează cu succes (nu a fost aplicată atunci datorită costului ridicat invocat de societățile aviatice). Este pusă în aplicare abia după cel de al doilea război mondial, la avioanele supersonice militare cu scaun eiectabil (fără menționarea lui A. Dragomir).

● 1928. Elie Carafoli întemeiază la București școala românească de aerodinamică. A introdus în tehnică aripa de avion cu „profil Carafoli”.

● Anii 1928, 1939, 1944. Idei, teze, legi fundamentale, precursore ciberneticii, sînt formulate de Daniel Danielopolu, Ștefan Odobleja, Paul Postelnicu.

● 1929. Ștefan Procopiu descoperă efectul circular al discontinuităților de magnetizare („efectul Procopiu”), aplicat din 1972 în S.U.A. la construcția memoriilor electronice cu fir feromagnetic, de mare capacitate.

Iorga și Pârvan, cetățeni ai lumii

Istoricul Radu Vulpe, el însuși un renumit specialist în antichități, ne vorbește pasionant — scrutându-și memoria și sufletul, pînă la cele mai delicate adîncimi — despre cei doi mari mentori și profesori ai săi, unul chiar prieten apropiat, NICOLAE IORGA și VASILE PÂRVAN. Începem cu școlile române de studii superioare de la Roma și Paris, înființate în 1920, care i-au avut ca directori pe cei doi istorici.

— Le-ați urmat, pare-ni-se, pe amindouă, și le cunoașteți, „dinlăuntrul”. Ce rol au jucat ele, tovarășe profesor, în contextul epocii, pentru afirmarea istoriei și culturii românești peste hotare? Și ce rol au jucat Iorga și Pârvan la conducerea lor?

— Școala de la Roma — condusă de Pârvan, ce fusese propus în Parlament chiar de către Iorga — se încadra într-o tradiție; numeroase țări din lume, cele europene aproape toate, aveau aici cîte o academie de studii superioare. Cei care veneau aveau studiile terminate, erau doctori, profesori universitari, oameni de știință etc.; veneau pentru studii de antichitate. Era o emulație extraordinară, o întrecere între ele și pot să spun că Școala română a fost dintre cele mai de prestigiu. Ele tipăreau cîte un buletin. Noi am scos două, „Ephemeris Dacoromanica” și „Diplomatariu italicum”, primul — pentru studii de antichitate, al doilea — pentru publicări de documente din Italia cu privire la România. Școala de la Paris, condusă de Iorga, și-a avut revista „Mélanges de l'école roumaine en France” unde, de asemenea, o pleiadă de viitori importanți istorici români și-au publicat lucrări, teze de doctorat, studii și documente valoroase, rod al unei munci serioase. Ce rol au avut cele două personalități? Covârșitor. În primul rînd, prin autoritatea lor științifică, erau cele mai indicate să le conducă, să ducă peste hotare prestigiul științei românești. Apoi, prin seriozitatea și profunzimea pe care au imprimat-o studiilor, și-au pus pețea asupra formării și evoluției ulterioare a bursierilor.

— Ce se știa pe atunci, la Roma, despre școala de arheologie de la București întemeiată de Pârvan?

— Deși Pârvan mi-a fost profesor și a jucat un rol important în viața mea, de el mă despărțeau 17 ani, de Iorga, 30, pot spune că am fost și prieten, trebuie însă să menționez că arheologia românească și-a avut, înaintea marelui meu mentor, reprezentanți străluciți, Odobescu, Hasdeu și Grigore Tocilescu. Alexandru Odobescu este una din primele noastre valori internaționale. A publicat în franceză și este cunoscut și azi în străinătate ca mare arheolog, teoretician și metodolog în această știință („Pseudokinetikos” — 1874 — și „Istoria arheologiei” — 1877). Apoi, Bogdan Petriceicu Hașdeu a fost un mare filolog, arheolog și slavist renumit. A dat o „Istorie critică a românilor”, un exemplu strălucit de investigație critică modernă, de cercetare interdisciplinară, fiind un erudit de clasă. A fost membru a numeroase academii străine, printre care și a celeia din New York. Și tot un strălucit istoric, impus în cultura noastră și internațională, pe care nu trebuie să-l uităm niciodată, a fost A. D. Xenopol. Opera lui capitală, „Istoria românilor din Dacia trairană”, pe care și-a tradus-o rezumat în franceză („Histoire des Roumains de la Dacie Traiane”, 2 volume, Paris, 1896), i-a adus premiul Academiei Franceze, ea avînd, între altele, și marele merit de a fi demonstrat continuitatea românilor pe teritoriul țării. În acest sens, o altă lucrare a sa l-a făcut celebru în Europa, „La théorie de Roesler”, apărută în 1884, prin care a intrat în polemică cu istoricul german și a susținut cu argumente foarte puternice continuitatea noastră, reușind să con-

Nicolae Iorga, titan al culturii românești

vingă pe cei mai reputați savanți, pînă și pe adversari, că nu putea pleca din Dacia întreaga populație băstinașă. Xenopol a scris numeroase lucrări și articole de filozofia istoriei apărute în volume sau în reviste de circulație internațională, fiind remarcate de Rickert, Grice, Barr, Lacombe și alții. A fost membru corespondent al Institutului Franței și profesor onorific la Sorbona. Sub influența coplesitoare sale personalități, s-a format Iorga.

— Respectînd cronologia, vorbiți-ne, vă rugăm, despre Iorga. Despre reputația sa peste hotarele țării.

— S-a afirmat foarte de tîrziu ca istoric interdisciplinar și istoric al culturii, ca literat și om politic. N-avea decît 18 ani cînd a publicat — incurajat de Xenopol — prima lucrare, la Iași, în 1889. A făcut studii în Germania și Franța, detașîndu-se în mod excepțional. În 1931, cînd implinea 60 de ani, întocmindu-i-se un volum omagial („Închinare lui Nicolae Iorga”), avea publicate 1.000 de lucrări, era doctor în litere la Universitatea din Leipzig, doctor honoris causa a opt universități europene, Geneva, Lyon, Oxford, Roma, Strasbourg, Paris, Cernăuți, Wilno, membru a numeroase academii de științe și instituții internaționale. Dotat cu o uriașă putere de muncă, îl interesau toate colțurile istoriei din antichitate pînă în prezent. Posedînd o memorie fenomenală, apărea ca o personalitate covârșitoare, depășind limitele impuse de natură ființei umane. S-a dedicat atît istoriei românilor (să notăm doar „Histoire des Roumains et de la romanité orientale”, 10 volume, 1937-1945), cit și celei universale, grație căreia, mai ales, și-a cîștigat o celebritate mondială. S-a ocupat mult în tinerețe de Cruciade, publicînd numeroase volume de documente, printre care „Notes et extraits pour servir à la Histoire des Croisades au XV-ème siècle”, apoi de istoria bizantină, domeniu în care a lăsat tratate de prestigiu și de referință în bibliografia de pretutindeni („The Byzantine Empire”, 1907, „Histoire de la vie byzantine”, 3 volume, 1934), ca și de istoria turcilor. A studiat în Germania, și-a dat doctoratul la Paris cu o teză din istoria medievală a Franței. A scris atît în românește, cit și în franceză, mai tîrziu, în engleză, germană și chiar suedeză, predînd cursuri, ținînd conferințe în numeroase țări și universități. Pentru „Istoria Imperiului otoman”, („Geschichte des osmanischen Reiches”, 5 volume, 1908-1913), scrisă în limba germană, turcii l-au prețuit foarte mult și și-au exprimat indignarea cînd a fost asasinat, în 1940, de legionari. Și italienii îl prețuiau la fel. A făcut legătura deseori între țara noastră și istoria universală, asa cum a realizat-o într-o operă celebră „Byzance après Byzance”, arătînd că România a fost unul din centrele în care Bizanțul, cu cultura și spiritul său,

a continuat să existe încă mult timp după căderea lui, în secolul XV.

— Tovarășe profesor, să revenim la Pârvan. Dumneavoastră, care v-ați îngrijit de publicarea postumă a unor lucrări ale sale, puteți să sintetizați aportul său la tezaurul științei istoriei în plan universal.

— Ca și Iorga, Pârvan s-a remarcat încă din studenție, la Iași, detașîndu-se prin inteligență, putere de muncă, forță de cuprindere, talent și spirit creator. Tot ca student, a început să publice lucrări, inclinat, sub influența marilor lui maestri, spre istoria feudală, dar a fost îndemnat să studieze istoria antică. Se avea în vedere pregătirea unui cadru valoros care să-i urmeze la catedra de istorie antică și arheologie lui Grigore Tocilescu, bătrîn și bolnav. A fost trimis în Germania, dar și-a dat doctoratul la Breslau (se afla pe-atunci în Imperiul austro-ungar), cu o temă de istorie universală antică, foarte apreciată și azi, „Die Nationalität der Kaulfent im römischen Kaiserreiche”, (Naționalitatea negustorilor din Imperiul roman), prin care demonstra că majoritatea erau sîrieni și circula în tot imperiul. Teza a apărut în 1909, an în care publică, în românește, o altă apreciată lucrare, despre Marc Aureliu, împăratul filozof. Revenit în țară, prin săpături arheologice ale antichității românești, a creat școala de arheologie de la București, recunoscută și azi în lume pentru valoarea ei. A inițiat (în 1914) nu numai săpăturile de la Histria, cum in-deobște se vorbește, dar și investigațiile asupra cetăților romane de la gurile Dunării și ale celor grecești de pe malul Pontului Euxin (Tomis și Callatis), precum și seria de săpături (după anul Marii Uniri de la 1918) asupra cetăților dacice, despre care a realizat o sinteză monumentală, opera lui capitală „Getica”, publicată în 1926, apreciată azi în toată lumea. Totodată, a pus bazele activității epigrafice la noi, publicînd inscripțiile cetăților grecești și romane. Prin „Contribuții epigrafice la istoria creștinismului dacoroman”, începută la Berlin și publicată în țară, a dovedit că romanitatea noastră s-a născut odată cu creștinismul nostru teză foarte importantă pentru originea și continuitatea etnică a românilor, de referință pentru toți savanții de bună-credință din lume, specialiști în antichități. După „Getica”, a publicat seria conferințelor ținute în Anglia, la Universitatea din Cambridge, adunate de englezi sub titlatura „Dacia” și publicate postum. Sint o schiță a civilizațiilor timpurii din țările Carpato-danubiene. Eu am tradus-o în românește, pe baza unui text în limba franceză. Realitatea a fost aceasta: Pârvan și-a scris conferințele în franceză, dar oral le-a susținut la Cambridge în engleză. Orator percutant, inteligent, uimind prin asociațiile de idei și originalitatea aserțiunilor, umplea săliile atît în țară cit și în străinătate, captiva un numeros auditoriu de intelectuali. La fel ca și Iorga, preocupîndu-se de multe domenii ale istoriei și filozofiei culturii, a ținut la Universitatea din București primul curs de istoria religiilor, pe care, din păcate, l-a abandonat repede. Și încă un mare serviciu pe care l-a făcut științei românești, pentru cunoașterea ei peste hotare: a întemeiat revista „Dacia”, un buletin pentru publicarea rezultatelor săpăturilor arheologice în limbi străine. El obișnuia să spună că orice istoric român cunoaște franceza, în schimb, orice străin, ca să ne cunoască bine, trebuie să-i dăm posibilitatea să găsească documente într-o limbă de circulație internațională. După cîtiva ani de întrerupere după 1944, „Dacia” și-a reluat apariția în 1957, tot în franceză și se află la al 21-lea volum, publicînd rezultate și documente de o deosebită valoare a școlii de azi de arheologie românească. În timpul vieții, Pârvan a fost membru a diferite academii străine, iar cînd a fost ales și în reputata „Academia dei Lincei”, din Italia, n-a mai putut să afle. Vestea comunicării acestui titlu a sosit în țară în aprilie 1927 iar el se stînsese în februarie, înainte de a fi implinit 45 de ani...

CICI IORDACHE

Sonicitatea, o știință a prezentului și a viitorului

(Urmare din pagina 9)

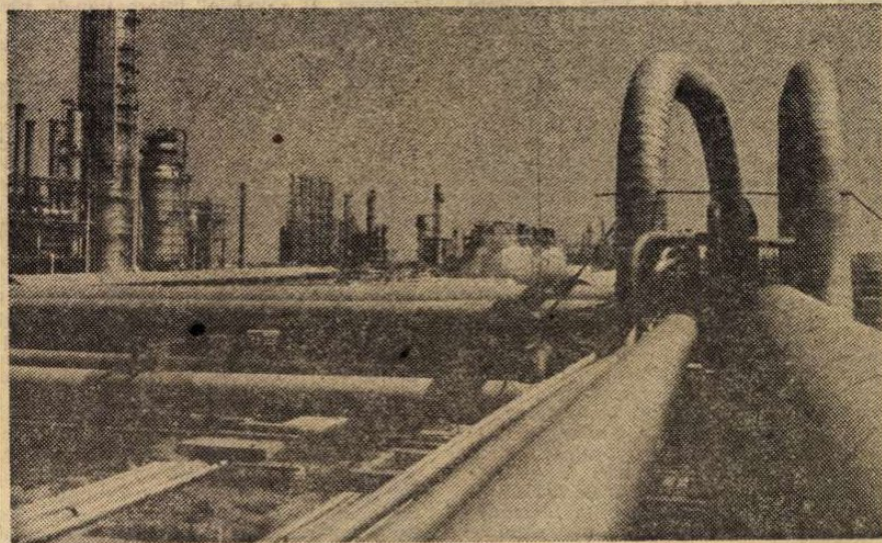
pe care ea le absoarbe sau a căror energie o transformă în căldură.

● Generatoare sonice de joasă sau înaltă frecvență permit transmiterea de semnale puternice pentru reperare sau pentru comunicații telegrafice submarine, cu ajutorul undelor directe sau reflectate. Aceasta le face proprii și pentru asigurarea securității pe ceață sau în timpul nopții. În contrast cu metoda electrică, reperarea sonică este mai eficientă la distanțe relativ mici, de pildă în cazul protejării avioanelor la aterizare. Astfel de instalații sînt adecvate și pentru prospectarea geodezică, inclusiv cea a petrolului, ca alternativă la folosirea explozivelor.

● Curenți sonici pot fi generați direct de la rețeaua de curent alternativ. Astfel de transformatori electrosonici ar putea crea noi tipuri de locomotive și mijloace de transport pe șine, alimentate direct de la liniile de înaltă tensiune cu frecvențe standardizate. În aceste sisteme, singurul aparat electric la bord ar fi un transformator electronic, transmisia puterii la roți fiind asigurată de motoare sonice ușoare și totuși robuste. Un precursor al acestui transformator a fost realizat acum cîțiva ani la fostul Institut de energetică al Academiei R.S.R.

● Forajul rotativ-percutant pentru deschiderea sondelor de petrol — pe baza principiilor lui Gogu Constantinescu — este în prezent aplicat cu succes în România și în S.U.A. Și un amănunt emoționant: la un Congres mondial al petrolului, cînd unul din delegații români a vorbit, în contextul „petrolului”, de Gogu Constantinescu, președintele a întrebat:

dacă este vorba de același savant care, grație invenției lui folosite în aviație, a grăbit victoria aliaților și sfîrșitul primului război mondial. Cînd i s-a răspuns afirmativ, urmînd exemplul președintelui, întreaga asistență s-a ridicat în picioare pînă la un minut de reculegere în memoria marelui inventator.

Combinatul de la Brazi, o citadelă a chimiei românești

Înaintași iluștri, un prezent pe măsura tradiției

Victor Babeș, deschizător de drumuri în bacteriologie

— Sinteți, stimate tovarășe profesor Victor Săhleanu, membru în Comitetul de conducere al Societății române de istoria medicinei și farmaciei și, totodată, membru al Societății internaționale respective, for ce-și are sediul la Paris. Altfel vorbind, sinteți un interlocutor ideal pentru ce ne-am propus, o incursiune în trecutul medicinei noastre, o călătorie la izvoarele unei tradiții unanim recunoscute și prețuite în lume. Spațiul fiind, firește, limitat, v-am ruga să începem de la Victor Babeș.

— Victor Babeș, Ion Cantacuzino și Gheorghe Marinescu, deschizători de drumuri și, mai mult decât atât, nume rămase în istoria medicinei mondiale, au fost contemporani. Ba chiar Cantacuzino și Marinescu s-au născut în același an, 1863. Fiecare din ei merită, fără îndoială, o discuție aparte, dar eu aș începe altfel. Cu George Assaky, de pildă, personalitate marcantă a celei de-a doua jumătăți a secolului trecut.

— Pofțiți. Cine a fost George Assaky? — La vremea respectivă, în 1886, cînd și-a trecut doctoratul la Paris, teza sa „Sutura nervilor la distanță” a fost distinsă cu Premiul „Amussant”, iar Assaky numit profesor agregat la Facultatea de medicină din Lille. S-a întors însă repede în țară, ocupînd o catedră la București și contribuind, prin întreaga sa activitate de chirurg, la progresul medicinei românești. În 1888 a fost ales membru al Consiliului profesional al Facultății de medicină din Philadelphia, Statele Unite, alegere mai mult decît onorantă.

— Cam la aceeași dată, dacă nu greșim, Babeș a tipărit, tot la Paris, lucrarea sa „Bacteriile”, socotită drept primul tratat de bacteriologie din lume.

— Asta se întîmpla în 1885. Babeș a fost un pionier al bacteriologiei și imunologiei, un maestru de renume internațional, de talia lui Koch, Mechnikov sau Behring, ultimul distins. În 1901, cu Premiul Nobel, cea dintîi distincție de acest fel acordată unui medic, ca recompensă pentru descoperirea serului antidiabetic. Babeș n-a fost cu nimic mai prejos decît cei citați și, drept urmare, numele său a rămas înscris în istoria medicinei. Membru a zeci de societăți din străinătate, aflat în strînsă legătură cu elita de atunci a științei europene, savantul român a colaborat la redactarea tuturor marilor tratate, iar o serie de boli, în care el a descoperit germeni și mecanisme, îi poartă și azi numele, chemîndu-se „babeșioze”. A lăsat, primul din lume, fenomenul antagonismului dintre microorganisme, pe baza cărui s-a dezvoltat terapia cu antibiotice. A perfecționat vaccinarea antirabică, adăugîndu-i, ca prioritate mondială, tratamentul seroterapic. Babeș a fost un savant și, în același timp, un patriot. A întemeiat, la București, cel dintîi institut științific din țară și a privit realitățile sanitare ale timpului cu luciditate, cu înțelegere față de durerile și necazurile celor mulți. Studiind pelagra, a pus-o în directă legătură cu mizeria țăranilor și, mai mult decît atât, a declarat în parlament că leacul pelagrei e împrișnirea țăranilor. La 31 de ani, de exemplu, a fost numit profesor de anatomie patologică la Budapesta, după care, timp de aproape 4 decenii, pînă în 1926, cînd s-a prăpădit, a lucrat la București, opera sa științifică vastă, cu dovezi clare și importante în microbiologie, anatomie patologică, parazitologie, igienă, epidemiologie, medicină veterinară, adunîndu-se în zeci de cărți și tratate, în peste 1.300 de lucrări, traduse în toată lumea.

— Să trecem, cu voia dumneavoastră, la iluștrul său contemporan Ion Cantacuzino, biolog, medic, organizator de sănătate, critic de artă, muzician și așa mai departe.

— Cum ziceați, Cantacuzino a fost, mai întîi naturalist. După ce a studiat la Paris, a predat la Iași morfologia animală, fiind socotit unul din întemeietorii acestei discipline, recunoscut ca atare. A fost apropiatul lui Ilia Mechnikov, la Institutul „Pasteur”, a luat parte intens la viața științifică a Europei, verificînd în practică unele inițiative și idei ale maestrilor săi. Experimentele sale în tratamentul profilactic al holerei, efectuate în timpul Războiului balcanic din 1913, au fost socotite, cu argumente științifice, deschizătoare de drumuri. Numele său apare pe lista, firește imaginară, a întemeietorilor imunologiei, știință în care Cantacuzino a avut intuiții geniale, imaginînd o serie de metode originale de cercetare imunochimică și radio-imunochimică, unele din ele valabile și azi, cînd imunologiei i se acordă, nu spun o noutate, o importanță deosebită. Totodată, cum aminteați, a fost cel care, în calitate de ministru al sănătății, a elaborat prima lege sanitară a țării, izvorită din realitățile sociale. L-a

preocupat mult igiena. A fost unul din organizatorii Oficiului internațional de igienă de la Paris (1907) și, mai tîrziu, în 1923, membru al Comitetului de igienă al Ligii Națiunilor. Personalitate complexă și puternică, profesorul Cantacuzino a simțit permanent nevoia să-și lege munca și știința de popor, acționînd ca un mare patriot.

— Gheorghe Marinescu a fost, nu-i așa, cel care a scris cea dintîi carte din istoria medicinei despre reflexele condiționate la om.

— Da, și el a fost un titan, prezent în toate marile tratate de medicină. A studiat, timp de 6 ani, în străinătate, la Paris și Berlin, făcînd cercetări strălucite în domeniul celulei nervoase, pe marginea căreia a scris o carte fundamentală, intitulată chiar așa, „La cellule nerveuse”, tipărită la Paris, în 1909. Mult mai tîrziu, în 1951, cunoscutul citolog Bern nota, în revista americană „Science”, că „nu e permis ca vreun cercetător care lucrează azi, în neuroanatomie să nu cunoască strălucita și valoroasă lucrare semnată de Gheorghe Marinescu. A cultivat pentru prima dată în istoria medicinei, celule nervoase in vitro, în afara organismului, folosînd în clinică, de asemenea, în premieră absolută, concepția reflexelor condiționate a lui Pavlov, cu care a purtat o abundentă corespondență. A scris, pe tema respectivă, cartea despre care aminteați, dar meritele lui sînt înfinit mai mari. Neuropatolog crescut la școala lui Babeș, a acoperit toate domeniile, clinic, experimental, anatomopatologic, fiind considerat unul din întemeietorii, pe plan mondial, al orientării biochimice în patologie și, implicit, unul din fondatorii gerontologiei. A utilizat, printre cei dintîi, razele Roentgen în cercetarea medicală și a făcut, în 1898, primul film științific, studiînd tulburările de mers în bolile nervoase. Personalitate multilaterală, profesorul Gheorghe Marinescu a călătorit mult, fiind invitat pretutindeni. N-a primit, din păcate, Premiul Nobel, pe care l-ar fi meritat cu prisosință.

— A fost, dacă nu comitem o confuzie, prieten apropiat cu reputatul profesor spaniol Ramon y Cajal, care a avut mai multă șansă decît savantul român, intrînd în posesia Premiului Nobel.

— Exact. Să-mi fie permis să relatez un amănunt interesant. Cînd s-a inaugurat, în 1930, linia telefonică transoceanică dintre Argentina și Spania, cea dintîi convorbire protocolară a fost încredințată profesorilor Marinescu și Cajal, primul aflat la Buenos Aires, celălalt la Madrid. În altă ordine de idei, pe baza cercetărilor lui Gheorghe Marinescu s-a născut, la București, o adevărată școală de neurologie, a cărei stație a fost preluată de Constantin Parhon, Nicolae Ionescu și alții. Oscar Sager, Arthur Kreindler și alții. Parhon, de pildă, e cîntat drept unul din fondatorii endocrinologiei mondiale. El a publicat, tot la Paris, cel dintîi tratat despre secrețiile interne, în 1909. Profesor de neurologie și psihiatrie la Iași, a devenit, în 1935, titular al catedrei de endocrinologie de la Facultatea de medicină din București, prima catedră de specialitate din lume. A creat așa-zisa biologie a virselor, „ilkibiologia” cum a numit-o, care include, ca un capitol, gerontologia. În acest domeniu, se știe, totuși, că a fost preluată de Ana Aslan, gerontolog de faimă mondială, autor de medicamente originale, „Gerovital”, „Aslavital” etc., foarte prețuite. Ca să revin, aorecizez că, în paralel cu Parhon, Nicolae Paulescu trebuie privit ca unul din întemeietorii endocrinologiei.

— Credeam că Paulescu e numai descoperitorul insulinei.

— Sigur, el e precursorul descoperirii insulinei, dar și un pionier al endocrinologiei. Paulescu a tipărit, în august 1921, rezultatele sale privind prepararea unui hormon pancreatic, pancreatina, caabil să vindece diabetul experimental. Intrînd astfel în istoria medicinei. În plus însă, numele său rămîne legat de realizarea unor lucrări fundamentale asupra hipofizei, lucrări care au deschis calea chirurgiei glandei respective. De aici, contribuția sa de pionier în endocrinologie. Acum, dacă-mi permiteți, am să fac cîteva referiri la cei pe care aș fi tentat să-i numesc „gînditori” medicinei, la Daniel Dănilopolu și Ștefan Odobleja. În primul rînd.

— Cum adică „gînditori”? Ceilalți ce-au fost?

— Danielopolu, ca și, pînă la un punct, Odobleja, au fost mai degrabă teoreticieni, precursori ai medicinei teoretice. Mai puțin oameni de date fanteze, situația unui Freud, de pildă, a unui Selve, a unui Parhon chiar, ei au emis concepții originale, au impus direcții. Din păcate, viața n-a fost oare dreaptă cu ei.

— Vă referiți la faptul că descoperirea ciberneticii a fost atribuită lui Wiener, desi lucrarea românului Odobleja, „Psihologia consonantistă”, a precedat studiile americanului?

— Și la asta. Mă gîndeam însă la faptul că, în timp ce fizica și chimia teoretică pură, au fost foarte prețuite în epocă, protagoniștii lor adîncînd o multime de Premii Nobel, medicina de același tip a fost vreme îndelungată, tratată ca o cenușăreasă.

— N-ați pomenit pînă acum nimic de chirurgie, domeniul în care școala românească de medicină a strălucit de la bun început. A venit rîndul ei?

— Deși, firește, abili minuiitori ai bisturiului, cei dintîi mari chirurși au fost, înainte de toate, mari anatomisti. Fi am în vedere pe Thoma Ionescu și Francisc Rainer. Primul, în calitate de colabora-

tor al celebrilor profesori francezi Poirier, Charpy și Nicolas a redactat 4 sute de pagini din Marele tratat de anatomie apărut la Paris. Ar fi putut face, în orașul luminilor, o carieră strălucitoare, ca și Babeș, ca și Marinescu, ca toți ceilalți. Ionescu însă, asemenea celorlalți, s-a întors acasă și, în 1895, a pus bazele chirurgiei moderne la Spitalul „Coltea”. Rainer a creat, primul, legătura între anatomia medicală și cea artistică, cu aplicații în sport și antropologie. Spirit deschis, el a format o serie de elevi, între care pe George Emil Palade, medic și biolog american de origine română distins în 1974 cu Premiul Nobel, după cum a format o întreagă școală, de la care și-au tras seva Emil Juvara, Nicolae Hortolomei, Iacob Iacobovici, Amza și Iancu Jianu, Dumitru Bagdasar și, mai tîrziu, Theodor Burghiele, Constantin Arseni, alții.

— Vreți să ne explicați cum l-a format Rainer pe Palade?

— Simplu, laureatul Nobelului, cel care a descoperit ribozomii, particule subcelulare în care se sintetizează proteinele, a fost asistentul lui Rainer. Fiind vorba despre George Emil Palade, se cade să amintim că un alt român, Constantin Levidadi, s-a afirmat în străinătate, fiind șef de secție la Institutul „Pasteur” și membru al Academiei franceze de medicină. El a introdus pentru prima oară bismutul în terapia sifilisului, iar unul din discipolii săi, el însuși reputat profesor, Ștefan S. Nicolau, a fost cel dintîi profesor de inframicrobiologie pe plan mondial, catedra fiind înființată la București, în 1942. Activitatea lui, în cadrul institutului pe care l-a întemeiat și care îi poartă numele, e continuată, azi, cu rezultate remarcabile, de Nicolae Cajal, figură de primă mărime a virusologiei contemporane.

— Așadar, stimate tovarășe profesor, medicina românească și-a adus o contribuție de seamă, unanim recunoscută, certificată de toate marile tratate, la zestrea de valori a lumii.

— E corect. Prezentul e, există o sumedenie de dovezi în acest sens, la înălțimea tradiției. Azi, cînd asistența medicală e gratuită, cînd partidul și statul depun toate strădanile pentru sănătatea cetățenilor, omul fiind, în România socialistă, bunul cel mai de preț, școala românească de medicină e privită, pretutindeni, cu respect și stimă. Avem, de pildă, oftalmologii de talie mondială. Petre Vancea deține Medalia de aur a trahomului și e membru a zeci și zeci de academii din străinătate. Mai tînăr, Mircea Olteanu e invitat să conferențieze și să opereze în clinici cu renume, iar intervențiile sale sînt, din multe puncte de vedere, originale. Profesorul Olteanu a primit, recent, Premiul Aesculap, ca o recompensă a contribuțiilor sale la dezvoltarea oftalmologiei mondiale. Una din metodele profesorului Dan Gavrilu, chirurg de mare notorietate, e inclusă în cele mai prețioase tratate, „esofagoplastia Gavrilu” constituînd, în paginile acestora, un capitol aparte. Despre Ana Aslan am mai vorbit. Dorin Hociotă, fără să vreau sar de la o disciplină la alta și sînt sigur că, neputînd cuprinde toate numele, comit unele dureroase nedreptăți, profesorul Hociotă, zic, e o celebritate în materie de O.R.L., după cum Marin Voiculescu e în domeniul bolilor infecțioase, iar Ștefan Berceanu în cel al hematologiei, clinica pe care o conduce, la Spitalul „Fundeni” fiind de notorietate internațională. Gheorghe Marinescu Dinizvor, iau un alt exemplu, e membru și multiplu laureat al Academiei franceze de medicină. Ușile celor mai repute academii și societăți din lume sînt larg deschise în fața medicilor români, ale căror comunicări stîrnesc, de fiecare dată, un larg interes, ale căror opinii, izvorite dintr-o competență și o seriozitate profesională fără cusur, sînt ascultate și prețuite. Medicina noastră, urmînd ritmului societății, face mereu pași înainte, tot mai apăsați. Contribuie la această afirmare și faptul că ea se sprijină, azi, pe o bază materială trînică, în continuă dezvoltare. Dacă înaintașii au izbindit, ei au făcut-o, spre cinstea lor, înfrîngînd multe piedici, confruntîndu-se cu greutăți, cel mai adesea materiale. În prezent, cînd funcționează în țară 416 spitale, 418 policlinici, 3.828 de dispensare teritoriale și așa mai departe, cînd sănătatea dispune de o puternică rețea de institute de cercetare, dotate la cel mai înalt nivel al tehnicii, astfel de probleme nu mai există sau, dacă mai există, sînt minore. Munca însă, patima pentru studiu, disponibilitatea la nou, seriozitatea și, firește, talentul rămîn condiții necesare pentru afirmare, dar nu e obligatoriu, „Flacăra” a ilustrat adesea afirmația care urmează, doctorii Ioan Pușcaș din Șimleu sau Florea Dinu din Cîmîlna sînt exemplele cele mai convingătoare, să lucrezi în cine știe ce institut sau să pozezi cea mai savantă aparatură spre a iscodi noul și, prin sudoare și noții albe, a-l ajuta să iasă la iveală, să se impună.

— Ar mai fi, firește, multe de spus. Numai că...

— O clipă. L-am uitat, furat de conversație și derutat de noianul de nume din care trebuie să aleg, pe profesorul Constantin Arseni, pe care îl consider cel mai experimentat neurochirurg din lume, savant cu merite fundamentale în dezvoltarea disciplinei respective, autor de cărți și tratate, șef de școală.

— Desigur, nu putem acoperi totul, e vorba doar despre un interviu, nu despre o istorie a medicinei, drept pentru care, dacă am omis unele nume iluștre și e sigur că le-am omis, ne cerem scuze, după cum s-ar fi cuvenit să ne ocupăm mai pe larg de descoperirile de dată recentă, de Ionescu Călinești, de Vasile Boici, de Tina Covallu, de Ioan Pușcaș, de Florea Dinu, de Mihai Leontopol, de alții. Cu asta am terminat.

Cronica invențiilor

● 1929—1930. Grigore T. Popa, împreună cu Unna Fielding descoperă sistemul port hipofizar, despre care profesorul Harris scria recent că el „constituie cheia mecanismelor endocrine”.

● 1934. Henri Coandă brevetează „efectul Coandă”, cu multiple aplicații în tehnică, aplicat astăzi în toată lumea.

● 1934—1940. Fizicianul Theodor V. Ionescu descoperă și elucidează structura ionilor negativi de oxigen și hidrogen.

● 1935. Alexandru Proca prevede teoretic, independent de H. Yukawa, existența mezonilor. Ulterior stabilește ecuațiile cîmpului mezonic, botezate de Louis de Broglie, „ecuațiile Proca”.

● 1935. Matematicienii Octav Onicescu și Gheorghe Mihoc introduc noțiunea de „lanț cu legături complete”, cea mai importantă contribuție românească în teoria probabilităților, care va fi ulterior aplicată cu un deosebit succes în teoria învățării.

● 1936. Haralambie Vasiliu emite valoroasa teorie precursoră a structurii spiralete a nucleoproteinelor. Viziunea savantului conține, în esență, modelul actualmente acceptat al acizilor nucleici.

● 1938. Ștefan Odobleja, publică la Paris, în Editura „Maloine”, cele două volume ale „Psihologiei consonantiste”, punînd bazele unei noi discipline, cibernetica.

● 1942. După lucrări de bază în domeniul virusologiei, Ștefan S. Nicolau înființează la București cea dintîi catedră de inframicrobiologie din lume.

● 1943. Astronomul amator Victor Daimaca descoperă două comete care îi poartă numele în nomenclatura internațională.

● 1950—1952. V. Dima și colectivul său introduc pentru prima oară în lume exploatarea sării în soluție, injectîndu-se apa de la suprafață, prin coloane de foraj, cu extragerea ulterioară a saramurii.

● 1953—1955. Dumitru D. Ionescu realizează la Călan cea mai mare instalație de semioce în reactoare cu pat fluidizat din Europa, aceasta fiind și prin concepție o premieră mondială.

● 1953. Americanul de origine română George Emil Palade descoperă în celula vie „ribozomii” și alți constituenți celulari (Premiul Nobel în 1974).

● 1954. Grigore C. Moisil elaborează o originală teorie algebrică a mecanismelor automate.

● 1955. Mecanicianul Ștefan I. Gheorghita fundamentează hidrozodinamica mediilor poroase, de mare însemnătate în construcția barajelor, și publică ulterior cel dintîi tratat din lume despre hidrodinamica corpurilor poroase.

● 1957. Costin D. Nenișescu realizează, primul în lume, sinteza ciclobutadienei, izolată sub formă de complex cu azotatul de argint.

● 1958. Ștefan Bălan și colaboratorii săi fundamentează cromoplasticitatea, ca procedeu pentru calculul structurilor de construcții.

● 1958. Inventatorul Justin V. Capră brevetează primul aparat individual de zburat, propulsat de două rachete.

● 1959—1979. Paul Dimo întemeiază și perfecționează o metodă originală de analiză a rețelelor electroenergetice („Analiza nodală Dimo”), azi aplicată în România, S.U.A., U.R.S.S., Franța etc., permițînd identificarea și remedierea rapidă a defecțiunilor intervenite în cadrul sistemelor energetice.

● 1961. Edmond Nicolau și Constantin Bălăceanu dezvoltă o concepție cibernetică originală asupra neuronului considerat ca un sistem analogic.

● 1961. Este realizată o nouă și importantă metodă de sinteză a sărurilor de pirilii (sinteză „Balaban — Nenișescu — Prail”).

● 1963. Solomon Marcus, pionier al lingvisticii matematice și al poeziei matematice pe plan mondial, ține la București primul curs de lingvistică matematică din lume.

● 1968. Doctorul Mihail Leontopol deține cele dintîi rezultate concrete privind folosirea hidroxichinonei în tratamentul cancerului. El va obține, mai tîrziu, un brevet în acest domeniu, la Londra.

● 1969. Marius Iosifescu elaborează și publică (în colaborare) o nouă teorie, fundamentată matematic, a învățării, omologată internațional.

● 1970. Doctorul Grigore Osipov Sinești publică la Paris cartea „La parodontopathie essentielle”, o nouă concepție privind tratamentul bolilor parodontale.

● 1970—1980. Gheorghe Casler și Vitalie Belousov întemeiază la Iași o „școală de inventică”, cu aport însemnat, prețuit pe plan mondial, în optimizarea proceselor de așchiere, copierea hidrostatică pe mașini-unelte, fizica proceselor de presare ș.a.

● 1971. Doctorul Ion Pușcaș primește cel dintîi brevet de invenție privind „Ulcossilvanilul” medicament original românesc folosit în terapia antiulceroasă.

● 1973. Medicul timișorean Vasile Boici brevetează medicamentul antireumatic și antialgic „Boicil”.

● 1974. Dr. chimist Tina Covallu obține brevet pentru „Covallin”, medicament cu aplicații în profilaxia și tratamentul litiazelor renale.

● 1978. Apare lucrarea „Ingineria biosistemelor”, în care inventatorul Dan Teodorescu introduce conceptele de vector specific, model statistic optimizat, plan matriceal, operator de optimizare — cu aplicații însemnate în modelarea sistemelor tehnice și biologice.

Nu poate fi pedepsit de două ori, pentru aceeași faptă, un om

Trecuseră ore bune de când omul care ne solicitase sprijinul începuse să vorbească. Voluminoasa-i geantă, în care se aflau dovezi, deși fusese eliberată, cu inculpatul, de povara documentelor, își păstra forma de burduf ce adăpostise sutele de hirtii. De fapt, nici n-ar mai fi fost nevoie de ele. Cu o precizie de calculator, omul ne spunea ce conținea adresa „X”, memoriul „Y”, ce răspuns a primit la data de... În sfârșit, tot vorbind și dovedind cu acte că așa și nu altfel stau treburile, reușește să ne atragă și pe noi în cercul viciilor în care el, Aurel Crețu din Rimnicu Vilcea, intrase cu cîțiva ani în urmă, nereușind, cu toate alergăturile din ultimul timp, să spargă zidul opacității unor foruri, în ciuda evidenței.

Aurel Crețu a încălcat legea, primind pedeapsa după faptă, fiind condamnat pentru speculă cu trandafiri. Iată însă că pentru aceeași faptă e pus să plătească de două ori. Incredibil, dar adevărat! Filmul pătaniei lui Crețu e necesar pentru înțelegerea situației disperate în care a ajuns acum, plătind, cum s-ar spune, cu virii și indesați pentru fapta comisă. Cazul s-a judecat la Arad (dosarul nr. 710/1976), reținându-se în seama inculpatului, următoarele: În perioada anilor 1969-1971 Crețu Aurel a cumpărat de la diferiți cultivatori din județul Arad, aproape 54.000 fire de trandafiri altoiți pe care le-a revândut, la preț de speculă, unor consilii populare din județele Olt și Vilcea, cumpărând trandafirii cu 6-7 lei firul și îi revindea cu 11-12 lei bucata.

Și-a realizat, în acest fel, un venit ilicit de 253.934 săvîrșind astfel infracțiunea de speculă. Este condamnat la 5 ani închisoare și confiscarea, în folosul statului, a venitului ilicit realizat în anii 1969-1971, în valoare de 253.934 lei. Dar, tot instanța face o specificație de la care pornește toată încercătura omului: „Plata impozitelor de către inculpat, fiind făcută pe baza impunerilor anuale, nu are nici o legătură cu latura penală a cauzei și cu prevederile articolului 118 litera d cod penal”. Judecătoria din Arad respinge, în faza incipientă a judecării cazului, expertiza contabilă cerută de inculpat, intrucit, cităm, suma care urmează a fi confiscată potrivit articolului 118 c.p., are un regim special și nu are nici o tangență cu plata impozitelor care reprezintă drepturile statului cu privire la unele activități legale ale cetățenilor. O întrebare își urmează cursul ei firesc: Dacă activitatea de atunci a lui Crețu, din punctul de vedere al fiscalității era legală, cum a ajuns el pe banca acuzării? Dacă instanța a hotărât că era ilegală, atunci cum de nu a luat în considerație impozitele achitate de el, ca legale, pentru aceeași sumă, socotită de instanță ilicită?

Așadar, Aurel Crețu în toată perioada 1969-1971 a achitat impozitele cuvenite statului ca „producător de material dendrologic”. Impozitele achitate sînt destul de mari, de ordinul zecilor de mii, documentele pe care le are permanent cu el confirmînd negru pe alb acest lucru. Și Administrația financiară din Arad — cu care a purtat o bogată corespondență — spe-

cifică, în una din adresele emise în 1978 că „în 1972 Circumscripția financiară Vilcea a confirmat primirea dosarului fiscal precum și a debitelor transmise în sumă totală de 69.117 lei”. Suma de 235.000 — se subliniază în mai toate adresele primite de la Circumscripția financiară Arad — stabilită în sarcina dv de judecătoria din Arad, nu are nimic comun cu impozitul agricol stabilit de noi”.

Iată-l acum pe Crețu cu două sechestre pe capul lui: unul pentru suma de aproape 235.000 lei, confiscată prin hotărîrea instanței, altul pentru o restanță de plată a impozitului către stat de 30.000 lei. Omul tipă pe toate drumurile, alergă de la Ministerul Justiției la Ministerul Finanțelor, și invers, trimite memorii peste memorii, fără folos însă.

Și totuși, cazul Crețu, pe cît pare de înclîcit din pricina sutelor de răspunsuri oficiale care se bat cap în cap, pe atît este de simplu. Se știe doar, impozitul este aplicat pe venitul legal. Dacă Crețu nu are venit legal înseamnă că nu are nici impozit. Cum instanța constată că venitul în discuție este în întregime ilicit, impozitul nu mai are suport. El nu reprezintă „altceva” — cum specifică atît judecătoria Arad cît și Tribunalul Arad — (expresie reluată, apoi, de organele financiare, ca un leitmotiv în toate adresele, drept acoperire a nerezolvării cererilor lui Crețu). El nu reprezintă „altceva” tocmai pentru că a operat pe același venit. Firesc ar fi deci ca din venitul ilicit, confiscat prin hotărîrea instanței, să se scadă sumele trecute în bugetul statului, plătite la vremea lor de Crețu. Un recurs extraordinar ar repune lucrurile în dreptul lor. Crețu Aurel a greșit. Și-a primit pedeapsa pentru fapta sa. Dar nu poate fi pedepsit de două ori, pentru aceeași faptă, un om!

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

În conformitate cu dispoziția nr...

Vasile Crețu, tatăl unei copile de 14 ani, ne scrie despre durerea sa. Mariana a pierdut parțial auzul, la numai 8 luni. De atunci întreaga grijă a familiei s-a îndreptat spre creșterea fetei, țelul fiind acela de a o pregăti pentru viață, chiar în aceste condiții. „Îngăduiți-mi, în durerea mea de tată — scrie dînsul — să pun și eu o întrebare celor care ar trebui să audă: știți ce înseamnă să nu auzi cîrpiul păsărelelor, fosnetul firului de iarbă și al frunzelor, glasul părinților, cîntecul anotimpurilor?”

După ce copilul a urmat cursurile școlii speciale nr. 2 din București, timp de 8 ani, fără nici un preaviz, copiii acestei școli sînt trimiși în alte localități, deoarece școala s-a desființat, ca școala de 10 ani, motivarea fiind, spune dînsul, că școlarizarea unui copil surdo-mut costă mai mult decît a unui student. „Nu sîntem pretențioși — nici eu nici mama ei — în alegerea unei meserii, dar, ca orice părinte, îi dorim o profesiune cît mai adecvată posibilităților ei intelectuale și fizice. Este un copil dotat, isteț, bun la învățătură, nu este mută total, încercăm,

cu aparate și îngrijire medicală de specialitate să-l corijăm și să-l dezvoltăm vorbirea și auzul. Facem totul ca părinți. Dar școala își oprește sprijinul aici? Iată așadar de ce ne-am îngăduit să intervenim să ne sprijineți ca acești copii, în majoritate din municipiul București, deci cu părinții aici, să-și poată continua școala pînă la 10 clase în capitală și chiar să-și continue studiile aici. Menționăm că băieții cu același defect (arătat mai sus) beneficiază de regimul școlar pe care îl solicităm. Pledoaria noastră este susținută de cel puțin două motive: grija părintească pentru un copil cu defect nedorit de el sau de noi și rămînerea în îngrijirea familiei, care ar scuti statul de cheltuieli suplimentare. Știu că este o problemă delicată. Dar forurile de resort nu trebuie să acționeze ținînd cont numai de factorul economic — aici este vorba de OM — și de un om care este pe drumul unei formări cît mai depline, chiar dacă este handicapat fizic”.

Am trimis această pledoarie Ministerului Educației și Învățămîntului. Așteptăm un răspuns, un răspuns care să fie adresat tatălui unei fete în vîrstă de 14 ani, adresat unui OM care expune nu numai durerea personală, ci încearcă să demonstreze, în mod logic, și chiar o face, că o școală desființată în ultima clipă nu poate însemna decît o perturbare a familiilor ai căror copii au învățat acolo,

o perturbare a destinului, a drumului în viață a acestor copii. Și a sosit răspunsul.

„Referitor la scrisoarea tov. Crețu Vasile, domiciliat în București, vă comunicăm următoarele: În conformitate cu dispoziția M.E.I. 40167/1981, absolvenții cl. a VIII-a de la toate școlile speciale pentru copii deficienți recuperabili, pe baza orientării profesionale și expertizării medicale, își vor continua pregătirea în școlile profesionale ale Ministerului Muncii, iar cei cu rezultate bune la învățătură, și în liceele speciale ale Ministerului Muncii sau în liceele pentru copii normali, dacă deficiența nu este contraindicată la profilul respectiv”.

Nu cunoaștem, așadar, răspunsul la obiect. Răspunsul unei întrebări clare: de ce s-au desființat clasele a IX-a și a X-a ale școlilor speciale pentru deficienți recuperabili. Dispoziția nr. 40167/1981 nu acoperă doi ani de școlarizare, de formare completă a acestor copii. Așa cum scrie și Vasile Crețu, părinții doresc — și este firesc să aibă această dorință — ca fiii și fiicele lor să învețe o meserie, dar tot atît de firescă este și dorința de a ști că sînt pregătiți ca și ceilalți copii din țara noastră. Din ce motiv, pentru copiii lor, școala se oprește la clasa a VIII-a? Iată o dispoziție care nu poate aduce decît dezamăgire...

F. OLIMPIA

O banală cutie de televizor și un sectorist curios

Jocul „de-a v-ați ascunselea” a început din clipa în care VASILE DUMITRU — merceolog la magazia de piese electronice din strada Baicului — București — a observat apariția neașteptată și mai ales nedorită, a sectoristului serg. major TUDOR MINCU undeva în apropiere. Apucase să dea jos din cabina autocamionului condus de șoferul ENE VALERU o cutie de televizor, o banală cutie care, oricît ar fi fost ea privită cu atenție sporită de către un trecător neavizat, n-ar fi însemnat nimic altceva decît un simplu ambalaj.

De fapt nici sectoristului nu i-a sugerat inițial, ceva deosebit, cutia respectivă, ci uimirea celui care o scosese din cabină. Din clipa în care acesta și-a dat seama că un reprezentant al ordinii publice se află în preajmă, a început să dea semne de neliniște. Nu așa de exagerate încît să atragă atenția oricui, dar îndejuns de sesizabile ca să dea de bănuț unui om a cărui meserie se bazează în primul rînd pe vigilență.

După primele impresii, neconcludente, firește, fiecare dintre cei doi încep să se verifice, discret, reciproc. Cel care se simțea cu musca pe căciulă vroia să se convingă dacă sectoristul are sau nu de gînd să se îndrepte spre el. Sectoristul, la rîndul său, încearcă să găsească o explicație pentru neliniștea pe care o surprinsese în privirile celui alt. Clipele trec și merceologul întîrzie să ridice cutia. Îi șoptește ceva șoferului. Acesta, instinctiv, aruncă și el o privire fugitivă înspre sectorist, apoi simulează o mică intervenție la motor. Trucul folosit îi întărește și mai mult convingerea sectoristului că cei doi au ceva pe conștiință. Astfel... „Ce poate fi?” — se întreabă sectoristul în sine sa. Privirea i se oprește pe cutia de televizor. Se îndreaptă încet înspre autocamion. Printre cetățenii aflați în fața magazinului alimentar vede doi membri ai echipei sale de sprijin: ION CRĂCIUN și MIHAIL OLARU — pensionari. Îi salută și le face semn discret să meargă cu el. Totul se petrecea ca într-o scenă regizată de film, dar aici instantaneul este

absolut veridic. Cei doi pensionari nu ezită și nici nu pun întrebări. Dacă i-a chemat înseamnă că trebuie să fie ceva.

— Ce aveți în cutia aceasta? — i se adresează sectoristul celui care o scosese din cabină.

— Hm! Ce poate fi? — se miră acesta, socotind inutilă întrebarea.

Subofiterul își dă seama, însă, că dineolo de aparenta ofensă provocată, chipurile, de curiozitatea sa, se ascunde neliniștea merceologului.

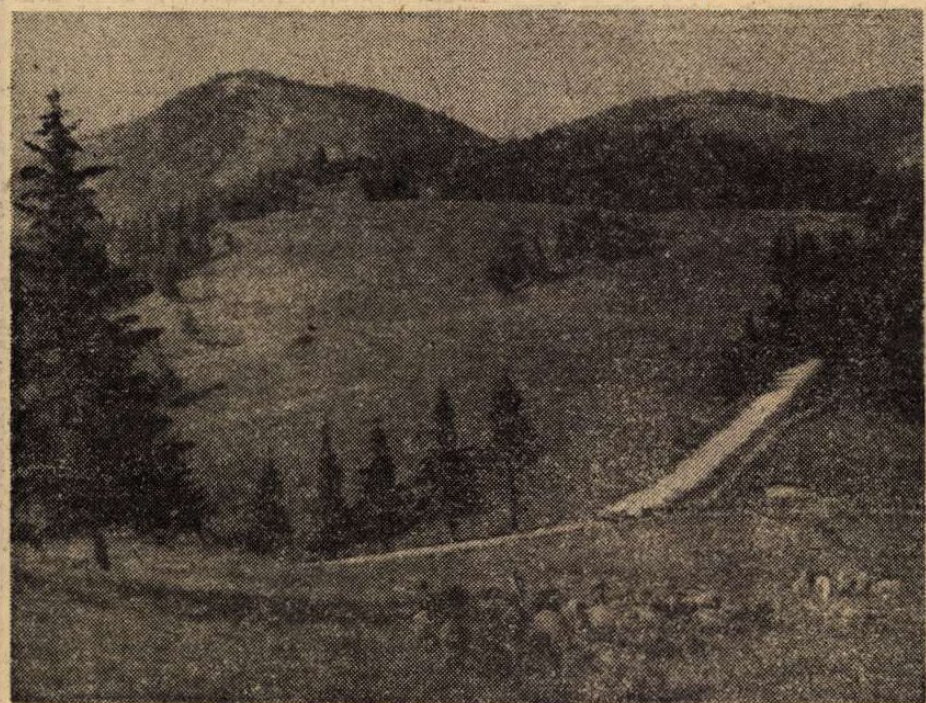
— Cred că nu aveți nimic împotriva dacă văd și eu televizorul dinăuntru, nu? —

mai adaugă sectoristul și se apleacă spre cutie.

— Da curios mai ești, domnule! — izbucnește merceologul, moment în care, spre surprinderea celor prezenți, încearcă să fugă. Cei doi membri ai grupei de sprijin își fac datoria, oprindu-l.

Conținutul cutiei cu pricina avea să dezvăluie motivul stării de neliniște a merceologului: 4000 condensatori electrolitici și 180 rezistențe electronice, piese în valoare de peste 100.000 lei austrase de acesta din avutul obștesc, faptă pentru care atît el cît și șoferul complice, au fost reținuți pentru cercetări.

MIHAI GROZAVU

Prafuri pentru somnul rațiunii

Scriam despre mama Maria Boerescu, ținută în mizerie de propriu-i fiu, scriam încercînd să nu dau frîu liber imensei mele indignări la vederea oribilelor condiții de viață — dacă ce trăiește Maria Boerescu se mai poate numi viață — și să uit, da, să uit frazele lipsite de omenie ale fiului, ale norei. Am redat în articolul de atunci doar esența nedreptății săvîrșite de oamenii în puterea cuvîntului, oamenii care existau datorită ei, mamei, și am așteptat cu emoție, mărturisesc, rezolvarea mult dorită.

Sînt consemnate cuvintele bătrînei: „Scăpați-mă de ei, luați-mă de aici!”. Au fost spuse de către o femeie care mai spera într-o schimbare, acum, în ultimii ani. Atunci, în orele cînd am scris articolul, dorința mea era cea de a trezi conștiința, nu de a produce o impresie teribilă... Am convingerea că tocmai aceste fapte concrete pot forma, pot reînvia sentimentele umane, acolo unde ele au fost înăbușite. Am discutat cu oameni dintr-o bucată, oameni care locuiesc aproape de familia Boerescu. Încercarea penibilă a fiului, om în toată firea, de a afirma că bătrîna care abia se țira în camera sordidă, fără lumină, fără foc — „a fost o egoistă, gîndindu-se doar la film și la pîmbări, fără să strengă bani pentru bătrînețe” — a căzut. A muncit, își amintesc vecinii de o viață, prin case străine, spălînd rufe — de cînd se știe și pînă la ultimile-i puteri, pentru a-l ține în școală pe băiatul ei. După aceea și-a crescut nepotul. Și acum suferă.

Nu s-a aternut tăcerea după apariția articolului. Tăcerea — după paginile scrise cu deplină implicare este, pentru gazetar, fără vorbe mari, dramatică. Tăcerea înseamnă îngroparea unui fapt de viață, nu al unui fapt divers... A sosit un răspuns, și încă din partea Oficiului de asistență socială din cadrul Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, și încălță de către directorul acestui oficiu, tovarășul Mitică Ionică. Și de către șeful oficiului, C. Păun!

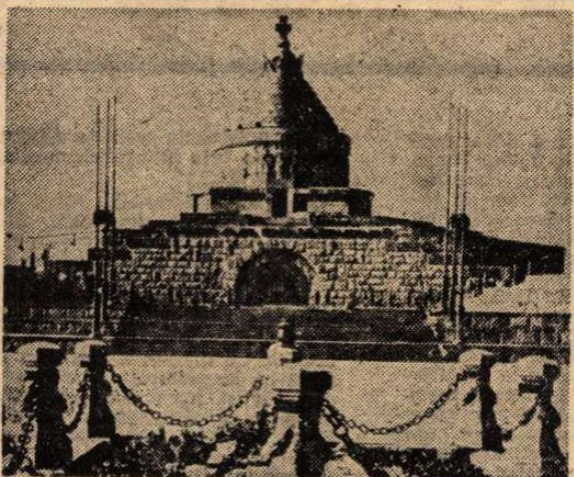
Ce aflăm? Cazul s-a cercetat la domiciliu și se confirmă parțial cele relatate. Așadar, noi, am exagerat... Din discuțiile purtate cu bătrîna și fiul său, aceasta s-a declarat nemulțumită de faptul că a fost citat în articol și se angajează să-i asigure mamei sale condiții mai bune de viață, dar nu poate să aplice neînțelegerile dintre soția și mama. Evident, fiul este lezât în demnitatea sa de persoană onorabilă, iar Oficiul de asistență socială ține să ne facă atenție... Pînă aici nu vedem cum s-au gîndit să o aplece pe bătrîna. Să vedem ce scrie mai departe: Bătrîna refuză categoric intervenirea într-o unitate de asistență socială, angajîndu-se ca de acum înainte să nu mai dea ocazie vecinilor de a interveni în sprijinul ei. Iată că violența lui Mihai Boerescu, semnalată de vecini, consemnată de noi, influențează pe cei care au cercetat, din partea asistenței, starea Mariei Boerescu! Deci, un angajament, în fața celor de la asistența socială, smuls unei bătrîne terorizate, că nu va mai face apel la omnia vecinilor... Era singurul fir de umanitate de care se agăța mama Maria. Îi aduceau cite o farfurie de mincare și cite un brat de lemn. Dar, vedeți bine, și-a luat angajamentul EA că nu mai cerea ajutor, ci să rabde! Camera în care locuiește intrădevar se desosește de cea a fiului ei, dar se motivează că faptul se datorează pentru că bătrîna este bolnavă. Să scuzăm, oameni buni, mizeria, frigul, curentul electric tăiat, zdrențele pe care doarme o mamă, alături de camera caldă și frumoasă a fiului, să nu ne zduceți toate acestea! Într-un spital am tresărit dacă am vedea că un om e lăsat pradă murdăriei și frigului, ne-am indigna, am lua atitudine, dar dacă neomenia se petrece pe o strădă e orasului, într-o casă de oameni, închidem ușurel usa, ne întoarcem în biroul nostru, frumos, ne așezăm la masa de scris și întocmim un răspuns către revistă, așa, să nu aibă a ne reproșa că n-am dat atenție presei! Vă oferim și finalul răspunsului: Boerescu Maria se află în îngrijirea fiului său care-i asigură întreținerea și îngrijirea necesară, motiv pentru care nu poate fi sprijinită prin acțiuni de asistență socială.

Gestul spălării pe mîini — nu vorbim despre cel care ține de igienă — produce un efect contrar celui scontat: nu ne-a adormit răspunsul, pentru că am fost implicați moral în soarta Mariei Boerescu. Tocmai din acest motiv am încercat să discutăm cu unul din semnatari: șeful oficiului, C. Păun. O voce plăcută, astăzi, 21 august, la orele 9.30, ne răspunde, după ce îi citim adresa nr. 330 din 26 martie 1981, că nu cunoaște cazul... cu toate că a semnat! Sînt sute de hirtii, edică nu hirtii, cazuri... Va discuta cu cei care au fost pe teren, să mai dăm telefon... Îi întrebăm pe tovarășul Păun dacă a avut curiozitatea să citească articolul. Nu, nu l-a citit.

Și constatăm că un răspuns OFICIAL, care se referă la: articolul apărut în revista dv. în legătură cu situația familiei Boerescu Mihai din str. Mitropoliș Filaret nr. 16, sector 4, ignoră tocmai rîndurile noastre! Și atunci nu avem de făcut, după opinia celor care au semnat, decît să luăm notă de indignarea fiului... Și să fie clar: Oficiul de asistență socială are sute de hirtii de rezolvat! Ce mai contează, la urma urmei, o viață?...

PIA OLARU

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Din capitolul „1918 — Deznodământul” — penultimul în cuprinsul Memoriilor lui Ion Gh. Duca — redăm episodul final: corect, abia acum al III-lea — îndreptînd astfel o regretabilă greșală strecurată în numărul trecut al revistei.

În numărul trecut al revistei, precum și în cel de astăzi, memorialistul evocă momentele Unirii de la 28 Noiembrie și 1 Decembrie 1918. Intrucît noi n-am transcris în pagina „Istoria noastră, viața noastră” și capitolul „Guvernul Marghiloman” (în afara preambulului), este lesne de înțeles de ce nu apare și momentul 27 Martie 1918: pentru plusul de informație al cititorilor, recomandăm lucrarea istoricilor Mircea Mușat, Ion Ardeleanu — „Viața politică în România (1918—1921)” tipărită în două ediții la Editura politică.

Ca și în alte dați, nu prețuim să accentuăm asupra faptului că însemnările lui I. G. Duca — cu toată viziunea de ansamblu patriotică și progresist-democratică a autorului lor — poartă în ele destule încrustații proprii lumii burgheze în general și lumii burgheze liberale în special. Numai astfel, asumîndu-ne o filtrare obiectiv-istorică, vom putea parcurge integral demersul omului politic Duca, ferit de păgubitoare prejudecăți în ale interpretărilor. În ceea ce ne privește, imponderabilele de care pomeneam cîndva nu au avut alt rolul de a împune răsluirii nedorite în text, cit de-a ne întări convingerea că în condițiile date ar fi fost peste puțină spațiului tipografic să găzduiască și complexe, exhaus-

tive adnotări-explicații, note-motivări etc. Nădăjduim încă în șansa gestului reparatoriu!

STELIAN NEAGOE

P.S. — Cum ne apropiem de încheierea acestui serial, ne folosim de prilej pentru a adresa un apel către cititorii care, eventual, ar putea să ne sprijine intrucîtva. Din setul Memoriilor Duca află la dispoziția noastră lipsesc următoarele capitole: „Primele zile”, „Disperarea lui Brătianu — Mantaua lui Arvinte”, „Apărarea în Carpați — Moartea lui Filipescu”, „Dezastrul se precipită — Falkenhayn trece Carpații și Mackensen Dunărea”, „Noaptea de la 9 decembrie...”, „De la dezarmarea bolșevicilor la demisia guvernului”. Ar fi un neprețuit cîștig pentru naționalul act al restituirilor necesare dacă și aceste capitole ar putea fi publicate precum celelalte săsprezece ale părții intitulată „Războiul” din prezentele Memorii ale lui Ion Gh. Duca. Noi, prezentatorul serialului — dată fiind primirea de excepție care s-a făcut acestor memorii — avem deci toate motivele (și citeva informații pe deasupra) să sperăm că vom fi ajutați de dvs. stimabili cititori, să întregim o elaborare de profunde cunoștințe românești. Numele ni-l cunoașteți deja, adresa poate foarte bine să fie chiar a revistei „Flacăra”, iar acum oferim și numărul de telefon — 47 21 12 — la care ne pot afla veștile bune. Așteptăm.

S.N.

1918 — Deznodământul (III)

La cîteva zile după constituirea guvernului Brătianu a sosit și delegația ardeleană însărcinată de Adunarea de la Alba Iulia să înmîneze regelui Actul Unirii. M-am dus la gară întru întîmpinarea ei. Ea se compunea din doi clerici și din doi laici. Clericii erau episcopul Miron Cristea al Caransebeșului, reprezentînd biserica ortodoxă, și episcopul Hosu de la Gherla, reprezentînd biserica unită. Laicii erau Alexandru Vaida Voevod și Vasile Goldiș. Pe Miron Cristea îl cunoșteam de mult, de la 1904, cînd fusesem la serbările asociației (Astra) în Sibiu. Avea acum ca și atunci un cap frumos, abia încăruntit de ani și de zbuciumul lor. Pe Vaida asemenea îl cunoșteam atunci și îl văzusem de mai multe ori de atunci încolo. Hosu, cu înfățișarea sa tină și distinsă de preot catolic, cult și rafinat, ne-a făcut tuturor o excelentă impresie. Cit privește pe Goldiș, seriozitatea și modestia lui îi asigurau simpatia obștească. Ca secretar al delegației era Caius Brediceanu, un coleg al meu de la Sf. Sava, încîntat de a regăsi atîta cunoștință și prietenie și preocupat să nu rătăcească voluminosul sul cuprinzînd prețiosul document al Unirii.

E lesne de închipuit în ce atmosferă s-a desfășurat sărbătorirea fraților ardeleni. Solemnitate la palat, serbare la statuia lui Mihai Viteazul cu discursuri și unde eu am vorbit în numele guvernului, banchete etc. Caracteristic a fost tonul discursurilor ardeleni, ditirambice pentru Brătianu. Tot atunci, introducînd de Vaida, a sosit și delegația sașilor care ne aduceau și ei adevărul lor la România Mare. Alt rînd de solemnități și de banchete. Cu aceste prilejuri am aflat și motivele pentru care la Alba Iulia se făcuse cu condițiuni și nu necondiționat, așa cum sfătuisem Comitetul Național în urma vizitei lui Bălan la Iași. Marea majoritate a fraților de peste munți erau partizanii unirii fără condițiuni, citiva fruntași însă, în frunte cu Maniu și cu Vaida, care fuseseră crescuți într-o atmosferă ungurească ostilă Vechiului Regat, veniseră la Alba Iulia cu ideea unei uniri pe bază de autonomie. Nu le convenea amestecul Vechiului Regat în treburile Ardealului și ideea lor fixă era să păstreze pe seama lor administrația ținuturilor de peste Carpați. Așa fiind, după laborioase discuțiuni între cele două curente s-a ajuns la formula tranzacțională a unirii cu condiții. Și fiindcă în stabilirea condițiilor Maniu și Vaida căutau să reciteze cit mai mult din ceea ce fuseseră siliți să cedeze principial, începuse să înopzeze la Alba Iulia și zecile de mii de oameni adunați acolo începuseră să piardă răbdarea fiindcă înăuntrul domniilor continuau să pertracteze. Martori oculari mi-au afirmat că fără presiunea multimei, Maniu și Vaida ar fi stăruit încă în pretențiile lor. Afară de aceasta Maniu și devotații lui erau sub influența frazeologiei umanitariste a lui Wilson și au ținut să dea un colorit Wilsonian întregii proceduri a Unirii.

Din această stare de spirit, bănuitoare, nenorocită, nedreaptă și nefericească, au pornit în urmă numeroase greutăți care au stînjinit fără rost consolidarea unității noastre naționale.

Maniu nu a venit decît mai tîrziu, pe la mijlocul lui decembrie, în București ca să trateze — în calitate sa de președinte al Consiliului Dirigent — cu Brătianu raporturile dintre Ardeal și Vechiul Regat, pînă la alegerile din care urma să iasă Constituanta. După scurte negocieri, în cabinetul ministerial de la Ministerul de Finanțe, unde dealtmînterî tîneau adesea și consiliile noastre de miniștri, acordul s-a stabilit și decretul-legi s-a promulgat. Brătianu consimțea să lase deocămdată Consiliului Dirigent conducerea ținuturilor transcarpatine. Pentru coordonarea acțiunii Consiliului Dirigent de la Sibiu cu cea a guvernului central, se numeau 2 miniștri ardeleni fără portofoliu: Vaida și Goldiș. Vaida fiind însă desemnat să întovărășască pe Brătianu la Conferința păcii, Cicio Pop îi lua locul în guvern.

La toate aceste tratative am luat parte,

ca redactor chiar — permanent redactor — la expunerile de motive ale decretelor-legi. Maniu mi-a luat cîrna sub cuvîntul că vrea să figureze în muzeul de la Blaj. N-am verificat dacă și-a realizat gîndul. Mă tem însă că în urma dezvoltării ulterioare a lucrurilor, hîrtiuța cu rîndurile mele a fost pierdută sau ea și-a sfîrșit zilele în vreun coș sau în vreo mistuitoare sobă.

S-a discutat mult în urmă dacă Brătianu nu gresise consimțînd la regimul Consiliului Dirigent, încurajînd cu alte cuvinte dintr-un început tendințele regionaliste ale unora din fruntașii ardeleni. Recunosc că chestia merita discuții dar drept să spun, nu știu nici azi de partea cui este adevărul în această controversă. Dacă privim chestia dintr-un punct de vedere teoretic cred că, fără îndoială, Brătianu a comis o greșală. Veleitățile autonomiste și, mai ales, mentalitatea de la care au purces trebuiau stîrpite din rădăcină. Dar practic vorbind Brătianu nu putea în ajunul Conferinței păcii provoca un conflict cu reprezentanții autorizați ai Ardealului. Adevărul însă nu e că Brătianu a cedat acestor considerațiuni, ci că el nu-și dădea seama de proporțiile ostilității ardelenilor față de noi și așa fiind vedea în dorința lor de a păstra administrația Ardealului mai mult o manifestare de explicabilă vanitate a unor oameni pînă ieri asupriți, decît calculele răuvoitoare ale unor frați ce urmăreau alte scopuri decît cele ce li le atribuim noi în entuziasmul legitim al Unirii.

Cu Flondor negocierile au mers mai greu. Dificultatea consta nu atît în ce cerea, cit în faptul că-și schimba mereu păreri și că nu reușeam să pricepem bine ce vrea: Era vădit influențat de anume cercuri ostile nouă. Viitorul trebuia dealtmînterî s-o dovedească pînă la evidență. În cele din urmă Nistor fu delegat ca reprezentant al Bucovinei în guvernul central și Flondor păstra conducerea administrației interne a provinciei.

Oricum, aceste înțelegeri s-au stabilit ușor și repede așa că înainte de plecarea lui Brătianu la Paris, pe lîngă chestiunile curente de administrație — foarte numeroase și, firește, foarte grele în acele vremuri de dezorganizare generală — nu ne rămînea decît să promulgăm decretul-legi al exproprierii și să procedăm fără întârziere la aplicarea lui. După moartea lui Fotin Enescu am trecut eu la Domenii pentru a executa reforma agrară. Am luat deci proiectul nostru de la Iași l-am revăzut cu deamănîntul, am introdus cu ajutorul juridic al lui Alecu Constantinescu cîteva mici modificări și am redactat toate expunerile de motive cuvenite. Din punctul de vedere formal au fost trei decrete. Unul scurt cuprinzînd numai înținderile ce se exproprieau atît în Vechiul Regat cit și în Basarabia, al doilea cuprinzînd toate amănuntele reformei agrare în Basarabia. Primul poartă data de 14 decembrie 1918, al doilea data de 15 decembrie 1918 și al treilea data de 22 decembrie 1918. Dacă decretul privitor la Vechiul Regat era opera noastră, cel privitor la Basarabia era exclusiv opera basarabenilor. După ce Sfatul Țării din Chișinău a fost închis, o comisie numită de el a lucrat în tot timpul verii și toamnei 1918 la elaborarea reformei în ce privește Basarabia. În noiembrie au avut loc la Chișinău ultimele discuții, foarte aprinse de altfel, în urma cărora Sfatul Țării reconvocat ad-hoc a votat definitiv proiectul iar după aceea ni l-a adus spre a fi promulgat de rege. Credincioși făgăduieli date de Brătianu basarabenilor cu un an înainte, deși în acest proiect erau exagerațiuni pe care nu le aprobam, ne-am mărginit să întocmim decretul și expunerea de motive și să-l supunem sancțiunei regale în forma în care ieșise din deliberările și din voința fraților basarabeni, care, să n-o uităm, fuseseră crescuți în ideologia revoluționarilor ruși, trecuseră prin revoluția rusească și făcuseră din reforma agrară așa cum o concepeau ei, o condiție însăși a unirii cu patria mîmă.

Oricum ar fi, cele trei decrete poartă pe lîngă iscălitura regelui Ferdinand, pe cea a lui Brătianu ca prim ministru și a mea ca ministru de agricultură și domeniilor a României întregite, precum de

altfel iscăliturile noastre se găsesc și pe decretul privitor la reforma agrară din Transilvania și din Bucovina care au fost întocmite cel dintîi de Marele Sfat Național din Sibiu și a fost promulgat la 19 septembrie 1919 și cel de al doilea de o comisie ad-hoc prezidată de Nistor și a fost promulgat la 6 septembrie 1919.

Misterioasele hotărîri ale soartei răsplăteau astfel pe omul care ridicase cel dintîi, încă înainte de război, chestia exproprierii și pe acel dintre colaboratorii lui care fără laudă putea revendica cea mai bogată activitate în slujba rezolvirii problemei țărănești. Într-adevăr, de cînd ieșisem din Universitate, la Băncile Populare, la Cooperative, în genere la Casa Rurală, în parlament intru apărarea reformelor de la 1907, la legea tocmelilor agricole, la trusturile arendășești, în lupta prin scris și prin grai pentru exproprieri, la elaborarea proiectului de la Iași — închinam totă activitatea și tot entuziasmul tinereților mele îmbunătățirii și ridicării clasei noastre rurale. Puțința ca iscălitura mea să figureze pe istoricul act al epocii reforme agrare menite să prefacă întregul așezămint economic al României — a fost cea mai strălucită recompensă ce mi se putea da. Am primit-o cu toată smerenia ce i se cuvenea.

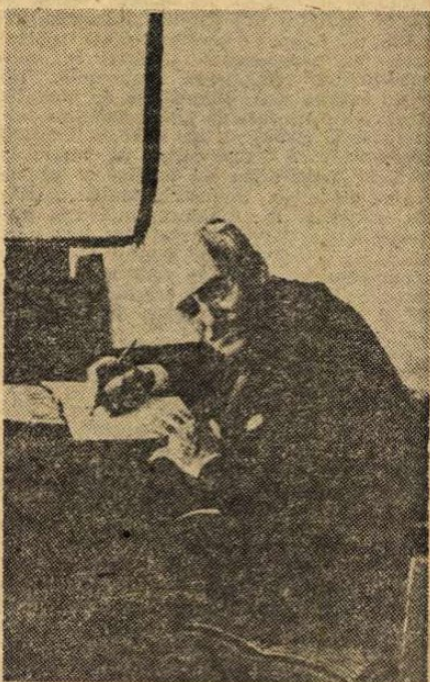
Totuși pînă la plecarea lui Brătianu am avut încă trei mari neplăceri. Una de ordin intern, alta de ordin extern și a treia totodată de ordin intern și extern...

Cea de ordin extern — dificultățile cu Aliații pentru a ne admite la Conferință. Într-adevăr pe cînd Brătianu își făcea bagajele ca să plece la Paris, primește o telegramă de la Victor Antonescu prin care l-anunță, nici mai mult nici mai puțin, decît că Clemenceau nu vrea să ne primească la Conferință sub cuvîntul că am încheiat cu Puterile Centrale pacea de la București. Londra de asemenea ridică obiecțiuni. Stăruitorile demersuri ale lui Antonescu pe lîngă Clemenceau au învins rezistențele lui. Aliații și-au dat seama că n-aveau dreptul să trateze în acest chip o țară care jertfise 800.000 oameni pentru cauza comună și a cărei intervenție în cauzurile grele ale războiului le fusese nu numai din punctul de vedere moral dar și din punctul de vedere strict militar de un așa mare și vădit folos. Să judece însă acum toți cei ce au preconizat neutralitatea pînă la capăt a României sau ratificarea păcii de la București, care ar fi fost situația noastră la pacea generală și ce soartă ar fi așteptat revendicările românești dacă ne-am fi înfățișat la Conferință în condițiunile cerute de ei. Unitatea integrală a românismului în loc să fie o realitate, ar fi încă un vis.

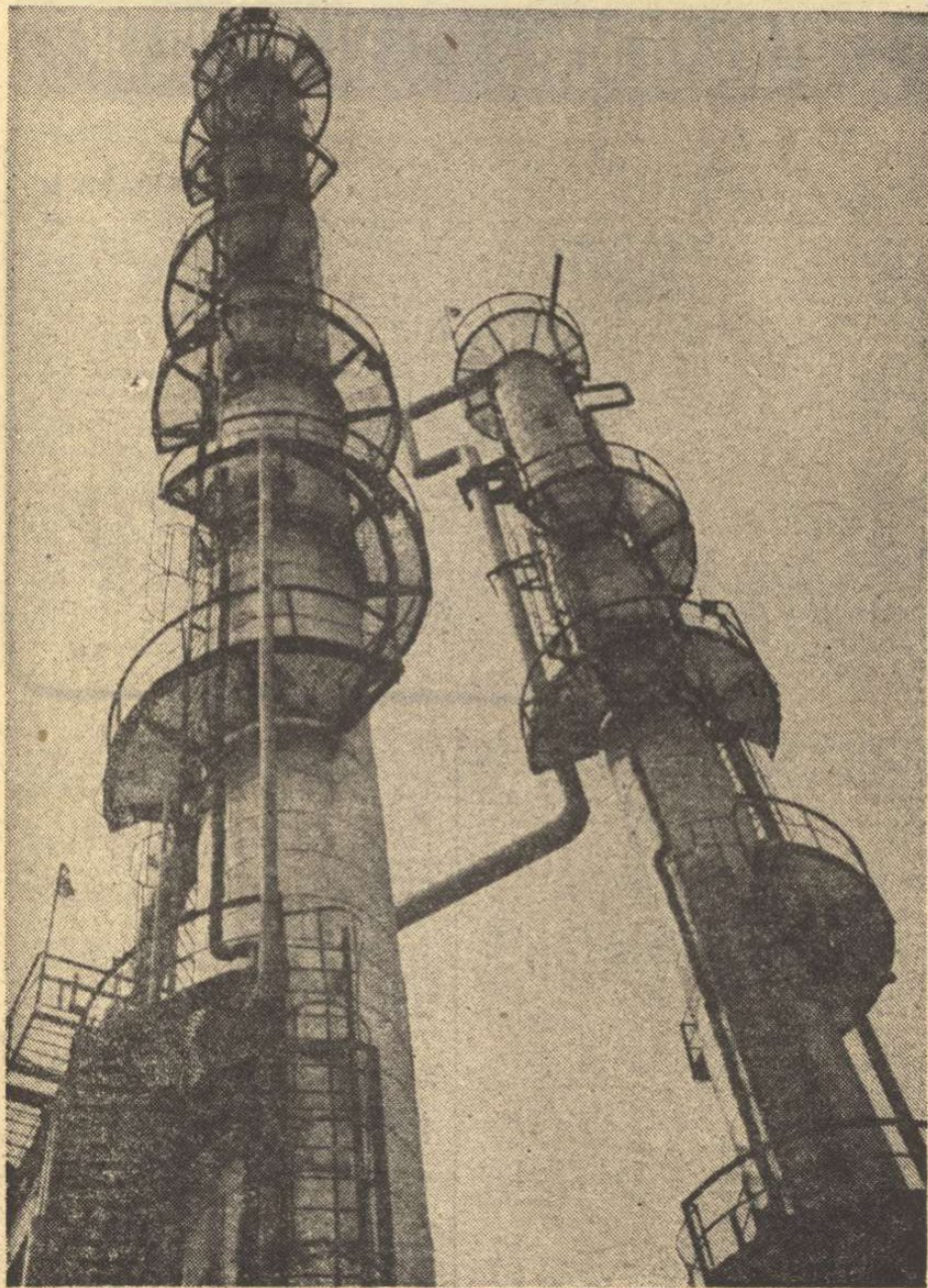
În sfîrșit, cea de ordin intern și extern — neînțelegerile cu reprezentanții evreilor. La Iași luasem solemn față de exponenții evreimei angajamentul de a da drepturile civile și politice populației evreiești. Sub guvernarea Marghiloman nu protestasem împotriva drepturilor ce li se acordau prin pacea de la București, dar consecvenți cu hotărîrea noastră principială de a considera nul și neavenit tot ce se făcea sub puterea baionetelor înamice, sfătuisem pe evrei să nu primească rezolvarea chestiei lor de la Puterile Centrale — ci să aștepte, cu încredere deplină în cuvîntul dat, ceasul păcii generale. Evreii pentru motivele arătate nu ascultasera de sfatul nostru. Brătianu se hotărî să le acorde drepturile făgăduite prin decret-legi. Evreii nu erau însă mulțumiți cu textul stabilit. Îi găseau prea restrictiv. Spre a ajunge la o soluție, Brătianu convocă la Ministerul de Finanțe pe reprezentanții evreilor și mi-a cerut să particip și eu la discuție. Discuțiile au luat de la început un caracter inamic. Dr. Filderman care se simțea susținut de toată formidabila putere a iudaismului internațional, vorbea agresiv și de sus. Brătianu jignit s-a încapățînat în rezistența lui și înțelegerea nu s-a putut încheia. Eu am socotit atunci, cum socotesc și astăzi, că Brătianu a făcut atunci o greșală. Prin războiul mondial, prin atmosfera generală ce exista în lume, problema evreiască era rezolvată ipso facto, în sensul cel mai larg. Așa fiind, a te calici pe puncte de amănunt era o inutilă meschinărie. Mai mult, era o ne-

iertată greșală, fiindcă dacă dădeai odată drepturile evreilor trebuia să le dai în așa condiții încît să îi mulțumești pe deplin și să faci din ei la Conferința păcii agenți ai cauzei românești, dar nu să ajungi la Paris avînd pe lîngă toate celelalte greutăți, de luptă și cu ostilitatea evreimei. Brătianu de obicei atît de clarvăzător și de dibaci — a fost în această împrejurare lipsit și de una și de alta. Am insistat pe lîngă el. Nu m-a ascultat, iar Vintilă Brătianu m-a învinuit că vreau să transform România care trebuie să fie un stat unitar național într-o adevărată și inadmisibilă federație. Adevărul e că Brătianu era influențat de atmosfera ce se făcuse în jurul lui. Cel rămas după ocupație veneau revoluții să îi povestească atitudinea, scandaluoasă atitudine a unora dintre elementele evreiești, în slujba comandaturii germane. Ministrul de Justiție Mitică Buzdugan, puțin inteligent și de un antisemitism infocat, îi prezenta chestiile tendentios și cu o notă neconținut iritantă pentru evrei. Tonul semeț al lui Filderman și al prietenilor lui revolta mindria lui națională. Amenințarea lor că dacă noi nu vrem să le satisfacem doleanțele, ele ne vor fi impuse de străinătate — îi exasperau și mai rău. Toate aceste elemente au contribuit să îi întunece dreapta judecată. El singur și-a recunoscut greșala pe urmă, căci la Paris, sub presiunea Aliaților și a marilor conducători ai mișcării evreiești din lume, a trebuit să cedeze ceea ce refuzase lui Filderman la București. Știu că numai bine nu i-a venit cînd a trebuit să negocieze cu marele Rabin și cu baronul Eduard de Rothschild, pierzînd toate beneficiile ce i le-ar fi putut aduce gestul la timp făcut, în decembrie 1918, în cabinetul din Ministerul de Finanțe.

Oricum ar fi, de acum bagajele lui Brătianu erau făcute, el plecă la Conferință avînd în geantă, iscălit de rege, decretul pentru eventuala numire a lui Take Ionescu ca al doilea delegat al României. Înainte de a se urca în tren, mi-a spus lămurit: „Să știți că voi lupta la Paris pentru aplicarea integrală a tratatului. Sint aproape sigur că Aliații nu-mi vor da tot Banatul. Dar puțin îmi pasă, nu mă duc acolo pentru succese vremelnice, vreau oricare ar fi hotărîrile de azi, să mențin pentru viitor nestîrbită, măcar pe cale de solemnă protestare, integralitatea drepturilor noastre etnice. Ceea ce a făcut tata cu Basarabia la Berlin, voi face eu acum la Paris cu revendicările noastre spre apus. Chiar dacă țara nu mă va înțelege și nu mă va aproba azi, am credință că odată va da dreptate atitudinii mele”.

I. G. Duca la masa de lucru, în Cula de la Măldărești, scriindu-și memoriile

Ucenicul vrăjitor în cetatea științei

Ucenicul Remt este disciplinat, metodic, plin de bunăvoință și dotat cu o remarcabilă memorie. Învăță ușor și repede. Un muncitor experimentat îl călăuzește primii pași, îl ajută ca operațiunile trebuie să execute. Pentru ca învățatul să dea prima mai bine meseria, cel doi fac im-

preună aceste operații, care, în paranteză fie spus, sînt destul de complicate. Muncitorul la din depozit semifabricatului, ucenicul urmărește cu atenție cum muncitorul îl pune pe strungul de copiat unde se prelucurează „treptele”, apoi îl mută pe o mașină de frezat unde se prelucurează pri-

mul canal de pană, apoi pe a doua, pentru prelucrarea celui de al doilea canal, și în sfîrșit așază arborele pe depozitul de evacuare a nicoșelor finite. Ușor de povestit, greu de executat, deoarece sînt implicate cam o sută de mișcări distincte, reclamînd firește și un anumit grad de inteligență.

Remt reproduce fidel cele învățate, ba chiar își creează propriile metode de execută mult mai repede. Acum cîteva zile, ucenicul s-a terminat cu succes, pot fi făcute formele de angajare la Electromotor... a primului robot industrial creat la Timișoara. Acest ucenic vrăjitor care, spre deosebire de înaintașii săi din barmă, poate fi lesne condus ilustrează poate cel mai pregnant pasul pentru nou din cetatea științei de pe malurile Begăi: politehnica.

Despre Remt (ați ghicit că nu este vorba de un nume propriu, ci de inițialele ucenicului Robot Electromotor Timișoara) am mai avut prilejul să scriem în revista noastră. O facem din nou fiindcă foarte de curînd au intervenit elemente noi, cercetătorii timișoreni au ajuns la capătul drumului, terminînd partea cea mai dificilă, hotărîrea programului. Nici nu ne-am dat seama cît de complicată poate fi, ne-a declarat unul din ei. Dar această încreștată complicație tehnică este din plin compensată de uriașul avantaj pe care îl oferă acest robot deservit care se poate spune că învață singur. Cum am arătat mai sus, operatorul „il în de mină”, execută împreună cu el de mai multe ori mișcările necesare pînă ce l se întipărește temeinic în memoria electronică, iar după aceea robotul poate acționa singur. Tocmai această capacitate de învățare îl conferă o deosebită flexibilitate și promite multiple întrebunări în producție. În adevăr, REMT-1 poate executa cele mai diverse operații prin învățare: alimentarea altor mașini-unelte cu alte semifabricate decît cel indicat mai sus; poate suda, dacă în loc de „mină” l se pîșie încălțată, „tratăta termică”, cum spun specialiștii, și fără nici o vătămare pentru el s-o așeze domol pe nicovale unui ciocan de forjă sau a unei prese.

Să revenim însă la prezent, la viitorul foarte apropiat. Pe la 15 septembrie REMT-1 va trece într-una din halele Electromotor-ului, unde va deservi singur o celulă flexibilă de fabricație a arborilor rotoralelor motoarelor electrice fabricate aici. Astfel robotul va lucra chiar în

întreprinderea în care s-a născut și își va manifesta prin muncă recunoștința pentru creatorii săi.

Angajarea primului robot la Electromotor are multe implicații. El va evita muncitorilor operații stereotipe, oboseitoare: gîndiți-vă ce înseamnă să manipulezi un arbore de 55 de kilograme chiar dacă dispui de mijloace de ridicat! Apoi, el realizează suprapunerile perfecte a asanumitului timp auxiliar cu timpul de masină. Ce înseamnă aceasta? Înainte, în timp ce muncitorul manevra scula sau dispozitivul, mașina aștepta. Acum timpul morții au dispărut, fiindcă ceea ce omului îi era imposibil robotul realizează cu ușurință în procesul tehnologic pe care-l va deservi în hala de producție.

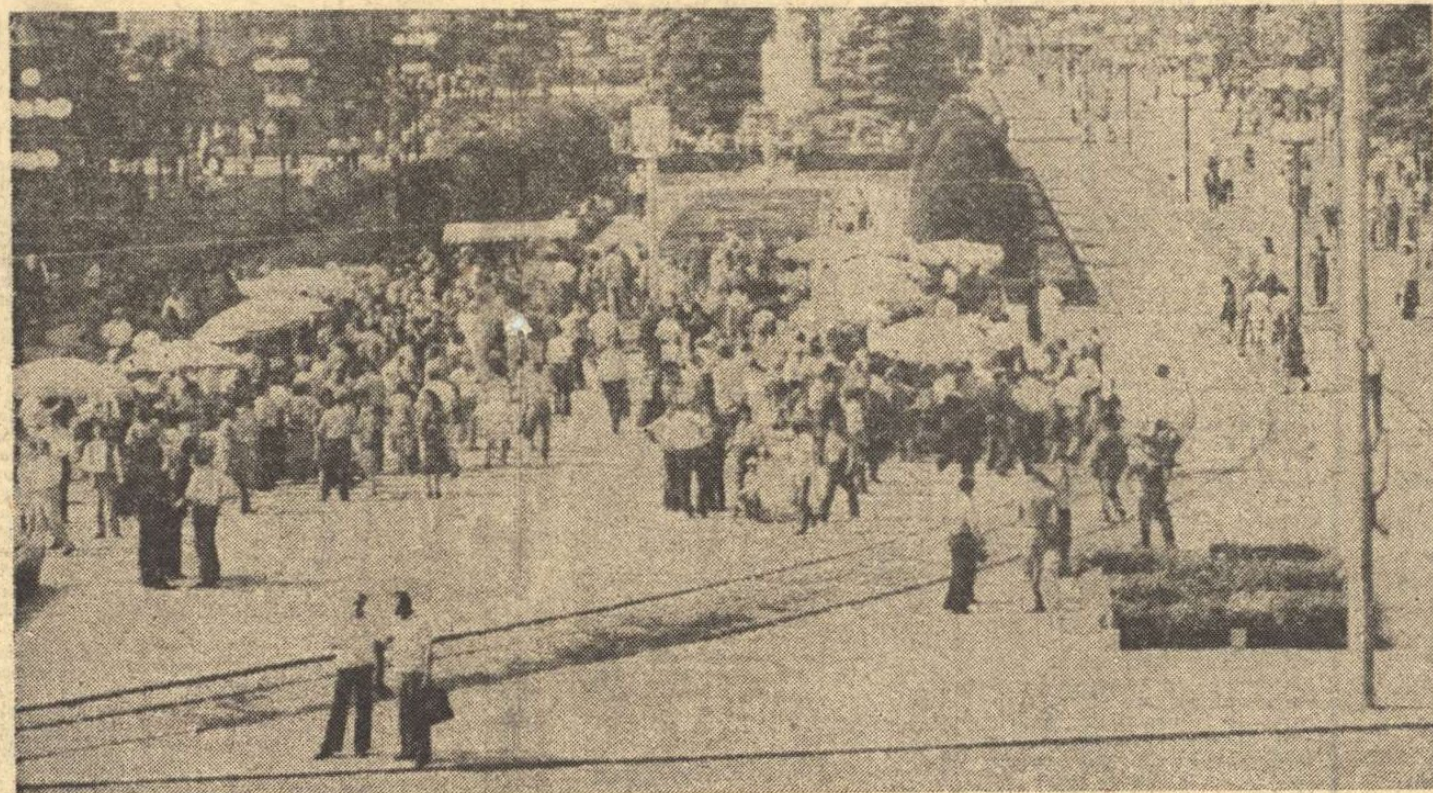
Tovărășe profesor doctor inginer Francisc Kovács, împreună cu profesorul doctor inginer Tiberiu Mureșan — mate-

rializînd o conlucrare rodnică între Facultatea de electrotehnică și cea de mecanică, al cărei decan sînteți — ați coordonat realizarea robotului REMT-1. O premieră românească remarcabilă. Cine au fost colaboratorii dumneavoastră?

— Inginerii: profesor doctor Nicolae Gheorghiu, profesor doctor Iosif Grosanu, conferențiar doctor Ioan Mîșea, șef de lucrări Mircea Selariu, asistenții universitari Cornel Rădulescu și Radu Stoicescu, iar de la Electromotor: inginerii Vasile Tanvuia, Silvia Tepper și alții.

— Ce promite producția de roboți în România și, îndeosebi, ce planuri apropiați le era colectivului timișorean care lucrează în acest domeniu?

— La 15 septembrie 1979 noi ne-am angajat față de secretarul general al partidului că robotul va fi gata la începutul anului 1981. A fost! Iată de ce apreciem

„Să folosim din plin și rațional ceea ce avem, ceea ce am construit pînă acum!”

(Urmare din pag. 1)

În momentul de față însă combinatul petrochimic „Solventul” poate fi asociat marea speranță a industriei timișorene — în chimie desigur. De pe acum, el livrează o gamă largă de produse chimice și petrochimice, dar în curînd va intra în funcțiune importanta secție de polietilenă de joasă presiune. De asemenea, a demarat și fabrica de lacuri, vopsele și rășini sintetice din cadrul întreprinderii „Azur”. Asupra acestor două obiective ne concentrăm atenția în momentul de față, ele reprezintă, într-un anumit sens, elementele de nouitate. Aceasta nu ne face să uităm sarcinile numeroase și complexe ale întregii industrii timișorene, care ocupă locuri de frunte în țară în construcția de mașini și prelucrarea metalelor, industria textilă, pielea, blănde, încălăminte, industria alimentară etc. Aceste sarcini sînt legate de aplicarea prevederilor noului mecanism economic-financiar, de realizarea indicatorilor săi de bază, de creșterea eficienței și a calității produselor, de impulsurarea exportului.

Și în producția agricolă națională. Timișul ocupă locuri de frunte la cereale, plante tehnice, porumb, carne și lapte. Sînt rezultate care obligă, dar care încă nu reflectă adevăratele posibilități de care dispunem, cu atât mai mult cu cît este vorba de județul cu cel mai întins teren agricol din țară: peste o jumătate de milion de hectare. În viitoarele luni, mai exact pînă în 1982, va prinde contur final Combinatul pentru producerea și industrializarea cîmății de porc „Timis”. Precizez că nu este vorba de construcția unui singur obiectiv, combinatul includează 83 de unități, răspîndite în tot județul și din care o parte sînt de acum în producție. COMITIM figurează printre cele mai mari combinate de creștere a porcilor din lume. Este o uriașă întreprindere integrată — de la „producerea” porceșilor pînă la valorificarea unghiilor

și părului. Iată-i dimensiunile: un milion de porci livrați anual la peste 100 kg; o producție globală de circa zece miliarde de lei; o productivitate a muncii similară celei din industrie, de pildă, în chimie (ceea ce azi se întîlnește destul de rar). Concepția și realizarea sînt pur românești. Aici se desăvîșește și o întințită cercetare științifică. Bunăoară, s-a creat un hibrid de animal tetraraspel, Combinatul a fost creat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, care a cerut tuturor unităților de profil din țară să cunoască și să aplice o experiență care poate concura, ca tehnologie și eficiență, cu aceea a oricărui alt combinat similar de peste hotare. Cum am arătat mai înainte, nu este însă vorba de un „mamut”, ci de un complex de unități moderne, răspîndite în teritoriu. Căruia, spune, un combinat pe orizontală. Pe orizontala județului.

Programul județean de dezvoltare intensă a zootehniei prevede construirea pînă în 1983, pe raza consiliilor unice, a zece complexe noi, care vor deveni nucleul unor viitoare combinate agroindustriale, pe ideea concentrării și modernizării producției agricole. Ele vor fi amplasate aproape de baza furajeră și de rezervele de brate de muncă, de care județul cam duce lipsă.

— Timișoara reprezintă o adevărată cetate a științei. Universitatea, institutul politehnic, de medicină, de agronomie, institute, filatole, centre de cercetări între care Iaromarcu Institut de sudură și învercări de materiale sînt solid ancorate în peisajul științei românești contemporane. Este oare folosit acest valoros potențial științific la cel mai înalt nivel?

— În adevăr, învățămîntul superior și tehnic de specialitate, cercetarea științifică, dispun astăzi la Timișoara, în județul Timiș, de o puternică bază materială, care a făcut posibilă etalonizarea unei bogate experiențe în relația învățămînt — cercetare — producție. Facultățile de mecanică, de tehnologie chimică,

electrotehnică și construcții ale Institutului politehnic „Traian Vuia” dispun de ateliere și laboratoare bine dotate. În ultimii ani s-au ridicat noile clădiri ale facultăților de electrotehnică și de tehnologie chimică, noul sediu al Institutului agronomic, cu o modernă stațiune didactică și experimentală, atelierele școlii, un tronson al Facultății de mecanică, amenajări moderne și complexe ale difteritelor catetre și laboratoare, de care beneficiază peste 20.000 de studenți, inclusiv studenți din 70 de țări ale lumii, și cele două mii de cadre didactice cît numără azi Timișoara universitară. Inginerii sudori sau chimiști, cei de la pupitrele marilor hale mecanizate, fauritorii complicatelor rețele de hidroameliorații din țară sau cei care lucrează în județul nostru numărînd în facultățile timișorene. S-au dezvoltat, desigur, în strînsă legătură cu producția, și unități de cercetare din afara rețelei de învățămînt superior, dar care concurează în mod rodnic cu aceasta.

Nu-ți întrebă însă dacă acest potențial, această concentrare de forțe tehnice, intelectuale dă tot ceea ce se așteaptă de la ea. Desi nu trebuie omise realizările de ordin ordi — fie și numai faptul concordant că doar în ultimii deosebi s-au acordat unor cercetători din județul nostru peste o sută de brevete, dintre care unele pentru realizări de vîrf, medaliate la saioane internaționale de invenții — aș spune totuși că încă nu se lucrează cu maximă eficiență. Ce ar mai trebui făcut? Poate să găsim modalități mai adecvate pentru stimularea și încurajarea țiierilor cercetătorilor. Socotim preferabil să promovăm, să spunem, zece idei îndrăznețe, din care doar una sau două s-ar dovedi întemeiate și practic realizabile, decît să murim la stîrse fără riscuri netrecătoare nici unei! Hotărîri pentru cercetător, cred, nu este interesul material, ci emulația intelectuală, plăcerea și satisfacția de a crea. Nu doar de dragul creației, ci, concret, pentru un scop nobil, pentru a contribui la ridicarea întregii societăți. Consider însă foarte important să se găsească forme mai flexibile permițînd cercetătorilor și cadrelor didactice cu preocupări științifice noi să lucreze în punct în mai multe microcercuiri, confătuiri, întîlniri cu caracter interdisciplinar, inclusiv întîlniri cu reprezentanți ai unităților economice. Pe acești tineri să nu-i ascultăm cu idei pre-

concepte, să existe un mai larg cîmp de mișcare și experimentare pentru cercetarea primară, fundamentală, în timp ce cercetarea aplicativă trebuie să rămînă ca și pînă acum riguros planificată și subordonată cerințelor producției.

Tot în legătură cu valorificarea potențialului științific din județ aș vrea să subliniez modul neadecvat în care se finalizează cercetarea științifică din agricultură, situație aspru criticată de tovarășul Nicolae Ceaușescu și cu prilejul vizitei din iarna acestui an. Mă refer la Stațiunea de cercetări agricole Lovrin și la Institutul agronomic din Timișoara. De fapt, s-ar putea spune că pentru județul nostru agricultura constituie și va constitui problema problemelor. Producții mai mari la grîu, porumb, floarea-soarelui, carne, lapte — iată imperativul actual pentru Comitetul județean de partid, pentru această muncă din agricultura timișoreană. Ar fi cu totul inoșt ca neîmplinirile — inclusiv celea ale secerșului din acest an — să fie atribuite exclusiv capriciilor naturii, ale vremii. Noi apreciem de domeniul posibilului că în anii imediați următori să se realizeze în județ un important spor la grîu și porumb. Desigur, pentru aceasta nu este suficientă o cercetare științifică de înalt nivel, ea trebuie înbinată cu o schimbare corespunzătoare, aplicarea strictă a tehnologiilor moderne și alte măsuri implicate de noua revoluție agrară.

— S-a spus despre bălănean că pentru el cîntecul reprezintă una din trăsăturile distincte și definitorii ale existenței sale. Sînt și două versuri care exprimă pregănat această realitate: „Mîndră pară e Banatul / Că la noi cîntă tă natu”. În acest cîntec, prin tradiție proprie artei și culturii, cum se întîlnește în așulețele și simfoniile populației române cu cele ale celorlalte naționalități care, de veacuri, conviețuiesc pe aceste meleaguri.

— Cercetătorii noștri au arătat că în această parte a țării strălucirea creației populare românești se îmbină în modul cel mai fericit cu rafinamentul artei populare străvechi, cu forța temperamentală a folclorului maghiar, cu voioșia spiritului popular sîrbo-croat. Fiecare naționalitate și-a păstrat autenticitatea motivelor proprii, notele caracteristice, specificul național. Din tezaurul tradițional și al sensibilității creatoare s-a născut, în chipul cel mai firesc, pasiunea pentru cîntec și

dans, cor, fanfară sau teatru, aîd de îndrăgite în Banat, în județul Timiș.

În Timișoara, oragul în care „Răpirea din Seral” și „Flautul fermecat” au fost puse în scenă cam la un an după premiera lor vinează și unde Sabin Drăgoi a pus bazele creației de operă românească, în oragul unde au concertat Brahms, Liszt, Beethoven, funcționînd azi o filarmonică de stat și Opera Română, dar și un Teatru Național, teatrele german și maghiar de stat. Acest fapt, alături de școlile cu limbă de predare în limbile naționalităților conlocuitoare, este foarte semnificativ pentru justiția politicii naționale a partidului. Tot în Timișoara apar și ziare locale în limbile română, germană, maghiară și sîrbă. Studioul teritorial de radio emite zilnic în română, germană și sîrbă, se editează revistele „Orient” și „Knjeyev”. Funcționează „Biblioteca „Acad” pentru scriitorii români, germani, maghiari, sîrbi.

Pe un plan mai larg trebuie arătat că din întreprinderile industriale, în unitățile agricole, în municipii, orașe și comune, oameni muncii, români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități, participă, uniti de aceluși interes comun al propășirii patriei, la soluționarea problemelor pe care le pune dezvoltarea acestui județ unde tradiția se împletește cu înnoirile. Înnoire care, în anii ce vin, va căpăta proporții cu adevărat impresionante: o producție globală de aproape 50 de miliarde lei în 1985 față de 37,5 miliarde în 1980; dublarea producției construcțiilor de mașini și o nomenclatură al producției îmbogățită cu mașini-unelte pe baze de procedee neconvenționale, cu microelectronică, electronică etc.; creșterea substanțială în industria chimică, prelucrarea lăunului și producția materialelor de construcție, și, în fine, ca un obiectiv de prim ordin, dezvoltarea intensă a agriculturii timișorene: două milioane de tone cereale boghe în 1985.

Pe temeiul hotărîrilor adoptate de Congresul al XII-lea al partidului, dorim să facem totul ca să dăm viață indemnului tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat oamenilor muncii din județul Timiș: cu prișelul unii din numeroasele și fructuoasele sale vizite de lucru: să-și realizeze sarcinile de mare răspundere, „astfel încît să poată spune că la tot ce s-a realizat au o contribuție tot mai însemnată, că Banatul continuă să fie fruntea!”.

că în prezent s-a creat o bază pentru fabricarea de roboți la Timișoara — mai exact și la Timișoara — de vreme ce aici s-a acumulat o valoroasă experiență, există cercetători competenți și întreprinderi de înaltă tehnicitate capabile de a garanta calitatea pe care o reclamă producția de roboți. Cu alte cuvinte, considerăm că cercetătorii și uzinele din Timișoara ar putea da o importantă contribuție realizării practice a Programului național de roboți industriali coordonat de Institutul central de construcții de mașini.

— În ce stadiu se află acum construcția de roboți?

— Pe plan mondial ea se află în rapidă, furtunoasă dezvoltare. Dacă nu ne vom stringe forțele și nu vom îndrăzni să „vișăm” și să realizăm practic în România, în viitorii ani, roboți de ordinul sutelor și nu al unităților ca pînă acum, întîrzie-

rea va fi greu recuperabilă. Se consideră că roboții vor constitui în viitorul apropiat una din cele mai importante baze tehnice pentru creșterea productivității muncii. În unele țări industrializate, și nu dintre cele mai mari, deci cu care ne putem compara, există programe destul de avansate pentru punerea în funcție în anii imediați următori a sute și chiar mii de roboți industriali. Îmbucurător este faptul că și la noi există cercetări valoroase și baza tehnică necesară. Vă voi da doar un exemplu, pentru a mă limita la activitățile din Timișoara, pe care le cunosc mai bine. La Simpozionul internațional de mecanisme și proiectare pe calculator de la București, în anul acesta, specialiștii din Republica Democrată Germană, care are la activ foarte însemnate realizări în producția de roboți, ne-au declarat: „Noi nu avem nimic similar deosebită cu REMT-1, fiindcă acesta este un robot de generația 1,5-2”. Așadar cu acest robot, România a „sărit” peste prima generație, trecînd din domeniul foarte nou: cel al senzorilor, al organelor de simț artificiale ale roboților. Prin aceste preocupări se remarcă în special cele legate de vederea artificială, de recunoașterea formelor, deci, ca să spunem așa, de dotarea robotului cu „ochi” artificiali. Datorită lor el ar putea identifica o piesă de o formă anumită, alegînd-o dintr-un morman. Ar fi un pas important înainte pentru robotica românească, aducînd un element nou și însemnat de inteligență artificială. În această problemă lucrează, sub conducerea profesorului Tiberiu Mureșan, doctorandul inginer Radu Stoicescu de la Facultatea de electrotehnică. Primele experiențe sînt încurajătoare. Problema nu este rezolvată nici pe plan mondial, deci, iată, cercetările noastre sînt direcționate într-un domeniu de vîrf. Nici pentru noi trenul n-a trecut demult în gară! Cu efort, entuziasm, ajutor concret din partea forurilor în drept putem contribui la situarea științei românești pe o poziție avansată.

LIONEL NIȚESCU ■
Fotografii de EMERIC ROBICSEK
și MIKLOS GYURCSIK ■

POEZII DIN TIMIȘ

Cine-și pierde Dunărea

Flacăra de aur verde,
Dunărea cine-și-o pierde,
Moare-n rana din aripă
Din obîrșii pînă-n clipă.
N-are-n suflet de purtat
Sevă de izvor pietat.
Din oglindă în oglindă
Golul să i se întindă.
Sub clepsidrele ninsorii
Să i se încheidă zorii.
Să nu aibă dor sub stea
Cine-și pierde Dunărea,
Și să bea pîmînt de stîncă
Pentru-o rană mai adîncă.
Linștea să-i cadă lin
Tresărîta-n mări de chin,
Dunărea cine-și-o pierde,
Flacăra de aur verde!

DAMIAN URECHE ■

Îndemn

Omule,
nu lăsa florile-n singurătate
universalizează cîntecul, ademenește-l
cu fapte tale de aur.
Pe iarnul împede chideste
grădini. În locul pazeilor
doar zvonul sopit al riului de vară,
în care libertatea să fie aievea
lar cerul, se sprînjă spațiul stelelor,
să ierle pîmîntul pentru roșirea lui
perfectă.

Omule, nu te înstrăina.
Oprește-te lîngă floarea. Ea,
prin tăcerea-i adîncă,
te roagă să nu tragi peste soare
nici perdea de ceață,
nici zăbrele.

IVO MUNCIAN ■

CORINA VICTORIA SEIN ■

Bucurie

Ce somptuoasă-i bucuria de a vă strînge
în brațe, sătenii mei romantici din palma
cîmpici,
țărani din mosi-strămoși,
destoinici și demni.
Culeg aștiori de voi în fiecare toamnă
gîndurile holdelor,
așez în fiecare toamnă, alături de voi,
vise în brazdă,
alături de voi mingii cîmpul, primăvara,
și pînă în somn mi se furbează
holda în miez de iarnă!
și-alături de voi mi pierd
de-a lungul șirei spinării
sudaarea
cînd peste cîmpie bîntuie vara.

Ce somptuoasă-i bucuria de a-mi strînge
voii mină,
mie, celui venit de aiurea,
ce clipă unică,
ce clipă unică!

● O situație clară din punct de vedere legal dar foarte înstrășnată din punctul de vedere al vieții se ogîndeste într-o scrisoare pe care am primit-o acum cîteva vreme de la Florica V., de fel din satul Petrovaselo. Din scrisoare reiese că anul trecut, printr-o decizie civilă, Tribunalul județean Timiș a încredințat reclamantei Florica V. pentru creștere și educare, pe fiica ei minoră, iar tatăl pîrit, Gheorghe V., a fost obligat să-i plătească o contribuție lunară de întreținere. Intrucît însă Florica V. a plecat din Petrovaselo, iar copilul a rămas în îngrijirea bunicii dintr-o țară și a acestuia din urmă, mama a solicitat executarea silită a deciziei. Executoi judecătorești l-a chemat pe Gheorghe V. pentru a încerca să-l convingă ca să predea copilul, dar el a motivat că fiica nu dorește să meargă la mamă. Drept care, conform literel legii, în trei rînduri s-a încercat executarea silită a hotărîrii, dar s-a opus... copilul, ca și bunicii, deaîfel, care au declarat că doresc să o crească mai departe pe neputa lor.

În această situație, deloc ușoară, s-a recomandat Floricii V. să caute să-i apropie fieta, intrucît o predare forțată a acesteia, prin executor judecătorești și miliție, desi posibilă și legală nu poate avea decît un efect negativ asupra unui copil încă mic și ușor impresionabil. Credem că mama a înțeles în cele din urmă că o hotărîre judecătorească, oricît de echitabilă și de fidelă legii ar fi, nu este suficientă pentru a desleșea fielor afective. Stimată tovarășă, să-l lășăm timpul și voia bună să hotărască!

● T. M. din Timișoara, str. Brîndusei 12, a cumpărat o haină cu defect de fabricație. Ni s-a pîns nouă, noi am trimis justificată reclamație forurilor în drept din Timișoara, care nu trimis-o la întreprinderea comerțului cu ridicata textile încălțăminte, care a trimis un delegat la fabrica în culpă, care a înlocuit haina defectă. După care T. M. a fost invitat la I.C.R.T.I. unde s-a făcut schimbul de haine și s-a rezolvat problema. Toată lumea mulțumită, cu excepția noastră: cîtă lume pusă pe drumuri, cît timp irosit de atîția oameni pentru că o fabrică nu-și onorează firma!

Cronica vieții pentru toți

● N. E. din Gătaia se plînge că ne nedrept, fiecei sale i s-a scîrnat cu un punct nota la purtare. Un inspector general scolar, la sesizarea noastră, a analizat situația, ajungînd la concluzia că eleva în cauză „a săvîșit unele abateri, e adevărat fără prea mare importanță, fapt pentru care i s-a scăzut nota la purtare cu un punct. Această măsură nu afectează viitorul fetei, ea are un rol educativ”. În ce ne privește, simpatizăm cu păcîntii, care umărăse aîd de întînt evoluția fetei. Dacă s’a făcut, totuși, o eroare de apreciere e greu de stabilit foarte, foarte exact post-festum. Oriceam, nu luai lucrurile în tragic! Nu sîntem de părere că bălata e ruptă din răd, dar cîteodată — nu afirmăm că acest lucru e valabil neapărat și în cazul dumneavoastră — un punct în minus la purtare poate fi mai trîziu un punct în plus în viață.

● Am fost cîtăcum surprinși de cererea lui A. I. din comuna Jumu Mare, satul Gherman: „el ruza „Flacăra” ca să-l ajute la amenajarea unui teren de fotbal în Gherman. Este probabil prima cerere de acest fel pe care a primit-o revista noastră. Am intervenit unde trebuie și ni s-a comunicat că terenul solicitat de pasionatul fotbalist este proprietatea C.A.P. și ca atare, fiind inclus în circuitul agricol, nu i se poate schimba destinația. (Adaugăm noi: mai bine renunțăm la cîteva goluri în poartă, dă-ți astfel putem evita goluri în producția agricolă). Consiliul popular din Jumu Mare este însă de acord să se amenajeze un teren de fotbal pe poșticele de la marginea satului. Hai tu, Jumu Mare!

● Un iubitor de carte din Lugoj, D. L., se plînge în Central de liberă din Timișoara repartizarea orasului sau un număr prea mic de copii pentru a putea prefera și practica o vizitare preferențială. Situația, am fost informați, este următoarea: vota de carte pentru țarași este de 0,3%, din totalul primit de Central de liberă din Timișoara (iar acesta-lă totă este de regulă respectată). Ce folos însă — ne întrebăm noi — din moment ce D. L. și un mare număr de hugojeni se pare că în loc de cărțile pe care le doresc sînt nevoiți să citească statistici.

L. N. ■

În ziua de 6 iulie a.c., flacăra mea, studentă la politehnică, a depus la Anticariatul din pasajul Cretulescu, 25 volume — culegeri de exerciții și probleme — pentru a fi valorificate. Anticariul le-a primit fără să elibereze bon sau chitanță și i-a spus să vină pe 9 iulie pentru a-și ridica banii. S-a prezentat fata la ghișeu în ziua stabilită, dar nimic. De atunci, sub fel și fel de motive neîntemeiate, uneori jignitoare, a tot fost amânata. La un moment dat, mințind cu nerușinare, cineva de la ghișeu a avut chiar tupeul să-mi spună că banii ar fi fost dați soțului meu, fără chitanță semnata. A trebuit să intervenim insistenț și, până la urmă, după multă țigăluță, s-au clarificat lucrurile. Dar cu cîți nervi, cu cîta pierdere de timp am intrat în posesia sumei cuvenite. Intenția de a reține banii a fost evidentă, fapt ce nu face deloc cinste celor ce s-au pretat la aceasta. Consider că nu-l un caz singular sau intimplator la Anticariatul sus-menționat. De aceea, factorii responsabili au dator să facă un control riguros, să ia măsuri de sancționare a celor vinovați, spre a împiedica în viitor anarhia și necinstea. (Maria Șerbanescu, București, str. Suren Spandarian, nr. 2, ap. 12, sect. 2)

Întreprinderea mecanică din București. Referitor la scrisoarea adresată dv. de tov. Covalschi Iosif, vă comunicăm că petentul a fost încadrat temporar la această întreprindere spre a efectua, în baza unei adrese emise de M.I.C.M., numai stagiul de practică. Situația creată a fost analizată de ministerul de resort care a recomandat să fie transferat la o unitate din București. Pe data de 9. VII. 1981, tovarășul Covalschi Iosif a fost transferat în interesul serviciului la Uzinele „23 August” București.

Consiliul popular al județului Galați, Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale. Din verificarea făcută de noi a rezultat că petentele Butuc Anişa și Codreanu Mariana din județul Galați au fost repartizate la Filatura din Isaccea, județul Tulcea, în baza locurilor comunicate de M.I.U. Ca atare, cererea sus-numitelor, de a interveni pentru obținerea negației în vederea încadrării în altă unitate, nu poate fi soluționată de noi, cu atât mai mult cu cit art. 2 din Decretul 173/1981 prevede obligația absolvenților de a efectua stagiul în unitățile în care au fost repartizați. Pînă la intrarea în funcțiune a filaturii, Ministerul Industriei Ușoare poate să le încadreze într-o altă unitate de profil.

Consiliul popular al sectorului 1 al municipiului București. Cu privire la scrisoarea adresată de Radu Maria din București, str. Intrarea Melitei nr. 3, vă comunicăm: Din cercetările efectuate la Direcția de expediere a presei, al cărei om al muncii este petenta, a reieșit că cererea sa figurează în tabelul pentru atribuirea locuințelor la poziția 2, pentru apartament cu trei camere. Situația sa locativă va fi soluționată, așadar, la primirea coței de locuințe și în funcție de poziția din tabel.

În ziua de 2 noiembrie 1980, cu ocazia căsătoriei mele, ne-am pomenit cu un fotograf pe nume Călianu, de la Foto Studio Cișmighiu, str. Știrbei Vodă, nr. 72, cerindu-ne să-i acceptăm să ne facă fotografii. Am fost de acord. La solicițarea lui, am achitat 450 de lei, urmînd, după cîte ne-a promis, să ridicăm pozele peste o lună. Ne-am dus atunci, și-apoi în nenumărate rânduri, dar, datorită incorectitudinii și neseriozității fotografului Călianu și a altor tovarăși de-ai săi, iată, se apropie anul, și nu am intrat în posesia fotografiilor comandate și nici banii nu ne-au fost restituiți. Ca să vedeți cum un eveniment unic din viața mea a fost umbrit de neseriozitatea acestor inși. (Tereza Drăgan, București, str. Prelungirea Ghencea nr. 28, bloc C 5, ap. 176)

Ministerul Sănătății, Direcția coordonare, control, personal și învățămînt, răsunde la scrisoarea unui grup de medici din Petroșani: Analizînd funcționalitatea unităților sanitare din Valea Jiului, în vederea îmbunătățirii continue a asistenței medicale, s-au luat următoarele măsuri: dotarea suplimentară cu aparatură medicală de specialitate; scoaterea la concurs a unor posturi de specialitate necesare îmbunătățirii în continuare a calității tuturor prestațiilor; trimiteră la specializare și perfecționare a unor cadre recrutate

Biletul de tratament

De la o vreme, muncitoarea Elena Ionescu, încadrată la I.I.S. „Acumulatorul” din București, nu stă prea bine cu sănătatea. A rămas, biata de ea, cu un singur rinichi, iar doctorul curant, care cunoaște bine evoluția necruțătoarei boli de care suferă și pe care l-a consultat imediat după externarea din spital, i-a prescris să facă neapărat un tratament recuperatoriu în stațiunea balneară Călimănești. „Prea bine, dar problema-i: de unde să găsesc eu un astfel de bilet?” — a întrebat ea. „Prin sindicatul întreprinderii se poate procura la sigur unul — i-a sugerat doctorul ideea. Mergi dumneata acolo și să te întorci sănătoasă!”

A făcut muncitoarea cerere... S-a dus apoi la președintele sindicatului pe secție, la tovarășul Vasile Dumitru, care a studiat îndelung posibilitățile și, pînă la urmă, a fost de părere să i se repartizeze și ei un bilet de tratament pentru a doua jumătate a lunii iulie. Și-a dat chiar totalul său asentiment, scriind direct pe colțul de sus al cererii: „DE-acord”.

Peste cîteva zile însă, cînd se duce femeia să-și plătească și să-și ridice biletul de la omul care se ocupă cu asigurările sociale în cadrul sindicatului, acesta-i spune cu regret:

— Tov. președinte a oprit așa, deodată, biletul. Cică pentru soția dumnealui. Așa că, regret din inimă, dar de astă dată n-ați avut noroc...

— Păi, tovarășe — se tînguie femeia — dar aici nu-i vorba de noroc, eu am discutat personal cu tovarășul președinte. Mi-a promis sigur. Iată, aici, cererea aprobată și semnată chiar de dumnealui în persoană. Acu' sînt cu banii, să plătesc. Ce fac?

— Nu știu ce-ați discutat și cum v-ați înțeles dar bilet, e ordin, nu se poate da! Așa că... întrebați-l dumneavoastră pe dînsul.

„S-a dus, l-a căutat, și, într-un tirziu, l-a descoperit pe tovarășul Dumitru. L-a reamintit de bilet. Acesta s-a uitat prelung și perplex la ea, ca și cînd ar fi văzut-o înția oară-n viața lui, apoi, cu ochi laselvi, după încă un minut de tăcere, îi zice morocănos:

— Da, tovarășe.. eu personal l-am oprit pentru soție! Ei, ce, eu ca președinte de sindicat n-am voie?! N-am dreptul că vrei dumneata, hai?

— Ba aveți, val de mine, cum să n-aveți! — răspunde timid sindicalista. Vă reamintesc doar că dv. mi l-ați aprobat. M-am pregătit și eu, deh, ca tot omul...

— Dacă ești bolnavă, stimată tovarășe, — se enervează de-atîta insistență omul — apoi du-te, femeie, pe cont propriu!

„Elena Ionescu a scris „Flacării” și, pe baza povestirii ei, am reconstituit dialogul, cerînd scuze pentru eventuale mici modificări formale. La intervenția revistei, comisia pentru tratament balneoclimateric și odihnă din cadrul Consiliului central al U.G.S.R. a cercetat operativ și cu răspundere sesizarea și a constatat că cele reclamate sînt reale. Urmarea? Așa cum sîntem asigurați prin răspunsul primit, „biletul de tratament la stațiunea Călimănești din 29. VII. 1981 i s-a înmînat petentei, atrăgîndu-se atenția comitetului sindicatului să nu mai procedeze în acest mod și să țină o evidență mai clară asupra repartizării biletelor la membri de sindicat din întreprindere”.

Un singur lucru a scăpat onorată comisie din vedere, anume: Ce s-a întimplat cu tovarășul președinte? Nu credem nici în ruptul capului că a fost felicitat cumva pentru gestul lui, incompatibil cu calitatea de președinte de sindicat.

MIHAI STĂNESCU

pe plan local; organizarea, pe 19 mai 1981, a unui concurs pentru ocuparea de posturi de medici primari gradul III și medici primari gradul III șefi de secție și laboratoare, concurs la care, printre alții, a fost admis să se prezinte și dr. Marge Victor.

Reproducem întocmai doar un paragraf din scrisoarea cetățeanului Panait D. Gheorghe din București, str. Aleea Zăideni nr. 1, bl. A 10, sc. 3, ap. 21, sectorul 3: „Cu toate că i s-a atras atenția de nenumărate ori asupra înundațiilor, pagubelor și scandalurilor ce ni le-a provocat din cauza stării de ebrietate continue a dînsului și a numeroșilor chiriși (nemenționați în cartea de imobil, subchiriași cu ora, ziua sau noaptea), cetățeanul Gheorghe Constantin, care deține de unul singur apartamentul 26, nu s-a conformat normelor de conviețuire în condiții de bloc. În ultimele zece luni mi-a provocat trei inundații, apa s-a infiltrat prin pereți deteriorîndu-i și scurtcircuitînd instalația electrică. Cu un asemenea vecin nu se mai poate conviețui în bloc și vă rugăm să ne sprijiniți să scăpăm de necazuri”.

U.G.S.R., Consiliul municipal al sindicatelor București. Cu urmare a demersurilor făcute de către Consiliul municipal al sindicatelor prin organele sale, petenta Spuță Elisabeta a fost încadrată, prin transfer în interesul serviciului, la Întreprinderea Electroaparați București, aflată la o distanță de circa trei sute de metri de domiciliul său, la data de 22.06.1981. Și astfel scrisoarea înregistrată la dv. sub nr. 5011/1981 a fost rezolvată.

Comitetul municipal Turda al P.C.R. Tovarășul Rus Crăciun a

fost încadrat la Întreprinderea Electroceramica Turda pînă la data de 1 aprilie 1980, dată la care s-a transferat la Întreprinderea de izolatoari electrice din Tirgu Secuiesc, județul Covasna. A fost căsătorit dar și-a părăsit soția, apoi a ocupat abuziv apartamentul 14 din bl. F 4, str. Lotus nr. 32. Organele de control ale IGCL, găsind apartamentul ocupat de petent fără forme legale, l-au amendat pe bună dreptate și i-au pus în vedere să elibereze imediat locuința.

Privitor la scrisoarea tovarășului Ivan Gheorghe din Arad, Procuratura județului Arad răspunde: „Prin rechiziitoriul din 14. II. 1981, al acestei procuraturii, Sirmă Marin a fost trimis în judecată pentru săvîrșirea infracțiunilor de tentativă de omor, comisă asupra petentului și de lovire cu vătămare comisă asupra soției și, respectiv, a fiului petentului. Tribunalul județean Arad, după o interpretare eronată a probațiunii din dosar, la 25.V. 1981 pronunță achitarea inculpatului și, în consecință, dispune punerea sa în libertate. Plîngerea petentului este întemeiată în parte. Dosarul se află la Tribunalul Suprem pentru judecarea recursului declarat de procuror și de petent, urmînd ca acesta din urmă în fața instanței să susțină cele arătate în plîngere”.

Caranica Vanghelie, din Birlad, str. Karl Marx 30, bl. B 5, et. III, ap. 19, ne scrie că, la 18. I. 1981, în bl. B 5 s-a produs explozia unei butelii de aragaz, fapt care a dus la deteriorarea unor apartamente de la etajele III și IV, printre care și al său, ceea ce a determinat mutarea sa într-o altă locuință din str. Siret 2, ap. 35, pînă la efectuarea reparațiilor locuinței sale proprietate personală. „Locuiesc

în acest bloc și la ora actuală — deci după circa 8 luni de zile — și plătesc chiria la I.G.C.L. deși, în paralel achit și ratele pentru casa din str. Karl Marx. Conform stadiului actual al lucrărilor de reparații, voi continua să locuiesc în str. Siret mult și bine. În acest timp, blocul B 5 se deteriorează din cauza apei care se infiltrează prin crăpături. Eu am o situație curioasă: sînt, în același timp, și proprietar și chirias, plătiind și într-o calitate și în cealaltă. Cît va mai dura această situație anormală?” Într-adevăr, cît?

Întreprinderea comerțului cu ridicata textile încălțăminte din Timișoara răspunde, în legătură cu sesizarea tovarășului Mișcov Traian, că i s-a schimbat haina de blană cumpărată de petent și care nu era corespunzătoare calitativ.

Din Ploiești ne scrie tovarășul Haiduc Cătălin Petru, din str. Gh. Doja 195, conducător auto la Întreprinderea de transporturi a M.A.I.A., din februarie 1980, venit prin transfer de la Întreprinderea pentru valorificarea legumelor și fructelor Prahova-Ploiești, din Șoseaua Nordului Inel 3. „În anul 1979 n-am beneficiat de concediul de odihnă legal, neacordat de întreprindere, plata acestuia urmînd să-mi fie făcută o dată cu trecerea mea din oficiu la o altă unitate nou înființată și la care muncesc și în prezent. Deși în repetate rânduri mi-am solicitat dreptul legal, nu am primit nici un răspuns. Ba mai mult, mi s-a spus că nu-mi voi obține banii decît prin justiție. Nu înțeleg un asemenea raționament: de ce să mă adresez instanțelor, să pierd timp și bani pentru un drept legal? Consiliul județean al sindicatelor Ploiești, căruia m-am adresat în aceeași problemă, nu mi-a dat nici un răspuns. După trecerea a 3 ani, voi decădea din aceste drepturi. Oare cei de la biroul de organizare și retribuție a I.V.L.F. Prahova asta așteaptă? Așa vor dumnealor să-mi răsplătescă munca mea de o lună de zile și neefectuarea concediului meu legal la care am renunțat nu din plăcere ci la solicițarea întreprinderii?”

Nazar Gina, din Tulcea, str. Aleea Ciresarilor nr. 1, bl. N 3, scara A, et. 1, ap. 13, ne relatează un caz și amuzant și trist. Frigiderul pe care și l-a cumpărat de la magazinul „Diana” din Tulcea s-a defectat după o lună și jumătate, ceea ce a determinat-o să solicite depanarea la Cooperativa „Unirea” din str. Isaccea. Cel trimis să pună frigiderul la punct se numește Lefter Ion. Reparația nu a reușit. La a doua solicițare a sosit același tovarăș Lefter Ion, dar frigiderul tot n-a rezistat „reparației” nici pînă cînd „specialistul” a traversat strada. Amintim și lipsa de solicițitudine a altor tovarăși de la cooperativa tulceană, care au refuzat să se deplaseze la un apel telefonic pentru că era... 1 aprilie și putea fi vorba despre o păcăleală, dar și încă ceva: profesia tovarășului Lefter Ion este aceea de zidar!

Vă rog să transmiteți, prin intermediul revistei dv., mulțumirile mele tovarășului profesor doctor Dănilă Cîncă pentru devotamentul și omenia de care dă dovadă în îngrijirea fiecărui bolnav din secția O.R.L. a Spitalului „Coltea” unde își desfășoară activitatea ca șef de secție. Deși, după cîte am auzit, dumnealui personal nu stă prea bine cu sănătatea, adesea se neglijează pe sine spre a trata și a fi de cît mai mult folos celor veniți în spital să-și caute sănătatea. Cîste lui. Îi urez să trăiască ani mulți, să poată îngriji de cei suferinzi. (Florica Opris, bd. Gării, nr. 30, Brașov)

Uniunea județeană a C.A.P. Argeș. Cu o singură excepție, majoritatea aspectelor sesizate de Nedelea Ștefan, din comuna Bogati, nu s-au confirmat. Petentul nu lucrează în C.A.P., este recunoscut ca un element recalcitrant și caută să discrediteze organele de conducere ale comunei și cooperativei agricole de producție, a comis diferite ilegalități pentru care numai în anul 1980 a plătit peste 11 000 lei a. enzi. Se confirmă faptul că ar fost unii membri cooperatori,

între care și Nedelea Ștefan, care dețineau terenuri mai mari decît li se cuvenea. S-au luat măsuri pentru ca legalitatea să fie pe deplin respectată.

Direcția sanitară a județului Giurgiu. Din cercetările făcute asupra sesizării tovarășului Buzea Dumitru din Giurgiu rezultă că dr. Ulea Ariclia a fost repartizată la un dispensar medical din apropierea municipiului unde părinții săi au domiciliul stabil. În anul 1981, în sesiunea de secundariat prin recrutare, doctorița Ulea a susținut un concurs în urma căruia, fiind declarată reușită, va efectua secundariatul pentru un post în cadrul spitalului județean.

Pagină realizată de S. MIHAI

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Neagu Dumitrescu — București: În cazul dv., deplasarea nu este dispusă de conducerea unității în vederea îndeplinirii unor misiuni în afara localității, acestea le faceți în raport de obligațiile stabilite prin contractul de muncă potrivit atribuțiilor și obligațiilor de muncă asumate și stipulate prin contract. Ca atare, nu puteți beneficia de ziurnă de deplasare. **Pompei Hopmonean** — Tg. Mureș: Vi s-a dat un răspuns corect; pe luna iunie nu ați avut dreptul la alocație. **Loli Marinescu** — Tirgoviste: Am fost informat de către I.T.A. — Dimbovița că problemele dv. au fost rezolvate de acum două luni. **Ion Buzea** — com. Chiselet (Călărași): În acest an, împlinind vîrsta de 65 ani și 20 ani consecutiv în muncă, aveți drept la pensie conf. prevederilor Legii nr. 4/1977. **Gheorghe Bonțilă** — Bocșa: În proprietatea personală a membrilor cooperatori nu rămîne decît un teren de 250 mp, care reprezintă locul pe care este așezată casa construcției anexe, iar ceea ce depășește această suprafață constituie proprietatea C.A.P. și se include în lotul ajutorat, dacă cooperatorul are dreptul la acest lot. Or, cum dv. nu lucrați în C.A.P., nu aveți dreptul la grădina la care vă referiți.

MARGA NEDELEA

JURIDIC

Elena Comănescu, București. Potrivit prevederilor art. 40 (2) din Legea nr. 3/1977, copiii urmași care, înainte de a împlini vîrsta de 16 ani, au devenit invalizi de gradul I sau II, primesc, după încetarea plății pensiei de urmaș, pe toată perioada invalidității un ajutor de 350 lei lunar pentru gradul I și de 300 lei lunar pentru gradul II. Cum fiul dv. nu a fost beneficiarul unei pensii de urmaș anterior împlinirii vîrstei de 16 ani, solicițarea nu poate fi rezolvată favorabil. **Castravete Nicolae**, com. Nehoi, județul Buzău. Îndepliniți condițiile legale de vîrstă și vechime în muncă, așa că puteți solicita cu succes acordarea pensiei pentru munca depusă și limita de vîrstă. **Paulina Brutaru**, comuna Meri, județul Buzău. Faptele reclamate de dv. intrînesc elementele constitutive ale infracțiunii de tîlhărie; dosarul a fost trimis Procuraturii locale Buzău pentru efectuarea cercetărilor. **Bildea Ion**, Cugir, județul Alba. Intrucît nu v-ați achitat de datoria plății pensiei alimentare, sînteți pasibil de a fi trimis în judecată pentru săvîrșirea infracțiunii de abandon familial. **Rusu Petru**, Sibiu. A fost sesizată Procuratura Generală, organul cel mai competent a se pronunța în cazul dv. **Gheorghe Florică**, București. Aspectele reclamate de dv. au fost rezolvate de Colegiul de avocați al municipiului București și județului Ilfov.

MIHAI MERIȘANU

„FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Prim plan

**Restauratorii,
oamenii care
din vechi frumuseți
nase altele,
noi**

Mărturisim că rindurile de față, dedicate muncii restauratorilor de la Muzeul de Artă al R.S.R., cu precădere celor de la atelierul de restaurare pictură, au cunoscut un anumit impas datorită căruia documentarea și implicit reportajul nostru ar fi trebuit să se amâne cam pînă pe la jumătatea lunii septembrie. Cu atât mai mult regretăm această situație, pe care o vom explica ceva mai jos, cu cît eram în posesia unei certe informații potrivit căreia, în urmă cu patru ani, o comisie a muzeului a achiziționat dintr-o colecție particulară o lucrare deosebită, o pinză aparținând unui autor necunoscut. Precizând că autorul a fost plasat după estimări aproximative, cam prin anii 1500—1600, și că aparținut uneia din școlile de pictură italiană, vom mai menționa doar un singur amănunt, cel mai important din punctul de vedere al acestui reportaj: în momentul achiziției, pinza arăta jalnic, pictura dinspre margini abia dacă se mai putea zări, iar centrul compoziției era și el avariat în proporție de 50 la sută. Cu alte cuvinte, lucrarea era doar o umbră a pinzei ce-a fost. Și iată, potrivit aceleiași surse, demnă de toată încrederea, după o minuțioasă muncă de patru ani de zile restauratorul Gheorghe Pătrașcu oferă ochilor noștri o lucrare de-o inestimabilă valoare artistică.

Dar, înarmați cu toate aceste amănunte, ajunși la muzeu, am aflat, cu stupeoare, că pictorul și restauratorul Gheorghe Pătrașcu se află... în concediu.

„Nu văd, avea să ne încurajeze Octav Coroiu, șeful secției de restaurare, de ce nu i-ați aborda pe ceilalți restauratori, mai ales că despre lucrarea în legătură cu care dețineți informații destul de exacte, nu se poate vorbi prea mult, deocamdată. De ce? Pentru că ea va fi expusă în luna noiembrie într-o amplă expoziție ce va aduna cele mai importante lucrări de artă italiană din toate muzeele țării și abia atunci, cu prilejul acelei expoziții se vor face publice toate amănuntele privind această lucrare de excepție. Pînă atunci, conform dorinței muzeografului Theodosiu Anatolie, cel ce-a descoperit lucrarea și în studiul căreia s-a aflat, nimic altceva de spus. E dreptul cercetătorului de-a menține acest secret pînă la expunerea lucrării.”

Acestea fiind zise, nu ne-a mai rămas altceva de făcut decît să ne îmbogățim ochii și inima privind fascinanta lucrare încercată în acea clipă nu numai cu frumusețe însăși a compoziției ci și cu un plus de taină ce ne-ncepu brusc să ne atragă în mrejele ei. Parcă, pentru a scăpa, ochii ni s-au oprit pe-o sumedenie de aparate, care mai de care mai sofisticate, de parcă ne aflam într-un laborator de fizică. Același prim interlocutor, Octav Coroiu, avea să ne explice că ne aflam în fața unui stereomicroscop pentru analize optice. Alături, o lăpă supersterioscopică cu raze ultraviolete, cu ajutorul căreia se fac studii asupra cromaticei tablourilor și

asupra verniurilor, sau lacurilor de protecție ce se aplică pe tablouri.

„Sînt doar cîteva din aparatele cu care lucrăm, avea să ne explice în continuare Octav Coroiu, celelalte fiind în dotarea laboratorului de chimie. Cu aceste aparate, dar și cu ajutorul analizelor chimico-fizice, am descoperit, nu de puține ori, că în spatele unor tablouri ajunse aici, în atelier, pentru restaurare, se aflau, de fapt, alte tablouri, concluzie la care se-ajunge după investigații cu raze ultraviolete, infraroșii și raze x. Trebuie să știți că sînt foarte frecvente cazurile cînd sub un tablou vechi descoperim un altul. Iată, ca să vă dau doar un recent exemplu, Cristian Benedict a restaurat recent o lucrare aparținînd unui pictor olandez necunoscut. Sub acea lucrare a fost depistată, cu ajutorul integrității aparatului amintit, o compoziție cu personaje mitologice cu niște flori. Ultima pictură a pinzei a pornit de la flori, le-a menținut, dar a acoperit personajele mitologice. Deocamdată, pînă să se ia o decizie în privința păstrării vechii imagini, sau a celei nou descoperite, lucrarea, restaurată, a revenit în Galeria de pictură universală. De ce? Pentru că a inițiat o pictură numai pentru că sub ea se află o altă, este o chestiune extrem de complicată, atît juridic, cît și estetic vorbind. Decizia o iau o sumedenie de specialiști, unu, mai scrupulos decît altul, și e bine că sînt așa, pentru că altfel am distiga o lucrare, dar am pierde-o pe prima. Desigur, sînt și cazuri cînd ambele lucrări pot fi recuperate, prima fiind trecută pe o pinză nouă, iar cea de-a doua rămînînd pe pinza veche, dar această operație, foarte delicată, ca o operație chirurgicală, este posibilă numai dacă între lucrări a fost folosit un lac protector, așa-zisul verni pe care-l putem dilua cu soluții adecvate, fără să deteriorăm imaginea de dedesubt.”

Și iată că, înecul cu înecul, reportajul nostru a început să prindă contur, chiar dacă restauratorul Gheorghe Pătrașcu nu se afla de față. Vorbind despre această fascinanta muncă de restaurare, ne-a fost dat să aflăm, prin intermediul pictoriței și restauratoarei principale Olga Zagorodnii, despre peripețiile prin care a trecut o anumită lucrare de la Sibiu sub a cărei primă pictură se afla o natură statică semnată de un important pictor olandez din secolul al XVII-lea, De-Fyt. A-a fost dat colegii mele, pictorița și restauratoarea Alice Poladian-Moagăr, să constate că ultima restaurare la acea tablou se efectuase cam prin anul 1800, cînd un pictor, un necunoscut desigur, pornind de la imaginea centrală, a adăugat pe margini noi elemente de compoziție. Pe-atunci, cînd restaurările se făceau la întîmplare cînd nu erau reguli precise, așa ceva era curent, mai ales că meseriașul refăcea o lucrare după gustul clientului. Astăzi, așa ceva este de neconceput.”

Pictorița și restauratoarea principală Olga

Zagorodnii s-a arătat ceva mai zgîrcită la vorbă cînd a trebuit să ne relateze cîteva din cele mai spectaculoase momente din activitatea sa de restauratoare.

„Pentru că tot văd că nu pot să scap, dar mai ales pentru că majoritatea celorlalți colegi se află pe teren, în documentare, tocmai pentru a pregăti expoziția de artă italiană din noiembrie, cu excepția lui Pătrașcu, aflat în concediu, mă simt obligată să vorbesc, totuși, dar nu înainte de a-i aminti pe toți ceilalți, cel puțin ca nume. Ei sînt, deci, Manuela Ioanid, Ion Neagu și Constantin Ritișoiu, aceștia a-dăugîndu-li-se o seamă de restauratori aflați în curs de atestare, cum ar fi Pia Zidaru și Cristian Benedict. Și-acum despre lucrarea care m-a captivat cel mai mult de-a lungul celor 17 ani de cînd mă ocup de restaurare: a fost o lucrare preluată direct din depozitul Galeriei de artă universală și era considerată ca aparținînd școlii venetiano-cretane, o compoziție cu subiect religios, specifică școlii și perioadei respective. M-a captivat această lucrare pentru că mi-a fost dat să descopăr că ea ascundea, de fapt, alte două lucrări. Adică, spre surprinderea mea și a colegilor mei, mă aflam în fața a trei lucrări. După restaurare, a fost atribuită unei alte școli, tot italiene, celei florentine, și, desigur, i s-a schimbat perioada, de la secolul al XVII-lea a trecut în secolul al XV-lea. Cum de m-am oprit asupra acestei lucrări? Foarte simplu. M-a atras, profesional vorbind, starea ei, foarte deteriorată, plus dificultatea de a restaura o pictură pe lemn de plop, un material care, avînd mari fisuri pe fibră, pune probleme deosebite. Cît timp am lucrat la ea? Exact trei ani, trei ani încheiați. Acum, în clipa de față, pentru expoziția din noiembrie, despre care pot spune că va fi un eveniment cultural și plastic de excepție, am preluat de la muzeul din Timișoara o pinză uriașă aparținînd lui Battista Piottini Giovanni (pictor din secolul al XVI-lea) și intitulată *Atalanta și peșterii*. Două sînt dificultățile restaurării acestei lucrări, dimensiunea și starea foarte jalnică în care se află. Dimensiunea este, cum spuneam, foarte mare, 3,5 metri pe 2,5 metri, iar despre stare, ce să mai vorbim! Am studiat-o în amănunt și cred că pînă spre sfîrșitul lui octombrie o termin. Cam atît despre mine.”

În ceea ce ne privește, cam atît, în general, despre acest loc de muncă în care, din vechi frumuseți, se nasc altele, noi, acest loc în care materia primă o constituie nu numai culoarea în sine, iar uneltele nu sînt doar aparatele despre care am vorbit, ci pasiune față de-o meserie la fel de grea ca și pictura însăși, pasiune la care se adaugă, desigur, talentul și priceperea, majoritatea restauratorilor fiind, în același timp, și pictori, pictori cu o reală și unanim recunoscută personalitate.

VICTOR NIȚĂ

Prin Enescu spre Marea Muzică

Am încercat, trecuta săptămînă, să luminez una din laturile mai puțin cunoscute ale personalității sîrăcoritului; forța verbului enescian, înalta valoare a publicisticii lui Enescu, rigoarea, farmecul, puterea cu care prin condeiul și cuvîntul său s-a ridicat în apărarea artei și demnității muzicii.

Aș vrea de astădată să subliniez una din ideile mai puțin abordate în exegeza enesciană dar esențială cred, în opera de valorificare a operei sale, hotărîtoare în îndeplinirea unor actuale comandamente educative: capacitatea muzicii lui Enescu de a deschide drumul spre Muzică, de a fi prima „poartă” prin care se poate intra în imperiul artei sunetelor.

Prin Enescu putem deschide tinărului captivat de zonele derizoriului muzical drumurile spre forțele mediațiilor muzicale. Enescu, — suita de lucrări de la Poema Romană la Simfonia de cameră — pot reprezenta materialul de bază în lupta pentru răspîndirea muzicii, materia primă a unui sistem educațional capabil să deschidă orizonturile juitorilor de artă spre muzica ce reflectă, în ample desfășurări sonore, bucuriile și suferințele omului contemporan.

Știu dintr-o îndelungată experiență de popularizator cît de greu este de suportat „reculul primului șoc” cu muzică așa zis „grea”, cît de greu poate fi scos un tînar din teritoriile genurilor lejere pentru a-i crea prin înaltă muzică, o sensibilitate cultivată, ghidată de ferme principii estetice, de o cunoaștere adîncă a fenomenului muzical. Or, în această operă de anulare a „primului șoc” nici un creator nu mi se pare mai nimerit ca Enescu (prin diversitatea genurilor, puterea de expresie a limbajului, temeinicia asociațiilor programatice, forța legăturilor cu glia sonoră a țării, cu marea tradiție).

Enescu ne va ajuta în trecerea acestui prim șoc, Enescu ne va ajuta să pornim spre înțelegerea muzicii cu concentrare și curiozitate.

Cele 33 de opusuri ale lui Enescu sintetizează, s-a demonstrat, drumurile muzicii moderne și spre înțelegerea compozitorilor veacului nostru care aduc în opera lor omul contemporan și marile frîmțări ale contemporaneității, putem porni înainte de toate, prin creațiile lui Enescu.

Enescu are în partiturile sale toate elementele capabile să-i facă pe iubitorii de artă să înțeleagă marea istorie a veacurilor trecute, toate datele necesare să ofere în același timp o deplină perspectivă asupra căilor parcurse din postromantism pînă în contemporaneitate, asupra căutărilor din anii sferului de veac care s-a scurs de la încetarea sa din viață. Și mai departe. Enescu — opera, creația interpretativă, biografia, conceptele estetice — poate fi continuu, magistral exemplu pentru abordarea în procesul educativ-muzical a unui larg spectru de probleme de la locul gîndirii folclorice în creația contemporană, raportul dintre național și universal la specificul gîndirii muzicale, determinismul social al operei de artă, probleme de arhitectură muzicală sau diverse aspecte ale creației interpretative.

Prin Enescu spre Marea Muzică...

„Trebuie să lucrăm ca să răspîndim și să dezvoltăm cît mai mult muzica în toate păturiile populației” — îndemna Enescu, în anul 1919, într-un interviu acordat unui reporter al ziarului ieșean „Lumea”.

Opera enesciană este indiscutabil, cel mai sigur mijloc în bătălia pentru răspîndirea culturii muzicale.

„În aceste timpuri brutale și materiale — nota Enescu în anul 1936 — nu se poate încuraja destul arta și gîndirea pură pentru a ridica din nou omenirea la nivelul ce o face superioară celorlalte specii de vietăți”.

Prin Enescu la alcătuirea unui cod educativ-muzical atît de necesar la ora actuală operei de culturalizare — iată concluzia ce trebuie s-o impunem, acum, după ce manifestările Centenarului ne-au oferit o viziune atît de cuprinzătoare asupra operei enesciene, asupra locului lui Enescu în peisajul secolului nostru în istoria muzicii europene.

IOEF SAVA

Iubirea de frumos

Etica lui Spinoza

Editura științifică și enciclopedică în colecția „Clasicii filosofiei universale”, îngrijită de editorul excepțional Idei Segal, care publică și celelalte minunate cărți în cadrul editurii din Biblioteca orientalis și care și-a cîștigat de pe acum un prestigiu care depășește hotarele țării, tipărește într-o nouă traducere din latină, cu note și comentarii datorate lui Alexandru Bosescu, *Etica lui Spinoza*, de la publicarea căreia au trecut mai bine de trei veacuri. Traducerea cursivă și curată ușurează lectura acestei cărți clasice de filosofie ce se citește și astăzi cu bucurie, am putea spune cu interes existințial, pentru că miezul ei este pînă astăzi actual, adevărindu-se încă o dată eterna valoare a spiritului ancorat în slujirea adevărului logosului.

Carta se întreabă după rostul ultim al faptului omenești, cum poate omul

sa-și dobîndească fericirea, să nu se înstrăineze și împuțineze de la menirea sa fundamentală, care este de ordin etic. Drumul spre iubire, prin despătimire, prin stăpînirea afectelor de către puterea sufletului virtuos, îl descrie și demonstrează cu putere de convingere filozoful; în alt veac este reluată din altă perspectivă povestea devenirii sufletului, urcarea pe scara virtuților a unui Ioan Climax pînă la treapta fericirii.

Vom găsi în această carte definiții admirabile ale stărilor sufletesti care întretin într-o împlinire spirituală viața omului. Iată ce este Bucuria (pag. 156): „Bucuria este trecerea omului de la o perfecție mai mică la una mai mare”, iar „Tristețea este trecerea omului de la o perfecție mai mare la una mai mică”. Bucuria nu-i veselie, nu-i cea hedonică supusă pătîmirilor, ci fericirea sufletului intrat în comuniune iubitoare cu absolutul.

Nu vom spune decît regretul față de tirajul insuficient al acestei cărți clasice, care s-ar putea citi cu mult folos încă din anii liceului de către

copiii noștri, care se cuvine mereu să știe cît de anevoios e drumul desăvîșirii lor sufletesti și trupești, imposibil de străbătut fără cultivarea virtuților.

Contemporan cu Rembrandt, audiat de prieteni ai acestuia, Spinoza se trage dintr-o familie de evrei portughezi trecută la catolicism în veacul al 15-lea, care două veacuri mai tîrziu va pribegi în Olanda. Va studia științele umaniste, filosofia, medicina și științele naturii: a trăit puțin, necăsătorit și retras în profundă concordanță cu filosofia sa austeră, care a fost citită cu pasiune de Goethe și Herder, ca și de romantici.

Schleiermacher în „Cuvîntări despre religie” în 1799 va reînnoi interesul față de Etica lui Spinoza. În 1920 se va înființa la Haga Societatea Spinoza care își are sediul în Domus Spinozana. Vom multumi și noi din inimă încă o dată celor ce s-au ostenit să ne bucure cu Etica apărută într-o colecție prestigioasă de tînută academică.

IOAN ALEXANDRU

Sublinieri

Luminoase îndemnuri

Sint oameni și... oameni!
Așa sună, dojenitor, o veche și înțeleaptă expresie românească.

Sint oameni prăpăstioși, cu viziuni negative despre lume și viață, oameni alarmiști, cărora dacă le pică o țigă de pe cotețul cinelului, din pricina unei ușoare pale de vânt, li se pare că s-a scufundat un colț de țară, că a trecut pe acolo un ciclon, ori a avut loc un înspăimântător cutremur de pământ. Sint oameni cărora dacă nu le arde odată pipa sint în stare a bănuși că s-a stins soarele. Unii dintre ei nu pot lega logic efectele cu cauzele, nu pot vedea niciun determinat de dialectice și nici nu fac vreun efort ca să le vadă. Dacă nu promovează un examen, un asemenea om nu se gîndește niciodată la nepregătirea lui, ci îl acuză întotdeauna pe profesor de rele intenții și de spirit de persecuție. Dacă unii nu înțeleg o carte, îl acuză pe autor de confuzie deși, se știe, a spus-o încă prin veacul al XVII-lea un scriitor german, dacă-i dai unuia în cap cu o carte și sună a gol, de vină nu-i întotdeauna cartea. Sint oameni care n-ar merge o singură zi să lucreze pe un ogor, dar se plîng că nu găsesc aia, că nu găsesc aială, produse pe care ogorul nu le face de la sine.

Sint oameni care fac tot felul de matrișă, unelte contra colegilor lor, îi defăimează, îi îngroapă în delatuni anonime, îi lucrează din umbră, le sapă groapa cu detașare estetică și seninătate. Iovesc pe la spate, birfesc ca niște babe înăcrute, desbînă ca să domine și pe urmă, ca și cînd nici usturoi n-au mincat, nici gura nu le miroase, vorbesc de unitate, de frăție și armonie, uitînd că niciodată n-a putut și nici nu poate face casă bună, victima cu călăul ei.

Sint oameni și oameni... Unii vîd totul în negru, alții totul în roz, uitînd că există și alte culori și alte feluri de a vedea lumea. Unii au ochelari nu din sticlă, ci din petale de flori rozalii. Aceștia dacă vîd pe stradă un ciine, îi adaugă dintr-o dată, cu o imaginație ultraoptimistă și un colac în coadă, dacă vîd o sticlă de lapte într-un galantar și o albina pe o floare de tei, au certitudinea că pe strada lor curge numai lapte și miere. Dacă într-o zi n-ar găsi pline ei și-ar imagina că ar minca în tihnă cozonaci. Dacă ar cădea puhoia de ploaie, cu grindină mare, distrugătoare de cîmpuri, dacă ploile ar inunda grădinițele, satele și orașele, aceștia ar fi în stare să cînte cu un dezarmant sentiment idilic: „Vine ploaia, lasă să vie / De ce vine, ploaia știe”.

Dacă ei au conserve de castraveți, de roși, de ardei și de visuri din anii trecuți nu-i mai interesează că ele nu mai rodesc anul acesta. Ei nu se plîng de nimic, nu critică pe nimeni, ci aduc încontinuu osanale pămîntului că-l rabdă așa cum sint superficiali și idilici, festivi și mulțumiți de ei înșiși, indiferenți la necazurile și problemele altora. Aceștia se ardează după cum bate vîntul, dar pînă la urmă toate aceste tipuri negative rămîn niște fosile în insectarul unei lumi care nu mai este. Dar, pînă la acest „pînă la urmă” astfel de oameni trăiesc totuși printre noi. Se cuvine să lucrăm, dimpreună cu conștiința istoriei și a vremurilor pe care le trăim, pentru cît mai grabnică lor înțepare. Scriitorul, omul de artă, cineastul, și, mai ales, ziaristul

au dator să se aplece cu atenție mărită asupra celor care au astfel de atitudini și caractere. A acționa astfel, înseamnă a traduce în fapt ceea ce la adunarea festivă, dedicată Zilei Presei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu o recunoscută clarviziune socio-istorică, spunea: „Este evident, presa și radioteleviziunea trebuie să oglindească marile realizări obținute de oameni ai muncii. Să popularizăm și să extindem tot ceea ce este bun și pozitiv în toate domeniile! În același timp, să criticăm cu toată hotărîrea neajunsurile, rămîinerile în urmă, stările de lucruri negative, orice manifestări de lipsă de răspundere față de proprietatea socialistă, apărînd cu intransigență revoluționară interesele generale ale oamenilor muncii, ale construcției socialiste în România!”

Dar sint și oameni și aceștia constituie majoritatea zdrobitoare — cu șira spinării dreaptă, oameni dintr-o bucată, și nu orice bucată, oameni din stofă bună, oameni de omenie, oameni care gîndesc cu propriul lor cap, oameni care cîntăresc ceea ce spun și ceea ce fac, oameni care, ca meșterul din proverb, măsoară de zece ori și taie o dată, nu din frică sau ridicolă prudență, ci din răspundere. Ei nu-și permit să arunce vorbele ca pietrele. Ei știu că o vorbă, o dată aruncată, n-o mai poți întoarce. Fiștii că poți răni un suflet cu vorbe de ocară mai mult decît cu săgeți otrăvite. Ei știu că omul trăiește o singură dată și că această viață trebuie trăită cu demnitate, cu respect față de tine și față de alții, cu omenie față de om și cu intransigență etică față de om, față de arivist, față de lichele, indiferent în ce tinută estezizantă s-ar înbrăca. Ei știu, din moși strămoși, că decît un om cîioră mai bine o zi șoim. Ei știu că omenia, omenie cere. Că unde-i unul, nu-i putere, dar unde-s mulți puterea crește. Și ei sint cei mulți, acești oameni noi, harnici și truditori, înțelepți și la locul lor, cu dragoste de om și de țară, cu o viziune modernă, științifică asupra lumii, cu un viu sentiment al eticii și echității, cu o răbdare cît un munte și cu o convingere nestrămutată că ulciului nu merge de multe ori la fîntînă, că pînă la urmă omul e propriul său stăpîn în fața eternității, că eternitățile nu-s, totuși, alcătuite din clipe gubioase moral, că suveranul suprem al vieții noastre ne este numai conștiința neîncercată și neîntinată de ambiții deșarte ce nu vor sosi nicînd la vreo gară ce duce spre Eternitate.

Acești oameni sint, cum spuneam, majoritatea celor ce ne înconjoară zi de zi și pas de pas. Despre acești oameni s-a scris și despre acești oameni se va scrie, în continuare și cu precădere. Ei sint eroii zilelor noastre. Din conștiința lor, din felul lor de a fi, de a gîndi și de a acționa, se va naște, ca dintr-o mirabilă sămînță, omul nou. A-l cînta, a-l descrie, a-l picta și a-l iubi pe acest om înseamnă a da glas îndemnului adresat ziaristilor, scriitorilor și tuturor oamenilor de artă de către tovarășul Nicolae Ceaușescu la sedința festivă cu ocazia împlinirii celor 50 de ani de presă comunistă în România: „Presa și radioteleviziunea trebuie, prin întreaga lor activitate să devină exponenții fideli ai preocupărilor clasei muncitoare, tărînimii, intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale întregului nostru popor”.

ION DODU BALAN

O carte importantă sau... desprinderea de noi înșine

Scriu aceste rînduri imediat după citirea ultimei cărți a lui Marian Popa: *Geschichte der rumänischer Literatur* publicată recent de Editura Univers. Mi-a căzut întîmplător în mină, grație unui amic, editor, Impresia, deocamdată insuficient sedimentată, e totuși puternică. Un tinăr istoric, critic literar și estetician ia, pe cont propriu, o literatură întreagă întinsă pe secole, „de la origini pînă în prezent”. Fapt cu atît mai demn de relevat cu cît Marian Popa, profesor de literatură universală și comparată, trecu pentru mulți, drept „universalist” și „comparatist”. Cărțile sale cele mai numeroase ilustrează acest domeniu: *Hommo fictus* (1968), *Realismul* (1969), *Modele și exemple* (1971), *Forma ca deformare* (1975), *Comicoologia* (1975). Și totuși el a dat o remarcabilă carte despre Camil Petrescu (1972) și un *Dictionar de literatură română contemporană* (1971, ed. a II-a 1977) dovedind că literatura română îi stă încă în preocupări (a absolvit dealtfel secția română în 1966). Actuala *Geschichte...* nu vine, deci, pe un teren nedefrîsat. Și totuși, uimește capacitatea de cuprindere, de luare în posesie și de sinteză a autorului. Mai ales cînd, astăzi, este un fenomen atît de rar: atîtia contemporani de-ai noștri, cu înalte demnități în birocrăția sufocantă a breslei, în conducerea presei literare, trăiesc din „cărți din bucăți” cum zice un „umorist trist” (sint și umoriști veseli) incapabili să ia pe cont propriu nu numai o literatură, o epocă literară, un curent, o specie, un autor, dar incapabili să dea măcar un studiu de adîncime asupra unei capodopere. Biblioteca e, pentru ei, biserica atelor. Mai ales de cînd ateismul se dovedește rentabil. Multe cărți, prea multe apărînd de regulă unor aceeași publiciști incapabili de sinteză, dar întepînd ca tîntarii, (un entomolog Fabre zicea că tîntarii s-au născut din invidie). Prea mulți „critici” debutează cu „eulegerii” de articole și articolese, fără să fi dat mai întîi, proba decisivă pentru carieră, a studiilor aprofundate. Și cînd ne gîndim că aceștia trec, cu tupeul propriu mediocrității, în diversele bilanțuri ierarhice, înaintea unui Marian Popa, ne vine în minte povestea cu vrăbiile gălăgioase care birfesc zborul vulturului. Autorul cărților mai sus menționate, care a găsit timpul să scrie și două romane: unul în 1977, altul în 1980, a dobîndit, probabil, o solemnă imunitate la gălăgia vrăbiilor. Căci, om de o riguroasă disciplină intelectuală, avînd, sîntem convinși, ambiția să lase urme în cultura țării sale, nefrecventînd cafeneaua cleveitoare și îndepărtînd ispită drogării cu alcool ori nicotină, ducînd o viață ordonată de bibliotecă în care află suficient timp și pentru gospodărie și viața de familie, el nu mai are timp de nimicuri.

Dar, revenînd la recenta *Geschichte der rumänischer Literatur* ceea ce ne-a atras atenția a fost intenția autorului, după opinia noastră izbită, de a propune o istorie nu numai a literaturii române, dar a întregii spiritualități, manifestată deopotrivă în celelalte discipline umaniste: filozofia, arte plastice, istorie, muzică, etc. Sugestiile pe care le face, iar uneori rapoartele directe, conving sau, oricum, îndeamnă la reflecție. Formulările integrate precum și cele generalizate, semn al pregătirii solide dar și al intuiției și talentului, sint, mai totdeauna, remarcabile — și vom avea, poate, prilejul să revenim cu amănunte asupra cărții pe care, deocamdată, numai o „semnalăm”.

bile — și vom avea, poate, prilejul să revenim cu amănunte asupra cărții pe care, deocamdată, numai o „semnalăm”.

Geschichte... nu este prima întreprindere de acest fel la noi. Ne amintim de *Historie de la littérature roumaine* de P.V. Haneș (Paris 1934); *Storia della letteratura rumena* de Ramiro Ortiz (Padova, 1936). Mai aproape de structura ei, și un posibil model, care a fi sinteza lui N. Iorga: *Art et littérature des roumains*, (Paris, 1929) apărută și în italiană, la Roma, în 1931. *Arte e letteratura dei Romeni*. Mai există cîteva parțiale ca *Panorama* lui B. Munteanu. Putine totuși (istorii ale românilor în limbi străine avem mai multe, majoritatea apărînd lui N. Iorga, începînd cu *Geschichte des rumänischen Volkes* — 2 volume, Gotha 1905). Și, adăugăm, apărînd unor autori care, exceptînd pe Iorga, n-au o mare autoritate. Au însă un avantaj enorm: și-au publicat cărțile în străinătate. Am sugera, de aceea, Editurii Univers și eminentului ei editor Romul Munteanu, omul care a mizat, de la început, pe steaua lui Marian Popa și nu s-a înșelat să facă demersurile posibile ca această carte să fie preluată (fie prin coeditare) de o editură germană deocamdată. Același lucru s-ar putea face cu o altă carte de același fel, ce va apare cîrînd în limba română, la aceeași editură datorită celui mai competent cunoscător al literelor românești: Alexandru Piru. Ar fi păcat ca munca, inspirată și eficientă a Editurii Univers cu acești autori, să se oprească aici. Să trecem odată, din stadiul dezideratelor și al lamentărilor că „nu sîntem cunoscuți” la cel al realizărilor. E momentul.

Deocamdată, așa cum se află, ultima carte a lui Marian Popa imi apare ca dovadă, peremptorie, a unui autor de o forță și un talent neobșnuite. Am vrut să omagiez, mai întîi, aceste calități. Rîndurile de mai sus pot fi, pentru mulți, o surpriză. Pentru Marian Popa, cu siguranță. Căci acest literat și profesor cu statură și chip de viking, provenit din tainicele măruntale ale unei margini de București, este hotărît, un îns incomod, cu gesturi și reacții plebeiene, uneori, față de cel ce subsemnează a comis, o dată, o injustiție persistentă, ce nu poate fi, cu nimic, reparată. Dar, oare să nu reușim să ne ridicăm deasupra noastră înșine? Să fi dispărut cu totul cavalerismul de a recunoaște meritele celor pe care nu-i agreăm? Ar fi prea de tot.

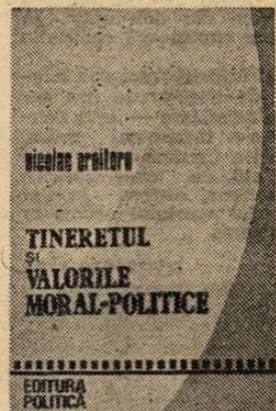
POMPIIU MARCEA

CAP LIMPEDE

CARTE

Nicolae Croitoru, un nume prestigios între cercetătorii fenomenului social contemporan, pe deplin familiarizat mai ales cu complexitatea problemelor cu care se confruntă tînărul de azi, ne pune la dispoziție o carte de un deosebit inter-

res. *Tineretul și valorile moral-politice*, apărută la Editura Politică. În chiar prima pagină a introducerii, autorul afirmă că „lucrarea de față își propune să abordeze numai un aspect, o latură a formării conștiinței socialiste, și aceasta raportată la tîneret, la setul de valori moral-politice dominante în formarea generației ti-

nere, chemată să preia și să ducă mai departe edificarea noii societăți”. Acest scop, lucrarea de față îl atinge prin subțimțarea și interpretarea unor ample cercetări și investigații realizate de colective mai largi ale Centrului de cercetări pentru problemele tîneretului, colective în atenția cărora s-au aflat, pe-o anumite perioadă de timp, 7.000 de tineri între 14 și 30 de ani, din toate categoriile socioprofesionale, din 20 de județe ale țării, amănunt care, în prelungirea numeroaselor dezbateri și delimitări strict teoretice, vine să ofere cărții o calitate în plus, cea a documentului de viață trăită.

VICTOR NIȚĂ

CU I. C. DRĂGAN, PRIN EUROPA

Pe urmele unor memorialiști de bună tradiție bănățeană și transilvană (epică densă, cu „pătani” multiple, stil robust, cu culori putine, dar foarte vii), asupra cărora se aplică viziunea „europeanului” cu largă deschidere spre lumea și timpul în care trăiește, profesorul, istoricul și scriitorul Iosif Constantin Drăgan marchează în literatura genului, cu însemnările sale intitulate „Prin Europa”, un moment. Ultimul volum, al III-lea (Ed. Da-

cia), cu pagini consacrate și „spațiului românesc”, și spațiilor de alina, rea, privite într-o strînsă conexiune, înseamnă, după opinia noastră, acel moment, definitiv și rar, în care, spre deosebire de alte cărți de călătorie, nu noi încercăm să ne proiectăm în universal, ci universalul se fructifică prin național, printr-o fecunditate de un tip aparte. Un polen „italian” (de fapt, latin), volatil și imponderabil, întîlneste vegetația fierbinte a unei sensibilități de tip „tragic”, danubian mai bine zis dînd în vileag lumina unei înflorescențe a spiritului original pentru ambele culturi și civilizații. Iosif Constantin Drăgan, autorul acelei pasionate pledoarii a autohtonului care se cheamă „Noi, tracii”, dar trăitor de mult timp la Roma, ține inextricabil de două culturi, de două soluri unite nu doar prin secolul zugrăvit în carte ci prin vreo douăzeci, străbătute de același flux sangvin, într-un unic circuit. El e „latin” și „danubian” pe rînd, în sens invers la Dunăre și pe Tîbru, cristalizînd în însemnările sale un dialog spiritual care de fapt, pentru cele două culturi, este un soliloquiuz.

Aceasta este impresia dominantă, la o primă foietare a cărții. Dar in-

trînd mai adine în materia ei, descoperi de fapt, pînă la urmă, românul, patriotul ardent, lucid, responsabil, exponent al spiritualității latine, raționaliste și deci stenic-sceptice, colorată cu datele de temperament ce sint proprii pămîntului de la Dunăre și Carpați. Paginile dedicate ultimului război mondial și consecințelor lui, pagini care constituie substanța cărții, clamează deznădejdea, furia, dar și credința în viitor a reprezentantului unei țări care, sugrumată între trufiile unor mari imperii, nu-și poate urma propriile aspirații. Însă nu ostenește să creadă în ele. În jurnal sint consemnate, cu lux de amănunte, o serie de evenimente politice, mondene, sociale etc., de mare răsănet pe contînent, dar, chiar atunci cînd nu sint puse în directă relație cu țara de la Dunăre și Carpați, ele sint privite de un reprezentant al acestei țări. Aceasta, pe de o parte. Pe de alta (și aici revenim la ceea ce, în capul acestor rînduri, definiam drept fructificarea universalului prin național). Însemnările lui I. C. Drăgan destăinuie, printr-o imagine pe cit de bozată și de diversă, pe atît de coerentă, de clară, aspectul universal-valabil al experienței istorice a nea-

mului românesc, experiență care verifică, pe cont propriu, niste adevăruri supreme ale umanității, dar investind devenirea acestora printr-un indice personal, printr-un aport creator de o rară forță. N-avem, pare a zice autorul jurnalului, alte experiențe decît cele ale întregii umanități ceea ce înseamnă că undeva, într-un ungher al spațiului, un episod din drama noastră de ieri ori de astăzi a fost trăit, cu o intensitate mai mare sau mai mică, pe o durată mai mare sau mai mică de timp. Nu există, deci, riscul de a nu fi înțeles, nu există pericolul incomprehensibilității. Rostul nostru, pe acest plan, nu poate fi decît să colorăm trăirea generală la modul propriu, să punem motivul universal pe chela noastră de portativ, să obținem, dacă vreti, o echivalență universală trăirii noastre, sau, altfel spus, să constrîngem universalul pînă la a-l face echivalent cu noi.

„Autorul acestei cărți — scrie Zoe Dumitrescu-Busulenga, pe ultima copertă a însemnărilor — întruiează el însuși, într-o privință, ideea cărții sale, aceea a perfecției compatibilității între a fi un român profund atașat trecutului istoric al patriei de obîrșie, limbii materne, admirator al reali-

tăților românești de azi, și a fi un european militant”.

Este perfect adevărat, cu condiția, credem noi, să adăugăm și ceea ce am încercat să sugerăm în aceste rînduri. Și a-nume că, pusă în lumina experienței continentale și universale — așa cum face, în noua sa carte, I. C. Drăgan — poezia sau drama noastră istorică își pierde caracterul incomprehensibil, cîștigînd, în schimb, în adevăr uman.

Fapt care — în ultimă instanță — îl caracterizează și pe „românul european”, I. C. Drăgan.

ILIE OLTEANU

MONOTIP

Rîndurile ce urmează nu ar fi fost scrise, dacă s-ar fi semnalat, între timp, prezența erorii, recunoșterea ei. Dar cum lucrurile s-au întîmplat altfel, iată, apar aceste rînduri, departe de orice intenție de șicanare, numai pentru informarea corectă a cititorului. În săptămînalul *România literară* nr. 31 la rubrica *Revista revistelor* sub titlul „Steaua”, nr. 6, 1981 începem să citim recenzarea respectivului număr. Astfel aflăm că „Numărul pe iunie al mensualului de la Cluj-Napoca este tot atît de

Desene pe asfalt

La din contra

Între toamna 1969 - iarna 1973 am condus revista „Argeș” din Pitești, chemat fiind de către organele de partid locale. Ce a fost „Argeșul” meu (devin ale mele toate publicațiile la care mi-e dat să lucrez fiindcă mă devotez lor cu tot ce e mai bun în ființa mea) s-a văzut. Nu e treaba mea să-i cataloghez virtuțile. Sint mai degrabă conștient de neajunsurile revistei din acea perioadă și regret unele inițiative ratate, sfârșind prin a crede că a conduce o „foaie” e totuși un fapt de istorie literară și că, în perspectivă, de interes rămân doar critica acestor istorii. Din interviu acordat în „Flacăra” lui Ilie Purcaru (autor al unei excelente serii a „Ramurilor” craiovene) am reieșit câteva din bucuriile și amărăciunile legate de munca mea la „Argeș”. Au fost mărturisiri provocate de „sonata” interviuatorului și pe care eu nu le-aș fi făcut încă tocmai pentru că susceptibilitățile unor personalități amestecate în viața „foii” să nu fie rănite. Sint prea mândru pentru a mă răfu cu altcineva decât cu mine și am socotit cu bună credință că pentru public larg confesiile noastre despre destinul publicațiilor cărora le slujim plumbul sint de un interes mai degrabă minor. Esențialul e ceea ce rămâne tipărit. Nu programele orgolioase ne legitimează în fața cititorului, nu „explicațiile”, ci paginile din păcate friabile materii din care sint zidite. Pentru Ilie Purcaru „Argeșul” meu n-ar fi fost continuat în prezent la aceeași stachetă valorică. S-ar putea. Este o opinie a scriitorului Purcaru. Și a fostului redactor al celuiiași „Argeș” de care mi-am legat și eu emoțiile și meșteșugul. El a remarcat că în caseta redacțională a revistei nu apare numele unui redactor șef deși tipărituri cu profil similar au unul. La rîndu-mi, am scotit firească să mă refer la noua „serie” a revistei ca la seria Nimeni fiindcă... efectiv n-o somnează nimeni (deci nu-și asumă nominal principală răspundere pentru cuvîntul scris).

Într-un număr recent, trimestrială (acum) revistă din Pitești publică (după ce se sărbătorește pentru împlinirea a 15 ani de viață - La mulți ani! și din partea mea -) un curios articol, vorba lui Caragiale, cu titlul „Infidelitatea amintirilor” și cu și mai curiosul subtitlu „Pentru și contra” în care, cu o îndepărtare de la adevăr apropiată de minciună și cu o exprimare - sub aspect publicistic - trivială, S. I. Nicolaescu pare să-și aroge misiunea coplesitoare de a pune lucrurile la punct. S. I. Nicolaescu e oarecum un produs (iar nenea Iancu, sâracu!) al meu, vreau să spun că eu am văzut în el un posibil redactor de revistă literară. N-aș fi crezut, angajîndu-l la „Argeș”, că-și va proba atît de trist veștile. S.I.N. se numește de fapt Sergiu Nicolaescu (e numele cu care îl publicam eu, cu încercări nu lipsite de promisiuni dar între rîndurile cărora pixul redactorului șef intervenea amical, cînd lipsea pixul redactorului șef adjunct Florin Mugur) și nu știu de ce nu iscălește așa ori de ce n-a renunțat la omonimie prietenului meu, regizorul de film Sergiu Nicolaescu.

Cum începe compoziția lui S. I. Nicolaescu? „Poetul Gheorghe Tomozei, fost redactor șef al revistei „Argeș” (noiembrie 1969 - decembrie 1973), acordă, într-un număr din luna aprilie al revistei „Flacăra”, un interviu reporterului Ilie Purcaru, fost și el, pentru o scurtă perioadă,

„găzduit” într-unul din birourile publicației care apare la Pitești.” (7 virgule, nu e cam mult, S.I.N.? Unde e pixul care rezolva cîndva acest abuz?) „Fost redactor șef” e o formulare cel puțin neelegantă dacă se referă la cineva care și-a onorat, pare-se, funcția și a părăsit-o voluntar. „Reporterul Ilie Purcaru” e o formulă ce s-ar vrea malitioasă. Purcaru e în primul rînd scriitorul care a fost „găzduit” nu într-un birou ci în chiar revista în care scria (mai bine) reportaje ori interviuri ce nu-i reușeau lui S.I.N. (de pildă). Care birou nu mai există, el devenind cu casă cu tot, la mutarea sediului revistei, locuința particulară a unuia dintre tovarășii (ce stranie coincidență!) care răspundea de revistă... Noul locatar n-a schimbat (pîșenie?) porțile de fier forjat cu inscripția naivă R.A., adică Revista Argeș.

S.I.N. e inexact (dacă nu...) sugerînd că în interviu meu „Argeșul” ar fi fost principalul subiect de discuție. El ignoră temele, altele decât cele ce-l privesc și-l privesc fiindcă într-adevăr, devenit dacă nu redactorul șef măcar redactorul șef adjunct al noului „Argeș”, nu se poate lăuda că diriguiește o publicație mai bună decât a fost. S.I.N. vorbește despre (cu ghilimelele domniei sale) „dramele” ce m-ar fi silit să abandonez cu „lehamite”, da cu lehamite, o misiune pe care am ilustrat-o cu devoțiune și - cînd mi s-a întîmplat - cu inspirație. S.I.N. se ferește să evoce un proces de ani lungi ce mi-a fost întentat în urma unor sfîrșite delațiuni și a unei abuzive interpretări a legilor privind administrarea revistei. Domnia sa a conștientizat în acest proces și a depus mărturia favorabilă mie dar trebuie să nu se aștepte la multumiri fiindcă de fapt se apără pe sine. Imputările aduse mie (după cum a dovedit-o tribunalul din... Argeș în 2 (două) sentințe, ca principal nefondat) îl priveau numai pe... S.I.N., secretarul general de redacție al „seriei Tomozei”. Puteam devia spre S.I.N. acuzațiile dar n-am făcut-o. Puteam, la încheierea favorabilă a procesului, să-i chem la rîndu-i în justiție pe cei ce au eșafodat „cazul”.

N-am făcut-o. Ultragiati nedemn, S.I.N. ar putea să-și continue tîhnit o muncă legată, vai, de cultul Frumosului și al valorilor umane. Gheorghe Tomozei n-a putut-o face. Resping vehement stupida afirmație că mi-aș fi ratat o „retragere” cu torte. S.I.N. mă acuză că n-am „preîntîmpinat” situațiile „cu adevărat penibile” ale procesului. N-aveam cum s-o fac. N-aveam timp să fac alianțe cu contabili obscuri ori cu activiști pe care numai întîmplarea i-a adus să lucreze „în cultură”. Unul dintre aceștia, care e mai potrivit poate pentru alte, botanice, culturi „epura” sumarele revistei de nume scumpe, alcătuiind acele liste (nu le mai dau culoarea) cu succes într-alte momente de istorie și nu în această, în care trăim. El tăia cu energie un moto pus în fruntea unei pagini neștind (semnătura încă nu fusese culesă) că îl aparține lui Bălcescu! Am avut bizară idee de a păstra în „Arhiva” mea și asemenea mostre de „pricepere” intrale presei.

S.I.N. dovedește micime sufletească, viclenie rău disimulată și lipsă de respect pentru adevăr afirmînd: „G.T. gratulează actuala serie a revistei cu un atribut de-a dreptul amuzant (Tomozei-Nimeni, e adevărat, cu N. verzal)”. N-am afirmat nici cînd așa ceva. E vorba de o minciună grosolană practică cu speranța că alăturarea de cuvinte Tomozei-Nimeni ar putea amuza. Pe cine? Tomozei poate fi un scriitor amendat de critică (atunci cînd e), laureat al tuturor premiilor literare ce se acordă în prezent (și e) dar nu e pentru nimeni... Nimeni. Ori e Nimeni pentru veștile strînutînd zgomotos în coloane de revistă dar neizbutînd să fie nimic alt-

ceva decît... nimic.

S.I.N. (și revista „Argeș” prin alte semnături tipărite în... 23 de numere cite au apărut din... 1974) nu găsește nimic de apreciat în „seria Tomozei”. Din 1974 noul „Argeș” nu mi-a solicitat vreodată colaborarea. Din 1974 nu a scris niciodată despre cărțile mele. Deși a continuat, pînă în acest număr 2 din 1981, să folosească idei de rubrici, titluri, paginatie ce poartă încă girul personalității mele, „găselnițe” de mine omologate, rezolvări ce pot fi utilizate, bineînțeles, fără a indica sursa de unde provin.

S.I.N. (retribuit generos 12 luni pe an pentru a tipări 4 numere de revistă, e drept, cu mai puține pagini decît în seria... veche) se laudă cu un șir de titluri de anchetă publicate și vorbește despre un mare număr de „tineri creatori din județ” pe care, chipurile, i-ar fi lansat (ca pe vapoare?) ignorînd evidența cu mereu aceeași... teamă de adevăr. Cu puțin semnificative excepții, majoritatea colaboratorilor argeșeni ai noului „Argeș” apăreau și în „vechea” revistă. S.I.N., același ce a girat îndepărtarea din redacție (după „retragerea” lui Tomozei) a cel puțin 3 scriitori cu nume (Otilia Nădăreț, Miron Cordun, Ion Popa-Argeșanu) și crede că providența i-a încredințat misiunea de a fi un fel de vîlăt al tinerilor scriitori din Argeș, ar trebui să nu jubileze la gîndul că în Argeș ar putea fi flinta (cu îndreptățire) o Asociație a scriitorilor fiindcă aceasta ar aduce la cirna revistei care-i îndură acum prozele, nesărate chiar un scriitor. Și S.I.N. nu e un scriitor (avea timp să devină) și nu e un redactor a cărui obsesie morală e probitatea și nu e (nici-o pagubă) un polemist... Înainte de a-și pune între buze fluierul de arbitru intelectual ar trebui să învețe legile sublimelor și amare ale Jocului și să deprindă odată eu folosința corectă a gramaticii românești gramatica bunicii-cuvînt și a respectului pentru scris și scriitori.

Ca orice om care știe că s-a făcut avocatul unei injustiții (S.I.N. îmi pare pe alocuri un „cascador”, cu unele „opinii” imprumutate) „mlădiță critică” pe care am incurajat-o și care nu știe să spună nici cel mai morocănos multumesc are precauția să încheie mîncutul său pamphlet cu bănuiala că va mai auzi de „amintirile” mele.

Așa e „Argeșul” rămîne o neîntînată dragoste a mea și în casa din Cîmpulungul Argeșului (despre care am scris o carte și despre care nu s-a scris în... „Argeș”) păstrez o foarte prețioasă colecție de documente literare privind „Argeșul”, afișe, zîncuri cu capetele revistei ori ale suplimentelor ei, fotografii și desene... ba chiar lungi scrisori ale lui S.I.N. asigurîndu-mă de devotament și neîntînată admirație, etc. În Argeș îmi scriu cărțile, continui frățesca mea prietenie cu poezii din Argeș și știu că voi redeveni (poate curînd) din nou apropiat de revista mea, în ciuda scribilor împătîmiți de neputințe, jînduri, jaluzii...

Dar despre S.I.N. vom mai vorbi. Fără să vrea a reeditat clasică anecdota cu „prostul din baie”, fără să vrea se vadește a fi unul dintre „inspirații” demolatori ai unei reviste bune, veștile narăbdătoare în stare să regizeze cabale. Vom mai vorbi despre el. Dar chiar există?

GHEORGHE TOMOZEI

P.S. Ca autor al interviului incriminat, nu i-aș aduce nici un reproș lui S. I. Nicolaescu, fiindcă (vorba lui Gh. Tomozei și a subsemnatului) nu poți intra în dialog cu Nimeni. Nu-l cunosc ca publicist (iarăși vorba lui Gh. Tom.: oare chiar există?), iar ca om mi-l amintesc foarte vag. Parcă făcea parte din largul cerc de

adulatori care, în epocă, roiau în jurul poetului și al redactorului șef al revistei, laudîndu-l cu toată gura pentru exact faptele pe care astăzi i le contestă.

Reproșurile mele au alte adrese. În primul rînd, Gh. Tomozei. Să-mi dea voie să-i reproșez, întii de toate, că ia în seamă o delațiune care, de la început pînă la sfîrșit, nu-i decît o delațiune, penulă pînă la a ne umple (pe noi, cei ce șum „seria Tomozei” a „Argeșului” și momentul pe care ea l-a marcat în publicistica românească) de cele mai „negre scriber”, cum ar spune poetul. Să-mi dea voie să-i reproșez, în al doilea rînd, seriozitatea cu care tratează cazul, importanța pe care i-o dă, scotîndu-l deasupra conștiinței sale precare prin însăși arta de publicist și de polemist a lui G.T. Păcat de cuvintele risipite, păcat de tăierea „estetică” a unui cap care nu există, păcat de timpul pierdut! Ce era de explicat aici? S.I.N. îi reproșează fostului d-sale idol că nu și-a prea folosit redactorii, că n-a prea „folosit” nici valorile județene, că a publicat mult prea mulți colaboratori externi. Haidă-de! Ca și cum o revistă se face spre folosul redactorilor, iar nu redactorii „se fac” spre folosul revistei! Ca și cum criteriul lansării valorilor ar trebui să fie buletinul de identitate cu ștampila miliției din Pitești! (În treacă fie zis, G.T., în pofida celor afirmate de S.I.N., a lansat totuși „valori județene”, astăzi nume ale literelor române. Și tot în treacă fie zis, nu știu ca vreo stea locală, ignorată, adumbrată sau sugrumată de „seria Tomozei”, să se fi lansat prin revista „Argeș” de-atunci încotăre!). Cit privește reproșul privitor la prea mulți (și foarte prestigioși, am adăuga) colaboratori externi, ce să mai vorbim...

Un alt reproș l-aș adresa celor ce tutează revista, Comitetului județean de cultură și educație socialistă și ziarului „Secera și ciocanul”. Cum de nu l-au sfătuit pe S.I.N. să renunțe la invidioasele și incorecte d-sale afirmații? Oare aceste foruri n-au la dispoziție o colecție a „seriei Tomozei” a „Argeșului”, spre a compara revista de atunci cu cea de azi?

ILIE PURCARU

Muzica tinăra

Fără toane...

În numărul din 12 august al „Vieții studentesti” s-a publicat o amplă anchetă sub titlul „Muzica usoară, muzică tinăra, muzică...” Ancheta realizată de Paul Nanca este binevenită chiar și numai pentru faptul că ea participă, într-un fel, la discuția pe marginea muzicii tinere tocmai acum, cînd pop-ul, folk-ul, rock-ul, întreaga mișcare a spiritului tinăr în „muzică” din lipsa unui cadru organizațional, se găsește în bătaia tuturor vînturilor. Cum e firesc, orice anchetă reușită declanșează tot felul de reacții printre cititori. Iată, în rîndurile de mai jos, una dintre ele care vizează o parte din opiniile prezentate în ancheta mai sus-amintită. Încep cu Valeriu Sterian din care citez: „Ne-am luptat foarte mult să impunem muzica folk (!). Am reușit, dar au fost și alții care crezînd că fac ceva folositor pentru această mișcare au făcut numai rău, forțînd lucrurile, fixînd claseamente subiective și impunînd pseudovalorii” (!). Semnele de exclamare ne aparțin.

În primul rînd mă îndoiesc că a cînta seară de seară într-un restaurant pentru câteva sute de lei înseamnă o bătaie pentru muzica tinăra, pentru a o impune. Se știe foarte bine cine s-a luptat pentru muzica tinăra, așa că Vali S. nu are nici un motiv să se bată cu pumnii în piept. În al doilea rînd, ca orice cititor mă întreb cine sint acei „alții”, care au făcut un asemenea rău muzicii tinere? Dacă ei există, ce te oprește, Vali S., să-i numești?

Aceste fraze infirmă, care creează întotdeauna confuzii și fac loc la speculații de tot felul, sint total neavenite. Probabil că ele vin dintr-o lipsă de fond

— regretabilă dealtfel — și după cum se vede trădează și o lășitate — la fel de regretabilă.

În continuarea „opinilor” Vali S. spune: „Acum există o emisiune de muzică folk la radio care este departe de a fi ceea ce așteptam cu toții. (!) Mi se pare că principiile după care este alcătuită emisiunea sint foarte subiective și servesc foarte puțin muzicii în general”. (!) Am încheiat citatul. Este posibil ca emisiunea „Valorii ale muzicii tinere” (care de puțină vreme nu mai există) să nu fi fost la nivelul așteptărilor lui Vali S., dar este de-a dreptul necinstit așa cum procedează el, făcîndu-se cu de la sine putere purtătorul de cuvînt al tuturor. Numărîndu-mă printre apropiații acestei emisiuni și, deci, în mai multă cunoștință de cauză decît Vali S., îl pot informa pe el și pe alți doritori (dacă mai există) că emisiunea „Valorii ale muzicii tinere” se alcătuipe pe baza preferințelor exprimate prin scrisori ale ascultătorilor. Serisori care aduceau de fiecare dată multumiri realizatorilor acelei emisiuni și laude pentru felul în care ea era alcătuită. Săci de scrisori stau și acum măturie. Și-atunci pe cine să cred, pe tine, Vali S., sau pe nenumărații ascultători ai emisiunii în cauză?

La rubrica Pro și Contra, Mircea Diaconu spune, fără a fi rău, că muzica usoară pare afacerea unor indivizi. Lucru la care și eu subscriu, dar nu subscriu la comparația făcută de el, între folk și gripă. E adevărat, este o părere. Cred mai mult însă în păreri care nu se sprijină pe speculații de dragul condeiului. Să ne gîndim totuși că „gripa” asta de muzică tinăra o tratăm cam de multisor, cam de 10 (zece) ani. O fi altă boală, cine știe?

Ca Frumoasa din Pădurea adormită a coborît pre noi opinia folk-istei Adriana Ausch. Deși, dacă mă gîndesc mai bine, opinia cu colți de co-

toroantă a folk-istei Adriana Ausch este singura îndreptățită să fie găzduită în rubrica Pro și Contra. Pentru că ea, într-adevăr, se situează, distinct, într-o parte. Spre contra! Folk-ista A.A., care în trecerea ei pe scena muzicii tinere n-a lăsat decît o fadă imagine, și-a întors puțin îndărăt capșorul ei spre biețul folk. Devenind și hipersensibilă în ultima vreme, iată ce spune în încheierea unui lanț de grave confuzii: „Eu, cel puțin, cînd aud cuvîntul folk, fac alergie.” Biata de ea! Și noi tot îi dăm cu folk-ul, folk-ul în sus, folk-ul în jos, folk-ul în dreapta, folk-ul în stînga, fără să știm, nemernici ce sintem, că într-un colț al lumii, măcinată de coșmarurile unui trecut obscur, o soră ex-folk-istă trăiește crize de alergie. În plină campanie de punere pe picioare a muzicii tinere sint necesare opiniile de la oameni vii și nicidecum de toane sau de falși purtători ai opiniei celor mulți. Și Paul Nanca, dacă este bine intenționat (eu așa am înțeles), ar trebui să țină cont de asta. Și dacă veni vorba de oamenii vii, de oamenii care ard, iată cuvintele lui Sorin Chifiriuc, acest mentor al muzicii tinere, care pe nedrept nu a fost inclus în top-ul celor ce și-au adus cea mai importantă contribuție la dezvoltarea muzicii tinere. Citez: „Sintem adepți muzicii care să asigure cit mai ușor și mai eficient transmiterea mesajului nostru pentru public — muzica este o formă de comunicare — oricît de bine pregătit din punct de vedere muzical ai fi, dacă nu reușești să comunici cu publicul, nu înseamnă nimic. Existența și progresul nostru țin de aprecierea, de reacția publicului și asta numai dacă reușim să captăm și să menținem interesul său, să spunem ceva”.

După atîta „praf în ochi”, de care nu știu cînd vom scăpa, mă bucur nespun cînd mai dau peste un cap limpede.

VICTOR SOCACIU

bogat în cuprins și nu mai puțin elegant în cele 64 de pagini ale sale, excelent distribuite, titrate și ilustrate”. Dar după parcurgerea acestor rînduri liminare, își face loc tot mai accentuat o stare de uimire. Sumarul declarat de recenzent a fi conținut de numărul în cauză, nu corespunde în nici un fel cu cel cunoscut atunci cînd l-am citit. Absolut toate titlurile semnalate erau inexistente în paginile numărului pe iunie al lunarului din Cluj-Napoca. Și nici nu putea fi altfel, deoarece nu ni s-a prezentat nr. 6 din iunie 1981, așa cum se preciza în titlu, ci nr. 6 din iunie 1979! Aceasta nu înseamnă că nr. 6 din iunie 1981 al mensalului din Cluj-Napoca nu este mai puțin interesant, divers, bogat. Dintre atîtea pagini citabile, ne oprim la Singurătatea unui solidar (frumos și cu implicații semnificative, titlul în care, vibrînt și justițiar, Octavian Paler îl evocă pe A. E. Baconsky.

TRAIAN STOICA

Un muzeu in labirint

Un diplomat printre stocici: Rubens (V)

Judecata lui Paris

Rubens și soția sa în grădina lor

Pină când va muri, va domni în centrul universului și, firește, în centrul picturii.

Viața interioară a fost descoperită, dar personajele lui Rubens nu-și dezvăluie sufletul. Ele se mulțumesc să-și arate trupul. Fără pretenția de a face din asta o filosofie. Heracles, în loc să se bată pentru puritate, umblă la Rubens beat.

Omul a fugit în multe feluri de evidență efemerității trupului său. Uneori s-a comparat cu zeii sau a dorit să coboare într-o preexistență paradisiacă și oarbă. Altele s-a ascuns într-o clipă pe care a jefuit-o sau într-o grotă. Adică, trupul a fost fie împins dincolo de contingență, fie adulat sau negat. Dar mi-ar fi greu să numesc un pictor care să fi văzut trupul, mai exact decât Rubens, pentru ceea ce este. Nici nemuritor, nici detestabil. L-am putea acuza pe acest maestru al abundenței că pictează fără probleme. Dar atât. După aceea trebuie să recunoaștem picturii lui cel puțin un merit. Ea nu e în nici un fel ipocrită. Nu sărăcește adevărul, nici nu-l înfrumusețează. Îi cîntă doar cu întreaga forță a pasiunii pină obosește.

Intimplător, scriu acum despre Rubens după ce am recitat *Greața* lui Sartre. Ei bine, Rubens ar fi fost foarte mirat răsfoind această carte pe care, sint sigur, ar fi aruncat-o. El, Rubens, n-ar fi replicat nici măcar ca Autodidactul: „Există oamenii”. El ar fi spus: „Există trupul”. Iar acesta n-ar fi fost nici un răspuns sentimental, nici unul numai de bun-simț. E singurul care-l reprezintă pe Rubens. Sigur, pictorul nu ascunde că trupul strălucitor pe care-l pictează va muri, dar ce înseamnă asta? Un adevăr care va muri nu devine prin asta mai puțin adevăr. Iată-l cum respiră. Acest adevăr umple onctuos întreaga pinză. Dincolo de el nu se mai vede nimic. Nici obiecte, nici stele. Ca un incendiu al clipei, trupul umple spațiul și devine timp. *Ultima necat*, „ultima omoară” scria pe ceasuri în vechime. Dar trupurile lui Rubens n-au văzut nici un asemenea ceas. Sau, dacă l-au văzut, nu i-au dat nici o importanță.

Poate că aceste trupuri se tem de un singur lucru: să nu cumva să gindească. Atunci totul ar fi pierdut. Căci ceea ce a fost pentru alții un obstacol sau un pretext, adică trupul, pentru Rubens este chiar obiectul artei. Totdeauna, pare să spună el, pictorii au făcut ceva prea puțin sau prea mult. Au făcut omul să se simtă vulnerabil sau divin. Amindouă nu erau decât două forme de imperfecțiune. Și singura perfecțiune a trupului e să-și accepte precaritatea pentru a și-o sărbători, fără prea multe mofturi.

Cînd Rubens, la cincizeci și trei de ani, s-a recăsătorit, luînd de soție o fetișcană de șaisprezece ani, toată lumea la Anvers a făcut glume răutăcioase pe seama faptului că fiul său Albert avea exact vîrsta mamei sale vitrege. Numai faima lui Rubens a potolit zimbetele și birfelile. Dar această fetișcană de șaisprezece ani, care a intrat în viața lui Rubens, a produs cea mai orbitoare explozie de senzualitate din istoria picturii. Ea a făcut din ultimii zece ani ai carierei lui Rubens un adevărat triumf senzual. Acum Rubens rupe toate barierele, înlătură toate constrîngerile, doborîră toate obstacolele, refuză toate prejudecățile. Apropiindu-se de șaiszeci de ani face și lumina și culoarea să cînte. E dezlîntuirea unui pictor fericit. Lumea flectă ironic cînd pictorul nu e de față sau nu e atent, fără să bănuiască însă că sărbătorea cea mai violentă a barocului va avea la origină această fetișcană, pe nume Hélène Fourment, ale cărei trăsături Rubens le imprumută tuturor zeitelor și nimfelor și chiar Fecioarei.

De aceea e greu de spus cîte portrete i-a făcut Rubens. A pictat-o singură sau cu copiii, goală sau îmbrăcată, acoperită de bijuterii sau lăsînd numai albeața trupului ei să strălucească. Și, ca de obicei, nu întîlnim în aceste portrete nici un indiciu de viață interioară. Nu aflăm, prin urmare, nimic despre caracterul tinerei soții a pictorului, în schimb aflăm de fiecare dată că e frumoasă și, mai ales, că Rubens o iubește. Intrucît fiecare portret e o declarație de dragoste.

Cînd vede *Judecata lui Paris*, comandată de regele Spaniei, Cardinalul-Infante e șocat. Nudurile zețelor palpită, avînd o senzualitate fremătătoare și triumfătoare. Pictorul nu e indecent, dar e foarte clar. Afrodita nu se mai mulțumește să simbolizeze dragostea. O cunoaște, a trăit-o și nu vrea să ascundă asta. Ca și celelalte zețe, de altfel. Cardinalul-Infante cere cu stăruință cîteva văluri care să facă privitorul să se simtă mai puțin indiscret. Dar acum diplomatul Rubens nu mai cedează nici în fața regilor cînd e vorba de pasiunile lui. El refuză și cele trei zețe rămîn goale.

Poate că adevăratul Paris, cel din legendă, n-ar fi ales pe nici una din cele trei zețe pictate de Rubens. Ele au formele prea pline pentru gusturile grecilor. Dar Paris e și el un cioban baroc acum. Și, firește, alegerea are loc după regulile barocului.

În plus, ele nu aparțin unui pictor care a vrut să re-creze lumea.

Rubens s-a mulțumit s-o cînte.

OCTAVIAN PALER

CENTENAR

Enescu

Cînd spicul și frunza pădurii
Bătute de vînt se îngină,
Cînd hăuie glasul securii
Și fluier doinește la stîină,

Cînd murmură mîl de izvoare
Și cîntă-n înalt ciocirila
De trîlu-i se avîntă spre soare,
Drumejule ascultă melodia,

Prea plină de ritm și culoare,
Crescută-n vîioara bătrînă
De CEL ce a creat „Rapsodia”,
Prin veacuri cu NOI să rămînă.

PETRU DAN LAZAR

CONFESIUNI ENESCIENE

„Eu lucrez mereu, viața fără muncă nu-și are rațiunea”
„Artistul dezvăluie omenirii calea spre armonie, care e fericire și pace”
„Cuvîntul pe care mi-l repet zi de zi, de cînd mă știu: îndeplinirea datoriei. În realizarea acestui lucru se cuprinde și bunătatea și loialitatea, cîntea, cordialitatea, exactitatea. Să ne facem cu toții datoria și lumea își va recăpăta sensul ei suprem”
„Tinerei generații îi recomand muncă, cînte și altruism și aș mai adăuga și modestie, cît mai multă modestie”.

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

Gînduri despre călătorii

Vor apărea în spusa noastră descrieri, dialoguri și dizertații, vor apărea scrisori și note mai vechi încredințate mie, în ultimii ani, de frații mei legați pe viață și pe moarte în confreria noastră. De cînd a început și continuă drumul nostru, în țările și orașele cercetate, întîlnirile și dezbaterile noastre au fost uneori libere și deschise, în plină stradă și în piețe, sau în amfiteatre largi cu public de toate neamurile. Au fost însă și confruntări aproape secrete, cu încredințări de documente cifrate întocmite cu grijă de fiecare. De aceea forma expunerii călătoriei noastre va fi variată și de mai multe ori prolixă, cuprinzînd largi măturii, confesiuni libere iar alteori dizertații rigide, dar încercate de patosul adevărului total. Cei formați în asceza științelor contemporane ne vor înfățișa ceea ce cred despre adevărul și valoarea științei și a celor ce practică știința. Cei dotați cu plîsmuire artistică sau literară vor scruta valoarea pentru om a artelor de acum și de totdeauna și mai ales condiția și posibilitatea unei arte înnoitoare. Există între al noștri abili cunoscători ai științei formării societăților, sub aspectul lor tehnic, juridic, etic și politic. Se vor confrunta vechile idei despre societate și individ, despre conducători și state, în formele pe care le iau acum, în toate părțile lumii.

Filozofii noștri vor dezbate și vor descifra cu perspicacitate destinul omului actual, al dezvoltării și al tehnicii lui, iar biologii și medicii noștri vor elabora

legile înțelegerii tuturor formelor de activitate umană; vor fundamenta și interpreta aceasta ca formă de manifestare superioară a structurilor biologice cu comandamente ancestrale care comandă omului posibilitățile de transformare spre activitățile înalte cit și rătăcirile și degenerescențele morbide.

Cineva s-ar întreba de ce toate acestea nu au fost constituite în sisteme de gîndire filozofică sau științifică. Noi le spunem că toate cele adunate de noi nu se pot sintetiza rigid, după modelul altor sisteme de pină acum. Ele vor fi prezentate în realitatea lor pur fenomenală, în curgerea vieții naturale, atît cît poate să fie de naturală viața omului de acum. Conținutul de idei și încercătura afectivă se vor oglîndi din trăirea faptelor și din confruntarea sistemelor cu ele, în cercetarea omului și a locurilor în care trăiește. De aceea în loc de construcții, de sisteme, totdeauna abstractizante, noi vom curge fluvial într-o călătorie continuă, care nu are limite în timp și în spațiu dar care ca un fier roșu îi punctează un scop precis: ce se întîmplă cu condiția existențială a omului nostru de pretutindeni și unde să aflăm lumea optimă pentru creșterea lui.

Călătoria noastră este o luptă grea, căci a cunoaște lumea înseamnă a cuceri pentru cunoaștere, a o spune, a o analiza și mai ales înseamnă a spune fără cruțare adevărul despre ea. Or, știm cu toții că pină acum lumile noastre sînt organizate în numele unui adevăr, dar ființează și sînt conduse printr-o mare încercătură de minciună. Scopul nostru de început este de a denunța peste tot minciuna, iar scopul nostru final este visul despre o societate în care stăpînește în toate actele sale adevărul. Tot ceea ce vom întîlni vom confrun- ta cu adevărul absolut. Dar ade-

„George Enescu este astăzi unul dintre cei mai autentici reprezentanți ai sufletului românesc în întreaga lume, un artist executant complet, de re-putație înaltă, și un creator dintre cei care vor rămîne în cultura europeană”

CAMIL PETRESCU

„Muzica populară, aprofundată și înnobilită de un creator de geniu, strălucește în toată frumusețea ei în opera lui George Enescu. (...) Enescu a creat o operă vastă, de rară frumusețe, bogată în imagini și sentimente înălțătoare”

SABIN DRĂGOI

„Sînt dintre aceia care, la sfîrșitul veacului trecut, am contemplat, cu extaz, răsăritul acestui Luceafăr al geniului românesc. Arta și numele lui George Enescu au prins de la început să facă parte din bogăția națională.”

GALA GALACTION

ȘTEFAN BERCEANU

MARIN MINCU

Boboli

Miroase a lăbănișă crudă
dimineața în parcul Boboli
a picioare transpirate de turiști
americani către prinz
soarele ucide das Ding an sich
mă dezbrace tacticos în slip
te un lux o formă a dezabuzării
să faci plajă în giardini Boboli

Bătălie

ajună-mă să-mi tai părul zise ea în timp ce bărbatul ei doarme
peste cimp soldați străini se apropie
în siruri strinse cu armele în banduliera
să fugim către pozițiile fortificate
între timp simțim înconjurări ni se dau arme soldații
străini vorbesc într-un idiom extraplanetar (eu primesc un cuțit de panoplie)
alergăm dezordonat pe un plan accidentat
soldații străini se lasă vinași ca iepurii
îndreptăm farurile spre ei și rămân paralizați
până când îi dezarmăm și-i îmbrăcăm în fuste
vine prinzul mincăm semințe prăjite armatele noastre blindate
sint spulberate în copitele calilor (noi nu mai avem cai
i-am omorât cu ciomegele și i-am dat la porci)

Conversație

Din cioburi risipite se alcătuieste natura conversației (civilizației)
calci din intimplare (oare) într-o sticlă spartă rări singerinde își umplu
discursul (cursul) pe care n-ai cum să-l rostiești în for ești prea bolnav
(brav) grija celorlalți te baricadează în casă (ca să) vai ce păcat orice tăcere
e o victorie la Pirhus spargem cioburi între pereții închisi ermetice le
măruntim până se fac o pulbere fină și ce ronțait plăcut se aude
când o întindem pe piine la micul dejun.

Lecția

cu ouă de porumbei ei joacă zaruri fiind
la maestra le vorbește despre căderea
imperului roman se bat răcnese fac
pipi deasupra sau dedesubt
pe harta lui Cezar a mai trecut un rubicon
cu mere putrede îi dărimă
stegulețele și îi alungă soldații de
plumb mașina șerifului claxonează
strident trecind în viteză
pe Cezar fugărește copiii în De bello gallico
băgați-l să nu mai lasă ingropați-l
acolo definitiv să nu ne aducă o altă

Alexandrie-n flăcărl
bum-trose un dovleac alb pe
tabla neagră a făcut explozie improscind
cu litere mina care serie
Giacomo stai fermo du-te-n coridor
să te vadă toți mi scusi maestra io
voglio pisciare
lingă ziduri se împing se-nghesuie
pe cite o carte instalați se trag în
cvadrilă vum-vum-vum urule motoarele
fără astimpăr tac-tac-tac seceră cu
mitralierele lor de plastic dar maestra
nu-i ia în serios ea scrie pe tablă când
războiul e-n toi

În parc

În desenul imens
copaci exotici crescuiți (uită-te
din această perspectivă)

cite un ciine de vinătoare
aleargă o himeră ascunsă
în bosco (de aici se vede conturul
picturii stind la pindă)

intinși în iarba verde
doi tineri absenți privesc
între copertile cărții (dar
acest episod nu face parte
din tablou)

dinspre marginile realului
rumoarea se străduie să rupă
echilibrul dar ecoul unui
lătrat (desigur doar ecoul ecoului)
alungă intrușii
câte civilizație

Ajutor

Ajutor ajutor mă inec
iată prietenul de pe nisip
se uită la strigătul meu
nu se mișcă
ajutooor urlu
ea imi face semne cochete
de pe balustrada podului
bravo ești viteaz dacă
ai merge mai în mijloc
ai fi cel mai grozav
ajutooor ajutooor și
nimeni nu se sperie
de acest cuvânt onomatopeic

Ridică-mă din moleseli !...

Ridică-mă din moleseli, acvilă
a gândului și dă-mi înțietate
să înfloresc în lirica-mi cetate
la margine de lume și de filă !

Ce finister pe limba de nisipuri
spre care cîntă vînt și saltă undă !
Și casa visătorilor, rotundă,
se nălucește în multiple chipuri.

O, pierderea de timp, de albul singe
al virstei și al vîșniciei ! Cine
ne va reda pierduta avuțime ?
Cenușa-n Phoenix cine-o va restrînge ?

Să tragem, pe Levant, cu creta, semnul
de stingere ! Să ridicăm draperii
pe fostele imperii de mizerii
ca să-nflorescă-n pragul vîșted, lemnul !

Să ardă soarele în panoplia
acelor argumente, ieri tăioase.
Dă-mi azima curatei mele clase
Ce și-a rostit, în spice, poezia !

Ridică-mă din moleseli ! Dă-mi nume
Și-asternă oda peste panegric
în finisterul meu prelung și liric,
la margine de filă și de lume !

AL. ANDRIȚOIU ■

Pacifism, pacifism...

Hotarele se pupă între ele,
porumbul, bleg, centura și-o desface !
din cuibul unei blonde cucuvele
cad bombe-n extaz de-atita pace

Blindatele își lau turela-n gură
sub pașnicele vorbelor averse !
cu fostele bărdăci de cianură
cinstesc filozofiile adverse

Din mărul păcii generalii mușcă
și pedepesc cit pentru un inecst
fixiști soldați ce tot mai poartă pușcă,
reeducindu-i tandru în arest

Se-ndoaie tunul grațios din șale
scuipind respect spre piinea ce se coace
și e-o lălea la nara țevii sale
în timpul liber luptă pentru pace

Ca-ntr-o retortă, lumea se împarte !
de-aici în sus sint sfinți, de-aicea — draci !
PUTEREA bea din cupele lui Marte
paharnicii sint planetarii vraei

Pe cupe șed în smălturi suveranii
precum li-i rangul : drac bălțat ori sfinț...
PUTEREA le golește de strădanii
și dă cu suveranii de pămînt...

GEORGE ENACHE ■

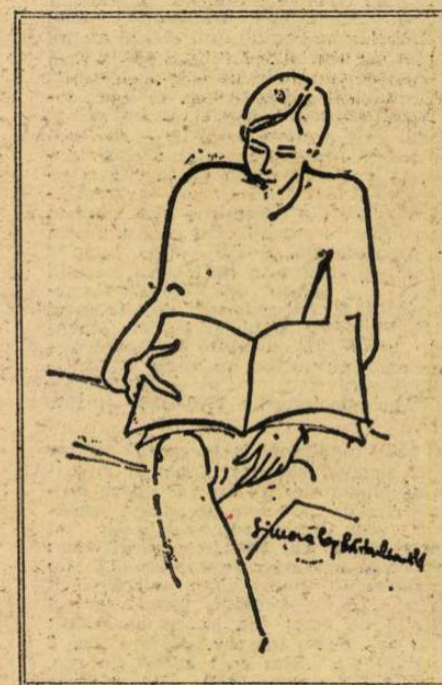
vom învăța să adorăm pe-ndetele
rugurile fără eusur
desăvîrșita fraternitate a nopții
insetați de exiluri
detestînd
barbaria trandafirului
(iluzia unei glorii
suspendate)

dar totul e bine
prin veacul monoton
se-aude
fosnetul celest al ghilotinei

GEO. GALETARU ■

Cade umbra... Cade
umbra stilului pentru
iluminat și cabluri
de troleibuze...
Cade umbra lui
între doi
tineri mergînd
la braț.
Exact între ei
cade umbra.
Ei nu știu asta,
toți
se vede
de sus...

IOAN SUCIU ■

Pasărea de rouă

Din petarde de maci
Zboară pasărea de rouă
Peste pridvorul privirii
Să ne ascuțim cîntecele
Pe gresia vîntului
Vara curge miere
Și undeva în leagănul earului
Se sparg ciocirlii
Și cad în noi plozi de rosmarin
Întru încolțirea pruncilor
În mătă de limbă străbună
Ună cu mir de substantiv
Și zboară,
Zboară pasărea de rouă
În ochiul de pace
Și-n verbul de dinaintea vîșniciei

DUMITRU ENACHE ■

Fruntea-aceasta s-a uscat

Fruntea aceasta s-a uscat
ca o inimă
de care nimeni nu-și aduce aminte.
Ultima rimă
De care a făcut-o iubind o intimplare
frumoasă

a fost acoperită
de cuvinte sălbatice
într-o zi de vinătoare.

Cineva din casa mea
o trage de limbă să-și spună numele
dar ea se inclină ușor
și pleacă.

CECILIA BUCUR ■

Adevăr ascuns

O foaie de plăcintă,
un adevăr,
o foaie de plăcintă,
un adevăr,
și tot așa pînă cînd
ultima foaie — puțin transparentă —
va fi aceeași foaie de plăcintă.
Și noi căutăm întruna adevărul
la încheietura ușii,
îmbătrînind încet, încet.

GEORGE PEAGU ■

Sentiment comun

Tristețea
Legată în coperti de piele umană și
Vîndută pe sub mină de anticari bătrîni
și neghiobi

Scară interioară a secolului
Unde n-ajunge nimeni pînă la capăt
Totuși mereu singură și bolnavă prinșesă
Ediție specială numărîndu-ne anii
Dureroasă tăcere povestită în tramvaie
Uitată undeva în sunetul sîrutului ultim

MARCEL IOAN FANDARAC ■

Un nor de somn

să mergem, deci, către uitare
cu pași mărunți și siguri. Iată,
tot ce-am trăit e-o depărtare
cu pomi de var și munți de vată

tot ce-am iubit ne amintește
de-un gest, de-un tipăt, de-o privire
tot ce-am visat se învește
cu un lînjoliu mov de amăgire

stîns ca o seară-l locul unde
am prins lumina pentru prima oară
un nor de somn în noi pătrunde
și era lăună și era vară...

VALERIU VERA ■

Pastel

De mult în Dealul Lomanului
împovărat de piatră
frunzele frămîntă vînt
în gura gaitelor,
încălzită rouă,

Păzit de ciine alb, sub gorun
s-a născut Ion, oierul !
Tăcere !

Ciobanul cu bita
coliba asediată de capre
în ceață, vîntul mină norii,
focul, flăcările
turmă cu lîină de aur, o
ce poveste străveche
piere : opinea
coliba asediată, amnarul
și fumul de iască...

VALERIU M. SIVAN ■

Totul e bine

aeolo
în cușea memoriei
latentele incendii din care
se-alege
misterul purificat al absenței

Curier literar

Elisabeta Blum. Din cele cîteva poezii n-am reținut decît o metaforă:
„pictet / o natură moartă / din suflet“ în care jocul de cuvinte, deși nu prea
deosebit, are, totuși, o oarecare legătură cu poezia. În rest, simple mărturisiri.
Ion Hnat. Deși extrem de tributare unui anume intimism erotic, poemele au
pe-alocuri o prospețime și o sinceritate care merită, desigur, toată atenția
noastră. Dacă peste trei-patru luni ați depăși limita tematică, menținîndu-vă
toată sinceritatea și emoția de pînă acum, și ne-ați trimis alte poeme, noi
zicem că da, trebuie neapărat să vă publicăm. Dumitru Grigoraș. Cele patru
poeme au o anume curgere și o construcție destul de clară, finalul lor fiind
cite-o concluzie poetică suficient de bine plasată. Dar, deși au această rigoare,
poeziile n-au și o vigoare sau o originalitate a metaforelor. Mai multă îndrăzneală.
Fusa Grama. Constatăm un foarte mare salt mai ales în poezia *Inspirație*, unde
rostirea este simplă și simțită: „Cîtă tristețe aduci cu tine, amintire, / mă-ncerc
c-un gînd, apoi, ca pinza de pătânjen, /.../ mă-nfășori și victimă-ți rămîn...“
Păcat că-nspire final risipiți brusc această atmosferă: „Dar ca să compensezi
tot raul care-l faci / Tu mă inspiri în versul meu stingaci“. Alecu Sorin. Am
vrut să ne-amuzăm, după cum ne-ați îndemnat, cu poezia *Satiră sfîrșitului*, dar
n-am putut din cauza primelor două versuri: „Atunci, cînd florile / se vor
opera de *apentică*“ (sic!). Apreciem că mai aveți mult de mers pe drumul
poeziei și al ortografiei, inclusiv. Cornel Caprinariu. Avem voga bănuială că
astfel de versuri „Searele căscă plictisit / și-și tîrî insingeratu-i trup / deasupra
celeilalte emisfere / lăsîndu-ne în suflet / o sete de fotoni“ nu pot interesa
și nici emoționa. Constantin Dascălu. Poezia actuală, evoluînd ea într-o anume
direcție, nu vrea să se mai împace cu versuri de genul „La porți les montane
fecioare / Cu mantii de dor pe rînille abia apuse“ și-asa mai departe, poemul
din care am citat fiind o simplă descriere, un fel de pastel venit din altă
vîrstă a literaturii. Mihai C. Constantin. Ne plac notațiile de atmosferă, stil
haiku, implicate în planul estetic-filosofic, inclusiv poetic, dar nu ne-ncîntă,
de exemplu, *Rătăcirile*: „Se topeau între dinți / orele de ger / ecou tîrziu peste
capete de sfinți“ în care n-am găsit cheia, ca să-i spunem așa. Oare există?
Ciucă I. Theodora. În primul rînd vă mulțumim pentru gîndurile bune. În al
doilea rînd, pentru volumele solicitate, adresate-vă la *Cartea prin poștă*. În ceea
ce privește poeziile trimise, *deocamdată nu*. Același DEOCAMDATĂ NU și
pentru următorii: Nicolae Meilă, Achim Leu, Ileana Panaite, Virginia Muha,
Alexandru Zaharia, Gheorghita Balarac, Ion Nemțeanu, Oana Floarea, Gheorghe
Popescu (București), Aristide Adrian Popescu, Elena-Felicia Boboc, Ion T. Ceia,
Nicolae Vesa, Nistor Tănăsescu, P. S. Sbiera. MANUSCRISELE NU SE
INAPOIAZA.

VICTOR NIȚA ■

Din nou despre o carte fundamentală:

Opinii pe marginea articolului

„Despre abecedar, dar nu cu nostalgie“

Cerere de recurs
la „sentința“
unui regulament

Articolul „Despre abecedar, dar nu cu nostalgie“, apărut în Flacăra din 5 martie 1981, critică și pune în discuție publică abecedarul actual: discuția vizează implicit sistemul de concurs, mecanismul decizional și Regulamentul de elaborare a manualelor școlare.

Problema abecedarului din țara noastră — a manualelor școlare, în general — a devenit istorică, fiindcă trenează de peste un sfert de secol.

De acord cu observațiile privitoare la textele abecedarului. Ar fi de precizat că autoarele nu au altă vină decât de a fi preluat fără discernământ un „model“ pe care l-au avut mai la îndemână, cu peste un sfert de secol în urmă. Dar au muncit mult, la început, să-l transpună; apoi să-l facă mai acceptabil, îndreptând mereu câte ceva cu ocazia fiecărei noi ediții. Însă performanța tinerii în uz este un „merit“ care nu aparține autoarelor, ci unor foruri (sau persoane?) care nu se pot plînge că n-au fost ajutate, sesizate — ba încă insistente — prin critici, propuneri și memorii. În acest sens, am putea cita critice publicate în fosta Gazeta învățămîntului, regulat, din decembrie 1960, pînă în martie 1961, memoriul „De ce nu putem avea manuale (cl. I-IV) mai bune?“ ajuns la minister prin mijlocul ziarului Știința cu coresp. nr. 79510/1967, articolul „S.O.S. Abecedarul“, de scriitorul Adrian Păunescu, publicat în rev. Magazinul nr. 787/1972, și multe alte materiale, dintre care, nu puțin, au ajuns la minister drept contestații etc., privind unele nereguli din concursurile 1965-1966 și 1976-1977.

Articolul menționat la începutul acestor rânduri acuzând abecedarul actual de cacofonie, bineînțeles nu are în vedere sensul restrîns de „asociere de sunete neplăcute...“ (vezi Dicționarul explicativ al limbii române, ed. 1975), ci sensul larg: asocierea de cuvinte care dau imagini sau fapte neplăcute (poate chiar mai rău decât neplăcute). Cu drept cuvînt, presa a criticat asocierile de acest fel, ca de exemplu: „Maria are ouă“ (în rev. Flacăra din 1 sept. 1977) sau „Rica are carie“ (în rev. Flacăra din 5 martie 1981). Dar despre licența didactică pertinentă mi-am spus părerea în rev. Flacăra din 29 sept. 1977.

Revenind la carli — la „carlia“ pe care ar fi avînd-o păpușa Rică (vezi ediția 1980, pag. 39) și, de data asta, „Anica are ouă“ (ediția 1980, pag. 41) — autoarele au avut de rezolvat pasager necesități didactice mai mult create de dîsele, necesități care n-au avut în sprijin o gîndire didactico-pedagogică temeinică, ci una diletantă. În orice caz, ceva a ros și roade mereu din prestigiul abecedarului românesc, de aproape trei decenii.

METODĂ — ILUSTRAȚIE — TEXT

Revenind la critica justă, făcută textelor, aș spune că valoarea unui abecedar nu depinde decât în mică măsură de textele sale. Evident, textele actualului manual, au mari lipsuri. Totuși acestea (textele în general) nu au importanța ce li se acordă chiar pînă la nivelul comisiilor de concurs, în evaluarea valorii unui abecedar, ca tot. Chiar cu un text de un mare scriitor, abecedarul în discuție aici ar fi totuși din punct de vedere metodologic, cel mai slab abecedar avut de școala românească în ultimul secol. În epoca noastră fie chiar un mare scriitor etc., dacă pîrde la elaborarea abecedarului NUMAI cu bagajul de mare scriitor, va reuși doar să fie un diletant autor de abecedar. Experiența aceasta s-a făcut în țara noastră, în anul 1939: experiența n-a reușit, ci a succombat în aventura abecedarului globaliste de pe la mijlocul anilor '40 cărora le-a luat locul, pe la începutul anilor '50, actualul tip metodologic de abecedar — cel mai rău din acest punct de vedere. Și în ce privește ilustrațiile, lucrurile stau așa cum le-a prezentat autorul articolului dar lipsurile acestora sînt mult mai grave; sînt lipsuri de concepție, n-au la origine un principiu clar de învățămînt.

Se consideră, fără doar și poate, că valoarea oricărui abecedar este dată de trei elemente SINE QUA NON: metoda (de organizare și predare a noilor cunoștințe), ilustrația (ca material intuitiv auxiliar specific perioadelor preabecedară și abecedară) și textul (literar, compoziție, stil etc.) dar nu în părți egale. Practica la catedră estimează că metoda și ilustrația constituie, împreună, în părți egale, 75 la sută din valoare, iar textul 25 la sută. Nici oare, separat, nu poate da valoare înțelesului abecedar. Este un adevăr peste care s-a trecut: cu conștientizarea ușurinței, la toate concursurile de pînă acum.

Din trecuturile concursuri au rămas date certe care arată că recenziile de manuscris, comisiile de decizie, nu s-au ocupat deloc de metodologia abecedarului

propus, de respectarea unor principii de învățămînt sub raportul oglindirii lor și în ilustrații. Cercetarea manuscriselor a stăruit, cu mult zel, numai asupra textelor, culegînd nesemnificative lipsuri de transcriere. S-a procedat, evident, cu aceea ușurință pe care n-o poate avea decât cineva care stăte dinaintea a ceea ce adăpost de orice control ulterior. Iar Regulamentul de elaborare a manualelor...

EI BINE, REGULAMENTUL!

Paradoxala afirmație a directorului Editurii didactice și pedagogice, după care abecedarul actual, neînțeles în concurs, este cel mai bun tocmai pentru că acelea intrate în concurs au fost respinse, își are tîlcul ei, chiar dacă prin aceasta a încercat să-l... uimească pe interlocutor. Era mai interesant dacă îl informa de ce nu s-a admis anchetarea de către o comisie neutră, a neregulilor semnalate.

Faptul că sub imperiul actualului Regulament de elaborare a manualelor școlare se poate întâmpla orice, că regulamentul nu cuprinde nici o prevedere (anchetă, sancțiuni) care să constituie o pînză contra abuzurilor — oricînd și oriunde de posibile — este o dovadă a caracte-

rului său retrograd și nedemocratic. Acest regulament, în schimb, a prevăzut, în alte direcții, totul, fie prin inscripțiile din text, fie prin ceea ce nu este înscris: de la criteriile de înscriere în concurs, pînă la criteriile care pot duce la discriminări la înscriere (avizul inspectoratului școlar (?), confirmarea înscrierii, în termen de 30 zile, din partea E.D.P. etc.), inclusiv dogma tacită a infailibilității referințelor de manuscris și a comisiei, fără drept de recurs.

Cu o astfel de aparatură, paradoxul tovarășului director al editurii își capătă adevăratul înțeles. Care, în același timp, explică — vrem, nu vrem — cauza lipsurilor abecedarului și ale altor manuale școlare.

Îndreptarea situației se cere a fi urgentă prin elaborarea unui nou regulament care, între altele, să prevadă următoarele:

1. — Înscrierea, la concursul de manuale școlare, să fie liberă de orice condiție sau posibilitate de discriminare.
2. — Termenul de concurs să fie de cel puțin doi ani.
3. — Referenții de manuscris, la cl. I-IV să fie un profesor și trei învățători, nu invers. Toti referenții de manuscris să fie trasi la sorti dintr-un număr de 10 profesori și 30 de învățători, fără să fie neapărat nevoie ca ei să fie din Capitală.
4. — Înscrierea dreptului de a contesta rezultatul concursului — de către cel neumilit — și de a cere și a se aproba instituirea unei anchete deschise, comparative, sub conducerea unei comisii neutre, formate din trei profesori de specialitate, de cea mai înaltă calificare.
5. — Comisia de concurs să nu poată lua nici o hotărîre definitivă, înainte de a se fi rezolvat contestația, pe baza anchetei oficiale.
6. — Prerogativa ministrului învățămîntului de a-l solicita pe toți concurenții la un titlu, pus în concurs, să se asociază cu scopul de a elabora împreună un manual școlar mai bun decât oricare dintre cele prezentate separat — în termen de un an.
7. — Revizuirea sistemului actual, nestimulador, de premieri și remunerație a autorilor de manuale școlare, cu scopul unei coînterăsări mai atrăgătoare și mai echitabile, astfel: autorul abecedarului propriu-zis (părțile preabecedară și abecedară) și ilustratorul să fie remunerați în părți egale, fiindcă aportul lor este mare și egal la valoarea abecedarului; iar autorul textelor din partea postabecedară și lecturi suplimentare să fie remunerat cu 25 la sută din întreaga sumă acordată primilor doi factori.
8. — Elaborarea noului regulament să se facă în trei etape astfel: etapa proiect, de șase luni, cu publicarea în presă de specialitate și cea de opinie — și primirea de propuneri; etapa elaborării, de alte șase luni, cînd se mă pot primi propuneri direct la minister; etapa difuzării,

de alte șase luni, cu publicarea noului regulament, în presă și în broșură.

Inv. ION D. UNGUREANU

Un singur manual
la clasa întâi...

După ce arată că datorită unor nenumărate neajunsuri ale abecedarului actual s-a organizat un nou concurs, învățătorii T. și V. Drăgoi spun în Revista de pedagogie nr. 5/1981: „ne-au mirat rezultatele modeste ale concursului, cînd un singur manuscris a obținut o mențiune... Cum va arăta în viitor această carte de început, va depinde de măsurile ce se vor lua în acest sens“.

Printre aceste măsuri trebuie să figureze neapărat și cele care decurg din indicațiile Plenarei din aprilie 1968 a C.C. al P.C.R., care prevăd editarea de manuale paralele. Și, pentru a se realiza această, Editura Didactică și pedagogică va trebui să nu mai dea termene de înscrie-

ficare (piese albe și negre, piese de forme diferite), probleme de vecinătate a celor doi regi, care, așa cum cu citiva ani în urmă maestra internațională de șah Ellsabet Polihroniade a arătat la televiziune, sînt la îndemîna unui copil de 5 ani. Mutarea pieselor și raporturile de poziție sînt un viu exercițiu de antrenare a coordonării oculo-manuale ce vor servi apoi la realizarea semnelor grafice. Pentru toate acestea copiii nu au nevoie să cunoască decât mutarea regelui care e alt de simplă (mută pe orice căsuță vecină) și a turnului care mută tot atît de simplu (în sus și în jos, la dreapta și la stînga). Copilul are acum prilejul să numere nu numai obiecte fizice ci și obiecte conceptuale — numărul de mutări — care ajută pe copil să parcurgă în condiții interesante drumul de la concret spre abstract. Acad. Gh. Mihoc, subliniind în prefața cărții Șah-mat... ematică: „începutul a fost făcut prin înființarea primului cerc de șah al Organizației Școlii patriei“, precizează că „șahul cere gîndire logică, imaginație, studiu individual, tenacitate, răbdare, adică tocmai calitățile muncii intelectuale“ pe care trebuie să le cultivăm la copiii chiar de la început.

Realizată cu profesionalism și pasiune, cu o reală deschidere spre nou, integrarea celor două cărți obișnuite ale clasei întâi ar aduce, credem, cîștiguri pe toate planurile. Și nu în ultimul rînd în privința calității învățămîntului.

Prof. ȘTEFAN FĂTULESCU

...sau un singur
colectiv de autori
pentru ambele cărți?

Față de situația în care cele două manuale ale clasei întâi sînt scrise separat de autori diferiți, unii se gîndesc la o singură carte care să le cuprindă și să le integreze, iar alții la un singur colectiv care să le scrie pe amîndouă. Asupra acestor căi posibile am dorit să cunoaștem părerea tovarășului profesor Ioan C. Ligor de la Școala generală nr. 124 din București, membru în comisia de matematică a M.E.I. și, de mulți ani, pasionat animator al cercului de matematică pentru elevi din Capitală.

— Care considerați că ar fi soluția optimă?

— Important e conținutul ambelor manuale și mai este importantă corelarea lor. Cred că numai un același colectiv de autori ar avea șansa să realizeze foarte bine această corelare. El, acest colectiv unic, poate hotărî la urma urmei cu cea mai mare îndreptățire dacă e mai bine să se tipărească ambele manuale într-o singură carte.

— Dar, ca să muncească și să producă, într-o perfectă conlucrare, rezultatul de care vorbim, acest colectiv trebuie să existe, trebuie să se constituie. Dumeavoastră v-ați asuma răspunderea și ați acceptat rigorile unei asemenea munci?

— Da. Cu condiția ca în colectivul de care discutăm să fie învățători — care predați — cu larg orizont metodico-stilistic, specialiști în matematică și limba română, iar aceștia să aibă facilitată comunicarea cu psihologii, medici etc.

— Ca să nu pară absurdă rețeta, cam cîți oameni credeți că trebuie să facă parte neapărat din grupul acesta de autori?

— Doi învățători, un grafician, un profesor de română și unul de matematică — buni cunosători ai programelor de gimnaziu — un specialist în matematică — un universitar sau cercetător — un lingvist, un scriitor, precum și un psihopedagog. Toți însă să aibă deschise canale de comunicare și informație spre alți specialiști pe care ar simți nevoia să-i consulte. Evident, o singură persoană ar putea cumula două ori mai multe din specialitățile înscrise. Ba chiar cu atît mai bine. Aș mai vrea însă să adaug cîteva precizări.

— Vă rog.

— Manualele trebuie experimentate în timp ce se scriu, iar după ce au fost scrise ele încă trebuie experimentate. Trebuie evitată redactarea în grabă, precum și cramparea de prima formă. Nu pledez pentru schimbări la infinit, dar mă lupt împotriva stopării oricărui perfecționări posibile. Mai vreau să accentuez rolul imens al graficianului ca AUTOR la ambele cărți de clasa întâi. Ele, să nu uităm, trebuie să placă, să-i bucure pe copii. Evident, aceasta implică și calitatea tipografică a lucrării. Apoi, aceste dintîi cărți mai au, tot ele primele, și rolul de a deschide copilului apetitul lecturii, al deprinderii de a tine cu drag o carte în mînă și de a zăbovi — plăcută și de folos zăbavă! — asupra ei. Toate aceste lucruri sînt esențiale și este inadmisibil să fie neglijate măcar de autorii manualelor și, înaintea lor, de cei ce ar avea vreun rol în constituirea acestui colectiv.

DORIN GHERGHINESCU

Topul restaurantelor (III)

Ce bine-i să fii o pisică tinăra și bălțată

Joi, 20 august, cam în jurul orei 17,00, cînd am luat loc într-unul din sectoarele restaurantului Doina, mai bine zis în grădina restaurantului Doina, era liniște și pace. Bătea un vînticel răcoros, parcă amirind a toamnă. Dar mai bătea și un altfel de vînt prin vitrinele bufetului din grădina, vitrine care sînt la număr două și-n care se odihneau trei roșii risipite pe niște foi vestede de salată, un ardei scofilit, patru sau cinci conserve de pește și o bucată de cașcaval uscat și pe-alocuri înverzite de așteptare. În stînga mea, două mese alăturate la care luaseră loc șapte persoane de vîrstă diferite, trei bărbați și patru femei. În dreapta, o masă cu patru femei, iar lîngă acea masă o alta cu alte patru femei, dar însoțite de un bărbat care și manifesta îngrijorarea că i se impune un regim dietetic, fără sare. Peste nici o jumătate de minut i s-au adus trei solnite, fiecare cu cite un capac de altă culoare, să-și aleagă. În spatele meu, lîngă o tufă cu niște frunze late, de parcă era o tufă de săbii vegetale, o pisicuță bălțată se juca de mama focului cu firele de iarbă care adiau în bătaia vîntului și cu virfurile acelor săbii-frunze. Privind pisicuța, nici n-am apucat să-l văd pe tinărul care s-a apropiat de masa mea și mi-a preluat comanda. Trebuie să spun că mie, în general, nu-mi plac pisicile, dar pentru că am un prieten ce se dă în vînt după aceste languroase feline, am comandat două halbe, una pentru mine, o alta pentru prietenul meu care lipsea, dar cu care mai hotărîsem să beau, totuși, o bere prin intermediul piscii. Bineînțeles că pisicii nu i-am făcut nici o mărturisire în acest sens.

Dar, dincolo de această introducere, aparent fără legătură cu reportajul meu, să intru în subiect. Dorind să și mînce ceva, lîngă bere, am aflat că pot comanda friptură de porc, cotele, mușchi de vacuță, pui la ceaun și cîrnăcioară oltenestă. Prefăcîndu-mă că sînt oarecum dezorientat, ospătarul, un tîrnel care nu știu dacă a folosit de trei ori în viața lui un brici sau un aparat de ras, mi-a spus că mai buni și mai buni sînt cîrnăcioară oltenestă. Să nu mă întrebă cine-i ospătarul, pentru că nu știu. De ce? Pentru că nu avea ecuson. Trecuseră doar cinci minute de cînd luasem loc și iată că berea a sosit.

că tacumurile au fost așezate frumos pe masă de un alt tinăr, care, mai mic în grad, avea un ecuson pe care am citit limpede și clar: Preda C-tin, aj. ospătar. Cum spuneam, în respectivul sector era liniște și pace. Pisicuța se juca de mama focului, mai trăgea cite-o raită pe la mese, doar-doar cineva îi aruncă vreo bucată de ceva, meserii își vedeau de-ale lor, iar tînspre un fel de depozit, o baracă destul de cochetă, venea un tinăr cu două mari calupuri de gheață. Le ținea deasupra umerilor, direct pe palme și mergea cu mare grijă. Tinărul avea o alură de baschetbalist, iar fața lui trăda o anume suferință. Ajuns lîngă masa de serviciu, a dat drumul calupurilor de gheață într-un fel de ladă-butoi, unde se afla, desigur, tot felul de sticle, și imediat a început să sufle în mișină, de parcă s-ar fi aflat în miez de iarnă. Mișinile îi erau ca și degerate. Și le-a șters cu mare grijă de fața de masă și-apoi a plecat să aducă un maldăr de halbe cu bere, timp în care pisicuța, fără să știe cite lucruri grele sînt pe lumea asta, se zbenguia cu o plăcere a jocului greu de explicat în citeva cuvinte. Adevărul e, mi-am zis, că nici noi nu știm cit de greu e să fii, toată viața, o pisică bălțată, sau tîrcată, sau oricum, pisică în general. Și iată că au sosit și cîrnăcioară oltenestă, aproximativ o sută de grame, cu o garnitură alcătuită din cel mult o linguriță și jumătate de orez fierț, zece-cincisprezece boabe de mazăre, inclusiv două păstăiute, și cel mult zece feluțe de cartofi prăjiți cu o vagă urmă de căldură, semn că fuseseră prăjiți mai de demult și ținuți într-un vas, mai exact spus tavă, ținută pe o plită. Era să uit, în acea grămăjoară de orez se aflau și două feluțe de ciuperci, mici cam cit o unghie de copil și groase cam cit o jumătate din grosimea unui băț de chibrit. Ei bine, cîrnăcioară au costat 20,10 lei, iar ganitura a ajuns la 5,70 lei, acestor prețuri adăugîndu-li-se și cel al salatei, roșii cu castraveți și ardei, plus cîteva fire de cașcaval, 6,30 lei. Ca să vă puteți face o imagine de ansamblu, la restaurantul Doina se percepe și o remiză de 10 la sută. Cit despre bere, anunțată a fi Cazino, ei bine, era rece, dar altă calitate nu mai avea, subsemnatul amintîndu-și că a băut la viața lui destulă bere simplă, cu 3,50 halba, de Grivița sau Rahova, mult mai bună decît această Cazino care a invadat peste tot. Și acum, după cele spuse pînă-n clipa de față, un moment care pe mine personal m-a cutremurat: undeva, în spatele meu, pe alea ce duce spre ieșire, gîlăgie mare; un cetățean în vîrstă și nici pe departe în

stare de ebrietate, avea o altercație cu trei ospătari, între care și unul mai înalt ce părea a fi un fel de șef, ceva în legătură cu o notă de plată pe care cetățeanul în vîrstă o reclama ca fiind incorectă; după citeva discuții în care ospătarii nu-l tratau prea politicos, a apărut un individ înalt, cu o mustață teapănă, cu păr creț, brunet, și apropiindu-se de cetățeanul în vîrstă, ca pentru a-l spune ceva, l-a scuipat pur și simplu între ochi; toată acea lume a tăcut brusc, ca într-un film în care se face stop-cadru. Precizez că mustăciosul, bine cunoscut de ospătari, era, după toate aparențele, un consumator. În tot acest timp, pisicuța se juca, bineînțeles, cu o nepăsare care m-a scos din sărite. Ce bine-i să fii o pisică tinăra și bălțată! Colac peste pupăză, tinărul ospătar vine și-mi face nota de plată cu 20 de lei mai mult. Mi se pare cam exagerată aritmetica lui și îi cer să-mi pună data și să semneze. Oarecum circumspect, recalculează. Și cere scuze pentru greșală, semnează și pune data. Achit, plec și acord restaurantului nota 4, iar celor ce-au asistat la scena cu cetățeanul în vîrstă le dau nota 1 (uau).

INCOGNITO

★ ★ ★
Restaurantul „Doina”, șefi de unitate: Mihai Boghici și Gheorghe Dinu. Bucătar: Costică Dumitrache; telefon: 16 30 95; Bd. Kiseleff 4; categoria specială, 10 la sută remiză. Face parte din I.A.P.L. Amzei.

— Constatări: unitatea este bine aprovizionată. La data controlului, 13 august, se putea servi mușchi de vacă, cotelet de porc, pește prăjit și diverse organe de porc și vită. Unitatea pregătește numai preparate la cuptor și grătar. Preocuparea pentru diversificare este insuficientă. Planul meniu conține doar cinci preparate: cartofi prăjiți, sote de mazăre, sote de fasole, pilaf cu ciuperci și pește prăjit. De altfel, sortimentul obligatoriu este alcătuit în 1978. De atunci a rămas neschimbat, deși în lume s-au petrecut multe. Bufetul era aproape gol. Roșiile vestede, parcă pierdute în imensitatea frigiderului gol. Tîntura personalului este îngrijită. Serviciul este prompt. De fapt, fiind zi de lucru, localul era aproape gol. Grădina localului este curată și îngrijită. Era stropit pe jos și maturat. Ambianță dintre cele mai plăcute. E liniște și răcoare. Doi muzicanți, angajați localului, cîntau nu prea tare lîngă masa unui consumator. Grupurile sanitare sînt curate și prevăzute cu cele necesare. La bucătărie este curat, deși doi bucătari și o elevă sînt în concedii medicale. Șefii de unitate, prezenți amîndoi, suplinesc lipsa personalului. În conștientizarea de sugestii se reclamă faptul că unii

ospătari refuză să servească bere fără mîncare. Impresia generală pe care o lasă restaurantul este bună, deși lipsesc listele meniuri și citeva dotări obligatorii pentru un restaurant de categorie specială.

— Note: calitatea meniului 7; comportarea și corectitudinea personalului 8; eficiența economică și s-cială 9; ambianța 9; controlul oamenilor muncii 8; nota consumatorilor (inginerul Radu Mihăilescu cu soția) 9; Incognito 4; Media 7,71. Scriitorul Fănuș Neagu, întimplător, prezent în ziua anchetei, a acordat restaurantului nota 10.

Observațiile bucătarului: Deși se pare că sînt unele cauze obiective, personal incomplet la bucătărie, față de aprovizionarea bună a unității preparatele sînt foarte săracăciase. Este totuși o unitate de categorie specială care încasează remiză 10 la sută. Pretențiile trebuie să fie mai mari. Unitatea se aprovizionează singură. Piața „1 Mai” este la doi pași și cu toate acestea se servește același pilaf de orez ca la un bufet expres dintr-o mică gară de provincie. Sortimentul obligatoriu este neactualizat de trei ani. Condiții de diversificare sînt. Ar trebui făcut ceva în acest sens. Poate astfel restaurantul ar fi plin și în zilele de lucru, nu numai sîmbăta și duminică.

Sesizările echipei: argumentele șefilor de unitate că aprovizionarea din piață a produselor proaspete și de calitate este împiedicată de nerespectarea mercurialului și uneori de slaba calitate a produselor vindute la aprozăr ar trebui analizate de conducerea întreprinderii și găsită o soluție. Poate încheierea unor contracte cu fermele din jurul Bucureștiului ar fi una din ele. Renovarea și repararea clădirii, considerată monument de artă, ar trebui urgentate.

La ancheta din acest număr au participat: inspector Doru Cîrjan și Ilie Bum-bac, șef birou producție culinară și prestații hoteliere la C.H.R. Capital.

Clasament: Categoria specială, 12 la sută remiză — „Cavsa”, „Rasodia” (10); „Lido” (9,66); „Athénée Palace” (8,33); „Ambasador”, „Budanesta” (8,66); „Carul cu bere” (8,50); „Dorobanți” (8,33); „Havana” (8,00); „Cismiu” (7,33); „Dunărea” (7,16); „Hanul lui Maru” (7,00).

Categoria specială, 10 la sută remiză — „Union” (8,00); „Troafele” (7,91); „Doina” (7,71); „Alunis” (7,33); „Pescarul” (5,00); „Monte Carlo” (4,66).

Categoria I, fără remiză — „Bumbesti” (7,46); „Berceni”, „Gambinus”, „La Peștera” (7,00); „Triumf” (6,66); „Mercur” (6,16); „Izvorul rece” (5,42).

OPREA GEORGESCU

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului Comercial de Stat și al Asociației bucătarilor și cofetarilor.

0 noapte și o zi pe Transfăgărășan

(Urmare din pagina 32)

care vine. În acest sens, din inițiativa învățătoarei Domnica Ghiță, de la școala numărul 14 din Pitești, zece copii au venit și au fost primiți de constructori într-un gen de tabără alpină. Numai că acești zece copii, pe lîngă bucuriile inerente ale vîrstei, învăță și dau o mîină de ajutor oamenilor de aici. Este o idee și o inițiativă de toată lauda. Probabil că nu peste multă vreme, în România 10 tineri constructori se vor lăuda că au învățat meserie de la oamenii care au dăruit Transfăgărășanul.

Am plecat într-un tîrziu din mijlocul harnicilor constructori care muncesc la cota cea mai înaltă a țării. Siluetele lor, prin ceață, prin ploaia mărunță și rece și prin întunericul tunelului păreau și aveau ceva din gingășia și grația caprelor negre.

LA CABANA BILEA-LAC, ZI ȘI NOAPTE, UȘA DESCHISĂ

„Este ora două și jumătate. În lumina lunii putem ghici citeva petice de zăpadă. La cabana Bilea-Lac ușa este deschisă. Este un semn al omenei: oricine, la orice oră, este bine venit. Sîntem stătuți de un tinăr, ce-si căuta culcușul, să ne găsim loc pentru înnoptat și odihnă în sala de mese transformată în dormitor. Și pentru că nu vrem să deranjăm liniștea și odihna turistilor care au sosit înaintea noastră cu un ceas mai devreme, ne hotărîm să facem cale întoarsă către masă. De ce ne-a fost frică nu am scăpat: ne culcăm în masă. Dimineața, de acolo, din masă constatăm că se anunță a fi o zi frumoasă, în ciuda faptului că sîntem înghețați. Razele soarelui scaldă întreaga vale într-o lumină roșiatică.

Prima noastră cunostință de la cabană este bucătarul Peter Hugel, care, pentru rostuitul micului dejun, grăbește destep-tarea celor din sala de mese. Cînd află că sîntem doi turiști sosiți noaptea, că am dormit în masă, ne invită în bucătărie, lîngă foc, ca să ne putem încălzi. Sîntem omeniti în cel mai scurt timp, după legile cabanei. Cu cea fierbinte și omletă. Apoi facem, pe rînd, cunostință cu ceilalți tineri lucrători ai cabanei care își preiau posturile din mers. Astfel, soția lui Peter, Rita, pe lîngă faptul că dă o mîină de ajutor la prepararea și servirea mesei, completează și fisele pentru cazare. Apoi, Elena Oancea, la bar, servește turistilor ceaiuri și cafele calde. Aflăm în continuare că șeful cabanei, Breit Werner, în ciuda vîrstei sale de 26

de ani, este internat la un spital din Sibiu pentru un tratament al reumatismului care nu-i dă pace. În acest timp, treburile cabanei sînt conduse de soția acestuia — Maria — care, tot la 26 de ani se poate lăuda cu „o viață” petrecută pe la cabane. Cîteva ani la rînd, cei doi soți au administrat cabana Negoiu. Apoi, după ce tatăl lui Werner s-a retras mai jos, mai precis la cabana Bilea-Cascadă, tinăra familie a preluat treburile la Bilea-Lac. Cei 17 tineri, conform schemei, dar în realitate doar 13, a căror medie de vîrstă nu depășește 27 de ani, se străduiesc din toate puterile să satisfacă dorințele celor citorva sute de tineri care în zilele frumoase de vară vin pînă la Bilea-Lac. La cabană totul este valorificat la maximum. Sala de mese are o capacitate de peste 80 de locuri. Terasa încă 40. La primul etaj sînt cîteva camere, în total 22 de locuri. Apoi, cîteva camere unde se poate dormi la pîrîi. Mai este folosit și podul, unde pot fi cazati încă 20—30 de turiști. În cazul cînd întregul spațiu de cazare este completat, prin grija cabanierilor se montează, după ce treburile s-au cam terminat, în sala de mese, saltele și fotolii.

Ce se poate găsi de mîncare la înălțimea de 2034 de metri? Dimineața: ceaiuri, omlete, gemuri, salamuri și cașcaval. La prînz: ciorbă de fasole verde, ciorbă țărănească, tocăniță de ficat, limbă de vită cu măsline și sos vinătoresc. Seara: ceaiuri, lactate și brînzetur.

Pînă la cabană urcă și Leonid Gherasim, merceolog la biroul comercial O.J.T.-Sibiu, șeful sectorului cabane. Amîndouă pe care ni le furnizează le notăm ca fiind foarte interesante și totodată importante în scopul dezvoltării pe mai departe a acestei zone montane. În primul rînd, după părerea specialistului, ar trebui revizuită problema turistilor care vin cu mașini și corturi. În preajma intrării în tunel, vara, este un adevărat orașel. Multe corturi și multe mașini. Este foarte frumos. Dar după ce pleacă turistii, locul arată ca un decor al unui film de groază. Pretutindeni hîrtii, sticle și borcane, cutii de conserve. În cîteva ani buni, de cînd s-a dat în folosință Transfăgărășanul, nimeni nu s-a învrednicit să facă cîteva gropi pentru colectarea deșeurilor menajere și nici atît de necesarele grupuri sociale. Consecințe? — Poluarea și deteriorarea naturii. De asemenea, nu există un punct sau două pentru depunerea mașinilor. Telefoane există doar la cele două cabane: Bilea-Lac și Cascadă. Pînă și cabana Bilea-Lac a devenit neîn-căpătoare și de cele mai multe ori nu poate satisface toate cerințele. Spațiul, ne spune în continuare Leonid Gherasim, a rămas ca acum 25 de ani — în ciuda faptului că planul s-a mărit de zece ori.

La toate acestea se mai adaugă și observația celor de la cabană. Sînt izolați de lume și la propriu și la figurat. Au doar telefon, care și acesta funcționează cînd are chef. Televizorul este defect de foarte mult timp, iar zărele ajung și pot fi citite, de cei de aici, doar prin bună-voința turistilor.

BILEA-CASCADĂ O ADEVĂRATĂ UZINĂ DE TURISM ȘI DE COMERT

...Cu Bilea-Cascadă se termină (dacă vîl dînspre Curtea de Argeș) escaladarea Transfăgărășanului. Din cauza ploii și a ceații, în ziua cînd am pîdit la cabană, era o zi de vîrf. Foarte mulți turiști, ajuși pînă aici, nu mai îndrăzneau să meargă pe Transfăgărășan. Din acest motiv, cabana arăta ca un vapor salvator, navigînd cu toate pinzele sus. Și cum ne spunea șeful cabanei, Heinrich Breit, se anunțase să vină doar 120 de turiști. Dar pînă la prînz numărul lor s-a triplat. Așa că eforturile celor 20 de oameni ai cabanei au fost sporite. Cea mai importantă lege a localului este omnia. Așa că, aici, s-au pregătit peste zece feluri de mîncare începînd cu ciorba de perișoare, ciorba de potroace, ciorba de fasole verde, ceață afumată, friptură de vițel și terminînd cu renumitele clătite cu brînză și gem. Cabanierul, un cunoscut alpinist și unul dintre membrii titulari ai Salvamontului ne spunea că Transfăgărășanul reprezintă cel mai frumos lucru din viața sa. Dacă de la un capăt la altul, în urmă cu cîteva ani, Valea Bilei se parcurgea în 4—5 ore, astăzi, cu telecabina, nu se fac decît 11 minute. Transfăgărășanul a reprezentat și reprezintă un element cheie în turismul montan. Chiar și astăzi, cînd el este în întregime asfaltat, cînd se poate parcurge

cu mașina și — pe unele porțiuni — chiar cu bicicleta, el reprezintă un element de satisfacție și de mîndrie pentru cei care l-au trecut. Dar, ne spune în continuare cabanierul, ar mai trebui încă făcute multe rețuturi. Rețuturi din punct de vedere administrativ prin introducerea unor posturi telefonice și puncte A.C.R. cit și rețuturi în ceea ce privește educația drumeților. Numai în aceste zile, cei care au pîdit peste noapte la Bilea-Cascadă, indiferent dacă au solicitat sau nu locuri în cabană sau și-au montat corturile, ei au găsit o soluție foarte originală pentru a se încălzi: au dat foc la tot ceea ce au găsit. La bănci și scaune din vecinătatea cabanei, la bile de lemn și chiar la garduri. De asemenea, turiștii au aruncat în grupurile sociale sticle. Acesta este motivul pentru care, de cîțva timp, la cele 26 de camere instalația de canalizare cit și instalațiile de apă nu funcționează. Sînt lucruri care ne dau de gîndit. Nu așa se răspîndește munca și efortul unor oameni, care dintr-o mare dragoste pentru munte, pentru marea lor, au lăsat totul undeva la oraș logodindu-se parcă pentru totdeauna cu el.

CONCLUZII: Literatura de specialitate plasează Transfăgărășanul ca fiind unul dintre cele mai frumoase trasee europene. Lui l s-au consacrat totodată și numeroase pagini. Pe drept cuvînt, și fără nici un fel de exagerare, Transfăgărășanul este una dintre cele mai spectaculoase realizări ale socialismului. Străbătîndu-l, indiferent de anotimp, drumul ce unește Ardealul cu Țara Românească îți impune respect. Respect pentru munca oamenilor care l-au dăruit, respect pentru natura ce-l înconjoară.

Se cuvin și citeva reglementări așteptate de toată lumea. Investiții minime pentru a răspunde faimei ce de la sine și-a dobîndit-o. Faima pe care și-a căpătat-o poate fi comparată cu un rang social. După părerea noastră, problema cea mai importantă este aceea a folosirii la maximum a resurselor existente. La toate cabanele de pe Transfăgărășan, cit și la poalele acestuia trebuie sporită grija factorilor de resort față de turiști. O temeinică preocupare pentru asigurarea condițiilor de viață în munte, impune turistilor, de la sine, mai multă rigoare și respect, mai multă disciplină socială și dragoste față de locurile înconjurătoare, față de marile investiții pe care le concretizează în mod constructiv Transfăgărășanul. Ceea ce ar mai trebui să se mai facă, pe lîngă el, sînt mărurișuri. Dar fără aceste mărurișuri viața nu are gust și culoare. Trebuie să ne obișnuim cu ideea că o perla a turismului montan de pretutindeni se află în România. Și această perla poartă numele de Transfăgărășan. Trebuie să-l tratăm ca atare și ca organizatori și ca direct beneficiari, dar, mai ales, ca turiști.

Nu toate rufele se spală în familie. Și nici

Petalele negre ale albului nufăr

Dacă ar fi să comparăm cu anul trecut pentru unitatea „Nufărul” 44, din șoseaua Colentina, anul '81 pare a fi un an bun. Bun din toate punctele de vedere și acest lucru rezultă cel mai bine din condicta de sugestii și reclamații. Astfel, dacă până la sfârșitul anului trecut se înregistrau 35 de reclamații, până în prezent, în condictă, de la începutul anului, nu sînt trecute decît 8 însemnări. Și dacă ar mai fi să mai spunem un lucru putem nota că, parcă regizată, însemnarea cu numărul 35, ultima de anul trecut, semnată de Lucia Georgescu din strada Elena, „fîn să fac o remarcă specială — pozitivă — pentru echipa care a efectuat lucrările de spălare la lenjeria predată pe 13 decembrie, cu bonul de comandă nr. 1732. Specific că această lenjerie a fost spălată și pregătită foarte frumos. Rog să transmiteți mulțumiri colectivului respectiv... „La mulți ani!”... etc.”.

Dar asta a fost anul trecut. Să vedem ce se petrece în continuare în unitatea cu numărul 44. Pînă-n luna martie totul a decurs normal, adică fără nici un fel de reclamații. Pe la sfârșitul lunii martie se reclamă faptul că de la un pardesiu lipsește oțt nasturi de import. Care-i soluția dată de către șeful unității? „Întrucît la primirea obiectului nu s-a atras atenția că există riscul ca nasturii să se topească în timpul prelucrării, gestionara va procura nasturii sau va plăti contravaloarea lor”.

Gestionara Ana Ilie își aminteste că s-a procurat și s-au dat clientului 30 de nasturi, așa ca să fie mulțumit. Așa că totul s-a terminat cu bine. Dacă problema nasturilor, de bine de rău, se descurcă într-un fel — sînt multe alte probleme care se rezolvă mult mai greu sau nu se rezolvă deloc. Care-s acelea? Și ca să ne facem o privire generală să spicim, tot din respectiva condictă: „de neîmbrăcate ori am primit de la spălat rufe neapretate”. Ce se răspunde: „s-au luat măsuri ca obiectele predate la spălat și curățat să fie de o mai bună calitate”.

Dar cei de aici s-au ținut foarte puțin timp de cuvînt, fiindcă, în altă reclamație se specifică: „la comanda numărul 5996 șase cămăși au fost neapretate”. Iarși s-a luat la cunoștință, iarși cămășile au fost trimise retur și iarși mii de scuze. Acesta-i un aspect. Ce se mai poate petrece. Se pare că Sanda Pirvulescu este urmărită de un mare ghinion: „la trei comenzi succesive, 2277, 3502, 3316, s-au pierdut șase fețe de pernă, două cearșafuri de pat și unul de plapumă”. Ce s-a petrecut în acest caz? Tot Ana Ilie ne spune că în cel mai scurt timp s-au confecționat obiectele pierdute. Cine le-a confecționat? Întreținerea. De ce s-au pierdut? Au căzut polimărcile, un fel de număr care însoțește fiecare obiect în parte, sau poate cei care le-au sortat — au greșit.

Dar cel mai frecvent caz și care pare că încă nu se poate rezolva îl reprezintă întîrzierile, adică nepredările la timpul promis a obiectelor. Inginerul Mircea Tomescu reclamă faptul că la trei costume de tergal, data de ridicare a acestora a fost amînată de trei ori. Și aceasta a fost numai reclamația care a fost scrisă. Întîrzierile sînt la mai toate comenzile. Ce ne explică gestionara: „pe lîngă mulți factori obiectivi sînt și factori subiectivi care determină acest fenomen. Foarte mulți dintre lucrători sînt plecați în concediu”.

Sînt și multe alte reclamații care nu sînt trecute în condictă. Sînt necazuri pe care le fac clienții lucrătorilor de la „Nufărul”. Aceste lucruri, și sînt destule, sînt trecute cu vederea de către noi, clienții, în timp ce pentru rezolvarea lor cei de la „Nufărul” muncesc de multe ori peste orele de program. Despre ce este vorba? Se pierd bonuri. Chiar în ziua în care ne-am documentat Constantin Rădulescu s-a prezentat la unitate în stare de ebrietate. Pierduse de foarte mult timp bonul. Noroc că ținea minte data cînd a predat lenjeria. Așa că după multe căutări, în registre, a fost găsită comanda. După ce s-a făcut confruntarea cu obiectele din pachet, după ce cel în cauză a dat o declarație a putut intra în posesia lucrurilor. Așa de bucuros a fost că la plecarea a uitat, în schimb, în unitate, o sacosă. O doctoriță reclamă, după aproape o lună, că i-a fost înlocuit un prosop. A rezolva această problemă este ca și cum ai îndrăzni să cauți un ac în carul cu fîn. Dar Ilie Ana crede că va rezolva problema. Va lucra cîteva ore noaptea, acasă, confruntînd și alergînd cu privirea prin cîteva dosare.

Revenînd și sîndînd cîte ceva despre o zi de muncă de la unitatea numărul 44, putem afirma, după spusele gestionarei, că ne aflăm în zile de vîr, în ceea ce privește preluarea comenzilor. Numai în ziua în care ne-am aflat în unitate, într-un singur schimb, acela de dimineață, s-au încasat peste 2500 de lei. Traducînd în obiecte reprezintă trei saci de haine, doi saci cu rufărie, cîteva covoare și plapumi. Ce o nemulțumeste pe Ana Ilie? Faptul că întîrzierile în livrarea, la timp, a comenzilor par încă de nereizolvat. Dacă pînă acum doi ani rufele, de la unitatea 44, se spălau la centrala din Militari apoi în Drumul Taberei și Pantelimon — în prezent ele sînt predate la o unitate din Colentina. Ei, bine, în ciuda faptului că cele două unități sînt foarte aproape una de

alta, se lucrează mult mai greu cu unitatea din Colentina. De ce? Un răspuns exact nu am putut afla. În orice caz ar trebui rezolvată cit mai curînd și această problemă. Și ce ne mai recomandă gestionara Ana Ilie: ca și clienții, pentru evitarea încurcăturilor și a întîrzierilor, să aplice cunoscutul proverb de a-ți face iarna sanie și vara căruță. Altfel spus, paltonul să-l cureți vara, iar hainele de vară — iarna.

SORIN POSTOLACHE

La Tîrgoviște, rufele se spală, mai ales, în familie

Cum poți testa cel mai bine calitatea muncii unei unități prestatoare de servicii, decît în postura de beneficiar? Și chiar așa am procedat: am umplut un geamantan cu haine și lenjerie și am plecat la Tîrgoviște, întrebînd pe străzi unde este spălătoria și curățătoaria chimică a orașului. Am descoperit-o ușor, fiind foarte aproape de centru. Funcționarea de „primiri” își face datoria în tăcere, luînd comenzile cu rapiditate. Ne întrebă doar atît: „În cît timp le doriți? La 24 de ore, la 3 zile sau la o săptămînă? Tarifele nu diferă prea mult!” Răminem uluiți de o asemenea promptitudine. Desigur, preferăm la 24 de ore, în situația noastră de netîrgovișteni. (Cînd achitam nota ni se dă restul pînă la ultimul sfînt.) A doua zi, facem recepția lucrurilor gata, cu mîgălă, mîmăm a fi o persoană nu numai exigentă, ci chiar exagerată, curgîndu-ne. Dar nimic, nu aflăm motiv de reproș. Aceeași funcționară — careia îi putem reproșa doar lipsa ecusonului din piept — aștepta cu vădită îngrijorare verdictul, fără să scoată însă o vorbă. După ce terminăm controlul, ne dezvăluim identitatea și cerem să vorbim cu șeful unității pentru a-i exprima mulțumirile și scopul vizitei noastre. Pentru a ne convinge că nu e o întîmplare, Ion Iordache ne invită să verificăm și alte comenzi, ceea ce și facem (prin sondaj). Rufele stivuite pe rafturi, împachetate cu o anume savanterie, sînt bine spălate și călcate, iar hainele de pe stendere, de asemenea, au culorile originale și prospețime. Chiar rochiile albe din materiale pretențioase, mantourile și costumele în nuanțe pastel nu au „dire” ori pete, semn că au fost corect curățate, semn al unei munci făcute cu respect și conștiinciozitate. Apoi, șeful unității, Ion Iordache, de peste 25 de ani în această muncă și în această funcție, de pe vremea cînd exista doar un atelier în care se lucra manual, ne invită să cunoaștem fabrica și oamenii. Unitatea, așa cum arată azi, e relativ nouă, cam de 10 ani datî în funcțiune, cu utilaje ultramoderne sub aspectul lor tehnic, asigurînd automat multe operații cu excepția călcatului care, în cea mai mare parte, se execută tot manual, ca la mama acasă, cu fierul electric. Secretul bunei serviri, adică al unei normale serviri a populației, constă în exigența șefului de unitate, dar mai ales, cum personal afirmă, în faptul că toți cei 67 de lucrători au vechime — între 11 și 6 ani în sector. „S-au legat de această activitate, sînt pricepuți și serioși”, Maria Toma, de pildă, de la spălătorie lucrează aici de un deceniu și ne declară că „nu pot să fac un lucru de mintulală. Pe lîngă faptul că așa e firea mea, mă gîndesc că aceste rufe ar putea fi ale mele, mă gîndesc că omul dă bani și mă mai gîndesc, sinceră să fiu, și la ai noștri. Nu dăm calitate, lumea ne ocolește ori ne reclamă și trebuie să facem aceeași muncă de două ori, pierzînd timp, materiale și nervi, mai lîund și penalizări pe deasupra. Nu avem comenzi, nu ne realizăm retribuția! Ce rost ar avea să umblăm din fabrică în fabrică?!” Peste tot e greu dacă nu-ți place munca cînstă, nu-ți dă nimeni bani mulți pentru lucru puțin și prost”. Aceeași înțelepciune, în fond, o sîntătoasă și firească filozofie de viață, are și Nicolae Petre, singurul lucrător al curățătoarei. La 39 de ani are 23 vechime în meserie. A început cu spălătutul în neofalînă, la lighean, iar acum e preocupat să recircule la maximum agenții chimici de curățire, fără să fie în detrimentul calității prestației și să utilizeze totodată întreaga capacitate a secției, de 280 kg în 8 ore.

Problema Spălătoriei-curățătoarei-vopsitoriei chimice din Tîrgoviște — căci are și ea una destul de complicată — este așa dar nu calitatea muncii, nu reclamațiile cetățenilor, ci lipsa beneficiarilor în raport cu capacitatea ei. Deși se străduiește să multumească pe toată lumea, deși nu refuză nici pe acela care, mărînd din bunsimț nu-și scutură covoarele acasă înainte de a le aduce la curățătoare, le aduce chiar cu noroale pe ele (așa cum am văzut) și au pretenția să le la impecabile, plătinînd un singur tarif, nu-și realizează planul de încasări. Deși au inițiat și alte servicii, de pildă numai călcatul rufelor spălate acasă ori călcatul hainelor la cerere (excelexentă idee pe care ar putea-o prelua și alte orașe, mai ales Bucureștiul!). Cauzele? Lăsînd la o parte faptul că procentul cel mai mare al populației tîrgoviștene actuale provine din mediul rural — ca urmare a masivelor industrializări din ultimul deceniu și jumătate a municipiului —, și ca atare aduce cu sine obiceiurile familiilor de origine de a-și spăla

rufele acasă, nu asta îngrijorează. Cu timpul, comportamentul urban se generalizează, se asimilează, răminînd ca opțiunea să fie decît doar de calitate prestației. Șeful de unitate Ion Iordache a inițiat chiar — deocamdată timid — un studiu de marketing local privind perspectivele S.C.V.-ului său. „Au scăzut comenzile îngrijorător anul acesta față de anii anteriori deoarece nu mai sîntem singura fabrică de acest fel din județ. Înainte prestam servicii atît unităților — spitale, școli, internate, restaurante, hoteluri, frizerii-coafuri... — cit și cetățenilor din celelalte orașe ale județului: Pucioasa, Găești, Moreni, Fieni care, între timp, o parte s-au dotat, altele sînt în curs de dotare, cu unități proorii de S.C.V. Desigur că e firesc ca cetățeanul să găsească cit mai aproape de casă asemenea servicii, desigur că nu era tocmai în regulă să se cheltuiască cu transportul mai mult decît cu spălătutul și curățătoarea, în condițiile cînd noi avem capacitate disponibilă nu mai înțeleg de ce se mai construiește în Tîrgoviște încă o fabrică similară?!” Într-adevăr, cine a efectuat un studiu de prognoză privind necesitatea în actualul cîincin și în următorii ani a unei noi spălătorii-curățătoarii-vopsitorii în municipiul resedintă al județului Dimbovita? Prin urmare, un studiu de eficiență și rentabilitate? N-am reușit să aflăm nici la Consiliul popular municipal, noua unitate acartînd Întreprinderi locale de prestări servicii!

CICI IORDACHE

Vineri, 21 august, ora 11,30

la Nufărul din Drumul Taberei

Rostul unei unități Nufărul, mică sau mare, nu este, cum s-a mai spus, de a transforma negrul în alb, ci de a face ca negrul să fie negru și albul alb, cu condiția ca rufa să fie curată. Și pentru ca acest lucru să tindă spre desăvîrșire, adică pentru a scoate fața unei haine sau

unei cămăși fără a-i scoate și sufletul, dar făcînd-o ca nouă, este nevoie ca angrenajul să funcționeze perfect, treabă de care ar urma să se bucure clientul și, desigur, întreprinderea. Ne-am hotărît să verificăm cele de mai sus la Nufărul din Drumul Taberei, una dintre unitățile de mare capacitate ale Bucureștiului, aici intrînd zilnic aproape 3000 kg rufe și haine la spălat și curățat. O unitate aflată în plin progres, de vreme ce s-a ajuns ca, de pildă, în primele șapte luni ale anului, să nu se mai plătească clienților decît trei sau patru obiecte pierdute sau inversate, spre deosebire de anul trecut, cînd acestea se numărau cu zecile. Dar, loc pentru mai bine, vorba unui tovarăș, mai este, constatate pe care o argumentăm cu cele sesizate de cetățeanul Cornel Georgescu din Aleea Bucșenești, nr. 5, sector 6: „Am așteptat cinci zile să mi se găsească obiectele, de patru ori nu mi s-au respectat termenele de 24 de ore și azi, 31 iulie, cerînd să mi se înapoieze diferența de bani ce reprezintă taxa de urgență pentru că s-a depășit termenul, mi s-a cerut să vin mîine. Cunoșc povestea cu mîine și mă întreb, vă întreb pînă cînd astfel de prestări servicii?” Am vrut să dăm și părerea unui cetățean mulțumit, mai ales că ea este menționată. N-am făcut-o, deoarece era anonimă și ne-am dat seama că, dintr-o adîncă nevoie de echilibru, reclamațiile sînt în bună măsură urmate de rînduri tandre semnat indescifrabil.

Așadar, ce se întîmpla la Nufărul din Drumul Taberei, vineri, 21 august, ora 11,30 cînd responsabilă era plecată la sedință? Ne ajută să răspundem Ilie Enciu, șeful secției a doua, care cuprinde 18 unități din Capitală, aflat în control. Îl facem împreună. **Punctul de primire, curățătoare.** Din două primitoare, lucrează numai una. Cealaltă, tovarășă Marcu, este bolnavă.

vă. În condictă este însă prezentă, cineva se gîndește că nu e bine și, în timpul vizitei, modifică ziua cu roșu. În locul tovarășei Marcu se află o grămadă de pantaloni aduși la curățat, pe care, fără multă dexteritate, îi poți lua neobservat de cealaltă primitoare, aglomerată pînă peste cap. În hol, peste 25 de baloturi cu rufe murdare așteaptă să se îndure cineva de ele și să le ducă la spălat. În spatele teighelei fără primitoare, alte peste treizeci de baloturi cu aceeași soartă. La curățătoare aflăm că un distilator este spart din 8 august, că din comenzile primite în data de 19 august, aproape 30 sînt întîrziate, că, în sfîrșit, în perioada aceasta sînt multe zile cînd nu sosește marfă, dar „vine ea toamna și dau toți de bucluc, mai ales cu uniformele de școală”. Ilie Enciu: „Cînd hainele sînt prea murdare, se mai iau o dată la mînă și, firește, se întîrzie cu o zi. Dar mai sînt și necazuri. Nu cunoaștem încă toate fibrele textile lansate pe piață prin fabricile de confecții și nici costumele nu sînt prevăzute cu acele etichete întelroare, ce conțin însemne internaționale care arată că haina se calcă la atîtea grade, nu se spală cu clor, se curăță în orice solvent etc., iar, uneori, cînd sînt, sînt greșite și necazurile se sparg în capul Nufărului.

Atelierul lenjerie. Vă oferim un scurt inventar al lucrurilor în neregulă: un canal este infundat și în hală bălăste apa, la două mașini lipsesc termometrele și nu se poate controla temperatura indicată în instrucțiuni (care instrucțiuni nu sînt cunoscute nici măcar de sefa de tură, Tica Asaftei, dar mite de lucrătoare din schimb, care își fac treaba mai mult după bunul simț de gospodină), din două mașini de ambalat nu lucrează nici una, prima avînd o poveste neclară, iar cealaltă neavînd folii, în subsol, unde se află stația de tratare a apei, nu s-au făcut analize de două zile, Aurelia Cîncă, proaspăt transferată, plîngîndu-se că „eu sînt angajată ca fochistă și nu mă pricep la tratare”, sacii cu sare sînt spart și conținutul imprăștiat, și mai departe tot în subsol întîlnești multă mizerie (oamenilor le era jenă să aprindă lumina), clăie peste grămadă, fiare vechi, sîrmă, cirpe, o arhi-vă uitată și o motocicletă cu număr de Olt (46-OT-1575). Ne interesăm dacă poate izbucni un incendiu cu grămezile de hirtie și cirpe la o temperatură atît de ridicată. Ni se răspunde: nu poate, pentru că e și umezeală. Atunci totul e în regulă. Îl mai întrebăm pe tovarășul Ilie Enciu dacă între neregulile întîlnite și reclamația cetățeanului Cornel Georgescu poate exista vreo legătură. Ne răspunde cînstî: **poate.** Tot e ceva.

RAZVAN BARBULESCU

Cea mai serioasă problemă se numește vad

De data aceasta am fost norocoși. N-am făcut nici un fel de anticamară, n-am înțeles nici o secretară, am cunoscut-o pe directoarea Întreprinderii „Nufărul” chiar în curte, la poartă. Mărturisesc că prezența Adrianei Tașu m-a derutat puțin: tină, prezentabilă și, de ce să n-o spun, foarte drăguță. Înainte de a intra în fondul discuției, pentru a elimina tracul, îi spun tovarășei directoare că am venit la Nufărul fără prejudecăți. Imediat aflăm că, în urmă cu circa patru ani, pe vremea cînd Adriana Tașu era director adjunct, a fost vizitată tot de cineva de la Flacăra, care înainte de a se recomanda i-a mărturisit: „Am venit la Nufărul fără nici un fel de prejudecăți”. Atunci a fost vizitată de regretatul nostru coleg Eugen Secseleanu. Instanțaneu îmi încolțește un gînd: cine va veni peste patru ani și cum va începe dialogul?

Ajunși în birou, intrăm direct în discuții, nu înainte de a observa o imensă hartă a Bucureștiului pe care sînt marcate centrele Nufărului existente și centrele pe cale de a fi deschise. O simlă aruncare de ochi este suficientă pentru a remarca că majoritatea unităților sînt amplasate mai mult în inima Capitalei, noile cartiere fiind ceva mai vitregite. — Așadar, tovarășă directoare Adriana Tașu, care apreciați că ar fi numărul cetățenilor din Capitală care apelează la serviciile întreprinderii pe care, așa cum ne-ați mărturisit, o conduceți „en titre” de un an de zile?

— După părerea mea, fără a dispune de cifre exacte, circa 40 la sută.

— Personal mi se pare un procent cam mic. Ne aflăm doar în 1981. Prin alte părți, cifrele sînt mult mai mari. Bănuiesc că înțelegeți întrebarea care urmează.

— Este adevărat că procentul este cam mic. Noi sperăm să-l mărim dar este vorba de o realitate care își are, într-un fel, niște explicații. Așa cum ați văzut, unitățile, mai ales în noile cartiere, sînt destul de rar amplasate. De multe ori cetățeanul renunță la serviciile noastre. Mergă mult pînă la unitatea unde dă de inevitabila coadă. Apoi există la o bună parte d-n populație greșita idee de a nu-și amesteca rufele cu ale altora de teama contaminării. Și avem și noi aportul nostru: mai întîrziem predarea la timpul stabilit. Cea mai serioasă problemă se numește vad. Sîntem o firmă cunoscută, dar un centru nou înființat are nevoie de cel puțin doi ani pînă să se introducă, să capete clientela.

la Nufărul!

— Trebuie să recunosc că de mult n-am mai auzit pe cineva care să regrete că „marcă fabricii” este în suferință. Din motivele pe care le-ai enumerat mă opresc la unul singur. Spuneți-mi cu mină pe inimă: aveți reclamații referitoare la îmbolnăviri datorită rufelor spălate la Nufărul?

— Dacă aș putea, la această întrebare nici n-aș răspunde. Dar cum bănuiesc că nu o puneți gratuit, vă rog să scrieți cu litere mari și aldine (vedeți, cunosc și puțină gazetărie) că niciodată nu am avut asemenea reclamații. Rufe se prelucra exact cum scrie la carte. Sanepidul nu este pentru noi un control în plus, ci un ajutor în muncă. Dar niciodată nu a constatat lucruri grave în procesul de prelucrare. Fierbem rufe la parametrii ceruți și folosim detergenții adecvați procesului tehnologic. Iertați-mi tonul ridicat, dar această problemă mă irită.

— Să respectăm lozincă de pe biroul dumneavoastră, deci să nu ne enervăm. De ce de multe ori pachetele, deosebit de frumoase făcute, odată desfăcute scot la iveală niște rufe care numai după miros te îmbie să le dai din nou la Nufărul și alteori te determină să scoți din pod albă și să revii la spălatul bătrânesc? Adevărul se află, ca de obicei, pe la jumătatea drumului. Asemenea situații sunt rare. Explicația: rufe nu sînt călcate în aceeași zi. Rămîn jilave 24 de ore, căpătînd, este adevărat, un miros foarte neplăcut. Vă rog să nu uitați că noi sîntem o fabrică, cu toate consecințele unui proces de fabricație. Mai este și un alt adevăr. Detergenții pe care-i folosim nu sînt încă parfumați. Noi îi solicităm de mult, dar lucrurile tergiversează. Din păcate, profilul întreprinderii nu ne permite să avem un laborator propriu de cercetări, cu ajutorul căruia am putea mai ușor determina calitatea detergenților. Poate va veni și ziua aceea... De asemenea, detergenții pe care îi folosim nu au totdeauna puterea de penetrație necesară pentru a da albul scontat. Noi nu avem decît mașini, apă și oameni. Chimicalele le primim și atunci cînd sînt necorespunzătoare noi plătim oalele sparte. Asta-i realitatea.

— Cînd luăm o față de pernă, de exemplu, înainte de-a o folosi, este foarte frumoasă. La prima încercare de a introduce pernă, frumusețea ei s-a ofilit: dispare apretul, rufa capătă un aspect sifonat. De ce?

— Apretarea lenjeriei este un obicei românesc. Este adevărat că dă frumusețe și rezistență la murdărie. Să vă spun un secret: în Occident 90 la sută din rufe nu se apretează. Nufărul lucrează în serie mare și din această cauză apretul pe care îl folosim la o sarjă nu poate fi la fel de tare pentru toată mărfa aflată în mașină. Apoi țesăturile pe care le spălăm au compoziții diferite.

— Nu se aplică o anumită triere a rufelor?

— Nici nu încap vorbe. Înainte de a fi introduse în mașini, rufe sînt sortate astfel: cele albe se separă de cele colorate, prosoapele de pijamale.

— De ce se rup rufe la Nufărul mai repede decît atunci cînd se spală acasă?

— Există o realitate pe care, din păcate, clienții nu o iau în considerație. Cînd spală acasă, gospodina își cunoaște fiecare rufă și o menajează. Dar noi ce putem face? Sîntem doar fabrică. Apoi spălarea mecanică traumatizează mai repede fibra, ca să nu mai pomenesc că apar atîtea fibre noi, încît eu, inginer textilist, nu le pot deosebi de la primul pipăit.

— Cum este și normal, aveți și reclamații pe care, după cum ne informați, le tratați cu toată atenția. Haideti să răsturnăm piramida. Ce aveți de reclamat dumneavoastră clienților?

— Eu nu am de reclamat, ci de sfătuit. Deci să fie mai atenți cu lenjeria. Cred că cel mai bine este să se schimbe săptămînal. Nu desele spălări o degradează, ci gradul de murdărie. Haina murdară să nu fie băgată în șifonier, ci să fie dată la curățat. Petele fixate și oxidate se scot mult mai greu. Fețele de masă să fie date la curățat imediat după folosire. Să aibă încredere în firma noastră care, după mine, este serioasă și plină de soliditate față de client.

— Dacă nu greșesc, curățatul unei cămăși costă trei lei. O cămășă necesită multă muncă?

— Vă rog să notați că o cămășă, o singură cămășă, din clipa cînd e primită de recepționar și pînă se întoarce în șifonier, trece prin zece mîini. E mult, e puțin? Judecați singur.

— De patru ani sînteți în întreprindere, de un an purtați bastonul de director. Dacă miine ați ocupa un post superior, ce prime măsuri ați lua pentru această întreprindere?

— Aș ridica gradul de încadrare. De 20 de ani noi sîntem o întreprindere de gradul III. Acum 20 de ani se mai folosea albă de rufe, iar acum avem mașini cu program. Aș căuta să stabilizez fluctuația personalului prin dezvoltarea unui sistem de școlarizare adecvat.

— Puneți din nou mină pe inimă. Unde și mai ales cum sînt spălate rufe de directori?

— Rufe de directori la Nufărul la diferite centre. Este un fel de test, pentru că niciodată nu le dau eu și niciodată sub numele meu.

— Deci rufe murdare nu se spală în familie, ci la Nufărul!

DAN BIRLADEANU

Un clasic al filosofiei culturii: Simion Mehedinți (IV)

Imaginea unitară asupra civilizației și culturii i-au creat lui Mehedinți premisa unei atitudini optimiste, lucid optimiste, diametral opusă față de pesimismul spenglerian. Simultaneitatea ce caracterizează raportul civilizație-cultură se nutrește din punctul de vedere etnografic — sau, mai exact antropologic — cu care savantul român se înscrie la dezbaterile problemei. Perspectiva această îi furnizează argumente hotărîtoare, încît sociologul francez Gaston Richard scria în 1936 în „Revue internationale de sociologie” că autorul **Coordonatelor etnografice** „are pe deplin dreptate împotriva lui Spengler”. Dar care era argumentul principal al lui Mehedinți? Făcînd recurs la date etnografice-antropologice, aplecîndu-se și asupra populațiilor fără istorie — mai bine zis fără istorie scrisă — el relevă că nu există grupare omenească, oricît de primitivă, care să nu fi produs un minimum de mijloace tehnice spre a se adapta la natură și care, de asemenea, să nu și fi elaborat un cod minim de norme morale, de credințe sau de indeletniciri artistice. Admisibil i se pare că civilizația și cultura se pot dezvolta disproporționat, că „popul civilizației și populi culturii rar coincid”. Dar omul, ființă conștientă, poate învăța din erori și poate strămuta cursul propriei sale istorii pe o albie dreaptă și largă. Astfel că replica definitivă sună că un îndemn nedismulțat: „înainte, spre dezvoltarea cît mai armonioasă a individului și a societății, atît prin civilizație, cît și prin cultură!” (S. Mehedinți, **Coordonate etnografice. Civilizația și cultura**, București, Cultura națională, 1930, p. 77).

Teza privind universalitatea civilizației și a culturii are deci o profundă valoare umanistică. Pentru a o ilustra, savantul român a recurs, cum tocmai afirmam, la date din viața a numeroase grupări etnice, unele rămase în urmă pe calea dezvoltării sociale, din motive istorice sau din pricina izolării geografice. Exemplele necesare au fost extrase din cărți de călătorii și din descrieri etnografice realizate, unele, în secolul trecut chiar. De atunci, eliberîndu-se și de colonialism, populațiile respective au făcut pași importanți spre o viață materială și spirituală înaintată. Mehedinți a privit cu simpatie spre ele și adeseori a dat glas încrederei în posibilitățile lor de creație superioară în viitor. Căci, se întreba el, ce înseamnă cele cîteva mii de ani de istorie trecută pe lingă zecile, sutele de mii de ani de istorie pe care popoarele le au de străbătut de-acum încolo?

Finalitatea practică a întreprinderii sale îl determină pe Mehedinți să nu se oprească cu clasificarea manifestărilor umane la o împărțire dihotomică. Civilizația și cultura sînt desfăcute la rîndul lor fiecare în cîte trei subcategorii: hrana (inclusiv unelte și procedeele de procurare și de preparare), apoi haina și locuința (la un loc, pe ternele funcției

lor comune de adăpostire) și mijloacele de transport alcătuiesc civilizația; știința, arta și religia (pe care în lucrări de mai tîrziu o descoperim substituită cu morală) ar forma cultura. Un sistem de coordonate carteziene fixează întreg acest complex de manifestări, civilizația fiind reprezentată pe abscisă, iar cultura pe ordonată. Ducînd analiza cu încă un pas în adîncime și subordonînd-o unui scop concret, de cercetare, Mehedinți se desprinde de linia morfologismului pur teoretic din filosofia culturii, apropiindu-se de morfologismul aplicat din etnologie și antropologia culturală, linie marcată de figuri ca Franz Boas, Clark Wissler, Robert Lowie. Tîna savantului nostru era aceea de a construi un sistem de categorii care să poată da seama de modul de viață al oricărei comunități etnice, indiferent de treapta de progres sau de colțul de lume în care aceasta este plasată. Sistemul de „coordonație etnografică” poate fi astfel echivalat cu o schemă de categorii universale ale culturii. La vremea respectivă existau puține tentative de elaborare a unui asemenea instrument atotcuprinzător. Cel mai cunoscut era ghidul **Note și probleme de antropologie (Notes and Queries on Anthropology)**, înmînat de obicei spre completare călătorilor și misionarilor. El fusese realizat în 1874 ca lucrare colectivă în cadrul Institutului Regal de Antropologie din Marea Britanie și se prezintă ca un fel de chestionar structurat pe opt categorii: cultura materială, organizarea economică, organizarea socială, controlul social, viziunea asupra lumii, arta, limbajul, educația. Mai apoi, americanul Wissler a ajuns și el la un „tipar universal al culturii”, compus din nouă elemente. Tot ca o atare schemă integralistă putem privi și sistemul de cadre și manifestări conceput de Dimitrie Gusti.

Privită pe acest fundal, strădania lui Mehedinți capătă un coeficient valoric aparte, independent de randamentul schemei sale. Valoarea operațională a acesteia scade din pricina caracterului ei prea static și prea morfologist. Civilizația, chiar în sensul restrîns, înseamnă nu numai tipuri și cantități de unelte și de produse, dar și cum se desfășoară producția din punct de vedere social; altfel zis, ea implică întregul mod de producție. Or, viața de relație, fără de care omului i se pierde esența, lunecă printre categoriile și subcategoriile schemei. Nici formele de organizare a muncii (deși munca e figurată ca linie mediană, între abscisă și ordonată), nici regimul politic, nici modelele de educație nu transpar din aplicarea acestui instrument metodologic; Mehedinți pare să-și dea seama de neajuns atunci cînd în prelungirea liniei muncii adaugă cuvîntul „societate”, vîndînd parca să desemneze aspectele vieții de grup. Totuși schema nu este absolut lipsită de valoare operațională, fiind ușor de manevrat și

sugestivă pentru o introducere în modul de viață al unui popor sau al unei așezări. Dealtfel, pentru cercetări mai amănunțite autorul ei menționează că numărul de categorii poate fi mărit și că el n-a făcut aceasta pentru a evita aglomerarea lor. Nu a prevăzut că mai tîrziu un antropolog de faimă, G. P. Murdock, va elabora un model cu sute de împărțiri (George P. Murdock et al., **Outline of Cultural Materials**, New Haven, HRAF, 5-th ed., 1971).

Schematismul modelului mehedințian se datorează și intenției programatice din partea celui care l-a elaborat de a apropia etnografia de maniera matematică de prelucrare a datelor și de exprimare. Iarși, se cuvine să nu judecăm concretizarea acestei intenții prin prisma așteptărilor de astăzi. Acum o jumătate de veac problema folosirii metodelor matematice în etnologie abia dacă se pune, iar aplicarea a venit de fapt în ultimele două-trei decenii. Nu e deloc exagerat a-l număra pe profesorul de la Universitatea din București printre precursorii pe plan internațional ai matematicii în etnologie, idee ai cărei prozeliti formează în zilele noastre un veritabil front de avangardă. Iar printre instrumentele matematice la care se face apel se află nu numai formulele algebrice ori tabelele statistice, dar chiar și diagramele carteziene (vezi Marcel Sofer, **La cartographie et la représentation graphique en ethnologie**, in *Ethnologie générale*, sous la direction de Jean Poirier, Paris, Gallimard — Encyclopédie de la Pléiade, 1968, pp. 371, 378—379).

GHEORGHITA GEANA

0 colecție sentimentală

Eugen Gross din București, fost administrator al ziarului „România Liberă” timp de 33 de ani — perioadă în care n-a lipsit de la serviciu nici măcar o zi — este un colecționar original și sentimental. În urmă cu 30 de ani, un coleg i-a adus din străinătate un breloc. Apoi a mai primit unul și încă unul și astfel i-a venit ideea unei colecții. Astăzi are numără mai bine de 1200 piese. Pe lingă cele primite în dar de la colegii și prietenii care au aflat de pasiunea lui, Eugen Gross a cîntat și achiziționat piese rare sau unicate. Satisfacția procurării unor asemenea piese este cu atît mai mare cu cît posibilitățile de informare în acest domeniu sînt, practic, inexistente. Un colecționar de brelocuri nu are la îndemînă nici cataloage de specialitate, nici publicații de informare, dar o colecție pe care ai alcătuit-o fără dificultăți, fără renunțări n-ar mai fi colecție.

E greu în cîteva rînduri să descrii măcar cîteva din brelocurile care alcătuiesc colecția pensionarului Eugen Gross. Foarte multe din aceste minuscule opere de artă au incluse în alcătuirea lor măiestrie, inventivitate, umor sau tehnici de prelucrare deosebit de pretențioase. Colecția poate oricînd constitui o mică cronică a modului de a face comerț cu lucruri mici, nu cu orice preț necesare în viața unui om, dar care i-o fac mai plăcută. Ca în orice colecție, valoarea pieselor nu este aceeași. Ea ar putea fi grupată pe diverse tematici: mascotele competițiilor sportive, reclame, date comemorative, aniversarea unor personalități etc. Unele din brelocuri sînt scumpe: măștile africane din abanos, statuete sculptate din jad, argint sau alte materiale costisitoare, însă adevărata valoare a pieselor adunate de Eugen Gross este cea sentimentală. De fiecare din ele îl leagă o întîmplare, o amintire. Multe din aceste piese îi sugerează numele unui prieten, care în iureșul ocupațiilor de ziarist, undeva departe de țară a găsit răgazul cîtorva minute în care să se gîndească la „bătrînul” Eugen Gross, cum singur își spune, bineînțeles exagerînd. Niste oameni s-au gîndit să-i facă unui prieten un mic dar, o mică dovadă de prietenie.

Dacă dăruirea unui breloc poate prileji scrierea unor cuvinte atît de gingașe,

izvorîte din prietenia unui om pentru altul, ca cele ale poetului Cicerone Theodorescu — Iubite tovarășe Gross, Există și oameni care, desigur cu totul înapoiat în lumea noastră, a atîtor tehnici avansate, încearcă să se mai țină de cuvînt! Ti-am făgăduit o mică poezioară, mai de mult. Ti-o alătur, e alcătuită dintr-un bob de ambră de Riga și chihlimbar... Aș fi tare bucuros, crede-mă, să fie pe placul inimii D-tale și al tic-tacului ei de lirism. 15 oct. 1969. București. Cicerone Theodorescu — dacă multe din brelocurile primite sînt semne de prietenie — așa le consideră Eugen Gross — putem să ne dăm seama de

valoarea sentimentală a acestei colecții pentru cel care acum, de cînd viața nu-l mai obligă să fie permanent grăbit are răgazul să le privească și să-și aducă aminte.

Si astăzi, cînd Eugen Gross este pensionar, mai vechii și mai noi lui prieteni, întorși din călătoriile lor prin lume se abat pentru un timp pe la locuința lui din Sos. Ștefan cel Mare nr. 31, bloc 29, scara B. ap. 57 să-i dăruiască un breloc. E un semn că pe unde au fost au avut un gînd bun pentru el.

OPREA GEORGESCU

Lumea în care trăim „Maladia olandeză” contaminatează...

Boala trezește serioase îngrijorări. Produce o puternică stare de alertă, chiar de panică.

Cu toate acestea, maladia nu este nicidecum nouă și nici de un tip virusologic necunoscut. Dimpotrivă. Este doar o cronicizare a unor stări de lucruri mai vechi.

Ciudat, dar desigur olandeză, maladia îngrijorează în modul cel mai grav Statele Unite. Unii americani, mai exact unele oficialități, încearcă o adevărată neliniște cînd aud de această maladie. O neliniște ce poate fi înregistrată și la cartierul general al N.A.T.O.

Presa americană a botezat-o „maladia olandeză” sau mai simplu „olandita”. Despre ea s-au scris numeroase articole, s-au emis o sumedenie de păreri, s-au propus diferite „rețete” și „tratamente” și s-au făcut chiar speculații asupra „evoluției” ei viitoare.

În fond, ce este „maladia olandeză”?

După aprecierile presei americane, maladia nu este nimic altceva decît „manifestarea unui tot mai accentuat pacifism și neutralism” al poporului olandez. Cu alte cuvinte, manifestarea dorinței de pace, de liniște a acestui popor iubitor de flori, de apă și soare, de viață.

Si totuși, aliații americani din N.A.T.O. ai olandezilor își exprimă o tot mai mare îngrijorare în legătură cu efectele acestei „maladii”. Îi îngrijorează starea de manifestare ca atare dar și mai mult îi neliniștește pericolul pe care-l reprezintă posibilitatea contaminării vecinilor vest-europeni. Temerea este explicabilă. Extinderea „maladii olandeze” în celelalte țări din Europa occidentală ar putea compromite planurile aprobate de N.A.T.O. de a instala pe continentul european noi rachete nucleare americane.

Aici se cere o explicație. După cum se știe, Consiliul N.A.T.O. a hotărît, încă în 1979, amplasarea pînă în anul 1983 a unui număr de 572 rachete „Parshing 2” și de croazieră pe teritoriile unor țări europene membre ale pactului, printre care și Olanda. Aprobarea planului, adică a amplasării rachetelor trebuia să fie decisă de guvernul fiecărei țări. În această privință guvernul olandez nu s-a pronunțat încă. Și-a acordat un răgaz mai lung, de doi ani, ce ar trebui să expiră la sfîrșitul lui 1981. Hotărîrea de a aproba sau nu amplasarea celor 48 de rachete nucleare americane pe teritoriul țării ca parte a planului N.A.T.O., urmează astfel să se discute în decembrie, pînă atunci...

Perspectiva amplasării rachetelor nucleare americane pe teritoriul țării a declanșat în Olanda un puternic val de agitație, de proteste, de manifestații și demonstrații de masă. Parlamentul a intrat și el în alertă iar guvernul a cunoscut certe dificultăți din care a încercat să iasă prin amănarea deciziei. O amănare care riscă să se prelungească, deoarece și în prezent, formarea noii coaliții este blocată mai ales de problema „eurorachetelor”. Socialiștii se opun. „Democrații 66”, sint alături de el. Creștin-democrații au o atitudine evazivă. Și astfel, așa cum remarcă agenția de presă Reuter, astăzi „Olanda este puternic dezbinată între potențialul val antinuclear din țară și angajamentele asumate față de partenerii din N.A.T.O.”.

În acest context, Olanda a cunoscut, în 1981, vara sa cea

mai „fierbinte”. Împotriva instalării „eurorachetelor” au avut și au loc mari demonstrații populare care antrenează sute și sute de mii de oameni — femei, bătrîni și tineri, intelectuali și muncitori. „Valul de pacifism” — cum a fost apreciat de presa americană — a cuprins membri ai diferitelor partide politice, ai uniunilor și asociațiilor profesionale, culturale, patronale, religioase și sportive. El a găsit cea mai largă adăziune nu numai la stînga, printre socialiști sau comunisti, ci și în rîndul multor democrat-creștini sau al „Democratilor 66”. Expresia cea mai elocventă a acestei stări de spirit care a cuprins masele, o constituie marsul internațional care a avut loc de la Copenhaga la Paris și pe care olandezii l-au salutat cu o emoționantă căldură. A fost o manifestare menită să tragă atenția tuturor popoarelor continentului asupra pericolului sporirii arsenalelor nucleare europene cu noi rachete.

Un puternic spirit combativ se constată în masele de tineri. La prima vedere, unii comentatori occidentali par surprinși, pretinzînd că tineretul din această țară ar fi în mare măsură americanizat. Aceasta deoarece limba engleză este vorbită în mod curent, filmele americane prezentate la televiziune sînt transmise fără a fi subtitrate în olandeză, iar formațiile vocale de muzică ușoară, dornice să aspire la notorietate, cîntă numai în engleză. Dar cunostințele de limbă engleză n-au nimic comun cu sentimentele politice. După cum afirmă o oficialitate de la Haga „Pacifismul corespunde sentimentului profund al olandezilor de respingere a politicii de forță”.

Chestiunea este clară: adevărații bolnavi nu sînt olandezii, ci cei ce vor să le impună „eurorachetele”. Bolnavi de frică. Bolnavi de obsesia înarmării. Bolnavi de neîncredere. Cu atît mai mult cu cît „olandita” este contagioasă. Valul de pacifism a cuprins Anglia, Danemarca, R.F. Germania, Belgia, Norvegia, unde au loc puternice acțiuni și demonstrații împotriva „eurorachetelor”.

În ceea ce privește Olanda, un probabil refuz al guvernului de a îngădui amplasarea rachetelor nucleare americane pe teritoriul țării ar fi fără îndoială un răspuns în consens cu aspirațiile opiniei publice din această țară. N-ar fi exclusă însă nici o nouă amănare a deciziei dincolo de decembrie. O asemenea amănare nu ar fi, însă, de loc pe placul Alianței Atlantice, căci ar pune un grav semn de întrebare asupra integrității plan de amplasare a „eurorachetelor”, și, bineînțeles, ar avea o puternică influență asupra popoarelor din celelalte țări europene, care urmează să „găzduiască” noile rachete. Iată de ce „maladia olandeză” îngrijorează atît de mult pe militarii americani.

„Maladia” aceasta are diagnostic, dar N.A.T.O. nu i-a descoperit „tratamentul”. Formulele clasice nu dau rezultate. „Febra este în creștere” — se plîngea o oficialitate americană după cîteva zile petrecute la Haga. Așa este. Are dreptate. Dar „maladia” a provocat-o N.A.T.O. cu decizia periculoasă privind „eurorachetele”. Dacă ar dispărea cauza „s-ar tămădui și... „boala”.

AL. PINTEA

Eu comunic, tu comunic, el comunică

Orizontale, verticale

Obiceiul de a aduna în aceeași mină toate cheile raiului nu l-au inventat contemporanii noștri. Preocupați să-și în stăpînire drumurile pe care merg cu pinzele umflate în adierea evenimentelor galioanele presei, unii au deprins de mîci tehnica facerii nodurilor marinărești, adăstînd momente potrivite pentru a aduna la un loc cit mai multe din caravanele pornite în larg și privite nu altfel ci ca sigure și cuminți aducătoare de venituri. Monopolul, ca formă de existență și producătoare de profit a intrat de mult și în apartamentele rezervate comunicatilor, armele lui bineverificate în alte buildinguri operind cu strășnicie și aici, în descoperirea formulor de existență mai convenabile și, rămînd involuntară, profitabile.

În S.U.A., numărul grupelor de ziare, cuprinzînd de la 2 la 80 cotidiene, aparținînd aceluiași proprietar, s-a dublat după ultimul război. Acești zgîrîie-nori ai presei americane dețin sub administrație și control peste 60 la sută din cele 1812 cotidiene existente. Trusturile nu par a da semne de oboseală: într-un singur an, 1978, din 53 de ziare care și-au schimbat proprietarul, 47 au ajuns în fagurii încăpători bine conturați ai grupurilor de presă. Multe din aceste puternice și strălucitoare minii au găsit în

telegerea necesară pentru a aduce la aceeași fîntînă izvoare curgînd din diferite părți. Ce și-au zis ei, n-ar merge și suta unde s-a dus restul? Societățile de presă construite să stăpînească ziare sau reviste au devenit în același timp proprietarii a aproape 650 de stații de radio și 190 stații de televiziune. Evidențele atenționează că în circa 60 de comunități ziarele dispun de stații de televiziune ce emit în aceeași regiune și în 200 de locuri presa scrisă stăpînește și stații de radio. Deprinderea, cum spunem, nu datează — chiar de o zi-două. Faimosul binom Scripps-Howard a ajuns la un moment dat să controleze 25 cotidiene, editate în 24 de orașe, precum și șapte editii de week-end. Încă din 1935 McCormick-Patterson dispunea de 6,4 la sută din totalul tirajului zilnic al presei americane și 12,3 la sută din cel de duminică. Cum în orice competiție, există un campion, un purtător de tricolor galben care este astfel colorat tocmai pentru a nu fi confundat cu plutonul. În materie de superconcentrare a presei numele din capul coloanei se numea William Randolph Hearst. Cele 26 de cotidiene care constituiau averea sa însumau 5100000 exemplare, respectiv 13,6 la sută din tirajul zilnic din țară. În editia de sfîrșit de săptămînă procentul urca mai virtuos: o pătrime din ce se edita.

Boala a devenit contagioasă. În Marea Britanie în 1963 existau proprietari de ziare la concurență în 51 de localități; în 1968 cifra scăzuse la 43, în 1973 la 37; cu cînzîre de ani înainte numărul lor

era peste 500. Curba tirajelor arată, fără echivoc, o concentrare a surselor de informare. Rămînînd la cazul Angliei, se remarcă faptul că 9 publicații din 111 ocupă 60 la sută din tirajul cotidian. În Japonia, trei mari ziare, cu sediul la Tokio și cu editii satelit în alte cinci mari orașe, însumează jumătate din tirajul cotidianelor din țară.

Se poartă concentrarea pe orizontală. Se stimulează concentrarea pe verticală. Este vizibilă acțiunea factorilor ce favorizează integrarea instituțiilor difuzoare de informații. Se constată o intensificare a prezenței unor outsiders în dezvoltarea mijloacelor de comunicare în masă — companii de hoteluri și restaurante, de aviație, constructoare de automobile. Asistăm la o fuziune a ramurilor, cîndva de sine stătătoare, ale mass-media. Două coline puse alături dovedesc că pot fi confruntate cu un deal, două dealuri suprapuse apropie imaginea unui munte. Munte lîngă munte... În anul '70, în Anglia cinci întreprinderi cumulaau în sectoarele respective 71 la sută din cotidienele existente, 74 la sută din posturile de televiziune comercială, 78 la sută din intrările la cinema, 70 la sută din vânzările editurilor de buzunar, și 65 la sută din vânzările de discuri.

Concentrare-integrare. Doi vectori care aleargă în voie, vorba cîntecului, orizontal și vertical, sau în amîndouă direcțiile odată, îmbătăți de plăcerea demonstrației că dreptele paralele ajung cînd interesul o cere să se întîlnească.

NEAGU UDROIU

Mondo umano?

Deziluzia verii

Încearcă zadarnic să-și aducă aminte cum suna poemul acela într-un vers. Era pură ceva cu nisip, spume, scoici dar oricît permuta cuvintele, acestea nu dădeau sunetul de aievea al versului. Și, firește, cu cit se încrîncena mai mult, cu atît se depărta mai tare de țînta sa. E ca o declarație de dragoste din care lipsește exact cuvintele esențiale, se gîndea el, adăugînd că asta e deziluzia verii, și lungă, și secetoasă, și toridă, și frîmîntată. Aceasta era starea cînd, la radio, vocea crainicului n-a tresărit nici-cum cînd a citit două știri. Poate de fapt divers, poate de cu totul altă rezonanță dar, lui, ele l-au reținut atenția. Ambele priveau aceeași mare familie, însă din unghiuri diferite. Prima dintre ele anunța că doi scrupuloși detectivi italieni începuseră, în acea zi, în Marea Britanie, o anchetă asupra dispariției doamnei Jeannette May, fostă soție a baronului Eveyen de Rothschild, dispărută în Alpi Italiani încă de la 29 noiembrie anul trecut. Imediat, o altă voce preciza că femeia respectivă fusese văzută ultima oară într-un sătuleț. În tovarășia unei prietene italiene, dispărută și ea. Ambele se aflau într-o mașină regăsită abia la

18 decembrie dar fără lucruri sau indicii privind motivul dispariției pasagerelor sale. O răpire, ar fi zis, pentru început, poliștii dar sotul Jeannettei a dezmințit prompt și categoric că ar fi fost contactat în vreun fel de eventualii răpitori. Totuși, detectivii oînează că doamna May ar fi fost răpită și obligată să lucreze pentru un grup de criminali. Pe de altă parte, se preciza că ea avea actele pe numele de Rothschild în momentul dispariției ceea ce, sustineau detectivii, ar justifica ipoteza răpirii avansată inițial de ei. Scurtul interval pînă la știrile următoare n-a avut loc pentru prea multe gînduri pe marginea acestei dispariții pentru că i-a urmat o alta, nu mai puțin spectaculoasă dar și hazoasă, în ultimă instanță. Cu o voce aproape duioasă, crainica citea concentrată o știre potrivit căreia o mie cinci sute sticle imbutelate cu unul din celebrele vinuri de Bordeaux — faimosul „Chateau Mouton-Rothschild” — în valoare totală de 50000 dolari au fost furate din pivnițele proprietății cunoscutului baron Philippe de Rothschild. Se preciza că, poliștii, întrebați a doua zi despre furt, erau foarte tăcuți iar sticlele, din producția 1975 și 1978, și cu un preț de producție de 40 și 50 de dolari erau reparaționate în 125 de lăzi de cite 12 bucăți — ceea ce înseamnă că hoții erau foarte bine dotați. În fine, în ce le privește, pivnițele castelului Pauillac — unul dintre cele mai prestigioase din regiunea vinicolă Medoc — erau protejate printr-un sistem electronic foarte perfecționat.

Imediat după știrile citite de crainică se dă glas apelului pe care directorul firmei vinicole a castelului „Mouton-Rothschild” l-a adresat hoților: „Nu beți vinul meu înainte de cîteva ani. Lăsați-l să se învechească”. Se dau, larăși, detalii despre cele 125 de lăzi cu cite 12 sticle, estimate la 50000 dolari cel puțin (sau chiar dublu, după unii) ce conțin „Mouton” din 1975. După care se reia apelul directorului Philippe Cotin: „A fost un foarte bun an acest 1975. A bea vinul înainte de cel puțin cinci ani ar însemna, din partea hoților, că se comită o crimă suplimentară”. Rezultă apoi că sticlele fuseseră temporar depozitate în afara acțiunii sistemului electronic, fapt ce a facilitat furtul lor. În fine, se amintesc fapte asemănătoare și recente: acum un an, 1200 sticle de „Chateau-Latour”, un alt vestit vin rival al lui „Mouton-Rothschild” dispăruseră și ele. Mai înainte o recoltă de 8000 de sticle fuseseră „obținute” printr-o raze la mai mulți vinzătorii de „Chateau-Lafitte”, „Chateau Margaux”, „Chateau Petrus”. Tot pe atunci, un camion cu cel puțin 15000 sticle de șampanie fuseseră furat în regiunea Lyon. A urmat un alt comentator care a vorbit pe larg de războiul vinului din cauza exportului (ilegal și masiv) de vin italian în Franța... Cînd a auzit că există pînă și un război al vinului, după cel al codului, al fotbalului și al dobinzilor, și-a adus aminte poemul într-un vers despre mare. Dar vara trece și lăsase această deziluzie întîrziată.

DUMITRU CONSTANTIN

Ochii și urechile lumii

Clepsidră de septembrie

Nu sînt pesimist dar nu-ți pot ascunde că fratele mai mare suferă și încă o coleă a lui Jerôme, băiețelul de opt ani al brutarilor dintr-un sîtuc francez, l-au spînzurat de o cracă în curtea părintească, după ce l-au condamnat la moarte, jucîndu-se de-a cowboii. Nu-ți spun să nu te mai joci de-a cowboii. Zilele lui Jerôme nu-s în pericol. Un ucenic aflat prin ograda a sărit și a tăiat frînghia. Dar de spînzurat, l-au spînzurat, tot așa cum doi informatori ai poliției dintr-o dictatură latino-americană au fost împușcați de revoluționari și nimeni nu i-a putut salva. Nu sînt trist pentru moartea a doi „turnători” dar nici nu voi face un secret din faptul că într-o altă țară, departată de America Latină, un om era cîntat asidu de poliție care anunța că recompensează pe cei care l-ar denunța cu un loc în rai. Nu sînt malițios cînd îți voi spune că nu l-au găsit.

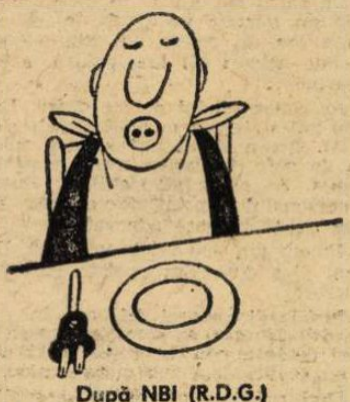
Nu sînt nici nihilist dar trebuie să-ți comunic că, după ce a fost anchetat pentru furtul unui șorț dintr-un mare magazin, un licean de 11 ani, trăind prin vestul Europei, a luat carabina lui tat-su. Băiatul era nevinovat și — n-am să te mint — și-a descărcat cum a putut carabina în el însuși, încît pîrînții, la ora asta, au intentat proces poliției pentru omucidere involuntară.

Nu sînt nici de o susceptibilitate bolnăvicioasă, totuși mi-e greu să țin numai pentru mine că în sîtucul Toano din provincia Modena, un tînar credincios a dat foc automobilului preotului, lăsînd pe locel acela un bileț pe care scrisese „Am făcut asta ca să te pedepesc pentru că predici prost. Predica ta de duminică a fost de neascultat, insuportabilă”. În schimb, nefiind nici morbid, nu-ți voi tăinu că într-un hotel din Las Vegas, au dansat atît de mult, atît de mulți, atît de aprig că vibrațiile au rupt două pasarele de beton care au căzut, cu un pîrîit surd, peste dansatori și au murit vreo 117 oameni și s-au nămurat nu știu cîți răniți din cei vreo 1500 cîți se zbugiau.

În sfîrșit, fiindcă nu sînt nici dur ca piatra, mă gîndesc că nu sufăr de un optimism galopant și degenerezcent, de tipul tuberculozei. E și motivul pentru care nu-ți pot explica de ce mă vîd silit să te vestesc, în mare șoaptă, că o femeie a sărit în apa unui rîu umflat de ploii din Franța, ca să salveze doi copii, unul de doi ani, altul de șapte, pe care-i văzuse alunecînd și zbîndindu-se în bulboana. Nu sînt pedant și indecent cînd am să-ți spun că această doamnă Andrée Gaillon i-a tras la mal, după care a așteptat, cu picioarele paralizate de frig, pînă cîndva le-a întins o mină și o targă. Cu multă grijă, ca să nu apar stupid — fiindcă sînt atent și la asta — îți voi preciza că această doamnă Gaillon e în vîrstă de 81 de ani. Pe scurt, nu cred că s-mai prost sau mai păcătos decît alții alți oameni inteligenți, multilateral plictisiți întru suspectarea sistematică a binelui și încrederea inflexibilă în rîu, cînd s-ar putea și invers.

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

După NBI (R.D.G.)

ZVONIMIR GOLOB [Iugoslavia]

Născut la 19 februarie 1927, Zvonimir Golob este unul dintre cei mai importanți poeți croați contemporani. Își termină studiile la Zagreb unde, după școala primară și gimnaziu, urmează cursurile Facultății de filosofie și studiază literatura engleză, rusă și iugoslavă.

Intellectual cu preocupări multiple, conduce o vreme revista „Cercurile”, apoi fondează împreună cu un grup de muzicieni și poeți grupul „Studio 68”, care a creat și afirmat școala șansonetistă a Zagrebului.

A tradus din Lorca, Neruda, Esenin, Prevert și este tradus la rândul său în franceză, engleză, rusă, italiană.

A publicat numeroase volume de critică literară și eseuri, precum și o seamă de volume de versuri dintre care amintim: „Fără somn”, „Omul și ciinele”, „10 elegii”, „Turturele în codru”, volum din care vă prezentăm câteva poezii.

Opt versuri pierdute

Prima-i despre tine-nemărturisit,
serumul de rămine dintr-un foc
mocenit.

Celălalt al tău e. Apele și merii
tremură și-așteaptă clipa revederii.

Al treilea al tău e, noaptea îl presimt
prin perdeaua ploii — fulger de argint.

Al patrulea al tău e, ochii nu ți-i văd,
pași pierduți în noapte, urme
de prăpăd.

Al cincilea al tău e, însă ești departe,
ai plecat cu rîl, singură, spre moarte.

Al șaselea al tău e, și cu el te strig.
Mi te reînvie... E tîrziu și frig.

Al șaptelea al tău e, îl rostese în gînd.
Pasărea-l repetă, în zadar ți-l cînt,

El e în adineuri, tremură curat...
Iolele n-au aripi, clopotele bat.

Frunzișul aparține furtunii

Versul și poetul sint de-același singe.
Lacrime-aparține ochiului ce plînge.

Suferința buzei, rîul mării-n parte,
frunzișul — furtunii. Ea este departe...

Visez că mă visează. Noaptea se
petrece,
mina-mi e străină, fără ea, și rece.

Pumnalul e al rîinii, frînghia mă
doare,
mîinile-mi arată către minutare.

Dar pasărea pierdută cui aparține
oare ?

Jocul

Vintul te va pierde
sau ape furtinoase.
Stai ! zise o voce,
însă ea — plecase...

Turturele în codru

Nu te mai știu, zise, nici nu te mai
simt,
numele tău, astăzi, în uitare-l mint.

Nu te mai știu, zise, altul ți-e alături
ați plecat odată, tu ești în omături.

Nu te mai știu, zise, și e bezna rece,
ne-am pierdut și, singuri și străini
vom trece.

Nu te mai știu, zise, clopotele mint,
tu te vrei alături, dar eu nu te simt.

Nu te mai știu, zise, iarba te cuprinde,
astăzi lingă mine un alt trup
se-ntinde.

Nu te mai știu, zise, luminarea pierde,
urmele-ți frumoase trec ca o părere.

Nu te mai știu, zise, se deschide ușa,
părul tău de aur l-a-nspicat cenușa.

Nu te mai știu, zise, poate ești
pe-aproape.

Turturele-n codru. Luna, peste ape...

Zăpada

La tine nu mă voi gîndi,
nu-mi mai trezi tu frica.
De dorul tău puteam muri,
azi, nu mai ești nimica.

Mocește-n vatră focul stins,
fereastra e de gheață.
Cartea deschisă dinadins
pe noi nu ne răsfășă.

La tine nu mă voi gîndi,
furtuna umple zarea.
Azi, corbii doar vor cîncăni.
Miine, privighetoarea !

Să taci ! Nu-mi spune chiar nimic
în iarna prea-cuminte.
Cel ce oferă cite-un pic,
nădăjduind, se minte.

Ascultă viscolul plîgînd,
speranța poart-o-n tine.
Miine, în zori, rememorînd
iubito-ți va fi bine...

Traducere de MARIA ELENA MICU
și MIRCEA MICU

VENTURA GARCIA CALDERON

Biletul de loterie

Ați mai auzit cumva povestea asta ?
N-are importanță, v-o mai spun o dată,
pentru că ne duce la o morală și —
lucru încă și mai prețios — la o anu-
mită dispoziție: mintală. Și nici n-aș
zice că e lipsită de actualitate.

Dansatoarea aceea — să zicem că o
botezăm Cielito — era cea mai atrăgă-
toare „balladora” spaniolă de acum vreo
15 ani, deși nu după moda de la Madrid,
unde pe vremea aceea gustul în materie
de femei era cam oriental: grăsimi
peste tot. Era mai degrabă un fel de
Venus de Medici nu de Milo — cu șol-
durile acelea imense ale ei.

Vă aduceți probabil aminte de genul
de rumba pe care o dansa Cielito, in-
dreptindu-și degetul roz către cer:
mai țineți minte cum urla publicul s-o
mai vadă o dată ? Și cum ea îi mai îngă-
duia această plăcere, doar o secundă,
zimbînd ca un inger care a căzut în
mijlocul celei mai cumplite Gomore ?
Dacă n-ați văzut-o pe Cielito dansînd
rumba, înseamnă că nu știți ce este
amorul tropical. Dansînd ea juca în mod
instinctiv jocul acela crud care constă
în a stîrni poftele pentru a le lăsa apoi
nesatisfăcute. Ca și fluturile persan, se
juca mereu cu focul fără a-și arde vre-
odată aripile.

Cielito a învățat să danseze în insulele
Antile, unde se petrece povestea asta.
„Dansul buricului” e doar un palid
spectacol pentru familiile burgheze în
comparație cu legănatul sinilor. Sîni atît
de frumoși încît meritau să fie sculptați
sau prefăcuți în cupe. Erau ca o pereche
de porumbei așteptînd să fie mîngiați.
Șalul acela de o frivolitate drăcească
urmărește jocul legănatului și în cele din
urmă, o clipă prea scurtă dar de ne-
uitat, se lasă dat la o parte.

Îți pierzi pur și simplu capul cînd
vorbești de Cielito. Ceea ce nici n-ar
putea s-o mire, căci nu există femei
pe lumea asta care să se priceapă mai
bine decît ea la bărbați.

Odată, în cursul unui turneu prin Ame-
rica de Sud, i-a înnebunit atît de rău
pe bărbați încît aceștia s-au hotărît s-o
tragă la loterie. Da, o idee ieșită din
comun, dar de fapt nu chiar atît de ne-
obișnuită în Antile, unde lăsam totul pe
seama întîmplării, chiar și femeile fru-
moase. Ei bine, în acest oraș îndepărtat
de pe o insulă a trestiei de zahăr și a
mierii, într-o seară spectatorii au putut
cumpăra odată cu biletele de intrare la
teatru și șansa de a o duce cu ei pe
Cielito după spectacol. Firește că numai
un singur spectator putea cîștiga, dar
în aglomerația aceea de la casa de bilete
fiecare bărbat se transformase într-un
Don Juan care-și fulgera cu privirea
eventualul rival — vecinul care cum-
păra și el dreptul de a fi cel mai fericit
dintre bărbați.

Pînă și Cielito era puțin emoționată
la apropierea orei spectacolului, și odată
aflată pe scenă se vădea un fel de cas-
titate în privirile languroase aruncate
publicului care refuza zgomotos orice
alt număr de music-hall. Spectatorii n-o
vroiau decît pe Cielito cu pașii ei tîr-
șiți care imitau dansul negrilor și cu

cuvintele șoptite în dialect, creol „arza
columpiate”. Dar de data asta nu s-a
strigat pătimaș „bis”, nimeni nu i-a cerut
dansatoarei să-și repete sau să-și con-
tinuie perversitatea. Toată lumea se
grăbea să ajungă la tragerea loteriei,
care s-a efectuat foarte corect, ca un
joc de familie, chiar pe scenă.

S-au pus tichetele cu numerele locu-
rilor într-un joben și însuși directorul
teatrului a prezidat tragerea; era cam
palid și speriat, căci cea mai mică bă-
nuială de înșelăciune ar fi fost pedepsită
pe loc, și nimeni nu știe ce se poate
întîmpla cînd o haită de bărbați infier-
bîntați urmăresc aceeași fată. Credeți-mă,
nu era vorba doar de pofta pe care ți-o
stîrnește o femeie frumoasă; n-aveți
idee în ce vrajă idilică și romanțioasă
invalăuie pe orice actriță eu-
ropeană acești sud-americani care tinjesc
după Montmartre și Andaluzia. Pentru
ei o franțuzească intruchipează întregul
Paris, o spaniolă reprezintă Sevilla
sau Granada cu tîrîitul greierilor în
lumina soarelui. Pentru oamenii noștri
asemenea fantezii sînt un fel de stimu-
lent mintal înfrigorat și un trup frumos
nu poate scădea cituși de puțin infier-
bîntarea.

Exact la miezul nopții, numărul cîști-
gător — 213 — a fost strigat de un om
în frac care, cu spatele la pălărie, extră-
sesse fără șovăială un tichet.

Sala întreagă se uita după cîștigător,
cîteva glasuri batjocoritoare îl strigau
să urce pe scenă ca să-l poată vedea
toată lumea înainte de a dispărea în
culise cu Cielito.

Dar nimeni nu răspundea, și o tăcere
de așteptare încordată se prelungea în
sală. Un spectator care trecuse pe lingă
izbindă îi dădu cu cotul vecinului său din
fotoliul 213, aproape silindu-l să se ri-
dice în picioare.

Era un negru bine făcut — „o statu-
tue de abanos” l-ar fi numit conchis-
tadorii de pe vremuri, iar bătrînele din
zilele noastre spun și acum „negru ca
păcatul”. Se ridică încetîșor, cu acel

fermecător și amuzant aer solemn al
oamenilor de culoare care cu un zîmbet
ușor încîntat răspund așa cum se cuvine
privirilor vesele ale multîmii. Cu gesturi
voit încete și cumpănite, își căută în
portofel bilețul, îl găsi în cele din urmă
într-un plic soios și-l rupse în zeci de
bucățele pe care le aruncă în aer ca pe
confeti sub ochii uluiți ai publicului.

Miscările lui ample făceau mai mult
decît evident refuzul lui. Dar oamenilor
pur și simplu nu le venea să creadă că o
respinge pe Cielito, cea mai splendidă
floare a Spaniei. Drept care negrul clă-
tină din cap, cu un aer grav și posac,
dar de fapt savurînd din plin neplăcerea
pe care o provoca.

Se simțea în el toată amărăciunea
acumulată de neamurile subjugate, tot
chinul strămoșilor lui care muriseră ca
sclavi lingă tulpinile de trestie de zahăr.
Bucuria fierbinte a răzbunării ardea pe
fața lui încăpătinată și tuciurie, intrucît
el disprețuia tocmai visul după care
tinjiseră atîția albi. Apoi, dînd din
umeri, foarte demn și sigur de impor-
tanța lui, se pregătea să părăsească sala
cînd, de pe scenă, Cielito, punîndu-și mîi-
nile în solduri, într-un acces de verita-
bilă furie spaniolă sculpa către el, în
semn de rușine și dezgust.

Dar nu fu nevoie de nici un cuvînt
din partea ei. Întreg publicul se repezi
la negru și începu să-l lovească. Va să
zică el nu vroia floarea aceea spaniolă ?
Era dezgustat de vedeta Andaluziei. Ei
bine, aveau să-i arate ei ! Aveau să ter-
mine cu el.

A fost, un linșaj cu totul neașteptat,
nebanuit nici măcar în Statele Unite
unde încă n-au ajuns să-l pedepsească
pe negrul cumpătat și cuminte care
refuză să „pingărească” o albă.

O jumătate de oră mai tîrziu muribun-
dul era trimis la spital. Și intrucît Cielito
nu mai e scoasă la loterie, nu va
mai bat capul spunîndu-vă adresa tea-
trului.

Traducere de ANDREI BANTAȘ

Alexandru cel Mare călare pe Bucifal (detaliu) — tapiserie flamandă, sec. XVII, din
ciclul Istoria lui Alexandru cel Mare

Proverbe gruzine

- Mare rușine să călărești un măgar, dar și mai mare e rușinea cînd cazii de pe el...
- A venit forța, adevărul trebuie să plece !
- Moartea calului, bucuria ciinilor.
- Hoț este și cel care fură un milion și cel care fură un ac.
- Valoarea banului o știm atunci cînd îl cîștigăm, a unui prieten adevărat atunci cînd l-am pierdut.
- A spune vorbe frumoase unui prost e ca și cînd ai aprinde luminări în puterea zilei.
- L-am întrebat pe un flămînd: ce e mai greu pe lume ? Și mi-a răspuns: stomacul gol !
- Musafirii se urăsc reciproc, gazda îi urăște pe amîndoi.
- Pomul face rădăcini, omul prietenii.
- Datoriile cresc chiar dacă dormim.
- Tot una-i pe moarte de-l oblojești sau pe prost de-l dăscălești !
- Și cel ce-aruncă gaz pe foc e om !
- Un dușman deștept e mai bun decît un prieten prost.
- Dușmanul dușmanului meu este prie-
tenul meu.
- Cînd îți alegi nevasta dă mai multă
ascultare urechilor decît ochilor.
- Cel care caută prieteni perfecți rămîne
singur.
- În război arma cea mai bună este cea
pe care o ai la îndemînă.
- Oaspetele nepoftit e mai rău ca boala.
- Dacă te invită lupul în pădure du-te,
dar ia și ciinele cu tine.
- Cei ce fură noaptea sînt prinși ziua.
- Nu stingi focul punînd fin pe el.

Proverbe din Muntenegru

- Sacul gol nu stă drept niciodată.
- Eroism fără omenie — ciorbă fără
sare !
- Te știu pușcă de cînd erai pistol !
- Casa n-o ține pămîntul, femeia...
- Dinții există ca să oprească limba !
- Pe bătrîn întreabă-l ce nu te doare,
nu ce te doare.
- E bine să ai prieteni și-n iad.
- Spune-mi pe cine iubești și-ți spun cite
știi !
- Mai bine să fii șoim o singură zi, decît
o viață cioară.
- Cum e popa așa-i și liturghia.
- Cel mușcat de șarpe se teme și de
șopîrlă.
- E mai bine să te întorci de la jumăta-
tea drumului greșit decît să mergi pe
el pînă la capăt.
- Unde-i frică acolo e și rușine.
- Viața-i ca luna: cînd e plină, cînd
nu-i.
- Nu-ți lua zborul pînă nu ți-au crescut
aripile.
- Mai scurt decît tinerețea e numai
adevărul.
- Nebunul ține Crăciun în fiecare zi.
- Cel mai greu l-a fost să se nască.
- Puțini se roagă în biserică unde clopo-
tele bat prea tare !
- De n-am avea nas, n-am minca nimica.
- Unora le însoată și plumbul, altora li se
ineacă și paiele...
- Cînd pisica face pact cu șoarecele,
rămîne cămara goală.
- Ușor mai este să smîlgi dinții lupului
mort !
- Omul este mai tare ca piatra, mai slab
ca un ou.

Proverbe vietnameze

- Cuvîntul nu are aripi, dar zboară.
- Cufîtul are un singur tăis, limba o mie.
- Apa adîncă n-o măsoară cu un băț scurt.
- Cînd bătrînii sînt sănătoși și celor tineri
le merge bine.
- Capcana mică prinde șoarecii mici.
- Tînrului îi lipsește mîntea, bătrînelui
sănătatea.
- Copacul cu cit este mai înalt cu atît
aruncă o umbră mai mare.
- Cu o femeie înțeleaptă ajungi bogat...
- Cînd copilul are trei ani, toată familia
învăță să numere.
- Teme-te de tigru, nu de urmele lui.
- Măgarul nu se simte bine cînd duce
ceva ușor în spate.
- Unde sînt vaci, acolo sînt și muște.
- Fiecare prost e prost în felul lui.
- Leacul nu este totdeauna amar.
- Omul drept nu se teme de brazda
strîmbă.
- Dacă nu intri în birlogul tigrlui, nu-i
poți prinde puii.
- Numai cel care n-are somn știe cit de
lungă-i noaptea.
- Vintul nu-l poți prinde în palme.
- În țara cu doi regi nu va fi pace
niciodată.
- Și un singur bivoli trebuie păscut...
- Fără generali proști n-ar fi nici gene-
rali buni.
- Bogăția e ca fluxul și refluxul.
- O mamă hrănindu-și copiii este în-
țeleaptă ca cerul; un copil hrănindu-și
mama îi numără de fapt zilele...

În românește de
NICOLAE NICOARĂ

Omul care joacă

Cantonamentele

Termenul este destul de vechi pentru civilizația umană, sensul său găsindu-se întrebuintarea foarte mult timp în așezarea militară. Legiunile romane ale lui Germanicus sau Cezar își începeau campaniile de pedepsire sau cucerire din acele timpuri după **cantonamente** în care treceau iarna pe malul stîng al Rinului, în Galia sau în Illyricum, atacînd precum mai sălășluiește și acum obiceiul odată cu primul strigăt al ierbii. Principii medievali își **cantonau** și ei trupele înainte de a-și toci săbiile puse și pe iaf, iar unii despoți mai apropiați de noi, nefăcînd același lucru și crezînd că datele zilelor lor s-au schimbat în așa măsură încît capriciile naturii nu-i mai pot opri, au fost puși cu botul pe labe și lăsați pe merit în paginile istoriei la hățători ai unor hecatombe greu de uitat.

Iată însă că acest cuvînt atît de liniștitor dar atît de beligerant a fost imprumutat de lumea sportului în care își mai vadește și utilitatea. Mai ales în sporturile de echipă și în cazul intereselor naționale, pentru care astfel de stadioare de pregătire în comun a celor care alcătuiesc formația în vederea realizării unității de scop și de acțiune se dovedesc binevenite. Fotbalul nu putea face excepție și iată că în multe locuri din lume, nevinovata dispută pentru dominarea mingii pornite chiar de la iarbă verde sau după o despărțire direct în mijlocul familiei a dispărut. Se joacă aprig, se tranșează rivalități uneori de neînțeles, așa că jucătorii trebuie concentrați cit mai cazon... Pereții în care sint aduși cu prea multe zile înainte de cele atît de puține nouăzeci de minute sint împiemuiți în fel și chip, localitățile sint alese cit mai departe de vîietul adevărat al vieții lor dar se mai preferă și hoteluri gen „Floră... Neexistînd încă o lucrare științifică în acest sens, extravezantele continuă.

Se pare că există un început de lege a fotbalului. Cu cit singele pare a fi mai cald, cu atît durată, desenul, caracteristicile și imbecilizarea acestor incartiriuri, concentrații, retrageri sau cum vreți să le spuneți este mai năstrușnică. Se poate spune că sudul se joacă trăind, iar nordul cugetă existînd... Poate de aceea olandezul Van Hanegen mi-a spus acum zece ani, cînd l-am povestit că în fotbalul nostru cam o zi pe săptămînă stau pe acasă că „în ritmul acesta este uluitor că sint totuși primit pe acolo“.

Frumusețea sau nebulia este că toate aceste claustrări ordonate care depășesc în fotbalul nostru ca durată în unele locuri cu mult orice imaginație, se fac, chipurile, pentru a-l apăra pe jucător, pentru a-l menține în formă, în fine, pentru a-l face să joace bine! Dar oare nu-i mai simplu ca prin măsură mult mai sugestive și mai umane el singur să gîndească că trebuie și cum să-și mențină și să-și construiască prin ceea ce face dispoziția și forța de joc? Oare, stîindu-se atît „de apărăt“ de aceste aproximativ săli de reanimare care sint cantonamentele el nu este mai vulnerabil în fața tentațiilor și a neprevăzutului de care se ciocnește cînd lese în stradă? Nu cumva tocmai aceste cantonamente cu care este obișnuit de mic îl permit jucătorului român să calce triumfător peste friperie atunci „cînd scapă“?...
Cred că 24 de ore înainte de joc și mai ales petrecerea serii următoare partidei în regim controlat de cantonament sint suficiente pentru asigurarea unei mai bune întrețineri a jucătorului român: obișnuit să obosească mai rău după meci, obligîndu-l pe antrenori să-l refacă la începutul ciclului săptămînal, atunci cînd în mod normal ar trebui să se antreneze în deplinătatea forțelor.

Acum șase ani, Ștefan Covaci, la revenirea sa, avînd răspunsul la aceste întrebări și după ce a colindat și el din pruncie fotbalistică bătrînul continent, a hotărît prin F.R.F. ca echipele noastre de club să intre numai cu 24 de ore înainte în aceste stadioare de pregătire a jocului de campionat. Nu cred că măsura a fost respectată o zi! Începutul era riscant mai ales pentru acele foarte mulți care nu-și închipuiau și nici nu erau capabili să simtă cum trebuie luptat pentru a-l învîta pe jucător să se comporte într-un anumit fel, să creadă și să-și respecte meseria, suportîndu-i cu abnegație rigoriile. E drept că sint cîteva echipe (cîteva degete), care încearcă acest lucru. Cînte lor dar nu sint nici măcar o mină. Mai simplu li se pare tuturor să plece parcă în campanii conchistadoare ce încep în ianuarie și se încheie prin iunie în care, startul săptămînal este luat marți sau miercuri, iar revenirea în „cetate“ are loc duminică noaptea sau luni în zorii... Cîți bani se cheltuiesc fără sens nu mai contează. Nu sint ai noștri și nici nu sintem cointeresați în a-l produce și apăra. Bunul părinte, statul, suportă. Acum, cînd fotbalul nostru se află pe un drum bun, pașii generațiilor care vin trebuie călăuziți și ajutați să calce adevărat, prin propria putere de decizie asupra comportamentului obligatoriu al preocupării pe care și-au ales-o evitîndu-se grija „serelor“ înșelătoare din care vîlăstarele nu pot iesi în viață decît mult prea fragil pregătite.

CORNEL DINU

Constantin Cernăianu:

„Dacă tot mergem, să mergem cu ce avem mai bun, nu ?!“

— Tovarășe Cernăianu, împreună cu Tache Macri vă ocupați de pregătirile naționale de juniori ce-și va apăra, curînd, șansele la mondialele din Australia. E vorba, dacă nu greșim, de cea dintîi participare românească la o astfel de competiție, da?

— Exact. La edițiile anterioare, de la Alger și Tokio, n-am fost prezenți. Așa stînd lucrurile și dată fiind importanța întrecerilor, organizate sub egida F.I.F.A., e firesc ca federația noastră să privească participarea din Australia cu maximum de seriozitate. Drept urmare, pregătirile au început mai demult și, în prezent, știm pe cine contăm.

— Vom afla imediat pe cine contăm. Mai intii, e de datoria noastră să explicăm cititorilor că sortii au decise ca tricolorii să la parte la mondiale. Poftiți, vă ascultăm.

— Criteriul care a fost luat în considerare a avut în vedere comportarea la europene. Judecînd așa, sortii au hotărît între echipele României și Portugaliei, aflate la egalitate. Cum au hotărît, se știe, în favoarea tricolorilor.

— Cîteva detalii tehnice, se poate? Unde va juca formația noastră, cînd, cu cine?

— Echipa României face parte din grupa cu numărul 2, alături de Brazilia, R.P.D. Coreeană și Italia, pe care le va înfrînta în ordine, la 3, 6 și, respectiv, 8 octombrie, toate meciurile urmînd să se dispute la Melbourne. Echipele de pe locurile 1 și 2 se vor califica în fazele superioare ale campionatului. Plecarea e prevăzută pentru 28 septembrie, de la Amsterdam, toate cele 6 formații europene invitate în Australia urmînd să se imbarce într-un avion al companiei K.L.M. F.I.F.A., care suportă toate cheltuielile, a pus la punct totul, pînă la cel mai mic amănunt.

— Știm că fiecare delegație va fi însoțită și de un arbitru. Asupra cui s-a optat F.R.F.?

— După toate probabilitățile, va face deplasarea Ioan Igna.

— Altfel, tovarășe Cernăianu, ce fotbalisti au dreptul să joace la mondiale?

— Cei născuți după 1 august 1961.

— Clar, ziceați că în mare știm pe cine contăm. Pe cine contăm, tovarășe Cernăianu?

— După tatonări și prospectii, am stabilit, împreună cu Tache Macri, un lot de 30 de jucători, pe care am avut obligația să-l anunțăm la F.I.F.A.

— Așa mulți?!

— Așa cere F.I.F.A. De mers însă vor merge la Melbourne numai 18. Reluînd ideea, lotul respectiv a fost supus la tot felul de verificări, cea mai importantă fiind legată de turneul de la Shanghai, desfășurat între 5 și 18 iulie, turneu pe care, se știe, juniorii noștri l-au cîștigat învingînd în finală, după executarea loviturilor de la 11 metri, Italia, cu 4-3.

— Ca să zicem așa, un punct cîștigat, italienii fiind viitorii noștri adversari din grupă.

— Firește, lucrurile pot fi privite și așa. Numai că, nu-i așa, un meci nu seamănă cu altul și, la Shanghai, echipa Italiei,

formată în mare parte din profesioniști, a lăsat o foarte bună impresie. Acolo, italienii au jucat, sper să nu mi se ia în nume de rău, mai bine decît noi.

— Așa să fie mereu, tovarășe Cernăianu, ei să joace mai bine, iar noi să-i batem! Vă cerem scuze pentru intrerupere.

— N-au făcut deplasarea la Shanghai cîteva jucători care, deși juniori, fuseseră folosiți la naționala de tineret, Dorel Zamfir, Rednic, Gabor, Andone, Alexa, alții. I-am lăsat să se odihnească.

— Vor merge ei în Australia?

— Unii da, alții nu. Corvinul, de pildă, avînd 4 jucători la lot, vom renunța, e aproape sigur, la 2, cred că la Gabor și Alexa.

— De ce tocmai la ei?

— Îi vom lua pe cei de neînlocuit. Ne vom cirpi, altfel zis, cum vom putea. La fel vom proceda și cu cei de la Steaua, avînd de ales 2 de pe lista Viscreanu, Balint, Minea, Sertov și eventual, Udrică.

— Regula ar fi, dacă am înțeles bine, cîte 2 jucători de echipă, da? Dar nu toți cei enumerați sint titulari, veți fi de acord cu noi. Viscreanu, de exemplu, a cărui situație nu-i nici măcar clară, el fiind încă legitimat la Bacău! Ar rămîne în discuție doar Hunedoara, la care cei 4 sint, cu adevărat, jucători de bară. Și-atunci, soțind că divizia A va fi în pauză între 3 și 14 octombrie, înaintea meciului cu Elveția, n-ar fi fost posibil ca Hunedoarei să i se fi aminat meciul de campionat din data de 3 pentru ca naționala de juniori să se prezinte la Melbourne cu toată garnitura? E, firește, o întrebare, dar nu vă ascundem că e, în același timp, și o sugestie. Ce părere aveți?

— Nu-i de competența mea să decid.

— De acord, dar o opinie puteți avea, da?!

— Eu cred că dacă tot mergem, ar fi normal să mergem cu ce avem mai bun, nu?!

— Iarși de acord. După ce ne-au ajutat sortii, poate că n-ar strica să ne ajutăm și noi, ce ziceți?

— Am zis.

— Tovarășe Cernăianu, să-i lăsăm pe cei în suspensie și să aflăm pe cine mai contăm.

— Lovas de la U.T.A. e, după mine, un portar de excepție. Excelent mi se pare Rednic, pe care îl socot egal, ca valoare și constanță, lui Munteanu II. Minea pare, la 18 ani, un al doilea Dobrin, păcat că s-a accidentat și e, si el, sub semnul întrebării. La fel, Balint, fotbalist cu mari posibilități. Apropos, știți cum îl mai cheamă pe Balint?

— Nu.

— Gavril Pele.

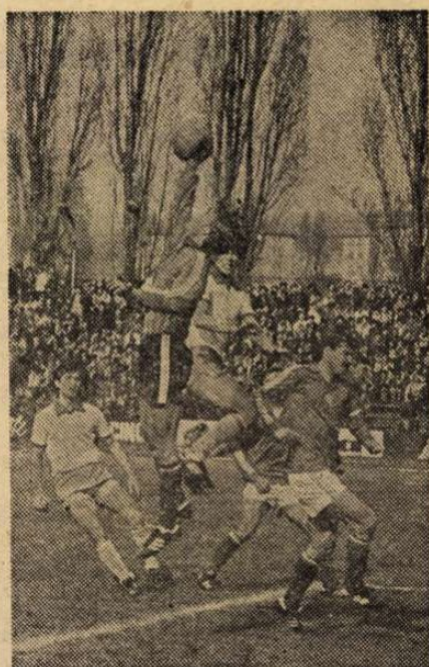
— Pele?!! Or fi avut părinții lui vreo presimțire?!! N-ați pomenit nimic de Csordas, virful de la U.T.A., despre care s-a zis că promite. Ce-i cu el?

— Una că e accidentat, alta că are 84 de kilograme! Calități fizice remarcabile și, din păcate, atît! Am renunțat la el.

— Mult zgomet pentru nimic, da?

— E cam mult spus, să-l mai vedem.

— Oricum, Gabor e o clasă peste el. Îmi pare rău că Gabor nu va merge în Australia.

Sertov și Udrică (tricouri deschise, aici în meciul cu Ungaria) vor fi, e aproape sigur, prezenți și la mondialele de juniori din Australia.

lia, mondialele de acolo ar fi putut însemna pentru el ce-au însemnat cele de la Tokio pentru Maradona. Certificatul de maturitate. Păcat, mare păcat.

— Care ar fi cei 18? I-ați stabilit?

— Ne-am oprit, deocamdată, la 20. Lovas și Girjoabă portari, Viscreanu, Andone, Vușcan, Iliescu, Rednic și Matei fundași...

— O clipă, care Iliescu?

— Jucătorul Sportului studentesc, acum la Rova Roșiori. Mai departe, Balint, Ilie Costel, Minea, Hanghiuc, Eftimie și Balaure mijlocași, Dorel Zamfir, Păuna, Bolba, Sertov, Fișic și Lasconi atacanți, au ieșit 20?

— Au ieșit. Care e programul lor pînă la 28 septembrie?

— Vor juca, desigur, în campionat, mai toți în divizia A. Profitînd de intreruperea dinaintea partidei cu Ungaria, între 7 și 18 septembrie, naționala de juniori va susține, în țară, cîteva meciuri de verificare și, în Polonia, două confruntări test cu echipa similară a Poloniei, și ea participantă în Australia.

— Sînteți optimist, tovarășe Cernăianu?

— Ne așteaptă, la Melbourne, partide dintre cele mai grele, dar cred că vom face față. Despre Brazilia, am vorbit, Brazilia nu mai are, cred, nevoie de prezentări speciale, iar echipa R.P.D. Coreeană a cîștigat, recent, în Cehoslovacia, Turneul Prieteniei, competiție reductabilă. Nu va fi deci ușor, dar nu ne speriem. Într-un sezon în care, se știe, au prioritate problemele echipei naționale, aflată în cursă pentru un loc la El Mondial, juniorii vor încerca și sper că vor reuși să întărească prestigiul internațional al fotbalului românesc.

— Așa să fie, vă dorim succes.

VIDIU IOANITOIAIA

Scurt, foarte scurt

Ziarul „Flacăra roșie“ din Arad a reluat tradiția Trofeului destinat celui mai bun fotbalist al echipei U.T.A. Zicem a reluat pentru că, după ce cupa a fost decernată, în urmă cu 3 ani, lui Domide, s-a renunțat la obicei, U.T.A. evoluînd în B. Să sperăm că de data asta va dura... Vineri, Ion Barbu, președintele lui F. C. Argeș: „n-avem ce-i reproșa antrenorului Constantinescu, care n-a contat, în pregătire, decît pe 12 jucători. Ca de obicei, Argeșul se încălzește mai greu. Un pic de răbdare și veți vedea“. Sîmbătă, S. C. Bacău — F. C. Argeș 0-0, o primă dovadă că președintele clubului piteștean nu s-a înșelat. Să mai vedem... Grosu, cel care a deschis scorul pentru F. C. Bihor la Orăștie și a marcat 4 goluri în poarta ceferistilor clujeni, nu-i altul decît fostul rapidist, El a intrat, la Oradea, la facultate... „Fotbal minut cu minut“ continuă să fie o emisiune mult gustată de radioascultători. În cadrul ei, o voce proaspătă, Pavel Peană... Să ne întoarcem la Oradea. Ex-stelștii Nițu și Agiu se antrenează la F.C. Bihor, așteptînd avizul federației... Demis de C.S. Tirgoviște, ca recompensă pentru promovarea echipei în A, antrenorul Ștefan Coldum a trecut la Metalul București. Tot din divizia B, Niculae Lupescu, fost la Mecanică fină, se ocupă, de cîteva zile, de pregătirile Rulmentului Alexandria... În vederea celei de-a 3-a ediții a Cupei Mondiale, programată la Roma în prima săptămînă a lunii septembrie, atletele române Fifa Lovin și Maricica Puică au fost selecționate în echipa Europei. Mai nou, Puică a cîștigat proba de 800 m a concursului internațional de la Caorle, bătînd-o pe Italianca Dorio... La Spartachiada de vară a armatelor prietene, reprezentanții clubului Steaua s-au comportat remarcabil, urcînd de 14 ori pe podiumul de premiere... Ca să poată juca la Reșița de unde Steaua l-a primit, în schimb, pe Iovan, Matefi a avut nevoie de acordul echipei A.S.A. din Tîrgu Mures. L-a primit... Reconfirmîndu-și clasa, Mircea Romascanu a cucerit și Cupa Voința la ciclism... El a repetat astfel isprava din 1976... Un tînr tehnician din Bacău, Ion Sdrobiș, a scos recent o carte intitulată

„Un antrenor la poarta adevărului“. Merită citită... Așteptăm ca F.R.F. să revină asupra deciziei de suspendare a terenului Olimpiei Rimnicu Sărat. Una au scris arbitrii, alta s-a întîmplat... Ștefan Covaci după ultima verificare a lotului național (Ploeni): „Donose a corespuns din toate punctele de vedere. Contăm pe el“. Meciul de tineret România-Ungaria, programat pentru 22 septembrie, se va juca la Timișoara... Iordache, în convalescență. Accidentat la un antrenament, entorsă la genunchi, portarul național și-a dat jos, zilele trecute, ghipsul. Valentin Stănescu speră să-l recupereze cel mai tîrziu pînă la 9 septembrie, cînd e prevăzut, la București, „amicalul“ cu selecționata Bulgariei... Irinel Pănulescu (în imaginea de mai jos) a fost vedeta numărul 1 a Balcaniadei de nație de la Vrața, obținînd 4 medalii de aur. Ea calcă tot mai apăsător pe urmele lui Carmen Bunaciu... Ex-stelștul Zahiu a primit drept de joc pentru Gloria Buzău... După ce a

intrat la A.S.E., la zi, Terheș a suportat o operație de amigdalită. El și-a exprimat dorința de a evolua sub culorile Sportului studentesc și o va face numai dacă Baia Mare va fi de acord cu dezlegarea. Motive există... Economistul Mircea Sturza, director al unei întreprinderi timișorene, și-a exprimat mirarea și nedumerirea că Bozeșan n-a fost inclus pe lista transferurilor „de excepție“, știînd că „Poli“ ne reprezintă în Cupa cupelor?!! Am aflat că Bozeșan (Sportul), Moldovan (Bacău) și Basno (Vilcea), primii 2 componenți ai lotului de tineret, se găsesc pe malurile Begăi, așteptînd aviz să joace. Se pare că soarta (a se citi federația) nu va fi generoasă cu ei, președintele F.R.F., Andrei Rădulescu, afirmînd că „în lipsa acordului de transfer, nu există nici o bază de discuție. Nu vom face nici un act de autoritate“. Rămîne de văzut dacă Sportul, Bacăul și Vilcea vor reveni la sentimente mai bune. Se poate dragoste cu forța?!! Virginia Ruzici a ajuns pe locul 3 în clasamentul Marelui Premiu F.I.L.T. Doar americanul Evert și Jaeger au mai multe puncte decît ea... Cornel Drăgușin, antrenorul național de tineret, pare să aibă suficiente motive de îngrijorare. După calculele sale, din cei 43 de portari folosiți în campionatul trecut de divizionarele A doar 3 (!!) respectă criteriile de vîrstă spre a fi selecționați în lotul de tineret. Unul din cei 3, Alexa, e curiat și de naționala de juniori?!! Drăgușin continuă să caute. Poate la B?!! După opinia lui Ștefan Covaci, cei mai buni fotbaliști români în recentul turneu întreprins în R.F.G. au fost, în ordine, Stoica, Iordănescu și Cîmpăna... Vineri, federația de fotbal a organizat o conferință de presă. A fost prezent tot „statul major“ al F.R.F. (Andrei Rădulescu, Mircea Angelescu, Ștefan Covaci, Valentin Stănescu, Florin Dumitrescu, Cornel Drăgușin, Ion Alexandrescu, Victor Stănescu), iar discuțiile au fost fructuoase. Am aflat, între alte lucruri utile, că federația lucrează la noul Regulament de transferări. Parcă și piramida lui Keops s-a terminat mai repede!... La aceeași reuniune s-a comunicat că „s-a renunțat la soluția cu Florin Grigore“. Am înțeles că stilul lui Grigore nu se potrivește cu al celorlalți tricolori. (Ovidiu Ioanitoiaia)

clasamentul adevărului

Craiova și „U” Cluj-Napoca
în frunte

Aici n-a început bine campionatul, s-au urcat abia 3 etape, și s-a și pornit să ursească! Conform așteptărilor, Craiova și Cluj-Napoca sunt în fruntea clasamentului, fiind doar cel mai bun lot, 9 echipe fiind în competiție în pregătirea echipei reprezentative, ci și maximum de puncte, 6, premiu și un golaveraj impresionant, +8, la stind lucrurile, chiar dacă drumul este urmează se anunță lung. Universitatea și-a depus, încă din start, o serioasă candidatură la titlu, ajutată parțial și de faptul că tradiționalele ei rivale, Dinamo, Geșul și, într-o oarecare măsură, Steaua, par să traverseze încă o perioadă de căutare, explicabilă prin masiva primire de efective la care au procedat cele două formații bucurestene. Să lăsăm comentariile și să prezentăm actualul clasament al adevărului, cel mai în siguranță să înfățișeze situația la zi a diviziei A.

1. Univ. Craiova (1)	+8	+2
2. „U” Cluj-Napoca (5-6)	+1	+2
3. „Poli” Timișoara (2)	+4	+1
4. Steaua (3)	+2	+1
5-6. F.C. Olt (8-9)	+1	+1
Corvinul (8-9)	+1	+1
7. Dinamo (10)	0	+1
8-9. F.C.M. Brașov (4)	+1	0
S.C. Bacău (5-6)	+1	0
-11. Progresul (14-15)	-2	0
F.C. Argeș (14-15)	-2	0
12. C.S. Tirgoviste (16)	-5	0
13. Sp. studențesc (7)	+2	-1
14. Chimia R. Vilcea (17)	-3	-1
15. U.T.A. (18)	-6	-1
-18. A.S.A. (11)	-1	-2
F.C. Constanța (12-13)	-1	-2
Jiul (12-13)	-1	-2

(în paranteze, locurile ocupate în clasamentul la zi; pe prima coloană, starea golaverajului, pe a doua, situația-punctelor, diferența dintre cele câștigate în deplasare și cele cedate pe teren propriu).

O primă observație, clasamentul adevărului e mult diferit de cel întocmit după etape, o singură echipă, liderul, ocupând aceeași poziție în ambele ierarhii! Ieșind parte din plutonul celor 5 neînvinse (Craiova, Timișoara, Steaua, S.C. Bacău, „U” Cluj-Napoca a pornit-o cu reușita, obținând egaluri prețioase la Vilcea și la București, ultimul din ele pe stadionul Sportului din „Regie”, pe care îl trece Sandu și compania nu cedaseră încă nici un punct! Deși e prematur de a se da verdicte, se poate afirma că seriozitatea și competența noului cuplu de antrenori, Angelo Niculescu și Constantin Ordeleanu, dau cele dintîi roade și e de așteptat ca „sepcile roșii”, mai în fiecare n luptind din răspuși să scape de retrogradare, să joace un rol fruntaș în actualul sezon.

Urmează un pluton de 5 echipe cu +1, epartiate (sau nu) de golaveraj. Il echide „Poli”, schimbată în bine după enirea lui Marcel Pigulea, care se are că le-a redeschis studentilor de pe lega apetitul golului. După Craiova, al ărei atac se confundă practic cu cel al naționalei, Timișoara are cel mai bun golaveraj. Dacă Steaua, cum ziceam, continuă să se caute, nici victoria în fața noului Corvin rămas în 10 jucători n-a fost prea convingătoare, în schimb, Dinamo și, mai ales, F.C. Olt se arată, și ele, schimate în bine. Maestru al apărării betoate în deplasare, Halagian nu s-a dezamintit nici la Constanța, de unde fotbalistii din Scornicești au smuls un punct u valoare de balon de oxigen. Echipă serioasă, solidă, Corvinul își continuă ascensiunea, în vreme ce Dinamo pare, din ners, pusă pe fapte mari. Față de prezenții însă, formația din Ștefan cel Mare, primit nepermis de multe goluri în 3 etape, 6. Rămân de văzut dacă legitimația lui Morfeu, chemat și la lotul național, va rezolva problema.

Lordănescu, „purătorul de cuvânt” al Stelei, fotbalist în jurul căruia Traian Ionescu și Nicolae Pantea încearcă să construiască, din mers, o formație puternică. Primele semne sînt îmbucurătoare

La mijloc, 5 echipe la 0, doar F.C.M. Brașov și C.S. Tirgoviste respectind regula jocului pentru această zonă a clasamentului, totul acasă, nimic în deplasare. S.C. Bacău, după o dădătoare de speranțe izbîndă la Constanța, n-a reușit decît două meciuri egale pe teren propriu. Adversarii au fost, e drept, redușabili, Steaua și Argeșul, dar de la Șolman și ceilalți se aștepta parțial mai mult. La Progresul, Viorel Mateianu încearcă să-și aplice ideile, cite ceva a și realizat, dar nu va fi ușor. Echipa, formată din jucători fără nume, e încă fragilă și, fără să să n se ia în nume de rău, credem că Progresul, deocamdată într-o poziție liniștitoare, va avea destule bătăi de cap. E, pînă la un punct, și situația grupării din Tirgoviste, care are, se zice, neșansa, de a fi abordat campionatul cu un Dobrin leșit din formă. Dar, atenție, Dobrin încă nu și-a spus ultimul cuvînt!

Sportul, Chimia și U.T.A. la minus 1. După un început lansat, 3-0 cu F.C. Olt, studenții bucureșteni au clacat, lotul lor dîndu-le dreptul să speră la mai mult. Vilcea, cu antrenori noi la timonă, încă tatonează, în timp ce U.T.A. pare să depășească mai greu complexul noli promovate, situație în care se găsește și F.C. Constanța. Ar fi păcat ca proaspetele venite în A să piardă din prima parte a întrecerii legătura cu plutonul. Poate că exagerăm, dar un astfel de pericol pare să nu fie prea departe. În sfîrșit, la minus 2, ca și Constanța, Jiul și A.S.A., grupări care nu stau tocmai pe roze. La Petroșani își arată colții, dacă nu greșim, criza de efectiv despre care, chiar în aceste pagini, vorbea antrenorul Libardi. Dincolo, transplantul Bolba-Cernescu prezintă încă fenomene de respingere. Poate că meciurile de simbrătă, foarte grele pentru ambele grupări, Jiul va juca la Hunedoara, iar A.S.A. la Pitești, ne vor oferi citeva elemente în plus, deși e puțin probabil că oaspeții vor izbuti puncte.

E, cum spuneam, timpuriu să tragem concluzii și să dăm verdicte. Veți fi însă de acord cu noi că și în fotbal ziua bună se cunoaște de dimineată. Vom mai vedea.

EMIL NEGOIȚĂ

La Bușteni, o fanfară destoinică a anunțat înființarea
primului club de turism montan pentru tineret

Reprezentanții județelor se rînduiesc într-o ordine ciudată, cei mari în față, pionierii în spate, spre nemulțumirea organizatorilor care vîd altfel lucrurile. Oamenii se agită de colo-colo, placardele cu numele județelor se acoperă una pe alta, dar nu-și pierde nimeni veselia, mai ales că între timp a sosit și fanfara, vreo zece inși destoinici, aduși tocmai de la Brașov, după căutări care au durat cam o săptămînă fiindcă renumita fanfară locală, adică cea din Bușteni, se află angajată într-un turneu fulger cu ocazia zilei de 23 August. Aici, la „poalele” splendidului hotel Silva, ultimul edificiu al O.N.T.-ului în Bușteni, și în imediata apropiere a telecabinei, care, în numai cîteva minute, te trece cu toată familia peste celebra Vale a Jepilor și te depune intact pe platoul Bucegilor, chiar dacă ești în costum și ai geantă diplomat sau papuci cu toc înalt, deci aici, unde mai întotdeauna este fofoță, înmormășii organizatori ai B.T.T.-ului nu dispera, iau totul de la început, lansînd îndemnuri, îndemnînd copiii în față, fanfara și mai în față să n-o scape băiatul de la televiziune, lăsați semintele și floricelele și cu muzică înainte, mars! Ajunși la șosea în ritmul vioi al suflătorilor, echipajele Ștafetei munților defilează tîntos spre complexul B.T.T., scoțînd buștenarii cu mic, cu mare pe la geamuri, ca să-și aplaude, cei aflați pe stradă băștinasi sau în tranziț însoțindu-i pînă la destinație din spirit de solidaritate, dar și din curiozitate, iar picii aceia care apar de cîte ori trece o fanfară, ca în toate orașele țării, se bucură în jurul tobei: „merg ca soldații, mamă!”

Cu o oră înainte acestei defilări care a dezamortit Buștenul, sus, pe Platforma Bucegilor aceiași tineri aplaudaseră ultimul schimb al Ștafetei munților, 18 băieți și fete, reprezentanți ai județelor Călărași, Dimbovița și Prahova, prilej cu care am notat și primele impresii ale drumetilor. Surorile Carmen și Doinița Tenea, ambele din Călărași, sînt studente la politehnică, prima la mecanică fină, a doua la utilaj. Carmen: „Este prima expediție atît de lungă la care am participat, de la Dunăre, direct cu capul în nori, pentru care mulțumim din inimă B.T.T.-ului”. Doinița: „Mai greu mi s-a pîrut drumul de la Valea Găurii spre Omul, ca să fiu sinceră, de la Bran pînă în Găleata Mierii, vreo două ore de mers, mi-au tremurat genunchii din cauza greutății rucsacului”. Magdalena Popescu, 28 de ani, zveltă, imobilează auto în orașul de la poalele Chindiei: „Frumos, foarte frumos. Un moment dificil a fost cînd o coleasă a trebuit să renunțe la expediție și să se întoarcă acasă, nu știm de ce, nu ne-a spus, probabil că să nu ne îndrăgim”. George Cucuianu, proaspăt inginer metalurg la I.C.N.P.T. Oltenița, întreprindere la care nu s-a prezentat încă deoarece trebuie să fie acolo abia în septembrie, vorbește, totuși după Dunăre și pescuit, unul dintre cei ce așteptau cu sufletul la gură ca orașul Călărași să scape de praful care îl conscrasce și să devină municipiu, ceea ce s-a și întimplat înainte să treacă el prin fața Agenției O.J.T. și să se înscrie pentru expediția cu pricina: „Acum venim de la Plaiul Foii, drum parcurs în două etape, cu popas la Poliție, fostul punct de frontieră între Țara Românească și Ardeal. Un traseu frumos, unde am cîntat Imnul alpinistului, lansat de B.T.T.”. Maria Levine, 23 de ani, ochi albaștri, laborant chimist la Uzina mecanică 2, simbată și duminică ghid turistic, a făcut parte din penultimul schimb, dar a venit la Bușteni, la serbare, fidelă principiului „nu putea lipsi Marte din post”: „De la 14 ani ure pe munte, deoarece am copilarit la Polana Tapului. O întimplare amuzantă a fost la, dar nu vi-o spun decît dacă insistăți. La Strunga Dracului, un coleg se uita la mine și și-a scîpăat rucsacul într-un loc mai adînc, de unde nu prea l-a mai putut lua. A fost un ris”. Mihail Suman, unul dintre cei mai buni ghizi montani, are 27 de ani, sobru, informatician la Centrul de calcul C.I.A.T. Brașov: „Inițiativa cu Ștafeta munților este minunată. La munte, cu amenajări minime se pot face lucruri extraordinare. Cine nu cunoaște Bucegii, Făgărașul, Ceahlăul, Apusenii, nu cunoaște România. Jos, în Bușteni, vom inaugura Clubul republican de turism montan pentru tineret. Este un lucru foarte bun și cred că va trebui să se pună accentul pe latura educativă. Toți vom avea o săptămînă de lucru redusă și drumețiile se relaxează. Nu-ți trebuie hotel, ci cabană,

un drum bine marcat și o educație serioasă ca să nu se întîmple ce vedeți aici, în jurul cabanei Babele, cutii de conserve, hîrtii, ambalaje de biscuiți”.

La Complexul B.T.T., potrivit programului, numit de organizatori scenariu, acum, după sosirea cu fanfara în frunte a echipajelor, urmează să se inaugureze Clubul montan pentru tineret. S-au făcut amenajări peste amenajări, au fost invitați Romanticii, Songul (care n-a venit fiindcă Mihalea nu-și mai vedea capul de treabă în ziua de 23 August), oameni ai muncii din stațiune, mai multe formații de muzică ușoară și populară, interpreți cunoscuți etc. Printre cei invitați, arhitectul Virgil Polizu, împreună cu Ileana Nicolae, studentă în ultimul an la arhitectură, care, alături de numeroși colegi de la Institutul de arhitectură din București, cu nu prea multă vreme în urmă au lucrat pentru Universiadă: cărțile de acreditare, biletele, tichetele de bagaje, adică toate însemnele devenite familiare bucureștenului în acea perioadă. „Aici am fost invitați, spune Virgil Polizu, pentru a realiza emblema viitorului club montan. Cred că este bine că s-a apelat la noi, deoarece apar peste noapte tot felul de desene, afișe, kitsch-uri, nu știu cine le-o face și nu știu de ce nu se apelează la oameni de meserie, graficieni, arhitecți, artiști plastici”. Tot la complex, un cor este ocupat cu peste o sută de expozate ale filatelistului și maximafilatelistului Jean Alexandru Băcioiu din Bușteni, semn că cei de la B.T.T. s-au străduit să facă două zile frumoase invitaților și să-și inaugureze pe măsură frumoasă inițiativa a înființării primului Club republican de turism montan pentru tineret despre care primul său președinte, Ioan Hidecuti, vicepreședinte al Biroului de turism pentru tineret, ne spune următoarele: „Avînd un larg caracter democratic, clubul este deschis tuturor categoriilor de tineri, membri ai U.T.C., animați de dorința dezvoltării și perfecționării turismului montan de tineret. Sub atenta îndrumare a C.C. al U.T.C., clubul va deveni o instituție specializată a B.T.T., care să promoveze drumeția montană, acțiunile de ocrotire a naturii și, în general, să facă o educație a muntelui, să-și facă pe tineri să-l iubească și să-l respecte. O educație pentru turism cu tot ce tine de el. Clubul s-a născut din propunerile tinerilor de la Clubul Bucur din Capitală și de la Clubul republican de drumeție și alpinism și reprezintă un salt calitativ în materie de turism pentru tineret. Vor spori cercurile specializate, aici vom face pregătirea cadrelor noastre din turism montan. Sînt multe de spus, dar dacă veniți peste un an veți constata multe lucruri noi în turismul pentru tineret”. Ca să poți vorbi cu Dorel Puceanu, directorul bazei, un fel de jolly-joker plin de neastîmpăr, mai mereu nemulțumit și mai tot timpul grăbit, trebuie să acționezi ca-n vorbă „ce-i în mină, nu-i minciună”. Ajunși aici, Dorel Puceanu ne mărturisea: „Abia așteptam să sosească ștafeta, ca să mă liniștesc. Acum e în regulă”. Ce este această ștafetă? „Ștafeta Carpaților” este una dintre cele mai mari acțiuni de drumeție montană și orientare turistică din Europa. În acest an, tinerii alpinisti și-au dedicat performanța împlinirii a 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român și a 37 de ani de la eliberare. Ștafeta, pornită cu două luni în urmă, a cuprins 300 de tineri din toate județele țării și a avut un traseu de 1.500 de kilometri pe crestele Carpaților. După cum ați văzut, ea a ajuns la timp, tinerii sînt la fel de entuziaști ca la plecarea, ceea ce înseamnă că a avut succes”. Exact același lucru îl dorim și noului Club montan pentru tineret.

RĂZVAN BARBULESCU

„Nu-l provocați pe Morfeu”

Ora 3.00 noaptea. Temperatura aerului, 20 de grade. Curentul care intră prin geamul deschis al mașinii face totuși căldura agreabilă. Nu se compară cu zăpușeala de orele de prînz și chiar de dimineață. Obosala acumulată de pasageri în timpul zilei își spune cuvîntul. Ritmul conversației devine din ce în ce mai rar, apoi pe rînd pasagerii adorm. Dar soferul, bietul de el, care a condus toată ziua, nu rezistă?

La punctul de control Urziceni, convorbire între agentul de circulație și soferul autoturismului cu număr de Sălaj pe care încă nu l-a biruit somnul. „Bună seara. Văd că toți pasagerii dv. dorm. Nu vă e greu să conduceți? Știți... somnul e moșpitor. N-ar fi mai bine să mergeți la camping ori pur și simplu să trageți pe dreapta”? După 2-3 ore de somn vă va fi mult mai ușor. Veți conduce cu plăcere și

siguranță? Soferul indecis se uită cu învidie la pasagerii care sforăie pe diverse tonuri. Capul ocupantului din dreapta cade din cînd în cînd pe umărul soferului, iar acesta îl reazăză cu gesturi donoaale pe fotoliu. „Știu eu, tovarășe milițian. Mai încercă să fac vreo 50-100 km, apoi văd eu. Oricum, dimineața trebuie să fim pe plajă”.

S.G. participă la o nuntă în comuna Bicsad. La ora 24.00, în pofida protestelor gazdelor, își cere souze și se retrage! „Vă rog să mă iertați, dimineață am o treabă deosebit de importantă de rezolvat la Satu Mare. I-am promis unui coleg să-l duc. Nu vă supărați, trebuie neapărat să plec”. Ajunge acasă pe la 2 și nu trec decît cîteva minute că „Leu”, cîinele de pază, dă semn că cineva a intrat în curte. „Te așteptam Mihăiță, bine ai venit. Mai stăm puțin de vorbă și conform înțelegerii ne punem în mișcare”. „La nuntă fosta-i Gheorghită”. „Am fost, mi-am făcut datoria, dar să știți că n-am băut ni-

mic”. Pe la 4.00 echipajul s-a pus în mișcare. Ghiță conduce corect, cu viteză ponderată. La Negrești Oas, o femeie face semne desperade de oprire a autoturismului. „Oameni buni, tovarășe, ajută-mă să duc copilul la spital. I-am pus termometrul, are 40 de grade...”. „Mai e vorbă, urcă femeie”. „Nu vă supărați dacă mă culc puțin. Vezhez de două nopți, băiețelului i-a fost din ce în ce mai rău”. „Dormi femeie. Te duc pînă în poartă, la spitalul din Satu Mare”. „Bun băiat Ghiță asta, săritor la orice nevoie a omului — reflectă Mihai. Uite, eu l-am stricat petrecerea. A plecat la mijlocul nopții. Apoi l-am ținut de vorbă două ceasuri, acum mă duce să-mi rezolv problemele mele la Satu Mare, dar la prînz trebuie să intre în schimbul doi la uzină”. Nu trec decît zece minute și Mihăiță își cere și el la rîndul lui souze. „Nu te supăra Ghiță, cum s-ar zice trag și eu pe dreapta. Nu vrei să te oprești să dormi și tu un pic? Avem timp berechet”. „Dormi liniștit,

nu-ți fă probleme. Somnul tău și al femeii nu mă molipsește”. G.S. a mai reușit să conducă încă o oră și jumătate. Apoi pe la 6 somnul l-a învins. La coliziunea cu pîmul mașina s-a rupt în două. Femeia cu copilul a fost proiectată la 7 m, iar pasagerul din dreapta la 15 m. Pare de necrezut, dar căzînd pe un teren afînat n-au pățit nimic în afară de cîteva zgîriețuri. Soferul s-a ales însă cu mai multe fracturi. La spital declara: „Am lucrat în schimbul de noapte. După ce m-am odihnit 2 ore, m-am apucat de trebăluit prin curte. M-a prins seara. După ce mi-am pus hainele bune, am plecat la nuntă. Ce s-a întimplat după aceea știți. M-am bazat întotdeauna pe cei 25 de ani ai mei, dar acum sînt le-cuit”. Morfeu învinge pe cei care îl „provoacă”, indiferent de vîrstă.

VICTOR BEDA

O noapte și o zi pe Transfăgărășan

Evident și limpede, tulburător și ferm, Transfăgărășanul uneste Ardealul cu Țara Românească. Nu intenționăm în rândurile de față să facem o analiză sau un studiu economic, istoric, geografic al Transfăgărășanului, ci să privim drumul și să-l parcurgem de la un capăt la altul ca niște simpli turiști care au bălănt într-o noapte la „poarta” Transfăgărășanului. Nu ne-am propus să urmărim anumite aspecte sau să descriem cu exactitate natura, ci singura noastră călăuză a fost, o bună bucată de vreme, luna. Așa că ne-am lăsat purtați de drum... Și fiindcă sintem turiști, să vedem ce ni se oferă pe acest drum sinuos și dificil, în 24 de ore, în miez de vară.

DIN SIMPLI TURISTI — BĂNUITI A FI HOȚI DE APARATE DE RADIO

O perdea de întinerie izola motelul de restul lumii. Aveam să aflăm mai târziu că singurul motel de la această poartă a Transfăgărășanului, denumit foarte plastic și sugestiv „Căpșunica”, este în renovare de peste doi ani. Probabil va mai dura ceva. Am fost sfătuiți și de alți trecători să ne lăsăm păgubași în încercarea noastră — pe undeva temerară — de a traversa Transfăgărășanul în miez de noapte. Unde mai putem înnopta? — În comuna Corbeni. La popasul turistic „Dumbrava”. Am ajuns și acolo. Chiar de la intrare, citiva turiști văzându-ne de-ruțati, ne-au sărit în ajutor: „Nu merită să încercați. Nu mai au locuri. Noi am venit mult mai devreme și de-abia am fost primiți să dormim în mașină. Lăsați-o baltă. Nu mai e nimeni dintre cei care ar putea să vă primească aici. De mincat? — Ne faceți să ridem! Dacă doriti, vă oferim noi un sandwich”.

La motelul propriu-zis — o clădire cochetă și frumos amplasată — un singur om, Nea Vasile, Vasile Mărgărit: „Eu, taică, de ce să vă mint? Nu știu nimic. De mincat, nu se poate la ora asta. Iar, din câte am auzit, nici de dormit. N-o fi miezul nopții, dar așa stau lucrurile pe la noi. Cum vă spuneam, eu sint paznic, paznic voluntar. Fiindcă așa-mi place, să știu că e liniște în comună”.

În spatele clădirii, pe o ușă, prins în patru pioane, stătea scris programul: „RECEPȚIE. Zilnic între orele 8-12 și 17-22. Miercurea închis”.

Trecuse puțin de ora zece seara. Și noi ne întrebam unde putem dormi? Am apăsat pe cloanta unei alte uși: era deschisă. O scară ne-a tentat să intrăm. Totul era curat și primitor. La etajul întâi, din spatele unei uși se auzeau voci. La următorul etaj — liniște. Ușa cu numărul 5 întredeschisă. Curiozitatea reporterească mascată în necesitatea turistică a omului venit de pe drum, care nu are unde dormi — iar a doua zi îl așteaptă un drum lung și istovitor — ne-a determinat să dăm ușa la o parte, fiind, de fapt, ultima noastră șansă înainte de „cucerirea” Transfăgărășanului. Am aprins un chibrit și aveam pregătite, pe buze, scuze în cazul că am fi putut deranja pe cineva. Opt paturi dichisite cu tot ce trebuia, într-o cameră frumoasă, își așteptau drumetii. O altă ușă! — Încăperea cu numărul 4. Și acolo, alte nouă paturi immaculate. Cu alte cuvinte, în timp ce eram sfătuiți să ne vedem de drum, iar alți citiva turiști dormeau prin mașini împreună cu familiile lor, 17 paturi erau parca în concediu medical. Am închis cu grijă ușa ca să nu deranjăm liniștea paturilor și ne-am dus din nou la singura noastră cunoscută — nea Vasile. L-am găsit în același loc, pe terasa clădirii, numărând parcă clioale. „V-am spus, sint doar paznic, și încă voluntar. Dacă or mai fi locuri, numai responsabilul știe. Unde stă el cu casa? Mai jos, la vale”.

Ne-am trezit în fața unei case parca decupată din poveste. Într-un târziu s-a aprins o lumină la verandă și s-a deschis o ușă. Un bărbat în floarea vârstei, cu o voce pusă pe harță, ne-a luat în primire chiar

de la primele cuvinte: „Ce, n-aveți somn? Ce, nu v-a spus lumea că nu mai sint locuri? Programul nostru la recepție s-a terminat de mai bine de o jumătate de oră. Dormiți pe unde puteți! Vă rog să ieșiți din curte și vă dorește noapte bună”.

Omul a dispărut în spatele ușii, iar apoi lumina s-a stins. Am încercat din nou. După ce a reapărut, i-am explicat responsabilului că, în urma investigațiilor făcute de noi, la etajul doi al clădirii mai sint libere încă 17 paturi. Dialogul care a urmat a fost exact ca un meci de box. „Cum ați intrat? Pe ușă! De ce-ați intrat? N-aveam unde dormi! Cum pe ușă? Era deschisă! Cu ce era deschisă? Cu cheia! Cine v-a dat voie? Am știut eu că nea Vasile nu-și face datoria! Trebuia să vă pună pe goană de la bun început. Să nu părăsiți curtea!” În timp ce responsabilul s-a dus la telefon și a anunțat miliția din localitate că ar fi prins hoții (!!) care cu o seară în urmă i-ar fi furat un aparat de radio, copilul responsabilului s-a dus la poartă, a deschis ușa garajului și și-a notat pe o hîrtiută numărul mașinii noastre. După ce a terminat convorbirea telefonică, Nicolae Mateescu s-a urcat în mașina Dacia 1300, de culoare neagră, cu numărul 2-AG-2100 și a demarat în mare viteză, probabil către miliție. Din niște simpli turiști care căutau un pat, în câteva momente eram transformați în hoți de aparate de radio. Ce să facem? Să plecăm? Să ne întorcem în motel? Să ne ducem de bunăvoie și nesiliți de nimeni la miliție? Pînă la urmă am luat-o către popasul turistic. Peste câteva momente s-a întors și Dacia cu Nicolae Mateescu. S-a mai uitat o dată la noi, și ne-a spus că, în ciuda faptului că cele 17 paturi sint închiriate lucrătorilor de la poartă, o să ne culce acolo. Ne-a cerut buletinele, iar legat de dispariția aparatului de radio ne-a spus că totul o să se rezolve a doua zi în fața organelor de miliție. De ce nu acum? Miliția din localitate (zicea Mateescu) în acea noapte avea alte probleme mai importante de rezolvat. Pe lângă buletinele cerute, ne și legitimăm în fața lui Nicolae Mateescu. „Bine mă băieți, nu puteați să spuneți asta de la început? Ce, noi nu sintem înțelegători? Totul s-ar fi rezolvat fără atîtea probleme! Haideti să vă culce”.

Cînd a auzit că ne-ar interesa să vedem diagrama spațiului de cazare, borderourile, chitanțierele, Nicolae Mateescu s-a mirat, așa ca pentru sine, și din nou ne-a amintit de miliție: „Asta nu! Numai dimineața se pot consulta acestea, numai în fața organelor în drept. Și să vă mai spun un lucru: cunosc și eu destulă lume, am și eu niște prieteni influenți”. I-am spus că legea ne dă dreptul la o informare corectă. „Remo — i-a spus băiatului — du-te acasă și adu chitanțierul”. Apoi am fost invitați în spatele ușii unde scria RECEPȚIE și ni s-a pus în față un vraf de dosare. Am aflat că popasul turistic „Dumbrava” este de categoria a III-a în ce privește cazarea la vilă. Tot aceeași categorie la bufet și la grătar. La căsute, categoria a II-a. Am mai aflat că întregul spațiu de cazare al

popasului se compune din 9 căsute și 5 camere la vilă. La vilă 30 de paturi, iar la căsute 18. Pînă la urmă nu am aflat adresa prin care lucrătorii de la poartă solicitau pentru o perioadă mai lungă paturile libere și totodată nu am putut afla din scripțe și nici din chitanțierul adus de acasă prețurile ferme pentru cazare. Nicolae Mateescu — sprijinit de bălăntul său minor, care, din cite am înțeles, îl ajută la întocmirea scripțelor — încasează prețuri diferite, probabil după ochii turiștilor. La vilă, la camera 3, de 4 locuri, tariful este de 30 de lei pe zi. În schimb, la camera 6, de 2 locuri — 15 lei. La camera 2, de 7 locuri — 11 lei. Mai mult decît atît, tariful hotărît pentru o căsută este de 10 lei pentru un pat. Asta din documente. Dar Nicolae Mateescu, dintr-un exces de zel, pentru un singur loc în căsută încasează 15 lei. Și desigur, acestea nu sint singurele semne de întrebare. Cortul în curtea lui Nicolae Mateescu, adică din popasul turistic transformat de foarte multă vreme într-o anexă a gospodăriei sale, costă mai mult decît un loc în vilă. Adică 15 lei. Cînd i-am rugat să ne arate exact unde se află aceste tarife în dosarele sale, ne-a spus că nu le-a consultat de 11 ani și că, de fapt, nu știe în ce tabel se află încastrat exact popasul turistic „Dumbrava” și că aceste hotărîri au fost primite verbal. Dar, ne spune în continuare Nicolae Mateescu, acești bani nu intră în buznarul propriu, ei sint trecuți în chitanțier. Numai că și aici, în chitanțele eliberate de responsabil, apar multe nelămuriri. Pe scurt, despre ce este vorba? Afirmăm — și pe bună dreptate — că aceste chitanțe eliberate de responsabil și de fiul acestuia sint false. În nici o chitanță eliberată nu se specifică tariful locului pe care îl ocupă turistul, numărul de persoane și timpul cît a stat la popasul „Dumbrava”. Chitanțele nu spun nimic, decît suma încasată. Mai mult decît atît, multe dintre chitanțele rămase ca document sint incomplete și la acest capitol. Ceea ce ne spune responsabilul este de domeniul fantasticului: „plombagida” — spunem noi — indicînd este prea mic și nu prin de copia. Este mai mic cu un deget. Adevărul este altul. Prin acest sistem al indicoului, chitanța care este dată turistului nu corespunde cu copia acestuia rămasă în borderou. Și încă un fapt. Curtea popasului turistic „Dumbrava” era plină de corturi. Dar responsabilul Nicolae Mateescu, zile la rînd, nu a eliberat decît cite două chitanțe. Și asta la preț de 15 lei cortul. De fapt, lucrurile mari — parafrazîndu-l pe Nicolae Mateescu — sint prețurile. Ele, cum am mai spus, nu corespund realității: este un subiect de gîndit, de analizat și chiar de anchetat. Am spus noi, pentru cei de la O.J.T.-Arges.

CONSTRUCTORI LA COTA CEA MAI ÎNALȚĂ

Mergînd pe Transfăgărășan am văzut, cu mici excepții, toate lucrurile asezate și puse la locul lor. Soseaua modernă serpuind discret de-a lungul muntilor — oameni urmîndu-și cursul normal al vieții. Parcurîndu-l sau numai privindu-l, vrînd, nevrînd îi amintesti de acei titani care prin munca și prin efortul lor au făcut ca Transfăgărășanul să strălucească la parametri existenți. Acei eroi care au dăruit pentru vesnicie Transfăgărășanul sint constructorii.

Din acele citeva sute, poate mii, poate sute de mii de constructori au mai rămas citiva. Ei sint cei care finisează, să zicem așa, tunelul. Cu alte cuvinte, la ora ac-

tuală tunelul se modernizează. Mai precis, se pune hidroizolație în interior, se reprofilează pereții prin montarea unei plase de sîrmă prinsă în ancore, după care se pulverizează betonul. Se lucrează și la electrificarea și la racordarea tunelului la sistemul național și totodată se betonează cele două benzi de circulație. Cine sint acești constructori? Sint doar citiva dintre muncitorii care au lucrat ani în sir la strălucirea și la slefuirea acestui drum săpat în piatră. Ei sint muncitorii Trustului de construcții hidroenergetice, grupul de șantier Arges-Olt, iar punctul de lucru se numește Capra-Bileu. Lor li s-au alăturat și citiva muncitori de la direcția de drumuri și poduri Craiova care repară porțiunile avariate și construiesc (pe partea județului Arges), acolo unde locul este periculos, para-avalanșe. Datorită condițiilor de lucru foarte grele și pentru că locul este cel mai înalt, desigur și periculos, constructorii l-au botezat „Moara Dracilor”. În realitate ei se numesc „Căldarea Mielor”. Aici, în imediata apropiere a tunelului, pentru constructori au fost amenajate citeva barăci, care se ridică la rangul de cabane și o modernă cantină.

Secretarul organizației de partid al lotului tunel, mecanicul de subteran Nicolae Stancu, ne spune că se lucrează pe oricare stare a timpului. Fie zi cu soare, fie ploaie sau hînsor. În ciuda acestor condiții vitrege de lucru, cei 50 de constructori defîn și citeva recorduri. Au reușit luni la rînd să depășească în aceste operații de modernizare peste 50 de metri liniari de tunel. Este un record absolut, avînd în vedere și deschiderea mare a tunelului. Peste 21 de metri. Și tot ca un record este și faptul că muncitorii formează o mare familie. În zece ani de cînd lucrează aici, s-au constituit într-un colectiv încheiat și omogen, care, în această perioadă nici o clapetă, să spunem așa, nici un muncitor nu a avut nici un fel de abateri nîci măcar o simolă întârziere. Nu s-a dat nici un fel de sancțiune. Dar constructorii sint și niste oameni ai muntelui. Căltiți și educați la școala aspră a vieții. Spus altfel, ei sint în același timp și niste gazde care sint gata la orice oră din zi și din noapte să dea o mîna de ajutor drumetului întîrziat prin aceste locuri. În caz de nevoie, cei de aici suplinesc chiar și îndatoririle A.C.R.-ului, inexistent pe tot traseul Transfăgărășanului. Mai mult decît atît, își aminteste cu duioasă mînastră Simion Ghiță — șeful lotului tunel — foarte mulți turiști au beneficiat de întreaga omenie a gazdelor — constructorii. Multă dintre ei, care au mincat o dată din mincarea făcută de gospodarul cantinei, Gheorghe Marin, au revenit printre constructori. Și paturile calde, asternuturile curate din barăcile-cabană au venit nu o dată în ajutorul celor înfrigurați. Și dacă stai mai mult, dacă te-ai prins și te-ai izolat viscolul, aici nu te poți plînsi. Fiecare constructor reprezintă un subiect de roman. Pe lângă toate acestea, în colonia constructorilor se află și o bibliotecă cu citeva sute de volume. Și ca un făcut, pentru ca totul să fie perfect și cît mai aproape de realitate, oamenii de înălțime și subteran s-au gîndit să predea stacheta mai departe. Adică generației

(Continuare în pagina 25)

Grupul realizat de
SORIN POSTOLACHE
și CONSTANTIN BALACIU

Flacăra Redacție - București, Piața Științei 1, căsuta poștală 3312 cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția Viața politică (Mihai Pelin, Dumitru Eliade, Ion D. Gora, Ilie Purcaru, N. Grigore Mărășanu) - 26 00, 25 66; Secția Economie, Știință, Sport (Ovidiu Ioanțioara, Lionel Nițescu, Liviu Timbus) - 14 57, 25 59; Secția Cultură-Invălmînt (George Arion) - 25 60; Secția Censuri, Probleme sociale cetățenești (Agripa Dobrotă, Iuliu Octavian, Miro Stănescu, Miro Nedelea) - 21 30, 25 59; Administrație - 21 24; Fotoreportaj - 25 42; Secretariat de redacție (Dan Bîlădeanu) - 21 23, 25 69, 20 72; Secretar responsabil de redacție - Nicolae CRISTACHE - 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50; Redactor șef adjunct - Nicolae ARSENIU - 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef - 17 60 10 interior 20 02; Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM - Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136-137, telex: 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

„Ne străduim să binemerităm cinstea de a fi primul județ erou pentru producțiile din agricultură”

Interviu cu tovarășul
ION TARACHIU,
prim-secretar
al Comitetului județean Ialomița
al P.C.R.,
președinte al Comitetului executiv
al Consiliului popular județean

— Ne-am obișnuit să zicem că Ialomița e un județ al piinii. E, veți fi de acord, o expresie frumoasă, onorantă pentru oamenii județului, dar ea mai înseamnă, iarăși veți fi de acord, multă seriozitate, multă ordine, multă sudoare. Care e, stimate tovarășe prim-secretar, starea piinii în Ialomița acestui an?

— Situația e bună, dar putea fi și mai bună. Aplicând în practică prețioasele indicații date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul numeroaselor și fructuoaselor vizite de lucru făcute de secretarul general al partidului în județ, agricultura Ialomiței a îndeplinit și în acest an sarcinile de plan pentru întreaga suprafață cultivată cu grâu, livrând totodată 23 de mii de tone peste prevederile contractuale. Altfel vorbind, Ialomița a contribuit la piinea țării, peste plan, cu 23 de garnituri de tren a câte 100 de vagoane fiecare. La recenta Consfătuire de lucru pe problemele agriculturii, ținută săptămîna trecută, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut cuvinte de laudă la adresa noastră, aprecieri care, firește, ne-au bucurat, dîndu-ne măsura muncii prestate. Dar, așa cum sublinia însuși secretarul general al partidului, mai sînt resurse, mai e destul loc pentru mai bine. Așa sînd lucrurile, nu ne putem declara pe deplin mulțumiți de ce-am realizat. Numai că, în primăvară, ne-am confruntat cu greutăți, o parte din suprafața ocupată cu grâu fiind acoperită de ape. Oamenii însă au săpat sute și mii de kilometri de canale, de șanuri, de rigole și au izbutit să salveze recoltele. Acolo unde s-a muncit cu ambiție și perseverență, cu eroism chiar, producțiile au răsplătit din plin eforturile țăranilor Ialomițeni, cooperativele agricole din Grindiu, Balaciu, Girbovi, Munteni Buzău, Cocora, Colilia, Miloșești etc. reușind să obțină,

(Continuare în paginile 12—13)

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Septembrie

Septembrie. Castanele-si sparg osul frunții în somnul trotuarelor. Drumurile intră în faguri de piclă. Porumbul stă cu pîntecele în iarbă naltă și veche, așteptarea e tîrzie și are cînt buni. Orice pas încercat în toamnă românească e o lecție de educație patriotică. Elfil nopților de vară dorm acum închiși în misterul florilor de iasomie. Urmarea fecundă a jocului lor: pirguiele nostalgice din lumecarea zării, funigeli încleșcînd lumina, sunetul rece al cupei de lemn izbîndu-se-n vînt de timpla stînilor. Septembrie. Fumează o tristețe ușoară. — ea ține de specificul național — fiecare început de toamnă deschide o zodie rînită. În septembrie știm că bujorii laptelui, care sînt mieii, s-au schimbat în berbeci, iar deasupra lor luna arde ca o lupoaică cu laba spartă de glonț. Întrerupă-n noi ca bușuocul în rama icoanei, tristețea toamnei nu doare. E ființa timpului care se încovoie ca să asculte cum, prin pămînturi, unsă cu uleiuri, trece o căruță, comprimînd anii, reinălțînd divinitatea iubirilor dușe. Burghiuri blinde dau găuri în nuc și astfel stingerile nu mai sînt de purpură, ci de iod, trandafirii iau chip maur, găleți cu struguri cad în chivotul finținilor — tot acolo, soarele intră într-o succesiune de simboluri — amăgirea e un cîntec cu capul tăiat, vremea-i o legendă monahală, cerul scutură metempsihoză, Nordul pierde tipătul cocorilor. E liniște. Bolnavi de trecut, ei respiră cu nări galbene cirligele unditelor aruncate-n veșnicia amîntrii — amestec de iazuri surpate, flori de porțelan fără cuget și brumă din suferința viorilor. Și totuși nimic nu doare, fiindcă septembrie e o moară lucrînd în vadul de sub eramă, unde spicul melancoliei dă în aur și curpenii de viță scapără focuri în calea turmelor coborînd să bea solemnitatea Dunării.

Intimitatea românească are culoarea frunzelor din toamnă. Dar, suspiciosule septembrie, de ce mă bănuiești că am iubit prea mult luna iunie?

FANUȘ NEAGU ■

Primul vehicul românesc pe pernă magnetică

Iată-l în fața noastră: nu în carne și oase, cum se spune, ci în metal, sticlă, circuite electronice și aer... în loc de roți. Este primul vehicul românesc pe pernă magnetică, „Magnibus 01”, purtînd însemnele Institutului politehnic „Traian Vuia” Timișoara și Electroputere Craiova. Vehiculul a fost complet terminat, iar startul experimental va fi dat probabil pe la mijlocul lunii septembrie pe „calea ferată” (fiind vorba de deplasare pe pernă de aer, vă dați seama că nu e vorba de o cale ferată obișnuită), construită în acest scop pe marginea unui teren de fotbal al politehnicii timișorene. Cel dintîi spectator nu vor fi însă suporterii faimoasei Poli, ci creatorii lui „Magnibus 01”. Se deschid astfel noi perspective în transportul interurban, între altele posibilitatea ca distanța București — Constanța să fie parcursă în 56 de minute.

(Continuare în pag. 6)

LIONEL NIȚESCU ■

Fotografii de SORIN POSTOLACHE ■

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu

la Consfătuirea de lucru în problemele agriculturii

O agricultură de înaltă productivitate în toate unitățile

La sfîrșitul săptămîinii trecute, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, la sediul C.C. al P.C.R. a avut loc o consfătuire de lucru cu cadre de bază de partid și din agricultură, primii secretari și secretarii cu probleme agrare ai comitetelor județene de partid, organizatorii de partid din consiliile unice agroindustriale, directorii direcțiilor județene agricole, ai trusturilor întreprinderilor agricole de stat, trusturilor pentru mecanizarea agriculturii și trusturilor horticultorilor, directorii de unități agricole de stat și stațiuni de mecanizarea agriculturii, președinți de unități agricole cooperatiste. La consfătuire au luat parte tovarășii Ilie Verdet, Iosif Banc, Emil Bobu, Virgil Cazauc, Ion Coman, Constantin Dăscălescu, Ludovic Fazekas, Dumitru Popescu, Petru Enache, Ilie Rădulescu. Au luat parte, de asemenea, șefi și adjuncți de secție la C.C. al P.C.R., activiști de partid, cadre de conducere din ministere și alte instituții centrale, reprezentanți ai organizațiilor de masă și obștești, redactori șefi ai presei centrale.

Evidențiindu-se printr-un pronunțat caracter de lucru, specific stilului de muncă al secretarului general al partidului, dialogului permanent pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu îl poartă cu activul de partid, cu cadrele de conduce-

re din economie, cu oamenii muncii, consfătuirea a avut drept obiectiv analiza activității desfășurate pentru îndeplinirea planului producției agricole în acest an, a rezultatelor obținute pînă acum, stabilirea măsurilor necesare desfășurării în cele mai bune condiții a campaniei agricole de toamnă și pregătirii temeinice a producției anului viitor. Elementul esențial al consfătuirii l-a constituit magistrala cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în care se face o analiză profundă, la obiect, a problemelor care stau în fața agriculturii noastre în momentul de față. În acest cadru, cuvîntarea reliefează rezultatele bune obținute de lucrătorii ogoarelor în primele șapte luni ale anului în curs. Producțiile obținute pînă acum, ca și evaluarea culturilor de toamnă — se arată în cuvîntare — dau posibilitatea să se aprecieze că producția agricolă, pe ansamblu, este satisfăcătoare, iar în unele județe și la unele culturi, chiar bună, fapt ce creează condiții corespunzătoare pentru asigurarea bunei aprovizionări a populației în conformitate cu planul, atît în 1981, cît și în 1982, pînă la noua recoltă.

Este cunoscută tuturor interdependența dintre sporirea producției agricole și îmbunătățirea continuă a aprovizionării

(Continuare în pagina 3)

ION D. GOIA ■

Copilul cu coasa

Învăț să urc pe munți cu coasa-n miini
Și cînd voi fi de bătlie gata
În brațul meu se va îngreuna,
Cîntînd, puterea brațului lui tata.

La școală cînd mă duc, fac drumuri lungi,
Un lanț de munți mi-s clasele primare,
Cu coasa-n miini, vacanța mi-o petrec,
Cu ochii-n ierbi, învăț să am răbdare.

Cu greierii mă știu de mult de tot
De cînd aveam aceeași înălțime
Și, cînd cosesc, pe dinșii îi feresc
Ca ei, pe toți, trăind, să ne exprime

Dacă e greu în munți? Eu nu-nțeleg
În altă parte mi s-ar stînge talpa
Și din picioare aș cădea pe cîmp...
În munți e ca-n clopotniță la Alba.

Acum eu poate sînt abia copil
Mă țin și eu de lume cu o coasă
Și visul meu e să ajung viteaz
Întotdeauna rămîind acasă.

Mai batem cinepa

Mai batem cinepa mai melițăm
În noi doar amintirea mai îngînă
Un cîntec dintr-un veac trecut demult
Sîntem și noi, săracă și bătrînă.

Sîntem și noi Maria lui Ignat,
Trăim aici în Valea Minăstirii
Și scoatem cinepa la melițat
La noi cresc prea arare trandafirii.

Și adineaori a trecut pe-aici
Pe-un cal albiu făcut să-i țină rangul
Un fiu al nostru de din veac în veac
Un moș cu ochi albaștri Avram Iancu.

Încolo ce să facem? Zăbovim
În plîsul fiicei și-n porunca mummii
Și melițăm cu Munții Apuseni
Și melițăm de la-nceputul lumii

ADRIAN PĂUNESCU ■

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

Pe agenda de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, au figurat în ultima săptămână numeroase primiri ale unor importante personalități de peste hotare, aflate în vizită în țara noastră.

În timpul primirii lui Abdallah Ibrahim, secretar general al Uniunii Naționale a Forțelor Populare din Maroc, au fost evocate bunele raporturi dintre cele două țări și s-a exprimat dorința de a le adănci și diversifica în interesul popoarelor române și marocane, al cauzei păcii, securității și colaborării internaționale. S-a apreciat că dezvoltarea relațiilor dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Națională a Forțelor Populare din Maroc este în interesul poporului român și al poporului marocan, al dezvoltării colaborării și cooperării pe plan politic, economic, tehnico-științific și în alte domenii dintre România și Maroc.

La întrevădarea cu Gheorghios Mavros, președintele Partidului Uniunea de Centru din Grecia, oaspetele a dat o deosebită apreciere politicii externe promovate de România socialistă, de președintele Nicolae Ceaușescu, în rezolvarea marilor probleme care confruntă lumea contemporană. Secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și președintele Partidului Uniunea de Centru din Grecia, Gheorghios Mavros, au procedat la o informare reciprocă asupra activității și preocupărilor celor două țări.

Clodomiro Almeyda, secretar general al Partidului Socialist din Chile, a dat o înaltă apreciere succesorilor remarcabile obținute de poporul român, sub conducerea Partidului Comunist Român, politicii externe promovate de România, de președintele Nicolae Ceaușescu. Oaspetele a adresat secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, mulțumiri pentru sprijinul politic și material acordat socialistilor chileni, celorlalte forțe politice și democratice din Chile, care luptă pentru restabilirea drepturilor vitale și libertăților democratice ale oamenilor muncii din Chile, pentru o dezvoltare liberă și independentă a națiunii chilene. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat solidaritatea comuniștilor români, a întregului nostru popor cu forțele revoluționare, democratice, cu toate forțele progresiste chilene care luptă împotriva imperialismului, pentru libertăți democratice, independentă, pace și progres.

În cadrul întrevăderii cu delegația Adunării Naționale din Republica Zambia, condusă de Robinson Mwaakwe Nabulyato, președintele adunării, au fost evocate cu satisfacție relațiile de prietenie și colaborare româno-zambiene, care au cunoscut un curs mereu ascendent și au cuprins în ultimii ani tot mai multe domenii de activitate. S-a exprimat convingerea că și pe viitor aceste relații se vor lărgi și diversifica pe plan politic, economic, tehnico-științific și în alte domenii de interes comun, pe baza înțelegerilor convenite cu prilejul dialogului la cel mai înalt nivel de la București și Lusaka.

La tovarășul Nicolae Ceaușescu au fost primii, de asemenea, Maxime Gremetz, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al Partidului Comunist Francez, delegația parlamentară din Japonia, condusă de Ganri Yamashita, președintele Comitetului de conducere al lucrărilor Dietei japoneze, Taha Zaky, ministrul industriei și resurselor miniere din R. A. Egipt.

În cadrul întrevăderilor s-a procedat și la un schimb de păreri în probleme ale actualității politice internaționale. În legătură cu situația din Europa, s-a subliniat necesitatea de a se acționa hotărât pentru încheierea cu succes a reuniunii de la Madrid, care să ducă la convocarea unei conferințe consacrate întăririi încrederii și dezarmării pe continentul european. S-a insistat asupra faptului că în actualele condiții este imperios necesară adoptarea de măsuri concrete de dezangajare militară, de dezarmare, fără de care nu pot fi concepute destinderea, securitatea și pacea în Europa. În același timp a fost subliniată necesitatea stopării cursei înarmărilor, împiedicării amplasării de noi rachete și arme nucleare pe continentul nostru și în întreaga lume, precum și a opririi producerii armei cu neutroni. În acest cadru, s-a evidențiat importanța pe care o reprezintă pentru cauza securității europene statonizarea unor raporturi de largă cooperare între statele din Balcani, transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii, bunele vecinătăți, încrederii și cooperării bilaterale și multilaterale. S-a relevat, totodată, importanța unei soluții globale în Orientul Mijlociu, care să ducă la retragerea Israelului din toate teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, la rezolvarea problemei poporului palestinian, inclusiv crearea unui stat palestinian propriu, independent, la asigurarea independenței și suveranității tuturor statelor din zonă. În cursul întrevăderilor a fost, de asemenea, reliefată necesitatea lichidării subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice mondiale, care să ducă la crearea unei lumi mai bune și mai drepte.

ION CODRU

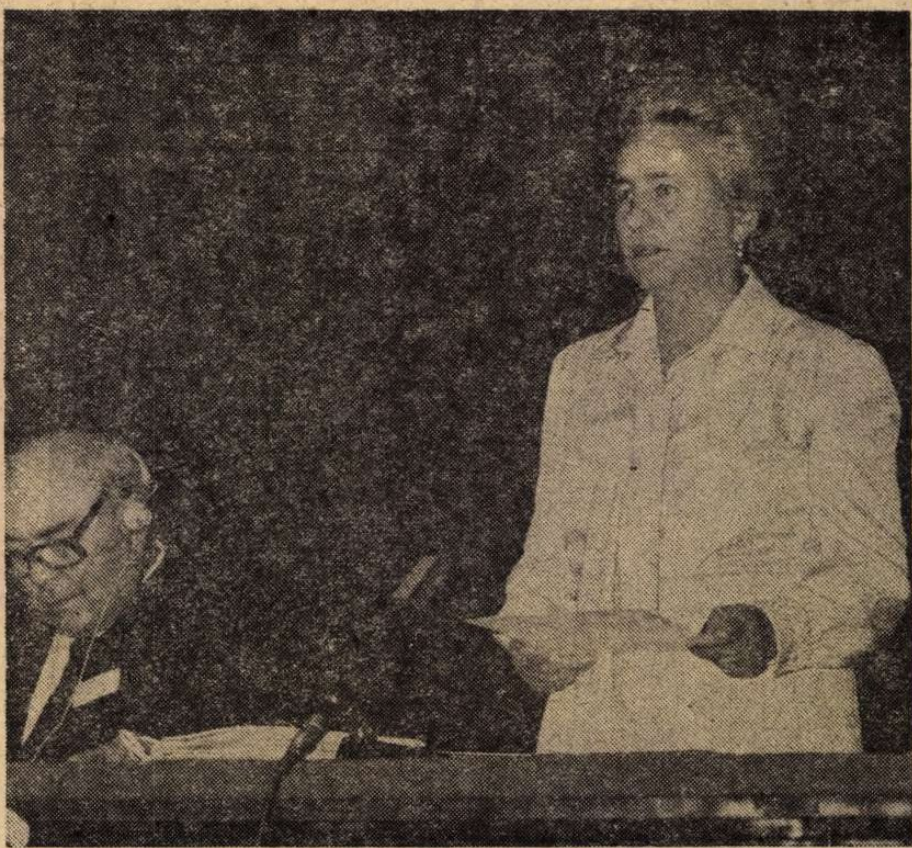
1200 de oameni de știință din 50 de țări s-au întâlnit în Capitala României

Lucrările celui de-al XVI-lea Congres internațional de istorie a științei

„Progresul și independența națională, știința și pacea sunt inseparabile. Cuceririle științei și tehnicii trebuie puse în slujba valorificării cu rezultate maxime a bogățiilor naționale ale popoarelor, și în primul rând ale celor rămase în urmă, a dezvoltării industriei, sporirii rodniceii pământului, protecției mediului inconjurător, ridicării calității vieții oamenilor de pretutindeni. Știința și tehnologia să servească cauzei destinderii, înțelegerii și conlucrării fructuoase dintre națiuni, securității tuturor popoarelor”.

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Mesajul adresat Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării, 20 august 1979)

Sub înaltul patronaj al tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, își continuă lucrările, la București, cel de-al XVI-lea Congres internațional de istorie a științei, eveniment de însemnătate deosebită pentru viața științifică mondială. Faptul că o astfel de reuniune științifică internațională se ține la București vizează prestigiul meritat pe care România l-a câștigat în lume datorită politicii sale consecvente de pace, prietenie,

de largă colaborare, la elaborarea căreia contribuția esențială o are președintele Nicolae Ceaușescu.

Tema congresului: „Știință și tehnologie, umanism și progres” e o deviză sub care cei 1200 de oameni de știință, din 50 de țări, fac ca lucrările lor să se constituie într-un moment important de informare și dezbateră, pentru afirmarea creației spiritului uman în slujba popoarelor și civilizației.

La propunerea României a fost inclus în programul congresului, pentru prima dată, un simpozion consacrat viitorului,

încercare de investigare a direcțiilor, domeniilor și tendințelor de dezvoltare a activității de cercetare.

La ședința inaugurală, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu a rostit o cuvântare, în care, după ce se arată mesajul acestei înalte reuniuni științifice internaționale, importanța pe care România o acordă științei, prețuirea aportului oamenilor de știință la dezvoltarea generală a țării, se subliniază faptul că România situează ferm la baza întregii opere de construcție a unei orânduiri sociale cele mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, asigurând toate condițiile pentru dezvoltarea puternică a cercetării științifice, a învățămîntului și culturii — ca factori esențiali de progres, ai ridicării nivelului general de civilizație și bunăstare. „Considerăm că dezvoltarea colaborării și conlucrării între oamenii de știință și cultură din toate țările, schimbul larg de experiență și de valori științifice pe plan internațional constituie, în zilele noastre, o condiție fundamentală a progresului tuturor popoarelor”. Știința, se subliniază în continuare în cuvântare, nu mai cunoaște granițe, a devenit un bun comun al întregii umanități. Iar civilizația modernă nu mai poate evolua decât prin aportul tuturor națiunilor, mari sau mici, la sporirea patrimoniului de valori al lumii. Problemele cu care se confruntă azi omenirea — ale energiei, materiilor prime, alimentației, apei, sănătății, mediului inconjurător — pot și trebuie să fie soluționate cu forțele unite ale popoarelor, cu aportul științei și tehnologiei moderne, printr-o largă și susținută colaborare și conlucrare între oamenii de știință. „Nu trebuie să uităm însă nici o clipă, a spus tovarășa Elena Ceaușescu, că, în zilele noastre, multe din cuceririle științei sunt folosite pentru înarmări. Urișe fonduri materiale și forțe de cercetare științifică și tehnică sunt îndreptate spre fabricarea și perfecționarea mijloacelor de nimicire în masă — a rachetelor nucleare, a bombei cu neutroni, a armelor bacteriologice și a altor asemenea arme — a căror folosire, într-un război mondial, ar echivala practic cu distrugerea civilizației făurite de popoare timp de milenii”. Iată de ce oamenii de știință, care cunosc și înțeleg cel mai bine uriașul pericol pe care-l prezintă aceste arme, trebuie să se ridice în modul cel mai hotărât împotriva politicii de înarmare. În continuare, tovarășa Elena Ceaușescu a arătat că, de asemenea, constituie o gravă anomalie faptul că astăzi, în epoca celor mai mari descoperiri științifice și tehnice, există încă regiuni întinse ale lumii în care oamenii sunt lipsiți de binefacerile civilizației moderne, că circa două treimi din populația planetei se află în stare de subdezvoltare, că o serie de descoperiri științifice și tehnice fac obiectul unei politici de monopol. Promovarea scopurilor umaniste ale științei impune lichidarea oricăror discriminări. În acest scop, trebuie să se facă totul pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale care să înlesnească accesul liber al tuturor națiunilor, mai ales al celor slab dezvoltate, la roadele revoluției tehnico-științifice contemporane.

Acest înalt și umanist mesaj se degajă și din lucrările celui de-al XVI-lea Congres internațional de istorie a științei de la București.

N. GRIGORE MARĂȘANU

Știința, numai în slujba păcii

intervi cu Katherine R. Sopka, cercetătoare la Fort Lewis College Durango Colorado — S.U.A.

— Stimată doamnă Sopka, am urmărit cu interes comunicarea dv. la acest congres — „Femeile fiziciene americane ale secolului XX” — și am constatat, v-ați bucurat de o largă audiență.

— Poate și pentru că femeile din toată lumea, nu numai din America, contribuie tot mai mult la dezvoltarea științei. Și, desigur, pot contribui și mai mult decât au avut posibilitatea să o facă până acum. În Statele Unite femeile, cam de prin 1950, au avut posibilitatea să participe mai substanțial la dezvoltarea științei. Până atunci, o combinație de condiții economice, sociologice, familiale le-au ținut departe de știință. Comunicarea mea este o pasiune mai veche. Pe aceeași temă am scris și o carte — „Quantum physics in America 1920—1935” — care se ocupă de primii fizicieni americani. Atunci am putut constata că sînt și femei fiziciene și tema a căpătat altă dimensiune și o anumită particularitate:

contribuția femeilor americane la dezvoltarea fizicii, unele pioniere în munca de cercetare, altele reușind descoperiri spectaculoase, cum ar fi descoperirea sticlei invizibile.

— Care ar fi, după dv., raportul dintre știință și umanism, știință și pace?

— Istoria științei conține aspecte umane, umanitare, ne arată care sînt sau care au fost oamenii care fac știința, în ce condiții au făcut-o, care a fost prețul dăruirii lor. În acest context putem aprecia contribuția fiecărui popor, a fiecărei națiuni la dezvoltarea științei, indiferent dacă poporul este mare sau mic. Ideea aceasta am întâlnit-o și în cuvîntul doamnei Elena Ceaușescu, academician cunoscut în lumea științifică mondială. De aici decurge și respectul pe care popoarele mari sau mici trebuie să-l aibă față de un alt popor.

— Știința uneori este acuzată că slujește războiului. Care este opinia dv.?

— Da, uneori pe drept cuvînt știința este acuzată că slujește războiului, dar nu oamenii de știință vor războiul. Știința de acum și dintotdeauna au avut suficientă sensibilitate, destulă moralitate să deteste războiul. Cu atît mai mult îl detestăm noi, femeile, care sîntem și mame! Noi nu vrem ca politicienii să folosească știința pentru război. Noi toți, oamenii de știință și oamenii politici, trebuie să învățăm să rezolvăm problemele conflictuale fără război; să fim pașnici!

— Ce puteți spune despre actualul congres, despre organizatorii lui, despre România?

— Prin schimbul de idei și de informații, congresul și-a atins în mod strălucit scopul. E grozav ca oameni din țări diferite, care vorbesc limbi diferite să se întâlnească, să-și vorbească direct într-o limbă comună, limba științei universale. Din nefericire pentru mine și soțul meu am văzut numai Bucureștiul. A fost totuși suficient ca să ne dăm seama că România este o țară foarte frumoasă, că românii constituie un popor dintre cele mai ospitaliere, mai prietenoase. Vrem să călătorim prin România cu trenul. Cu avionul am văzut mai puține lucruri din cîte am fi avut de văzut.

N. GRIGORE

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru în problemele agriculturii

O agricultură de înaltă productivitate în toate unitățile

(Urmare din pagina 1)

populației, realizarea unei noi calități a vieții și muncii în toate domeniile de activitate. De aceea se impune mobilizarea tuturor eforturilor, concentrarea tuturor forțelor din agricultură pentru realizarea de producții cit mai mari, pentru obținerea de rezultate bune în fiecare unitate agricolă. În acest scop, de o importanță excepțională este folosirea rațională a pământului, utilizarea deplină a fiecărui metru pătrat de pământ de la sate și orașe. În același timp, se impune utilizarea rațională, calificată, cu înalt spirit de răspundere a mijloacelor mecanice și a îngrășămintelor chimice, aplicarea întocmai a tehnologiilor de cultură, executarea lucrărilor agricole în perioade cit mai scurte, mobilizând, în acest scop, toate forțele de la sate. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, de asemenea, necesitatea îndeplinirii mai rapide, mai hotărâte a programului de mecanizare complexă a agriculturii, a realizării neîntârziată a mașinilor agricole aprobate, a creării unor soiuri de înaltă productivitate atât pentru cereale, cit și pentru plante tehnice, legume ș.a.

De o deosebită importanță sînt problemele ridicate în cuvîntare cu privire la îmbunătățirea organizării S.M.A.-urilor. Reține atenția măsura ca mecanizatorii să devină muncitori permanenți ai I.A.S. sau membri ai cooperativelor agricole, fapt care va contribui mult la perfecționarea activității lor. De asemenea, deosebit de stimulator pentru conducerea unităților agricole cultivate este sistemul de plată preconizat pentru muncile prestate de S.M.A. Acest sistem va asigura, alături de generalizarea acordului global, executarea lucrărilor la timp și în bune condiții, folosirea mai completă a tractoarelor și mașinilor agricole, reducerea costurilor și utilizarea rațională a combustibilului.

În ceea ce privește zootehnia, se impun măsuri mai energice pentru stringerea furajelor, modernizarea grajdurilor, îmbunătățirea indicilor de natalitate și creșterea corespunzătoare a animalelor tinere. Pentru satisfacerea cerințelor imediate ale populației va trebui să se acorde o atenție deosebită creșterii porcilor și păsărilor, specii care se pot dezvolta într-un timp scurt. Totodată, pentru valorificarea mai completă a resurselor existente în zonele de deal și de munte, se preconizează o îmbunătățire a zonării creșterii bovinelor și ovinelor, deplasarea la munte în sezonul pășunatului a unor specii și categorii de animale.

În sezonul în care ne aflăm, sarcinile imediate și de importanță hotărîtoare sînt stringerea la timp și fără pierderi a recoltei de toamnă și însămînțarea grîului și orzului la un înalt nivel, care să garanteze realizarea producțiilor mari prevăzute pentru anul 1982. În acest scop, a subliniat secretarul general al partidului, la toate culturile trebuie să se muncească în formații mari, specializate, lichidîndu-se cu desăvîrșire depozitarea în cîmp, pe pămînt. În ceea ce privește însămînțările, ele trebuie să se înscrie obligatoriu în perioadele cele mai bune, respectîndu-se întocmai structura soiurilor care urmează să fie cultivate, utilizîndu-se numai semințe selectate și tratate. Pentru asigurarea densității optime, cea mai mare atenție trebuie acordată pregătirii terenului pentru a se asigura un pat germinativ bun. În acest scop, terenul pe care urmează să se semească cerealele de toamnă trebuie eliberat la vreme de recoltă anului în curs. La fel de importantă este respectarea graficelor privind însămînțările, realizarea acestora în perioadele optime. Astfel, în zonele de deal semănatul culturilor de toamnă nu trebuie să depășească 1 octombrie, iar pe ansamblul țării însămînțările de toamnă trebuie încheiate pînă la 15 octombrie.

Dînd indicații, oferind soluții și trasînd sarcini concrete pentru fiecare problemă

în parte, secretarul general al partidului a evidențiat concluzia de bază care se desprinde din dezbaterile consfătuirii: există toate condițiile pentru a se realiza producții agricole sporite, pentru a se asigura în fiecare județ, în fiecare unitate, o agricultură de înaltă productivitate, asigurîndu-se, pe această bază, atât necesarul de consum al populației, cit și nevoile pentru industrie și export.

De o excepțională însemnătate sînt și celelalte concluzii care se desprind din felul în care s-a desfășurat activitatea în agricultură în acest an, concluzii formulate în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu: dispunem de tot ceea ce este necesar pentru obținerea unor recolte stabile și sigure, chiar în condiții meteorologice și de climă complicate, cu condiția de a aplica ferm normele, cunoștințele științifice pentru executarea lucrărilor agricole în condiții cit mai bune și de a generaliza experiențele valoroase în toate județele și unitățile agricole; de asemenea dispunem de tot ceea ce este necesar pentru a asigura în acest cîmp realizarea hotărîrilor Congresului al XII-lea privind dezvoltarea agriculturii, fiind posibil să realizăm nu numai producțiile prevăzute în planul cincinal, ci să obținem și o depășire; este necesar să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru soluționarea rapidă și completă a tuturor problemelor privind mecanizarea și chimizarea agriculturii, asigurînd o folosire cit mai bună a mijloacelor de mecanizare de care dispunem, folosînd rațional și cu rezultate maxime îngrășămintele și celelalte produse chimice; este necesar să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru asigurarea semințelor și materialului săditor de calitate corespunzătoare și de mare productivitate; trebuie îndeplinit cu toată fermitatea programul privind dezvoltarea zootehniei, asigurarea bazelor furajere necesare producției animale; trebuie să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru realizarea lucrărilor de

îmbunătățiri funciare și desecări, pentru folosirea corespunzătoare a irigațiilor, printr-o mai bună organizare a soarelui, a parcelelor, în raport de relief și de condițiile de mecanizare, pentru eliminarea excesului de umiditate, nivelarea terenului și realizarea corespunzătoare a lucrărilor; este necesar să se asigure o densitate optimă pentru toate plantele, una din condițiile hotărîtoare pentru obținerea unor recolte bune, stabile; în același timp, este necesar să se asigure, pentru fiecare cultură în parte, însămînțările în perioade optime.

În cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru în problemele agriculturii se subliniază din nou importanța deosebită a agriculturii în ansamblul economiei noastre naționale. Să nu uităm nici un moment, a spus secretarul general al partidului, că îmbunătățirea activității din agricultură, îndeplinirea programului de creștere a producției agricole și îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației constituie una din laturile fundamentale ale Programului de faurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate în România, că realizarea programului din agricultură este o parte componentă a realizării sarcinii strategice de trecere a României de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată. Toate acestea impun ca agricultura „să aibă un rol tot mai însemnat, să participe tot mai mult la progresul întregii economii naționale”.

Constituindu-se într-un amplu și cuprinzător program de activitate pentru toate organele și unitățile agricole, pentru toți oamenii muncii care lucrează în agricultură, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire de lucru în problemele agriculturii demonstrează încă o dată grija permanentă, clarviziunea revoluționară cu care conducătorul partidului și statului nostru acționează în vederea îndeplinirii noii revoluții agrare în țara noastră, obiectiv prioritar stabilit de Congresul al XII-lea al partidului.

Editura Paralelo din Brazilia:

Nicolae Ceaușescu. Concepția asupra noii ordini economice internationale

Editura braziliană Paralelo a lansat de curînd volumul „NICOLAE CEAUȘESCU. CONCEPȚIA ASUPRA NOII ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE”, măr-turie a prețurii de care se bucură președintele României în lume, o nouă dovadă a interesului manifestat față de opera teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Apărut în condiții grafice de excepție, volumul cuprinde texte selectate din discursurile președintelui României și este prefăcut de prof. Afonso Arinos de Melo Franco, membru al Academiei braziliene de litere, fost ministru al relațiilor externe, care scrie între altele: „Calitățile excepționale de conducător ale președintelui Ceaușescu, marcînd efortul întregii națiuni române pentru consolidarea și afir-

marea independenței politice, pentru dezvoltare economică, au determinat ridicarea României pe noi trepte ale afirmării internaționale”.

Prefăcatorul subliniază, de asemenea, faptul că dezvoltarea noastră industrială, poziția României față de problemele internaționale, preocuparea pentru respectarea principiilor independenței și suveranității naționale sînt legate nemijlocit de activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu.

În studiul introductiv, prof. Amílcar Alencastre, membru al Asociației latino-americane de sociologie, îl prezintă pe președintele României ca o personalitate remarcabilă care și-a consacrat toate forțele și puterea de muncă pentru dezvoltarea țării sale, pentru independență, pentru promovarea în viața internațională a unei politici noi, de relații democratice între toate statele lumii, în temeiul principiilor egalității și respectului reciproc, al dreptului inalienabil al națiunilor de a-și hotărî singure destinul. Prof. Amílcar Alencastre, care ne-a vizitat în două rânduri țara, a putut cunoaște personal contribuția decisivă a conducătorului statului nostru la succesele deosebite ale poporului român, ideea volumului recent apărut fiindu-i sugerată, după propriile mărturisiri, făcute la ceremonia prezentării cărții la Consatul României din Rio de Janeiro, de activitatea neobosită pe plan internațional a președintelui Nicolae Ceaușescu, de caracterul profund revoluționar al concepției sale asupra noii ordini economice internaționale, de largă audiență de care se bucură în Brazilia această concepție. O

confirmare strălucită a acestui fapt o constituie și cuvintele prof. Antonio Houais, membru al Academiei braziliene de litere, președintele Sindicatului scriitorilor, rostite în cadrul aceleiași ceremonii. După ce a arătat că tradițiile de luptă pentru păstrarea ființei naționale ale poporului român sînt continuate într-un chip fericit astăzi, cînd la conducerea țării se află președintele Nicolae Ceaușescu, prof. Houais a subliniat următoarele: „Profund preocupat de viitorul omenirii, președintele Ceaușescu militează neobosit pentru așezarea relațiilor dintre state pe baze noi, echitabile și juste, într-o lume fără conflicte, fără confruntarea dintre o bogăție excesivă și o sărăcie tragică. În acest sens, sînt deosebit de impresionate clarviziunea, curajul și profunzimea propunerilor concrete prezentate de președintele României privind reducerea cheltuielilor exorbitante pentru înarmare și folosirea resurselor devenite disponibile pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare în aspirația lor spre progres economic și social”.

Totodată, despre acest volum, care oferă opiniei publice braziliene posibilitatea de a cunoaște în adîncime concepția președintelui României privind una dintre problemele arzătoare ale lumii contemporane, au publicat relatări zărelle „Jornal do Brasil” și „Globo” din Rio de Janeiro, ca și „Correio Braziliense” și „Diário Popular” din São Paulo, subliniind concepția originală a președintelui Nicolae Ceaușescu referitoare la o „temă internațională de mare importanță și actualitate”.

RAZVAN BĂRBULESCU

Luându-se cu viața, cartierul își crește orașenii lui

Cu cîțiva ani în urmă, o expoziție de sistematizare deschisă la sala Dalles din București oferea vizitatorilor o posibilă imagine a urbanisticii anului 2000 în România. Multe dintre soluțiile prezentate la scara machetei arătau limpede că problemele viitorului beneficiau de o gândire pe măsură, imaginația, profesionalismul și o clară perspectivă a dezvoltării generale a țării aflându-se la temelia acestor rezolvări. Printre ele, și soluțiile arhitecților din Tg. Mureș: cartiere cochete, aerisite, clădiri cu terase pline de verdeață, spații de odihnă și recreație și nu cartiere-dormitor. La vremea aceea, unul dintre aceste cartiere, Bulevardul 1848, era în bună parte încheiat, altul, 7 Noiembrie, fiind doar o propunere. Astăzi, primul este gata, iar al doilea se află în faza organizării de șantier. Cu gândul la acele machete, ne-am aflat zilele trecute printre cei ce au gândit și au construit cartierul Bulevardul 1848, printre cei ce-l locuiesc, aceasta fiind după părerea gazdelor cel mai nou și cel mai frumos al orașului.

„Sînt consultat ca un fel de moașă”

Arhitectul Arpad Koszta, șef de proiect la I.P.J.: „Cartierul Bd. 1848 se află în zona de sud a orașului pe o denivelare de aproximativ 20 de metri față de oraș, fapt pentru care, ani în urmă, cînd începuse construcția primelor blocuri, lumea avea multe rezerve, gîndindu-se la o sumedenie de probleme, mai ales la transport. Terenul este sănătos, locul se numea înainte Dimbul pietros din cauza multelor cariere locale de piatră, fără să creeze probleme cu fundațiile. Cele câteva izvoare de apă captate le-am folosit la alimentarea cartierului. Clădirile sînt concepute astfel încît în zona versantului să aibă denivelări pentru o integrare cit mai bună în zonă, să nu fie nimic forțat, să nu distoneze cu mediul înconjurător. Cartierul este gîndit ca o unitate, ca să poată trăi singur, cu două accese și un bulevard de 1200 de metri care-l leagă de centru, blocurile fiind orientate spre cornișă și spre bulevard. Între două străzi, pe o alee

pietonală, se află dotările sociale, cele comerciale fiind pe bulevard. Cei aproape 40.000 de locuitori au la dispoziție toate dotările comerciale, cinematograful, 3 școli, două generale și un liceu, 3 creșe, grădinițe, o piață de zi acoperită, locuri de joacă pentru copii, la trei apartamente cel puțin un parcau, un teren de sport pentru adulți. Sînt nu numai șeful colectivului care a proiectat acest cartier, dar și unul din locuitorii din Bd. 1848. Un cartier se impune greu în peisajul general, cum se spune, pînă capătă patină, pînă este înobilat de verdeață. Așa s-a întimplat în primul său an de existență. Regret, ca arhitect, că n-am putut termina ansamblul, astfel încît să aranjăm și mobilierul stradal. Este important unde pui un chioșc de ziare, o grădiniță, un coș. E adevărat, sînt întrebări atunci cînd se modifică ceva în acest spațiu, sînt consultat ca un fel de moașă, este și asta o satisfacție, dar, în sfîrșit, important este că acest cartier funcționează și lumea ține la el”.

Cite ceva despre echipa Santos, comuna Fratra și o pendulă de acum un veac

O sîmbătă mai călduroasă, venită după lungi zile ploioase și reci, o sîmbătă în care tot mureșeanul se bucură ca într-o zi de primăvară, ieșind să facă ceva ce-i fusese lehamite să facă peste săptămîna cînd turna cu găleata și bătea un vînt tăios. Cam în situația aceasta se afla și Gheorghe Cămarășan, pe care îl bătea gîndul să cumpere fetelor rechizitele pentru școală. El este ascensorist la I.J.G.C. Mureș, soția, Elena, este muncitoare la Vinalcool și amîndoi au crezut, atunci, cînd s-au mutat în Bd. 1848, că va fi foarte aglomerat, ceea ce s-a și întimplat, azi toată lumea vrînd să stea în cartierul lui, așa cum, de pildă, bucureșteanul, a auzit el, vrea să stea în 1 Mai sau pe Moșilor. Argumentele lui Gheorghe Cămarășan, cînd spune că acesta este cel mai frumos cartier, încep cu faptul că autogara este foarte aproape, pentru că el este de la țară, din comuna Fratra, de unde e și doctorul Petre Paul, cel mai mare specialist în varice, iar nevasta, din Tg. Mureș, adică

din Mureșeni, un sat înglobat acum în municipiu. O pendulă veche aflată în bucatărie, deasupra ușii, îi aduce aminte de străbunică-său, de bunici și cam de toți cei care și-au trăit viețile în Fratra. „Știți, merge perfect, ca la naștere, nu rămîne în urmă, n-o ia înainte și nici nu face mult zgomot”. Gheorghe Cămarășan este ascensorist, nu-i place să se știe prea mult de treaba asta prin împrejurimi, fiindcă la blocurile de zece etaje nu merg lifturile, deși unele au împlinit anul de cînd s-a mutat lumea în ele. „Și tot ar mai fi nevoie de niște locuri de joacă pentru copii, se gîndește Cămarășan, pentru că din curtea creșei îi dă afară, pe terenul de fotbal n-au loc de cei mari, divizionarii cartierului”, jucători la Santos, Dinamo sau Dimbu pietros, echipe ce activează în categoria A, a cartierului, și care dau, la fel ca A.S.A., dureri de cap multora din cei ce oftează pe marginea campionatului de minifotbal al municipiului. Încolo, despre 1848, pentru că e greu să spui cartierul Bd. 1848, numai lucruri bune, printre altele și faptul că, iată, pentru rechizite și pentru un popone trebuie să meargă doar cîțiva metri în loc să plece în centru.

Eu, cît sînt în puteri, nu plec din Ernei

Dacă pendula îi aduce aminte lui Gheorghe Cămarășan de bunică-său, probabil că Gyula Hamza, la cei 80 de ani ai săi, i-ar

putea povesti cite ceva despre dînsul. N-o face pentru că nu l-a cunoscut și nu l-a cunoscut fiindcă el e din Ernei, o comună aflată la zece kilometri de Tg. Mureș. Se odihnește pe o bancă și pare mulțumit că a găsit sare și ceai, pentru că la Ernei nu-i nici urmă de ele, găsești una, alta dar nu ceai și sare. Este de cîteva zile la față, care stă în blocul de colo, cu bărbu-său și doi copii, ea e croitoreasă la întreprinderea textilă, se numește Ida Varga, iar soțul, Iosif, lucrează la întreprinderea de reparații auto. „E frumos la ea, totul e pus la punct, mai am fete, Vilma, de exemplu, stă tot în cartierul ăsta, și ea mă roagă să stau aici, dar nu-mi place la oraș, că rămnă peste zi singur pe bancă, pîzitor de bloc, mă duc la mine,

la Ernei, să vorbesc cu oamenii de vîrstă mea, că nevasta mi s-a prăpădit acum trei ani, să stau cu oamenii aceia cu care am crescut și trăit o viață, pentru că avem ce ne spune, la 80 de ani, ie ai numai pe ale tale. Mai am și cîteva găini, o gospodărie mică, iar iarna vine un cetățean care ne taie lemne la toți. Cînd mi-e dor de fete, vin la ele. De asta sînt acum în oraș. Fetele îmi spal rufe, mai îmi fac de mincare, iată, am uitat să spun, mai am o fată, în cartierul 7 Noiembrie și un băiat în Tudor Vladimirescu, sînt la casele lor și mă tot cheamă și mă tot așteaptă, dar le-am zis, fiecare cu ale lor, pentru că eu, cît sînt în puteri, nu plec din Ernei”.

Ana-Maria, Katalin, Cornel, Ilona, Vasile și alții

Fac parte din generația sub 13 ani. Cea mai mică este Ana-Maria Fărcaș, în octombrie face trei ani, și cel mai mare este Cornel Roman, 13 ani împliniți, la fel ca și Constantin Hodoș. Ilona și Katalin sînt mai mici, de-abia au trecut de zece ani, dar grupul este bine constituit, sînt nedespărțiți, joacă ping-pong, își povestesc vacanța și nu tîin morțiș să înceapă școala. Generația cea mică a cartierului, o parte din ea, de fapt copiii din str. Paringului, generația căruia îi mai sînt necesare niște terenuri de joacă, fiindcă, deocamdată, ea este prea mică pentru Santos sau Dimbu pietros, este, într-un fel, generația care a crescut odată cu cartierul, chestiune pe care Katalin a prins-o foarte bine în primul ei interviu: „Cînd am venit aici nu erau blocurile galbene și nici așa multe mașini. Acum sînt și mașini și copii mai mulți. Dacă spuneți că ce vă zic eu apare joi, e foarte bine pentru că joi e nunta lui vîru-meu, care stă în același cartier, fiind prima nuntă din familia noastră aici, în Dimbu”.

Părinții lucrează împreună, copiii învață și se joacă împreună, pe ușile locatariilor înfîlnești și Vasile, și Istvan, și Ioana, și Ilona, cartierul îi adună în orele lor de odihnă, de liniște, aici, sus, de unde poți vedea aproape întregul oraș, unde aerul este mai curat, au început să se cunoască între ei, la cumpărături, la sedințele de bloc sau cele cu părinții, de la școală, și, deși în inima orașului, cartierul trăiește ca și cum n-ar avea nevoie de el, fiindcă își ajunge sîși. Ai zice că toți așteptau cu nerăbdare să prindă un apartament aici, cînd iată, Maria și Augustin Bota, care vor avea un copil, neapărat băiat, pe care să-l cheme Adrian, deoarece Adrian Bota sună frumos, vor pleca în cartierul Tudor Vladimirescu, imediat „sub” întreprinderea de mașini de calcul. Desigur, de acolo s-ar putea să regrete cartierul 1848, dar aici stau cu chirie și dincolo și-au construit apartament proprietate personală. Pînă una alta, Maria va naște în liniște, în plină toamnă, cînd cartierul e mai frumos ca niciodată și cînd la Riciu, comuna de unde e soțul ei, se vor coace viile.

Strada Suceava, o stradă care repune istoria în drepturi

Estera Gyeresi locuiește împreună cu soțul ei pe strada Suceava, la nr. 9, din 1925. Strada a rămas în mare parte neschimbată dacă exceptăm noutățile care tîin de confort. O stradă liniștită, locuită de români și maghiari încercați de bucurii și necazuri comune, o stradă care și acum, la umbra blocurilor cu zece etaje își păstrează nestîrbită demnitatea. E drept, a mai pierdut ceva din soare și din tîina de odinioară, dar, așa cum spune Estera Gyeresi, sînt magazine mai multe, iar fata, Maria Dee, care este arhitectă și a făcut parte din colectivul ce a gîndit cartierul, stă la doi pași, într-un bloc cu zece etaje. Nu știm exact unde, s-ar putea să fie chiar în blocul în care locuiește familia lui Mircea Bumbac, lăcătuș la Metalotehnica, printre ultimii mutați pe aici, care, ca o bucurie pentru că autogara este aproape, primul tablou pe care și l-a pus în peretele din sufragerie a fost o pictură făcută de un consătean eu talent la desen, pictură reprezentînd un sat frumos, de cîmpie, Păgăceana, satul de baștină din care a plecat după ce a făcut armata.

Și așa, încet, pe neobservate, luîndu-se cu viața, cartierul își crește orașenii lui, acei oameni minunați care se bucură că autogara este aproape și care, pe acasă, mai au numai cîțiva bătrîni greu de dezlîpit de pămîntul pe care l-au lucrat de sute și sute de ani, pendula lui Gheorghe Cămarășan fiind o urmă a dorului lor.

RAZVAN BĂRBULESCU
Fotografiile autorului

Noul în comerț

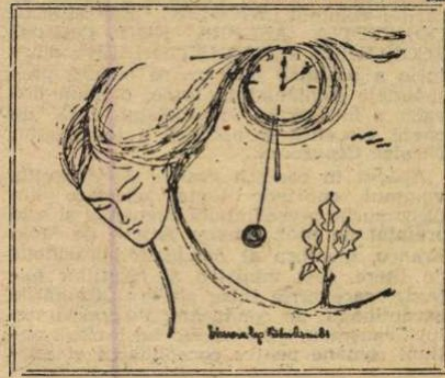
„Totul la vedere”, la Tîrgu Mureș

Se zice că restaurantul gării este o adevărată carte de vizită pentru alimentația publică a unui oraș. Cum e la Tîrgu Mureș? Iată-ne deci la Complexul „Călatorul” pentru prima dată față în față cu o experiență unică în România. Despre ce este vorba? „Clasica” linie caldă nu este dublată de o alta, dincolo de zidul bucătăriei. De fapt nici respectivul zid nu există. Intrî, vezi ce este expus spre vinzare, dar vezi și cum se prepară, care e starea de curățenie, pătrunzi cu ochii în intimitatea creației laboratorului. Și vă asigur că în acest caz altfel sclipesc nu numai halatele, ci și inoaurile, și chiar personajul bucătăriei altfel se mișcă... Așa se face că mincărurile sînt expuse exclusiv în funcție de cantitatea vindută, a doua linie fiind chiar... plita sobei maestrului bucătar. Care aici se numește Gheorghe Doczy și care din decembrie 1979 și-a meritat și cîștigat chiar titlul de maestru. (Se înfiră astfel credința unora că titlul suprem în arta culinară de la noi s-ar putea acroșa exclusiv în condițiile oferite de laboratoarele unităților cu zece la sută remiză. Iar pentru a nu fi tentați să credeți că un exemplu ar confirma regula aflăți că alt maestru bucătar, Alexandru Cimpeanu, cel care oficiază acum la superelgantul Continental, și-a cîștigat galioanele și titlul de maestru tot la restaurantul gării.) Vă dați seama că la asemenea titlu ceea ce se prezintă spre vinzare nu poate fi decît pe măsura faimei. Adică? Așa cum este firesc lista cu sortimentele zise minimele este cu mult depășită. Și încă zilnic. Dovadă? Pe data de 13 iulie lista etala 29 de poziții; pe 15 iulie — 32 de poziții; 17 iulie, ziua raidului nostru — 35 de poziții. Asta cantitativ. Calitativ? Bufet rece: telemea, măsline, salată orientală, pește prăjit, ouă fierte, lapte bătut, iaurt, suc de roșii...; trei feluri de ciorbe și o supă; mincăruri: fripturi de pasăre, tăieței cu brînză, mincăruri de legume, cîrnați cu mazăre, pește cu orez, mămăliguță cu brînză...; desert: cite două feluri de prăjituri de casă și de cofetărie, trei feluri de compoturi, nectar, apă minerală... Am mai spus — 35 de poziții. În acest caz nu-i de mirare că nici măcar una dintre notațiile din Caietul cumpărătorului nu reclamă cantitatea ori calitatea mincărurilor, ci — și asta cu o frecvență foarte rară — doar relațiile dintre personalul restaurantului și clienți. Însă cîinstit este să scriem că aici marea majoritate a reclamațiilor sînt... elogi în genul: „sîntem foarte mulțumiți de preparatele pe care le pregătiți, dar și de gustul lor plăcut”. Motive pentru care responsabilii de la „Călatorul” — Bela Pall și Nicolae Popa — au toate motivele să fie satisfăcuți, mai ales că și încasările zilnice oscilează între 58 și 60 de mii de lei, iar depășirile lunare de plan trec frecvent dincolo de o sută treizeci de mii.

Același „totul la vedere” — și trebuie spus că s-a găsit și un sistem de aeraj corespunzător și că, deși bucătăria se află permanent sub ochii cumpărătorilor mirosurile sînt exclusiv bune, — l-am putut vedea și admira și la cantinele restaurant ale întreprinderilor Electromureș și Imatex și la restaurantul Unic, din cartierul 7 Noiembrie. Responsabili acestora — Pop Ioan, Hajnal Stefan și Iosif Olah — merită felicitări nu numai pentru cum și ceea ce prezintă spre vinzare, ci și pentru fantezia cu care urmăresc îmbogățirea listei așa-zise „minimale” a sortimentelor. Și încă un amănunt aflat de la Cornel Ceucă, directorul Direcției comerciale a județului Mureș: economiile de energie termică și electrică în sistemul „totul la vedere” sînt substanțiale. Pentru că — firesc, la urma urmelor — adevărată linie caldă este însăși bucătăria.

Dar cofetăriele municipiului capitală de județ? Să exemplificăm eu situația de la „Mariana”, a cărei responsabilă se numește Viorica Almășan. Lista orientativă a sortimentelor prevede 25 sorturi de prăjituri. În unitate există 27, dintre care un variat dar impresionant număr de cozonaci și checuri, foarte solicitate; produse din ciocolată ar trebui să aflăm 6, dar există opt!; în schimb, la bomboane, deși cifra orientativă a sorturilor este de 14, nu zărim în rafturi decît 2; în schimb, la „cutii pentru cadouri” prevederile au fost depășite cu două sortimente, dintre care „coajă de portocală trasă în ciocolată” și „drajeuri cu stafide” sînt producții delicioase ale propriului laborator. La capitolul răcoritoare, aflăm și notăm că putem cere, iar dîmnealor ne pot oferi ape minerale, bem-bem, mentă, socată, citronadă, trei sorturi de înghețată, cafea și chiar... ceai cald! De unde se vede că acolo unde există preocupare, cumpărătorii pot fi satisfăcuți cu relativă ușurință.

MIRCEA BUNEA

Ce a trecut, a trecut, dar ce începe, cum începe?

Dincolo de poarta C.A.P.-ului Letea Nouă, pe partea stângă a aleii ce duce către acareturile acestei cooperative, se află o gazetă de perete. Propriu-zis, gazeta nu dispune de nici un perete susținător ci stă înfiptă cu doi pari solizi în pământul jilav, răscolit de ploaia căzută cu o zi în urmă. În spatele geamului tulbure al afișierului, o coală de hirtie s-a desprins de la locul ei și a căzut pe-o latură, încât oricine ar vrea să citească ce scrie acolo trebuie să-și îndoaie gîtul ca o găină sub zborul planat al unui uliu. În rîndurile acelei verticale citim, sub semnătura inginerului G. Matel, însemnarea intitulată: „Campania de toamnă se apropie”. „Spunem cu toții despre campania de vară că s-a încheiat cu rezultate nu prea bune. Cauzele sînt multiple, efectele nedorite, dar dacă a trecut, a trecut”. Ce a trecut, a trecut într-adevăr, dar ce începe, ne întrebăm, cum începe?

Începe, promițător, dacă dăm crezare președintelui C.A.P.-ului, Nicolae Singureanu, și secretarului adjunct al comitetului comunal de partid, Petre Stoica, și nu vedem deocamdată nici un motiv de a nu da crezare spuselor lor, cu atât mai mult cu cît, judecînd după cele văzute s-ar mai putea afirma încă de pe acum că în această toamnă campania agricolă nu numai că a început astfel dar se va și încheia pe măsura începutului promițător. Căci parcă, mai mult decît oricînd, zic oamenii, ei știu ce au de făcut și au și cu ce să facă. Adică dispun de toate uneltele, de toate mijloacele necesare pentru a încheia cu bine anul agricol. Că ei, anul acesta agricol, nu se va arăta nici după încheierea tuturor socotelilor prea strălucit, este un alt subiect de discuție, și fără îndoială că discuția cu pricina n-ar avea cum să uite ceea ce toți țărani din Letea știu foarte bine, cu o exactitate a amănuntului ce i-ar putea uimi numai pe cei ce nu-l cunosc pe ei deloc, și anume că pe pămînturile lor podzolice și neîngrate nu a mai căzut o picătură de apă din 17 mai și pînă pe 28 august. Prin acest fapt se și explică intructiv „rezultatele nu prea bune” ale campaniei de vară, mai precis recoltele de orz și grâu nu atît de mari pe cît le sperau cei din Letea. Dar situația aceasta, înțelegem, lasă deschisă totodată o cale aprecierilor cu privire la calitatea muncii din C.A.P.-ul Letea Nouă, cîci dacă oamenii de pe aici n-ar fi pregătiți în cele mai bune condiții pămîntul pe care semănaseră și n-ar fi îngrijit cu trageri de inimă lanurile de pe cele 2.800 de hectare, atunci recoltele ar fi fost, fără îndoială, mai mici. Faptul rămîne valabil și în privința campaniei de toamnă, al cărei început promițător înseamnă gîndul de a culege tot ceea ce, mult sau puțin, a dăruit pămîntul, iar a cărei încheiere înseamnă că oamenii vor putea să spună că au făcut tot ce a depins de ei. Din acest motiv, la Letea Nouă toamna aceasta are și va avea, într-adevăr, zile de neodihnă, zile lungi, zile cu ore frîmțite de griji ce se vor împuțina pe măsură ce muncile necesare vor fi îndeplinite, rînd pe rînd. „Acum, astăzi și mine, zice Nicolae Singureanu, grija noastră este să încheiem recoltatul celor 250 hectare de floarea-soarelui”. „Poate vom termina, adaugă inginerul șef Gheorghe Ionescu, chiar mine după-amiază” și cînd vorbește astfel are în gînd, precum ne dăm seama, ritmul neslăbit în care lucrează formația celor 16 mecanizatori cu cele 16 combine, cinci dintre ei de la secția de mecanizare Letea, și anume Ion Apostol, Ion Călină, Constantin Stefan, Ion Neftiu și Gheorghe Sima, iar alții unsprezece, printre care Toma Șerban, Ilie Matei, Petre Slavu, Petre Miu, detașați aici de la alte secții de mecanizare. Chiar a doua zi după ce floarea-soarelui va fi strînsă, se va trece la pregătirea terenului pentru însămînțările din această toamnă. „Avem de semănat, spune Nicolae Singureanu, 1.500 de hectare de grâu și orz. Dintre acestea, 900 deja le-am pregătit.

Și tot astfel, cu o anume grabă de a prinde orice zi și orice oră bună de lucru, se munceste, din cîte am putut vedea, și la C.A.P.-ul din marginea satului Vadu Lat, tot din județul Giurgiu. Aici, recoltatul celor 250 hectare de floarea-soarelui se încheie deja iar grija zilei, precum ne spunea președintele acestui C.A.P. Emil Panait, era de a aduce de la Băneasa și Fundulea întreaga cantitate de sîmînță necesară recoltei viitoare de grâu. Nici în vara acestui an recolta nu a fost slabă. S-au cules aici cam 3.800 kilograme de grâu la hectar, cu toate că ploaia a cam ocolit și pămînturile acestei cooperative. Pornind de la aceste rezultate mulțumitoare localnicii se gîndesc să așeze, în această toamnă, temelia unei recolte mai bune și mai sigure, acționînd conform indicațiilor trasate de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Consfățuire de lucru pe probleme de agricultură. Soferii Ilie Minzu și Gheorghe Bazavan tot mai trăsaseră în eurtea C.A.P.-ului autocamioanele încărcate cu sîmînță din care se va înmulți grîul anului viitor, iar cooperatorii Ion Purică, Ion Dinu, Elena Vilcu, Dumitru Picior și Aurica Gh. Bratu se pregăteau să desearce prețioasa încărcătură.

Astfel, aici ca pretutinduri în satele de pe valea Neajlovului, unde, preț de două zile, am văzut cum grîile oamenilor sead pe măsură ce muncile necesare, muncile campaniei de toamnă, sînt îndeplinite rînd pe rînd, se poate spune că, într-adevăr, ca să ne amintim de cuvintele inginerului de la Letea Nouă, „ceea ce a trecut, a trecut”, dar ceea ce a început — campania agricolă a acestei toamne — a început bine.

D. CONSTANTINESCU

Opinia unui alegător

Numai doctori?!

Trebuie să recunoștem de la început că scriind acest articol la care mă gîndesc de multă vreme nu voi cîștiga, cel puțin în primul moment, prea multe adevăruri, însă chestiunea e așa cum am să v-o descriu, iar interpretarea ei la fel, oricît nu ne-ar conveni.

Fac la sfîrșitul lui august un interviu colectiv pentru TV la gura unei mine, la ieșirea din șut, și printre altele îl întreb pe minerii cu pricina ce au ei de gînd să-și facă copiii cînd s-or mări, fiindcă mai toți, se întimplase, să fie foarte tineri și deci cu copii încă mici. Și toți îmi răspund la fel, dar eu vă relatez răspunsul întreg înregistrat pe bandă de magnetofon: „Doctor”, „Inginer”, „Doctor”, „Inginer”, „Doctoriță”, „Inginer silvici”.

Și dumeata, îl întreb pe maestrul miner care citind cu inteligență pe fața mea o anume uimire și înțelegînd repede cam ce ar presupune această uimire, prinde totul din zbor și crede că o dregue cu un oportunism destul de rafinat altfel — „Eu mă gîndesc să-i iauș pe copiii mei să lucreze tot la mină și vreau să-i dau la facultatea de mine, ingineri de mină cum ar veni!

— Cît cîștigi dumeata, iau eu repede interviul de la început:

— Patru mii! Patru mii! Cinci mii! Patru mii! Patru mii! Niciodată n-am ieșit sub patru mii!

— Păi bine, măi fraților, izbucnesc eu, dacă toți ne facem doctori și ingineri, cine dracu' mai lucrează direct în mină, fiindcă cineva, tot trebuie să lucreze după indicațiile inginerului, nu? — Așa e, zice el și izbucnesc în ris, după care unul mai înfipt zice.

— Tovarășe, dacă eu am avut parte de mină, măcar fii meu să se facă și el ceva, doctor, inginer, ceva, măcar el să nu mai muncească atît.

Învățăturile grîului (III)

Secetă și totuși producții mari

Consiliul agroindustrial Purani se întinde pe vreo 23.000 de hectare din șesul Burnasului. Sînt în țară județe care n-adună o astfel de suprafață pentru recolte! Un colos al recoltei.

Cel ce conduce acest colos e un ins puțintel la trup, lăminat ca o sîrmă, numai vibrație, numai nerv. Un ins care, la cei aproape 60 de ani ai săi, își arată, sub un argint blăjin, fruntea mereu încruntată, mobilind spațiul unor mereu arzătoare preocupări, deasupra tuturor lanurilor, în orice colț al cîmpiei și în orice ungher al zilei. De parcă el, Eroul Muncii Socialiste Marin Nedea, președintele C.A.P.-ului și directorul S.M.A.-ului din Purani, n-ar fi un ins, ci o sută.

Dar acum nu-l găsim pe M. Nedea. Ni se spune că e la Alexandria, la Comitetul județean de partid, la instruirea trimisă la directorii de S.M.A.-uri. În lipsa lui, stăm de vorbă cu instructorul teritorial de partid, Anghel Matei, președintele consiliului, și cu Marius Dumitrescu, inginerul șef al C.A.P.

Cele șase C.A.P.-uri ale consiliului încep deci cu Purani, care a dat 5.060 kg de grâu la hectar, trec prin Siliștea, Teleormanu, Cernetu, Gurani (fac recolte între 4.007 și 4.324 kg/ha) și ajung la Măgura, care a oferit abia 2.800 kg la hectar. Ce s-a întâmplat la Măgura?

Să mergem la Măgura.

Șeul privești și total. Cel puțin în țară în care descindem. Porumbul pare lovit de brumă, culturile duble se văd ca printr-un ochi invers, care le-a redus la niște dimensiuni umile. (De ce oare, cînd condițiile nu permit, se fac eforturi și investiții pentru culturi compromise din start?). Pămîntul a crăpat pretutindeni, ca un doileac prea cîu sau ca o explozie de pîstăi gigantice, împrescîndu-i sevele spre nicaieri. E liniște, o liniște indiferentă peste o catastrofă care, paradoxal, s-a inserat parcă în ordinea privești, constituind o altă ordine, care pare firescă. Undeva, în marginea unui lan de porumb, cîteva femei rezemate în sape privesc spectacolul fără uimire, fără să tresară măcar. Nici nu mai e un spectacol, e un dat. O secetă înecînd un cîmp parcă de cînd e lumea.

Aceiași secetă, totuși, a lovit și Purani, și celelalte cinci C.A.P.-uri ale consiliului, ale căror recolte s-au salvat!

De fapt, ni se spune, nu seceta, ci excesul de apă a fost cel care, încă din toamnă, a provocat aici o adevărată hemoragie a lutului, înecînd în fașă firul grîului. Sub solul Măgurei, la 80 de centimetri, e un strat de argilă, impermeabil la apa ploilor, menținînd o perpetuă umezeală acidă, care devoră totul. Seceta n-a făcut decît să desăvîrșească un lent și insidios proces de îmbolnăvire a solului. Ar trebui întreprinse ample lucrări de scarificare și desecare, nu la modul artizanal, cum se fac ele astăzi, nu zgîrîind cu blindete solul, ci răscolindu-l în profunzime, conform unui proiect întocmit de specialiști. Căci cu natura, socotelile sînt simple: nu-i dai, nu-ți dă. Dacă-i ieși pămîntului șapte piei, fără să-ți pese, pămîntul, pînă la urmă, devine diferent, ultiuc, zgîrcit, neglijîndu-și îndatoririle, ca și un om hrănit doar cu promisiuni ori iluzii. Nu-i mai puțin adevărat că tocmă această realitate aspră, stringentă, presantă, după care nu poți să

Vă atrag atenția că discuția avea loc cu muncitori, nu cu mici burghezi, nu cu intelectuali, nu cu funcționari cu fundul ros de scaune prin birouri, și în discuție se afla mai mult decît o profesiune de viitor, o concepție despre muncă, despre munca înțeleasă, din nefericire, ca o perspectivă deloc încurajatoare pentru viitorul copiilor lor. Adică e cazul să recunoaștem că era vorba de faptul că munca ajunsese să fie privită ca un fel de blestem al unor neputincioși ai soartei. Cu alte cuvinte așa s-ar cam traduce răspunsul lor: „Dacă eu am fost sortit să-mi cîștig pîinea cu sudoarea frunții, măcar copiii mei s-o cîștige mai ușor, și dacă s-ar putea, muncind cît mai puțin, dacă nu chiar deloc”.

Apoi ideea că a fi inginer sau doctor presupune o muncă ușoară, cîștigul pîinii cu mai multă ușurință, sau că dacă tot am luat puterea în stat și statul e socialist, nu prea mai e cazul să muncim. Cine să muncească atunci? E posibil o societate, chiar socialistă, alcătuită numai din doctori și ingineri, fără zidari, fără tîmplari, fără măturotori, fără crescători de vite, fără ciobani la oi, fără săpători și plivitori la legume, fără geamgii, fără canalagii, fără soferi, fără vinzători, fără măcelari, fără spălători de vase, fără ingrijitori la creșe, etc. etc. etc.??

Nu cumva am ajuns noi în situația să primim munca concretă ca pe o corvoadă a societății, a unei societăți care confundă socialismul cu un fel de pensie perpetuă?

Nu cumva e cazul să stăruim asupra acestei chestiuni care presupune o gravă carență de educație civică și chiar socialistă? Nu cumva e cazul să încercăm să pătrundem dincolo de simpla constatare și de prima și pînă la urmă superficială reacție: semnul exclamării pus să sublinieze indignarea?!! Dar, numai indignîndu-ne și condamnînd mentalitatea, e destul? Rezolvăm problema?!! E ea, această chestiune, o simplă chestiune de educație, și poate fi rezolvată pe calea intensificării propagandei și a mijloacelor, pînă la urmă tot propagandistice, ale educației?

Dacă stăm să judecăm drept avem de-a

face și cu o expresie foarte agresivă a elitismului social, și cu o mentalitate care privește anume profesioni ca pe șanse ușoare de cîștig și deci de căpătuială în socialism, și cu un reflex al unei păgubi-toare concepții privind condiția umană în socialism. Părintele se poate mindri, să zicem, că e miner, copilul cu atît mai mult se poate mindri că e fiu de miner, dar nici părintele, nici copilul, nu doresc să se mindrească și nu cred că se pot mindri, unul că el, fiind miner, copilul lui e tot miner și nu intelectual, al doilea că n-a ajuns intelectual, și „A RAMAS”, acesta e cuvîntul, tot miner. Ce anume în mecanismul social a condus la această situație?!! Iată o întrebare, una din întrebările care ar argumenta și la noi un Institut de cercetări sociologice la nivel național și de sondare a opiniei publice la nivel național, cu observații și concluzii care să fie supuse dezbaterii publice.

În sat la mine, (și nu numai la mine), pe kilometri întregi, copiii țărănilor au „răzbit” în viață și au plecat la oraș. O casă a și fost făcută „de vînzare”, de către urmașii, care „nu se mai întorc”, ai unor țărani. Majoritatea țărănilor „rămăși” au peste cincizeci de ani!

— L-am dat la o școală, să nu mai o-moare pămîntul ca mine — îmi spunea un fost coleg de primară.

— Și cine mai crește o vacă pe gurgui?, întreb eu.

— Nu mă interesează, zice el, eu mi-am făcut datoria, am omorît destul pămîntul, măcar fiiu meu să mai răsufle. Adică să trăiască „ușor”!!

Aici e, poate, întreagă, explicația. Cum am ajuns noi să credem, în plin socialism, că soluția vieții e să trăiești „mai ușor”, asta neînsemnînd însă, cum ar fi și firesc, dorința ca în socialism lumea să trăiască mai bine, muncind mai puțin, vreau să spun cu o eficiență mai mare, nu, doamne ferește, ci să trăiești „mai ușor”, în sensul de trăgînd chiulul, trecînd pe deasupra lucrurilor și ferindu-te cît poți de muncă, ea fiind, săraca, rezervată servitorilor. Servitorii cui?!!

DINU SĂRARU

plînea cea de toate zilele a mecanizării, ecuația ei cea mai simplă, dar și cea mai grea, fiindcă primul ei termen nu-i totdeauna la îndemînă. E drept, vin să ajute și combineri de aiurea, anul acesta au descins la Purani 64 de inși din Mureș. Au venit să rezolve niște probleme, provocînd însă și ei probleme, unele amuzîndu-i pe cei ai locului (precum exigențele culinare ardelenesti, rezolute și intratabile, înmuindu-se numai la sosuri dulci...), altele punîndu-i pe gînduri. Sigur că cei din Mureș nu și-au trimis aici reprezentanții lor de elită, fiindcă de ei au nevoie acolo. Dar chiar cînd acești oaspeți sînt foarte buni muncitori, ei via totuși, să nu uităm, de la niște recolte de 2.000—2.500 kg de grâu la hectar. Aici au de-a face cu 4.000—5.000, pe care cunoștințele și experiența lor le dovedesc mai greu. Reciproca pune și ea probleme, nu mai puțin complicate. Cei de aici, cînd isprăvesc cu grîul, trimit și ei combine în Nord, în Transilvania sau în Moldova, dar o fac, ni se spune, cu inima strînsă. Cînd combineri ca Gh. Delcea sau Stefan Velicu își imbarcă mașinile în vagoanele care le vor muta la latitudinea cea mai nordică a grîului românesc, la Suceava, de pildă (anul acesta, trustul teleormănean de mecanizare a trimis Sucevei 160 de combine), mai că și-ar face cruce cu limba în gură, ca să le poarte noroc mașinilor, dacă limbile nu le-ar fi ocupate să mestece niște vorbe mai dificil de reprodus, adresate celor ce dau „scula lor” pe mîini străine și mai ales celor care le duc spre acele mîini.

Este momentul, deci, ca reporterul să mai noteze niște nume (și chiar începe să noteze: Gh. Bratu, Ion C. Leafu, Marin Alexe, Petre Turcu, Marin Preda, Gh. Dorobantu...), dar numele lor, ale combinerilor fruntași, sînt prea multe, zelul autorului acestor rînduri de a le transcrie se dizolvă într-o adevărată listă onomastică. Cîți din ei, întrebăm, au fost răsplățiți cu premii, cu acei 130 de lei prevăzuți pentru depășirea cu 30 la sută a normei zilnice? Lăsați asta, zice președintele C.A.P.-ului și directorul S.M.A.-ului, Marin Nedea, care între timp s-a întors de la Alexandria. Lăsați asta pe seama noastră; dv., tovarășe ziarist, stimulați-i moral pe fruntași, publicîndu-le numele în revistă.

Important este însă — conchide M. Nedea — să culegi plînea bob cu bob. Adică să știi să prețuiești valoarea bobului, care înseamnă, de fapt, refuzul bobului, în folosul boabelor. A cît mai multe...

ILIE PURCARU

O interesantă comunicare prezentată la Congresul internațional de istorie a științei

Electronica redescoperă valoarea și importanța unor străvechi practici terapeutice

— Ultima dumneavoastră carte, stimată tovarășe Dr. DUMITRU CONSTANTIN, a stat doar câteva ore în librării, s-a cumpărat, ca să zic așa, înainte de a se vinde, reprezentând un adevărat best-seller al literaturii științifice din țara noastră. Explicația succesului trebuie să o căutăm, cred, în modul particular în care ați adus interpretări unui imens material informațional, într-un cîmp de cercetări încă nebulos și supus unor dispute pasionale. Cum ați putea defini lucrarea dumneavoastră „Inteligența materiei”?

— Intenția mea a fost de a prezenta publicului larg din România și specialiștilor deopotrivă un eseu științific și filozofic despre om și existență. Am folosit în acest scop date recente din domeniile biologiei, medicinei, psihologiei, fizicii, electronicii, chimiei, ale unor științe de graniță precum și propriile mele observații obținute în calitate de cercetător și medic neurolog. Structura energetică a materiei, subiect la ordinea zilei, reprezintă un punct nodal și în economia lucrării mele. E momentul să amintesc, totodată, că despre bioenergie s-a scris și s-a vorbit mult, dar abia odată cu apariția electronicii, cercetătorii au avut la dispoziție mijloace pentru detectarea și studierea aspectului fenomenologic, iar investigațiile au fost scoase de sub acuzarea celor care le-au considerat nu odată manifestări ale unui deism mascat.

— În lucrarea dumneavoastră un loc central îl ocupă problemele legate de biocomunicație și bioinformație.

— Cercetările cele mai recente mă îndreptătesc, cred, să afirm că una din trăsăturile de bază ale materiei vii este comunicarea. Viul ne apare ca un sistem termodinamic deschis la nivelul căruia se petrec în permanență schimburi de informație, substanță și energie. Consider, de asemenea, că nu greșesc prea mult denumind dimensiunea viului informațional — energetică. În virtutea acestor date și bazându-mă pe experimente de laborator, apreciez că poate exista comunicare chiar la nivelul ființelor lipsite de sistem nervos, plante sau organisme monocelulare. Două plante pot comunica între ele, așa cum o dovedesc între altele remarcabilele

cercetări întreprinse de colectivul condus de doctor în biologie Marioara Godeanu. Reamintesc pe scurt una dintre cele mai interesante observații ale acestui colectiv: pe o masă de laborator au fost așezate alături două plante vii. La un moment dat, experimentatorul a turnat peste una din plante o substanță toxică. „Tipătul de durere” al organismului molestat a fost instantaneu recepționat de planta vecină, care, așa cum au demonstrat aparatele de detecție, a indicat o bruscă perturbare fiziologică.

— Telepatie?

— Greu de precizat. Descoperirea trebuie să fie îmbogățită în continuare cu foarte multe date experimentale.

— Cu doi ani în urmă — imi permit să vă amintesc — la Cenaclul Ideilor, organizat de revista „Flacăra”, inginerul Valeriu Popa a demonstrat pe viu surprinzătoare sa capacitate de a percepe prin simplă palpăre încălzirea și variațiile energetice ale organismului uman și pe această bază de a formula diverse diagnostice medicale. Atunci ați făcut observația că știința modernă este astăzi pe punctul de a redescoperi valoarea și importanța unor practici terapeutice ale antichității.

— La recentul Congres de istoria științelor am prezentat o comunicare pe această temă. Ea s-a intitulat „Știința viitorului — o știință a sintezelor trecut-prezent”. Trebuie să notăm în primul rând faptul că anticele metode de antrenament psihosomatic și în primul rând acupunctura au fost redescoperite prin mijlocirea electronicii și prin solicitarea electrografiei. Până nu demult, se știe, nu puțini oameni de știință priveau cu rezerve acupunctura, considerând-o lipsită de suport științific. Electronica a demonstrat **in vivo** că punctele de acupunctură ale învelișului cutanat există aievea, că organismul poate fi imaginat ca un condensator care își reglează sarcinile de cîmp prin punctele de minoră rezistență electrică. Acestea sînt chiar punctele de acupunctură care au apărut în electrofotografii și care sînt identice cu cele înfățișate în

hărțile acupuncturilor chineze de acum câteva mii de ani.

— Descoperirea este într-adevăr senzațională. Cum au ajuns medicii antichității la o asemenea cunoaștere a structurii psihosomatice?

— Există o singură explicație. Lipsit de mijloacele noastre de observație cercetătorul de atunci și-a dezvoltat la proporții neobișnuite pentru înțelegerea noastră simțul de observație. Acest mod de abordare i-a permis să vadă evenimente dinamice într-un continuu proces de transformare și integrare cosmică. În acest context se poate presupune că antichitatea prelenă a cristallizat o viziune energetică și dinamică a fenomenelor, explorînd dimensiunea pe care noi am numi-o în termeni actuali informațional-energetică. Din cele două laturi ale viului, antichitatea s-a ocupat în mod special de aspectul funcțional al organismului uman, substratul structural fiind atacat mult mai târziu. De aici și caracterul empiric al medicinei dezvoltate de omul ce ne-a precedat.

— În lucrarea dumneavoastră, „Inteligența materiei” descrieți mai multe cazuri de autocalapsie, practicate sub supraveghere medicală în India. Unul dintre pacienți, antrenat în acest sens, a acceptat să fie îngropat de viu la un metru și jumătate adîncime unde a rămas timp de opt zile. În tot acest răstimp el a fost ținut sub observație prin mijlocirea unor aparate de investigație moderne: electrocardiograf, pneumograf, electroencefalograf etc. În prima zi pulsațiile cordului au ajuns la 240 pe minut, pentru ca apoi să înceteze complet traseul electrocardiografic indicînd o linie de zero. La sfîrșitul experimentului inima și-a reluat activitatea și pacientul deshumat a „înviat”, declarînd că a avut un somn profund. El bine, ne întrebăm și noi pe bună dreptate ce forțe latente ale organismului uman pot opri timpul care bate în fiecare clipă în celulele corpului nostru?

— Sînt întrebări la care știința urmează să răspundă abia de acum încolo. Este indiscutabil că aceste experimente efectuate din inițiativa UNESCO, precum și altele mult mai simple și la îndemîna oricui (diverse sisteme de antrenament psihosomatic) ne demonstrează că sîntem în prezența unei „alte fiziologii” decît cea cunoscută de medicina modernă.

— Ce aplicații de ordin terapeutic întrevăd specialiștii?

— În mod teoretic se poate admite că o persoană poate să-și controleze orice proces fiziologic care poate fi conștientizat.

Mi-e prieten Platon, dar adevărul

îmi este și mai prieten

Datoria morală a istoriei științei este aceea de a stabili adevărata paternitate a ideilor științifice în general, a ideilor științifice fundamentale în special.

Imprejurări diferite au dus, nu o dată, la frustrări și denaturări flagrante într-un domeniu ca cel al științei, considerat a fi sub semnul absolut al obiectivității. Obiectivitatea în cunoașterea științifică se cîștigă numai cînd, vorba lui Aristotel, „dăm precădere adevărului”.

În cazul stabilirii fondatorului ciberneticii apar unele opinii care nu (în seama de istoria efectivă a ideilor cibernetice, de raportul real dintre **esența generală** (= adevărurile generale) și știință.

Este limpede că o știință se constituie

în momentul în care se formulează esența ei generală. Prin urmare, fundamentul oricărei științe coincide cu esența ei pură, generală, cu esența ei. Una desprinsă din diversitatea formelor ei specifice de manifestare. Dacă **La Psychologie consonantiste** (1938-1939) evidențiază, pentru prima oară, în mod sistematic o gîndire cibernetică generală; dacă gîndirea lui Odobleja conține esența științei cibernetice, de ce nu poate fi considerat Odobleja părintele ciberneticii, ci unul care are ca punct de plecare aspecte cibernetice particulare? Oare aspectele particulare de la care a pornit Wiener nu au fost puse în evidență de existența ciberneticii generale? A-i contesta lui Odobleja paternitatea asupra ciberneticii echivalează cu o abateră de la calea cunoașterii științifice. Unii istorici sînt mai preocupați de întînirea mitului drag lor, iar nu de stabilirea adevărului.

Locul pe care-l ocupă Wiener în cibernetică nu este cel de fondator, ci cel de continuator. Acest fapt a fost demonstrat, magistral, de însuși fondatorul ciberneticii

generalizate în „Psihologia consonantistă și cibernetică” (1978).

Pe linia reanalizării ideii „Wiener fondatorul ciberneticii”, propunem: 1. apariția rapidă a „Psihologiei consonantiste” la Editura științifică și enciclopedică; 2. traducerea lucrării „Psihologia consonantistă și cibernetică” în limbi de circulație.

În legătură cu ultima lucrare a lui Odobleja avem de făcut următoarea observație: avem informații că această lucrare a fost mult mai intensă în varianta trimisă Editurii **Scrisul românesc** unde a apărut. Va trebui cercetat Fondul Odobleja de la Arhivele statului din Drobeta-Turnu Severin, unde se află numeroase dovezi în sprijinul ideii că cibernetică s-a născut în România. În legătură cu raportul dintre general și particular în cibernetică vom reveni.

Afirmînd că fondatorul ciberneticii nu este altul decît fondatorul esenței ei generale, deci Odobleja, nu facem decît să ne supunem logicii interne a adevărului.

ION STROIE

Primul vehicul românesc pe pernă magnetică

(Urmare din pagina 1)

Șeful de lucrări, inginer Ioan David, de la Facultatea de mecanică a politehnicii, catedra de material rulant și organizare, care face parte din colectivul interdisciplinar implicat în proiectarea și punerea la punct a vehiculului, ne dă o serie de detalii — chiar în fața lui „Magnibus” și mai apoi pe teren — frizînd pe alocuri științifico-fantasticul.

Fructuoasa colaborare dintre Electroputere Craiova cu facultățile de electrotehnică, de construcții și de mecanică din Timișoara și cu alte institute de cercetări din țară are de acum o anumită tradiție în domeniul vehiculelor neconvenționale cu motoare liniare. Se știe că aceste motoare, spre deosebire de cele convenționale, au avantajul că elimină părțile rota-

tive, simplifică modul de transmitere a forței de propulsie și, pe plan tehnic și economic, dau un randament superior la viteze mari. Aplicații: transportul în comun (tramvaie), firește în acele orașe care nu beneficiază încă de acest mijloc de transport, de pildă Cluj-Napoca, deoarece nu are nici un sens de a se înlocui tramvaiele existente. Partea de cercetare a revenit universităților timișorene, iar realizarea — uzinei Electroputere. Prototipul Romlin, acest tramvai urban despre care am mai scris, este deja în construcție. Viteză maximă: 100 km/h; trei vehicule legate unul de altul, pentru 320 călători; lungime totală 32 m.

Pe baza rezultatelor obținute, cercetătorii de la Institutul politehnic „Traian Vuia” au trecut la proiectarea și realizarea experimentală a vehiculelor pe pernă

magnetică. Ele nu au roți, sustentația fiind asigurată de energia electromagnetică. Alte caracteristici: sînt nepoluante, silențioase, cu un consum relativ redus de energie pe călător și kilometru — pe distanțe mari (peste 200 km) și cu puține stații de oprire. Așa s-a născut „Magnibus 01”, de 4 m lungime și 1,8 m lățime, în prezent încărcat pînă la refuz cu aparatură necesară pentru a-i înregistra viitoarele performanțe pe minilinia construită special pentru el. Desigur, și înainte ca să fie mutat pe această linie — după cum arată interlocutorul — s-au efectuat experimente incununate de succes: nici un fel de surprize, în afara celor inerente oricărei deschideri de drum nou.

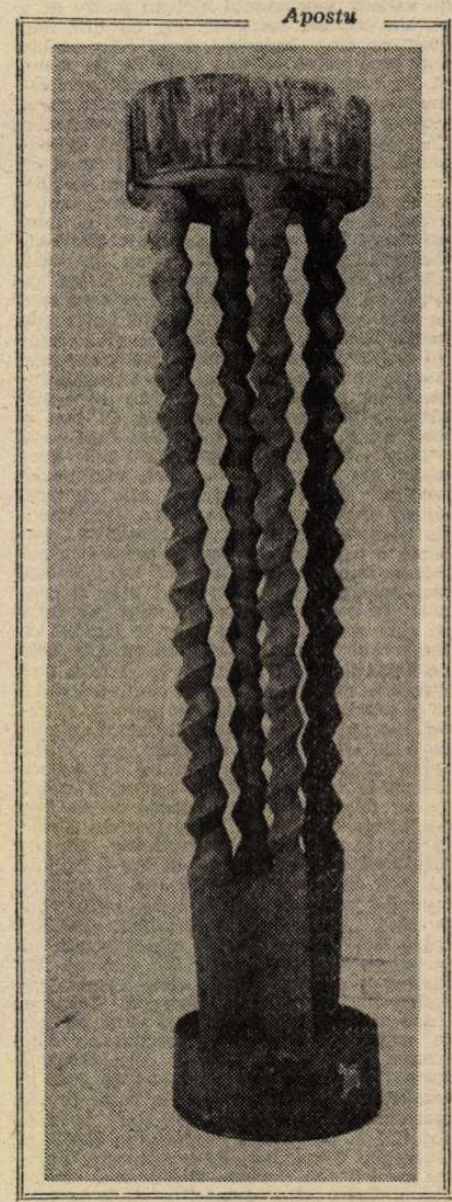
Firește, „Magnibus 01” nu reprezintă decît un început. De pe acum, pe planșete se află proiectul unui alt vehicul comercial pe pernă magnetică — tot primul din țară! — cu 80 locuri, pentru cale aeriană. Aceleași avantaje, în afara capacității mai mari de transport: randament superior la viteză mare, silențiozitate etc. „Ar putea deveni vehiculul viitorului pentru transportul în comun la viteze de 300 km/h și peste această limită”, este de părere inginerul Ioan David, care adaugă că nu este nicidecum „purtătorul de cuvînt” al colectivului (pea numeros pentru a fi enumerat aci), ci vorbește doar în calitate de participant între mulți la această acțiune de perspectivă și rezonanță întreprinsă de un larg colectiv interdisciplinar. El adaugă:

— Dealtfel, la viteze atît de mari, nici nu se mai pune problema de a folosi roțile, care nu mai prezintă nici un fel de siguranță. Vehiculele pe pernă magnetică, cu viteză lor ridicată și celelalte avantaje tehnice de care vorbeam înainte și din care nu am citat decît cîteva, ar putea contribui la decongestionarea arterelor de circulație (au toate avantajele metroului) făcînd legătura între centrele suburbane sau între orașe: exemplu, între Capitală și litoral. De ce totemul acest ultim traseu?

tizat. S-ar putea, deci, controla conștient undele creierului, pulsațiile inimii, vasele sanguine, dimensiunea pupilei, secreția glandelor endocrine etc. ca și bolile rezultate din tulburările survenite la toate aceste niveluri. În comunicarea prezentată la cel de-al XVI-lea Congres internațional de istoria științei am indicat și cîteva domenii unde aceste străvechi practici terapeutice se recomandă prin rezultate practice. Mi-am exprimat între altele convingerea că tehnica relaxării, ce preia vechi procedee de antrenament psihosomatic, va deveni una din soluțiile principii în combaterea efectelor stresului prezent tot mai mult în patologia omului modern. Confirmarea științifică a acestor practici străvechi constituie un punct de plecare pentru elaborarea unor metode de optimizare a funcțiilor sale biologice. Experimentele au demonstrat că realmente omul poate să-și depășească barierele impuse de condiția sa biologică. Tehnica biofeedback-ului a dovedit că omul poate învăța să converseze cu propriul său subconștient și pe această cale să preia voluntar comanda unor funcții involuntare și deci să se sustragă forțelor oarbe ale întîmplării.

LIVIU TIMBUS

Apostu

Fiindcă este în linie dreaptă, permițînd viteze mari, „Magnibus”-ul ar putea concura cu succes avionul și trenurile de călători (în nici un caz la transportul de marfă).

— Cum se pune, în linia mare, problema relației dintre acest nou tip de vehicul și cele convenționale?

— Trenul are, firește, o capacitate mai mare de transport, dar cu viteză mică. „Magnibus-2” atinge în mod normal 300 km/h, deci ar putea face mai multe curse în comparație cu trenul, ceea ce ar compensa, într-o măsură, capacitatea sa mai redusă: 80 călători. De asemenea, să luăm în considerare și alt factor important: „Magnibus-2”, ca și precursorul cu nr. 1 pe care-l aveți în față, se alimentează cu curent electric de la linia de contact. Or, electricitatea poate fi obținută și din combustibil inferior, de la căderile de apă etc., în timp ce avionul consumă combustibil superior pe care nimic nu-l poate înlocui. Bineînțeles, toate acestea sînt considerente preliminare, problemele economice complexe vor putea fi abordate frontal doar atunci cînd noi, cercetătorii, vom fi terminat treaba noastră: să punem la punct primele **vehicule experimentale**. Dacă nu le construiești, nu ai ce arăta industriei... După cum vedeți, cercetătorii de la facultățile de mecanică, electrotehnică și construcții s-au apropiat mult de acest obiectiv.

„În adevăr, aci, pe un teren de fotbal părăsit, în refacere”, pe care iarba trebuie din nou să crească după ce a îndurat atîtea bătălii sportive pe spinarea ei, la propriu, iată primele zeci de metri de cale ferată „magnetică” așteptînd pe „Magnibus-01”. Pe acest stadion sportiv va începe foarte curînd o nouă cursă, care ne va privi cîndva foarte direct pe noi, pe dumneavoastră, aci se va da startul pentru transportul românesc pe pernă magnetică, pentru București — Constanța în 50 de minute.

LIONEL NIȚESCU

Acupunctorii Timișoarei prezenți pe frontul sănătății

Acum aproximativ un an, la Botoșani, participând la lucrările celui de-al II-lea Congres național de acupunctură, am avut prilejul și plăcerea de-a cunoaște un mare număr de medici care, în diverse orașe ale țării, într-un cadru mai mult sau mai puțin organizat, practică acupunctura. A încolțit atunci în intențiile noastre ideea că, despre acești acupunctori, despre reușitele lor pe frontul sănătății noastre de toate zilele, neapărat trebuie să scriem. Într-un timp revista noastră a găzduit numeroase articole pe această temă, așa cum a făcut-o, de altfel, înaintea congresului de la Botoșani și am putea exemplifica în acest sens cu suita de articole dedicate doctorului Teodor Caba din Călan, ori cele prin care am ilustrat preocupările și rezultatele doctorului Nicolae Răbuleț din Herculane, ca să nu mai aducem în discuție și alte ample articole prin care, beneficiind de interlocutori de seamă ai mișcării acupuncturiste din România, am încercat, de-a lungul timpului, și ne-am străduit, alături de alte organe de presă, să-l familiarizăm pe cetățeanul patriei noastre cu noțiunile de bază ale acestei terapeutice atât de puțin cunoscută nouă europenilor, dar de-o vechime milenară în practica medicală chineză.

Dar, cu toate aceste strădanii publicistice, problema în sine a acupuncturii românești, încununată în ultima vreme, la majoritatea congreselor și simpozioanelor internaționale dedicate acupuncturii, cu elogioase aprecieri, este departe de-a fi epuizată. Cu atât mai mult sîntem presați de stricta necesitate de-a informa publicul larg, în special pe toți cei ce vor să beneficieze de tratamentul prin acupunctură, cu cât, lată, scriind doar despre cițiva medici, despre cabinetele acestor acupunctori se poate constata un adevărat exod de pacienți. Bineînțeles că neferescă ni se pare această realitate cu cât, în general, cu foarte mici excepții, cam toți acupunctorii pot interveni cu aproximativ același succes în maladiile ce se pretează tratamentului cu acupunctură. Este deci normal ca un viitor pacient să se deplaseze, de exemplu, din Timișoara la Iași, cînd la Timișoara activează un foarte puternic cerc de acupunctori. Așa cum tot normal ni se pare ca un pacient din Brăila, care n-a auzit de cercul de acupunctori din Galați, află la doar cițiva kilometri de Brăila, să la drumul pînă-n Botoșani, sau pînă la Sibiu.

Ne propunem deci în rândurile care urmează, precum și-ntr-o serie de alte articole, o prezentare teritorială a acestor cercuri aflate sub îndrumarea și controlul organelor medicale județene și chiar ministeriale, astfel încît oamenii să știe unde, cînd și cui i se pot adresa, inclusiv maladiile ce pot fi ameliorate și chiar vindecate prin acupunctură.

La Timișoara deci, unde a avut loc recent un interesant simpozion privind acupunctura și bolile reumatismale, primul nostru interlocutor a fost medicul primar Nicolae Elian care, în calitate sa de președinte al Cercului Timiș de reumatologie și, totodată, coordonator, din partea USSM, al Cercului de acupunctură, ne-a declarat următoarele: „Acupunctura, acest concept de gândire medicală și terapeutică, a ajuns în situația de-a nu mai avea nevoie nici de avocați, nici de argumente. Surprinzătorul său rezultat, a se ciți ameliorări sau vindecări ale unor boli, sînt suficiente. Dar, din păcate, mulți medici și, prin ei, mulți pacienți, nu acceptă această nouă, la noi, gândire medicală. Se acuză în principal lipsa unor manuale, a unei aparaturi moderne. Această situație a făcut ca medicul acupuncturist să fie un autodidact, iar statutul unui autodidact, oricîte rezultate ar avea, trezește o oarecare neîncredere. Eu, nefiind un practicant al acupuncturii, dar un admirator și încrezător în posibilitățile multiple ale acestui tratament, cred că un viitor acupuncturist ar trebui să plece nu de la intenția de-a vindeca orice boală, din orice domeniu, ci din stricta sa specialitate. Adică ar trebui să pornească de la o necesitate a muncii sale, nu în general, cum unii dintre acupunctori fac la ora actuală. Reușitele lor, prin acupunctură, ar putea fi evaluate, astfel, la stricta lor realitate. Apoi, în altă ordine de idei, consider că a sosit vremea ca toți practicienii să-și desfășoare activitatea nu într-un cabinet ori în cine știe ce altă încăpăre neadevătată, ci la spital, în spital. Este necesară, apreciez eu, integrarea acupuncturii în rețeaua medicală de nivel municipal sau județean, unde să colaboreze cu medicii specialiști, cu analizele laboratoarelor. De ce? Pentru că eu, ca medic primar reumatolog, sînt un beneficiar al unei astfel de cola-

borări la capătul căreia am obținut rezultate foarte frumoase, în special în reumatismele abarticulare care răspund cel mai bine la acupunctură. O altă categorie de boli reumatismale apte a fi tratate și prin acupunctură ar fi cea a reumatismelor inflamatorii, dar, la acest capitol este necesară o colaborare și-o cercetare mai profundă între medicina alopată, tradițională, și acupunctură”.

Cel de-al doilea interlocutor al nostru avea să fie medicul Victor Catina de la Policlinica pentru sportivi, secretarul Cercului de acupunctură din Timișoara, ale cărui relatări le reproducem întocmai: „Acum patru-cinci ani s-a prezentat la mine un handbalist care avea o mare durere la cot, un fel de entorsă. Tot ce făcăm ca să-l vindec nu dădea rezultat. Mă chinam, pur și simplu, dar degeaba. Echipa de handbal a plecat în China și handbalistul meu a revenit fără nici cea mai mică urmă de durere. Ce se întâmplase? Medicul echipei chinezești îl făcuse două sedințe de acupunctură. Cînd echipa chinezăscă a venit la Timișoara, pentru a întoarce vizita handbaliștilor noștri, l-am abordat pe colegul chinez. I-am adus cițiva sportivi români pe care i-a vindecat în doi-trei și trei-mișcări. Demonstrațiile lui m-au convins pentru totdeauna. Am făcut rost de diverse cărți, el însuși mi-a dat cițeva tratate de acupunctură traduse în limbi europene. Mi-a făcut cadou și-o serie de ace. De-atunci, aici, la noi, la Timișoara, vin sportivi din zonă, dar și din localități destul de îndepărtate, cum ar fi Căminul sau Cugirul. De ce nu se duc la medicii acupunctori de-acolo, nu știu”. De precizat că medicul Victor Catina, avîndu-i ca pacienți pe foarte mulți dintre inginerii și profesorii universitari simpatizanți ai clubului sportiv Politehnica, a reușit să-i atragă și să-i determine să conceapă o serie de aparate electromagnetice care, fie prin temperatură, fie prin șoc electric, fie printr-un cîmp electromagnetic, activează punctul de acupunctură, înlocuind în bună măsură acele tradiționale. „Dealtfel, ne-a declarat medicul Catina, una din ideile de bază ale Policlinicii pentru sportivi, inclusiv a medicului șef Titus Petrovici, un mare susținător și specialist în tratamentul cu Boicil, este cea a unor terapii complexe, terapii în care acupunctura, combinată cu injectarea Boicilului, a dat rezultate dintre cele mai bune”.

Cu aceste doar cițeva informații despre Cercul de acupunctură din Timișoara, l-am abordat și pe medicul specialist Carol Quint de la secția de chirurgie a spitalului numărul doi, unul dintre cei mai vechi practicieni ai acupuncturii la Timișoara. „Regret, avea să ne declare medicul Carol Quint, că mai toți ceilalți colegi sînt plecați în concedii. Vi i-aș aminti totuși pe medicul primar pediatru Aurel Popescu, despre ale cărui reușite în tratarea enurezisului s-a mai scris în Flacăra, sau pe medicii Florin Miclea, urolog la Spitalul județean, Ioan Ometă, generalist la Complexul studentesc, sau pe colegul meu Rudolf Rossier, acestora adăugîndu-li-se și profesorul de educație fizică Marcel Bogdan care s-a specializat în presopunctură, o variantă a acupuncturii prin masarea și presarea punctelor de acupunctură. În ce mă privește, studiez această terapeutică de aproximativ 7-8 ani și am început cu dorința de a elimina unele din dificultățile postoperatorii. Am

început, ca toți ceilalți, cu parcurgerea unei bibliografii destul de reduse în acea perioadă. Am fost pur și simplu fascinat. Primele încercări, de influențare a tranzitului intestinal, au dat rezultate neașteptat de bune. După lecturi din ce în ce mai diverse, am extins gama bolilor ce se pot trata prin acupunctură. M-au atras afecțiunile reumatismale, astmul, infecțiile urinare cronice, enurezisul, stările alergice, nevralgiile de trigemen, paralizile faciale, sechelele după accidente cerebrale. Iar mai recent, citeva reușite în combaterea sterilității. Ce-ar fi de spus în legătură cu combaterea acestor boli prin acupunctură? Că reușita depinde, în general, de vechimea bolii, că noi, timișorenii (printre care și doctorul Teodor Caba din Călan, care s-a afiliat nouă pentru că este, ca distanță, mai aproape de noi, dar și pentru că este un adept al teoriei energetice), considerăm că boala nu dispăre în momentul eliminării durerii, singurul aspect pe care bolnavul îl apreciază imediat, ci numai în clipa cînd realizăm o echilibrare energetică a organismului. O altă caracteristică a cercului nostru ar fi orientarea spre analiza pulsului energetic pe care-l considerăm o componentă obligatorie a tratamentului acupunctiv. Pentru a intra în amănunte, pentru a explica echilibrul energetic și analiza pulsului ar trebui să consumăm un spațiu tipografic imens. E destul să ne limităm la afirmația că noi, timișorenii, acordăm o mare importanță acestor două aspecte. Mai simplu ar fi să precizăm că pacientul vine cu un diagnostic clar, stabilit prin analizele medicinelor tradiționale, alopată. Că noi, după ce cădem săr: nu de acord cu acel diagnostic, trecem la un examen clinic de factură chinezăscă, specific tratamentului prin acupunctură. La capătul acestui examen, prin analiza pulsului, care ne va relatea starea energetică globală a organismului uman, vom stabili dezechilibrul energetic între sînge și energie, între partea inferioară și superioară, între viscere și organe și, în sfîrșit, dezechilibrul între meridianele de acupunctură. Abia după aceste analize urmează să acționăm asupra punctelor. De precizat că în timpul tratamentului bolnavii pot continua tratamentele medicamentoase începute înainte de a veni la noi, tratamente care se vor diminua pe parcurs, în funcție de rezultatele intervenției noastre. Acestea fiind zise, așa mai face precizarea că oamnei vin la noi prin serviciul de ambulanță al clinicii, unde se pot prezenta între orele 15-20, uneori chiar și mai tîrziu, că nu este nevoie de bilet de trimitere și că li vom lua în tratamente după ce încheiem cu seria aflată pe rol, fiecare serie, alcătuită din 80-100 de pacienți, încheindu-se cam în două săptămîni. Acesta-i sistemul nostru de lucru și, pînă acum, s-a arătat a fi destul de bun, ceea ce nu înseamnă că n-ar fi loc pentru mai bine”.

Considerînd că despre entuziasmul și priceputii medicilor acupunctori ai Timișoarei am spus, în general, cam tot ceea ce ține de informație, inclusiv de orientarea lor teoretică și practică, am putea încheia raportul de față. Nu o vom face fără să adăugăm un important aspect al activității de-aci, cel privind popularizarea acestui tratament. Menționăm în acest sens faptul că, de-a lungul timpului, șase din absolvenții Facultății de medicină și-au ales ca temă pentru lucrarea de diplomă tratarea unor maladii prin acupunctură, fapt ce vorbește de la sine despre eforturile cercului timișorean de a mări numărul practicienilor în acupunctură.

VICTOR NIȚA

Mai devreme

decît alții, dar...

Într-un recent număr al revistei „Studii și cercetări de biochimie”, editată de Academia R.S.R., cercetătorul Lascăr M. Buruiană prezintă, în cadrul unui articol de specialitate, revelații în legătură cu paternitatea unor descoperiri de biochimie. Autorul întreprinde un profund studiu demonstrînd, prin comparație, prioritatea unor cercetări aparținînd școlii naționale de biochimie.

În 1914 — arată autorul studiului — Emanuel Riegler, profesor la Facultatea de medicină din Iași, pune la punct o metodă de dozaj a proteinelor din diverse lichide biologice sau extrase tisulare. Metoda are la bază principiul potrivit căruia substanțele proteice în mediul alcalin dau cu oxidul de cupru o culoare violetă a cărei intensitate este proporțională cu cantitatea de proteină. Procedul a fost propus de E. Riegler cu 35 de ani înaintea celui imaginat de A. G. Gornall, C. J. Bardawill și M. M. David. Cu toate acestea, pe plan mondial, metoda biuretului — cum a fost denumită — este atribuită celor trei biologi americani și poartă chiar numele acestora.

Un alt român și autor al unei invenții de notorietate mondială, dar despre care, paradoxal, se vorbește foarte puțin chiar în țara lui de baștină, este Vintilă Ciocălțeu. Acesta lucrează o vreme în Laboratorul Școlii de medicină din Harvard. Aici, împreună cu O. Folin, realizează un reactiv pentru dozarea tirozinei și a triptofanului din hidroлизatele proteice, folosit în numeroase tehnici din domeniul biochimiei. El este utilizat în 1951 la sensibilizarea biuretului. Iată, așadar, că cercetările originale a doi români (Riegler și Ciocălțeu) au furnizat principiul și metoda de rafinare a celei mai răspîndite tehnici din domeniul biochimiei moderne. Cazul cel mai tulburător îl oferă însă un

Un clasic al filosofiei românești:

Simion Mehedinți (V)

Așa cum teza inițială fundamentează latura aplicativă a sistemului mehedintian, cea de a doua — aceea, reamintim, care postulează rolul determinant al muncii în antropogeneză — fundamentează latura lui teoretică. Prin ea Simion Mehedinți vine, spontan, în imediata apropiere a materialismului istoric.

Cele două teze nu trebuie privite ca două linii paralele și incommunicante. De cite ori i s-a ivit ocazia, Mehedinți a recurs în opera sa științifică la explicația genetică. Lăsîndu-se și de astă dată antrenat pe firul unei astfel de explicații, el ajunge la ideea că atît civilizația cit și cultura se originează în aceeași axă; dihotomia civilizație-cultură se justifică la Mehedinți, cum deja am stabilit anterior, prin dublul caracter (material și sufleteș) al muncii. Pe de altă parte, „linia mediană a muncii” constituind totuși o singură axă, cele două categorii îngemănate în ea vor fi ele înseși unitare. Civilizația și cultura ar forma deci ceea ce ne-am obișnuit să numim o „unitate dialectică”, ce reflectă cu fidelitate unitatea dialectică a muncii ca activitate general umană.

Munca exprimă condiția specifică, unică, a omului pe planeta noastră. Prin muncă ființa umană se obiectivează creator, în forme materiale și spirituale. Acestea intră în rețeaua cauzală universală ca elemente noi și foarte active. Unele organe ale vieții vegetative — dinții și maxilarele, de exemplu — sînt diminuate la om, în timp ce mina și creierul dimpotrivă, sînt cel mai bine dezvoltate în privința rafinamentului funcțiilor pe care le îndeplinesc. O parte din transformările organice s-au datorat schimbării condițiilor naturale de climă, de vegetație etc., dar și apariției unor condiții artificiale cum ar fi folosirea focului, a pieilor, a unsoarelor. Condițiile artificiale, la rîndul lor, sînt urmarea directă a folosirii de către om a acelor organe artificiale care sînt uneltele. Concluzia lui Mehedinți sună cit se poate de răspicat: „uneltele și munca cu uneltele pot fi considerate ca adevăratul caracter distinctiv al speciei homo” (Coordonate..., p. 18). Pe această cale a reușit ființa umană să se smulgă din noaptea animalității.

Și la nivel psihic există o unealtă a suferinței menită a-l ajuta pe om să-și traseze un destin unic. Această unealtă psihică e graiul. Prin el generațiile umane își capitalizează experiența — preiau de la înaintași, adaugă, apoi transmit la urmași. Fără grai tot ce se dobîndește prin exercițiul minilor și al creierului ar rămîne circumscrip într-un perimetru foarte redus, iar invenția și inspirația ar fi — dacă cumva ar mai fi — niște accidente strict individuale. După cum uneltele obișnuite asigură progresul uman în linia materială a vieții, graiul asigură progresul uman în linia sufletească, spirituală.

Consecvent, Mehedinți pune apariția limbajului în dependență tot de procesul muncii. Dealtfel am văzut că și fenomenele culturale — în sensul restrîns, de produse spirituale — își află începutul închipitului tot în muncă. Încununarea acestei idei o constituie argumentația la teoria originării artei în muncă, argumentație dezvoltată cu lux de date etnografice în discursul de intrare la Academia. Titlul discursului sugera un întreg program teoretic și metodologic, iar pagina de încheiere aducea o mărturisire de credință și de voință: „Dacă cultura e suma muncii din toată viața unui popor, pentru ca să împlinim lipsurile culturii noastre trebuie să facem cit mai repede inventariul trailului nostru, descriînd în chip științific tot ce e caracteristic și original în trecutul românismului, pentru a afirma autonomia sufletului nostru și hotărîrea de a fi și a rămîne statornici în făptura noastră etnică... Acestul gînd voi închina anii ciți îmi vor fi îngăduiți a lucra pe tărîmul acestei științe, cunoscînd că mai ales acum, după întregirea politică, toate națiunile pămîntului așteaptă să vadă ce vrem să fim și ce loc voim să ocupăm în cadrul istoriei universale”.

(Caracterizarea etnografică a unui popor prin munca și uneltele sale, 1920, p. 23).

Dar să revenim pentru o clipă la teoria emergenței artei prin muncă. Evident, ea este astăzi foarte cunoscută. Sugestia ei s-a născut pe terenul muzicii mai cu seamă, din însoțirea, ușor de observat la populațiile arhaice, între gestică și ritmul muncii (visit, semănăt etc.) și frecvența emiterii de sunete regulate, sau din analogia dintre arc și harfă, piua și tobă etc. Făuritorul acestei teorii a fost Karl Bücher, economist german, a cărui lucrare *Muncă și ritm* (*Arbeit und Rhythmus*) i-a adus celebritate și printre esteticieni, etnografi și culturologi. Simion Mehedinți i-a preluat ideea-cheie, dezvoltînd-o însă pe cont propriu. Legătura dintre artă și muncă el o înfățișează nu în chip exterior, ci filtrată frecvent de mentalitatea, de psihicul omului. Mai ales insistă el asupra legăturilor reciproce dintre formele majore ale artei: muzică, dans, poezie, desen. Este ceea ce esteticienii, din păcate fără a se dedica prea mult fenomenului, au numit „sincretismul artelor”. De la apariția artei prin muncă pînă la explicarea sincretismului originar al artelor prin caracterul complex și unitar al muncii nu era decît un pas. Etnolog și antropolog multilateral, cochetînd și cu estetica, Mehedinți a avut frumoasă intuiție a acestei apropieri. Simplu spus, el a intuit că sincretismul originar al principalelor arte derivă din sincretismul frumos-util.

LIVIU TIMBUS

GHEORGHITA GEANA

Apostu

Portret (inox)

O incalificabilă calomnie la adresa geniului românesc

Revista noastră și-a făcut o metodă de lucru din a încuraja schimbul de opinii, dar a dorit și, în consecință, a sprijinit numai puncte de vedere care, chiar dacă în contradicție, rămăneau deschise la interpretări, la discuții. Nu e și cazul cărții pe marginea căreia s-a scris articolul de mai jos, carte care nu reprezintă altceva decât o încercare calomnioasă de a deturba realitatea, de a stili în mod grosolan faptele, aducându-se mari prejudecii istoriei științei românești, geniului creator al oamenilor acestui pământ. De aceea, publicând articolul primit la redacție, ce critică vehement o lucrare dată în mod pripit la tipar, avem sentimentul că nu încălcăm propria noastră concepție despre presă. Între o poziție și alta poate exista un dialog. Între adevăr și minciună, însă, orice comunicare e imposibilă și, gândind așa, ne întrebăm dacă folosesc buchetul rău mirositor de minciuni pe care îl conține cartea la care se referă textul următor.

Am citit cu surprindere recent apăruta carte „Inceputurile creației tehnice aeronautice românești 1880-1918”. Editura Militară, 1981, al cărui autor este Matei I. Oroveanu. În ceea ce-l privește pe autor, lucrurile par a fi clare. În dorința de a fi original cu orice preț, se aplică o formulă preluată dintr-o jalea tradiție: valorile recunoscute sunt atacate și contestate (faptă deci contribuția „hotărâtoare” a autorului), iar cele necunoscute sunt scoase în triumf la iveală și eventual exagerate. În această regretabilă, dar consecventă stăruință, autorul include și terminologia folosită — nu însă și cea științifică — prin vehicularea unor termeni șocanți și uneori chiar bizari, cum ar fi „Precuvintare” (p. 13), „Nota liminară” (p. 272), „societatea umană a planetei noastre” (p. 269), „nivel cu totul deosebit, un nivel unic” (p. 270) etc. Ca să fim corecți, trebuie spus de la bun început că această lucrare conține realmente și rezultatele unei cercetări științifice autentice și originale prin care pune în valoare creația meritorie a unor înaintași, precum G. Gramătescu, sau sint prezentate informații documentare suplimentare, inedite, privitoare la unii inventatori cunoscuți. Dar aceste lucruri nu justifică cu nimic gravele afirmații în ceea ce privește activitatea în special a trei străluciți reprezentanți ai aeronauticii românești: Traian Vuia, Aurel Vlaicu și Henri Coandă.

Intențiile, de altfel destul de explicate ale autorului, de nuanță, să-i zicem, proletcult-tardivă, se dezvăluie mai clar în rezumatul în limba franceză din finalul cărții — căci, din nefericire, pentru a-i conferi o „eficacitate” internațională, în preajma acestui Congres mondial de istorie a științei, cartea este însoțită și de un rezumat în limba franceză — unde putem citi la pag. 278: „Nous devons reconnaître que l'histoire de la locomotion aérienne n'a pas été traitée dans notre pays au niveau et avec l'appareil scientifique de rigueur. Aussi, notre but est-il d'essayer une reconsidération méthodologique des débuts des préoccupations aéronautiques des Roumains”. („Trebuie să recunoaștem că istoria locomotiei aeriene n-a fost tratată la noi în țară la nivelul și cu aparatul științific riguros. Astfel, scopul nostru este de a încerca o reconsiderare metodologică a începuturilor preocupărilor aeronautice ale românilor”). Deci toate eforturile noastre de până acum în acest domeniu, concretizate în lucrări de prestigiu internațional scrise de autori cum ar fi E. Carafoli, I. Gudju, Șt. Ispas, Constantin Teodorescu-Tintea, Ovidiu Ionescu, Gh. Iacobescu, G. Lipovan, Const. C. Gheorghiu, R. Stoica, I. N. Iacovachi, Florin Zăganescu, D. Moroianu și alții, nu numai că sunt puse la îndoială, ci sunt chiar anulate sub motivul lipsei de metodologie științifică. Frumoasă frază — servită direct în franceză, probabil pentru a-i scuti de un efort în plus — pentru denigratoriul poporului nostru!

Să vedem însă care ar fi, după opinia autorului, cauza — sau una din cauzele — lipsei de rigoare științifică a celor care s-au ocupat de acest domeniu. O descifrăm, din nou destul de explicit, în cazul lui Aurel Vlaicu: „Biografia lui Vlaicu au fost, după cum arătam, mai mulți decât au avut ceilalți precursori români ai locomotiei aeriene: s-au dovedit, fără vreo excepție, fie lipsiți de componenta metodologică, istorică, fie lipsiți de componenta cunoștințelor aeronautice, fie într-atât de atașați de subiect încât au ajuns a nesocoti realitatea, uneori în mod involuntar, dar și alteleori (în mod vizibil) voluntar. Nu au fost, astfel, just servite nici memoria lui Vlaicu și nici interesele superioare ale poporului său (cu atât mai puțin interesele aeronauticii) (p. 118). În concluzie, dacă toți biografuli lui Aurel Vlaicu, „fără vreo excepție”, au păcătit, orbiți de patriotism, și dacă în acest fel nu au fost just servite „interesele superioare ale poporului”, în numele acestor interese „superioare” este firesc deci ca meritele majore ale autorului să constea într-o „redimensionare a contribuției lui Aurel Vlaicu...” (p. 118).

Ca o paranteză, pentru a descifra o anumită mentalitate ce străbate cartea, arătându-se doar pe alocuri mai pregnanță, vom cita o altă frază cheie, tot despre Aurel Vlaicu. Vorbind despre contribuția lui Vlaicu la eforturile pentru realizarea unității naționale a românilor, autorul afirmă la pagina 118: „Dar unitatea națională a poporului român urma să se desăvârșască și cu și fără Vlaicu, existind rațiuni și evoluții infinite superioare”. Nu ne legăm de faptul că autorul anulează contribuția lui Aurel Vlaicu la înfăptuirea unității naționale a poporului român, dar deschide însuși calea spre interpretări mai grave. Căci, printr-o simplă extrapolare, dacă unitatea națională se putea desăvârși și cu și fără Vlaicu, e evident că ea se putea desăvârși și cu aportul și fără aportul oamenilor din popor, al întregului popor, și deci rămâne să ne întrebăm în ce constau „rațiunile și evoluțiile infinite

superioare”? Cu alte cuvinte, eliminând pe unii și pe alții, pe toți cei care au contribuit din interior la înfăptuirea unității noastre naționale, rămâne să ne gândim la conjunctura internațională, la bunăvoința unor supraputeri și astfel să trăim în permanență cu sentimentul unei datorii neîmplinite.

Revenind, dacă am elucidat pe cit posibil rațiunea și scopul acestei proceduri care se regăsește la mai multe personaje decât cele pe care le-am citat, să zăbovim puțin asupra mijloacelor și argumentelor folosite. De la bun început autorul se destăinuie ca fidel al unei maxime rigurozității științifice atunci când afirmă necesitatea „constituirii pe baze realmente științifice a istoriei aeronautice a românilor...” (p. 22), însă abdică pe parcursul lucrării în mod flagrant de la această promisiune. Ce poate fi în acest sens mai convingător decât incompatibilitatea metodologică științifice riguroase cu citatele și afirmațiile din memorie! „În primăvara anului 1960 sau 1961 (lapsus calami!) fiind solicitat de un inginer angrenat în cercetări legate de „efectul Coandă”, autorul lucrării de față a avut la Muzeul tehnic „Prof. ing. D. Leonida” posibilitatea de a consulta mapa cu memorii inedite ale ing. H. Coandă. Mapa sosește de curind la muzeu și cuprindea un text dactilografat cu caractere mici (mașină portabilă) pe hirtie „pelure” în limba franceză”. Bogăția de amănunte cu caracter mai degrabă exotic nu poate evita penibilul realizat de o completare în subsolul acestei pagini 128: „Revenind în 1972 la Muzeul Leonida, am solicitat din nou mapa cu memorii a lui H. Coandă, se pare însă că nu se mai afla în colecția aceluși muzeu. Nu s-au putut obține alte deslușiri”. Această „procedură de lucru” ar putea fi trecută sub tăcere dacă informațiile relevante la adresa marelui savant Coandă, puse pe seama fantomaticii și poate imaginarelor mape, nu ar fi deosebit de grave. Se afirmă astfel — și se reafirmă și la alte pagini în același context — că „ceea ce efectuase Coandă din greșală” (sublinierea aparține autorului — n.s.) nu se putea numi „un zbor”, iar aparatul — cu toate prevederile speciale ale proiectului, nu corespundea motorului. Era nu doar greoi și cu caracteristici aerodinamice limitate dar — mai ales — ar fi putut să se incendieze în orice moment pe sol sau în zbor” (p. 209). Nu cunoaștem cum a ajuns autorul la aceste concluzii, dar putem afirma că dacă s-a referit la actualele exigențe aerodinamice ale celor mai moderne avioane de azi, atunci pe bună dreptate avionul lui Coandă nu corespundea formulelor aerodinamice pe care le prezintă astăzi un Tupolev, un Boeing sau un Concorde. La acea vreme însă, avionul Coandă 1910 — primul avion cu reacție din lume — era considerat o realizare aerodinamică care se concretiza și prin utilizarea voaleților cu fantă de bord de atac la aripi, introdusă de Coandă pentru prima oară și ulterior larg aplicată, amplasarea pentru prima dată a rezervoarelor de combustibili și lubrefianți în aripi, utilizarea pentru prima oară a unui tren de aterizare cu suspensie elastică având posibilități de escamotare parțială în aripă și alte numeroase elemente. În ceea ce privește „greșala” prin care românul Coandă a zburat pentru prima oară cu un avion cu reacție, interviul publicat de Henri Coandă în revista „Flying”, în mai 1956, este edificator:

„M-am suit în carlinga avionului, am accelerat motorul și am simțit imediat cum curentul puternic al jetului împinse

aparatul înainte. Am făcut semn să se tragă calele din fața roților și încet, avionul a început să se miște. Inițial, îmi propusesem ca în acea zi să nu fac încercări de zbor, ci doar câteva rulări pe micul aerodrom. Dar comenzile avionului mi s-au păcut docile și am injectat mai mult combustibil în turbină... Proba fusese făcută. Zburasem cu primul avion cu reacție”. Pe de altă parte, reputatul savant Elie Carafoli atesta în lucrarea „Aurel Vlaicu — pionier al aviației române”, București, 1960, pag. 16: „În 1956 acesta (Coandă) a fost sărbătorit la New York pentru primul zbor din lume al unui avion propulsat de un motor cu reacție”, afirmație reținută și în volumul „Centum ani Academiai Republicii Socialiste Române” (Buc. 1966), la care se adaugă acelea ale multor alți cercetători de valoare, pe care autorul „Inceputurilor creației tehnice aeronautice românești” îi acuză, probabil, de prea mult patriotism. Mai mult, autorul pune la îndoială pregătirea profesională a lui Coandă. „În Anuarul citat, aflăm că în mai 1928 Henri Coandă devenise sublocotenent „în baza stud. fac. în școal. din Germania”. Dar, ne putem întreba pe bună dreptate, cînd și cum?” (pag. 101).

Evident, autorul încearcă să ne convingă că toată această reconsiderare este pentru a îndrepta o greșală care „nu servește în nici un chip nici memoria lui Coandă și nici istoria aeronauticii românești” (pag. 128)!!!

Procesul de „redimensionare” a realizărilor lui Traian Vuia este oarecum similar. Se afirmă cu totul gratuit că „este într-un total lipsă de logică legarea plecării de lipsa de mijloace pentru realizarea aparatului” (p. 110). Este vorba de plecarea din Banat la Paris în condițiile în care cu adevărat Vuia era lipsit de mijloace, iar pe vremea aceea Parisul era considerat capitala aeronauticii. Se contestă, de asemenea, că proiectul avionului lui Vuia a fost întocmit în esență în Banat înainte plecării la Paris (pag. 111) insinuându-se faptul că Vuia s-ar fi inspirat de la străini. Or, așa cum o arată biograful lui Vuia, G. Lipovan, într-un text revăzut de însuși Vuia, situația este cu totul alta. Vuia, avînd clar în minte și avînd chiar și schițele elaborate ale avionului său, a plecat la Paris pentru a-și realiza proiectul scontînd pe un mai mare sprijin material și o mai mare înțelegere.

Tot în cazul lui Vuia devine ostentativă preocuparea autorului de a colecta afirmații neconcordante privind lungimea primului zbor din lume, afirmații publicate de diverși autori, corectate în timp prin descoperirea unor noi documente, astfel încît cititorul neavizat, pe bună dreptate, se poate întreba care este adevărata situație. La toate acestea dacă adăugăm insistența autorului în a repeta faptul că „primul aparat care a zburat a fost al fraților Wright” (p. 120) fără să specifice diferența esențială între un zbor catapultat și un zbor prin mijloace autonome, se relevă clar intenția de a răsturna prioritățile pe plan mondial, pe care noi, românii, am reușit să le impunem. Semnificativ este faptul că autorul — în concluzie — îl așază pe Traian Vuia „și prin el geniul aeronautic românesc pe prima treaptă — a precursorilor — în istoria universală a locomotiei aeriene” (p. 117). Deci, dacă Vuia este un „precursor”, rămîne să aflăm cine este pionierul și înțelețul aviației.

Dar cel mai prigonit dintre înaintașii noștri rămîne Aurel Vlaicu. Pe considerente pe care le-am expus la început — de natură mai degrabă politică și ideologică decât științifică — autorul aplică același nihilism științific și tehnic. „Contribuția” originală a autorului o reprezintă descoperirea că Vlaicu „necunoscînd afară de ungara (slab) altă limbă”, „s-a greșit afirmîndu-se că aparatul (respectiv aparatele sale) construite de Vlaicu ar fi fost rodul în principal al „cercetărilor și experiențelor personale” trăgînd concluzia că „sînt corective care se impun” (pag. 119). Și „corectivele” nu întîrzie să apară...

Plecînd de la premisa că „nici una din aeronavele mai grele decît aerul cu aripă fixă nu poate fi considerată „inventie””, autorul dorește să impună ideea că „aeroplanul lui A. Vlaicu urmează a fi analizat în spiritul acestei interpretări”, prin care „se vedește indicat a se reconsidera greșeala ce s-a făcut și se face folosîndu-se cu privire la persoana și la aparatele ce le-a construit termenii „inventor” și „inventie” (pag. 120).

Se face totodată un titlu de glorie în a afirma că Vlaicu nu posedă diploma de inginer („Vlaicu nu a ajuns inginer diplomant și — oficial — nu a fost niciodată”, pag. 98), deși documente de arhivă în acest sens nu există, iar pe de altă parte contemporanii săi i-au recunoscut această calitate. Nici avionul lui Vlaicu nu este scutit. „Prima afirmație inexactă cu privire la rezolvările tehnice ale lui Vlaicu se poate constata chiar în titlul memoriilor prin care el cere un brevet de invenție pentru primul său aparat”. (p. 121).

Autorul nu este de acord cu terminologia vremii, și, aplicînd-o exigențelor de astăzi ale aerodinamicii, încearcă să ridiculizeze aparatul care ne-a adus atîta glorie nouă, românilor.

Se afirmă, spre exemplu, la pagina 121 că singurele idei originale ale lui Vlaicu, în ceea ce privește construcția avioanelor sale, sînt „componenta trenului de aterizare” și „comenzile de direcție și înălțare”. Această afirmație este în flagrantă contradicție cu concluziile academicienului Elie Carafoli care, în lucrarea sa „Aurel Vlaicu — pionier al aviației românești” (București, 1960), enumeră mult mai multe noutăți, printre care cităm tubul mic de aluminiu, susținînd toate celelalte elemente; reductorul între motor și elice; frînele la roți, cele două elice contrarotative; ampenajul cruciform de la coadă avionului etc.

Spațiul nu ne îngăduie să ne referim și la alți autori depreciați într-o manieră similară în această carte. Este vorba de Alexandru Ciurcu (pag. 60-61, pag. 205-206), Rodrig Goliescu (pag. 191), Mihail Brăneanu (pag. 62-63) etc.

Pentru asemenea prejudecii aduse propagandei științifice și tehnice românești nu poate exista nici măcar justificarea libertății de cercetare. Evident, un cercetător are nu numai libertatea, dar și obligația de a investiga desprins de dogme și idei preconcepționale, relevînd adevărul științific. Dar, după opinia noastră — și credem că sîntem în asentimentul tuturor cititorilor —, procedura care ni se dezvăluie în această lucrare nu mai ține de libertatea cercetării științifice. În România socialistă a fost creat un sistem de recenzie științifică a fiecărei cărți, care-l ferește pe cititor de abuzurile subiective. Este regretabil că, în cazul acestei cărți, acest sistem nu a funcționat, poluîndu-se atmosfera noastră științifică. Este o datorie morală ca în pregătirea celui de-al II-lea Congres al educației politice și al culturii socialiste să se facă totul ca aceste disfuncționalități să nu se mai repete. Și, pentru a nu lăsa lucrurile în suspensie, avansăm cu acest prilej propunerea ca factorii răspunzători să acționeze pentru editarea „Istoriei aviației românești” — antrenînd în acest scop toți specialiștii din acest domeniu și exploataînd toate sursele documentare din țară și din străinătate —, operă ce se impune în prezent ca o necesitate față de frumoasele noastre tradiții și față de amplele realizări și perspective ce conturează industria aerospațială românească.

Ing. IOAN EREMIJA ALBESCU
redactor-șef al revistelor
„Știință și tehnică” și „Tehnum”

dr. ing. ȘTEFAN ISPAS
colaborator de specialitate
al revistei „Știință și tehnică”

Strîngătorul „Ghiță”

„Am muncit mult eu cu soția, să-mi cum săr masina asta. O îngrijesc ca pe ochii din cap. Nevasta, mai în glumă mai în serios, îmi reproșă că se simte trecută pe planul doi de cînd m-am logodit cu „roșiora” ca așa o botezase.

Cam în acest fel suna un fragment din relatarea lui R.D., făcută la miliție, cu privire la furtul mașinii. Încep cîutări febrile pentru găsirea autoturismului. Sînt scotocite pîdurile din apropierea orașului, parcurile, locurile de parcare dintre blocuri, dar nimic, nimic. Trecuse ră 8 ore de la începerea investigațiilor și nu exista nici cel mai mic indiciu despre cocheta Dacie 1300, roși 25. Spre seară, la vreo 15 km. de marele oraș, un bătrîn cu o coasă în mînă, se apropie cu pași repezi de echipa de cercetare. „Tovarăși, nu-i nici un ceas, că am văzut o mașină mică trecînd în viteză, așa oblu, peste pășune. În direcția Petreștilor. Mă gîndeam, cum nu l-o fi milă de mașină că doară pe aici s-a hîrtoape, nu glumă”. Urmele lăsate pe țărba și cele din praful drumului de cîmp

aproape necirculat de mașini, arată clar că pe acolo a trecut un autoturism. „Amprentele” cauciucurilor dispar însă la un moment dat cînd, în continuarea drumului de pămînt, apare o șosea pavată. Pe luciul pietrelor nu se distinge nici cel mai mic semn că pe acolo ar fi trecut vreo mașină.

După parcurgerea a circa 50 de km., de cîutări asidue se ajunge la concluzia că singura direcție posibilă ce putea fi urmărită de răufăcător ar fi spre municipiu.

Începem din nou să cîutăm acul în carul cu fin. Pînă la ora 10 seara fuseseră verificate cîteva sute de „roșioare” ce intraseră sau leșiseră din marele municipiu. Cînd echipa operativă, obosită, dar mai ales nemulțumită de lipsa de roade a cîutărilor, se întorcea spre casă, unul dintre ofițerii din mașină observă timp de o fracțiune de secundă, printre pasagerii unui autoturism depășit, un cap tînr care la vederea mașinii miliției se lasă brusc în jos, ca și cînd n-ar vrea să fie observat.

Măi băieți, am senzația că în mașina depășită de noi acum cîteva secunde, l-am văzut pe Gheorghită. Îl știți cu totii, cel ce ne-a găsit 12 mașini și ne-a furat

alte 8. E un hot abil și nu-i exclus să fie el cel pe care-l cîutăm.”

Autoturismul e oprit și „cumintele” pasager recunoaște că el e făptușul.

„I-am zis soferului că am rămas în pană cu mașina pe drumul din pădure și mă duc după o roată de rezervă. Oamenii m-au crezut, s-au oferit chiar să-mi dea o roată de schimb, dar i-am refuzat. Nu vroiam să vadă mașina ascunsă în tufisuri. Dacă aflaseră despre furt și pe deasupra mai cunoșteau și alte amănunte, culoare, număr? Abandonasem partida, am aruncat cheile pe o cărare din pădure și acum mă îndreptam spre casă.”

„Bine mă Ghiță, după cîte prostii ai făcut și-ai pătînit de pe urma lor, tot nu te lași?”

„Ce să vă spun dom-le, poate m-aș lăsa eu de rele, dar cînd văd atîtea mașini deschise, ba chiar unele cu cheile în contact, așa cum am găsit-o pe asta în fata magazinului universal simt că nu pot rezista. Ce să mai zic de altele care sînt pline și cu tot felul de lucruri, haine, casetofone, aparate de fotografiat. Zău, nu pot înțelege cum unii oameni sînt atît de neglijenți?”

VICTOR BEDA